

virtual-project.eu

„O poveste captivantă care amintește nu numai de Hollywoodul de odinioară, dar și de epoca de aur a romanelor britanice în tradiția Agathe Christie și a lui Daphne du Maurier.”

Wall Street Journal

PETER ROBINSON

ÎNAINTE DE ISPITĂ

PETER ROBINSON

ÎNAINTE DE ISPITĂ

Original: Before the Poison (2012)

Traducere din limba engleză și note de:
IRINA BOJIN

2013

1.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

În dimineața zilei de 23 aprilie 1953, Grace Elizabeth Fox s-a trezit la ora șase și jumătate și s-a îmbrăcat, ajutată de Mary Swann, tânăra supraveghetoare care se ocupa de ea. A luat un mic dejun frugal, constând din pâine prăjită, gem și ceai, după care, timp de aproape o oră și jumătate, a scris mai multe scrisori rudelor și prietenilor. Chiar înainte de ora opt a băut un păhărel de brandy ca să prindă curaj. Ora următoare a petrecut-o împreună cu capelanul ei.

Cu treizeci de secunde înainte de ora nouă, domnul Albert Pierrepont și aghiotantul lui au intrat în celula lui Grace. Cu delicatețea și îndemânarea care îi erau caracteristice, domnul Pierrepont i-a legat

mâinile la spate cu o curelușă de piele moale și apoi a escortat-o până la camera de execuție, care se afla la etajul de deasupra. Ploaia care căzuse neîntrerupt toată noaptea înnegrise treptele de piatră și le făcuse alunecoase. La ora nouă fix au intrat cu toții în camera de execuție, unde îi așteptau guvernatorul, un doctor și doi martori. După cum s-a aflat mai târziu, în tot acest timp Grace a avut o comportare de o demnitate ireproșabilă, și nu a avut nicio clipă de șovăire, nu a scos niciun sunet, doar atunci când a dat cu ochii de ștreang a tresărit și a tras adânc aer în piept.

Odată ajunsă sub spânzurătoare, a fost așezată pe trapă, în locul marcat cu un „T” desenat cu creta, și aghiotantul i-a legat gleznelor cu o curelușă de piele. Domnul Pierrepont a scos din buzunar o glugă albă de bumbac cu care a acoperit capul lui Grace, apoi, cu grijă, i-a potrivit în jurul gâtului lațul învelit în piele. După ce s-a asigurat că toate sunt în ordine, s-a dat înapoi, a scos cuiul de siguranță și a împins manivela cu un gest iute, hotărât. Trapa s-a deschis și Grace a rămas atârnată de funie. În total, de la celulă

la trecerea în neființă nu se scurseseră mai mult de cincisprezece secunde.

După ce a fost examinat sumar de doctorul închisorii, trupul lui Grace a fost lăsat atârnat timp de o oră, așa cum cerea regulamentul, apoi a fost luat de acolo și spălat. La autopsie s-a constatat că moartea a fost instantanee, urmare a unei „fracturi-dislocări de cinci centimetri a coloanei la nivelul celei de-a doua vertebre cervicale, însoțită de secționarea măduvei spinării în același punct”. Patologul a mai găsit și „fracturi ale ambelor aripi ale osului hioid, precum și ale părții drepte a cartilajului tiroidian”. Laringele lui Grace era de asemenea fracturat.

A doua zi, după ce sora lui Grace, Felicity, a identificat formal cadavrul, medicul legist a consemnat în raportul său: „Douăzeci și trei aprilie 1953, la închisoarea regală din Leeds: Grace Elizabeth Fox, de sex feminin, în vârstă de 40 de ani, casnică de la Conacul Kilnsgate, Kilnsgarthdale, districtul Richmond, Yorkshire (North Riding). Cauza decesului: leziuni ale sistemului nervos central ca urmare a execuției prin spânzurare”. Guvernatorul a scris

câteva cuvinte simple în jurnalul său: „Sentința lui Grace Elizabeth Fox a fost dusă la îndeplinire prin executare.” Trupul lui Grace a fost înmormântat în cimitirul închisorii.

OCTOMBRIE 2010

Îmi promisesem că atunci când voi împlini șaiszeci de ani mă voi întoarce acasă. Laurei îi părea o idee grozavă, numai că atunci când ziua aceea a venit într-adevăr, eu stăteam lângă mormântul ei din New England, plângând în hohote. Era un motiv în plus să merg, mi-am spus.

— Peste două sute de metri viraji la dreapta.

Am continuat drept înainte.

— Peste patru sute de metri viraji la dreapta.

Am mers mai departe pe sub coroanele împreunate ale copacilor. În jurul meu, frunzele cădeau, răsucindu-se în aer. Imaginea de pe ecran a înghețat, a pâlpâit și a dispărut. A reapărut o nouă imagine, care nu semăna câtuși de puțin cu locul prin care treceam.

— Întoarceți și virajul la stânga peste trei sute de metri.

Nu putea fi corect. Eram sigur că mai trebuia să merg vreo opt sute de metri și acolo să fac la stânga. Fusesem avertizat că e foarte posibil să nu văd intrarea, mai ales că nu fusesem niciodată prin partea locului. În orice caz, GPS-ul se purta foarte ciudat în Yorkshire. M-am hotărât totuși să-l las în funcție ca să văd ce mai zice.

Am încetinit cât am putut, cu ochii la zidul de piatră fără mortar care mărginea drumul pe partea stângă. Și iată, am găsit-o: o alee care semăna mai degrabă a drumeag de țară neumblat, cu toate că se vedeau urme proaspete de cauciucuri. Nu era niciun indicator, poarta veche de lemn stătea șuie, desprinsă din balamaua ruginită din partea de sus. Aleea era îngustă, de-abia ar fi încăput pe ea o camionetă de aprovizionare.

Ce zi minunată, mi-am spus, intrând cu Volvo-ul pe alee, pe sub bolta de frunziș. În fața mea s-a deschis o vâlcea a cărei existență nici n-aș fi bănuțit-o, un fel de tărâm fermecat, ferit de ochi omenești. Am

trecut hurducăind peste un grătar de fier, pus anume ca să oprească vitele să iasă, și am traversat o băltoacă, împrôșcând cu apă în jur. Parcă nu-mi venea nici mie să cred că între Ripon și Masham fusesem cât pe ce să fiu măturat de pe drum de puhoiul de apă, dar asta-i vremea în Yorkshire, n-ai ce-i face! Cum spunea tata, dacă nu-ți place, așteaptă zece minute sau du-te șaisprezece kilometri mai încolo.

— Întoarceți acum, spunea GPS-ul.

L-am închis și am mers mai departe.

Plouase mult în vara aceea și iarba crescuse verde, bogată. Pe cerul senin pluteau norișori pufoși, copacii îți luau ochii cu nuanțele de auriu, galben și ruginiu ale frunzișului. Poate că nu arătau la fel de spectaculos precum cei din Vermont, dar fără îndoială că aveau o frumusețe aparte. Prin fereastra deschisă răzbăteau până la mine cântecul păsărelelor și mirosul ierbii ude.

Mergeam spre apus, pe fundul văii, pe dreapta pârâului Kilnsgarthdale, acum umflat, gata să iasă din maluri. Valea toată trebuie că nu era mai lată de vreo

opt sute de metri și mai lungă de trei kilometri. Pe fundul ei netezit pârâul curgea alături de drum. În dreapta și în stânga, pantele molcome, înverzite se înălțau până la vreo cincisprezece metri, mărginite în partea de sus de un șir de copaci. Ici și colo, un izvor cristalin cobora să se unească cu pârâul. Coasta din dreapta mea, unde am văzut câteva vaci păscând, trebuie că aparținea unei ferme aflată peste deal. Kilnsgarhdale este o văioagă izolată, mărginită de păduri și ziduri de piatră fără mortar. Nu apare decât pe hărțile foarte detaliate.

Am trecut pe lângă un hambar de piatră pe jumătate dărâmat și rămășițele unui zid de piatră care probabil că marca hotarul parcelelor pe versantul de pe cealaltă parte, dar n-am văzut nicio casă până nu m-am apropiat de conacul Kilnsgate.

Casa era la vreo douăzeci de metri de drum, pe partea dreaptă, în spatele unui zid scund de piatră fără mortar. Poarta verde de lemn nu mai fusese de mult vopsită. M-am oprit și am privit-o pe fereastra mașinii. În afară de hornuri, acoperișul de ardezie și vreo două ferestre de la etaj, prea mult nu se vedea

din cauza copacilor și a grădinii înecate de vegetație. M-a încercat senzația inexplicabilă că acea casă retrasă, pe jumătate ascunsă, mă aștepta, și încă de câtăva vreme. M-a trecut un fior, apoi am oprit motorul și am rămas în mașină, respirând aerul dulce și bucurându-mă de liniștea din jur. Vasăzică, ăsta e capătul călătoriei mele. Sau poate începutul...

Pare greu de crezut, dar până atunci nu văzusem conacul Kilnsgate decât în fotografii. Cât timp a durat cumpărarea, eu lucram la un proiect important în Los Angeles și pur și simplu n-am avut timp să iau avionul și să mă reped să văd casa. Tranzacția a fost perfectată de un agent imobiliar, Heather Barlow, și un avocat, și totul s-a făcut prin e-mail, poștă, telefoane și transferuri bancare.

Conacul Kilnsgate era de departe cel mai atrăgător din tot ce văzusem pe internet, iar prețul mi se părea bun. De fapt, am avut impresia că fac o afacere. Clădirea fusese închiriată timp de mai mulți ani, dar în prezent nu locuia nimeni acolo. Proprietarul (sau proprietăreașă) locuia în străinătate și nu se interesa

deloc de casă, care era administrată de un avocat din Northallerton. Nu riscam să am niciun fel de restricții la vânzare ori probleme cu un proprietar care mărea prețul pe neașteptate, sau vreuna din ciudățeniile la care se dedau englezii atunci când cumpără sau vând case. Puteam să mă mut pe loc, mă înștiințase doamna Barlow.

Îmi explicase că locul este izolat, și acum îmi dădeam cu adevărat seama ce voia să spună. Depărtarea și mărimea conacului descurajaseră mulți turiști amatori să închirieze. Voi fi rupt de lume, mă avertizase doamna Barlow. Ferma cea mai apropiată se afla la aproape doi kilometri, peste deal, dincolo de șirul de copaci, iar orașul cel mai apropiat, Richmond, era la vreo trei kilometri de mine. I-am spus că nu mă deranjează.

Am coborât din mașină, am intrat pe poarta scârțâitoare, m-am întors și m-am oprit lângă zid ca să admir priveliștea versantului din față. Cam pe la mijlocul pantei am zărit o ruină încadrată de copaci, pe jumătate îngropată de pământ și ierburi, probabil un turn sau foișor, o ciudățenie arhitecturală.

Alt motiv de preocupare pentru doamna Barlow fusese pianul cu coadă. Nu știa cum am să reacționez aflând că proprietarii îl abandonaseră în casă. Am putea să-l ducem de acolo, îmi spusese ea într-una din nenumăratele noastre conversații telefonice, dar ar fi complicat. Proprietarul nu cerea bani pe el, desigur, în caz că mă hotărâam să-l păstrez, cu toate că ea ar fi înțeles dorința mea de a mă descotorosi de el.

Mie nu-mi venea să cred că dăduse așa un noroc peste mine. Mă gândisem să comand o pianină sau poate chiar ceva mai mic, un model electronic. Iar acum mă trezeam cu un pian de concert! Nu-mi mai trebuia decât un acordor de pian, spusese doamna Barlow, surprinsă și încântată să vadă că accept, ba chiar mă bucur.

În acel moment, nu aveam habar că acest conac avea o istorie care în scurtă vreme avea să-mi stârnească interesul, ba chiar să mă obsedeze, după cum ar spune unii. Un bun agent imobiliar – și Heather Barlow era unul dintre aceștia – devine foarte priceput în arta omisiunii.

Lunga călătorie pe care o făcusem mă obosise. Petrecusem trei zile în Londra după ce venisem de la Los Angeles, o perioadă cețoasă, în care am încercat să mă adaptez la fusul orar luând masa de prânz sau de seară cu vechi prieteni sau diverși parteneri de afaceri. La un salon auto din Camberwell, pe care mi-l recomandase un prieten, am cumpărat un Volvo V 50 Estate nou, o mașină potrivită pentru clima din nord, și m-am dus la Bournemouth, ca să petrec două zile cu mama. Avea optzeci și șapte de ani, dar se ținea bine. Era mândră de fiul ei și ținea morțiș să-l arate tuturor vecinilor, măcar că niciunul dintre aceștia nu auzise de mine decât din gura ei. Nu putea înțelege de ce revin în Anglia după atâta vreme – se ducea de râpă tot mai rău, repeta ea – și, pe deasupra, de ce mă duc tocmai în Yorkshire. Ea abia așteptase să plece de acolo, iar când tata, fie-i țărâna ușoară, s-a pensionat în 1988, au cumpărat o căsuță pe lângă orașul Bournemouth. Din nefericire, bătrânul n-a apucat să se bucure de pensie decât trei ani; la vârsta de șaiszeci și șapte de ani a fost doborât

de cancer. Mama nu se lăsa însă: în fiecare dimineață se ducea pe promenadă și în fiecare seară bea o sticlă de bere Guinness – medicamentul ei, după cum spunea.

Dacă m-ar fi luat cineva la bani mărunți, mama sau altcineva, n-aș fi știut să spun de ce mă întorceam după atâta vreme. Poate că aș fi zis ceva despre cercul care se închide, cu toate că ce căutam eu era mai mult decât un nou început. Poate că-mi închipuiam că voi realiza de această dată ceea ce nu fusesem în stare să fac în primii douăzeci și cinci de ani petrecuți aici, înainte să plec în America în căutarea norocului. Adevărul este că trăgeam nădejde că, întorcându-mă aici, voi descoperi ce mă îmboldea fără încetare să mă întorc, un fel de dorință profundă pe care nici eu n-o înțelegeam.

Acum, stând în fața conacului pe care îl cumpărasem, în mână doar cu o valiză și geanta laptopului, mă încerca sentimentul bine cunoscut că m-am întins mai mult decât îmi este plapuma. Stomacul mi se strânsese ghem la gândul că sunt un impostor care va fi curând dat în vileag. Casa mă

intimida, pur și simplu. Mult mai mare decât îmi închipuisem, semăna mai degrabă cu vilele luxoase în stil englezesc din Beverly Hills. Dacă în California era absolut firesc să deții o vilă atât de somptuoasă, aici, în bătrâna Anglie, îmi părea că încalc un domeniu asupra căruia nu aveam drept prin naștere. Cei ca mine nu locuiau în astfel de case.

Am crescut într-un cartier din Leeds al cărui renume lăsa mult de dorit, la doar optzeci sau o sută de kilometri distanță de locul unde mă aflam acum, dacă e să le măsurăm pe hartă, dar altminteri la mii și mii de kilometri depărtare. Când eram tânăr, bogăția și privilegiile îmi păreau mai degrabă un afront; în niciun caz nu le puteam privi cu încântarea cu care le priveau atâția americani, care se dădeau în vânt după castele, istorii și familia regală. Familia mea semăna mai degrabă cu cele din serialele de comedie dulci-acrișoare care se dau la televizor. N-am uitat niciodată că strămoșii mei luau o poziție respectuoasă și își netezeau părul atunci când stăpânul unui conac precum Kilnsgate trecea călare și îi împrășca pe toți cu noroi, fără măcar să le arunce o privire.

În tinerețea mea, am avut o perioadă de mânie, când am fost cât pe ce să mă înscriu în partidul comunist. Acum nu-mi mai păsa câtuși de puțin. Atâția ani petrecuți în America – încălzire centrală, aer condiționat, un frumos apartament pe mai multe niveluri la ultimul etaj al unui imobil din Santa Monica, cu parchet de stejar și un balcon deschis spre Pacific, plus o doză apreciabilă de prostii de genul „toți sunt egali și oricine poate deveni președinte” – mă schimbaseră, mă îmblânziseră și nu mă mai interesau astfel de lucruri.

Dar schimbarea se petrecuse doar la suprafață. Există lucruri pe care bunăstarea materială nu le poate dezrădăcina. Recunosc, cum stăteam acolo și priveam casa aceea superbă care devenise căminul meu, simțeam că renasc în mine convingerile socialiste, muncitorești, că mânia de altădată e gata să răbufnească. Ba chiar mai rău, mă încerca același sentiment dezarmant că nu merit, că astfel de case nu erau făcute pentru alde mine, că mă voi trezi dimineața și voi vedea că totul a dispărut, iar eu sunt iarăși acolo unde mi-e locul, într-o casă înghesuită

între altele asemenea, construite pe terenul primăriei, că am ajuns iarăși la munca de jos sau, cum de fapt ar fi mai probabil în ziua de azi, că sunt șomer.

Am încercat o dată, beat fiind, să-i explic Laurei cum mă simt. Era în seara când câștigasem singurul meu Oscar și băusem ceva cam mult. I-am spus că nu-l merit, că balonul de săpun în care trăiam se va sparge dintr-o clipă în alta, că toată lumea își va da seama că sunt un farsor și că voi fi pus la locul meu. Laura n-a înțeles nimic. În mintea ei de americană nu încăpea ideea că nu l-aș merita. Bineînțeles că-l meritam, altminteri cum de mi l-ar fi dat membrii Academiei? Păi atunci de ce nu mă împăcăm cu ideea și nu mă bucuram alături de ceilalți? Apoi a râs, m-a strâns în brațe și mi-a spus că sunt un bleg, dar un bleg fermecător.

Conacul Kilnsgate se ridica impunător în fața mea. Din cât am văzut mergând pe aleea dintre copaci și peluza năpădită de ierburi, avea o fațadă tipică pentru Yorkshire: piatră de calcar, presărată ici și colo cu bucățele de gresie mai închisă la culoare. De

o parte și alta a ușii erau câte două ferestre, la fel și la etaj. Acoperișul era de ardezie. În fața intrării era un portic arcuit de piatră, încadrat de bănci de lemn, care îmi amintea de intrarea într-o veche biserică de la țară. Îmi închipui că acolo își scoteau stăpânii cizmele murdare de noroi când veneau de la vânătoare de potârniche sau de la partidele de călărie. Tot acolo era și un stativ din lemn exotic pentru bastoane și umbrele.

Deasupra ușii de la intrare era o inscripție cioplită în piatră, „JM 1748”, probabil inițialele primului proprietar. Cheile erau prinse cu bandă adezivă sub banca din dreapta, așa cum îmi promisese doamna Barlow. Mai spusese că, din păcate, nu va putea fi acolo să mă întâmpine la sosire, fiindcă avea o întâlnire la Greta Bridge, dar că va veni pe la ora șase ca să vadă cum m-am instalat. Aveam suficient timp ca să mă obișnuiesc cu casa și să fac un tur al proprietății, cu toate că acum regretam că, trecând prin Richmond, nu mă oprisem la un magazin să fac unele cumpărături. Acum, că mă vedeam ajuns, nu mă trăgea inima să ies din nou, însă nu mai pusesem

nimic în gură de la prânz și stomacul îmi cam chiorăia.

Mi-a luat ceva timp până am răsucit cheia în broască. Când ușa s-a deschis, mi-am luat valiza și laptopul și am pășit în holul de la intrare. Era mai degrabă o anticameră mare, care ocupa aproape toată partea centrală a casei. Vitraliul din ferestruica de deasupra ușii despica lumina soarelui în raze albastre, roșii, galbene și purpurii care se mișcau, asemenea unui caleidoscop, de fiecare dată când arborii de afară, legănați de vânt, aruncau umbre de ramuri și frunze.

Văzusem fotografii ale interiorului casei, desigur, dar ceea ce aveam acum în fața ochilor depășea cu mult ceea ce îmi închipuisem. Mai întâi, casa era imensă. Așa cum arăta și de afară, era mult mai mare decât îmi păruse, în așa măsură că mă simțeam intimidat. Pe cât țineam eu minte, casele englezești erau mici și înghesuite. Dar aici, holul de la intrare, de o înălțime impresionantă, era cât o sală de bal. O scară largă de lemn ducea la etaj, spre o galerie cu balustradă sculptată din care se deschideau

dormitoarele. Mi-am imaginat o mulțime de musafiri îmbrăcați în veșminte victoriene aplecați peste balustrada frumos lustruită ca să vadă o mică piesă de teatru, cu Nașterea Domnului poate, jucată de copii drăgălași sau domnișoare costumate, hotărâte să-și arate talentul dramatic.

Lângă ușă erau două fotolii cam uzate, alături de un bufet vechi, o piesă originală după cum arăta. În stânga scării ticăia un orologiu cu pendul de alamă. Am verificat ora după ceasul meu; mergea bine. Pereții erau lambrisați până la înălțimea taliei, iar deasupra erau acoperiți cu un tapet în relief. Din tavan atârna un candelabru de cristal, ca o arteziană înghețată în aer. Toate suprafețele de lemn străluceau, proaspăt lustruite, iar în aer se simțea miros de lămâie și levănțică. Pe pereți atârnavă câteva tablouri cu rame aurite: castelul Richmond profilat pe cer la asfințit; doi cai păscând lângă Middleham; un bărbat, o femeie și un copil în fața unei case. Niciunul nu-mi părea de o valoare deosebită, dar nici n-ai fi putut spune că sunt tablouri ieftine, cumpărate la târgul de vechituri. Ramele trebuie că făceau ceva

bani, totuși. Dar cine își putea permite să renunțe la toate astea? Și de ce?

Galeria de la etaj era la același nivel cu peretele de jos. De o parte și de alta a scării erau două uși, absolut simetrice. Alte uși se aflau la stânga și la dreapta mea. Am luat valiza cu haine și obiecte de toaletă și am urcat scara scârțâitoare, cu trepte oarecum inegale, în căutarea unui dormitor pe gustul meu.

La cele două capete ale galeriei, două dormitoare simetrice dădeau spre fațadă. L-am ales pe al doilea. Era o cameră luminoasă, veselă, cu tapet crem cu trandafirași roz; avea ferestre spre fața casei și pe o latură, patru cu totul, din care cauză era inundată de soare. La picioarele patului, pe un cufăr, se aflau un teanc de cearșafuri și o pilotă groasă. În cameră se mai găseau un șifonier din lemn de pin, o măsuță de toaletă și un scaun. În spațiul care rămânea puteai să dai o serată dansantă. Pe pereți nu erau tablouri, dar mă gândeam cu plăcere la micile expediții pe care aveam să le fac la târgurile și magazinele de antichități de prin partea locului, în căutarea unor

gravuri potrivite. Din dormitor intrai în baia cu chiuvetă și cabină de duș cu pereți de sticlă.

Sub una din ferestrele dinspre fațadă se afla o băncuță tapisată. Dacă te așezai pe ea vedeai, dincolo de copacii din grădină, versantul celălalt, pârâul, construcția ciudată și pădurea din jur. Era un colțișor numai bun să stai și să citești. Privind înapoi de la fereastra laterală, vedeam valea și drumul pe care venisem. Cu toate că nu era mai mult de patru, umbrele după-amiezii începuseră deja să se lungească. Nu mi-am mai bătut capul să fac patul; m-am întins direct pe saltea și am simțit-o cum se mulează după forma trupului meu. Am pus capul pe pernă – era mai groasă la un capăt decât la celălalt și îmi amintea de un butuc de execuție – și am închis ochii. O clipă aș fi putut jura că am auzit un pian în depărtare. Al treilea Impromptu al lui Schubert. Muzica era frumoasă, parcă nepământească, și în scurtă vreme am adormit.

M-am trezit auzind că bate cineva la ușa din față. Camera era cufundată în întuneric. M-am ridicat, am găsit întrerupătorul și m-am uitat la ceas. Era șase fix.

— Sunteți domnul Lowndes, îmi închipui? a spus femeia care aștepta în fața ușii. Domnul Christopher Lowndes?

— Chris, vă rog, am spus, trecându-mi degetele prin păr. Îmi cer scuze. Cred că am adormit și am pierdut noțiunea timpului.

Fața i s-a luminat de un zâmbet.

— Nimic mai firesc. Eu sunt Heather Barlow.

Ne-am strâns mâinile și m-am dat deoparte, invitând-o să intre. Ducea în brațe o pungă mare de băcănie, pe care a pus-o pe bufet. I-am atârnat haina în mica garderobă de după ușă și am rămas puțin cam stânjeniți în holul imens, în care răsuna ticăitul vechiului orologiu.

— Cum ți se pare? m-a întrebat doamna Barlow.

— Sunt impresionat. E întocmai așa cum mi-ați spus. V-aș invita în salon sau în camera de zi, dar, din păcate, încă n-am explorat parterul. Iar ceai nu am nici fir. În schimb, am niște whisky de la duty free, dacă vă tentează.

— Nu-i nimic. Cunosc eu casa. Nici nu s-ar putea

altfel. Doar am fost de atâtea ori aici în ultimele săptămâni. Ce-ar fi să mergem în bucătărie? a întrebat, ridicând punga de pe bufet. Mi-am permis să fac niște cumpărături de la băcănie, doar lucruri strict necesare, gândindu-mă că poate ai uitat sau poate nu ai avut prilejul. Pâine, unt, ceai, cafea, biscuiți, ouă, șuncă, lapte, brânză, fulgi, pastă de dinți, săpun, paracetamol. Am luat tot ce mi-a trecut prin cap fiindcă nu știu ce mănânci, dacă ești vegetarian sau vegan...

— Mi-ați salvat viața, doamnă Barlow, i-am mărturisit. Am uitat complet de mâncare. Iar de mâncat mănânc orice. Sushi. Carpaccio de porc african. Orice nu mișcă în farfurie.

A izbucnit în râs.

— Spune-mi Heather. „Doamna Barlow” mă face să mă simt bătrână și încuiată. Iar sushi sau porc african nu cred să găsești în Richmond.

M-a condus spre ușa din stânga și a aprins lumina. Bucătăria, împreună cu cămarile și dulapurile pentru alimente, se întindea de-a lungul laturii de vest a casei. Era cea mai modernă cameră din casă, cel puțin

din cât văzusem eu. Nu-i lipsea nimic, de la cuptorul de oțel lustruit, mașina de spălat vase, frigiderul și congelatorul încastrate în perete, masa de lucru din mijloc, cu tăblie de granit, la bufetele din lemn de brad și colțișorul de luat micul dejun, aranjat în fața uneia dintre ferestre. Afară era întuneric, dar știam că fereastra dă spre capătul văii, unde se pierdea într-un hățiș de copaci, dincolo de zidul de piatră. M-am bucurat să văd că aragazul mergea cu gaz; cele electrice nu-mi plăceau pentru că nu mă prea descurcam cu ele. În bucătărie mai era și o mașină de gătit de modă veche, din fontă înnegrită (cu toate că mă cam îndoiam să fie fontă adevărată), cu cârlige și tot felul de cotloane pentru ibrice, oale de supă, cratițe, ba chiar și căldări din cele în care vrăjitoarele pregăteau fierturi magice, dacă era să mă întrebi pe mine.

Heather s-a apucat să scoată cumpărăturile din pungă, alegându-le pe cele care puteau rămâne afară de cele care trebuiau puse în frigider.

— A, știu că e o îndrăzneală cam mare din partea mea, dar ți-am adus și așa ceva, a spus, scoțând o

sticlă de Veuve Clicquot. N-am idee dacă bei alcool.

— Cu măsură, am răspuns. Dar șampania îmi place nemaipomenit, cu toate că rareori beau o sticlă de unul singur. S-o deschid acum, ce zici?

— Nu, te rog, nu pot să beau. Am de condus. Plus că trebuie ținută la rece. Ar fi o crimă să o bem caldă. Oricum, mulțumesc pentru intenție. A băgat sticla în frigider și s-a întors spre mine. Nu știam dacă vii singur sau împreună cu cineva. Când am vorbit la telefon sau ne-am scris e-mailuri, n-ai spus niciodată nimic de copii, soție sau... poate un partener. E o casă atât de mare...

— Nu sunt homosexual, i-am spus, și sunt singur. Soția mea a murit acum aproape un an. Am doi copii mari.

— Îmi pare tare rău... că ți-a murit soția.

— Da, i-ar fi plăcut foarte mult aici, am zis și am pocnit din palme. Ei, bem ceai?

— Sigur. Tu stai acolo și mă lași pe mine să-l pregătesc.

M-am așezat și am privit-o pe Heather cum umple ceainicul electric și îl pornește. Adevărul este că era o

plăcere să o privești. N-avea nimic dintr-o babetă încuiată. Era o femeie de patruzeci de ani și ceva (pe cât îmi părea mie), foarte atrăgătoare, înaltă și subțire, cu rotunjimi doar acolo unde trebuie. O apariție elegantă, îmbrăcată într-o rochie oliv pe corp și cizme cafenii de piele până la jumătatea gambei. Era aproape la fel de înaltă ca mine, și eu am un metru optzeci și opt în ciorapi. Heather mai avea și un zâmbet frumos, gropițe sexy, ochi verzi ca marea care se încrețeau la colțuri, umerii obrajilor înalți și o groază de pistrui pe nas și pe frunte. Părul roșcat, mătăsos, era pieptănat cu cărare la mijloc și cădea bogat mai jos de umeri. Se mișca plină de grație, fără gesturi inutile.

— Cât îți datorez pentru cumpărături? am întrebat-o.

— Intră în costul serviciilor, mi-a răspuns. Consideră-le un cadou de bun venit.

A pus două pliculețe de ceai într-un ceainic de porțelan de Delft, albastru cu alb, a turnat apa fiartă și s-a întors spre mine.

— Anglia e țara ta de baștină, nu-i așa? Nu mi-ai

spus niciodată limpede.

Uneori nici eu nu mai eram sigur. I-am răspuns:

— Da. De fapt, sunt din partea locului. Mă rog, din Leeds.

— I-auzi! Mama mea era din Bradford. Ce mică e lumea!

A pronunțat cuvântul „Brad-ford”. Cei din Leeds îl pronunță „Brat-ford”.

— Da, chiar așa.

— Însă locuiești de multă vreme în America, nu? La Los Angeles?

— De treizeci și cinci de ani. De, dacă n-am fost cuminte...

— Și cu ce te-ai ocupat acolo, dacă îmi dai voie să te întreb?

— Nicio problemă. Am scris partituri pentru filme. Am de gând să lucrez și aici. După ce mă odihnesc puțin, bineînțeles.

Nu i-am spus ce aveam de gând să fac în acest timp. Uneori, dacă vorbești despre un proiect, nu se mai alege nimic de el.

— Muzică de film? Ca în Chicago și Crease?

— Nu, nu așa. Alea sunt filme muzicale. Eu scriu partituri. Coloana sonoră.

S-a încruntat puțin.

— Muzica pe care n-o ascultă nimeni?

— Da, cred că e o definiție potrivită, am râs eu.

A dus mâna la gură.

— Îmi cer scuze. A fost o măgărie din partea mea. Adică...

— Nu-ți bate capul cu scuzele. Așa crede toată lumea. Dar să știi că i-ai simți lipsa dacă n-ar fi acolo.

— Sunt sigură că așa e. Se poate să fi auzit ceva compus de tine?

— Doar dacă e felul de muzică pe care îl ascuți.

— Adică... păi... a roșit. Nu mă lua peste picior. Mă pui într-o situație delicată.

— Scuze.

Am numit câteva dintre cele mai recente și cunoscute filme a căror coloană sonoră mi se datora, unul din ele chiar un succes răsunător.

— Sfinte! a exclamat ea. Chiar tu ai scris-o? Adevărat?

Am dat din cap.

— Ai lucrat cu el? Ce fel de om e?

— Eu personal n-am stat mult în preajma lui, dar pot să-ți spun că domnul Spielberg e o persoană care știe ce vrea, și mai știe și să obțină ceea ce vrea.

— Ca să vezi, a repetat ea. Nu-mi vine să cred. Mă aflu în fața unei celebrități, iar eu habar n-am avut.

— Celebritate? Nici vorbă! E unul din avantajele meseriei mele. Nu am ajuns celebru. Cei de la Hollywood, oamenii din branșă îmi cunosc numele. Publicul îl vede pe genericele filmelor. Însă pe stradă nu mă recunoaște nimeni. Sunt un fel de scriitor. Ai auzit bancul ăla vechi despre actrița care era atât de toantă încât s-a culcat cu scenaristul?

Heather a zâmbit, făcând din nou gropițe:

— Nu, dar acum îl știu.

— Îmi cer iertare. N-am vrut să fiu necioplit. Doar că... sunt... un fel de anonim.

— Dar din punct de vedere financiar trebuie că o duci bine. N-aș vrea să fiu nedelicată și să-mi bag nasul în treburile care nu mă privesc, dar casa asta n-a fost ieftină.

— De câștigat câștig bine, am încuviințat eu.

Îndeajuns cât să nu-mi fac griji prea mari pentru viitor, cu toate că va trebui să mai muncesc câțiva ani înainte să mă pot gândi la pensie.

— În cei treizeci de ani petrecuți în America n-ai prea căpătat accentul locului, ca să spun așa.

— Cred că ai dreptate, am răspuns. Nu m-am gândit niciodată la asta. Poate că am petrecut prea mult timp la cârciuma din cartier, bând bere și jucând darts.

— Au așa ceva în California? O cârciumă de cartier?

— Sigur. Se cheamă „Capul încoronat”.

— Arată ca o cârciumă englezească adevărată? Eu n-am văzut decât niște jalnice imitații prin Spania și Grecia.

— Arată așa cum cred americanii că ar trebui să arate o cârciumă englezească: plină de tot felul de troace, cu banchete capitonate, pereții acoperiți de fotografii vechi și afișe, poze cu Winston Churchill, cu polițaii britanici, steagul Marii Britanii și altele asemenea.

— Ca să vezi.

Heather a turnat ceaiul, l-a adus și s-a așezat în fața mea la masa de lemn de brad bine lustruită, pe care a avut grijă să pună niște suporturi de plută înainte să aranjeze ceștile și farfuriile. N-aș fi putut spune că mă privea fascinată, dar se vedea că și schimbase părerea despre mine.

— Am adus și așa ceva, a zis pe un ton șugubăț, întinzându-mi un pachet de biscuiți digestivi McVitie's. Pun pariu că de-ăștia nu au în California.

— Să știi că ai pierde. La „Capul încoronat” au și o „prăvălioară” unde găsești sos HP pentru fripturi, pastă Marmite, murături marca Branston, condimente Bisto. Probabil că au și biscuiți digestivi cu ciocolată McVitie's.

— Incredibil! Oricum, cred că vei fi mulțumit. Totul e în stare de funcționare, a revenit Heather la lucruri serioase după ce și-a dres vocea. Așa cum ți-am spus într-unul din e-mailuri, casa are încălzire centrală. Am pus termostatul la o temperatură care mi s-a părut plăcută. E în hol, așa că poți să-l potrivești după cum ai nevoie. Te avertizez însă că nota de plată poate fi cam pipărată. E bine să aprinzi

și focul din cămine. Ușa de sub scară duce la pivniță și acolo găsești lemne de foc. Telefonul și internetul funcționează – cel puțin așa mi-a spus omul de la firmă – la fel și televiziunea prin satelit și DVD playerul pe care l-ai cerut. Cam atât ar fi. Ah, să nu uit! Am lăsat un formular și instrucțiuni pentru cum să obții abonament la televizor. Nu știu cum e în America, dar aici ești obligat să te abonezi, altminteri te amendează.

— Da, mi-aduc aminte. Tata se plângea tot timpul că e obligat să plătească. Pe vremea aia trimiteau niște dubițe cu antene rotitoare ca să-i prindă pe utilizatorii clandestini.

— Așa fac și acum, doar că au o tehnică mai avansată. În orice caz, cred că se poate face online, dacă...

I-am spus că de ani buni îmi fac toate operațiunile bancare și plățile facturilor prin internet, așa că nu e o problemă.

— Sunt sigur că totul e în ordine. Mi se pare însă că proprietarii au lăsat o grămadă de lucruri aici. Nu mă așteptam să fie chiar atât de multe.

— Așa e, dar te-am prevenit. Pot să vorbesc să vină cineva să le ia. La vremea aceea, toată lumea voia ca vânzarea să se facă foarte repede. Chiar și tu, pe cât îmi amintesc.

— Nu-i nimic. Dacă e ceva ce nu vreau să păstrez, iau legătura cu tine și poate mă ajuți să scap de obiectul respectiv.

— Am să fac tot posibilul. După ce bem ceaiul, vrei să-ți arăt casa, ori preferi să o explorezi de unul singur?

Cu greu mi-aș fi putut imagina un ghid mai plăcut decât Heather Barlow. Eu însă tânjeam să fiu singur în noua mea casă, să-i aflu secretele, să dau de fel de fel de cotloane ascunse, să-i descopăr mirosurile, zgomotele. Voiam să trăiesc pentru prima oară această experiență la fel cum îmi închipuiam că voi continua să trăiesc în această casă: singur.

— Ah, să o explorez de unul singur, dacă nu te superi. În afară de cazul că e ceva ce ar trebui să știu.

Heather a șovăit.

— Nu... ăăă... nu-mi vine nimic în minte. Dacă sunt

ceva probleme, mă poți suna oricând acasă sau la birou. Sunt sigură că ai deja telefonul meu, dar îți mai las o carte de vizită, pentru orice eventualitate, a spus și a căutat în geanta de piele.

— E vreo problemă? am întrebat.

— Nu. De ce? Ce ți-a venit să mă întrebi?

— Mi s-a părut că te-a tulburat întrebarea mea, asta-i tot.

— Așa ți s-a părut? Nu mi-am dat seama.

— Casa e cumva bântuită? am întrebat zâmbind.

La urma urmei, e atât de veche că-mi pot închipui că aici s-au întâmplat tot felul de lucruri de-a lungul vremii. Servitoare care au făcut copii în secret cu stăpânul, chestii de-astea, despre care nu se vorbește. Fantomele guvernantelor. Copii misterioși. O grozăvie petrecută în magazia din curte. Poate o crimă oribilă, știu eu?

— Ce prostii sunt astea? Cum de ți-a venit o astfel de idee? a zis Heather, jucându-se cu o șuviță de păr pe care o înfășură pe deget. Chiar că ai o imaginație bogată. Să nu te superi, dar cred că exact așa ceva ar spune un american.

Nu mi-am putut reține un zâmbet.

— Touché.

A sorbit din ceai și mi-a întors zâmbetul. Rujul ei roz-deschis a lăsat o urmă pe buza ceștii.

— Crezi în fantome?

— Nu știu, am zis. Încă n-am întâlnit niciuna.

— Abia ai sosit. N-ai petrecut nici măcar o noapte aici.

— Nu înțeleg de ce ar trebui să vedem fantomele numai noaptea. Tu ce crezi? Oricum, am pus o întrebare, nimic mai mult. Ce mare lucru? Nu că măș teme de ceva. Doar că în America tot auzi despre tot felul de ciudățenii care se întâmplă în Anglia. Locul în care a dormit Mary, regina scoțienilor, trupuri fără cap, case bântuite și altele asemenea. Numai aici se întâmplă astfel de lucruri. Oamenilor li se par niște detalii pitorești, așa cum găsești și la „Capul încoronat”.

— Mie mi s-a părut întotdeauna că americanii sunt nițel cam creduli când vine vorba de unele episoade cam trase de păr din istoria Angliei, a zis Heather Barlow, râzând ca să mai atenueze critica.

Dacă aş fi în locul tău, nu mi-aş bate capul cu fantomele. Aici nu există, sau, cel puțin, nimeni n-a povestit să fi văzut vreo fantomă în casa asta, nici ziua, nici noaptea. Bineînțeles, toate casele vechi au câte o poveste ciudată, legată de niște momente mai sumbre, dar asta nu înseamnă că sunt bântuite. În casa asta cred că e una din puținele din țară unde nu a dormit regina Mary. Acum chiar că trebuie să plec. Soțul meu trebuie că se întreabă unde o fi masa de seară.

Și-a terminat ceaiul și s-a ridicat. Mi se părea mie sau era un fel de nemulțumire în tonul ei? Oare vorbise intenționat de soțul ei? Credea că îi fac avansuri?

Am condus-o până la ușa de la intrare, i-am luat haina din cui și am ajutat-o să se îmbrace. A băgat mâna în buzunar să scoată cheile mașinii. Când le-a găsit, s-a întors spre mine zâmbind din nou și mi-a întins un pătrat de carton.

— Dacă ieși în oraș, o să-ți prindă bine. E un cartonaș pentru parcare. Îl pui la ora când ai sosit și îl lași pe bord. Ai timp două ore.

— Mulțumesc, am zis, luând cartonul. Mulțumesc pentru vizită și pentru tot ce mi-ai adus. Mai ales pentru șampanie.

— Cu mare plăcere. Cu toate că, dacă ai s-o bei singur, data viitoare când ne vedem ai să-mi mulțumești mai degrabă pentru cafea și paracetamol. Noapte bună.

A plecat repede. Eu am rămas cu ochii la ușa închisă, până când am auzit motorul pornind. Am ridicat din umeri și m-am dus în bucătărie. Eram impresionat de Heather Barlow. Își dăduse multă osteneală ca să mă întâmpine la Kilnsgate.

— Ei, Laura, dragostea mea, am spus, ridicând ceașca de ceai pentru un toast imaginar, iată-ne. În sfârșit suntem acasă.

2.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

În eseu intitulat Decăderea crimei englezești, publicat în 1946, dl. George Orwell a făcut o listă a trăsăturilor comune crimelor celor mai gustate de publicul englez, și anume: viața de familie, pasiunea carnală, sume derizorii de bani și teama de scandal. Într-adevăr, aceste elemente sunt prezente în asasinarea lui Ernest Fox, însă între ele ia naștere o alchimie subtilă din care iese ceva mult mai complex și substanțial.

În afacerea Fox nimic nu era ceea ce părea. Grace Fox, aparent o femeie retrasă, școlită, soție și mamă iubitoare, suferea de fapt de pe urma legăturii amoroase cu un bărbat – ba nu, un băiat – îndeajuns de tânăr cât să poată fi copilul ei. Ai fi crezut-o o

soție devotată, când, în realitate, așa cum au arătat probele la proces, ea și-a otrăvit soțul nu doar o dată, ci de două ori. Ce fel de femeie ar putea face așa ceva? Judecați și dumneavoastră.

Pe de altă parte, ar trebui să ne punem în locul juraților și să ne întrebăm, ținând seama de ce au declarat martorii și de dovezile prezentate, dacă Grace Fox a fost într-adevăr un monstru, așa cum a descris-o acuzarea, sau doar o femeie la locul ei, împinsă la un gest extrem pe de o parte de un soț indiferent, crud și nepăsător, iar pe de alta de pasiunea neașteptată și speranța renăscută în inima ei datorită tânărului ei amant, dl. Samuel Porter. Ceea ce ne interesează la o crimă nu sunt atât aspectele anormale, cât acele trăsături ale criminalului pe care le regăsim în noi. Ar putea vreunul dintre noi, mai ales reprezentantele sexului frumos, să afirme că Grace Fox era chiar atât de deosebită de alte femei, că se distingea de ele și prin altceva decât deznădejde, porniri necugetate și lipsă de judecată?

Poate că cele mai multe crime sunt sordide și într-un fel banale, numai că, din când în când, una dintre

ele stârnește imaginația publicului datorită personalității celor implicați, a poziției lor în societate și a împrejurărilor în care a fost comisă. Tocmai despre o astfel de crimă vorbim. Amănunțele pot fi triviale, chiar înspăimântătoare, dar ceea ce impresionează publicul este eterna tragedie umană pe care ne-o dezvăluie.

Nu că Grace Fox ar fi folosit o metodă exotică sau până atunci necunoscută de a comite crima; nu, a folosit otravă. Nu că ar fi dat dovadă de o șiretenie neobișnuită sau mare inteligență atunci când a plănit-o; dimpotrivă, a fost dată în vileag destul de ușor. Nici măcar motivul nu a fost ieșit din comun: totul a pornit de la triumghiul amoros, vechi de când lumea.

Numai că, privind-o pe Grace Fox cum stă în sală în fiecare zi, tăcută, fără să facă nicio mișcare atunci când martorii acuzării se perindau prin fața ei, fără să clipească atunci când cele mai intime gânduri și sentimente pe care le nutrea erau scoase cu cruzime la iveală și disecate până în cele mai mici amănunte în fața asistenței, privind-o deci pe Grace Fox simțeam

că în fața noastră se află o enigmă. Stătea acolo, parcă și mai frumoasă în hainele acelea simple, fără nicio expresie pe fața palidă, încadrată de buclele negre ale părului strâns la spate. Oare așa arăta fața unei ucigașe cu sânge rece? ne întrebam.

OCTOMBRIE 2010

Durerea mă încearcă din când în când, ascuțită ca tăișul unui cuțit. Mă împunge atunci când mă aștept mai puțin, intră tot mai adânc, se răsucește, mă străpunge din nou, se joacă cu mine la fel ca o pisică cu un șoarece. Mi s-a întâmplat pe când făceam cumpărături la supermarket sau când luam masa într-un restaurant: lacrimile au început să-mi întepe ochii, o gheară nemiloasă mă strângea de piept. În vreo două rânduri, vânzătoarele s-au speriat, crezând că fac un atac de inimă, și s-au oferit să cheme salvarea. Într-un fel, poate chiar făceam un atac de inimă.

În prima noapte la Kilnsgate, m-a trezit un vis despre Laura. Cel puțin așa cred. Nu era un vis care

mă urmărea, nu am astfel de vise. Nu era niciun coșmar, doar că emoțiile pe care mi le-au trezit imaginile m-au zguduit la fel ca un vis urât.

Laura juca un joc cu fratele ei, Clayton – Monopoly, cred – și râdea de se prăpădea; eu eram în camera alăturată, cu ușa deschisă, și îmi alegeam niște lucruri. Trebuia să plec de tot în ziua aceea, nu aveam să o mai văd niciodată pe Laura, cu toate că habar n-am din ce motiv sau cine venise cu ideea, și nu știam ce să iau cu mine și ce să las. Râsetele lor nepăsătoare îmi frângeau inima. Priveam o fotografie veche, alb-negru, în care apăream eu și un prieten de la școală, al cărui nume nu mi-l amintesc. Eu stăteam mândru pe sania mea nou-nouță, iar el era în picioare lângă mine. Amândoi aveam mănuși cu un deget și căciuli de lână cu ciucure în vârful. Mi-am amintit că tata îmi făcuse sania și că umblasem mult prin depozitele de fiare vechi ca să găsim benzi de fier pentru tălpici. Mergea ca vântul, până în ziua când am intrat cu ea într-un copac și am avut noroc să scap doar cu un braț fracturat. Sania n-a fost la fel de norocoasă. Recunosc, semăna oarecum cu scena

din Cetățeanul Kane, dar așa era visul meu: priveam o fotografie veche și plângeam în hohote, viața mea se destrăma dintr-un motiv pe care nu-l înțelegeam, iar soția mea și fratele ei chicoteau în camera de alături, certându-se care să cumpere Madison Avenue. M-am trezit cu un sentiment de panică și vină, care s-a transformat rapid în tristețe adâncă și o neliniște nelămurită. Ceasul digital arăta ora 4:24.

După moartea Laurei, mă obișnuisem cu insomniile, iar acum nici nu era de mirare că nu se lipea somnul de mine: mă aflu într-o casă încă necunoscută, vântul urla afară, ploaia bătea în geamuri, apa picura cu zgomot dintr-un jgheab spart pe o suprafață scobită. Casa era plină de zgomote, la fel ca insula lui Caliban din piesa lui Shakespeare. Lemnăria veche scârțâia. De nu știu unde se auzea un șuierat sinistru. Apoi un geamăt. Un oftat. Părea că cineva se plimbă nerăbdător prin fața ușii mele. Cum stăteam în pat și somnul mă ocolea, a început să mi se facă frică, așa cum ți se face la ora 4:24 într-o casă veche, lugubră, când îți închipui că te pândesc tot felul de creaturi ale întunericului. În cap îmi

răsună coloana sonoră a unui film de groază cu buget scăzut pe care o compusesem în tinerețe – sunete stridente de coarde, țipetele alămurilor, totul punctat de zăngănitul sacadat al talgerelor. Mi-au venit în minte Heather Barlow și discuția noastră despre fantome.

Nu-mi găseam liniștea, așa că până la urmă, când mi s-a părut că aud un plâns de copil, mi-am dat seama că n-am să pot pune geană pe geană cu niciun chip. M-am dat jos din pat, m-am îmbrăcat și m-am îndreptat spre scară. Nu sunt sigur, dar cred că m-am uitat și sub pat. N-am găsit nimic, bineînțeles, nici acolo și nici pe coridor. Pașii mei erau singurii care făceau podelele vechi să scârțâie. Nici urmă de copil care să plângă. Nici de vreo guvernantă părăsită, care își luase viața și acum atârna de grinzile tavanului. Nimic. Se vede că citisem prea multe romane de M.R. James¹. Ori poate de Henry James?

Mă sculasem din pat cu intenția să cobor în bucătărie și să-mi fac un ceai, după care să stau și să citesc o vreme, până când îmi venea somnul la loc.

Numai că atunci când am ajuns jos eram atât de tulburat, încât m-am răzgândit. Știam că nu fac bine, dar, în loc să pun ceainicul pe foc, mi-am turnat un pahar plin ochi din whisky-ul de la duty-free, ca să mă calmez și să-mi mai vin în fire.

În seara dinainte, după ce plecase Heather, făcusem o scurtă recunoaștere a parterului casei, așa că știam că televizorul se află în camera dinspre răsărit, de cealaltă parte a vestibulului față de bucătărie. Poate că cei de la compania TV aveau să se înfurie, fiindcă nu-mi cumpărasem abonament – poate că în acest moment chiar erau în fața casei, într-o dubiță dar nu-mi păsa câtuși de puțin.

Am căutat printre DVD-urile aduse de la Londra, majoritatea filme clasice englezești, unele văzute deja în tinerețe sau mai târziu, altele pe care nu apucasem să le văd, cu toate că îmi dorisem întotdeauna. Televizorul era foarte bun – alesesem o marcă cu care știam că nu dau greș – iar ecranul de o sută douăzeci și cinci de centimetri se potrivea foarte bine pe peretele din față. Imaginea era superbă, playerul Blu-Ray și sunetul surround – ideale. Cu paharul de

whisky în mână, m-am așezat în fotoliul cu spătar rabatabil, aflat la distanța potrivită de ecran pentru a crea iluzia că mă aflu la cinema. Numai că aici nu eram nevoit să mă fac că nu aud tot felul de spectatori enervanți care stăteau la taclale în spatele meu, trimiteau SMS-uri sau foșneau din pungile de celofan; nici nu călcam pe floricele de porumb, nici nu mi se lipeau tălpile pantofilor de coca-cola vărsată pe jos.

Până la urmă, m-am hotărât să văd Scurtă întâlnire. Îl socoteam de mulți ani printre filmele preferate, așa că de cum a început, am luat o înghițitură de whisky, m-am așezat comod în fotoliu, înfășurat într-o pătură cu dungi albe și albastre, găsită într-unul din dulapuri, și mi-am pus picioarele pe un scăunel. Vântul urla afară, în casă se auzeau tot felul de bufnituri și trosnete, dar am încercat să uit de neliniștea care îmi dădea târcoale privindu-i pe Trevor Howard și Celia Johnson cum își trăiesc sfâșietoarea lor dramă, tipic englezească, în vechea gară Carnforth, în sunetele emoționantului concert pentru pian al lui Rahmaninov.

M-am trezit pe la nouă, tot în fotoliu, cu gâtul înțepenit. Lumina soarelui, câtă o fi fost, nu pătrundea în cameră din cauza draperiilor groase. M-am ridicat cu oarecare greutate și le-am dat deoparte și atunci am văzut că vântul și ploaia din noaptea dinainte spălaseră și curățaseră peisajul. Cerul era albastru, iarba, verde, pietrele aveau sclipiri argintii. Era un fel de peisaj abstract, în care vedeai toate planurile, curbele și unghiurile, peste care pluteau frunzele ruginii ale toamnei. Cam ca un tablou de David Hockney², un peisaj din parcul național Yorkshire Dales. Era chiar mai frumos decât îmi închipuisem.

Pe ecranul televizorului rămăsese genericul filmului, cu o frântură din concertul lui Rahmaninov pe fundal. Nu-mi aduc aminte să fi văzut filmul până la sfârșit. Paharul de whisky, pe jumătate plin, se afla pe brațul fotoliului. Am ieșit în vestibul, așteptându-mă să găsesc un ziar înghesuit în cutia poștală și scrisori împrăștiate pe jos, dar nu era nimic în afară de lumina care pătrundea prin vitralii și dansa pe

cover și pereți.

M-am dus în bucătărie și am căutat prin dulapuri, dar curând mi-am dat seama cu tristețe că nu aveam cafetieră. Heather Barlow îmi adusese un pachet de cafea Douwe Egberts ambalat sub vid, proprietarul dinaintea mea îmi lăsase un orologiu vechi, un pian cu coadă și tot felul de alte lucruri, dar niciunul nu se gândise să-mi lase o cafetieră electrică, măcar un filtru Melitta sau Bodum.

Mi-am cam pierdut cumpătul – dimineața nu mă pot trezi cu adevărat dacă nu beau cafea – dar, în disperare de cauză, am încercat să gădesc o soluție. Pe bufet era un sul de prosop de hârtie care părea suficient de rezistent ca să funcționeze ca filtru. Am pus ibricul pe foc, am rupt o bucată de hârtie și am împăturit-o. Când apa a dat în clocot, am pus cu lingurița pe hârtie o cantitate de cafea care mi s-a părut potrivită și am ținut-o cu degetele răsfirate deasupra unei cești, în timp ce turnam apa cu mâna cealaltă, cât puteam de încet. N-a mers: hârtia udă a căzut la fundul ceștii, dar din fericire nu s-a rupt. Am lăsat-o acolo câteva minute, după care am strâns-o cu

o linguriță, am scos-o și am aruncat-o la gunoi. Lichidul din ceașcă avea gust de spălături de vase, dar era mai bun decât nimic.

În timp ce sorbeam spălăturile de vase, mi-am dat seama că mi-e foame. Cu toate că Heather Barlow îmi adusese atâta mâncare, de la prânzul din ziua precedentă nu pusesem în gură decât un biscuit cu ciocolată. Spre norocul meu, mă pricep destul de bine la gătit – Laura și cu mine fuseserăm nevoiți să ne ocupăm pe rând de bucătărie, din cauza programului neregulat de lucru al fiecăruia din noi – așa că n-a fost mare lucru să îmi pregătesc o omletă cu șuncă, brânză și ciuperci, plus câteva felii de pâine prăjită. După ce am mâncat, m-am simțit mult mai bine și m-am hotărât să beau o ceașcă de ceai ca să scap de gustul cafelei. Soarele de dimineață năvălea pe fereastra care dădea spre răsărit și scâlda bucătăria într-o lumină aurie. M-am hotărât că-mi place așa cum este și nu voi face nicio schimbare aici. Cât despre restul casei, urma să văd. Venise vremea să fac inspecția pe lumină.

Am luat ceașca de ceai și am intrat pe ușa de lângă

scară, ca să ajung la camera de zi și sufrageria din spatele casei. Era îndeajuns de mare cât să dai un bal pentru un sat întreg. Pianul cu coadă din mijloc era un vechi Steinway. Lacul negru sărise ici și colo, clapele de fildeș erau tocite de vreme și îngălbenite, ca dinții unui bătrân. Picioarele păreau roase de un câine. Am apăsat pe câteva clape și mi-am dat îndată seama că Heather Barlow avusese dreptate: trebuia neapărat să găsesc un acordor de pian.

În partea dinspre răsărit a camerei, în dreapta pianului cum priveam spre ferestre, o canapea și două fotolii de piele erau aranjate în semicerc în jurul unei mese cu tăblia de sticlă, în fața unui șemineu uriaș de piatră. În gândul meu mi-am și ales fotoliul din dreapta, care era așezat în așa fel încât vedeai peisajul de afară și avea brațele îndeajuns de late cât să poți pune un pahar fără grijă că o să cadă.

În capătul dinspre apus erau încă un șemineu și o masă simplă, solidă, înconjurată de opt scaune, cu toate că ar fi încăput mai multe. Pe perete era atârnată o oglindă mare, iar o ușa batantă ducea la bucătărie. Mi-am zis că poate am să invit lume la

masă după ce am să ajung să cunosc vecinii. Îmi plăcea să gătesc pentru musafiri. Pereții erau vopsiți într-un bej cald, teracot și nuanțe de deșert, culorile pe care le vezi de obicei în Santa Fe, dar nu vedeam niciun motiv să le schimb. Pe vremuri, camera fusese probabil împărțită în două sau trei, dar mie îmi plăcea deschiderea, senzația de spațiu și lumină. Poate că mi se trăgea de la anii petrecuți în California.

Mă aflam în partea din spate a casei, cea dinspre versantul de nord al văii, și aici nu erau ferestre laterale. În schimb, erau două ferestre uriașe, una lângă masa cu scaune, cealaltă lângă canapea și fotolii. Între ele, chiar în mijloc, o ușă de sticlă dădea în grădină unde, pe un patio de piatră, la umbra unui fag cu frunze arămii, erau aranjate o masă rotundă de fier forjat, foarte frumos lucrată, și șase scaune în același stil. Un loc perfect pentru grătar, încă un punct de adăugat pe listă.

Am ieșit. Cu toate că în aer se simțea răcoarea toamnei, era încă îndeajuns de cald cât să stau afară o vreme, să-mi beau ceaiul și să privesc cum cad frunzele. În afară de foșnetul sau fâșăitul pe care îl

faceau căzând, nu se auzea chiar nimic. Ceva mai încolo era o magazioară, așa cum sunt în toate grădinile. Am găsit acolo unelte de grădinărit, ierbicide, păianjeni și ghivece. Ce-ar fi să mă apuc de grădinărit? În partea din spate nu exista zid despărțitor. Grădina urca de la patio, pe coasta năpădită de iarbă, până la șirul de copaci. Îmi închipuiam cum va fi să stau afară în diminețile de primăvară și vară, delectându-mă cu cafea, pâine prăjită și dulceață, citind ziarele, privind păsărelele ieșite la vânătoare de muște, prigorii, cintezoii și sturzii săgetând prin aer între un copac și altul, ascultând glasul mierlelor. Ce mult i-ar fi plăcut tatei să fie aici! Ce mult i-ar fi plăcut Laurei!

Chiar atunci, două coțofene au trecut fâlfâind alene din aripi. Vraja s-a dus, clipa aceea magică a trecut.

Îmi pusesem în gând să lucrez la ceva ce nu avea legătură cu filmul, o sonată pentru pian la care cugetam de când murise Laura. Îmi doream să fie o lucrare deosebită, ceva care să rămână și să le aducă oamenilor aminte de mine. E adevărat, aveam pianul

cu coadă, dar îmi trebuia și un birou, un loc unde să țin laptopul, de unde să trimit e-mailuri, să navighez pe internet și să contemp lu rezultatele eforturilor mele. Unul din dormitoarele de sus ar fi tocmai bun, mi-am zis.

Cel mai simplu ar fi fost să mă instalez în dormitorul simetric, care dădea spre fațada casei, doar că mi-am zis că ar fi mai bun ca dormitor pentru musafiri. Era cam tot atât de mare ca al meu și avea baie proprie. În cameră erau un pat dublu, noptiere cu veioze și un șifonier enorm de nuc, o mobilă veche, masivă, din acelea care au oglindă pe toată înălțimea ușii. Fără să știu de ce, m-a trecut un fior când l-am văzut. Poate că odată îmi imaginasem că monștrii se ascund în șifoniere vechi și ies când se stinge lumina? Oricum ar fi fost, nu m-am apropiat de el. Cornișele tavanului închipuiau cârcei de viță cu struguri și frunze de laur, la fel ca în dormitorul meu.

Ceva m-a împins spre una din camerele mai mici din spate, patru cu toatele. Dădeau în coridorul care împărțea în două partea aceea a clădirii, iar coridorul se termina cu o fereastră batantă, cu ramă de metal,

de unde se vedeau grădina și costișa înverzită.

Camera aleasă de mine se afla în capătul coridorului. Era simplă, destul de mică; poate că servise drept salonaș, birou sau cameră de croitorie. Nu părea cine știe ce, atât că avea ferestre care dădeau în spate și pe latura clădirii. Avea însă o atmosferă, îți stârnea un sentiment, o senzație pe șira spinării, n-aș fi putut spune anume ce, care m-a atras din prima clipă și m-a făcut să mă hotărăsc.

Mă intriga, fiindcă nu mi se mai întâmplase așa ceva. Poate pentru că mă consider o ființă mai degrabă rațională – atât cât poate fi un muzician, desigur –, un ateu care nu crede în viața de dincolo de moarte sau în lumea spiritelor. Pe de altă parte, nici nu sunt genul de persoană care tratează cu dispreț tot ce nu are o existență fizică solidă, concretă. Când am locuit în L.A., am întâlnit destui guru sau fanatici religioși ca să știu că se întâmplă și lucruri inexplicabile, că știința și logica nu pot lămuri orice. De pildă, nu aveam idee de unde îmi vine inspirația atunci când compuneam, dar asta nu mă împiedica să profit de moment și să mă pun pe lucru.

În sfârșit, orice m-a făcut să mă opresc la acea cameră, eram mulțumit de alegerea mea.

Pereții erau vopsiți într-o nuanță blândă de albastru pal, iar deasupra căminului micuț atârna un tablouș în ulei, reprezentând construcția ciudată de pe celălalt mal al pârâului – un peisaj romantic și oarecum sinistru, luminat de lună. Fotoliul tocit se afla acolo probabil de când fusese construit conacul. Alături era o măsuță ovală, cu incrustații de sidef, înaltă cât brațele fotoliului, pe care puteai pune o ceașcă de ceai, o carte sau un pahar, alături de o lumânare sau o veioză.

Ce mă încânta pe mine însă erau un scaun și un pupitru din lemn de nuc cu capac-rulou, numai bun pentru laptopul meu. Înăuntru avea mai multe despărțituri și un sertăraș, goale toate. Mă gândeam că poate are vreun compartiment secret, cum văzusem în filme, dar, oricât am scotocit, n-am găsit nimic. Nu-mi rămânea decât să pun o coală de hârtie împăturită sub unul din picioare, ca pupitrul să nu se mai clatine. Mai încolo aveam să fac rost de niște unelte potrivite și să-l repar. Pe capacul ruloului

puteam să țin câteva cărți de care aveam mai des nevoie.

În cameră mai era o bibliotecă veche cu uși de sticlă, plină cu cărți fără coperti, opere clasice ale literaturii din colecția Everyman – poezii de Keats, Shelley, Byron și Wordsworth, eseuri de Charles Lamb, romane de Dickens, Thackeray și Jane Austen – alături de cărți cartonate dar ieftine, mucegăite, scrise de autori de care n-a auzit nimeni, cărți din acelea pe care le poți cumpăra cu lada la magazinele de mâna a doua: fără supra-coperti, cu paginile pătate și colțurile îndoite.

Am deschis ușa de sticlă și mirosul cărților vechi m-a dus cu gândul la imensa librărie pe care o descoperisem în Milwaukee cu mulți ani în urmă, un adevărat depozit pe mai multe etaje, cu nu știu câte camere pline de maldăre de cărți prăfuite, rupte sau pătate, mirosind a mucegai și rumeguș umed. Împreună cu Laura petrecusem o oră acolo și ieșiserăm ducând cu noi două pungi mari de plastic pline ochi cu tot felul de cărți, de la ediții din anii '60 cu coperti necartonate, în culori țipătoare, cărți de

Updike, Roth și Nabokov, până la un manual ferfenițit de reparat biciclete și un dicționar de buzunar japonez. Am răs fără oprire până am ajuns la restaurant, mai ales pentru că, dacă ne gândeam bine, ora petrecută în librăria mucedă fusese prima noastră întâlnire. Cu o seară înainte o invitasem să luăm prânzul împreună și descoperiserăm librăria în drum spre restaurant.

Vedeți cât de repede mă poartă gândul spre Laura? Acestea sunt drumurile fără ieșire pe care mă trezesc rătăcind, cărările iubirii pierdute din care nu pot scăpa, locurile unde durerea mă așteaptă cu tăișul pregătit, mă străpunge ca un ucigaș în noapte și îmi aduce lacrimile în ochi. Sunt locurile pustiite ale inimii mele, căile viselor zădărnice. Hai, plângăcios bătrân ce ești, ține-ți firea.

— S-a întâmplat ceva, domnule Lowndes?

Câteva ore mai târziu, stăteam în fața băncii, împins încoace și încolo de cei care voiau să ajungă la ATM-uri, când am văzut-o pe Heather Barlow.

I-am zâmbit.

— Chris, ți-am mai spus.

— Ei, Chris, atunci. Păreai a fi în încurcătură.

— Cam așa e, i-am răspuns, arătând spre bancă.

Nu acceptă să-mi deschidă un cont dacă n-am o factură de la utilități. Le-am spus că de-abia m-am mutat, că încă n-am primit nicio factură și că, oricum, am nevoie de un cont ca să pot plăti facturile. Nici nu vor să audă. Mi-au spus că așa e regulamentul Băncii Angliei, ca să-i apere de teroriști și spălători de bani. Arăt eu ca un terorist sau un spălător de bani?

Heather m-a privit din cap până-n picioare.

— Mda, cred că ai putea fi luat drept spălător de bani, dar terorist... nu cred.

— Iar când i-am spus fetei de la ghișeu că mă simt ca într-o comedie absurdă, a făcut o figură nedumerită și m-a întrebat: „În ce?”

Heather a izbucnit în râs.

— Mă bucur că mai sunt unii care se amuză, am zis. Știi ce, aș bea un pahar de ceva. Poate chiar două. De fapt, parcă mi-e și foame. Ce-ai zice să luăm masa împreună?

Heather a aruncat o privire la ceas.

— Ce-ar fi să mergem la „Leul negru”? a propus. E un pic mai încolo, pe Finkle Street. E un restaurant mic, dar cu mâncare bună.

— Hai.

Am intrat pe o străduță pietonală aflată chiar lângă bancă, unde nu aveau voie să circule decât dubițele care făceau aprovizionarea, am trecut pe lângă un șir de prăvălii, între care o măcelărie, un second hand și o poștă.

— Și cu banca, cum rămâne? m-a întrebat Heather.

— Cred că pentru moment o să las lucrurile așa cum sunt. Am să pun toți banii pe card și am să cer băncii mele din SUA să plătească totul, până primesc o factură de utilități, am răspuns și am clătinat din cap. Am ajuns până să o și ameninț pe fata de la ghișeu că mă duc la altă bancă. Știi ce mi-a zis?

— Ce?

— N-ați prea nimerit-o. Sunt mai răi decât noi.

— Nu mai ești la Los Angeles.

— Într-adevăr.

— Aici e.

Am intrat și am coborât câteva trepte. Zona de luat masa era pe partea dreaptă, iar una din mesele de la fereastră era liberă. Sala nu era chiar la subsol, dar aveam totuși senzația că mă uit de jos în sus la trecători.

Heather și-a scos haina, a scuturat din cap ca să-și aranjeze părul și s-a așezat.

— Ce-ar fi să cer un pahar de șampanie, ca să dăm noroc?

Heather a chicotit.

— Poți încerca. Dar dacă mă întrebi pe mine, aș bea un pahar de vin alb. Sec, dacă întreabă de care.

Când o chelneriță s-a apropiat și m-a întrebat politicos ce doresc, mi-a fost rușine să cer șampanie, așa că i-am spus să ne aducă o halbă de bere Black Sheep și un pahar de vin alb sec. Cârciumile din Yorkshire se schimbaseră poate în atâția ani cât lipsisem eu, dar nici într-atât cât să servească șampanie frapată la prânz. Meniul era scris cu creta pe o tablă neagră atârnată deasupra căminului, în fundul sălii. Heather a vrut friptură de pui, iar eu am

comandat pește „uriaș” cu cartofi prăjiți. Cardiologul meu ar fi avut probabil de obiectat, dar cel puțin era pește, nu eterna friptură de vacă. În ciuda protestelor lui Heather, am plătit la bar și băuturile și mâncarea.

— Am putea să bem în cinstea noului tău cămin, ce zici? a spus Heather, ridicând paharul. Chiar dacă nu avem șampanie.

Am ciocnit paharele și am vorbit de una, de alta în timp ce așteptam să vină mâncarea. Heather mi-a dat tot felul de amănunte folositoare, m-a sfătuit unde să cumpăr cutare sau cutare lucruri, de ce să evit cutare magazin, cum să procedez într-o anumite situație, unde se află sala de sport și piscina. Chelnerița a adus mâncarea și mi-a pus în față un pește atât de mare că ieșea din farfurie. Heather a izbucnit în râs văzând ce mutră fac.

— În Los Angeles găsești așa ceva?

— Avem un restaurant de pește și fructe de mare, dar servesc mai mult pește: snapper copt în folie sau mahimahi prăjit, cu sos de avocado.

Am mâncat tot peștele și am băut berea. Totul avea un gust foarte bun. Când trăiești departe de

Anglia și lumea te întreabă ce-ți lipsește mai tare, răspunzi, fără să te gândești prea mult, că peștele cu cartofi prăjiți și cârciumile. Mi-am dat seama cu surprindere că e un grăunte de adevăr în această afirmație.

— Cum ți se pare casa? a întrebat Heather. Vrei să te descotorosești de ceva?

— Nu cred. Cel puțin până acum. În afară de niște cărți vechi, pe care cred că le pot duce eu însumi la anticariat. În rest, toate sunt în ordine. E un loc minunat. Sunt sigur că am să mă simt bine după ce mă obișnuiesc puțin cu casa. Aș avea însă o întrebare.

— Anume?

— Cine a fost proprietarul? N-am dat prea mare atenție hârtiilor, ca să fiu cinstit. I-am dat mână liberă avocatului meu. Mai târziu, când am citit actele, am remarcat că proprietarul e trecut ca fiind o firmă de avocatură.

— Într-adevăr. Simak și Fletcher.

— Ce înseamnă asta?

— Exact ceea ce scrie. De mulți ani, conacul Kilnsgate este administrat prin procură de Simak și

Fletcher. Erau destui bani ca să se plătească întreținerea. La această vânzare, firma a fost agentul proprietarului.

— De aceea apare numele firmei pe acte și contracte?

— Întocmai.

— Și tu nu-i cunoști pe cei cărora le-a aparținut casa înainte?

— De ani de zile nu mai locuiește nimeni acolo, în afară de câțiva chiriași ocazionali. Cred că dinainte să mă nasc eu.

— E totuși cam ciudat, nu crezi? Anonimatul ăsta. Totul e învăluit în mister.

— Dai prea multă importanță unui amănunt. Se întâmplă mai des decât crezi.

Am mâncat în tăcere o vreme, apoi Heather m-a întrebat:

— Și nu ți-e urât așa, singur, la Kilnsgate?

— Mda, trăiesc singur, dar am prea multe de făcut ca să mă plictisesc. Ce-ar fi să vii la cină într-o seară, împreună cu soțul tău? Adu și copiii, dacă aveți. Cu cât suntem mai mulți, cu atât e veselia mai mare. Nu

gătesc rău, cu toate că trebuie să-mi intru iar în mână și să mă învăț cu ingredientele de aici.

— Foarte bine, a răspuns ea. O idee excelentă. Poți să ne dai mahimahi prăjit cu sos de avocado.

— Mă iei peste picior.

— N-am putut să rezist.

— Îți promit o cină cât se poate de englezească.

Ce zici?

— Dar de ce crezi că nu mi-ar plăcea mahimahi? Doar nu crezi că suntem niște provinciali încuiați, care n-au de-a face cu civilizația?

— Mie nu-mi pari deloc încuiată. Ce-ai zice să veniți sâmbătă?

— Lasă-mă să întreb și te sun. Apropo, nu am copii. Tu parcă ziceai că ai doi?

— Da, un băiat și o fată, Martin și Jane. Amândoi au douăzeci și ceva de ani. S-au dus amândoi la facultate, la distanță de doi ani unul de altul. La Stanford și la Johns Hopkins. Acum vor să se așeze la casele lor. Jane e medic în Baltimore, necăsătorită, iar Martin se ocupă de computere, e însurat și are deja un copil.

— Asta înseamnă că ești bunic.

— Da, dar mă țin bine.

Heather a zâmbit.

— Aici sunt de acord. Deci niciunul din copii nu are de gând să vină să stea cu tine aici?

— Doamne ferește, am zis și m-am oprit. N-am vrut să sune astfel. Să nu înțelegi că nu i-aș iubi sau mai știu eu ce. Sper din tot sufletul să vină să mă viziteze. Dar eu am nevoie de puțină liniște. Am de... Lucrez la ceva și am nevoie să fiu singur o vreme, să mă limpezesc. Sper să mă înțelegi. Îmi pare că în ultimii douăzeci de ani am trăit pe fugă, fără să vedem cum trece viața pe lângă noi, iar moartea Laurei m-a zguduit. Încă nu m-am împăcat cu gândul.

— Înțeleg foarte bine, a spus Heather. Îmi pare rău, n-am vrut să fiu indiscretă.

— Nu-i nimic, am spus și am continuat după câteva clipe: Ai spus ieri ceva despre casele care au secrete, amintiri sumbre. La ce te refereai?

— Ah, la nimic anume. A fost doar o vorbă în vânt.

— Nu cred. Adică nu suna așa. Suna un pic amenințător, de parcă știai ceva despre care eu n-am habar.

— De ce mă întrebi? S-a întâmplat ceva? Ți-a spus cineva ceva?

— Nu, nici vorbă. E doar o senzație, am răspuns și am sorbit din paharul cu bere. Dar de știut, știi ceva despre casă, nu-i așa? Din cauza asta vrea proprietarul să rămână necunoscut?

Heather a râs, dar un râs puțin mai nervos și nu la fel de muzical ca înainte.

— Prea multe nu știu nici eu.

— Dar știi ceva.

— Ei, da, cred că se poate spune și așa. Niște zvonuri foarte vechi, să zicem.

— Cum ar fi?

— S-a întâmplat acum foarte multă vreme. Nu cunosc amănuntele.

— Dar nu sunt lucruri pe care le-ai împărtăși unor posibili cumpărători, nu?

Heather parcă și-a regăsit calmul și s-a sprijinit de spătarul scaunului.

— Chiar că nu e mare lucru. Prea puțin important, însă cred că ai dreptate. Nu sunt lucruri pe care le-ai face publice. În meseria asta, discreția devine a doua natură.

— Despre ce e vorba? Acum poți să-mi spui? Promit să nu cer banii înapoi.

— Bineînțeles. La urma urmei, ai cumpărat casa. Contractul e semnat, parafat, casa a fost luată în primire. Conacul Kilnsgate a aparținut într-o vreme unui doctor de prin partea locului, un generalist, cred. În perioada războiului și la începutul anilor '50. E multă vreme de atunci, eu nici nu mă născusem.

— Așa. Și ce s-a întâmplat?

— Soția lui l-a otrăvit.

— Și cu ea ce s-a întâmplat?

— A fost spânzurată. La vremea aceea a fost unele cauze cèlebre, cum se spune, dar lumea a uitat repede, iar azi puțini își mai aduc aminte de cele petrecute atunci. Asta-i tot ce știi, zău, a spus și și-a înhățat haina și geanta de pe scaun. Iar acum e musai să mă întorc la birou. Mulțumesc pentru masă. Sper să ne vedem sâmbătă. Te sun mâine.

Era trei și jumătate dimineața, iar eu stăteam în salonul întunecat și cântam Impromptu-ul nr. 3 în sol bemol major de Schubert la pianul dezacordat, cu un pahar de whisky așezat într-un echilibru precar la capătul claviaturii. Găsisem partitura printre multe altele, strânse în taburetul pianului. Cineva făcuse însemnări pe margine, cu un scris mărunț, citeț. Mă treziseam iarăși dintr-un vis urât, auzind zgomote ciudate – vântul șuierând prin coșuri, scârțâiturile și pocnetele lemnului, ramurile copacilor lovind în geam. Îmi va lua ceva timp să mă obișnuiesc. În apartamentul din Santa Monica era liniște.

Cel mai mult simțeam lipsa Laurei atunci când mă trezeam în tăria nopții. Uneori mă simt atât de singur că nu mai găsesc niciun motiv să mă scol dimineața, să interpretez sau să scriu muzică, nu mai am niciun motiv să fac ceva. Beau, poate că nițel cam mult, dar nu cred că sunt alcoolic. Să nu mă înțelegeți greșit. Nu mă bate gândul să-mi iau viața, nici măcar atunci când sunt cuprins de deznădejde. Nu-mi doresc decât ca viața mea să-și urmeze cursul lin, fără hopuri și

fără niciun efort din partea mea. Conacul Kilnsgate e poate locul perfect unde să mă las pradă trândăviei. Însă trebuie să nu uit că am venit aici ca să mă vindec, dar și ca să lucrez. E singura mea șansă de a rămâne în amintirea altora fiindcă am compus și altceva decât muzică pe care nimeni nu o ascultă.

Minunatul andante al lui Schubert suna atât de chinuit pe pianul dezacordat că n-am mai putut continua. Din fericire, găsisem un acordor de pian în Pagini aurii și convenisem că va veni a doua zi. Urma să stau să-l aștept, fiindcă nu-mi putea spune ora anume când va ajunge, dar când mă gândeam că voi avea un Steinway în bună stare, efortul nu mi se părea deloc mare.

Mi-am luat paharul și m-am apropiat de ușile de sticlă. Abia zăream linia copacilor profilați pe cerul nopții, în spatele propriei mele imagini reflectate pe sticlă. Printre nori se vedeau doar câteva stele, dar străluceau cu putere. În locul acesta, întunericul era aproape la fel de copleșitor și deplin ca tăcerea.

Stând acolo, mi-am dat seama că cele spuse de Heather la prânz îmi schimbaseră oarecum părerea

despre conacul Kilnsgate. Sigur, erau întâmplări vechi, trebuie că de atunci mai locuiseră mulți oameni în casă. Fără îndoială că fusese martoră a multor întâmplări fericite, că saloanele răsunaseră de râsetele și chiotele copiilor, nu de țipete și plânsete. Numai că senzația nelămurită pe care o încercasem în camera care îmi servea acum de birou, ca și în diverse colțuri ori cotloane ale casei, sentimentul că această casă mă aștepta, că avea taine pe care le păstra doar pentru mine, avea acum altă însemnătate când știam că aici avusese loc o tragedie. La fel de bine se poate ca totul să fi fost rodul închipuirii mele, îmi spun acum, când privesc îndărăt. Adevărul e că nu eram învățat să locuiesc în case vechi, pline de amintirile altora. Toate locuințele pe care le avusesem în L.A. erau noi.

Nu eram câtuși de puțin afectat de cele aflate. Nu mă simțeam scârbit sau speriat. Dacă într-adevăr în casă bântuiau fantome, atunci erau inofensive. Pe de altă parte, îmi dădeam foarte bine seama de ce Heather nu pomenise nimic mai devreme. Își cunoștea prea bine meseria ca să nu știe că trebuie să te ferești să pomeniști detalii neplăcute în fața viitorilor

cumpărători. Fără îndoială că unii n-ar sta nici în ruptul capului în casa unde au locuit o criminală și victima ei, oricât de multă vreme ar fi trecut de atunci. Eu însă nu mă număram printre aceia.

Întâmplările senzaționale sau macabre nu m-au atras niciodată, dar povestea asta îmi stârnise interesul. De felul meu sunt curios, și eram intrigat de faptul că această casă, în care locuiam și care îmi aparținea acum, fusese odată căminul unei ucigașe. Nu știam nimic despre acei oameni, despre felul în care trăiseră și muriseră. Heather fusese zgârcită cu amănuntele. Doream să aflu mai mult. Poate fiindcă aveam timp de risipit. Chiar dacă aveam de gând să lucrez la sonata pentru pian, tot îmi mai rămânea mult timp. Nu aveam cu cine să stau de vorbă, așa că nu-mi rămânea decât să citesc, să mă uit la televizor și să mă ocup de mici reparații prin casă – de vopsit un gard, de schimbat o clanță și altele asemenea. Aveam destulă vreme ca să cercetez un episod uitat din istoria locului.

Am luat paharul și m-am dus în camera cu televizorul, unde am căutat printre DVD-uri. M-am

oprit la Billy mincinosul. La urma urmei, era chiar povestea mea, numai că la sfârșit eu m-aș fi dus în goana mare la Londra împreună cu Julie Christie.

3.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox, aprilie 1953, de Sir Charles Hamilton Morley

Vechiul oraș medieval Richmond, pe cât de tihnit, pe atât de pitoresc, se înalță maiestuos deasupra râului Swale, în unul dintre cele mai fermecătoare colțuri ale ținutului North Riding din Yorkshire. Din oraș poți vedea până departe pajiștile din jur și dealurile din spate. Totul îți încântă ochiul: străduțele înguste care șerpuiesc printre case, luncile înverzite și cărările tăiate prin pădure, Friary Tower, turnul construit de călugării franciscani, piața mare, pavată cu piatră, având în mijloc Biserica Sfintei Treimi; și, poate mai presus de toate, castelul ruinat, a cărui construcție a început în anul de grație 1071. Cocoțat pe un deal abrupt, castelul domină orașul și valea râului, oferind priveliști minunate oriunde te-ai uita.

În acest oraș a sosit cu autobuzul, în ziua de 21 martie 1919, un doctor din Stockton-on-Tees, pe nume Ernest Arthur Fox. Venise să preia cabinetul venerabilului doctor MacWhirter, care, ajuns la vârsta de 77 de ani, se hotărâse în sfârșit să iasă la pensie.

După o carieră strălucită la școala medicală, unde se distinsese atât în neurologie cât și în microbiologie, doctorul Fox se întorsese de curând de la un spital de campanie din Flandra, unde ajutase la tratarea victimelor iperitei³ și a altor răniți de război. Cu siguranță că amintirea bravilor noștri tineri zăcând răniți i-a bântuit visele, și de aceea familia și prietenii nu au fost foarte surprinși atunci când și-a exprimat dorința de a practica medicina într-un oraș mic, fără să renunțe, desigur, la interesul față de cercetare și la prelegerile pe care le ținea în spitalele din Newcastle și Northallerton.

Doctorul Fox era un bărbat bine făcut, voinic, și avea o anume demnitate în ținută, semn al unei creșteri alese. Fusese adesea văzut străbătând numeroasele cărări din pădure și de pe malul râului, cu bastonul în mână și pelerina fluturând în urma lui.

Cu toate că nimeni n-ar fi zis despre doctorul Fox că e un bărbat chipeș ori blând din fire, nu-i lipsea un anume farmec aristocratic datorită căruia câștigase, dacă nu afecțiunea, măcar respectul tuturor celor care îl cunoșteau.

Cabinetul doctorului MacWhirter, o afacere foarte înfloritoare, se afla în apropierea pieței centrale, pe Newbiggin, o stradă largă, pietruită, mărginită de copaci. Doctorul Fox a închiriat chiar apartamentul de deasupra cabinetului. Doctorul MacWhirter a rămas în Richmond încă o lună, timp în care l-a învățat pe succesorul său cum sunt orășenii și fermierii din preajma locului și ce obiceiuri au, iar pe deasupra i-a arătat cum înțeleșese el să-și facă meseria. După care a plecat din district și a ieșit pentru totdeauna din povestea noastră.

Doctorul Fox s-a dovedit a fi tot atât de chibzuit și muncitor pe cât era de voinic. Nu încapă îndoială că începutul nu e nicăieri ușor pentru un tânăr doctor, mai ales că oamenii din Yorkshire sunt vestiți pentru că se împotrivesc schimbărilor, ba le mai e și foarte greu să se despartă de bani. Cu toate acestea, s-a

aflat că nu i-a luat multă vreme ca să câștige încrederea oamenilor din partea locului – și, ceea ce poate e și mai important, i-a făcut să dezlege baierile pungilor –, așa încât cabinetul lui a început să aibă repede căutare. Drept urmare, în 1923 l-a luat ca partener pe doctorul Clifford Nelson din Bedale, un oraș apropiat. Mary, tânăra soție a doctorului Nelson, s-a dovedit în scurtă vreme de neprețuit pentru afacere, datorită talentului ei de contabil.

După câțeva vreme, doctorul Fox și-a putut permite să se mute din apartamentul lui înghesuit într-o căsuță cu curte, în apropierea terenului de cricket din Richmond, iar cabinetul mergea din ce în ce mai bine. Pe lângă medicina generală, mai dădea consultații pentru anumite cazuri chirurgicale și unele boli la spitalul Royal Victoria din Newcastle. Totodată, s-a implicat într-un număr de proiecte de cercetare în diferite orașe din țară, acorda asistență la unele operații mai puțin importante și ținea prelegeri pe diverse subiecte.

Doctorul Fox a fost printre primii din Swaledale care și-a cumpărat o mașină, un Rover 8. Când

conducea pe drumurile din străfundurile districtului Dales, purtând pe cap casca și ochelarii de pilot, având alături, pe banchetă, geanta neagră de doctor, oamenii auzeau de la mare depărtare huruitul motorului și ieșeau în prag să-l privească și să-i facă semn cu mâna. Era un adevărat spectacol.

Anii treceau, afacerea se dezvoltă, însă doctorul Fox încă nu-și pusese pirostriile. Când era întrebat, răspundea râzând că deocamdată nu găsisse femeia care să-i fie potrivită ca soție. Comunitățile închise, precum Richmond, au însă tradițiile și așteptările lor, și printre acestea se număra și convingerea că doctorul se cuvine să aibă o soție care să-l trimită dimineața la lucru după ce i-a pregătit un mic dejun zdravăn, să-i cârpească ciorapii ruși de atâtea drumuri și să-i pună papucii la gura sobei în serile geroase de iarnă. Doctorul Fox nu avea cum să facă pe surdul la aceste murmure.

E deci de înțeles cât s-au bucurat oamenii din Richmond când, pe 12 iunie 1936, la șaptesprezece ani după ce sosise în oraș, doctorul Fox le-a prezentat partenerului său, doctorul Nelson, și soției lui, Mary,

o frumoasă tânără de 23 de ani, pe nume Grace Elizabeth Hartnell. Frumusețea ei, farmecul natural, priceperea în ale gospodăriei, buna dispoziție și feminitatea delicată au cucerit în scurtă vreme inimile tuturor. Dacă Ernest era stâlpul familiei, înzestrat cu simț practic, Grace era sufletul ei cald și blând.

Grace era soră medicală la spitalul Royal Victoria din Newcastle. Acolo s-au întâlnit ea și Ernest și au început să ia din ce în ce mai des ceaiul împreună. Se cunoșteau dinainte, fiindcă doctorul Fox fusese prieten al familiei Hartnell, care se trăgea din Saltburn-on-Sea. În scurtă vreme, Grace a devenit o persoană bine cunoscută și foarte admirată de întregul Richmond. Toată lumea era de acord că va fi o soție minunată. Acest pas a fost făcut după ce ea a terminat școala de asistente medicale, la 26 septembrie 1936, o zi caldă și însorită.

OCTOMBRIE 2010

După ce am stat acasă toată săptămâna, ieșind doar ca să cumpăr ceva mâncare, vin și rechizite, m-

am hotărât să merg la una din cârciumile din partea locului. Găsisem una pe internet, în satul Kirby Hill, la câțiva kilometri mai încolo pe drumul de la capătul aleii care ducea la casa mea.

Heather Barlow mă sunase ceva mai devreme și mă anunțase că ea și soțul ei, Derek, vor fi încântați să vină sâmbătă seara la cină. După o pauză de o fracțiune de secundă, Heather mă întrebase dacă sunt de acord să vină și o prietenă, „ca să fim număr cu soț”. Îmi cam mirosea a mers în pețit, dar ce puteam spune? O cheamă Charlotte, mi-a zis Heather, și e drăguță. Avocat. Avea să-mi placă. Ei, asta rămânea de văzut.

Acordorul venise și făcuse o treabă excelentă. Mi-am aranjat lucrurile în jurul birouașului de nuc, m-am jucat cu câteva idei, teme și secvențe de coarde la pian, dar încă nu mă simțeam atât de împăcat cu mine cât să mă lansez în scrierea sonatei. Știu că sonatele pentru pian nu sunt prea populare în ziua de azi – compozitorii preferă piese mai scurte, mai impresionante –, însă mie unul îmi place structura în patru părți a sonetei, cu teme și variațiuni

complicate, poate din cauză că seamănă cu felul în care scriu partiturile pentru filme. Schubert și Beethoven sunt marii mei maestri, însă n-am lăsat deoparte nimic din ceea ce s-a compus în ultimii două sute de ani și am mare respect pentru Britten și Șostakovici.

Cel puțin dormeam mult mai bine. Măcar că uneori mă trezeau zgomote stranii în puterea nopții, începusem să mă obișnuiesc; nu le mai dădeam atenție și adormeam la loc. Nu mai urmăream filme noaptea, ci doar în serile când mă duceam mai târziu la culcare. Joi seara, când a început să se lase întunericul, parcă mi s-a făcut urât și nu-mi găseam locul. N-am avut răbdare să văd nici măcar Omul care ucide, unul din preferatele mele, așa că m-am hotărât să ies.

Pe când străbăteam drumul îngust, plin de gropi, mi s-a strâns puțin inima gândindu-mă încă o dată cât de izolat e conacul. Aveam de mers doar vreo doi kilometri și jumătate, dar asta înseamnă că eram la mare depărtare de civilizație. Poate că lucrurile stăteau altfel în Vestul american sau în mijlocul

Australiei, dar în mica și bătrâna Anglie era o distanță apreciabilă. Nu puteam să-mi zăresc nici măcar vecinii, aflați la aproape doi kilometri mai încolo, peste deal. Până și șoseaua principală – de fapt, un drum districtual – șerpuia pe sub coroanele copacilor, trecând la trei kilometri la sud de Richmond și, în direcția opusă, cam la aceeași distanță de Kirby Hill, unde am găsit „Cotletul de miel”. Cârciuma era vizavi de biserică, într-un loc unde drumul cotea la stânga, spre sat. Din parcare vedeai peste câmpuri spre Holmedale și dincolo de șoseaua A66, până la terenurile mlăștinoase, învăluite în lumina apusului. Priveliștea era uluitoare, un deșert în Tehnicolor.

În cârciună era ceva lume, iar în camera din dreapta micului bar câțiva oameni luau cina. M-am apropiat de bar și am cerut o halbă de bere amară Daleside și o pungă de chipsuri cu brânză și ceapă. Barmanița, o tânără drăguță, mi-a adresat un zâmbet timid. Unul sau doi dintre mușteriii obișnuiți s-au oprit din vorbă și m-au privit pe furiș, de parcă nu prea vedeau străini prin partea locului sau parcă auziseră că sunt prin preajmă. Nu era chiar ca în Un

vârcolac american la Londra, dar nici departe. Nu eram sigur că va dori cineva să intre în vorbă cu mine, și nici dacă eu însumi doream acest lucru. Oamenii din Yorkshire sunt vestiți pentru modul contradictoriu în care se comportă în astfel de situații. Ori sunt prietenoși, îți trăncănesc la ureche până te plictisești, ori se fac că nu te văd. Nu știi niciodată. Vrând să fiu pregătit pentru orice eventualitate, luasem și o carte cu mine.

Am luat berea și chipsurile și m-am dus la o masă din colțul opus barului, aflată îndeajuns de aproape de foc cât să mă bucur de puțină căldură. Toate obiectele de alamă sclipeau, lemnul era bine lustruit. Nu existau automate cu fise, nici mese de biliard, nici afișe cu reclame pentru popularele jocuri cu întrebări și răspunsuri ori karaoke, și, desigur, nu se fuma. M-am apucat să descifrez numele sticlelor de whisky expuse pe rafturi de jur împrejurul camerei. O femeie micuță, vioaie – probabil proprietărea – se învârtea între bar și mesele clienților, oprindu-se din când în când să schimbe câteva vorbe cu obișnuiții localului. Atunci când a trecut pe lângă masa mea, mi-a zâmbit

scurt și m-a salutat.

Îmi venea destul de greu să mă concentrez asupra romanului de spionaj al lui Alan Furst, cu toate că îmi plăcea. La urechi îmi ajungeau frânturi de conversație sau poanta câte unei glume, iar una din femeile de la masa de alături râdea foarte zgomotos. Au început să sosească din ce în ce mai mulți mușterii și în scurtă vreme localul s-a umplut. Un bărbat și o femeie cam de vârsta mea, așezați la bar, au aruncat o privire înspre mine și s-au apropiat. Bărbatul m-a întrebat dacă scaunele sunt ocupate și i-am spus că nu. Îi văzusem stând de vorbă cu proprietăreasa când intrasem, așa că mi-am închipuit că sunt obișnuiți al localului. Nu m-am gândit însă că ei știau cine sunt, până când bărbatul nu m-a întrebat:

— Sunteți noul proprietar al conacului Kilnsgate, nu-i așa?

— Da, am răspuns și am pus cartea jos pe masă.

— Îmi cer scuze dacă vă deranjez. Văd că citeați.

— Nu-i nimic. Am adus cartea doar fiindcă nu știam dacă voi avea cu cine sta de vorbă.

— Sau dacă va fi cineva dornic să intre în vorbă

cu un străin?

— Mda... cred că da.

Bărbatul s-a aplecat spre mine și mi-a șoptit:

— De fapt, nici eu nu sunt de prin partea locului.

Și eu sunt un străin, unul din cei răi, veniți din sud.

De la Brighton.

Am izbucnit în râs.

— Chris Lowndes, am zis, întinzând mâna.

— Știu cine ești, mi-a zis, strângându-mi mâna. Eu sunt Ted Welland și ea este soția mea, Caroline.

Caroline era o femeie timidă, îmbrăcată într-un cardigan verde. Pe mânecă îndesase o batistă. Avea vârful nasului înroșit, și bănuiesc că de aceea ținea batista la îndemână. Când i-am strâns mâna, și-a ferit privirea și s-a înroșit.

— În orice caz, pare a fi o carte interesantă, a spus Ted, după ce a aruncat o privire la copertă.

— Mă dau în vânt după romanele cu spioni. Atunci când au dărâmat zidul Berlinului am plâns.

Ted a izbucnit în râs.

— Eu, din păcate, nu mă omor cu literatura. Mie-mi plac cărțile cu subiecte istorice, biografiile, chestii

de genul ăsta.

Caroline a dat ochii peste cap, de parcă se aștepta la o prelegere plicticoasă.

— Ești istoric? În cazul ăsta...

— Doamne ferește! Pur și simplu sunt curios, îmi place să aflu fel de fel de lucruri. Mai sunt și un cititor pasionat, mai ales dacă e vorba de al Doilea Război Mondial. Acum, că sunt la pensie, am timp berechet și cititul mă împiedică să fac pozne. Nu-i așa, scumpo?

A bătut-o pe soția lui pe genunchi și ea a zâmbit.

— Așa sper și eu, a zis și și-a suflat nasul.

— Poate îmi dai o mână de ajutor? l-am întrebat.

Ted Welland a ridicat din sprâncene:

— Poate.

— Cunoști conacul Kilnsgate?

— Am trecut pe lângă el de mai multe ori. Știu unde se află.

— Pe coasta dealului din față se vede o ruină, un foișor sau un gorgan... Știi ce este de fapt?

— Cuptorul de var?

— Asta este?

— Cum adică, nu știi de ce conacul se numește Kilnsgate?

— Nu, nu m-am gândit.

— Înseamnă „calea spre cuptor”. Ruina este un cuptor de var. Înainte se ardea aici piatră de var ca să se facă var nestins. Pe dinafară are un strat gros de patru sau cinci picioare, iar înăuntru se află un fel de cuvă făcută din cărămidă sau gresie, ca să reziste la foc, cu o deschizătură în partea de jos.

— Într-adevăr, am văzut un fel de arcadă.

— Pe acolo se băgau cărbunii. E gura cuptorului. Ar trebui să mai fie o deschizătură în partea din spate, dar probabil că a acoperit-o pământul. Împreună formau un fel de tunel, prin care circula aerul ca să întrețină focul. Deasupra, în cuptorul propriu-zis, ar trebui să fie un grătar de fier. Înăuntru se punea un strat de piatră de var sfărâmată și cărbuni, se acoperea cu pământ, la fund se mai punea un rând de cărbune și i se dădea foc. Cuptorul ardea mai multe zile la rând. Oamenii împrăștia varul pe câmp sau îl foloseau ca să facă mortar, ori poate ca să mai scape de vreun cadavru, a

încheiat și mi-a făcut cu ochiul. Cu toate că am auzit că ar putea avea exact efectul contrar, adică să păstreze cadavrul intact. În sfârșit, mai sunt vreo două cuptoare cam la o sută de metri mai încolo, de aceeași parte a văii cu casa dumatăle.

— De când n-au mai fost folosite cuptoarele de var?

— Cam de prin 1850. Cererea a crescut foarte mult, așa că s-a trecut la producția industrială. Cuptoarele mici nu mai făceau față. Păcat. Îți închipui cum trebuie să fi arătat, mai ales noaptea: vălătuci de fum ieșind de deasupra unei guri roșii, arzătoare.

— E uimitor cum un străin venit din sud știe atâtea lucruri despre locurile astea, i-am mărturisit. Locuiești în sat?

— Da, a zis Ted. Chiar vizavi, lângă pajiștea satului. Sunt aici de șase ani. Înainte am lucrat în domeniul bancar. Am plecat repede, înainte să înceapă lumea să ne urască. S-a lăsat pe spătarul scaunului și m-a privit printre gene: Mi se pare că ai legături cu Hollywoodul, cu cinematografia? Ești celebru, nu?

— Așa vorbește lumea, am zis. Cu toate că eu nu mă consider o celebritate.

— Am auzit de dumneata, a intervenit Caroline în cele din urmă, ca și cum i-ar fi trebuit mult timp și curaj să dea drumul cuvintelor. Ai scris muzica pentru ultimul film al Sandrei Bullock, nu? Mi-a plăcut. Adică, mi-a plăcut filmul, dar și muzica. Era foarte romantică.

— Mulțumesc, am zis. Nu a fost preferata mea, însă avea o temă frumoasă, care într-o scenă anume căpăta o notă ironică la adresa lacrimilor eroinei.

— Nu semeni deloc cu imaginea pe care mi-am făcut-o despre dumneata, a zis Caroline.

— E adevărat, poza mea oficială datează de vreo doi ani buni, dar, în afară de câteva fire albe apărute, nu m-am schimbat chiar atât de mult.

— Ah, nu asta am vrut să spun, a zis ea. N-am văzut nicio fotografie. Vreau să zic... nu semeni cu un compozitor... cu cineva care... scuze, nu prea îmi găsesc cuvintele.

— Ei, nu semăn cu Beethoven, e drept. De exemplu, n-am păr atât de bogat.

Ted s-a grăbit să rupă tăcerea stânjenitoare oferindu-se să mai aducă ceva de băut.

Mă bătea gândul să refuz, să spun că trebuie să plec, însă mi-am zis că Ted Welland mi-ar putea împărtăși bârfele locale. Voiam să aflu mai multe despre casa în care locuiam și despre cei care trăiseră acolo.

— Aș mai vrea o halbă de Daleside, te rog, am zis.

Nu credeam că încă o halbă de bere o să-mi ridice atât de tare alcoolemia și, oricum, mă îndoiam că pe drumul spre casă aveam să dau peste vreo patrulă de poliție. Parcarea din fața localului era aproape plină și nimeni din cei de față nu părea să bea cola sau suc de roșii.

— Îmi aduci și mie niște rom cu vin de coacăze? a întrebat Caroline. Fiindcă sunt răcită.

Ted a bătut-o pe umăr.

— Sigur că da, draga mea.

S-a ridicat și a pornit-o spre bar.

După o scurtă pauză, Caroline m-a întrebat:

— Ți-a plăcut viața din America?

Avea un fel ciudat de a mă privi cu coada ochiului

când îmi punea o întrebare. Din când în când își trăgea nasul, fără să ridice mâinile din poală.

— Cea mai mare parte a timpului, da.

— N-am ajuns niciodată acolo. Lucrezi la un film nou?

— Încă nu. Deocamdată fac o pauză.

— Cred că e o activitate plăcută. De asta ai venit aici? În căutarea inspirației?

Discuția cu Caroline îmi dădea o senzație ciudată. Aveam impresia că se simte obligată să-mi pună întrebări, dar nu e decât vag sau chiar deloc interesată de ce răspund eu.

— Nu neapărat, am zis.

— Kilnsgate e o casă mare pentru o persoană singură, nu crezi? Adică... n-am fost niciodată înăuntru, dar din ce se vede pe dinafară îți dai seama.

— Da, e mare, am încuviințat. Poate prea mare. Dar în America m-am învățat să am mult spațiu. E ceea ce căutam. Îmi închipui că pe vremuri proprietarii aveau servitori și alți angajați, nu?

— Așa o fi fost, a zis Caroline. Dar stă goală de multă vreme. E prea departe de oraș, iar lumea nu-și

mai poate permite case mari în ziua de azi. Cel puțin, nimeni de prin partea locului. Economia e de vină.

Din fericire, Ted s-a întors cu băuturile. Avea palmele înfășurate în jurul a două halbe spumoase, iar cu vârfurile degetelor ținea paharul cu vin tonic pentru Caroline. S-a aplecat și a pus cu grijă paharele pe masă, apoi s-a așezat și el.

— Soția dumitale tocmai îmi povestea că Kilnsgate stă goală de multă vreme, i-am spus ca să-l atrag în discuție.

Ted s-a uitat la Caroline, apoi din nou la mine.

— Așa e. Ca amănunt interesant, pot să-ți spun că în timpul războiului a fost folosită de o unitate militară secretă. Cred că erau de la forțele speciale, implicați în misiuni de spionaj. Îmi închipui că erau trimiși în afara granițelor, să sprijine grupările din rezistență, să se ocupe de sabotaje și altele asemenea. Probabil că aici îi pregăteau și antrenau. Ce n-aș fi dat să pot asista și eu!

— Și mai târziu?

— Nimic interesant, din păcate. În anii '50 și '60 a stat goală, pradă paraginii. Mi se pare chiar că un

grup de hipioți a ocupat-o câțeva vreme la începutul anilor '70. După aceea, proprietarul sau avocatul lui a dat-o unei agenții ca să fie închiriată, dar s-a dovedit a fi treabă grea. Nu se prea găseau amatori și câștigul nu merita bătaia de cap. Dumneata ai fost o mană cerească pentru ei.

— Dar de ce nu voia nimeni s-o ia cu chirie sau s-o cumpere?

— Păi, dacă e să spunem lucrurilor pe nume, nu e o casă obișnuită, plus că e și la dracu'-n praznic. Parcă a ieșit din La răscruce de vânturi sau Casa umbrelor. Nici agricultură nu prea poți face, din cauza terenului. Pe lângă asta... Știi ceva despre casă?

— Știu că a fost cineva omorât acolo, dacă la asta te referi.

— Întocmai. Ei, îmi închipui că oamenii renunțau atunci când aflau ce s-a întâmplat. Nu prea vor mulți să locuiască într-o casă unde a avut loc o crimă, ești de acord cu mine? Scuze. N-am vrut să zic... înțelegi.

— N-ai de ce să-ți ceri scuze, l-am liniștit. Când am cumpărat casa, n-aveam habar de istoria ei. Negocierile au fost făcute de la distanță, iar agentul

imobiliar n-a găsit de cuviință să-mi aducă la cunoștință astfel de amănunte.

— Nici nu poți să-l acuzi, a zis Ted. Te-ai fi putut răzgândi.

— Nu mă deranjează, dar mi-a stârnit interesul. Știi ceva despre povestea asta?

— Nu prea. Crimele nu m-au atras niciodată, ca să zic așa. Dar știu că s-a întâmplat pe la începutul anilor '50. Au locuit aici, cred, de pe la mijlocul anilor '30 până în 1953, când ea l-a otrăvit. Metoda clasică folosită de femei.

Caroline urmărise discuția privindu-ne cu coada ochiului. Din când în când își trăgea nasul sau îl sufla în batistă. A luat o gură de vin tonic și a strâns din buze când l-a auzit pe Ted vorbind așa despre femei.

— Vai, Ted, a protestat. Nu fi atât de rău cu femeile!

— Cum adică? Spune-mi și mie un criminal celebru care își otrăvea victimele.

— Doctorul Crippen, a zis Caroline.

— N-a omorât-o el, a contrazis-o Ted. S-a dovedit, după analiza ADN-ului, că torsul îngropat în pivniță

nu era al soției lui.

— E una din teorii. Și, la urma urmei, tot era torsul cuiva, nu? se încăpățâna Caroline. N-avea cum să ajungă singur acolo.

Ted a fost nevoit să-i dea dreptate.

— Bine, dar mă lași să povestesc mai departe? a zis el înciudat. Cum ți-am spus, au găsit urme de otravă, au arestat-o pe soția lui și cu asta s-a terminat. A fost spânzurată la închisoarea Armley în aprilie 1953. S-a vorbit ceva despre ea la vremea aceea, dar lumea a uitat-o repede, spre deosebire de alți criminali.

— De ce oare?

— Habar n-am, a răspuns Ted. Avea de toate: sex, o aventură amoroasă, o femeie frumoasă, misterioasă, o crimă care a făcut valuri, o execuție prin spânzurare. S-o fi eclipsat Ruth Ellis⁴, numai doi ani mai târziu? Ah, și nu uita, înaintea ei a fost Bentley⁵ și imediat după, Christie⁶. Au fost cazuri controversate, care au făcut senzație la vremea respectivă. Chiar așa s-a întâmplat: la vreo săptămână

după ce a început procesul ei, poliția a început să scoată cadavre din zidurile casei lui Christie. Normal că el a trecut pe prima pagină. În sfârșit, dintr-un motiv sau altul, ucigașa de la Kilnsgate a fost uitată. A fost expediată fără menajamente, a încheiat el, râzând fals.

— Ai idee dacă s-a scris ceva pe tema asta?

— Sunt aproape sigur că s-a scris în Procese celebre. Cred că poți găsi cartea pe la un anticariat. E una din cărțile cu coperti verzi, scoase de editura Penguin, care se fărâmă când le deschizi. Încearcă la anticariatul din piață. Se numește „Magazinul de cărți Richmond”. Îmi închipui că nu s-a mai reeditat de multă vreme. Mai trebuie să fie și articole din ziarele vremii, cu siguranță.

— La un moment dat ai pomenit de închisoarea Armley. Cândva am locuit în apropiere. Îți mai amintești numele femeii?

— Sigur. Se numea Fox. Grace Fox.

Știam de Grace Fox, bineînțeles. Pur și simplu nu mă mai gândisem la ea, așa cum făcuseră cu toții. Eu,

cel puțin, aveam o scuză. După treizeci de ani de crime la Hollywood, uiți crimele vechi, chiar dacă sunt reale. De cum pomenise Ted Welland numele închisorii unde fusese spânzurată, mi-am amintit și m-a cuprins un fel de emoție, ca și cum avea o legătură cu mine.

Înțelegeți, într-un mod bizar și întortocheat, fusesem acolo. Luasem parte la evenimente. Nu la întâmplările propriu-zise, desigur. Pe atunci aveam doar trei ani. Dar înainte să cumpăr conacul Kilnsgate și să mă întorc în Anglia, chiar și înainte să plec la Hollywood, Grace Fox fusese un personaj din istoria mea personală.

Fosta mea școală primară, Castleton, la care mersesem între 1958 și 1961, era chiar lângă închisoarea Armley, care o domina cu silueta ei severă de fortăreață medievală. Unul din zidurile ei de piatră mărginea terenul nostru de sport. Băteam mingea de cricket de el, jucam tenis la perete, desenam porți cu creta și dădeam goluri. Mi s-a întâmplat chiar să-l dau pe bătaușul școlii cu capul de acel zid; i-a dat sângele și a fugit țipând să mă pârască.

Ne închipuiam criminalii cum evadează din închisoare coborând pe terenul de sport pe frânghii cu noduri și apoi cum aleargă de colo-colo înnebuniți, cu spume la gură. Zidul mai era însă și un avertisment. Directorul ne spunea la începutul fiecărui trimestru că, dacă nu ne purtăm cum trebuie, vom ajunge de cealaltă parte a lui, și ne puteam închipui singuri ce fel de lume ne aștepta acolo.

Închisoarea Armley era folosită și ca loc de execuție, iar unul dintre cei spânzurați acolo fusese Grace Fox.

M-am uitat la ceas. Nu era decât nouă și jumătate. În Angoulême, unde locuia fratele meu Graham, trebuie că era cu o oră mai mult, dar eram sigur că nu s-a culcat. Graham mergea târziu la culcare. Așa cum mă așteptam, a răspuns după ce telefonul a sunat doar de patru ori.

— Allô?

— Graham? Sunt eu, Chris.

— Chris! Ce mai faci, frățioare? N-am mai vorbit de multă vreme.

E adevărat că Graham și cu mine nu prea ținusem legătura peste ani, așa cum s-ar cuveni între frați. Eram însă foarte apropiați și de aceea timpul sau distanța nu ne afectau sentimentele. Laura și cu mine petrecuserăm câteva vacanțe fericite la ferma lui, ne bucuraserăm de vinul și specialitățile culinare locale împreună cu el și soția lui, Siobhan, iar ei, la rândul lor, veniseră în vizită la Los Angeles. Ultima oară îi văzusem la înmormântarea Laurei, cu unsprezece luni în urmă, și atunci mi se păruse că Graham arăta îmbătrânit și obosit. Se bucurase când i-am spus că vreau să mă întorc în Anglia.

— Sunt bine, am răspuns. În curs de readaptare. Siobhan ce face?

— Înflorește. De mama ce mai știi?

— Am trecut pe la ea acum două săptămâni. E bine.

— Splendid. Pot să-ți fiu de folos cu ceva?

— Vreau să-ți aduci aminte de ceva. Cum stai cu ținerea de minte?

— Ce-a mai rămas din ea... Sunt zile când nu-mi amintesc nici măcar ce-am mâncat la micul dejun.

— Ce vreau eu să-ți amintești datează de mult mai multă vreme.

— Atunci probabil că țin mai bine minte. Ia zi.

— Grace Fox.

— Grace Fox. Asta da întoarcere în trecut. De ce te interesează?

I-am povestit cum am ajuns să cercetez istoria conacului și am aflat că acolo avusese loc o crimă. Apoi cum am aflat de Grace Fox. Graham m-a ascultat, iar când am terminat, a rămas tăcut. Îi auzeam respirația și, pe fundal, niște voci în franceză. Un program de știri, pe cât îmi dădeam eu seama. Televizor sau radio.

— Mda, a spus el într-un sfârșit. Acum înțeleg de ce te interesează.

— În ziua aia erai la școală, nu-i așa?

— Într-adevăr. Aveam zece ani atunci.

— Îți aduci aminte ceva?

— Ca și cum a fost ieri. Ba chiar mai bine. Ți-am povestit și ție. Ai făcut pe tine de frică. Nu mai ții minte?

— Cum să țin minte? Dacă tu aveai zece ani, eu

aveam trei. Ei, hai, fa-mi o plăcere. Povestește-mi din nou.

Graham a oftat.

— Vestea se răspândise, bineînțeles, aflasem și noi. Rareori se întâmpla să fie spânzurată o femeie, iar Grace Fox era, cum ar zice tinerii de azi, o femeie trăsnit. Chiar era foarte frumoasă. Avea părul lung, negru și ondulat, buze pline, pielea albă, o siluetă superbă. Sigur, la vârsta mea de atunci nu însemna prea mult. Eram mult prea preocupat de fotbal și cricket ca să mă intereseze frumusețea feminină. Dar băieții sunt băieți. Chiar de la vârsta aia știam că trupul femeilor ascunde o taină după care ar fi trebuit să tânjim, chiar dacă preferam să adunăm mormoloci și să prindem broaște râioase cu borcanul. Era ceva nelămurit și de rușine. Ah, mi-aduc aminte că cineva compusese un fel de poezie vulgară pe care o îngânam noi în curte.

Și-a dres vocea și a recitat:

— Gracie Fox, când a murit,
Gâtul tare i-au lungit.

În cutie au băgat-o

Și-acolo viermii au mâncat-o.

— Fermecător, am zis eu.

— Copiii sunt uneori cruzi, nesimțitori la suferința altora. Toată lumea aștepta cu sufletul la gură. Țin minte că era în aprilie, nu multă vreme după Paște. Dimineața era foarte frumoasă, în aer adia un vânticel de primăvară. M-am dus la școală împreună cu Kev și Barry, ca de obicei. Eram toți trei tulburați, un pic speriați. Știam că în dimineața aceea avea să se întâmple ceva îngrozitor. Scrisese în toate ziarele și îi auzisem pe părinții noștri discutând.

— Când ai aflat?

— Eram adunați la apel, ca în fiecare dimineață. Se lăsase liniștea. Bătrânul Masterson tocmai se urcase pe scenă, dar nu apucase să înceapă. Trebuie că era nouă fix, sau puțin după, când am auzit bătând clopotul. Atunci am știut că execuția avusese loc și că ea e moartă. Ce rapid fusese Pierrepoint! Graham s-a oprit puțin, apoi a continuat: Îmi aduc și acum aminte cum s-a lăsat liniștea după ce a bătut

clopotul, ca și cum aerul fusese tras afară din cameră. Se auzeau și ecourile dangătului, din ce în ce mai slabe, cu toate că sunt sigur că asta a fost doar o părere de-a mea. Simțeam o apăsare în piept. Până și bătrânul Masterson părea că se înăbușă. Pe urmă am cântat Pelerinul. Va trece încă multă vreme până voi uita dimineața aceea.

Am simțit un fior pe spate. Ne-am apucat să vorbim de altele și i-am promis să vin să-l văd pe el și pe Siobhan înainte de Crăciun. După ce am închis telefonul, m-am dus să-mi fac o ceașcă de ceai. Când a fost gata, am luat-o în camera de zi, unde am mai pus câțiva bușteni pe foc, am pus iPod-ul la Concertele de rămas-bun ale lui Alfred Brendel și am prefirat în minte tot ce auzisem în seara aceea.

Într-un chip ciudat și întortocheat, prin intermediul fratelui meu, mă apropiasem de Grace Fox fără ca măcar să știu cum arăta. Acum, privind tabloul din hol, îmi dădeam seama că era ea cu familia ei. Grace era îmbrăcată cu o jachetă bolero cu mâneci bufante peste bluza de mătase și fusta lungă. Părul

lung, ondulat, era pieptănat în stilul actriței Veronica Lake, cu cărare într-o parte. Buzele ei zâmbeau, dar ochii îi erau îndreptați departe și avea o expresie absentă. Spre surprinderea mea, îmi amintea de Laura, cu toate că Laura fusese blondă naturală. Cred că din cauza buzelor și a ochilor. Bărbatul, care am presupus că era soțul ei, Ernest, stătea mândru, foarte drept, cu mâinile împreunate în față, cu pieptul scos în afară. Haina și vesta erau strâmte pe el, întinse la nasturi. Arăta ca un stăpân mulțumit de el însuși. Era un bărbat solid, cu pielea roșie și o mustață zburlită. Copilașul care stătea între ei părea că nu se simte deloc bine în costumul de prințisor cu care era îmbrăcat.

M-am întors în camera de zi și m-am așezat în fotoliu. Trebuie că imaginea lui Grace îmi rămăsese imprimată într-un cotlon al minții, fiindcă atunci când am crescut și am renunțat la preocupările de copil, cum ar fi fotbalul, cricketul și mormolocii, pentru farmecele, vicleșugurile și chinurile la care se pricepe sexul opus, tainele de care vorbește Graham, ea stăruia încă în străfundul memoriei mele, o imagine așa cum

poate zămisli doar mintea un adolescent bolnav de iubire, cu capul împuiat de romane de dragoste și aventuri galante, plus un pic de Keats. Ideea că o astfel de frumusețe, orice frumusețe, poate sfârși fără sens, la capătul unei funii, indiferent ce crimă ar fi comis, nu încăpea în mintea mea.

Mai târziu, când eram la facultate și a început să mă intereseze Thomas Hardy după ce am văzut *De parte de lumea dezlănțuită* în regia lui John Schlesinger, am fost șocat să aflu că lui Hardy îi plăcea să urmărească execuțiile publice – desigur, fiindcă eu însumi eram cu totul împotriva pedepsei capitale. Însă atunci când am citit descrierea erotică a spânzurării unei femei numite Martha Browne, în minte mi-a venit imaginea lui Grace Fox, forma nelămurită a unei frumoase cu părul negru, atârând deasupra pământului pustiit, scârțâitul spânzurătorii și trupul care se răsucea languros în bătaia vântului. Trăsăturile erau nedeslușite, desigur – era vorba de cineva despre care fratele meu îmi povestise cu ani în urmă –, dar nu mi-a fost deloc greu să-mi închipui o formă de femeie sub cămașa lungă de condamnat,

care se lipea de corp, udă de ploaie. Poate că mi se trăgea de la una din revistele pe care le țineam ascunse sub saltea la vârsta aceea. N-aș zice că imaginea mă excita – n-am avut niciodată vreo pornire spre necrofilie sau sado-masochism însă nu puteam să nu recunosc că avea o senzualitate macabră, o estetică erotică pe care Hardy, odihnească-se în pace, o sesizase din prima clipă.

Și acum iată-mă, patruzeci de ani mai târziu, locuind în casa lui Grace Fox. Și ce-i cu asta? mă întrebam. Era într-adevăr o coincidență, dar nu chiar foarte mare, ci mai degrabă una din situațiile când exclami: „Ce mică e lumea!” Cu toate astea, după discuția cu Ted Welland și apoi cu Graham, m-a cuprins o oarecare neliniște atunci când în tunicul s-a lăsat peste conacul Kilnsgate în seara aceea. Când plânsetele și scârțâielile m-au trezit iarăși din somn și m-au făcut să cobor la parter, în căutarea unui pahar de whisky și a uitării, m-am oprit fără voia mea în capul scărilor și am privit coridorul întunecat de jos, uitându-mă după Grace.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

Grace Elizabeth Fox era fiica unui om cu stare, director de bancă din Saltburn. Urmase cursurile școlii din localitate și se dovedise a fi o elevă inteligentă, cu rezultate excelente atât în domeniul artistic cât și la științele exacte. Era un copil tăcut și retras, cel puțin așa o considerau ceilalți. În același timp, Grace avea o minte iscoditoare, o bunătate înnăscută și arăta blândețe și compasiune față de orice ființă vie.

Poate că singura notă proastă din tinerețea ei fusese ruperea logodnei cu un tânăr cât se poate de potrivit pentru ea, un avocat ambițios pe nume Edward Cunliffe, care locuia în Redcar, un oraș din apropiere. Cu toate că tatăl ei îl aprecia foarte mult,

Grace a renunțat la el în favoarea unui admirator mult mai nepotrivit. Faptul că l-a respins pe pretendentul ales de tatăl ei arăta pe de o parte o anume încăpățânare și nesupunere, refuzul de a se conforma voinței tatălui său, ca și nepăsarea față de îndatoririle care revin fiicei unui demnitar local, iar pe de altă parte o fire capricioasă, care se lasă ușor amăgită de povești romanțioase.

Multe amănunte nu se cunosc, fiindcă nici Grace, nici părinții ei n-au vorbit despre acest subiect în anii ce au urmat. Tânărul pe care ea îl alesese, în ciuda a ceea ce doreau părinții ei, era un poet aspirant pe nume Thomas Murray, care s-a dovedit a fi un libertin de cea mai josnică speță: în scurtă vreme a părăsit-o pe Grace pentru o altă femeie. Grace a fost atât de îndurerată că familia a considerat că e mai bine pentru ea să plece la Torquay și să stea cu mătușa ei Ethel, până când își revenea din criza nervoasă. S-a întors pocăită și în scurtă vreme a recâștigat afecțiunea tatălui ei, dar nu și a tânărului avocat care, cu inima zdrobită, plecase să-și caute norocul în Argentina. Cât despre Thomas Murray, el

a murit luptând de partea Brigăzilor Internaționale⁷ în Războiul civil din Spania.

Toate acestea s-au petrecut la sfârșitul anului 1930, când Grace avea abia optsprezece ani, iar cel care avea să-i devină soț își deschisese deja cabinetul din Richmond. La scurtă vreme după aceea, Grace a început cursurile de pregătire ca infirmieră, o profesie în care a excelat, în ciuda îndoielilor tatălui ei.

Grace și-a făcut pregătirea pentru meserie la spitalul Royal Victoria din Newcastle și s-a supus fără să crâcnească regimului aproape mănăstiresc instituit de vigilenta soră-șefă la căminul infirmierelor, unde lumina se stingea la oră fixă și vizitele persoanelor de sex masculin erau interzise. N-a trecut mult și cu toții și-au dat seama că avea cele trei calități indispensabile unei bune infirmiere: era devotată pacienților, își cunoștea bine meseria și avea o blândețe pe care numai femeile o pot avea și care nu afecta cu nimic rigoarea cu care își făcea meseria. Grace a primit atestatul de infirmieră calificată cu brio în 1935 și, la doar un an după aceea, l-a întâlnit pe doctorul Ernest

Fox, cu care s-a căsătorit. La puțin timp după căsătorie, s-au mutat în conacul Kilnsgate, unde totul a decurs normal în următorii trei ani.

Când a izbucnit războiul, doctorul Fox și-a restrâns activitatea la Royal Victoria, concentrându-se asupra spitalului Friarage din Northallerton, care tocmai se deschisese ca spital de urgență unde urmau să sosească răniții în cazul unui bombardament asupra populației civile din Teesside⁸.

Până la sfârșitul anului 1939, Grace și Ernest au continuat să locuiască la Kilnsgate. Aveau o credincioasă servitoare, Hetty Larkin, care făcea tot menajul. În această perioadă au găzduit pentru câteva săptămâni un evacuat din Newcastle, pe care îl alintau cu numele de Billy. Când au văzut că raidurile aeriene de care se temeau îi ocolesc, părinții l-au luat înapoi acasă.

Cam la vremea aceea, Grace s-a înscris în Corpul de infirmerie „Regina Alexandra” al Armatei și a plecat să-și continue pregătirea la Netley, în Hampshire. Acolo a învățat care sunt multele îndatoriri ale unei infirmiere militare, inclusiv cum se administrează o

farmacie, o calificare despre care s-a spus în timpul procesului că ar avea o mare însemnătate. După ce a lucrat scurte perioade în diverse spitale din jurul orașului Dover, unde a îngrijit militarii Forței expediționare britanice scăpați cu viață de la Dunkirk⁹, Grace și-a luat rămas-bun de la soțul ei în iulie 1940 și a petrecut restul războiului lucrând ca infirmieră în străinătate. Ernest a continuat să lucreze la Friarage, ca medic și ca profesor, chiar și după ce a fost transformat în spital militar în 1943. Lipsa adesea de la cabinet, deoarece călătorea prin țară ca să coordoneze programele de instruire și să-și prezinte lucrările științifice în diferite instituții de învățământ. Hetty Larkin și-a găsit de lucru într-o fabrică de muniții de lângă Darlington.

În timpul războiului, la conacul Kilnsgate au fost ocazional cazați ofițeri transferați, însă în cea mai mare parte a timpului casa era goală, în afară de cazul că se afla acolo doctorul Fox și, o dată sau de două ori pe săptămână, Hetty Larkin. Tocmai din cauză că era un loc atât de izolat, conacul nu prezenta prea mare interes pentru armată, cu

excepția unei perioade, între august 1940 și iulie 1942, când a fost folosit de serviciile secrete.

Cabinetul doctorului Fox mergea, de bine, de rău. Soția doctorului Nelson se ocupa de problemele administrative, ca și înainte. Nordul ținutului Yorkshire trăia într-o relativă pace și cine știe la ce se gândea Ernest Fox când stătea pufăind din pipă în fața căminului în care trosneau buștenii aprinși, în cele mai întunecate și însingurate zile și nopți ale războiului.

În cele din urmă, Grace s-a întors la soțul ei și la casa familiei în ziua de 4 noiembrie 1945. Din acel moment a renunțat la profesia de infirmieră, asumându-și îndatoririle de soție. Ernest a redevenit doctor de țară, dar a continuat să facă cercetări. La aproape un an după aceea s-a născut singurul lor copil, un fiu numit Randolph, după tatăl lui Grace, care murise de pneumonie în timpul războiului. Pe cât se părea, Grace se consacrase îndatoririlor de mamă și soție, ajutată de credincioasa Hetty.

În calitatea ei de stăpână a conacului Kilnsgate, Grace avea o purtare binevoitoare, politicoasă,

întruchipând femeia care ar face orice ca să ajute un prieten aflat la nevoie. Prietenii apropiați au băgat de seamă însă că după război se schimbase: uneori era încruntată, alteori avea crize de nervi fără motiv sau se cufunda într-o tăcere mohorâtă, părând că se retrage într-un colțișor tainic. Nu vom ști niciodată ce durere o măcina, fiindcă nu a mărturisit nimic nimănui.

Să fi fost locul acela singuratic, întunecat, unde a uneltit cum să-șiucidă soțul? Pentru că, dacă e să ne luăm după procuror, nu a fost o crimă pasională, comisă într-o pornire de moment, ci o crimă pusă cu grijă la cale, aproape perfectă, prin care voia să se descotorosească de un soț pe care nu-l mai iubea. Grace a profitat de viscol și de prezența invitaților la conacul Kilnsgate ca să pună în practică un plan la care se gândea de multă vreme. Putem doar face presupuneri, însă nu vom ști niciodată dacă Samuel Porter a fost implicat, fiindcă lui nu i s-a adus niciodată nicio acuzație și nici nu s-a putut dovedi că avea vreo legătură cu crima. Să mergem deci în noaptea de 1 ianuarie 1953, o noapte viforoasă cum

nu mai văzuseră de multe ierni în Swaledale.

OCTOMBRIE 2010

A doua zi am plecat pentru prima oară să cercetez împrejurimile. Cum am ieșit pe poartă, am luat-o la stânga, pe malul pâ râului, și am mers vreo două sute de metri, acolo unde vâlceaua părea că se termină cu un zid de pietre fără mortar. Când m-am apropiat, am văzut că, de fapt, erau două ziduri care mărgineau o potecă, iar pe partea mea era un pârleaz. Poteca urca dealul dinspre sud, spre Richmond, iar în partea cealaltă părea că duce până la cele două cuptoare acoperite de vegetație. Mai departe, poteca nu se mai vedea din cauza tufișurilor și a ierburilor înalte. În partea aceea, zidul nu mai era decât o grămadă de pietre. Dincolo de al doilea zid se întindea pădurea.

Am luat-o înapoi pe unde venisem și am traversat podul îngust de piatră din fața conacului, apoi am urcat până la cuptorul de var pe care îl vedeam de la fereastra dormitorului. Nu-l privisem niciodată cu

atenție, iar acum, că știam ce este, m-am oprit să-l cercetez. Locul îți dădea într-adevăr fiori. Cuptorul semăna cu un dom sau mai degrabă cu un ou uriaș, iar gura era astupată de buruieni. M-am aplecat și m-am uitat înăuntru, însă n-am văzut nici urmă de grătarul pe care erau întinse straturile de piatră de var și de cărbune, nici cenușa focului care fusese aprins dedesubt. Am urcat până în spatele cuptorului și am văzut că vârful era acoperit cu pământ. Când te gândești că stătea acolo, nefolosit și nefolositor, de peste o sută cincizeci de ani, martor a cine știe câte întâmplări!

Am mers mai departe peste câmp până la mica plantație din spate și în cele din urmă am ajuns la Low Moor, un teren acoperit de ierburi înalte, unde se țineau pe vremuri cursele de cai din Richmond. După ce aflasem despre cuptor, cumpărasem o carte de la librăria Castle Hill și citisem puțin despre istoria locurilor. Hipodromul de la Richmond fusese folosit de pe la sfârșitul secolului al optsprezecelea până pe la sfârșitul celui de-al nouăsprezecelea, când caii deveniseră prea puternici și rapizi ca să mai poată lua

curbele strânse ale pistei. Acum era un teren plat, acoperit de arbuști mărunți, aflat deasupra orașului. Doar drumul mai era încă folosit pentru a antrena caii să meargă la galop.

Am trecut pe lângă tribuna centrală, acum dărăpănată, închipuindu-mi ce clădire frumoasă trebuie să fi fost în vremurile ei bune, și m-am oprit să admir priveliștea. Era o zi senină, așa că vedeam până la rezervația North Yorkshire Moors și vârful Sutton Bank, care se înălța deasupra câmpiei, în partea de sud-est. Înspre est se vedea orașul Darlington și zona metropolitană Teesside, cu Middlesbrough și Stockton. În carte scria că se vede și coasta de răsărit, dar eu nu zăream linia țărmului.

Până acum nu văzusem nici țipenie de om, dar acum am întâlnit câțiva oameni care își plimbau câinii. Cei mai mulți m-au salutat și au făcut scurte remarci despre vreme. Când i-am spus eu însumi unuia dintre ei ce zi frumoasă este, mi-a răspuns – confirmând faima de căutători de nod în papură a celor din York – că nu cu mult în urmă soarele intrase în nori și s-ar putea să ne facă aceeași figură în scurtă vreme.

Mă gândisem mult la Grace Fox, fiindcă discuția cu Ted Welland îmi trezise amintirile din școală, iar în dimineața aceea, când străbăteam câmpul verde, bucurându-mă de soare și de adierea vântului, cu manșetele suflecate și pulovărul legat de mâneci în jurul brâului, mi-a venit din nou în minte. Poate că mersese și ea pe aceeași potecă, poate că îi plăcea să se plimbe singură, să admire impresionanta ruină a tribunei centrale. Oare la ce se gândea? Cum de căsătoria cu Ernest Fox îi devenise atât de nesuferită încât ajunsese la crimă ca să scape de ea? Când se umpluse paharul și ce anume o împinsese la un astfel de gest? Poate că, așa cum dăduse de înțeles Ted, în vremurile acelea, pentru o femeie care dorea să scape de o căsătorie în care simțea că se înăbușă ca să poată fi cu iubitul mai tânăr ca ea, crima era una din posibilități. Cu toate astea, mă cam îndoiam. Poate că morala anilor '50 era mai strictă decât a noastră, dar oricum nu mai era cea din epoca victoriană. Războiul trebuie că schimbase și ideile despre sexualitate.

Cum mă plimbam, cugetând la cele auzite, în minte mi-a apărut o întrebare care nu mi-a mai dat pace: Și

dacă nu îl omorâse ea? S-a întâmplat de atâtea ori să fie spânzurați oameni nevinovați. Să ne gândim, de exemplu, la Timothy Evans, care fusese executat pentru crimele comise de John Christie acasă la el, sau la Derek Bentley, care, fără să omoare pe nimeni, doar strigase câteva cuvinte devenite faimoase tocmai fiindcă erau ambigue: „Dă-i ce merită, Chris!” După cum spusese și Ted, existau îndoieli chiar și că doctorul Crippen – un monstru a cărui statuie de ceară era de ani de zile expusă în Muzeul Doamnei Tussaud – își ucisese într-adevăr soția. Întrebarea mea nu era chiar atât de lipsită de sens.

Și dacă Grace Fox nu își omorâse soțul? De ce nu se gândise cineva și la această posibilitate? Ori poate se gândise? Mi-am dat seama că știam prea puține. Într-un fel, ideea de a demonstra nevinovăția lui Grace mă însuflețea. Am grăbit pasul și vântul parcă s-a întetit și el. Nu m-am mai oprit să privesc panorama orașului, întinsă la picioarele mele, ci am coborât repede dealul și am trecut pe lângă fosta garnizoană, înconjurată de un zid înalt de piatră, în care era tăiată doar o intrare îngustă. Dealul se

numea Gallowgate¹⁰, am citit în carte. Gallowgate. Ce ironie a sorții! Aveam multe de aflat, iar primul lucru era să descopăr unde găseam lucrurile care mă interesau.

În piața mare, una dintre prăvăliile lipite de zidurile dinspre miazăzi ale fostei Biserici a Sfintei Treimi era al doilea anticariat de care îmi vorbise Tel Welland. M-am hotărât să-mi încep cercetările chiar acolo. Din păcate, anticarul nu avea un exemplar al cărții *Procese celebre* în care era analizat cazul lui Grace, dar mi-a promis să întrebe printre colegi ca să-mi facă rost de unul. I-am lăsat adresa și numărul de telefon. Mi-am amintit de sugestia lui Ted Welland de a căuta și în ziarele din perioada aceea. Trebuie că există undeva, sub formă de microfilme. M-am hotărât să aștept să vină cartea și să văd după aceea dacă mai am nevoie de alte amănunte.

Anticarul m-a îndrumat totuși spre Wilf Pelham, un învățător pensionar, care avea optsprezece ani atunci când Grace a fost spânzurată dar, pe cât se părea, avea o memorie de elefant. La ora asta, a zis anticarul

după ce a aruncat o privire la ceas, mai mult ca sigur că îl voi găsi pe Wilf proptit de barul din „Taverna Castelului”. Dacă i-aș oferi o halbă de bere, cu siguranță că limba i s-ar dezlega și mintea i s-ar ascuți, a adăugat el.

La ora aceea nu prea erau mușterii la tavernă. Unul singur stătea la bar. M-am oprit lângă el și, în timp ce barmanul îmi turna berea, l-am întrebat dacă el e Wilf Pelham.

— Și cine întreabă, mă rog?

M-am prezentat și am băgat de seamă că s-a încruntat. Avea părul unsuros, era gras și mai avea și o barbă de trei zile, însă ochii albaștri erau vii, privirea inteligentă, așa cum fusese probabil dintotdeauna.

— Vasăzică, ești noul proprietar al conacului Kilnsgate? m-a întrebat, întorcându-se spre mine, vădit interesat.

— S-a și aflat?

— Zvonurile umblă repede, mai ales dacă n-ai mare lucru de făcut decât să ascuți bârfele, a zis el.

— Pot să vă ofer ceva de băut și să vă pun câteva

întrebări?

— Nu văd de ce nu. Terry, băiete, mai dă-ne o halbă de bere.

Cât a turnat Terry berea, i-am propus să ne așezăm. Nu s-a împotrivit, așa că am ales o masă aflată ceva mai departe de bar. Wilf a plescăit din buze și a sorbit din bere.

— Ai făcut ceva pe la Hollywood, nu-i așa? m-a întrebat.

I-am spus cum îmi câștig traiul și a părut sincer interesat. A chicotit scurt când i-am mărturisit că scriu muzică pe care nu o ascultă nimeni.

— Trebuie că nu-ți pică prea bine uneori. Oricât te-ar plăti.

— Te obișnuiești. Dar într-adevăr... mi-aș dori să fac ceva de care lumea să-și aducă aminte.

— Și ce te oprește?

— Încerc, asta fac acum.

— Bravo ție, băiete. Numai să nu scrii bazaconii d'alea fără melodie sau mai știu eu ce chestii asurzitoare care trec azi drept muzică. N-am nimic cu experimentele și progresul, da' o limită tot tre' să

existe.

— Și unde v-ați opri?

Wilf s-a gândit câteva clipe.

— Schoenberg¹¹.

— Ei, păi e un reper foarte liberal, am zis. Mulți s-ar opri cu multă vreme înaintea lui, ba chiar înaintea lui Mahler, Bruckner sau Wagner.

— Cum ți-am zis, n-am nimic cu experimentele, până la un punct, și din când în când îmi place să ascult un pic de Mahler. Dar matale cum scrii muzica pentru un film?

— Cum adică?

— Vezi filmul mai întâi?

— Ah, nu, slavă Domnului. Se începe cu mult timp înainte ca filmul să fie terminat, de obicei când filmările sunt pe sfârșite. Dar, de fapt, depinde de relația cu regizorul.

— În ce fel?

— Păi, dacă lucrezi des cu un regizor anume, atunci începi lucrul odată cu începerea filmărilor.

— Așa, ca Alfred Hitchcock și Bernard Herrmann¹²?

— Întocmai.

Trebuie că ridicasem din sprâncene fără voia mea, fiindcă Wilf a rânjit puțin ironic.

— Nu sunt chiar așa de încuiat precum par, să știi. Am fost profesor de muzică la viața mea, adică acum vreo sută de ani.

— N-am știut, am zis; Wilf Pelham începuse să-mi placă. Și, credeți-mă, mi-am dat seama că nu sunteți încuiat de cum ați pomenit de Schoenberg.

— Lucrezi cu cineva anume? Îmi cer iertare pentru neștiința mea, însă nu mai urmăresc lumea filmului pe cât aveam obiceiul înainte.

— Nicio supărare. Nu pot spune că vă fac vreo vină. Într-adevăr, este un regizor cu care am lucrat în câteva rânduri. Se numește David Packer.

David era și cel mai bun prieten al meu și, în perioada de neagră disperare de după moartea Laurei, tot el mi-a fost sprijin.

— Am auzit de el, a zis Wilf. Da' atunci cum știi despre ce e vorba? Citești scenariul și apoi scrii?

— Nici vorbă. Eu nici măcar nu citesc scenariile. Un scenariu poate să fie filmat într-un milion de

feluri. Eu am nevoie să văd scena, așa că pornesc de la materialul filmat care n-a fost încă montat și mă rog să am inspirație.

— Cred că e foarte greu. Mă rog, îmi închipui totuși că n-ai venit aici ca să dai un interviu. Ce-ai dori să știi? Despre familia Fox, foștii proprietari de la Kilnsgate, bănuiesc?

— Așa e. Anticarul mi-a spus că erați aici la vremea când s-a judecat procesul și că s-ar putea să știți câte ceva din cele petrecute.

— Da, sigur. Ernest Fox era medicul nostru de familie. De plăcut nu mi-a plăcut însă niciodată, îți spun de la început.

— De ce nu?

— N-ai cum ști, dar pe vremea aia doctorii erau un fel de stăpâni absoluți, iar el se pricepea mai bine ca alții să joace rolul ăsta. Ernest Fox! După ce că era prost, mai era și fudul. Se purta cu pacienții ca un măcelar. Nu-i înghițea pe cei de la NHS¹³. Despre Nye Bevan¹⁴ n-a avut niciodată o vorbă bună. Din cauza lui era obligat să primească pacienți din straturile de

jos ale societății. Wilf s-a aplecat spre mine și mi-a suflat în nas aburi de bere. Să-ți povestesc ceva. Odată m-am dus la el fiindcă o unghie de la picior îmi crescuse în carne și se infectase, din cauză că nemernicul de profesor de sport mă pusese să joc rugby cu ghete prea mici, și de atunci am avut mereu probleme cu picioarele. Mă rog, ce crezi că a făcut doctorul Fox? A luat o foarfecă și mi-a tăiat unghia. Au țâșnit sânge și puroi peste tot. El nici n-a clipit. Nu mi-a dat un anestezic, nici măcar nu m-a prevenit, nimic. După aia m-a tamponat cu praf de borax, mi-a dat o rețetă să mai cumpăr și m-a trimis acasă. Nu m-a privit în față nici măcar o dată. Un nemernic fără inimă! Norocul meu că mă aștepta mama afară, că singur n-aș fi putut ajunge acasă. Mă durea de-mi săreau ochii. Am șchiopătat săptămâni în șir. Ei, la vremea aia doctorii erau niște zei. Scăpau basma curată chiar și dacă omorau vreun pacient. Mă rog, de data asta a fost vorba de soția doctorului, iar ea n-a scăpat.

— Ați cunoscut-o?

— Pe Grace? Da, o știam. Când a venit ea în oraș,

eram un copilaș, dar cât am crescut a fost tot timpul aici. Cred că aveam vreo cincisprezece ani când am vorbit prima oară cu ea. Poate nu-ți vine să crezi, dar încă de atunci, de pe la sfârșitul anilor '40 și începutul anilor '50, mă pasiona muzica clasică, iar Grace era membră a tuturor societăților muzicale de prin partea locului. O vedeam la concertele de binefacere organizate în sălile de la King's Arms. A cântat și Liszt acolo o dată, poate nu știai. Cu mult înainte să mă nasc eu, bineînțeles. Pe vremea mea ar fi putut veni să cânte Phyllis Sellick¹⁵. Oricum, am auzit-o pe Grace cântând din gură la spectacolele organizate de Societatea de operă și în vreo două rânduri am ascultat-o cântând la pian la seratele Societății muzicienilor amatori. Am și lucrat cu ea când a fost regizor muzical pentru Didona și Enea, pusă în scenă la liceul din Richmond. Trebuie să fi fost prin 1949, cu câțiva ani înainte de... Știai că Purcell a scris opera pentru o școală de fete? Eu dădeam o mână de ajutor la decoruri, făceam tâmplărie, și o dată am auzit-o pe Grace cântând „Când mă vor pune în mormânt”, ca să-i arate lui

Wendy Flintoff, care o juca pe Didona și era prietena mea la vremea aia, cum trebuie interpretată aria. N-am s-o uit câte zile oi avea. Îmi închipui că știi aria?

— Da, sigur.

— Îmi aduc aminte de parcă a fost ieri. Se simțea miros de rumeguș și de vopsea. Grace stătea lângă pian, cu ochii închiși, vocea ei curgea ca o apă. Cred că n-am respirat cât a durat toată aria. Mi se făcuse pielea de găină, mai ales când a ajuns la „Să-ți amintești de mine”. De câte ori aud aria asta, mă gândesc la ea. Cânta foarte bine. Chiar și atunci, din felul cum cânta ziceai că înțelege sentimentele Didonei. Nici nu știi ce să mai crezi, încheie Wilf și sorbi cu sete din bere. Era o femeie foarte frumoasă. Totdeauna elegantă, se coafa la Georgian House și își cumpăra hainele din Harrogate. Avea un fel de a merge grațios, plin de încredere. Îmi amintea de Audrey Hepburn sau Elizabeth Taylor. O vedetă de cinema, în orice caz. La vremea aia, moda scotea în evidență talia subțire, iar Grace Fox avea cu ce se lăuda. Nu-i puteai găsi niciun cusur. Nu era îngâmfată sau crudă, ca bărbatu-său. Cred că toți

băieții de vârsta mea – aveam optsprezece ani când a fost procesul – eram îndrăgostiți în taină de ea. Nu ne ducea capul cum de s-a măritat cu un astfel de om. Întâi de toate că era cu douăzeci de ani mai în vârstă.

— Mulți bărbați se însoară cu femei mai tinere.

— Ei, asta știu și eu. Valerie a mea era cu zece ani mai tânără decât mine. Nu vreau să critic pe nimeni, însă când ai optsprezece ani ți se pare... cum să zic... o irosire. Mai ales când e vorba de un carierist dezgustător ca Ernest Fox.

— Vasăzică, erați geloși, am râs eu. Dar câți ani avea Grace pe atunci?

— Patruzeci sau cam așa ceva. Dar, cum ți-am spus, era o femeie superbă, la care orice adolescent visează noaptea.

— Știți ceva despre căsnicia lor?

— Nu, doar ce-a ieșit la iveală la proces. Doctorului Fox îi convenea să fie stăpânul conacului Kilnsgate. Avea un motiv în plus să ne privească de sus. Putea să-și facă de cap acolo, că nimeni n-ar fi aflat.

— Să-și facă de cap?

— Ei, așa vine vorba.

— S-a zvonit ceva?

— Gura lumii slobodă. Stai puțin, să vezi ce-o să se mai spună și pe seama dumitale.

— Ce să se spună?

— Că faci orgii, dansezi gol prin pădure, ții slujbe pentru Necuratu', sacrifici fecioare..., a răs el, arătându-și dinții strâmbi, gălbejiți.

— Se vorbea astfel despre soții Fox?

— Hai, că te-am luat peste picior. Nu, nici vorbă. Cel puțin eu unul n-am auzit.

— Ați fost surprins când Grace a fost acuzată de crimă?

— Da, și încă cum. A fost un șoc pentru întregul oraș. Poate nu știi, dar el murise de o săptămână, în timpul viscolului. N-au putut ajunge la Kilnsgate ca să ia cadavrul fiindcă drumul era acoperit de nămeți. Autopsia n-a dat la iveală nimic neobișnuit. Se părea că pur și simplu făcuse un atac de cord. În seara aceea invitaseră niște prieteni la masă. Tânăra Hetty Larkin, care era și bucătăreasă, și menajeră, era cu ei.

Atât ea cât și musafirii au declarat că doctorul Fox nu se simțise bine la masă. A avea o indigestie îngrozitoare. A luat niște prafuri și s-a dus la culcare devreme. A murit în timpul nopții. De plecat n-aveau cum pleca, bineînțeles, telefonul nu mai mergea... Rămăseseră prizonieri în casă, alături de un cadavru. Chiar ca în Agatha Christie. Trebuie să fi fost înspăimântător.

— Hetty Larkin lucra de mult la ei?

— Da. Locuia ceva mai sus, înspre Ravensworth. Venea cu bicicleta. O fată cam ciudată, pe cât îmi aduc eu aminte. Nu avea chiar toate mințile acasă. Da, lucra de multă vreme la Kilnsgate. Cred că de la bun început, atunci când soții Fox s-au mutat acolo, înainte de război. Fratele ei a murit la debarcarea în Normandia, biata de ea. Uneori mai dormea la conac, de pildă în serile când aveau musafiri mai simandicoși la masă. A avea o cameră anume pentru ea. Altminteri venea dimineața, spăla, făcea curățenie și gătea. În noaptea aceea n-a avut de ales. A fost nevoită să rămână la conac.

— Cu ea ce s-a întâmplat?

— Sunt mulți ani de când a murit, sărmana. Într-

un accident de mașină, când era ceață pe A66. N-avea decât patruzeci de ani și ceva, cam aceeași vârstă ca Grace când a fost executată.

— Poliția a bănuit-o pe Grace de la început?

— Nu chiar de la început, ci puțin mai târziu, din cauza iubitului ei, Sam Porter. Avea doar nouăsprezece ani, era aproape de vârsta mea, al naibii norocos.

— Vasăzică, Grace se vedea cu Sam Porter?

— Da, se întâlneau în secret de vreo șase luni, poate mai mult. Cineva i-a turnat.

— Cine?

— Proprietăreasa unui han din Leyburn. A zis că o dată le-a închiriat o cameră. Sam Porter a declarat că femeia venise la el și-i ceruse bani ca să nu vorbească. Numai că Sam n-avea bani, lucru știut. Pe de altă parte, era prea mândru ca să-i ceară lui Grace Fox – așa cred eu –, drept urmare a trimis-o pe proprietăreasă la plimbare. Ceea ce ea a și făcut, și nu s-a oprit decât la poliție. Țsta a și fost motivul pentru care Sam a scăpat de bănuială. Într-adevăr, nu fusese acuzat de nimic, însă, dacă s-ar fi simțit cu

musca pe căciulă, i-ar fi cerut lui Grace să dea banii, nu crezi? E la mintea cocoșului. Grace avea bani destui. În schimb, fiindcă i-a zis femeii să-și țină gura, poliția a început să aibă unele bănuieli. Adică, atunci când au aflat că Grace are un iubit mult mai tânăr, au început să scormonească mai adânc.

— S-ar zice că l-ați cunoscut pe Sam Porter.

— Așa e. Cum ți-am spus, eram cam de aceeași vârstă. Când și când beam o bere împreună. Știi cum sunt tinerii. El era un pic altfel. Tăcut dar nesupus. Un naiv, dacă mă gândesc bine. Întotdeauna îi plăcea să fie altfel decât ceilalți.

— Cu ce se ocupa? Am auzit că era artist sau muzician, un fel de lasă-mă să te las.

Wilf a ridicat din sprâncene.

— Lasă-mă să te las? Nu cred că i se potrivește lui Sam Porter. Poate că nu era bogat, nu avea titluri de noblețe, în schimb lucra pe brânci și avea talent. Era un artist adevărat, de-asta nu avea bani, dar niciodată n-a poftit la banii altora. Își câștiga singur traiul făcând tot felul de treburi – ba construia un zid de pietre fără mortar, ba făcea tâmplărie... lucruri de

felul ăsta. Locuia într-un mic apartament, pe lângă piață. Ah, se pricepea bine și la mașini, era un mecanic bun. Așa trebuie că a făcut cunoștință cu Grace: când ei i s-a stricat motocicletă. Pe lângă asta, picta și lucra ca decorator. Era meșter la toate, nicidecum un lasă-mă să te las.

— Grace mergea cu motocicletă?

— Da, cred că învățase în timpul războiului. Uneori, când o vedeai cu ce viteză gonește pe drumurile de țară, ziceai că i s-a urât cu viața.

— Porter era bun ca artist?

— Sigur. Din pictură și din ce mai lucra pe ici, pe colo câștiga îndeajuns cât să trăiască respectabil. O bună bucată de vreme a vândut turiștilor peisaje în acuarelă, numai că, odată cu trecerea timpului, a devenit tot mai abstract.

— Exista vreo opinie unanimă despre Grace?

Wilf a învârtit paharul pe masă și abia atunci am băgat de seamă că era gol. Ca și al meu, de altfel. Fusesem atât de atent la ce-mi povestea că uitasem de bere. M-am dus la bar și am mai adus două halbe.

— Opinie unanimă? a repetat el când m-am întors.

— Da. Ce credea lumea despre ea?

— Știu ce înseamnă. Mă străduiesc să-mi aduc aminte. Lumea o plăcea, chiar foarte tare. Poate că unele femei din oraș o invidiau un pic, geloase pe frumusețea și poziția ei. Poate că s-au mai găsit și unele mironosițe care să o privească de sus. Dar avea un fel blând de a se purta – știi că fusese infirmieră în timpul războiului – și totodată avea ceva misterios. Era retrasă, ba chiar tristă. Ei, cum ți-am mai spus, oamenii au fost șocați. În ziua când s-a pronunțat verdictul, tot orașul fremăta. Bineînțeles, la început, când a fost acuzată de crimă, s-au găsit unii care au clătinat din cap, parcă zicând că dintotdeauna se așteptaseră la așa ceva. Însă celor mai mulți nu le-a venit să creadă.

— Au fost unii care n-au crezut că e vinovată?

— Dacă țin bine minte, au fost. Însă pe măsură ce procesul înainta și se adunau tot mai multe mărturii, n-au mai zis nici ei nimic. Cred că până la sfârșit toată lumea a crezut-o vinovată, gândindu-se că poate avusese un acces de nebunie. Dar dacă erau de părere că merită spânzurătoarea... asta e altă poveste.

— Și dumneavoastră?

M-a privit scrutător.

— N-am fost niciodată de acord cu omorul consfințit de stat, ca să mă exprim așa.

Am încuviințat din cap. Nici eu, cu toate că, până de curând, locuisem într-un stat în care se practica pedeapsa cu moartea și oamenii așteptau ani de zile să le vină rândul.

— Îmi dai voie să te întreb ceva? a zis Wilf.

— Desigur.

— De ce răscolești povestea asta? Din ce cauză te interesează Grace Fox?

Am dat din cap.

— Nici eu nu știu prea bine. Poate... fiindcă locuiesc în casa aceea și am aflat... M-a afectat într-un fel. În hol e un tablou: ea, împreună cu soțul și copilul. Pare tristă, dezorientată. Îmi... Am fost cât pe ce să-i mărturisesc lui Wilf că îmi aduce oarecum aminte de soția mea, Laura, dar m-am oprit la timp; nu avea rost să deschid o altă discuție. Chiar nu știu de ce mă fascinează povestea ei. Poate doar fiindcă nu ți se întâmplă prea des să cumperi o casă care a

aparținut unei criminale. Da' de ce mă întrebați?

— De multă vreme n-a mai întrebat nimeni de soții Fox, asta-i tot.

— Vă mai aduceți aminte ceva?

— Așa, pe nepregătite, nu.

— Cu fiul ei ce s-a întâmplat? În tablou e și un băiat. Ce s-a ales de el?

— Tânărul Randolph? După execuție a plecat în sud, la mătușa și unchiul lui, dacă țin bine minte. Felicity, sora mai mică a lui Grace. Era căsătorită, dar n-a avut copii. Am auzit că a luat numele lor și au emigrat cu toții în Australia. Mai departe nu mai știu nimic de el.

— Cam când s-a întâmplat asta?

— Pe la sfârșitul anilor '50, s-au numărat printre britanicii de zece lire ¹⁶.

— Deci acest Randolph ar putea fi în viață?

— E foarte posibil. Ar avea vreo șaiszeci de ani. În ziua de azi se spune că la șaiszeci de ani ești ca la patruzeci. O fi. Eu am șaptezeci și cinci. La vremea când s-a ținut procesul era un copil și a stat cea mai mare parte a timpului cu mătușa Felicity și soțul ei.

— Știți numele de căsătorie al lui Felicity?

— Nu, n-am cunoscut-o.

— Dar Randolph era acasă în seara aceea?

— Da, se dusesse la culcare. Îmi închipui că poliția l-a luat la bani mărunți, dar el dormea. N-a văzut și n-a auzit nimic. Wilf a mai luat o dușcă de bere. Pot să-ți spun de altcineva care s-ar putea să știe ceva.

— Cine anume?

— Sam Porter.

— Iubitul lui Grace? Mai trăiește?

— Da, trăiește și locuiește la Paris.

— Sub același nume?

— Da.

— De unde știți?

Wilf a dus arătătorul la nas.

— Citesc regulat ziarele, iar el vinde din când în când un tablou. E întotdeauna menționat la rubrica despre artă din Sunday Times.

5.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox, aprilie 1953, de Sir Charles Hamilton Morley

Conacul Kilnsgate, semet în izolarea lui, se află aproape de capătul unui drum de țară, fără garduri, cam la vreo doi kilometri și jumătate de șoseaua cea mai apropiată. Clădirea cu greu se vede de pe drum, din cauza copacilor și a ierburilor înalte, dar părea a fi locuința perfectă pentru un doctor de succes atunci când Ernest Fox și-a adus tânăra soție acolo în 1936. În ianuarie 1953 aveau șaptesprezece ani de când locuiau acolo, unde se născuse și Randolph, singurul lor fiu. Din nefericire, Ernest Fox avea să moară curând în acea casă.

Yorkshire Dales este o regiune renumită pentru frumusețile naturii. În afară de văile săpate acum multe mii de ani de ghețarii care se retrăgeau, mai

sunt multe vâlcele mici, puțin cunoscute, aproape nelocuite. Așa era Kilnsgarthdale, unde Sir John Metcalfe a construit conacul Kilnsgate în 1748 și unde a locuit familia lui până prin 1850, când a sărăcit.

După ei au venit diverși proprietari, dar niciunul nu a rămas acolo mult timp. Poate că nu le-a plăcut faptul că era un loc izolat, cu toate că la Richmond se putea ajunge ușor, fie pe șosea, fie pe cărările pe care circulau localnicii. Cât despre doctorul Fox, el n-a dat voie izolării să-i limiteze viața socială. Era prezent la toate evenimentele, se număra printre membrii activi ai clubului de golf, se ducea regulat la cârciumile din zonă, mergea zilnic cu mașina la cabinetul din oraș, unde lua adesea masa cu primarul și alți fruntași ai orașului, și făcea vizite acasă în satele de pe valea râului Swale. Doctorul Fox era o persoană foarte ocupată, atât în partea locului cât și mai departe.

Cu toate că Grace Fox era o membră pasionată a Societății de operă din Richmond, renumită pentru vocea ei caldă de mezzosoprană, ea a dus probabil o viață mai retrasă după ce nu a mai fost infirmieră și

mai ales după ce Randolph a fost trimis la internat, la vârsta de cinci ani. Astfel, se poate spune că apăsarea pe care plictiseala a exercitat-o asupra nervilor deja greu încercați ai lui Grace a contribuit la rândul său la purtarea ei ulterioară.

Nu se știe din ce motiv, în iulie 1952 Grace Fox și-a luat un iubit: un tânăr care lucra pe unde apuca, un așa-zis artist pe nume Samuel Porter. Pe lângă faptul că avea doar nouăsprezece ani, era o alegere cât se poate de nepotrivită din cauza poziției lui sociale. Astfel a început șirul de minciuni, păcate, secrete și fapte vinovate care nu putea sfârși – așa cum sfârșesc întotdeauna aceste apucături – decât printr-o tragedie. La vremea aceea, Grace Fox avea treizeci și nouă de ani și toată lumea o considera o frumusețe fără vârstă. Cu părul lung, negru, talia fină, privirea misterioasă, Grace Fox era o femeie deosebit de atrăgătoare. Poate că singurul ei defect era o anumită asprime a tenului, pe cât se pare căpătată din cauză că stătuse mult în soare pe vremea când era infirmieră în misiune. Acest defect era însă ușor de ascuns sub puțină pudră.

Nu trebuie să uităm rolul pe care poziția izolată a conacului și vremea îngrozitoare din acel ianuarie l-au jucat în această tragedie. În noaptea fatală, s-a iscat o furtună de zăpadă atât de năprasnică, bătând dinspre nord, încât zăpada a fost troienită până la o înălțime de trei metri sau chiar mai mult. Drumurile erau impracticabile, iar a ieși din casă pe jos însemna să te condamni singur la moarte prin înghețare.

Celor patru persoane așezate la masă în sufrageria bine încălzită a conacului Kilnsgate, apărate de vântul care urla și de zăpada care se învâlvora afară, sărbătorind Noul An în fața căminului unde ardea un foc bun, nici nu le trecea prin cap că una dintre ele va profita de prilej pentru a pune în aplicare un plan mișelesc la care se gândea de câțeva vreme.

OCTOMBRIE 2010

Mi-am dat seama că, dacă voiam să aflu mai multe despre Grace Fox, nu-mi rămânea decât să mă duc la Paris și să stau de vorbă cu Sam Porter. Dar oare doream cu adevărat să merg atât de departe, să

risipesc atâta timp și bani pentru o toană, un interes trecător față de o criminală care murise demult? Unii aveau să zică poate că sunt ținut, dar mie nu-mi păsa. Banii nu erau de fapt o problemă, dar cum rămânea cu sonata mea pentru pian și traiul la Kilnsgate? Pe urmă, mi-am zis că sonata n-ar avea decât de câștigat dacă mai călătoream un pic și mai cugetam, cât despre viața la conac... era o chestiune de perspectivă. Nu se întâmpla nimic dacă lipseam câteva zile. Îi promisesem deja lui Graham că o să vin să-l văd pe el și pe Siobhan în Angoulême până în Crăciun și nu era o problemă să fac o scurtă oprire la Paris în drum. De fapt, mi-ar face chiar plăcere. Puteam foarte bine să trec să-l văd pe Sam Porter cât eram acolo.

Bernie Wilkins, negustor de artă din Londra, fusese consultant la unul din filmele pentru care scrisesem coloana sonoră acum câțiva ani, un film despre o bandă de falsificatori. Nu mai fusese în California, așa că studioul i-a plătit călătoria până în America, iar eu i-am arătat Hollywoodul, ba chiar l-am prezentat câtorva starlete când am luat prânzul la restaurantul

Ivy din Beverly Hills. Judecând după zâmbetul pe care îl afișa a doua zi dimineață, cred că avusese noroc. Am considerat că ne cunoaștem îndeajuns de bine cât să-i pot cere o favoare. El trebuia să știe cum să dau de Sam Porter. Dar mai întâi trebuia să mă pregătesc pentru cina cu musafiri.

Sâmbătă dimineața m-am dus în oraș și am parcat la supermarket, fiindcă târgul în aer liber ocupase cea mai mare parte a pieței. Era a treia sâmbătă din lună, așa că mai era și un târg al fermierilor. Am cumpărat carne proaspătă din producția locală, brânzeturi și legume pentru cină. Nu aveam să le servesc mahimahi – oricum, nu se găsea în Richmond –, în schimb voiam să le ofer o plăcintă cu carne de vânat și legume la cuptor.

După ce am cumpărat carnea, am trecut pe la brutărie și am luat câteva baghete crocante, apoi un vraf de ziare de la chioșc, și, în sfârșit, câteva lucruri absolut necesare cum ar fi ceai, lapte, ciocolată, vin, pâine și cafea de la supermarket. M-am întors acasă și am avut timp să petrec o parte a după-amiezii în curtea din spate, sorbind niște Pinot Grigio de la rece,

ascultând păsările și frunzărind ziarele în căutarea rubricilor de știri și de artă, până când a venit vremea să pregătesc masa.

La șapte și jumătate, când au sosit oaspeții, toate erau pregătite. Eram îmbrăcat lejer, așa cum sunt de obicei, în pantaloni cafenii de doc și o cămașă albastră de bumbac. Heather arăta nemaipomenit într-o rochie lungă, pe corp, verde-închis, dintr-un material mătăsos, fluid, decoltată doar atât cât să arate un deget din pielea albă și pistruiată a sânilor. Părul îi cădea bogat pe umeri, până la jumătatea spatelui. Derek era puțin cam țeapăn într-un costum de ocazie, cu cravată în dungi, iar Charlotte era o blondă drăguță și suplă, cu părul tuns scurt, îmbrăcată simplu în bluză și fustă. Avea o siluetă de sportivă și se mișca ușor, măsurat, ca o dansatoare. S-a dovedit îndeajuns de inteligentă și politicoasă cât să se fi informat despre mine și despre ceea ce făceam. Se vedea cât de colo că înainte să vină urmărise câteva filme, așa încât să poată face comentarii în cunoștință de cauză despre diferite piese muzicale și să mă întrebe de ce preferasem anumite soluții artistice.

Heather alese bine: Charlotte era o companie plăcută.

Nu mai era destul de cald cât să stăm afară, dar nici atât de frig cât să fie nevoie de amândouă focurile. L-am aprins doar pe cel din zona de luat masa, ca să creez atmosferă. La început, am stat în camera de zi și am băut șampanie, ascultând-o în surdină pe Angela Hewitt¹⁷ cum interpretează piese de Bach. Era un sacrilegiu, de acord, însă muzica poate servi mai multor scopuri, după cum eu unul știu foarte bine. Îmi plac și formația Who, și Bob Dylan, dar nu mi-ar trece prin cap să pun Live at Leeds sau Blonde on Blonde la o cină cu invitați.

Pianul de concert a fost în sine un subiect de conversație și, cedând insistențelor, am ales o temă sau două din repertoriul meu, doar așa, ca să arăt cât de bine sună acum, după ce fusese acordat de un specialist. Am adăugat și o Gymnopédie de Satie¹⁸ ca să le dovedesc că pot cânta și muzică pe care oamenii doresc să o asculte, și suna mult mai bine decât la prima mea încercare. Cei trei invitați au aplaudat

politicos, dar mi-am dat seama că Heather era sincer impresionată.

— Superb, a spus ea. Ar fi trebuit să fii pianist de concert.

— Nu sunt îndeajuns de bun, am răspuns. Profesorii mi-au spus că aş fi putut, doar că nu aveam încredere în mine și pe deasupra mai eram și leneș. Nu aveam nici voința, nici tăria necesare pentru a atinge acel nivel. Plus că mă interesa mult mai tare să compun.

— Atunci poate că era mai bine dacă te făceai compozitor?

— Păi asta și sunt.

Heather s-a îmbujorat la față.

— Știi la ce mă refer.

Derek a izbucnit în râs.

— Hai că iar ai dat cu bățul în baltă, scumpa mea, a rostit pe un ton superior.

Era evident că o pusese la punct. Heather a strâns din buze. Am simțit o oarecare încordare în atmosferă.

Am luat paharul, m-am dus spre fotoliu și i-am

zâmbit ca să vadă că nu mă simt ofensat.

— Într-adevăr, știu la ce te referi. „Tânăr compozitor promițător deturnat de cântecul de sireună al Hollywoodului.” Așa a scris unul dintre ziare când am plecat.

— Și chiar așa era? a întrebat Charlotte. Bani și faima te-au întors din drumul tău?

— Nu, nici vorbă, am zis, așezându-mă pe brațul fotoliului. Nu eram chiar atât de promițător. Vreo două lucrări de-ale mele, minore de altfel, fuseseră incluse în concerte, dar mai mult de atât n-am reușit niciodată. La urma urmei, ce-ar fi trebuit să fac? Să mor de foame într-o mansardă? Să dau lecții de pian? Mie îmi plăceau filmele și îmi plăcea muzica. Știam că pot da ceva bun. A fost un fel de provocare.

— Atunci, bravo ție, a spus Heather, fără nicio urmă de ironie în glas. Iar acum avem norocul să cânti doar pentru noi, și încă la tine acasă.

Când a venit ora mesei, ne-am mutat în celălalt capăt al camerei, aproape de foc, acolo de unde puteam să ajung repede în bucătărie, ori de câte ori era nevoie. M-am așezat lângă Charlotte, față în față

cu Heather. Am stins o parte din becuri și am aprins lumânări. Flăcările din cămin aruncau umbre pe tavan și pereți, creând un efect neobișnuit.

După cum era de așteptat, la un moment dat, între felul principal și salată, discuția a ajuns la Grace Fox. Heather știa că mă interesează subiectul și era hotărâtă să mă tachineze. Îmi dădeam perfect seama după sclipirea ștrengărească din ochii ei. Cred că tocmai adusesem legumele la cuptor și musafirii își luaseră câte o porție de plăcintă vânătorească, și numai ce o aud spunând:

— Desigur, pe vremea lui Grace Fox, pentru o cină ca asta te-ar fi ajutat o bucătăreasă sau o slujnică. N-ai fi fost nevoit să faci totul singur.

— Hetty Larkin, am zis.

Heather a rămas cu gura căscată.

— Cine?

— Slujnica. Gătea, spăla vasele... Făcea toate treburile. Se numea Hetty Larkin. Ea se ocupa de menaj pentru Grace și Ernest Fox.

— Tii, dar știu că nu-ți pierzi timpul. Cine ți-a spus de ea?

— Wilf Pelham.

— Wilf Pelham! a exclamat Derek. Bețivanul ăla. Eu m-aș gândi de două ori înainte să iau în seamă ce-mi spune. Umblă mai mult beat, nu-i bun de nimic.

— Poate că așa e, i-am răspuns cu oarecare răceală. Însă mie mi-a plăcut și nu cred că era băut atunci când am stat de vorbă cu el. Și-apoi, nu văd de ce m-ar fi mințit. Ce avea de câștigat? Hetty Larkin făcea toate treburile la conacul Kilnsgate și uneori rămânea și peste noapte, atunci când aveau musafiri la cină sau când avea mai mult de lucru. În seara aceea era aici.

— Vă închipuiți scena? a întrebat Charlotte, cu ochii sclipind la lumina lumânărilor. Cei patru așezați la masă, întocmai cum suntem noi acum.

— În același loc unde ne aflăm, am adăugat.

— Ei, lasă, a sărit Derek. Cum poți ști așa ceva?

— Am făcut o deducție. Nu cred că partea aceasta a camerei sau bucătăria au fost schimbate prea mult. Cred că aici a fost dintotdeauna sufrageria, cu toate că se poate ca la vremea aceea să fi fost despărțită de salon printr-un perete. Poate că mai erau și două sau

trei camere în partea din spate a casei, dar între timp cineva a dărâmat pereții și le-a unit. În afară de asta, pare logic ca ușa bucătăriei să se afle aici, aproape de masă. E o ușă foarte veche, se vede cât de colo. N-ar fi avut niciun rost să mergi până la celălalt capăt al camerei ca să aduci mâncarea.

— Dar pianul? a întrebat Heather.

— Cred că a fost al lui Grace. Îmi închipui că atunci stătea într-o cameră anume, undeva între locul unde ne aflăm și salon. Cel puțin așa-mi închipui eu. Acordorul mi-a spus că e un pian vechi, probabil de prin anii '30. Se potrivește ca dată. Știu că Grace era o foarte bună pianistă, chiar dacă doar la nivel de amator. În banchetă am găsit niște partituri cu însemnări de-ale ei. Mă rog, e un scris de femeie, după cum arată.

Heather și-a dat ochii peste cap.

— Stăteau toți aici și luau masa, fără să aibă habar, a continuat Charlotte, privindu-ne pe rând cu ochii mari. Întocmai cum suntem noi, doar că afară ninge. Și dintr-odată, unul din ei se prinde cu mâna de piept și cade jos, mort.

S-a prefăcut că duce mâna la piept și că se prăvălește într-o parte.

Până și eu am izbucnit în râs.

— Nu cred că s-a întâmplat așa, Charlotte. Dar recunosc că e o scenă interesantă.

— Ce muzică s-ar potrivi?

— Discordantă. Crescendo. Timpane! am zis. Dar să știi că ai dreptate. Probabil că stăteau la masă chiar aici unde ne aflăm și noi. Sigur, decorul era altul – pereții acoperiți cu tapet, masa și scaunele... Focul era aprins, neapărat, doar era o seară friguroasă de iarnă.

Charlotte s-a cutremurat. Un curent iscat din senin a mișcat flăcările lumânărilor și umbrele au dansat pe pereți.

— Vasăzică, Grace cânta la pian? a întrebat Heather.

Am mai turnat vin. Toată lumea mai luase o porție de plăcintă vânătorească și platoul era aproape gol. Le plăcuse.

— Da, așa cred, am răspuns.

— Avea un talent deosebit? a zis Derek pe un ton ironic. Oare pe vremea aceea femeile aveau talente

deosebire?

Judecând după voce, băuse deja cam mult.

— Da, chiar și mai înainte de vremea aceea. De prin epoca victoriană. Însă îmi imaginez că avea într-adevăr un talent deosebit. Oricum, avea mult mai mult timp liber să exerseze decât soțul ei. Doar el era un doctor foarte ocupat.

Însă Derek nu era atent la mine. Își ridicase ochii spre tavan.

— Bine, dar cum ai aflat atâtea? m-a întrebat Heather, aruncându-i o privire ucigătoare soțului ei.

— Mi-a povestit Wilf. Grace era foarte activă în societățile muzicale din partea locului. El a auzit-o chiar cântând din gură și la pian.

Heather strâmbă din nas.

— Mincinosul.

Și ea era puțin amețită, îmi dădeam seama după cum vorbea. Mă întrebam cine va conduce la întoarcere. Poate Charlotte. Simțeam cum Heather și Derek se îndepărtează tot mai tare unul de altul, cum sunt tot mai reci unul față de celălalt, și eram conștient că îmi vorbesc cu o oarecare iritare, așa cum

se întâmplă cuplurilor care nu se înțeleg bine. Cu siguranță că Charlotte își dăduse și ea seama, chiar dacă abia acum.

— În orice caz, am continuat, veți fi uimiți să aflați că Sam Porter, tânărul iubit al lui Grace, e încă în viață și locuiește la Paris.

— Nu cred nici în ruptul capului, a zis Derek. Ți-am spus că Wilf Pelham e mai tot timpul atât de beat că nu-și mai aduce aminte nici ce zi a săptămânii este.

— Asta e ușor de verificat, am spus. Tot mă duc acolo săptămâna viitoare, așa că am să-l caut și, dacă dau de el, o să stăm un pic de vorbă.

Heather tăcea și mă privea cu atenție, printre gene.

— La Paris? Dar știi că-ți bați capul cu povestea asta! Ce s-a întâmplat? Te-ai îndrăgostit de o fantomă?

S-a lăsat liniștea. Toți eram stânjeniți, apoi eu am spus:

— Cred că e o idee pentru un film foarte prost.

— Cu muzică pe măsură, a adăugat Charlotte, și așa am ieșit din zona periculoasă spre ape mai calme,

râzând cu toții, imitând o coloană sonoră de proastă calitate. Heather, i-ai vândut lui Chris o casă bântuită? a întrebat Charlotte. Ce neglijență din partea ta!

Știusese de la bun început că Heather încerca să mă combine cu Charlotte, dar, în mod ciudat, cu cât trecea timpul îmi dădeam seama că eram tot mai atras de Heather și ea de mine. Până și Charlotte observase. Despre Derek nu sunt prea sigur. Soții sunt uneori cam grei de cap și impresia mea e că Derek era chiar mai greu decât alții. Pe lângă asta, cred că n-avea ochi decât pentru sine însuși.

După ceva vreme, m-am dus în bucătărie să aranjez desertul pe platou. Nu eram acolo decât de un minut sau două că am auzit ușa sufrageriei deschizându-se și închizându-se în spatele meu.

— M-am gândit să-ți țin companie, a spus Heather. Derek și Charlotte vorbesc despre bursă.

A făcut o mutră scârbită și s-a sprijinit de frigider. Pe pieptul rochiei îi atârna o șuviță lungă de păr. Adusese paharul cu ea și a mai luat o înghițitură.

— Îți place Charlotte?

— E foarte drăguță, am zis.

— Știi ce vreau să spun.

— E foarte drăguță.

— Tu... A clătinat din cap. Să știi că nu te înțeleg.

Povestea asta cu Grace Fox. Doar nu e o ființă vie, în carne și oase. Nu-i trebuie nimic de la tine. Și nici tu nu poți face nimic pentru ea.

Trebuia să scot înghețata din frigider, iar Heather, când m-a văzut venind spre ea, a rămas neclintită și m-a privit drept în ochi. Mi-am dat seama din limbajul trupului ei, din felul în care părea că se mișcă și se deschide spre mine, că în clipa aceea aș fi putut să o iau în brațe și să o sărut. Gurile noastre erau foarte apropiate și cred că ea asta și aștepta. Cred că amândoi ne doream același lucru. Simțeam mirosul de vin și de mâncare în respirația ei, simțeam căldura trupului, scânteia care țâșnea între noi, sângele cum îmi bate în tâmples. Nu aveam decât să întind mâna.

Poate o să ziceți că am ratat un bun prilej, dar soțul ei era în camera de alături, iar eu eram un văduv încă în doliu. Nu sunt un sfânt, dar niciun nemernic. Heather n-a fost de aceeași părere, în orice caz. Când a văzut că n-am de gând să fac nimic, s-a

dat într-o parte și a ieșit îmbufnată din bucătărie, îndreptându-se spre toaletă, bănuiesc. N-a aruncat nicio privire îndărăt și a trântit ușa în urma ei.

Când m-am întors în cameră cu brânzeturile și desertul, am simțit că atmosfera se schimbase. Heather era supărată și stânjenită, se vedea cât de colo. A acceptat o doză generoasă de coniac, la fel ca Derek. În schimb, Charlotte m-a refuzat și n-a vrut decât cafea. Eram cu toții sătui, așa că cea mai mare parte din brânză a rămas neatinsă. Nicio pagubă, aveam s-o mănânc eu a doua zi, împreună cu ultima felie de plăcintă. La un moment dat, am auzit cum ploaia începe să bată în geam.

Heather s-a uitat la ceas.

— E târziu. A dat peste cap restul de coniac și s-a întors spre soțul ei. Chiar că trebuie să mergem. L-am ținut pe Chris prea multă vreme.

— Ba deloc, am protestat.

— Poate că are întâlnire cu fantoma lui? a râs Derek.

Ne-am făcut cu toții că nu-l auzim.

Am ieșit în holul de la intrare ca să-și ia hainele.

Derek se clătina puțin când s-a îmbrăcat. Le-am oferit umbrele, dar m-au refuzat, spunând că mașina e chiar în fața porții și ramurile copacilor îi vor feri de ploaie pe alee. Nici măcar nu ploua prea tare. Heather s-a poticnit puțin pe pietre și am auzit-o cum se ceartă cu Derek care dintre ei să conducă mașina. Charlotte a avut o reacție inteligentă: s-a dus și a luat cheile din mâna lui Derek. Le-am făcut semn cu mâna când se îndepărtau și am oftat ușurat. Va trece multă vreme până când am să-i invit din nou. Am închis ușa și m-am sprijinit de ea.

Poate că nu făcusem bine refuzând-o pe Heather. Martor mi-e Dumnezeu că trecuse multă vreme de când nu mai simțisem căldura unui trup molatic de femeie lipit de mine. Nici n-aș fi putut spune că nu mă interesa ca femeie. Dar unde ar fi dus acel sărut? Într-o cameră de hotel? O invitație de a veni cu mine la Londra și Paris? Niște după-amiezi fierbinți aici, la Kilnsgate? Oricum ar fi fost, însemna să mințim, să ne ascundem, să ne simțim vinovați. Să ne lăsăm prinși de mașinăria infidelității conjugale. Nu, mi-am spus cu tărie. Făcusem ceea ce se cuvine. Dacă ar fi să-mi

găsesc altă femeie, atunci aveam să o găsec singur, și nu va fi măritată. Într-adevăr, poți fi puternic atras de cineva – cred că e în firea lucrurilor –, însă poți rezista acestei atracții, și chiar asta aveam de gând să fac. Asta mi-ar mai trebui acum: să mă împotmolesc în necazurile conjugale ale cuiva.

Mi-am amintit cum mă luase Heather în zeflema. Oare chiar eram îndrăgostit de o fantomă? Poate că eram, dar în orice caz nu de stafia lui Grace Fox, cu toate că, într-un cotlon al minții mele, Grace ajungea la un moment dat să fie totuna cu Laura. La urma urmei, viața mea era atât de goală – cel puțin până se risipea nesfârșitul nor al durerii și ieșeam din nou la lumină –, încât sonata pentru pian și investigațiile privitoare la povestea lui Grace Fox deveniseră repere ale existenței pentru mine. Am tras concluzia că Heather e geloasă. Pur și simplu geloasă pe o fantomă.

Poate băutura să fi fost de vină, dar în noaptea aceea am avut cel mai rău vis din câte avusesem la Kilnsgate. M-am trezit speriat pe la două și jumătate.

Inima îmi bătea să-mi iasă din piept și eram learcă de sudoare, dar nu mi-am putut aminti ce lucru îngrozitor visasem. Am rămas întins în pat și am respirat adânc de câteva ori, încercând să îmi revin. De fapt, știam că degeaba stau în pat. Trebuia să-mi găsesc o ocupație, să-mi fac un ceai, să mă uit la un film... orice.

Când, în cele din urmă, m-am dus poticnindu-mă spre scară, am băgat de seamă că ușa dormitorului din față, camera de oaspeți, era întredeschisă. Aș fi putut să jur că o închisesem după ce făcusem turul casei și de atunci nu mai ajunsesem în fața ei. Nedumerit, m-am apropiat și am împins-o ușor.

Nu sunt sigur, dar preț de o clipă mi s-a părut că zăresc o siluetă reflectată în oglinda șifonierului. Precis nu era a mea, fiindcă din locul unde mă aflam nu mă puteam vedea în oglindă. Nu era o imagine care să mă sperie. De fapt, mi s-a părut că e o femeie frumoasă, îmbrăcată într-o cămașă de noapte lungă, de satin. Stătea în picioare, nemișcată, parcă adâncită în gânduri sau speriată, ori poate doar privea ceva cu atenție. Dintr-odată a plecat grăbită – pur și simplu a

dispărut.

Totul a durat o fracțiune de secundă, iar mai târziu, când am încercat să mă lămuresc ce fusese, mi-am zis că probabil nu mă trezisem de-a binelea. Casa era plină de tot felul de umbre. Draperiile nu erau trase, așa că poate ceea ce văzusem era creanga unui copac în care bătea luna. Nu știu ce a fost, dar, în orice caz, m-a speriat îndeajuns cât să aprind lumina pe palier înainte să cobor scările.

Alcool băusem deja destul, așa că mi-am făcut o cană de cacao, un obicei căpătat pe vremea când mergeam cu Laura iarna la cabana noastră din stațiunea Mammoth ca să schiem. E drept, acum nu era zăpadă, însă auzeam vuietul vântului, iar cacaoa mirosea plăcut și avea un gust încă și mai plăcut. M-am așezat pe fotoliul din care îmi plăcea să urmăresc filmele și m-am străduit să uit de imaginea din oglindă privindu-i pe Diana Dors și tânărul George Baker într-un film polițist, Ai grijă pe unde mergi. Muzica era groaznică, melodramatică și enervantă, dar peisajul industrial de-a dreptul satanic o depășea cu mult.

Duminică m-am dus în oraș chiar înainte de prânz, am cumpărat trei ziare groase și apoi am intrat la „Cotletul de miel”, în salonul tihnit, unde am mâncat cu mare plăcere o friptură de vacă cu garnitură de Yorkshire pudding¹⁹. Oriunde întorceam ochii, dădeam de felurite obiecte vechi, deși nu toate de valoare, înghesuite pe rafturi și în firide: un telefon vechi de ebonită, un binoclu, o pereche de ochelari vechi, alături de tocul de piele ros de vreme, un băț de învârtit rufele în copaie, exact la fel cum avea bunica, câteva sticle goale de Nuits-Saint-Georges, Beaujolais Nouveau 1999 și alte vinuri, un tablou cu o prăvălie unde se vindeau vinuri de Bourgogne și un afiș cu vinurile de la Château d'Yquem. Pereții de piatră erau acoperiți cu poze de case și terenuri de vânzare. Ceva mai încolo, un grup mai mare, format din trei generații, pe cât se părea, trăsesese mai multe mese laolaltă și sărbătorea aniversarea unui bunic. Copiii se purtau foarte frumos, în schimb câțiva dintre cei bătrâni deveniseră cam gălăgioși după ce dăduseră pe gât câteva beri.

Eu mă străduiam să dezleg niște cuvinte încrucișate din Sunday Times ca să-mi iau gândul de la dezastrul social din seara dinainte și de la visul urât de după. Era posibil ca a doua zi, când s-a trezit, Heather să fi uitat ce se întâmplase. Totuși, nu prea eram convins. Credeam că mă va evita de acum încolo, ceea ce nu va fi ușor într-un oraș atât de mic. Mă întrebam oare ce părere și-a făcut Charlotte, dacă avea să spună ceva fie lui Heather, fie mie. Nu avea cum să nu simtă atmosfera încordată. Ei, timpul le va lămuri pe toate.

Când am ajuns acasă, vântul dinspre Marea Nordului se întetise, drept care mi-am petrecut după-amiaza întins pe canapeaua din camera de zi, citind ziarele și ascultând Mahler la iPod. Sunetul era cam slab și m-am gândit că aș face bine să cumpăr un sistem stereo de calitate. Mahler are un sunet plin, care cere amplificatoare și difuzoare puternice.

Pe la patru, m-a sunat mama ca să mă întrebe cum m-am obișnuit cu noua locuință. I-am spus că mă simt la largul meu și am întrebat-o când vrea să mă viziteze. Mi-a spus fără ocolișuri că, dacă vremea nu

se îndreaptă, singurul loc unde se va duce va fi la Graham și Siobhan, de Crăciun. O femeie în vârstă cum e ea, mi-a mai zis, trebuie să își poarte de grijă. Ajunge să cadă o dată și nu va mai putea merge tot restul vieții. I-am răspuns că e tare ca fierul, dar nici n-a vrut să audă.

Am citit toate recenziile de film, carte și muzică, apoi am ațipit dezlegând cuvinte încrucișate. Când m-am trezit, m-am simțit, așa pe neașteptate, cuprins de cea mai adâncă deznădejde. Mi se mai întâmplase. Nu-mi găseam liniștea, mă simțeam pustiit, îndurerat și îmi plânceam singur de milă. Degeaba mă învârteam prin casă; în oricare cameră aș fi intrat, mă simțeam la fel. Știam din experiență că nu-mi rămânea decât să îndur în tăcere, ceea ce mi-a luat aproape două zile.

În aceste două zile, nu mi-a păsat de sonata mea pentru pian, nu mi-a păsat de Grace Fox, n-am avut chef să mănânc sau să beau, și în orice caz nu m-am gândit la Heather ori Charlotte ori Derek. Nu mă puteam gândi decât la sentimentul meu copleșitor de vină, la pierderea pe care o suferisem, la nenorocirea

mea, la anii care simțeam că mi-au fost furăți prin moartea Laurei.

Chiar și atunci când nu eram deprimat, nu puteam să mă împac cu ideea că am pierdut-o pe Laura, că am trăit trei ani de boală, trecând de la speranță la aparentă vindecare, apoi din nou la boală, la disperare și suferință chinuitoare, că în cele din urmă ea a murit, ca și cum așa fusese scris de la început. Îmi era peste poate să găsesc o explicație în religie, așa cum găsesc alții, și îi invidiam pentru credința lor. Eu nu găseam niciun sprijin, nicio consolare. Nu credeam că ne vom reîntâlni cândva și că Laura e în rai și mă așteaptă. Nu credeam în niciun fel că tot ce se întâmplase avea o menire mai înaltă, că așa era mai bine și că totul avea un sens. Nici măcar nu puteam simți, după cum îmi sugeraseră mulți dintre prieteni, un sentiment de recunoștință pentru anii minunați petrecuți împreună cu Laura, pentru vremurile bune pe care le trăisem. Cui aș fi putut să-i fiu recunoscător? Lui Dumnezeu? Și pentru ce? Fiindcă mi-o luase fără ca eu să înțeleg de ce?

De multe ori mi-am dorit să mă pot lepăda de

mânie și durere, fără să fi izbutit. Mă agățam de amintiri întocmai cum un om care e gata să se înece se agață de un buștean înfășurat în sârmă ghimpată, doar ca să poată pluti, să rămână în viață. Ghimpii îmi intrau în carne și îmi înteteau mânia și durerea.

Acum însă nu mai știam nici măcar de furie și durere; căzusem într-un soi de amorțeală și nu vedeam decât nimicnicia lucrurilor.

Când mă gândesc la perioada aceea, nu-mi amintesc ce am făcut. Probabil că nimic. Îmi închipui că doar mi-am plâns singur de milă. Viitorul îmi apărea – când se întâmpla să-mi apară – ca un hău căscat în fața mea. Eram obligat să trec de la o zi la alta, nu să trăiesc, să supraviețuiesc, nu să mă bucur de viață. Aș fi putut să mă aflu oriunde în lume – în Santa Monica, Bournemouth, Leeds, Londra, Paris... Locul nu avea nicio însemnătate. Singura ușurare mi-o găseam în somn, care venea pe apucate, când nu mă așteptam. Visele nu-mi aduceau nici mângâiere, nici nu mă abăteau de la suferința mea. Se poate ca zgomotele ciudate ale nopții să fi continuat în toată această perioadă, eu însă nu le-am mai auzit.

Și apoi, într-o marți dimineață, starea de deprimare m-a părăsit, aproape tot atât de neașteptat și rapid cum venise. Poate că îi grăbisem și eu plecarea, căci, în disperarea mea, am pus Doctor Jivago, care, din multe motive, îmi este filmul cel mai drag dintre toate. Mi-am zis că, timp de vreo trei ore măcar, poate îmi mai ușurează disperarea.

Scena în care Komarovsky o duce pe Larissa la un restaurant elegant în timp ce revoluția mocnește afară, pe străzile înzăpezite, a fost dintotdeauna printre preferatele mele, deoarece îmi amintește de prima întâlnire cu Laura. Chiar și acum, mintea mea amortită a simțit magia imaginilor, a muzicii și a tăcerii, a culorilor și a contrastelor. Am retrăit amintirea.

Mă dusesem în Milwaukee să țin o prelegere la o întrunire. Trăsesem la un hotel vechi și pitoresc, Pfister, și stăteam în holul elegant, unde lemnăria și alămurile luceau, bine lustruite. Era înainte de cină. Îmi luasem un pahar de whisky și mă delectam cu o țigară (la vremea aceea se putea fuma în holul hotelurilor), privind fulgii grei cum cad afară. Și dintr-

odată ea a intrat pe ușa turnantă și s-a îndreptat spre mine parcă plutind.

Era îmbrăcată cu o haină lungă de blană și căciulă asortată, iar când și-a scos căciula și și-a scuturat părul, câțiva fulgi i-au căzut pe față și au început să se topească. Aș fi vrut să-i ling de pe obraji ei netezi, înroșiți de frig. Avea ochii de un albastru strălucitor, iar când buclele blonde s-au răsfirat pe umeri, m-am trezit că murmur, fără voia mea, „Lara”. Credeam că am vorbit în șoaptă, dar ea a întors pe loc capul înspre mine, a zâmbit și a zis „Nu, Laura”, după care a dispărut după colțul unde se aflau ascensoarele. Greșisem filmul.

Am revăzut-o ceva mai târziu, în seara aceleiași zile, după ce m-am întors de la o cină bine stropită cu vin, unde fusesem cu colegii după întrunire. Am avut destul curaj cât să mă apropii și să intru în vorbă cu ea. De obicei țin la băutura, așa că nu cred că m-am făcut de râs – în orice caz, ea a acceptat să ia prânzul cu mine a doua zi –, însă au trecut multe luni până a recunoscut că știuse din prima clipă la ce mă gândeam când spusese „Lara”. Doctor Jivago era

unul din filmele ei preferate și i-au venit îndată în minte scena, opulența lumii vechi, perechile dansând, lemnăria lustruită de stejar, sticlăria gravată, alămurile și fulgii căzând, apoi sângele, caii, sclipirile săbiilor, blănurile.

Cum, necum, amintirea acelei seri de iarnă din Milwaukee mi-a alungat mâhnirea. N-aș putea spune că am sărit imediat în sus de bucurie, dar încetul cu încetul, ca atunci când ți-a amorțit un braț sau ai un cârcel la picior, viața a început să curgă iar prin mine.

Mai întâi mi s-a făcut foame, așa că am mâncat niște pâine cu brânză. Apoi mi-am dat seama că trebuie să mă bărbieresc și să fac un duș, după care m-a cuprins o poftă grozavă să ies din casă la o plimbare. Când m-am întors de la pista de curse, eram gata să înfrunt din nou lumea. Nu că lumii i-ar fi păsat de mine sau măcar ar fi știut de soarta mea. Așa că m-am așezat la pian și în vreo trei ore am schițat o parte din adagioul care mă urmărea de mai bine de o săptămână, o linie melodică lungă, tristă, care curgea în si bemol. Am ascultat-o din nou și

pentru prima oară nu mi-a displăcut ceea ce compusesem.

Eram obosit, așa că mi-am spus că am muncit îndeajuns pentru o singură zi. Am deschis o sticlă de vin și am căutat să văd ce mai e în frigider. Nu prea aveam ce alege. Doar o bucată mică de plăcintă vânătoarească. Nu te repezi, mi-am zis. Ia-o pas cu pas.

După aceea l-am sunat pe Bernie Wilkins la Londra. El era singurul care mă putea ajuta să dau de urma lui Sam Porter.

6.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox, aprilie 1953, de Sir Charles Hamilton Morley

Era o cină festivă, la care sărbătoreau nu numai venirea noului an, 1953, ci și noul post obținut de doctorul Fox la un spital din preajma orașului Salisbury, ceea ce însemna că aveau să plece de la Kilnsgate și să se mute mai la sud, în Wiltshire. După cum le era obiceiul, Grace și Ernest Fox invitaseră doi dintre cei mai apropiați prieteni la cină în acea zi de joi, 1 ianuarie: pe inspectorul școlar Jeremy Lambert și pe soția lui, Alice. Așa făceau în fiecare an de când se încheiase războiul. Uneori mai venea o pereche, soții Lynley, dar de această dată erau plecați în Italia. Hetty Larkin, care slujea de mai mulți ani la familia Fox, fusese de acord să pregătească cina și să facă curat, așa cum făcea de obicei. Cu toate că alimentele se

dădeau încă pe cartelă, cei care locuiau la țară erau avantajați față de cei de la oraș și nu începea încă să se îndoială că, datorită legăturilor pe care le avea doctorul Ernest Fox cu fermierii din regiune încă de dinainte de război, cămăra lui era veșnic plină și nu ducea lipsă de carne proaspătă, fructe, unt și legume.

Hetty Larkin era o fată simplă de la țară și nu se încumeta să gătească feluri de mâncare complicate, dar de gătit gătea bine. În seara aceea a pregătit o masă simplă, dar excelentă, un meniu sugerat chiar de Grace: friptură de vacă, piureu de cartofi, păstârnac copt și varză de Bruxelles, iar ca desert tartă cu rubarbă și cremă de ouă. Doctorul Fox era renumit pentru pivnița lui cu vinuri și la masă s-a băut o cantitate însemnată de vin roșu, mai ales de către cei doi bărbați.

Așa cum se întâmpla în astfel de seri, micul Randolph a primit o cină ușoară și a fost trimis la culcare devreme. Cu toate că nu avea decât șapte ani, băiatul era pasionat de lectură și a rămas câtăva vreme treaz, citind William și vagabondul, pe care o cumpărase cu o zi înainte la Leeds, unde fusese cu

tatăl său, folosind un cupon specială pentru cărți, primit în dar de la mătușa lui, Felicity.

Jos, în camera de muzică, Grace își delecta oaspeții cu al treilea Impromptu de Schubert. Când a fost servită masa, s-au adunat în sufragerie, în fața focului. Alice a remarcat că afară începuse să ningă, însă nu s-au mai gândit la vreme și s-au așezat la masă. În regiunea Dales, zăpada nu era un lucru neobișnuit în mijlocul iernii. Conversația a mers de la evenimentele din anul precedent, cum ar fi fost moartea regelui, și încoronarea noii regine, care urma să aibă loc în cursul anului, la recente experiențe atomice din Australia.

Alice a povestit mai târziu că Grace a vorbit cu însuflețire despre filmele care îi plăcuseră cel mai mult în anul acela, Regina africană și Cântând în ploaie, și s-a arătat entuziasmată de ultimul roman al Barbarei Pym, Femei remarcabile. Ernest i-a explicat lui Jeremy cât de importantă era prima inimă artificială. Cu alte cuvinte, era o seară absolut obișnuită, într-o casă englezească absolut obișnuită. Grace și Ernest Fox n-au avut nicio discuție în

contradictoriu, cu toate că Alice Lambert a menționat mai târziu că tensiunea și distanța dintre ei păreau mai mari ca de obicei. Altminteri, atmosfera era armonioasă, potrivită cu spiritul sărbătorii. S-a vorbit doar în treacăt de noua slujbă a doctorului Fox și, pe cât își aducea aminte Alice Lambert, Grace nu a avut nicio reacție la momentul respectiv.

În timpul procesului, totuși, avocatul acuzării a izbutit să o facă pe Hetty Larkin să recunoască faptul că îi auzise pe doctor și soția lui certându-se de două ori în cursul acelei săptămâni. Prima oară, în seara zilei de marți, Hetty credea că a auzit-o pe doamna Fox spunându-i soțului ei că „nu poate încuviința așa ceva” – ceea ce avocatul acuzării s-a grăbit să interpreteze ca refuzul ei de a pleca din Yorkshire și de a se muta în Wiltshire. Apoi, joi după-amiaza, doctorul Fox părea mânios din cauza unei scrisori despre care el susținea că îl privea doar pe el și pe care soția lui o deschisese, pe cât se părea.

În acea seară de 1 ianuarie, viscolul se dezlănțuise, neluat în seamă din cauza draperiilor trase și a focului din cămin. Într-adevăr, se anunțase că vremea

se va strica, dar nimeni nu se aștepta ca o furtună de zăpadă de o asemenea putere să se abată asupra regiunii. Pe o zonă foarte întinsă din nordul Angliei s-a așezat un strat de zăpadă de șapte până la douăzeci de centimetri. Nămeții au blocat drumurile care plecau din Alston, în Cumberland, spre Penrith, Barnard Castle and Stanhope. În Lancashire și nord-vestul regiunii Midlands, multe drumuri erau acoperite cu polei, iar pe cele din Glossop, în Derbyshire, se așternuse un strat gros de gheață, din care cauză circulația fusese întreruptă. În scurtă vreme, Kilnsgarthdale a fost izolată de nămeți care ajungeau până la doi metri pe alocuri. Pe deasupra, mai bătea și un vânt tăios.

Cei care stăteau la masă discutau liniștiți și se bucurau de seara aceea, fără să aibă habar de ce se întâmpla afară. Doar din când în când auzeau vântul suierând prin hornuri sau zgâlțâind rama vreunei ferestre. Hetty Larkin avea oricum de gând să rămână acolo peste noapte, fiindcă avea de lucru până târziu, așa că nu-i prea păsa de vremea de afară, și era mult prea ocupată ca să piardă vremea uitându-se pe

fereastră să vadă cât de gros e stratul de zăpadă. Iarna se anunța însă a fi la fel de grea precum cele din 1940 și 1947, când Kilnsgate fusese rupt de restul lumii.

Mașina soților Lambert era parcată lângă poartă, dar atunci când și-au dat seama că nu vor putea să ajungă la șosea fiindcă drumul era înzăpezit – și poate chiar șoseaua era blocată –, au acceptat invitația lui Grace și Ernest de a petrece noaptea la conacul Kilnsgate, în camera de oaspeți pe care Hetty o pregătise deja pentru ei, în loc să încerce, cu puțini sorți de izbândă, să se aventureze pe drum până la ei acasă, în Gilling West. Între timp însă, în casă se petrecuse ceva nefiresc, ceva șocant, care a schimbat cursul evenimentelor în seara aceea.

OCTOMBRIE 2010

Am lăsat Volvo-ul acasă și am luat un taxi până la gara Darlington, apoi trenul până la Londra. Cu o zi înainte discutasem la telefon cu Bernie Wilkins, colegul meu care făcea negustorie cu tablouri, și el

îmi dăduse adresa lui Samuel Porter. Întrebările mele îl intrigaseră, așa că îmi propusese să luăm cina împreună. Mă bucuram să îl revăd și mă gândeam că poate îmi va spune mai multe despre Sam. Rezervasem o cameră la Hazlitt, pe Frith Street, unde trag de obicei când vin la Londra cu treburi, așa că ne-am înțeles să ne întâlnim la restaurantul Arbutus, chiar vizavi de hotelul meu.

De când mă știu, călătoria cu trenul mă destinde, în ciuda deselor întârzieri și a lipsei de înțelegere față de pasageri din partea personalului, care se poartă ca și cum ți-ar face o mare favoare că-ți dau voie să mergi cu trenul lor, o favoare pentru care trebuie să le fii adânc recunoscător. Dar lucrurile astea le bagi de seamă doar dacă ai trăit multă vreme în străinătate. Altminteri, dacă locuiești aici, probabil că-ți închipui că așa trebuie să fie și nu aștepti nimic altceva. Mie însă îmi place grozav să merg cu trenul. De câte ori n-am stat la rând la poarta de îmbarcare pe aeroportul din Los Angeles dorindu-mi ca în locul avionului să fie un tren care să mă ducă la San Francisco, cale de 600 de kilometri, în ceva mai puțin

de douăsprezece ore!

Pentru că nu uitasem sandviciurile scorojite pe care le serveau în tren pe vremea copilăriei mele, mi-am cumpărat din gară o baghetă cu șuncă și cașcaval și o cutie de cafea cu lapte. Trenul a sosit la timp. În compartiment, locul de lângă mine nu era ocupat, așa că am putut să mă întind, să-mi mănânc sandviciul și să beau cafeaua nestingherit, admirând peisajul. Era o zi destul de frumoasă, cu câțiva nori și câte o ploicică, dar în rest era destul cer albastru cât să poți face copilașului o căciuliță nouă, cum obișnuia mama să-mi spună. Umbrele norilor alunecau peste câmpii și dealurile îndepărtate, și în scurtă vreme am trecut de York și Doncaster. Eram deja departe de Yorkshire. Mi-am petrecut timpul în modul cel mai plăcut, ascultând cvartetele pentru instrumente cu coarde ale lui Ceaikovski și citind din Alan Furst.

N-am avut nicio întârziere și trenul a intrat în gara King's Cross exact la ora anunțată, 2 și 44 de minute. M-am luat după indicatoare ca să ajung la șirul de taxiuri parcate în fața gării St. Pancras. După săptămânile de tihnă petrecute în relativă singurătate

la Kilnsgate, vălmășagul de oameni din Londra aproape m-a speriat. Norii se risipiseră, așa că străzile gemeau de lume. Taxiul abia înainta pe Euston Road, iar când am ajuns în labirintul de străzi cu sens unic din Soho, aproape că nu se mai mișca. În fața barurilor și a braseriilor, clienții, așezați la mese sau stând pur și simplu în picioare, beau și fumau. Și tot așa, stradă după stradă. Peste tot erau săpături – se lucra la înlocuirea vechiului sistem de canalizare din epoca victoriană. M-a costat mai mult din Oxford Street la hotel decât de la gară până la Oxford Street.

De când veneam la hotelul Hazlitt se făcuseră unele schimbări, de exemplu se instalase aer condiționat și se deschisese un bar-biblioteca. De curând lărgiseră holul de la intrare și adăugaseră o aripă nouă, cu camere renovate, moderne, cu duș. Eu însă mă bucurasem să văd, atunci când sosisem la Londra cu câteva săptămâni în urmă, că hotelul își păstrase farmecul puțin desuet.

Camera în care am stat era la fel de excentrică și pitorească precum fuseseră toate cele în care stătusem înainte. Podeaua era umflată pe alocuri și

scârțâia aproape la fiecare pas, covoarele erau uzate, la ferestre atârneau draperii grele de mătase. Peste tot erau obiecte vechi, tablouri cu rame aurite din secolele optsprezece și nouăsprezece, reprezentând domni și doamne îmbrăcați de sărbătoare, un bust de marmură al unui orator grec sau roman și, în fine, un pat înalt de stejar sculptat. Era foarte cald, așa că am ridicat de-o palmă fereastra. Dădea spre o curte interioară, unde se afla o copie după o sculptură greacă. În baie, cada era din cele de modă veche, cu labe de leu și duș în formă de receptor de telefon. De la bazinul toaletei, prins sus, pe perete, atârna un lanț, așa cum aveam cu toții acasă în copilăria mea.

Aveam timp din belșug, așa că, după ce am făcut câteva cumpărături pe Oxford Street și Charing Cross Road, m-am oprit să dau pe gât o bere la „Câinele și rața”. Nu găsisem Procese celebre la anticariatele de pe Charing Cross, în schimb dădusem de o carte recentă despre muzica din filmele lui Hitchcock și am răsfoit-o în timp ce-mi beam berea.

Restaurantul era ceva mai încolo, iar Bernie mă aștepta deja, așezat la o masă lângă fereastră, privind

curgerea mulțimilor din Soho. Se întunecase, dar petrecăreții nu ieșiseră încă pe stradă și, în orice caz, figurile cele mai colorate aveau să apară mult mai târziu. Bernie mi-a turnat un pahar de vin și am ciocnit.

— Îmi pare foarte bine să te revăd, Chris, a zis. A trecut atâta vreme...

— Prea multă vreme.

A plecat privirea.

— Mi-a părut foarte rău când am auzit de Laura. Am luat o înghițitură de vin.

— Mulțumesc.

— Hai să aruncăm o privire pe meniu.

Eu am comandat biftec și Bernie friptură de miel. Ne-am hotărât să rămânem la vinul pe care îl ceruse Bernie înainte să ajung eu. Afară, un grup de fete sumar îmbrăcate, care chicoteau fără oprire, s-au împrăștiat pe strada îngustă. Se duceau probabil la un bar sau o petrecere de fete. Una din ele purta urechi de Mickey Mouse, alta era cocoțată pe niște tocuri imposibil de înalte. Un taxi le-a claxonat să se dea la o parte din drum și ele s-au risipit, țipând și

râzând proteste.

— Unele lucruri nu se schimbă niciodată, a spus Bernie. Nici nu mai știu de când n-am mai pus piciorul în West End.

Până a venit mâncarea, am sorbit vinul și ne-am amintit de vremurile bune.

— Îți sunt și acum recunoscător pentru felul în care te-ai ocupat de mine în Los Angeles, să știi, a zis Bernie.

— E un loc unde te poți simți înspăimântător de singur, am răspuns.

Mi-am adus aminte de primele zile petrecute acolo. Aveam vreo douăzeci și cinci de ani și lucram la coloana sonoră a unui film de groază cu buget limitat. Eram nemaipomenit de timid și îmi petreceam cea mai mare a timpului liber fie închis în studio, fie în micuțul meu apartament din Sherwood Oaks, în fața pianinei. Norocul meu a fost că am intrat într-o formație de coveruri. Cântam prin baruri și cluburi, peste tot în oraș. Asta se întâmpla prin 1975, o perioadă încă interesantă a rockului, un soi de tampon între sfârșitul anilor '60 și epoca punk. Era

vremea formațiilor pop ca Bay City Rollers și Abba; David Bowie devenea Ducele alb, iar Dylan, Pink Floyd și Rolling Stones încă mai scoteau albume bune. Deoarece cântam în trupa aceea, am reușit să mă combin cu o actriță blondă, tânără și drăguță, care juca rolul primei victime a monstrului însetat de sânge. Fata se numea Fey DeWitt și obișnuia să-și repete replicile când era cu mine în pat. Avea o poftă nepotolită de sex oral și mâncare chinezească de luat acasă – nu în același timp, desigur –, dar cam asta era tot ce o interesa.

Pe stradă au mai trecut grupuri de fete și am simțit o durere în suflet – pentru Laura, pentru Fey, pentru altele de care îmi aminteam doar vag, dar mai presus de toate pentru tinerețea mea pierdută.

— Spuneai că-mi povestești de ce vrei să vorbești cu Sam Porter, m-a îndemnat Bernie între două îmbrăcături de miel.

— E o poveste mai încurcată.

I-am explicat ce aflasem până în acel moment despre afacerea Grace Fox.

Când am terminat, Bernie mi-a pus aceeași

întrebare ca Wilf Pelham: De ce mă interesa?

— Drept să-ți spun, nu știu nici eu exact. Din curiozitate, cred. Sunt niște lucruri care se leagă. A fost spânzurată într-o închisoare aflată chiar lângă școala primară unde mergeam eu, iar acum eu locuiesc în casa ei. Am impresia că cercetez arborele genealogic al familiei, cu toate că nu suntem rude, evident. Pare o persoană interesantă. În orice caz, a fost o femeie frumoasă, atrăgătoare. Misterioasă și enigmatică. Mergea pe motocicletă. A făcut note pe marginea partiturilor lui Schubert. E scrisul ei, mic și ordonat. Și mie îmi place Schubert.

N-am pomenit nimic despre zgomotele nocturne și nici despre umbrele întunecate pe care credeam că le-am zărit, de faptul că semăna cu Laura, sau de silueta din oglindă, de teamă să nu mă creadă țicnit.

— Dar ce importanță mai are? E moartă.

Mi-am turnat niște vin. Discuția începea să devină un fel de interogatoriu, exact ceea ce voiam să evit, fiindcă nu știam ce să răspund. Nu înțelegeam nici eu prea bine. În același timp, mi se părea că Bernie dădea dovadă de o enervantă lipsă de imaginație.

— E oare ăsta un motiv ca s-o dai uitării? am zis. Poate că nu e ea vinovată. Poate că mai are rude prin partea locului. De exemplu, știm de Samuel Porter. Plus că ea a avut un fiu. Nu crezi că dacă există un adevăr care diferă de versiunea oficială, cineva s-ar putea să fie interesat să-l afle?

Bernie m-a privit lung, întristat.

— Poate că da și poate că nu. S-ar putea să afli că oamenii nu vor să răscolească trecutul după ce s-au obișnuit de atâta vreme cu ceea ce tu numești „versiunea oficială”. Cei mai mulți acceptă o explicație care le convine și merg mai departe. Pe lângă asta, ce te face să crezi că s-ar putea să nu fie vinovată sau că o să poți descoperi adevărul după atâția ani?

— Dacă pui problema așa, n-am niciun motiv. Habar n-am ce s-a întâmplat în realitate. Dar mă interesează să aflu. Vreau să-mi fac o idee mai clară.

— Ai grijă ce faci, Chris.

Am răs enervat.

— Să am grijă? De ce? Doar nu crezi că mai e în viață cineva care ar vrea să-mi facă rău dacă vin cu o explicație diferită de cea oficială?

— Nu asta am vrut să spun, cu toate că și aici s-ar putea să te înșeli. Am vrut să spun să ai grijă de tine, de liniștea ta sufletească, să nu te lași... obsedat de povestea asta, să nu suferi și mai mult. Poate că nu ți-ai regăsit echilibrul după moartea Laurei, iar pe deasupra te-a tulburat și mutarea. După mine, ți-ai ales un loc cam prea retras. Izolarea nu-i cel mai bun lucru pentru tine.

Am lăsat cuțitul și furculița din mână.

— Mulțumesc fiindcă-ți faci griji pentru mine, Bernie. Crezi că o iau razna?

Bernie a râs stânjenit, probabil că citise supărarea din ochii mei.

— Nu te ambala, bătrâne. Nu asta am vrut să spun. A fost doar un avertisment prietenesc, nimic mai mult. În plus, poate că mai sunt persoane care nu vor să se afle adevărul. Vreau să zic, dacă Grace Fox nu e vinovata, atunci înseamnă că l-a omorât altcineva, nu crezi? Dacă o fi fost chiar Samuel Porter? Poate că el i-a făcut de petrecanie! La asta te-ai gândit?

Am fost nevoit să recunosc că nu. Știam prea

puține ca să pot face vreo supoziție cu privire la ce s-ar întâmpla dacă s-ar dovedi că nu Grace comisese crima.

— Sam Porter are spre optzeci de ani, am zis. Nu cred că am de ce să mă tem din partea lui. Mulțumesc pentru grija pe care mi-o porți, Bernie, mulțumesc din suflet. Să știi însă că nu am luat-o razna și nici nu am căpătat vreo obsesie. M-am mutat într-un vechi conac de țară unde acum aproape șaizeci de ani a fost comisă o crimă. Mi-am luat o vacanță, nu mai lucrez, nu mai am termene de respectat. Am timp, bani suficienți, pot să fac ce vreau. Povestea asta mă interesează, nimic mai mult. Lucrurile nu sunt așa simple cum par, dar uneori e un avantaj să le privești de la depărtare. Ești de acord cu mine?

Bernie a ridicat mâinile, semn că se predă.

— OK, OK. Te interesează și nimic mai mult. E clar. Am înțeles. Poate că și eu aș simți la fel dacă aș fi în locul tău. Acum hai să cerem brânzeturile.

— Ai să-mi spui unde să-l găsec pe Samuel Porter?

— Sigur că da. Dar dacă tu ești atât de curios, înțelegi că m-ai stârnit și pe mine, nu?

— Sigur.

Cât am gustat brânzeturile și am mai băut vin, i-am relatat discuția mea cu Wilf Pelham, din care înțelesesem cât de puține știu despre împrejurările morții lui Ernest Fox și despre procesul lui Grace. Bernie m-a ascultat fără să scoată un cuvânt, încruntat de concentrare.

— Nu prea ai de la ce porni, a zis când am terminat.

— Da, asta e buba. Dar nu crezi că e interesant? Locuiesc în casa unde a avut loc crima, poate că dorm chiar în camera unde s-a petrecut.

— Mda, cred că ar fi un subiect interesant pentru un tabloid. Nu știi dacă a rămas ceva de la ea? Un jurnal? Scrisori?

— N-am aflat să fi rămas. Și crede-mă, am căutat prin toată casa. În hol e un portret de familie și atât. Am mai găsit niște partituri pe care cred că a scris niște notițe cu mâna ei. Dar, desigur, aici au locuit mulți, chiar și numai ca musafiri.

— Adevărat, dar să știi că oamenii nu văd uneori ceva ce e în fața ochilor. Chiar și polițiștilor le mai scapă unele lucruri.

— Tot ce pot să-ți spun e că n-am găsit nimic interesant. Cât de bine îl cunoști pe Samuel Porter?

— L-am întâlnit de câteva ori, în general la vernisaje și expoziții. Trebuie să recunosc, se ține nemaipomenit de bine pentru vârsta lui. Ai să fii uimit. Îi merge mintea, cel puțin așa era ultima oară când l-am văzut eu, acum câteva luni. Îi plac lucrurile frumoase. Ah, să ai grijă că uneori e cam arțăgos. Îi place să bea un păhărel. E foarte atent pe ce dă banii. De două sau trei ori pe an vine la Londra cu Eurostarul. Acum trei sau patru ani a avut o retrospectivă. A scos mulți bani. Samuel are mare succes la femei, mai ales după ce a băut câteva pahare. Chiar și la vârsta lui îi fug ochii după ele.

— A fost însurat?

— Nu știu. Cel puțin, n-a pomenit niciodată că ar avea sau ar fi avut o soție.

— Unde locuiește?

— În Montparnasse. Din câte știu eu, stă de multă

vreme în același apartament. Poate că de când s-a dus la Paris.

— Când anume?

— Oh, înainte să mă nasc eu. Pe la mijlocul anilor '50, cred. Când ai de gând să-l cauți?

— Mâine.

— Ei, mult noroc. Pe cât mi-am dat eu seama, n-are probleme cu ținerea de minte, așa că depinde doar în ce dispoziție îl prinzi. Samuel e foarte încăpățânat. Dacă n-are chef să vorbească de ceva, nu-l poți convinge.

— Am să mă străduiesc să-l cuceresc.

Bernie a zâmbit.

— Ai să te descurci, fără nicio îndoială. Vrei cafea?

Am fost cam tulburat după cina cu Bernie. Mă luase la întrebări chiar mai serios decât Wilf Pelham sau Heather, ba chiar mă avertizase de răul pe care l-aș putea face altora sau mie însumi. Erau lucruri la care nu mă gândisem. Nu știu dacă de vină era dublul espresso, brânzeturile, vinul sau discuția, dar nu-mi găseam liniștea, și mi-am dat seama că nu are rost să

mă duc direct la hotel. Am luat-o prin Soho, mergând fără o țintă anume. Priveam distrat reclamele strălucitoare, grupurile de oameni strânși în fața birturilor sau așezați pe terase, unii deja amețiți de alcool, alții cufundați în conversație, perechile care se țineau de mână. În nări simțeam miros de cafea, fum de țigară și marijuana.

Aveam adresa lui Samuel Porter în buzunar și a doua zi urma să merg la Paris să discut cu el. Așteptam întâlnirea cu o nerăbdare care mă uimea chiar și pe mine. Aveam să fiu cu un pas mai aproape de Grace, care, după cum îmi dădeam acum seama, devenise un mister pe care trebuia să-l dezleg, măcar și pentru că nimeni nu încercase până atunci. Rămăsese o figură îndepărtată și enigmatică, dar speram ca discuția cu fostul ei iubit să adauge substanță conturului fragil pe care îl schițasem până atunci.

După ce mă învârtisem pe străzi, am ajuns din nou pe Frith Street, dar eram încă prea tensionat ca să urc în cameră. „Rața și câinele” gema de lume, la fel ca și clubul gay de alături. Puhoai de oameni ieșeau

din restaurante și se înghesuiau în cârciumi și cluburi. Din taxiuri coborau bărbați și femei elegant îmbrăcați și se îndreptau spre uși fără firmă, care se deschideau ca prin farmec în fața lor.

Mi-a venit ideea să intru la Ronnie Scott's²⁰, poate prind ultimul număr al spectacolului. Numele cântăreței de pe afiș nu-mi spunea nimic, dar eram dispus să-i dau o șansă. Mi-am amintit de celebritățile pe care le ascultasem acolo cu ani în urmă: Stan Getz, Ella Fitzgerald, Bill Evans, Nina Simone, Sarah Vaughan. Nici nu-i mai știu pe toți. S-au dus, rând pe rând. Am plătit biletul și am intrat. Mi-am găsit un scaun în spatele meselor înghesuite în jurul scenei și am cerut un pahar de vin. Era pauza dintre numere și în jurul meu auzeam discuții animate, dar mie nu mi s-a adresat nimeni, așa că m-am lăsat în voia gândurilor.

M-am gândit la conacul Kilnsgate, rămas gol, așa cum stătuse zeci de ani, deși nu chiar la fel. Acum cel puțin se vedea că locuiește cineva acolo. O cafetieră electrică în bucătărie, partituri adnotate – altele decât cele vechi – împrăștiate în jurul pianului, hainele mele

în șifonier și în dulapul de după ușă, câteva sticle de vin bun în rastelul din camera cu televizorul, raftul vertical aproape plin cu DVD-uri. Conacul începuse să fie căminul meu și m-a cuprins un dor neașteptat să mă aflu din nou acolo. Era prima oară că mi se întâmpla, și sentimentul era mult mai puternic decât îl resimțisem vreodată când eram plecat din Los Angeles.

Ted Welland și Wilf Pelham îmi oferiseră un punct de pornire, dar mai aveam încă mult de lucru dacă doream să aflu adevărul despre Grace Fox. De un lucru eram sigur: n-aveam să găsesc acest adevăr în procesele-verbale de la tribunal, nici în ziarele vremii sau în bârfele oamenilor. Va trebui să sap mai adânc, să cercetez detalii aparent neînsemnate, să studiez caracterul lui Grace, să descopăr ce nu se spusese, ce fusese ascuns ori trecut sub tăcere. Asemenea caselor, orașele mici au tainele lor, cărora cu greu le dai de cap. Dar eu nu aveam de gând să mă las, și știam că am să izbutesc.

Publicul a aplaudat trei suflători, un saxofon sopran și un pian au cântat primele acorduri și în

lumina reflectoarelor și-a făcut apariția o femeie în rochie neagră, lungă. Aplauzele s-au întetit. Era o tânără de vreo treizeci de ani, cu piele mătăsoasă, de culoarea ciocolatei, și păr cârlionțat, negru lucios. Vocea profundă, ușor răgușită, fremătătoare, mă mângâia cu fiecare silabă rostită. A început să cânte o melodie a lui Billie Holiday, I'll look around. Tot restul serii nu mi-am luat ochii de la ea.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

După ce a strâns ce rămăsese din tarta cu rubarbă și crema de ouă, Hetty Larkin a adus sticla de porto și brânzeturile. Ernest Fox și Jeremy Lambert au rămas la masă, unde și-au aprins câte un trabuc, în timp ce soțiile lor s-au retras în camera de zi, lângă cămin. Jeremy Lambert a povestit că, zece minute mai târziu, Ernest Fox s-a plâns de arsuri la stomac, care îl chinuiau destul de frecvent, pe cât se pare, așa că cei doi și-au stins trabucurile și s-au dus și ei în camera de zi. Doctorul Fox a rămas o vreme acolo, suferind în tăcere, după care și-a cerut scuze și a spus că se duce la culcare. Grace i-a promis că vine să-i aducă un pahar de whisky cu lapte și niște prafuri pentru stomac pe care le lua ca să-și calmeze durerile. Așa a

și făcut, după care s-a întors repede în camera de zi, i-a asigurat pe musafiri că soțul ei s-a întins în pat și a rămas de vorbă cu ei până când și soții Lambert au hotărât că e vremea să meargă la culcare.

Era aproape de miezul nopții. Micul Randolph dormea. Hetty Larkin terminase de strâns și se retrăsese în camera ei, în partea din spate a casei, și dormea dusă, visând fără îndoială la vreun flăcău zdravăn de prin partea locului. Soții Lambert urcaseră în camera lor și se pregăteau de culcare. Cu toții își închipuiau că Ernest Fox adormise și el după ce luase praful contra durerilor de stomac pe care i-l pregătise soția lui.

A mai trecut vreo jumătate de oră până când Alice Lambert, care citea în pat fiindcă somnul nu se lipea de ea, a auzit-o pe Grace urcând și ea scările. Ce făcuse în această jumătate de oră nu vom ști niciodată, căci, în prima ei declarație la poliție, Grace a spus că stătuse în fața focului, adâncită în gânduri. Din când în când se dusesse la fereastră și se uitase cum ninge. Cine ar fi putut-o contrazice?

Potrivit spuselor lui Grace, la vreo oră după ce se

dusese în camera ei, i s-a părut că aude un zgomot venind din dormitorul soțului ei. Citea, fiindcă nici de ea nu se prinsese somnul, și era puțin îngrijorată de simptomele lui. Toți ceilalți dormeau adânc la vremea aceea și nimeni nu a auzit nimic. Grace a declarat că a traversat palierul și a intrat în camera lui Ernest. L-a găsit așezat pe marginea patului, cu mâna dreaptă încleștată peste brațul stâng, strâmbându-se de durere. Era lac de sudoare, a povestit ea, și se plângea că o menghină de fier înroșit îl strânge de piept și nu poate respira. În timpul războiului, Grace lucrase în Corpul de infirmiere al Armatei și de aceea recunoștea simptomele unui atac de cord la fel de bine ca soțul ei.

I-a desfăcut hainele ca să poată respira mai în voie, a coborât cât de repede a putut în biroul lui, unde ținea trusa medicală pe care o lua când făcea vizite pacienților, și s-a întors în dormitor. Cu toate că nu se știa ca Ernest Fox să fi suferit de inimă, el, ca mulți alți doctori, nu se supunea controalelor medicale stricte pe care le recomanda pacienților săi. În ultima vreme, mai mulți observaseră că făcea deseori

indigestie sau avea arsuri la stomac, pe lângă faptul că gâfâia uneori, toate acestea fiind posibile simptome ale unor probleme cardiace.

Grace a explicat medicului legist că, așa cum fusese învățată, căutase nitroglicerina în geanta soțului său – un medicament care se dovedea deseori eficient în combaterea anginei pectorale – și îi pusese o tabletă sub limbă. Îi era însă teamă că e deja prea târziu, fiindcă soțul ei părea că nu reacționează și avea pulsul slab și neregulat.

Cu toate că nu voia să-l lase singur, n-a avut de ales și s-a repezit jos, în holul de la intrare, să dea un telefon. Dar de cum a format 999 și a văzut că nu se aude nimic, și-a dat seama că linia e întreruptă. Grace le-a spus polițiștilor că s-a întors la soțul ei și, văzând că nitroglicerina nu are efect, a pregătit o injecție cu digitalină. Apoi a stat lângă pat, ținând degetul pe încheietura soțului ei, cât timp digitalina a pătruns în sânge. Totul a fost însă în zadar. Inima bătea repede dar slab și în cele din urmă el și-a dat sfârșitul.

Alice Lambert, care avea somnul foarte ușor, a auzit-o coborând și urcând scările în goană și a ieșit

din dormitor să vadă ce se întâmplă. Ușa camerei lui Grace era larg deschisă, așternuturile aruncate într-o parte. Grace a ieșit din camera soțului ei, de cealaltă parte a palierului. A părut uimită să o vadă pe Alice, dar a clătinat încet din cap și a zis:

— S-a dus, Alice. S-a dus.

Alice a îngenunchat lângă pat și l-a apucat pe Ernest Fox de încheietură, căutând pulsul, dar în zadar. Grace a adus din dormitorul ei o oglinjoară pe care a pus-o în fața gurii lui, dar oglinda nu s-a aburit. Alice a văzut într-adevăr flaconul cu tablete de nitroglicerină pe noptieră, ca și hârtia în care fusese praful pentru stomac și siringa cu care Grace îi făcuse digitalina. Aceste obiecte n-au mai fost găsite două zile mai târziu, atunci când poliția și medicul legist au putut să-și croiască drum prin nămeți și să examineze camera. De fapt, n-au mai fost găsite niciodată, și nimeni nu s-a gândit la ele până când Grace nu a fost arestată și judecată. Focul din cămin a ars fără oprire în acele două zile, fiindcă afară era ger, iar grătarul era plin de cenușă.

OCTOMBRIE 2010

Ajuns la Gare du Nord, mi-am croit drum prin mulțime, acostat la fiecare pas de cerșetori, și am sărit într-un taxi. Avusesem parte de o călătorie liniștită. Admirasem peisajul, ascultasem de mai multe ori începutul sonatei mele pentru pian, pe care o scosesem de pe computer pe iPod, făcând însemnări sau notându-mi ideile care îmi veneau. Eu prefer să compun în stilul vechi, așezat la pian, cu foi cu portative în față, însă îmi plac și gadgeturile și nu mă deranjează să le folosesc când și când. Peisajul și legănatul trenului parcă mă împingeau să-mi ies din obișnuință.

Când am coborât, am fost la fel de șocat de mulțimea de oameni cum fusesem la Londra. Taximetristul a ales un drum întortocheat, necunoscut mie; a mers în zigzag pe străduțe înguste, a traversat bulevarde largi, mărginite de arbori impozanți, a trecut pe lângă cafenele și braserii în fața cărora oamenii, așezați la mesele scoase pe trotuar, fumau și stăteau la taclale sau doar priveau

spectacolul străzii.

Recepționera de la hotelul meu din bulevardul Raspail vorbea englezește mai bine decât știam eu franceza și părea încântată de cunoștințele ei. Camera mea era la etajul al șaselea, chiar la ultimul etaj, iar liftul era minuscul. Dacă intrau în el două persoane și o valiză, atât. Din fericire, n-a urcat nimeni cu mine.

Camera mea s-a dovedit a fi un mic apartament. Împreună, cele două camere erau cam cât camera de la Hazlitt, adică nu foarte mult. Oricum, aveam loc să-mi întind lucrurile și nu mă simțeam ca într-o colivie. Îmi plăcea și că eram la ultimul etaj. Camera de zi avea o ușă de sticlă care dădea pe un balconaș de unde vedeam stația de metrou de la intersecția bulevardului Raspail cu Edgar Quinet. De la fereastra dormitorului se vedea foarte bine cimitirul Montparnasse, un cimitir tipic parizian, cu pietre funerare sculptate, unde sunt îngropați oameni celebri: Jean-Paul Sartre, Samuel Beckett, Simone de Beauvoir, Man Ray, Camille Saint-Saëns, de exemplu, se odihneau chiar sub fereastra mea. Poate că în noaptea aceea aveam să îi zăresc – un grup de

fantome prinse în discuție. M-am hotărât să-mi fac timp a doua zi să mă plimb prin cimitir.

Pentru moment însă, principalul meu scop era să-i dau de urmă lui Sam Porter, care, dacă adresa dată de Bernie era corectă, nu locuia prea departe de hotelul meu. Mă întrebam dacă nu cumva vede și el cimitirul și dacă îi aduce aminte de Grace Fox. Mie îmi aducea aminte de Laura. N-aș putea spune că eram îndrăgostiți de Paris, însă venisem de mai multe ori aici împreună. Laurei, care vorbea excelent franțuzește, îi plăcea să scotocească prin standurile de cărți de pe malul stâng al Senei și să ia masa la restaurante selecte, unde serveau meniuri elaborate. Mergeam pe jos kilometri întregi și ne opream la câte o cafenea, pe trotuar, ca să privim oamenii cum trec. Îmi amintesc că o dată ne-am dus pe jos până la cimitirul Père Lachaise și am văzut mormântul lui Oscar Wilde acoperit de urme de ruj, și o mulțime de puști fumând marijuana în jurul mormântului lui Jim Morrison. Băieții erau atât de tineri că precis nici măcar nu erau născuți atunci când Regele Șopârlă era în culmea gloriei.

Foame nu-mi era, dar, fiindcă mă aflam în Paris, simțeam nevoia să beau ceva, așa că am luat harta și ghidul orașului și m-am dus la bistroul de lângă hotel și m-am instalat la o masă pe trotuar. Am cerut chelnerului să-mi aducă o carafă de vin roșu. Era produs în Languedoc și avea gust bun. Uneori, mi se pare că vinul franțuzesc e mai bun doar fiindcă ești în Franța. În jurul meu, tinerii discutau aprins: fetele își dădeau părul la o parte din ochi cu mâini nervoase, băieții făceau gesturi largi, cu toții fumau. Mă așteptam să simt în nări mirosul cunoscut de Gauloises, dar pe cât îmi dădeam seama văzând pachetele de țigări de pe mese, toată lumea fuma Marlboro Lights.

Am căutat adresa lui Sam Porter pe hartă. Nu era departe, ci de cealaltă parte a cimitirului, în vălmășagul de străduțe. Nu voiam să-i telefonez, fiindcă mă gândeam că s-ar putea speria și ar refuza să vorbească cu mine.

Când mi-am terminat vinul, se făcuse patru și jumătate, oră care mi s-a părut potrivită pentru o vizită la casa unui artist în vârstă. Am luat-o prin

cimitir pe o alee marcată care trecea printre cripte de familie, unele bogat împodobite cu îngerii sculptați, heruvimi și serafimi. Am ieșit din cimitir, am traversat rue Froidevaux și am găsit locul: o străduță îngustă, mărginită de imobile cu cinci etaje. Clădirea în care locuia Sam se învecina cu o patiserie. De stâlpii felinarelor din față erau legate biciclete. Aveam de gând să aștept până când intră sau iese cineva, dar când am încercat ușa, am văzut că nu era încuiată. Sam Porter locuia la etajul al patrulea și clădirea nu avea lift. Am oftat și am luat-o pe scări. Imobilul era somptuos, se vedea că locatarilor nu le lipsea nimic. De fapt, nici nu era de mirare, căci era o zonă elegantă a orașului. Veche, într-adevăr, dar impecabil întreținută.

Am ajuns la etajul al patrulea fără să gâfâi, m-am oprit un moment ca să-mi adun gândurile și apoi am sunat la ușa lui Samuel Porter.

La început am crezut că nu e acasă. Am lipit urechea de ușă, dar n-am auzit niciun zgomot înăuntru, am bătut de trei ori, dar nu mi-a răspuns

nimeni. Ei, nu era un capăt de țară. Aveam să revin ceva mai târziu. Dar chiar când mă întorceam să plec, am auzit zgomot de pași, apoi țăcănitul încuietorii. Ușa s-a deschis și el a apărut în prag:

— Bonjour, monsieur. Qu'est-ce que vous voulez?²¹

— Scuze, am zis. Nu voiam să vă deranjez.

— Ah, sunteți englez, a spus, întinzându-se și frecându-se la ochi. Nu-i nimic. Îmi făceam siesta. La vârsta mea, e necesară. Oricum, trebuia să mă trezesc. Vă rog să poftiți înăuntru.

Bărbatul din fața mea mi-a spulberat ideile preconcepute cu care venisem. Mi-l închipuisem neîngrijit, dedat viciului, încovoiat de ani, cu ochi urduroși, mustăcios și, mai presus de toate, antipatic. Când colo, nu era nimic din toate astea. Cu toate că îl treziseam din somn, stătea drept, ca un om mult mai tânăr, era subțire dar nu slăbănog, proaspăt bărbierit, cu fața ridată, păr cărunt dar bogat și frumos tuns. Ochii puțin lacrimoși mă cercetau din spatele ochelarilor cu ramă de argint. Era într-o ținută lejeră – blugi și o cămașă în dungi alb cu mov însă hainele nu păreau cumpărate la second hand. Nu se vedea pe

ele nicio pată, iar el nu mirosea a alcool.

Apartamentul era el însuși o revelație. Știam de-acum că nu putea fi ceva modest, dar nici la ceva atât de mare nu mă așteptasem. Pe cât mi-am dat seama, apartamentul ocupa cea mai mare parte a etajului și strălucea de curățenie. Toate lucrurile erau la locul lor, orice suprafață sclipea. Nici măcar o carte nu era lăsată pe vreo măsuță. Pe pereți erau atârinate tablouri, majoritatea picturi colorate, abstracte, de mari dimensiuni. Nu recunoșteam artiștii, dar mi-am dat seama că erau numai tablouri originale. Învățasem să nu am idei preconcepute când e vorba de artiști. La urma urmei, și eu eram muzician, dar nu umblam cu părul vâlvoi și nici nu mă drogăm. Eram poate cam dezordonat, dar iubeam curățenia.

Sam Porter m-a invitat în camera de zi, o încăpere spațioasă cu uși de sticlă spre balcon de unde, la fel ca din camera mea de hotel, se vedeau acoperișurile clădirilor de vizavi. În depărtare, chiar în spatele acoperișurilor, zăream blocul monolitic al turnului Montparnasse înălțat pe cerul limpede, albastru.

— Nu-mi vine să cred, a zis Sam Porter. V-am

poftit în casă fără măcar să știu cine sunteți. Nu prea primesc musafiri din Anglia. Ați putea foarte bine să fiți un spărgător sau un criminal. Sau poate și mai rău, un critic de artă.

— Nu sunt nimic din toate astea, l-am asigurat. Sunt muzician, compozitor.

— Ar trebui să vă cunosc numele?

— Nu știu. Poate că da. Compun muzică de film. Numele meu este Christopher Lowndes.

— Numele mi-e cunoscut. Trebuie să vă spun că muzica mi s-a părut întotdeauna un element esențial al unui film, așa că sunt atent la numele compozitorilor. Bineînțeles, a continuat el, așezându-se și făcându-mi semn să iau și eu loc, nu mai merg la cinema la fel de des ca înainte, dar mă mai uit la DVD-uri.

Engleza lui era precisă și manierată, chiar elegantă. Ascultându-l, n-ai fi zis că e fiul unui fermier din nordul ținutului Yorkshire.

Am băgat de seamă că se strâmbase puțin când îndoise genunchii și mă întrebam dacă suferă de artrită sau reumatism. Poate că de-asta ajunsese atât

de greu la ușă. Îl priveam și nu-mi venea să cred că are aproape optzeci de ani.

— Vă rog să mă scuzați, a zis. Nu știu ce am azi. Pot să vă ofer ceva? Poate ceva de băut?

Nu prea aveam poftă să beau, însă mi-am zis că poate așa gheața dintre noi o să se spargă.

— Pe la ora asta eu beau un păhărel de Armagnac. În scopuri pur medicinale, desigur. Doctorii francezi sunt mult mai înțelegători decât confrății lor englezi atunci când vine vorba de alcool. Sunteți amabil? Picioarele mele nu mai sunt cum au fost.

Mi-a arătat un dulăpior cu băuturi aflat lângă ușă, unde am văzut pahare și mai multe sticle.

— Sigur că da.

M-am dus și am turnat câte puțin Armagnac în două pahare, apoi i-am dat unul.

A luat o înghițitură și a plescăit încântat din buze.

— Mmm. Înainte beam coniac, dar după ce l-am gustat pe ăsta... Nectarul zeilor.

Am zâmbit și am ciocnit.

— Așa deci, a continuat el, cu o privire curioasă și bănuitoare în același timp. Și ce îl aduce pe un

compozitor de muzică de film în vizită la un bătrân mângăitor de hârtie?

Am învărtit Armagnacul în pahar ca să-i simt aroma.

— E o chestiune destul de delicată. Sper să nu vă necăjesc. Am să vă înțeleg dacă nu veți dori să stați de vorbă cu mine.

Sam Porter a ridicat din sprâncene.

— Ei, chiar că m-ați făcut curios. Dar ca să știu dacă sunt dispus să discut sau nu, mai întâi trebuie să știu despre ce e vorba.

Acum, că mă aflu în fața lui, mă simțeam stânjenit și nu-mi găseam locul. Singura explicație pe care i-o puteam oferi era o curiozitate puțin deplasată, cu toate că eram convins că adevărata explicație este alta. Dar, odată ajuns în acest punct, nu mai puteam ocoli răspunsul.

— Este vorba de Grace, am zis. Grace Fox.

Nu i s-a mișcat niciun mușchi pe față. A rămas ca împietrit, cu paharul ridicat, privind dincolo de mine. Nu-mi dădeam seama dacă se gândea la cele petrecute sau pur și simplu era șocat de îndrăzneala

mea. M-am foit pe scaun, am mai luat o gură de Armagnac... Prea mare, fiindcă m-a apucat tusea.

După o vreme care mi s-a părut îndelungată s-a întors spre mine și mi-a spus:

— A trecut foarte multă vreme de atunci, dar nu văd niciun motiv să nu vorbesc despre Grace, atâta timp cât sunteți cine spuneți că sunteți. A făcut o pauză, apoi a continuat: Atunci când Grace a murit, o parte din mine a murit cu ea. Nici acum nu mi-e ușor.

— Dar sunteți aici, încă mai pictați, aveți succes.

— Am avut noroc. Știți ce a spus Beckett? „Nu mai pot continua, așa că am să continui.” Așa s-a întâmplat și cu mine.

— Așa s-a întâmplat cu mulți dintre noi, dacă e să fim cinstiți, am spus, cu gândul la Laura.

Mi-a venit în minte o altă frază de-a lui Beckett, care îmi rămăsese în minte de pe vremea când eram student: „Ele nasc călare pe un mormânt, ziua strălucește o clipă, apoi se face iar noapte.”²² Dar ce preț are clipa aceea, cât ne zbatem să o umplem, cât ne străduim să înțelegem cine suntem, de ce suntem,

dragostea pe care o dăruim și cruzimea cu care îi tratăm pe ceilalți. Clipa aceea este durata unei vieți. Nu știu din ce motiv mi-a venit în minte cântăreața de jazz de la Ronnie Scott's și felul în care dăduse o nouă viață cântecului. Dacă nu s-ar mai fi oprit din cântat, aș fi ascultat-o la nesfârșit, și asta ar fi fost clipa dintre întuneric și întuneric. Însă viața e făcută din multe astfel de momente.

Sam a mormăit ceva și am revenit cu picioarele pe pământ.

— Ați făcut atâta drum doar ca să vorbim despre un incident demult uitat.

— Eu văd lucrurile altfel, am zis. De fapt, merg să-mi vizitez fratele care locuiește în Angoulême și m-am gândit că ar fi un prilej să vă fac o vizită.

— Mda. Măcar ați putea satisface curiozitatea unui bătrân, spunându-i de ce vă interesează?

Am încercat să-i explic cum am putut mai bine că interesul meu față de Grace Fox se datora întâi de toate faptului că mă mutasem în conacul Kilnsgate. Apoi aflasem de crimă și de execuție și am vrut să știu mai multe. Portretul de familie din hol, amintirile

fratelui meu despre ziua execuției și discuția cu Wilf Pelham îmi stârniseră și mai mult curiozitatea.

— Wilf Pelham? Cine n-a auzit de el? Vasăzică, mai trăiește?

— Vi-l amintiți?

— Sigur că da. Oi fi eu bătrân, dar senil nu sunt. Și oricum, memoria recentă se șterge prima. Îmi aduc aminte de zilele acelea de parcă au fost ieri. Pe vremea când eram copii, în timpul războiului, ne jucam împreună. Apoi am fost despărțiți vreo câțiva ani, cum se întâmplă. Eu îmi petreceam mai tot timpul la fermă și nu cred să fi avut în casă vreo carte despre altceva decât fătutul vițelilor. Părinții lui Wilf erau oameni școliți, cultivați, profesori amândoi, și locuiau la Frenchgate. Făceau parte din clasa de mijloc. Mai târziu, când aveam cincisprezece sau șaisprezece ani, Wilf era printre pușinii băieți de la oraș cu care puteam sta de vorbă. Se pricepea la pictură, muzică și literatură. Nici nu vă puteți închipui ce raritate era! Țineam la el și cred că m-a învățat multe, cu toate că era mai tânăr decât mine. Eu eram primitiv, neformat. Încercările mele de până

atunci se mărgineau la schițe cu vaci păscând pe câmp sau vreun peisaj mai acătării. Wilf nu era prost sau încuiat, cum erau alții, care nu vorbeau decât despre meciuri, sex și creșterea oilor. Avea ochi pentru pictură, însă adevărata lui pasiune era muzica. Uneori beam o bere împreună. Ba chiar venea la fermă să ne ajute când fătau oile sau când trebuiau tunse.

— Ați mers la școala de artă?

— Nu. Niciodată. Am învățat de la alți artiști.

— Unde se afla ferma?

— Ceva mai sus de Dalton. Acolo am crescut, dar școala am făcut-o la Richmond. Nu-mi doream să ajung fermier. Am plecat de acasă când aveam șaptesprezece ani și m-am dus la oraș, unde am locuit într-un apartament sărăcăcios, deasupra unui magazin de pălării din piața mare. Când și când mă întorceam la fermă ca să dau o mână de ajutor. A pufnit enervat. Țsta a fost unul din detaliile pe care presa le-a tot trâmbițat în legătură cu mine și care au avut darul de a înrăutăți lucrurile. Eram doar un băiat de țaran, înțelegeți? Un fel de echivalent al lui

Mellors din Amantul doamnei Chatterley, dacă la vremea aceea cartea ar fi fost pe piață. O să vă vină să râdeți, dar v-ați gândit vreodată că singurii care au făcut un film acceptabil după carte au fost francezii? Pare o poveste atât de englezească.

— Dar de regizorul Ken Russell ce ziceți?

— Nu m-am numărat niciodată printre admiratorii lui. Femei îndrăgostite? Poate. Mă rog, cred că m-am îndepărtat de subiect. Vasăzică, Wilf v-a povestit despre mine?

— Da.

— Da' cum de știe unde locuiesc? Nu ne-am mai văzut de cel puțin șaiszeci de ani.

— Nu el mi-a dat adresa. După ce am aflat că sunteți în viață, v-am dat de urmă prin bunăvoința unui prieten de-al meu, negustor de artă. Nici n-a fost greu, fiindcă sunteți o persoană cunoscută. Și apreciată.

— Da, cred că da.

— Credeți că ați putea să-mi povestiți unele lucruri?

— Ah, pot să-ți povestesc o groază de lucruri. Nu

prea știu de unde să încep. Cred că mai întâi ar trebui să-ți spun că Ernest Fox nu era un bărbat cumsecade.

— Asta mi-a spus și Wilf Pelham.

Sam a încuviințat din cap.

— Era un nemernic arogant, fără inimă, de-a dreptul crud.

— Atunci de ce s-a măritat Grace Fox cu el?

— Nu-ți poți da întotdeauna seama de la început cum e cineva. Pe lângă asta, era prieten de familie. Un om cu stare, după cum a decretat tatăl ei.

— A fost o căsătorie aranjată?

— O căsătorie avantajoasă. Noi, englezii, nu aranjăm căsătoriile. Ar trebui să știți.

— S-a purtat urât cu Grace?

— Depinde ce înțelegeți prin „urât”. De bătut n-a bătut-o, sunt sigur, fiindcă ea n-ar fi îngăduit. Însă o trata ca pe o sclavă și era nepăsător față de ea. Mai multă cruzime nu puteai să-i arăți cuiva ca Grace. Ea avea nevoie... era... Vă rog să mă scuzați.

A luat o înghițitură de Armagnac, și-a dres glasul. Nu plângea, dar era limpede că era copleșit de o

emoție cu care nu mai era obișnuit. M-a cuprins un sentiment de vinovăție. Dacă făcea un atac de cord sau o comoție cerebrală?

— Ce vreau să spun, a continuat el, este că Grace avea nevoie să fie îngrijită, avea nevoie de blândețe, bunătate și pasiune. De o poveste de dragoste. Fusesse rănită. Ernest era nesimțitor și crud. Unul ca el n-avea ce căuta lângă o persoană suferindă.

— Grace fusese rănită? Cum?

— În război, cred. Nu vorbea niciodată despre cele întâmplate, dar îți dădea seama din tăcerile ei, din înnegurarea care o cuprindea câteodată, de cele mai multe ori atunci când se găsea în fața unui lucru cu adevărat frumos. De câte ori privea un tablou al unui maestru o podidea plânsul. La fel când auzea o interpretare muzicală deosebită. Făcuse parte din Corpul de infirmiere al Armatei și călătorise mult. Despre eroismul acestor femei nu se prea vorbește, dar să știți că au văzut aceleași orori ca și soldații combatanți.

— Nu v-a povestit niciodată prin ce trecuse în timpul războiului?

— Nu. De fapt, puțini au tăria să povestească. Oamenii vor să uite, nu să retrăiască amintirile. Doar când ești copil e altfel.

— Pentru dumneavoastră cum a fost?

— Pentru mine? a râs Sam. Nici nu prea am despre ce să vorbesc. Nu ne plictiseam, cu toate că ferma noastră era departe de lume. N-am avut de suferit raiduri aeriene sau alte asemenea. Se întâmplau lucrurile obișnuite: mai dispărea câte o oaie, ne speriam că dă febra aftoasă în vite, mai aveam câte o recoltă proastă, ne certam cu oamenii de la minister veniți să ne spună ce și cât să cultivăm.

— Și dumneavoastră ce făceați?

— Trăiam într-o lume creată de mine. Mă prefăceam că sunt soldat sau spion. Aveam un ghid de identificare a avioanelor de vânătoare și a bombardierelor, o mască de gaz cu figura lui Mickey Mouse și un coif de oțel. Tata chiar a săpat un adăpost antiaerian în grădină. Deasupra făcusem straturi de legume. O dată am auzit o bombă zburând la câțiva kilometri distanță. Uneori bombardierele germane treceau pe deasupra noastră, îndreptându-

se spre Teesside. Altă dată, un Messerschmitt s-a prăbușit lângă Willance's Leap. Cam asta era distracția. Ei, sigur, mai aveam parte și de bârfele venite de la oraș.

— Cum ar fi?

— Că nu se respectă consemnul de camuflaj, că cei din Corpul de voluntari pentru paza coastelor se țin cu nasul pe sus, că nu știu care ofițer s-a combinat cu nevasta altuia... Povestea asta s-a încheiat cu un mare scandal public. Tot orașul ieșise pe stradă să-i vadă. Uneori mai lua foc câte o casă, era penurie de alimente, oamenii se plâneau că lagărul pentru prizonieri de război e prea aproape, cineva a dispărut...

— Cine a dispărut?

— Un tânăr numit Nat Bunting. O figură pitorească de prin partea locului.

— Cum s-a întâmplat?

— Habar n-am. Într-o bună zi pur și simplu a dispărut. Nu l-a mai văzut nimeni de atunci. Nu era chiar întreg la minte, dar tot timpul spunea că vrea să se înroleze, să-și facă datoria. Poate că într-adevăr

s-a înrolat și s-a dus pe front, poate că a fost omorât. S-o fi pierdut într-o peșteră sau o fi căzut într-un puț de mină. Cine știe? Ori poate că s-a mutat în altă parte. N-am auzit să fi avut familie. Îmi aduc aminte de el fiindcă uneori venea la fermă și tata îi dădea câte ceva de mâncare. Eu stăteam de vorbă cu el. Avea mintea mea de la șase sau șapte ani.

— Dar Grace nu era aici.

— Nu, din câte am înțeles. Nu o cunoșteam la vremea aceea. I-au reproșat că s-a încurcat cu un puști, de parcă avea o aventură cu un băiat de opt sau nouă ani. A zâmbit unui gând, apoi m-a privit și a oftat. Nu, Grace nu vorbea despre război. Știți ce, mă simt cam obosit. Cum v-am spus, n-am nimic împotriva să continuăm conversația. Ce-ar fi să luăm masa împreună diseară?

— Aș fi încântat, am zis.

— Unde locuiți?

I-am spus.

— Atunci să ne întâlnim la Le Dôme. E chiar la colțul dintre bulevardul Montparnasse și rue Delambre, foarte aproape de hotelul dumneavoastră.

Îl aflați fără probleme. Marcel are să ne găsească un colțisor liniștit. Spuneți-i că veniți din partea mea. Să nu vă faceți griji. Am să vin. La opt e bine?

Am dat pe gât restul de Armagnac și m-am ridicat.

— La opt e foarte bine. Vă rog să nu vă ridicați. Găsesc singur ușa.

A dat din cap, iar eu am traversat holul, am ieșit pe palier, am coborât scările și am ajuns pe stradă.

Trebuie să mărturisesc că am tras și eu un pui de somn când m-am întors la hotel. Într-adevăr, nu am șaptezeci și opt de ani, dar încep să-mi simt vârsta. Sau poate că era efectul vinului și al Armagnacului. Trecuse de mult vremea când beam două pahare de Martini și o sticlă de vin la dejun, când făceam nopți albe prin baruri unde tăiau fumul cu cuțitul, neîndurându-mă să mă despart de al cincilea pahar de scotch. Acum nici nu se mai fumează în baruri.

Puțin înainte de ora opt, m-am trezit ceva mai înviorat. Am plecat pe bulevardul Raspail spre luminile strălucitoare din Montparnasse, am trecut pe lângă câteva cafenele și un centru de fitness, unde

pasionații de sport, learcă de sudoare, alergau pe banda rulantă sau pedalau pe biciclete staționare. M-am simțit puțin vinovat: nu mai făcusem sport de nu mai știu când. Ei, dar nu foarte vinovat. Cum am ajuns la intersecția largă, plină de mașini, am și zărit Le Dôme pe colțul din stânga.

L-am văzut pe chelner măsurându-mă din cap în picioare cu o expresie ursuză, chiar agresivă. Se vedea că se gândește la care din mese să mă așeze. Când am rostit numele lui Sam Porter, s-a schimbat instantaneu la față. Era numai zâmbet.

— Oui, oui, monsieur. Suivez-moi.²³

Era un restaurant mare, pe mai multe niveluri, care dădea impresia că e împărțit în mai multe zone separate. Chelnerul cunoștea ordinea ierarhică, fără îndoială. M-a condus sus, pe scări și a dat colțul după bar, timp în care am admirat ambianța anilor '30: lămpi acoperite cu abajururi de pânză, tablouri, balustrade din alamă, bine lustruite, oglinzi, banchete de pluș roșu, lemn lăcuit. Probabil că aici luau masa Hemingway sau Scott și Zelda Fitzgerald, când erau doldora de bani. Cred că și chelnerii erau aceiași.

Am fost surprins să-l găsesc pe Sam așteptându-mă într-un separeu, oarecum izolat de restul localului. Citea un roman polițist. La masă ar fi putut sta chiar șase persoane – cam înghesuite, e drept –, dar pentru noi doi era loc berechet. Pe pereți erau atârdate picturi impresioniste cu rame aurite.

Sam a pus cartea pe masă și s-a ridicat pe jumătate ca să-mi strângă mâna. Era îmbrăcat cu un sacou alb de in, o cămașă mov și o cravată care părea pictată de Jackson Pollock. În față avea un pahar cu un lichid albicios, Pernod, Ricard sau ceva asemănător. M-a întrebat dacă vreau și eu, dar am refuzat.

M-a ajutat să aleg din meniu și am cerut creveți ca aperitiv, apoi calcan meunière. Sam a comandat stridii și doradă.

— Au o bouillabaisse ²⁴ fenomenală aici, a zis el, dar, din păcate, nu mai am pofta de mâncare de pe vremuri. E foarte sățioasă.

A studiat lista de vinuri și a ales pentru început o sticlă de Sancerre. După ce a făcut comanda – într-o franceză care mi s-a părut fără cusur – a ridicat

paharul și a zis:

— Salut. Mi-ați dat de gândit, prietene muzician. V-am căutat pe internet. Aveți o carieră interesantă, trebuie să recunosc. Sunt de-a dreptul impresionat. Am și văzut unele din filmele la care ați lucrat.

— Aha, vasăzică de aceea ați vrut să amânăm discuția? Ca să mă verificați pe internet?

A înclinat ușor capul.

— Doar în parte. Când ai trăit atât de mult ca mine și ai trecut prin ce-am trecut eu, nu te mai încrezi pe loc în primul venit. Pe de altă parte, apariția dumneavoastră, pe cât de neașteptată, pe atât de dramatică, m-a trimis înapoi în timp cu iuteala gândului. Aveam nevoie de un răgaz ca să-mi pun ordine în idei. Sigur nu doriți un aperitiv?

— Nu, mulțumesc. Cinstit să fiu, urăsc mirosul și gustul anasonului de pe vremea când, școlar fiind, era să mă înec cu o bomboană cu anason.

Sam a chicotit

— Oh, Doamne, bomboanele cu anason. Uitasem de ele. Și acadelele sferice care își schimbau culoarea pe măsură ce le sugeai, și bețișoarele de lemn-dulce,

tari de parcă erau chiar de lemn.

— Probabil că nu se mai găsesc în ziua de azi, am spus. Picturile sunt originale? am întrebat, arătând spre pereți.

— În mare parte. Adică nu sunt copii după artiști celebri. Sunt pictate „în stilul lui...” Lucrări de ucenici. Una, două sunt de valoare. Cele mai multe – nu, a încheiat, ridicând din umeri.

— E un restaurant foarte frumos, am zis.

— Așa este. O fărâmbă din vechiul Paris. Și stați să vedeți cum e calcanul! C'est magnifique. Ei, dar sunt sigur că aveți o groază de întrebări pentru mine, așa că vă rog să începeți. Ce-ați dori să știți?

Nu-mi făcusem un plan, căci nu știam cât își mai amintește sau cât va fi dispus să-mi împărtășească din amintirile lui. Mă gândisem mai degrabă să avem o discuție spontană, cât mai relaxată cu puțință. În orice caz, n-aș fi vrut să aibă impresia că îl iau la întrebări.

— Ați intrat vreodată în conacul Kilnsgate?

— Rareori, a spus el, cu un zâmbet în colțul gurii. Trebuia să ne ferim, să fim discreți. Nu ne scriam

aproape niciodată scrisori sau bilete, iar când totuși ne scriam aveam grijă să le distrugem. „Mănâncă acest mesaj” era gluma noastră. De fiecare dată când ne întâlneam, stabileam un alt loc și o altă oră pentru viitoarea întâlnire și aveam un plan de rezervă pentru cazul că unul din noi nu putea veni. O singură dată i-am dat un cadou – o tabacheră de argint care fusese a bunicii mele. A luat-o și mi-a spus că va găsi o cale să o păstreze, dar să nu-i mai cumpăr nimic altceva. Poate că acum pare exagerat, dar la vremea aceea credeam că e riscant. Ernest pleca uneori la oraș; stătea acolo peste noapte sau chiar mai multe zile. Bineînțeles, dacă Randolph era la internat și Hetty nu venea nici ea, profitam de situație. Ascundeam bicicleta în magazia din spatele casei. Știind cât de izolat este conacul, vă dați seama că nu era greu să treci neobservat. De cele mai multe ori ne adăposteam în hambare, clăi de fân, mergeam departe pe câmp... Vara a fost simplu, dar când a venit toamna și apoi iarna... vă puteți închipui. Cel mai mult ne-a plăcut pe coasta de est la sfârșitul verii și începutul toamnei. Nu aveam deseori prilejul, însă ne

plăcea să mergem la Staithes, Whitby, Robin Hood's Bay. Acolo am petrecut unele din cele mai frumoase zile împreună. Ne plimbam pe faleză și mâncam pește cu cartofi prăjiți împachetați în ziar. Am atâtea amintiri... Să nu credeți că legătura noastră era o patimă nestăpânită. Petreceam ore întregi doar vorbind despre pictură sau despre muzică, ori ne plimbam în tăcere, ținându-ne de mână, fericiți că suntem împreună. Uneori eu pictam, iar Grace stătea întinsă pe iarbă și mă privea. Aștepta din când în când sau visa cu ochii deschiși. Când ne-am oprit la hanul din Leyburn ca să scăpăm de ploaia de noiembrie, am crezut că suntem îndeajuns de departe de casă, însă cotoroașta aia habotnică ne-a ținut minte.

— Deci e adevărat? Din cauza ei a început ancheta?

— Da. Dacă n-ar fi fost ea... cine știe? a zis el, clătinând din cap. Am făcut o greșală prostescă. Ernest era plecat pentru câteva zile la Salisbury, la un institut de medicină sau așa ceva. Randolph era la școală. Ieșisem la plimbare. Aveam de gând să stăm la conac în noaptea aceea, să intrăm pe furiș după

lăsarea întinericului, dar s-a pornit o ploaie torențială și ne-am trezit că nu mai aveam cum ne duce din Leyburn fiindcă ultimul autobuz plecase. Am discutat și ne-am hotărât să petrecem noaptea la un han, pentru că, oricum, Grace nu era așteptată la conac în seara aceea. Am intrat la întâmplare, într-un han ceva mai retras. Și aici am dat de blestemata de Compton. Mi s-a părut mie că am recunoscut-o, că o văzusem în Richmond într-o casă unde făcusem niște reparații la zidărie, dar Grace a zis că mi se năzare. Era un loc îngrozitor. Friguros, aspru, redus la strictul necesar, ba chiar mai puțin. Covoarele erau roase până la urzeală, păturile erau subțiate. Unde te uitați, dădeai cu ochii de Biblii și cărțile religioase. Citate din Biblie, brodate pe o bucată de pânză și înrămate, erau atârinate pe pereți. Bătrâna era metodistă, nu știa decât că în viață nu e loc pentru distracție. Pe mine mă cam luase cu fiori. La început n-a vrut să ne primească. N-a vrut să creadă că suntem căsătoriți. Așa că i-am plătit mai mult decât făcea camera. Atunci n-a mai protestat. Acum, când îmi aduc aminte, îmi dau seama ce nesăbuiți am fost. Leyburn

era mult prea aproape de casă. Însă nici nu prea aveam de ales și, la urma urmelor, cine știa că Ernest Fox va muri peste o lună și ceva? Of, poate că ar fi trebuit să mă duc la Grace și să-i cer bani ca să-i închid gura cotoroaței. Nu cerea prea mult și Grace mi-ar fi dat banii dacă asta ar fi însemnat că ne dă pace.

— S-ar fi întors și ar fi cerut mai mult, l-am contrazis. Toți șantajii sunt la fel.

Sam și-a trecut mâna peste frunte.

— Da, cred că aveți dreptate. Pe mine m-a scos din minți tupeul ei. Și ipocrizia. Din nefericire, mi-am pierdut cumpătul și atunci s-a înverșunat împotriva noastră. Ba chiar a avut nerușinarea să scorească lucruri pe care a pretins apoi că le auzise. Minciuni de la cap la coadă.

— Ce anume?

— Minciunile pe care le-a spus la tribunal. Că a auzit-o pe Grace spunând că vrea să scape de Ernest ca să rămână cu banii, că o să-l otrăvească și apoi o să fugim în lume.

— Și n-ați vorbit niciodată de așa ceva, nici măcar

când erați singuri?

— Niciodată. Poate că am visat despre cum ar fi viața noastră dacă am fi liberi, dacă am putea fi împreună fără opreliști. Se poate ca Grace să fi spus cum ar fi dacă Ernest ar muri și noi am putea să ne continuăm viața împreună. Paris, Roma... Om fi zis chiar că ne-am bucura să scăpăm de el. Dar niciunul din noi n-a spus vreodată că o să-l otrăvim sau să-l ucidem. Grace și cu mine eram într-adevăr puțin boemi și ne feream de morala convențională, dar la minte eram limpezi și nu eram în stare să omorâm pe cineva. Nici nu eram atât de proști încât să ne închipuim că l-am putea ucide pe Ernest și scăpa nepedepsiți. Nici măcar nu ne-a trecut prin cap așa ceva. Tot ce puteam spera era ca Ernest să se plictisească de Grace și să se despartă de ea, numai că lui îi plăcea prea mult să o chinuiască și să o țină sub control.

— Credeți că ăsta este motivul pentru care l-a ucis?

Sam m-a privit cu asprime:

— De ce credeți că l-a ucis ea?

Am rămas mut de uimire. Până în acel moment încercasem să nu aduc vorba despre vinovăția lui Grace. Din fericire, tocmai atunci a venit chelnerul cu primul fel și cu sticla de Sancerre. A deschis-o, i-a dat lui Sam să guste, apoi ne-a turnat în pahare. A pus sticla într-o găleată cu gheață, lângă masă, a acoperit-o cu un șervet alb de in și a plecat.

— Mă străduiesc să nu-mi însușesc părerile altora, i-am spus după ce am gustat primul fel și l-am lăudat fără rezerve.

De fapt, erau deja destui care mă acuzaseră că mi-am propus să dovedesc nevinovăția lui Grace, așa că am încercat să păstrez un ton neutru. Sigur, dacă cineva ar fi crezut în nevinovăția ei, atunci Sam Porter era acela.

Sam a îndreptat furculița către mine.

— Bun. Atunci să vă spun ceva înainte să mergem mai departe. Nici Grace, nici eu n-am pomenit niciodată, nici măcar n-am visat să-l omorâm pe Ernest Fox. Nu eram în stare să ucidem pe cineva. N-am vorbit și nici nu ne-am gândit la așa ceva. Știu că lumea zice că felul în care m-am purtat cu baba aia

băgăcioasă m-a salvat, a dovedit că nu eram vinovat, că dacă aş fi avut ceva de ascuns n-aş fi trimis-o la plimbare. I-aş fi dat bani sau i-aş fi făcut şi ei de petrecanie.

— Aţi povestit poliţiei că venise să vă şantajeze?

— Sigur că da.

— Şi ce-au făcut?

— Mi-au răs în nas.

— Dar ce credeau că aţi făcut?

— Bineînţeles, credeau că fusesem implicat. Mai ales după ce a apărut şi cealaltă femeie. Unii din poliţişti mă cunoşteau şi aveau îndoieli cu privire la băiatul de la ţară care venise la oraş ca să se facă artist şi care îşi câştiga traiul reparând ziduri şi garduri sau depanând maşini şi motociclete. M-au interogat ore în şir. M-au şi bătut un pic. Nemernicul de Dettering şi căţei lui. Dar n-au găsit nicio dovadă.

— Care altă femeie?

— Proprietăreasa unei cârciumi din Barnard Castle a spus că ne-a auzit vorbind cum să „ne descotorosim” de cineva.

— Şi nu era așa?

— Pe dracu', sigur că nu. Nici măcar nu fuseserăm la Barnard Castle în ziua aia. Adevărat, am mers la Leyburn, dar nici n-am pus piciorul în Barnard Castle. A fost dată în vileag înainte să înceapă procesul – voia doar să atragă atenția asupra ei, să facă vâlvă – și se pare că mai procedase astfel și înainte. Însă declarația ei n-a rămas fără efect în ochii polițiștilor. Pe lângă asta, au început să apară și alții, precum ciupercile după ploaie.

— Cine?

— Tot felul de bârfitori și purtători de zvonuri. Oameni care spuneau că ne-au văzut împreună sau că ne-au auzit punând la cale crima. Oameni care voiau să devină celebri, măcar pentru o zi. S-au găsit unii care să spună că au văzut și alți bărbați venind sau plecând de la Kilnsgate în zilele când doctorul Fox era plecat la oraș. Hoășca aia de Compton a stârnit totul, cu gura ei spurcată. A înveninat pe oricine stătea s-o asculte. La slujbă, la ora de religie, oriunde stindardul moralei era ținut cât mai sus. Au cercetat minuțios tot ce făcuse sau spusese Grace în ultimele șase luni, ba chiar mai mult. Cine ar putea

scăpa basma curată din așa ceva? Au sucit și răstălmăcit tot ce spusese sau făcuse ea. De pildă, dacă acordorul de pian se întâmpla să treacă pe la Kilnsgate, fiți sigur că se găsea cineva care să declare că văzuse un bărbat ieșind din casă atunci când Grace ar fi trebuit să fie singură. Nu erau decât minciuni, bineînțeles, și încă din acelea ușor de dovedit, dar au înrăutățit lucrurile și mai tare. Cu câteva zile înainte de moartea doctorului, cineva a văzut-o stând de vorbă cu un tânăr în uniformă și asta le-a dat apă la moară bârfitorilor. Apoi, vreo două zile mai târziu, cuiva i s-a părut că Grace a zăbovit prea mult la discuție cu un tânăr vânzător. Ce ridicol! Au făcut mare caz, voiau ca lumea să creadă că e o târfă și că eu nu eram decât unul din mulții ei amanți.

— Cine spunea așa?

— Oamenii din oraș. Poliția.

— Cine era tânărul în uniformă? Despre ce vorbeau? Aveți idee?

— Habar n-am. N-am mai văzut-o pe Grace de la mijlocul lui decembrie. Randolph venise acasă de la

internat, iar ea era ocupată cu pregătirile de Crăciun. Cât despre mine, până la Crăciun am stat la unchiul meu din Leeds, unde am reparat mașini vechi. Voiam să adun bani ca să pot cumpăra daruri de Crăciun. De sărbători m-am întors la fermă. În Richmond nu izbuteam să scot destui bani din pictură.

— Soțul lui Grace știa de legătura voastră?

— Dacă știa, atunci nu i-a pomenit nimic, ori ea nu mi-a spus mie nimic.

— Înțeleg, am zis și am tăcut, gândindu-mă la ce mi povestise Sam Porter. Și cu toate astea poliția nu v-a acuzat de nimic?

— Nu. N-au putut dovedi nimic. Ce-ar fi putut dovedi? Nu aveau la îndemână decât insinuări. Chiar dacă, să zicem, aș fi vrut să-l omor pe Ernest Fox de dragul lui Grace, nu aș fi avut nici mijloacele, nici ocazia. Eram înzăpezit la fermă împreună cu mama și tata în ziua când s-a petrecut crima. Tot ce puteau era să mă acuze că am conspirat la omor, dar și asta era o acuzație trasă de păr.

— Ați depus mărturie la tribunal?

— N-am apucat, adică n-am apucat să spun ceea

ce doream. Cum se cheamă un astfel de martor în serialul cu Perry Mason? Martor ostil? Cam așa cred că mi-au spus, nu mai țin minte. Dar dacă se gândeau că am să-i ajut să o trimită pe Grace la spânzurătoare, se înșelau.

— Ce le-ați spus?

— Adevărul, ori de câte ori am putut să spun ce gândesc. Dar procurorul nu voia să știe decât cum era relația mea cu Grace, ce vârstă am, cum putusem să ne purtăm așa, unde ne întâlneam... lucruri de felul ăsta. De vreme ce pe mine nu mă putuseră acuza, căutau un motiv pentru ca Grace să fi comis crima. A fost un spectacol al fățărniciei. Orice spuneam, jurații erau împotriva mea. Când am încercat să o apăr pe Grace, și-au închipuit că mințeam ca să o scap, fiindcă o iubeam. Lăudabil, dar nu de-ajuns. Însă orice și-ar fi închipuit nemernicul ăla și oricât a încercat să mă intimideze, n-a putut scoate de la mine nimic împotriva lui Grace, așa că până la urmă m-au lăsat în pace. N-o să vă vină să credeți, dar a insinuat chiar că am aranjat lucrurile cu atâta dibăcie încât Grace să pară vinovată. Au pretins că mi-am dat seama că,

dacă o refuz pe babă, se va ajunge la o anchetă a felului cum se purtase Grace și apoi la arestarea ei. Practic, mi s-a spus că am noroc să nu fiu și eu acuzat de crimă și nevoit să-mi apăr viața la proces.

— Dar ce v-ar fi împins să vă purtați așa cu persoana iubită?

— Asta am zis și eu. Tribunalele nu văd partea romantică a iubirii. Despre ea s-a crezut că l-a omorât pentru bani, or ei nu i-a păsat niciodată de bani.

— Dar avocatul lui Grace nu v-a pus întrebări?

— Ba da, însă n-a mai putut schimba nimic. Răul fusese făcut. Și oricum, ce-aș fi putut eu spune? Că o iubeam? Da, așa era. Că aveam o legătură? Și asta era adevărat. Că soțul ei era agresiv și misogin? Cine ar fi crezut un băiat de țăran? Mi se pare că până și judecătorul era membru în același club cu Fox. Doctorul avea relații și le cultiva. Eu nu puteam spune decât că Grace și cu mine ne iubeam și că nici prin cap nu ne-ar fi trecut să facem rău cuiva. Ei, cine m-ar fi crezut? Nu era de-ajuns.

În timp ce vorbea, ochii i s-au umplut de lacrimi și

a trebuit să se oprească fiindcă vocea îi tremura.

— Îmi cer scuze, a zis. Nu credeam că, după atâta timp, am să simt aceeași mânie și amărăciune. Ce păcat! Grace era o ființă blândă și iubitoare. În sufletul meu nu pot să cred că a omorât pe cineva.

— Deci credeți că spânzurarea ei a fost o eroare?

— Parcă ar fi prima! Sau ultima.

— Ați vizitat-o când era în închisoare?

Sam a lăsat privirea în jos și a clătinat din cap.

— N-am putut da ochii cu ea, iar ea m-a rugat să nu vin. Mi-a spus că s-a împăcat cu soarta și că n-ar avea tăria să mă vadă. I-ar fi frânt inima. După aceea zi din decembrie când am fost la tribunal, n-am mai văzut-o. Ne-am scris de câteva ori, dar și asta era greu de îndurat. În declarația ei, Grace le-a spus că eu n-am nicio legătură cu cele întâmplate și că nici măcar nu știussem de moartea soțului ei. Mi-a fost de ajutor, fiindcă m-au lăsat în pace.

— Dar ea însăși nu a mărturisit?

— Nu, niciodată. A susținut întotdeauna că el făcuse un atac de cord, că se dusese să-l ajute, dar că era prea târziu. Și o cred.

— Pare evident. Dar ce s-a întâmplat? Cum ar fi putut să-l otrăvească?

— Cu potasiu. Se pare că dă aceleași simptome ca atacul de inimă.

— Și ce v-a spus Grace în scrisoare?

— Să o dau uitării și să-mi văd de viața mea.

Mi s-a pus un nod în gât. Cam așa îmi spusese și Laura când și-a dat seama că e pe moarte.

— S-a apărât vreodată în fața dumneavoastră, v-a spus că e nevinovată?

Sam m-a privit încruntat.

— Nu era nevoie.

— Și dovezile?

— Care dovezi? Grace a fost condamnată din cauza comportării ei imorale și a poziției pe care o avea soțul ei în societate. Faptul că avea o legătură cu un bărbat mult mai tânăr, pe deasupra și fiu de țăran, l-a făcut pe soțul ei să pară cu adevărat o victimă și i-a atras simpatia juraților.

— V-ați simțit nedreptățit?

— Ba bine că nu. Sam a tăcut o clipă, apoi mi-a aruncat o privire tăioasă și a îndreptat din nou

furculița către mine. Și încă mă mai simt așa. Cred că mă înțelegeți, ați trecut prin asta. De câte ori n-ați fost judecat și găsit vinovat chiar din clipa în care deschideți gura? De fapt, de asta ați și fugit în America.

— Să știți că fetele de acolo se dau în vânt după accentul englezesc. Orice fel de accent englezesc. Nu credeam că veți găsi atâtea despre mine pe internet.

Sam a mai turnat vin și a zâmbit strâmb.

— Nici nu v-ar veni să credeți.

— Mai știa cineva ce fel de om este Ernest Fox? am întrebat.

Sam a pufnit.

— Ei, sigur că știau. Dar dacă e să ne gândim, nu era prea diferit de cei de condiția lui socială. O soție frumoasă era un motiv de mândrie, puteai să te arăți cu ea în lume. Așa că nimeni n-a scos o vorbuliță. Iar mie nu mi s-a dat prilejul să spun ce voiam. Procurorul, care era un ticălos șmecher, a încercat în câteva rânduri să mă facă să-l ponegresc pe Fox, dar avocatul lui Grace și-a dat seama că așa face mai mult rău dacă l-aș critica în fața juraților. Nimeni nu dorea

să punem în discuție caracterul lui Ernest Fox. A fost un fel de înțelegere tacită. Au încercat să o prezinte pe Grace ca pe o femeie insensibilă, spunând că din cauza ei aveau camere separate, fiindcă nu putea suferi să o atingă bărbatu-său și de aceea l-a privat de drepturile lui conjugale.

— Și lucrurile nu stăteau așa?

— Nu. Aveau camere separate de când Grace era însărcinată în luna a șasea, iar după ce l-a născut pe Randolph, Ernest a hotărât că se simte mai bine așa. Grace îi dăduse un moștenitor. Nu s-a mai apropiat de ea.

8.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox, aprilie 1953, de Sir Charles Hamilton Morley

În cele din urmă, ninsoarea s-a oprit și în dimineața zilei de duminică, 4 ianuarie 1953, la aproape două zile după tragicele evenimente petrecute la conacul Kilnsgate, o mașină de dezăpezit a curățat drumul. Telefonul tot nu mergea, așa că cei din casă nu putuseră să comunice cu restul lumii. Cu toate acestea, când s-a aflat care este situația, a venit o ambulanță, cu toate că nu se mai putea face nimic pentru Ernest Fox. Trupul a fost dus la morgă. Grace îl lăsase în pat și îl acoperise cu un cearșaf alb. Nu mai aprinsese focul, așa că frigul iernii conservase cadavrul și oprise orice proces de putrefacție.

Este greu să ne închipuim tensiunea, deznădejdea

și groaza celor patru persoane prizoniere în conacul Kilnsgate timp de două zile, vreme în care afară viscolul se întetea și nămeții acopereau totul. Când au sosit ajutoarele, soții Lambert și mai ales Hetty Larkin s-au bucurat să plece spre casă după ce petrecuseră două zile alături de un cadavru și de o văduvă îndoliată. Ce simțea văduva îndoliată nu putem ști.

La momentul respectiv nu exista niciun motiv ca poliția să o bănuiască de intenții criminale, așa că nu s-a făcut percheziție. Totuși, pentru că trecuse atâta timp de la moartea doctorului Fox până la „descoperirea” cadavrului și era nevoie să se stabilească în mod oficial cauza decesului, s-a procedat la o anchetă judiciară. Grace Fox a povestit cum acționase atunci când a descoperit că soțul ei are un atac de cord. Pe baza dovezilor medicale, patologul care a făcut autopsia, mai mult de formă, a confirmat că doctorul Fox murise de moarte naturală – infarct miocardic – și a eliberat un certificat de deces în acest sens. Ancheta a fost amânată, moartea doctorului a fost deplânsă de tot orașul și înmormântarea a fost programată pentru vineri, 9

ianuarie. Sora lui Grace, Felicity, și soțul ei, Alfred, au venit la Kilnsgate de îndată ce au auzit de moartea lui Ernest Fox.

Și totul s-ar fi putut încheia aici.

Numai că în ziua de 8 ianuarie, inspectorul de poliție Kenneth Dettering de la Secția de cercetări penale a aflat de la câțiva proprietari de prăvălii și hangii că Grace Fox fusese într-adevăr văzută în ziua aceea la Leyburn, împreună cu băiatul numit Porter, și că mai fuseseră văzuți împreună și în alte locuri. Polițistul a mai aflat despre noul post pomenit de doctorul Fox în cursul dineului de Anul Nou, ceea ce însemna că nu doar el, ci și soția lui aveau să plece din Richmond și, lucrul cel mai important, că Grace era nevoită astfel să se despartă de amantul ei, Samuel Porter. Bănuind că această despărțire fusese ultima picătură pentru Grace Fox, inspectorul Dettering l-a înștiințat neîntârziat pe medicul legist și, după o scurtă dar aprinsă discuție referitoare la temeiurile legale, înmormântarea a fost amânată, s-a dispus o nouă autopsie și ancheta a fost redeschisă imediat. Moartea doctorului era considerată acum

„suspectă”.

OCTOMBRIE 2010

După ce ne-am băut cafeaua și ne-am delectat cu deserturi cu ciocolată, Sam a respins orice tentativă a mea de a plăti și m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să mergem înapoi la el acasă ca să mai bem un ultim pahar. Era încă devreme, nu trecuse cu mult de ora zece și seara frumoasă te invita la o plimbare pe bulevardele Parisului. l-am răspuns că aș fi încântat.

Am luat-o pe îngusta rue Delambre și am trecut pe lângă poissonnerie²⁵, unde, cu toate că era închis, îți puteai face o idee de ce aveau să vândă a doua zi după lăzile rânduite pe trotuarul ud. Sam purta o pălărie de pai și avea un baston cu un cap de leu în chip de măciulie, cu toate că nu îl folosea propriu-zis ca să se ajute la mers, ci doar se sprijinea din când în când în el. Mergea încet, dar se ținea drept și nu găfâia deloc. Ne-am oprit la stopul de la colțul cimitirului acum cufundat în întuneric, pe bulevardul

Edgar Quinet.

— Poate că o să vi se pară ciudată întrebarea mea, am zis, dar vi s-a părut că Grace era preocupată atunci când ați văzut-o ultima oară? Părea tulburată, supărată, abătută fără motiv, îngrijorată de ceva?

— Când ne-am văzut ultima dată, nu, a spus Sam. Doar că asta a fost cu trei săptămâni înainte să moară soțul ei. Plus că relația noastră era deosebită. Trăiam într-o lume numai a noastră, o lume închisă, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Grace nu-mi vorbea de necazurile ei familiale, chiar dacă le-ar fi avut. De cele mai multe ori nici nu știam ce gândește. Îi plăceau pictura, cărțile, muzica și despre asta stăteam de vorbă atunci când nu făceam dragoste. Puțin ne păsa de bani și lucrurile materiale. Cred că pentru Grace legătura noastră era un mod de a scăpa din lumea ei. Sunt sigur că s-ar fi plictisit de mine în scurtă vreme. Așa era ea, nu-și găsea niciodată locul. Eu nu puteam pătrunde în gândurile ei, nu-mi dădeam seama ce caută.

— Era credincioasă?

— N-aș zice. În orice caz, nu așa cum sunt

oamenii obișnuiți. Spunea că și-a pierdut credința, măcar că nu mi-a explicat niciodată de ce. Cred însă că avea amintiri care o chinuiau. Și mai cred că în adâncul sufletului era foarte religioasă. Așa sunt unii, îi privești dar n-ai putea spune dacă sunt atei convinși sau catolici convertiți. Lui Grace îi plăcea Graham Greene, era unul din romancierii ei preferați. Asta spune ceva despre firea ei, fără îndoială.

— Greene era un catolic convertit.

— Așa este, dar parcă nu-i venea ușor. Grace mergea la biserică de dragul aparențelor. Majoritatea celor care aveau poziția ei socială mergeau la slujbă pe atunci. Cred însă că se gândea mai des la Dumnezeu decât cei mai mulți din cei care se băteau cu pumnul în piept că sunt credincioși. Mersul la biserică ar fi fost o corvoadă pentru ea dacă n-ar fi fost muzica. Grace cânta în cor și uneori și la orgă. Îi plăceau Bach și Haendel. Vreau să zic că și eu sunt ateu, dar asta nu înseamnă că nu-l apreciez pe Michelangelo sau pe Giotto.

— Și nu v-a pomenit nimic despre necazurile ei sau sentimentele față de soț?

— Ba da, mi-a spus că dorm în camere separate. Dar asta fiindcă m-a cuprins gelozia și i-am spus că nu suport gândul ca altcineva să o atingă, să facă dragoste cu ea, și mai ales el. S-a grăbit să mă asigure că nu o atingea nimeni, nici măcar soțul ei. Uneori îmi vorbea de mici probleme casnice, dar niciodată nu zăbovea asupra lor. Nu-și aveau locul în relația noastră. Nu o consolam dacă Randolph își julse genunchiul ori intrase în vreo belea la școală sau altele de felul ăsta. Grace era uneori tăcută, absentă, poate chiar cu toane, dar în cea mai mare parte a timpului noi trăiam într-o lume romantică, cu visurile noastre. Ceilalți nici nu existau pentru noi, până când cineva a pătruns cu forța în lumea noastră, mânat de gândul răzbunării. Relația noastră era delicată, inefabilă. Nu, ea n-a mai spus nimic despre felul în care se purta bărbatu-său cu ea. Am ghicit că era un om crud, fără suflet, din stările ei sufletești și din unele aluzii pe care le făcea.

— Dacă vă iubeați atât de mult și nu vă păsa de bani, atunci de ce n-a divorțat Grace de Ernest? Ați fi putut pleca de-acolo. Oamenii divorțau chiar și în anii

'50, fără îndoială.

— Da, sigur, dar mai rar. Era mult mai greu și trebuia să înduri oprobriul societății. În primul rând, Ernest Fox n-ar fi îngăduit. Un bărbat ca el nu putea să-și acuze nevasta de adulter pentru ca apoi lumea să îl creadă încornorat. Oamenii de condiția lui tănuiau astfel de lucruri, ajungeau la o înțelegere, își mâncau unul altuia viața în particular, dar când ieșeau în lume aveau o imagine civilizată. Era genul de bărbat care ar fi adus-o târâș acasă dacă ar fi cutezat să-l părăsească. Doar așa, ca să-i arate cine e mai puternic.

— Din câte mi-am dat eu seama, Grace a fost întotdeauna un pic răzvrătită, încăpățânată. Nu prea respecta conveniențele, nu-i așa? De pildă, mergea cu motocicletă. Îmi închipui că nu erau multe femei care mergeau cu motocicletă la vremea aceea.

Sam m-a privit cu un zâmbet trist.

— Ah, motocicletă Vincent. Era mai degrabă un moft. Învățase să conducă în timpul războiului și chiar îi plăcea. Dar asta nu înseamnă că era genul de femeie care și-ar fi părăsit soțul și copilul, ca să nu

mai vorbim dacă ar fi renunțat la poziția ei socială și la comoditățile vieții. Nu, chiar atât de răzvrătită nu era. Da, poate că până la urmă am fi fugit în lume dacă legătura noastră ar fi durat, numai că atunci când am fi putut n-am fugit, iar pe urmă a fost prea târziu. Dacă cineva ne-o fi auzit punând ceva la cale, atunci precis visam cu ochii deschiși despre cum să fugim împreună. Însă orice am fi simțit când eram împreună, după ce ne despărțeam știam amândoi că așa ceva nu se va întâmpla. Pur și simplu nu aveam curajul necesar. Sunt visători care rămân doar cu visele. Și apoi, nu uitați că mai era și băiatul. Grace nu l-ar fi lăsat pe Randolph în grija lui Ernest, iar să-l luăm cu noi ar fi fost complicat. În lumea noastră de vis nu era loc pentru copii. Iar dacă l-am fi luat, Ernest, cu toate că nu ținea în mod deosebit la el, ne-ar fi urmărit și-n gaură de șarpe doar ca să-și ia înapoi moștenitorul.

S-a pus verde, am traversat rue de la Gaîté și am mers mai departe pe rue Froidevaux, din care se desprindea străduța unde locuia Sam. În fața cafenelelor și bistrourilor o mulțime de oameni erau

așezați la mese pe trotuar. La un moment dat, mi-a venit în nări miros de Gauloises și mi-am adus aminte de vremea când eram la școală. Cumpăram tot felul de țigări exotice de la o tutungerie mică, aflată pe Boar Lane, în centrul orașului Leeds: Sobranie Cocktails, care aveau hârtie în culori pastelate și filtre aurite, Sobranie Black Russians, negre cu filtrul lung, auriu, țigaretetele turtite Passing Cloud, apoi Pall Mall și Peter Stuyvesant din America, și Camel, despre care credeam că sunt făcute din balegă de cămilă, iar din Franța Disque Bleu, Gitanes galbene și Gauloises. Cele mai multe aveau un gust oribil și tușeam când le fumam, dar nu ne dădeam bătăuți, convinși că așa se poartă oamenii cu gusturi fine.

— Cum v-ați cunoscut? l-am întrebat pe când ne apropiam de clădirea unde locuia.

Sam a zâmbit unei amintiri.

— La o expoziție a artiștilor locali, deschisă în hala din piață. Îmi aduc aminte că era 19 iulie, ziua când începeau Jocurile Olimpice la Helsinki. Toată lumea era agitată, fiindcă se zvonise că rușii intră iar în Finlanda.

— Și Grace?

— Se învârtea prin expoziție. M-am gândit că arată trăsnet. Dacă ați fi văzut-o..., zise clătinând din cap. Era o femeie fără vârstă. În ziua aceea călduroasă purta o rochie galbenă și o pălărie cu boruri mari, cu fundă și pană asortată. Poate să vi se pară neobișnuit, dar primul lucru pe care l-am remarcat la ea au fost picioarele. Era încălțată cu sandale italienești, cu toc înalt, cum nu prea purtau femeile din Richmond. Avea glezne elegante și gambe frumos arcuite.

— Ați privit-o cu ochi de artist? l-am întrebat.

Mi-a aruncat un zâmbet poznaș.

— Întocmai.

După atâția ani, avea aceeași sclipire în ochi.

— Ținea în mână un evantai oriental pictat din care flutura când și când ca să împrăștie aerul umed. O apariție un pic afectată, dar foarte atrăgătoare. Am intrat în vorbă. Voia să cumpere un tablou pentru salonașul ei, o acuarelă cam anemică reprezentând mănăstirea Easby. Eu, în schimb, mă străduiam să-i îndrept atenția spre unul din tablourile mele. Aveam nevoie de bani. Până la urmă și-a dat seama unde

băteam și a izbucnit în râs.

— L-a cumpărat?

— Da. Ne-am dus să bem o ceașcă de ceai în piața mare, fără niciun gând ascuns, fiți sigur. Cum v-am mai spus, pe vremea aceea reparam mașini și altele asemenea ca să mai scot un ban. Ea mi-a zis că are o motocicletă Vincent care nu mergea prea bine și m-a rugat să văd ce e cu ea. Am întrebat-o dacă ar fi de acord să-i fac portretul în schimb. Se pricepea destul de bine la pictură, muzică și poezie. Îi plăceau foarte mult prerafaeliții, despre care eu credeam că au un erotism exagerat. Ne-am contrazis, fiecare ținea la părerea lui, dar nu avea importanță. Așa a început. Eu am fost vrăjit din prima clipă.

— Și Grace?

— Cred că mai degrabă o amuzam. Țineți seama că eram amândoi foarte timizi și ne aflam într-o situație cu totul nouă pentru fiecare din noi.

— V-a spus ea așa?

— Că nu mai avusese niciun iubit de când se căsătorise? Da. Eu eram foarte gelos. Îmi amintesc că o băteam la cap fără încetare. Mi-a spus că un ofițer

a sărutat-o o dată, în timpul războiului, dar asta a fost tot.

— Și atunci de ce? De ce dumneavoastră?

Sam a tăcut, privind în gol.

— Dumnezeu știe. Se plictisea, era nefericită. Trăise prea multă vreme în minciună, a încheiat, ridicând din umeri.

— Și tabloul pe care l-a cumpărat? Vă amintiți ce era?

— Dacă îmi amintesc? Cum aș putea uita? Era o pictură în ulei a cuptorului de var aflat pe versantul din fața conacului. L-a atârnat deasupra căminului într-una din camerele de la etaj, în partea din spate a casei. Era camera în care cosea sau citea, unde se retrăgea ca să scape de soțul ei și să găsească un pic de tihnă și liniște. Avea un frumos pupitru din lemn de nuc cu capac-rulou, o piesă veche, la care stătea când scria scrisori. A recunoscut priveliștea pe loc, bineînțeles, și ne-am mirat amândoi cum de fusesem acolo în mai multe rânduri ca să fac schițele pregătitoare și ea nu mă văzuse. Nu e greu să recunoști străinii de Kilnsgarthdale.

— Tabloul e tot acolo, i-am spus. Îmi place foarte mult.

Cele povestite de Sam avuseseră darul să mă emoționeze, cu toate că n-aș fi putut spune de ce. Vechiul salonaș al lui Grace era acum biroul meu. Într-o oarecare măsură, camera mă invitase să o ocup. Tabloul pictat de Sam atârna pe perete, scaunul pe care stătuse ea cosând sau citind până spre dimineață era acolo, la fel și pupitrul unde scrisese scrisori sau rezolvase probleme gospodărești și care era acum masa mea de lucru.

— Mulțumesc, a zis Sam.

— Ați văzut vreodată portretul de familie din holul conacului?

Sam s-a strâmbat.

— Da, din nefericire. L-a pictat Vivian Mountjoy, un prieten de-al lui Ernest Fox de la clubul de golf. Absolut îngrozitor, nu credeți?

— Cred că artistul a reprezentat destul de bine frământarea sufletească a lui Grace.

Sam m-a privit cu asprime.

— Și băiatul, Randolph? am întrebat, simțind că ar

fi bine să schimb subiectul. Nu vă încurca?

— Era plecat la niște rude din Devon, să-și petreacă vacanța de vară la mare. În toamnă s-a întors la internat.

Odată ajunși în fața apartamentului, am fost nevoit să recunosc că genunchii îmi dădeau mai multă bătaie de cap decât lui Sam, cu toate că se vedea că și pe el îl chinuiau. A rânjit, strângând din dinți, și mi-a zis:

— De ani de zile mă bate gândul să mă mut, dar cred că n-am să plec niciodată. Am prea multe lucruri aici. Pe deasupra, nu cred că mi-aș mai permite în altă parte ceva atât de somptuos. Cred că mă vor scoate de aici în sicriu.

M-a invitat în salon și a turnat o cantitate generoasă de Armagnac în două pahare înainte să se trântescă în fotoliul lui preferat. Am observat că fruntea îi era acoperită de sudoare. Și-a aprins un trabuc. Până atunci nu mai fumase.

— Încă un răsfăț, a zis. Dar numai după cină, și numai unul.

— A fost o cină excelentă, am spus, ridicând paharul. Mulțumesc.

— Plăcerea a fost de partea mea. Cum v-am spus, nu prea am avut musafiri din Anglia în ultima vreme. Cum mai merg treburile în țărișoara noastră?

— Ca și până acum. Impozitele sunt prea mari, nivelul de trai e la pământ. Peste tot se fac reduceri. Înțeleg că mergeți destul de des în Anglia?

— Când și când, ca să vând vreun tablou sau să particip la expoziții. Când sunt acolo, îmi place să trăiesc pe picior mare. Hoteluri de lux, cluburi exclusiviste, însoțitoare rasate, restaurante scumpe. Nu mai e ca pe vremuri, când luam viața în piept, plăteam impozite și-mi făceam griji dacă am bani pentru facturi. Am cam pierdut legătura cu oamenii simpli.

— În Richmond n-ați prea avea cum să vă permiteți asemenea fantezii, am zis eu. Dacă așa ceva căutați, ar trebui să mergeți la Northallerton sau Harrogate.

— La fel era și pe vremea aceea. Lui Grace îi plăcea să-și facă cumpărăturile în Harrogate.

— Ce-ați făcut după proces?

Sam a tăcut o vreme.

— Nimic. O vreme n-am putut face nimic. La început am stat în apartamentul din oraș, însă oamenii aruncau cu pietre în geamuri și scriau lucruri obscene pe ziduri, așa că proprietarul m-a dat afară. De lucru nu mai găseam... M-am întors la ferma părinților mei și am stat acolo o vreme. Nu încuviințau ceea ce făcusem, bineînțeles, dar s-au purtat frumos cu mine. Într-adevăr, acasă e locul unde ești oricând bine primit. Încă mai speram că pedeapsa va fi comutată sau chiar suspendată și că totul se va dovedi un vis urât.

— Oamenii din oraș s-au întors împotriva dumneavoastră?

— Nu. Nu toți. Unii au fost alături de mine, altora le-a fost milă, unii s-au purtat ca și cum nu se întâmplase nimic. Wilf mi-a ținut întotdeauna partea, trebuie să recunosc.

— V-ați dus la Armley?

— O singură dată. Doar ca să văd închisoarea. Știam unde se află, bineînțeles. Unchiul meu locuia la Wortley. Am stat afară, lângă școală, și am privit-o. Avea ceva amenințător, întocmai ca o fortăreață

medievală.

— Tot așa arată și acum, am zis. Doar că s-au mai făcut unele adăugiri, în ton cu vremea; a fost modernizată pe ici, pe colo.

— N-am vrut să fiu prin preajmă când... înțelegeți? Poate ziceți că sunt laș, dar pur și simplu n-am avut puterea. Am plecat la Londra, am călătorit prin Europa câțiva ani și m-am întors aici în vara lui 1956. Grace îmi scrisese o scrisoare frumoasă înainte să moară. Poate că un pic prea formală, prea rece, dar, ținând seama de împrejurări, nu avea cum să spună ce avea pe suflet. Cu toate astea, era o scrisoare plină de afecțiune și delicatețe.

— Ce v-a scris?

Sam Porter a ridicat dintr-o sprânceană.

— Ei, asta chiar că n-am de gând să vă spun!

— Aveți dreptate.

M-a privit câteva clipe în tăcere, parcă mă cântărea, apoi s-a ridicat încet în picioare.

— Haideți cu mine, m-a poftit.

Am luat-o pe coridor în urma lui Sam. A dat colțul

și m-am trezit în alt coridor. Oare cât de mare era apartamentul? După ce am mai dat un colț, am ajuns la o ușă pe care a deschis-o, a aprins lumina și s-a dat deoparte ca să pot intra.

— Îmi cer scuze pentru dezordine, a zis.

Nu era chiar dezordine, doar că în cameră erau înghesuite multe lucruri și nu prea aveai loc să te miști. Pe rafturi erau teancuri de schițe, iar de pereți erau sprijinite vrafuri de tablouri. A scotocit printre hârtiile de pe un raft, a tras afară un caiet de schițe de mari dimensiuni, frumos legat, și mi l-a întins. Cuprindea desene ale aceleiași femei frumoase pe care o văzusem în tabloul de la Kilnsgate.

Mi s-a tăiat respirația. N-aș ști să spun de ce, dar mi-a venit în minte și imaginea întrezărită în oglinda șifonierului. Ce copilărie, am zis în sinea mea. Nu o văzusem îndeajuns de bine cât să o recunosc. Imaginația îmi juca din nou feste.

— Grace, am zis.

Sam a încuviințat din cap.

Unele din desene erau nuduri. Se vedeau sânii tari, alunița de deasupra inimii și alta lângă buric,

triunghiul de păr dintre picioare, desenat ca o ceață întunecată, misterioasă. Avea burta ușor rotunjită, coapse subțiri, gambe frumos arcuite, glezne fine și picioare mici, delicate. Cu toate că pielea era deschisă la culoare, nu era fără pată. Ici și colo avea locuri mai decolorate și ceva mai multe alunițe decât te-ai fi așteptat.

Unele din desene înfățișau detalii ale trupului ei – o mână, un braț, torsul –, altele erau portrete, cu cap și umeri. Nu puteai să-ți desprinzi privirea de la ochii ei negri, îngustați de parcă vedea ceva dincolo de artist, de la gura mare, cu buzele întredeschise, de la valurile de păr negru care îi cădeau în bucle largi pe umeri. În unele desene era întinsă pe spate, cu mâinile sub cap, cu ochii închiși și o expresie senină pe față, adormită într-un câmp cu flori sălbatice. Unele desene erau doar prim-planuri, în altele se vedeau marea și o faleză stâncoasă în fundal.

Cred că le-am privit fără măcar să respir, fiindcă dintr-odată am simțit nevoia de aer. M-am întors spre ușă.

— Mai sunt, a spus Sam.

A întins mâna spre un maldăr de pânze și mi-a întins-o pe prima. Era o pictură în ulei făcută după una din schițe. Grace era întinsă pe un șezlong, cam la fel cum stă Maja lui Goya. E un tablou bun, mi-am zis, încercând să fiu obiectiv. Liniile curgeau frumos, curbele erau bine îmbinate, rotunjimea șoldurilor, faldurile țesăturii, lumina și umbra aveau o misterioasă putere evocatoare, te trimiteau cu gândul la plăcerea trăită sau care urma să vină.

În alt tablou i-am văzut capul și umerii din spate, profilate pe un fundal neutru care scotea în evidență contrastul dintre pletele negre și pielea albă a gâtului lung și umerilor simetrici. Îmi amintea de o pictură a lui Dalí pe care o văzusem la muzeul din St. Petersburg, Florida.

Al treilea tablou era un portret al lui Grace, din profil, cu capul ușor înclinat. Era îmbufnată, tristă sau cu gândul aiurea. Poate că era într-una din acele dispoziții mohorâte despre care îmi pomenise Sam.

Erau multe tablouri cu ea: îngenunchind pe o pajiște ca să culeagă o floare; goală, întinsă pe pat, cu o privire șagalnică; înmuind mâna în apa mării a cărei

suprafață, pictată în maniera impresionistă, sclipea ca mii de diamante; sprijinită de o fereastră întunecată, cu obrazul luminat pe jumătate de o lună fantomatică.

Ce aveau tablourile în comun era faptul că, privind-o pe Grace, nu te gândeai nicio clipă la vârsta ei. Mai târziu, când am calculat vârsta ei, mi-am dat seama că trebuia să fi avut aproape patruzeci de ani, dar n-ai fi zis. Fără îndoială, Sam îi idealizase imaginea și își proiectase propria lui dorință în tablouri, însă pe mine m-au făcut să o simt pe Grace, să o percep așa cum nu fusesem în stare înainte, atunci când căutam dezorientat tema, leitmotivul sau amănuntul grăitor care să o aducă la viață în mintea mea. Și iată că o găsisem în studioul lui Sam Porter. O cascadă de imagini ale lui Grace, care dezvăluiau totul în afară de sufletul ei – și încă și acela mi se părea că transpare în anumite expresii, poziții, felul în care înclina capul și răsucea gâtul. Eram îmbătat de imaginea ei, amețit, vrăjit, ce mai, eram cu totul pradă farmecului acelei femei.

Sam mă privea cu atenție.

— Tot vă mai place Vivian Mountjoy? m-a întrebat ironic.

N-am putut decât să clatin din cap, copleșit.

— Poliția le-a văzut? am întrebat cu gura uscată.

— Doamne ferește! Nu vă dați seama ce-ar fi zis? Niște filistini! N-ar fi făcut decât să toarne gaz peste foc.

— Dar cu siguranță că v-au percheziționat apartamentul.

— Apartamentul meu era cât o baie. De pictat pictam în Staithes, într-un studio unde mă găzduiau niște artiști locali. Erau mai în vârstă decât mine și m-au luat sub aripa lor. Aveau relații cu grupul de artiști de la Staithes, care deja erau celebri. De la ei am căpătat niște influențe impresioniste. Ați auzit de Laura Knight?

— Din păcate, nu. Nu prea sunt la zi cu arta modernă.

— La vremea aceea era una din puținii artiști ai grupului rămași în viață. O femeie formidabilă. Trebuie să fi avut vreo șaptezeci și cinci de ani, dar n-ai fi zis. Și câte văzuse în viața ei! A fost pictorul

oficial la procesele de la Nürnberg, știți? Atunci a pictat Boxa acuzaților, Nürnberg, una din cele mai renumite lucrări ale ei. În câteva rânduri ne-am întâlnit la Staithes. Se înțelegea cu Grace de parcă erau surori gemene. Stăteau ore-n șir de vorbă, Dumnezeu știe despre ce. Niciodată n-am văzut-o pe Grace atât de emoționată ca în timpul acelor discuții.

— Alte prietene mai avea?

— Nu, pe cât țin eu minte. Cunoștea o mulțime de femei, înscrise ca și ea în felurite societăți sau participante la activități sociale, dar prietene apropiate nu avea.

— A păstrat legătura cu vreunul din cei pe care îi cunoscuse în timpul războiului?

— A pomenit o dată sau de două ori de o oarecare Dorothy. S-or mai fi văzut când și când. Dar în afară de asta... nu cred că a mai vorbit de cineva.

— Unele tablouri aveau ca fundal coasta de est, pe cât mi s-a părut.

— Aveți un spirit de observație remarcabil, cu atât mai mult cu cât prim-planul era atât de fascinant.

— Și ați ținut tablourile în studioul

dumneavoastră?

— Unul din artiștii mai în vârstă, Len, m-a lăsat să folosesc studioul lui și acolo am ținut toate nudurile lui Grace. Poliția nu a făcut percheziție la Staithes, dar, chiar și dacă ar fi făcut, nu le-ar fi găsit, fiindcă nu aveau de ce să intre în atelierul lui Len.

— Când le-ați pictat? l-am întrebat pe Sam după ce a stins lumina și am pornit înapoi spre salon.

— În vara și toamna lui 1952, când eram împreună. Dacă judecați după stil și poziții, vă dați seama că cele mai multe nu sunt originale. Dar frumusețea lui Grace era cu totul deosebită. Nu era perfectă, într-adevăr. Însă perfecțiunea e plictisitoare. Ați observat fără îndoială că avea pielea pătată. Cred că suferise cândva niște arsuri puternice din cauza soarelui. Dar eu nu-mi pot închipui ființă mai frumoasă. Merita un pictor mult mai bun decât mine. De atunci n-am mai... N-am mai putut, măcar că aveam atâtea schițe. Nici n-am vrut să încerc. Uneori studiez tablourile, dar mai rar decât pe vremuri. Mă întreb ce vor face cu ele executorii mei testamentari.

— Vă mulțumesc că mi-ați permis să le văd, am

zis.

Sam a mormăit ceva, s-a așezat și a luat o gură bună de Armagnac.

— Sunteți prima persoană căreia i le-am arătat de când au fost pictate. Nici eu nu știu ce m-a împins.

— Nu v-ați gândit niciodată să le expuneți sau să vindeți vreunul?

— Niciodată.

Era palid, părea dintr-odată obosit, ca și cum efortul fusese prea mare: ziua toată, prezența mea, cina, discuția noastră, picturile, amintirile.

Mă pregăteam să-mi iau rămas-bun, când m-a privit cu o expresie deznădăjduită, aproape speriată, și mi-a spus cu voce tremurătoare:

— Doamne, era atât de frumoasă! Atât de vie. Atât de vie. Acum vă rog să plecați. Îmi pare rău. Nu mai.. A fluturat din mână. Nu mai pot. Sunt obosit. Vă rog să plecați.

I-am dat ascultare.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

Ancheta desfășurată de poliție a fost atât de minuțioasă pe cât se putea la o săptămână după ce avusese loc presupusa crimă. Din păcate, timpul e un element esențial în astfel de situații: dovezile se deteriorează sau pur și simplu dispar; oamenii uită amănuntele; declarațiile se schimbă. În schimb, dovezile științifice nu mint și a doua autopsie a pus în evidență o mare cantitate de potasiu în corpul doctorului Fox, împreună cu urme de hidrat de clor, un sedativ puternic.

Grace a fost văzută într-o lumină proastă chiar de la început, în parte din cauza refuzului ei de a coopera cu poliția. La interogatorii era evazivă, distantă și deseori se mărginea să răspundă prin da

sau nu. Mai târziu, procurorul a spus că, în cele câteva zile scurse de la moartea soțului ei până la sosirea autorităților, avusese suficient timp cât să șteargă toate urmele. Ce avea de ascuns? Nu a putut spune poliției decât că nu-și mai amintea foarte limpede ce făcuse, că a acționat din instinct și că probabil a pus lucrurile în ordine, a aruncat bucata de hârtie în foc, a curățat și a sterilizat siringa, după care a pus-o la loc în geanta doctorului Fox, împreună cu tabletele de nitroglicerină și digitalina. Era obișnuită să țină lucrurile în ordine, spusese ea. Orice infirmieră ar fi procedat la fel, fiindcă așa fusese învățată.

Totodată, spălase paharul în care doctorul Fox pusese praful pentru dureri de stomac și pe care îl băuse cu puțin whisky și lapte. Așa făcea întotdeauna, spusese Grace. Cine ar fi putut afirma că minte? La urma urmei, a mai spus ea, nu se aștepta la o anchetă atât de riguroasă, de fapt, nu se aștepta să se facă nicio anchetă, și era copleșită de amărăciune, în stare de șoc după moartea soțului ei. A declarat că nu avea știre de hidratul de clor, dar că soțul ei lua

uneori o mică doză de somnifer.

De cum s-a răspândit zvonul că poliția începuse o anchetă, au și început să circule tot felul de zvonuri răuvoitoare. Oamenii șopteau că Grace avea un șir întreg de amanți pe lângă Sam Porter și că cel mai recent era un tânăr soldat cu un misterios semn din naștere pe frunte. Cu el fusese văzută adâncită în discuție, doar cu câteva zile înainte să moară soțul ei. I-a revenit poliției sarcina să ceară adevărul dintre aceste bârfe lipsite de temeii. În cele din urmă, niciuna din aceste așa-zise mărturii ale desfrânării lui Grace nu a fost admisă ca probă.

Când s-a vădit că poliția are bănuieli tot mai puternice cum că moartea lui Ernest Fox nu se datora unui simplu atac de cord, Felicity a fost prima care i-a sugerat lui Grace să angajeze un avocat, și ea s-a conformat fără întârziere. Drept urmare, interogatoriile au fost atent supravegheate de domnul Rathbone, iar Grace nu a avut mai nimic interesant de adăugat la cele declarate înainte. A susținut în continuare că-și făcuse doar datoria și că nu avea nimic pe conștiință.

În cele din urmă, Grace Fox a fost arestată și acuzată în mod oficial de uciderea soțului ei în ziua de marți, 20 ianuarie 1953. A doua zi a compărut în fața judecătorului și a fost trimisă la închisoare.

Chiar și în această primă etapă, dovezile adunate împotriva ei o condamnau fără drept de apel. În primul rând, avea un mobil evident. Legătura ei cu Sam Porter era amenințată de schimbarea de post a doctorului; pe lângă aceasta, amândoi împărtășeau dorința de a scăpa de soț fără a pierde însă banii lui. În al doilea rând, Grace dispunea de mijloacele necesare. Grace Fox era infirmieră calificată, cunoștea foarte bine medicamentele și știa cum să le folosească. În geanta doctorului Fox și chiar în cabinetul lui se găsea un mare număr de medicamente care puteau ucide dacă erau administrate cu acest scop sau luate din greșală, iar Grace putea să și le procure fără nicio bătaie de cap înainte de cina din 1 ianuarie. În al treilea rând, Grace avusese ocazia să-și ducă planul la îndeplinire. Ea însăși îi adusese praful pentru dureri de stomac. Nimeni nu o văzuse îngrijindu-l în ultimele clipe de viață. De fapt, nimeni nu o văzuse dându-i

nitroglicerina sau digitalina.

Cele două seringi din geanta doctorului Fox erau sterilizate și, cu toate că nu se putea exclude că una din ele fusese folosită și pusă la loc după aceea, nici nu se putea dovedi că așa se întâmplase. În geanta doctorului se găsiseră nitroglicerina și digitalina, dar acolo și ar fi trebuit să se afle. Doctorul Nelson a confirmat că doctorul Fox avea de obicei la el două seringi, precum și digitalină și nitroglicerina pentru cazuri urgente. Când se întâmpla să fie chemat în câte un sat izolat ca să trateze un pacient cu atac de cord, acestea erau medicamentele de primă necesitate. Bineînțeles, nu avem decât mărturia lui Grace Fox că făcuse tot ce-i stătuse în putință pentru a salva viața soțului ei. Alice Lambert a recunoscut că văzuse hârtiuța în care se aflase praful pentru stomac și în care se poate să fi fost urme de hidrat de clor, dar hârtia nu a fost găsită în cursul celor câtorva percheziții făcute la conacul Kilnsgate.

Ideea că Grace grăbise moartea soțului ei injectându-i otravă a fost susținută și combătută cu înfocare pe parcursul procesului. La a doua autopsie,

patologul, doctorul Masefield, a găsit într-adevăr urme de hidrat de clor în corpul doctorului Fox, împreună cu digitalină, însă nu a găsit nicio substanță care să poată cauza moartea. A spus că nivelul de potasiu era relativ ridicat, dar a recunoscut că așa se întâmplă deseori după deces, mai ales după un atac de cord, fiindcă celulele sanguine plesnesc și țesuturile se destramă, eliberând în corp mari cantități de potasiu. Faptul că trupul fusese ținut câteva zile în frig încetinise acest proces dar nu-l oprise. Drept urmare, argumentația apărării, în sensul că Grace n-ar fi păstrat cadavrul în astfel de condiții dacă ar fi intenționat să distrugă orice dovadă că îi injectase otravă soțului ei, a fost respinsă ca neavenită. Grace trebuie să-și fi închipuit că izbutise să comită o crimă perfectă și că nu avea să aibă loc nicio anchetă. Până în momentul când bănuielile hangiței din Leyburn au stârnit interesul poliției.

Acuzațiile formulate de procuror la adresa lui Grace Elizabeth Fox păreau a merge spre o condamnare sigură. Sir Archibald Yorke, avocat consilier al Reginei, era pornit să demonstreze că

acuzata dorea să scape de soțul ei, că putea obține foarte ușor hidratul de clor pe care l-a pus în praful pentru stomac pentru a-l seda așa încât acesta să nu simtă înțepătura injecției cu potasiu (fiindcă potasiul, pentru a cauza moartea, trebuie injectat intravenos). Dacă indigestia fusese cauzată de o substanță medicamentoasă sau pur și simplu de meniul sățios, elaborat cu intenții mârșave, nu s-a stabilit niciodată.

Acestea erau premisele procesului care a început la tribunalul din Leeds la 16 martie 1953.

OCTOMBRIE 2010

În seara de după cina cu Sam Porter, am luat trenul de la Paris Montparnasse la Angoulême. Fratele meu Graham mă aștepta la gară. Începuse să picure când am pornit pe străduțele care șerpuiau printre clădirile provensale. Minunata catedrală Saint Pierre, acum doar o enormă umbră întunecată, se înălța deasupra noastră, în vârful unui deal de formă conică. Graham locuia la marginea unui sat, pe valea râului Charente, cam la o jumătate de oră cu mașina

din oraș, nu departe de râu. Din casa lui vedeai pajiști și vii în depărtare. Era un peisaj rural încântător, dar cu totul diferit de Yorkshire Dales. Îmi petrecusem cea mai mare parte a zilei plimbându-mă prin Paris, vizitasem Cimitirul Montparnasse, tarabele buchiniștilor de pe malul Senei unde îi plăcea Laurei să scoțoască după cărți, parcul Luxemburg, atât de drag mie. Mâncasem de prânz la o cafenea de pe bulevardul Saint Germain care avea un fel de verandă de sticlă ieșită pe trotuar. Stătusem multă vreme acolo, privind trecătorii.

Când am ajuns la vechea casă de piatră, se întunecase de tot. Am intrat prin bucătărie, unde Siobhan se învârtea pe lângă mașina de gătit cu plită de fontă. Cum m-a văzut, și-a scos mănușile de bucătărie și a venit să mă strângă în brațe.

— Arăți bine, Chris, a zis, împungându-mă cu degetul în burtă. Ai slăbit?

— Mă îndoiesc. Iar la gimnastică m-am lenevit.

— Ei, astă-seară ai să mai pui ceva carne pe oase, a zis ea și s-a întors la mașina de gătit.

Siobhan era o bucătăreasă grozavă, după cum îi

spusesem în multe rânduri când mâncasem la ei acasă. În seara aceasta a zis că gătește tocană de iepure cu vin roșu, hașme, ciuperci culese din zonă și o combinație specială de ierburi aromatice. Mirosea îmbietor. Știam că felul principal va fi urmat de un platou cu brânzeturi fine. Poate că avea să ne ofere și o supă cremă de homari sau niște ficat de gâscă cu pâine crocantă ca antreu.

— Masa e gata în scurtă vreme, a zis Graham și m-a invitat în salon. Cât face Siobhan vrăji în bucătărie, hai să ne răcorim cu un pahar de vin.

— Cinstit vorbind, aici, în Franța, se bea mai mult decât în Anglia, ceea ce spune multe, am zis.

— Știi ce, te rog să nu te apuci să trâmbițezi puritanismul tip „Noua Eră” adus din America. Oamenii de aici n-or să-l înghită. Au să zică despre tine că ai stat prea mult în California.

Mi-a dat sticla și am izbucnit în râs.

— Să știi că și acolo se face vin. Sau vă țineți prea cu nasul pe sus ca să recunoașteți?

— Vinurile din Lumea Nouă au locul lor, a zis Graham și s-a oprit aici.

Sticla nu avea etichetă, dar știam că e un vin bun. Am luat o înghițitură și m-am convins. Graham nu face vin de casă – părerea lui e că vinul de casă are un gust „de casă” – însă cunoaște o mulțime de fabricanți de vin, pentru că pe vremuri făcea comerț cu vin în Oxford și avea o afacere înfloritoare.

Ne-am așezat în fotoliile uzate din fața căminului, unde ardeau câțiva bușteni, căci în vale se lăsase răcoarea toamnei. Ca și mine, Graham era îndrăgostit de muzică, în special de cea clasică, și era un bun pianist. Acum pusese sonata pentru vioară a lui Edward Elgar – încet, pentru atmosferă. Becurile erau ascunse în spatele abajururilor, astfel că încăperea era scăldată într-o lumină caldă, portocalie. Pe măsuta de lângă fotoliu era pusă cu fața în jos o carte veche – Iluzii pierdute de Balzac, citită cam o treime. Din când în când, un buștean se mișca și sâsâia, pocnea sau scuipa scânteii.

Simțeam cum povara vieții de oraș și oboseala călătoriei se topesc în timp ce sorbeam din vin și îmi frecam ceafa cu mâna.

— Cine ar fi crezut? am zis. Doi băieți de oraș ca

noi să ajungă să trăiască la țară.

— Adevărat, a răspuns Graham. N-am avut niciodată intenția asta... dar a fost o ocazie prea bună ca să o ratez. Pe deasupra, să știi că nu duc nicicum dorul vieții de oraș.

— Nici eu, cel puțin până acum, am zis, gândindu-mă mai degrabă la Los Angeles și Santa Monica.

La urma urmei, locuisem acolo mai bine de treizeci de ani. Iar Santa Monica era un loc frumos, în felul lui. Un oraș mic, destul de îndepărtat de Hollywood, cu multe restaurante și birturi excelente, cu Oceanul Pacific în fața ușii și o climă care se potrivea de minune cu sângele meu englezesc, măcar că mulți se plâneau de ea. În realitate, nu-i duceam dorul, abia dacă mă mai gândeam la oraș, și atunci doar fiindcă îmi era dor de Laura. Chiar și atunci, gândul îmi fugea mai degrabă la Milwaukee, unde ne întâlniserăm, la vacanțele petrecute în Noua Anglie, unde locuia familia ei, și în special la Boston, cu iernile lui înzăpezite și vânturile înghețate care suflau dinspre Atlantic. Nu de America îmi era dor, ci de soția mea.

Salonul lui Graham nu era locul unor astfel de amintiri sentimentale și regrete. Am terminat repede primul pahar de vin și Graham mi-a mai turnat unul, în timp ce vorbeam despre viața la țară. Văzusem de multe ori satul, tipic pentru viața de provincie din Franța. O porțiune de iarbă uscată, călcată în picioare, unde bătrâni cu berete pe cap jucau petancă, o cafenea cu mese șubrede unde localnicii își împărtășeau ultimele bârfe, brutăria care, desigur, făcea cele mai bune baghete din toată Franța, mezelăria, o mică băcănie plină cu produse de sezon autohtone și câteva importate, și un mini-market modern, unde găseai orice, de la clame la vinuri. Și să nu uit vechea biserică, celălalt pol al vieții oricărui sat franțuzesc. Pe la opt seara centrul se golea, căci oamenii se duceau la casele lor să se uite la televizor. Nu rămâneau decât câțiva întârziați care luau cina la birt și câțiva fumători de pipă – asta dacă era o seară caldă – și aceștia discutau fără îndoială dacă Proust a fost un scriitor mai bun decât Flaubert. Dacă voiai să te distrezi într-o seară, trebuia să mergi la Angoulême. Nici Cognac nu era atât de departe cât

să nu merite drumul. Dacă chiar voiai să o faci lată, mergeai la Poitiers sau La Rochelle.

Dar aici, în căsuța lui Graham, până și satul părea departe. Afară nu se auzea decât vântul și din când în când chemarea unei păsări de noapte.

Cât ne-am delectat cu cina, ne-am pus la curent cu ultimele vești despre familie – mama, copiii mei și ai lor. Platoul cu brânzeturi a fost excelent: un Camembert moale, un Roquefort gras și un Port Salut deosebit de gustos. Graham și cu mine am strâns farfuriile și le-am pus în mașina de spălat, apoi Siobhan a spus că pentru ea a venit vremea să se ducă la culcare.

Graham s-a uitat la mine.

— Ești obosit, frățioare?

— Nu cine știe ce, am zis.

— Atunci hai, a spus și s-a ridicat. Hai să mai bem un pahar înainte de culcare și să stăm de vorbă ca între bărbați.

Siobhan și-a dat ochii peste cap, ne-a dat câte un pupic pe obraz și ne-a urat noapte bună.

Eu m-am dus după Graham în salon.

Graham a ales o sticlă de coniac din dulăpiorul cu băuturi și a scos două pahare de cristal. Focul încă mai trosnea, așa că a mai aruncat doi bușteni și a pus un CD cu Cecilia Bartoli. Cu toată dragostea lui pentru muzică, Graham nu ține pasul cu generația iPod.

— Ei, a zis după ce ne-am așezat și a turnat în pahare. Tot mai vânezi fantome?

— Nu cred că am vânat vreodată. Dar dacă vrei să știi despre cazul Grace Fox, atunci răspunsul este da. Mă interesează poate mai mult ca înainte.

— Cum așa?

I-am povestit ce discutaseam cu Sam Porter și la ce concluzii ajunseseam cu privire la nevinovăția lui Grace Fox. I-am pomenit și de zgomotele care mă trezeau noaptea la Kilnsgate și despre pianul pe care îmi părea că-l aud. Poate că Graham ar fi zis că sunt datorate unei imaginații prea bogate, dar cel puțin n-a râs de mine.

— Mda, nu cred să fi fost părtinitor, ce zici? a făcut Graham. Plus că acum trebuie că are vreo

nouăzeci de ani și e cu mintea dusă.

— Asta s-o crezi tu. Poate că e părtinitor, dar nu asta e problema. Un bărbat în situația lui ar apăra femeia iubită până în pânzele albe. E de înțeles. Dar Sam e foarte echilibrat, iar memoria îi funcționează perfect, din câte mi-am dat eu seama. Și, că veni vorba: are șaptezeci și opt de ani.

Graham a șuierat printre dinți.

— Tii! Un băiețel!

— Chiar era, acum șaiszeci de ani. Dar oricum i-ai spune, sentimentele lui pentru Grace erau adevărate.

— Nu te aprinde, frățioare. Nici n-am spus altfel. Deci și tu crezi că era nevinovată?

— Tot ce pot să spun e că, cu cât o cunosc mai bine, cu atât mai puțin o cred în stare să-și ucidă soțul. Știu că poate părea vag... dar asta e. Iar Sam nu are nici un motiv să mintă. Mai ales acum, la atâta vreme după cele petrecute.

— Poate că vrea să apere amintirea iubitei lui. Sau poate că e convins că spune adevărul. Nici n-ai zice de câte lucruri te convingi singur dacă ți le repeți ani și ani de zile! Eu eram la New York când a avut loc

festivalul de la Woodstock, după cum știi, dar când m-am întors în Anglia le spuneam fetelor că fusesem de față. Era un mod sigur de a le impresiona și a le aduce în pat. Până la urmă, începusem și eu să cred pe jumătate că fusesem acolo. Când dormeam, parcă îl auzeam pe Hendrix cântând Drapelul înstelat²⁶. Poate că și Sam Porter s-a convins singur în atâția ani că Grace Fox e nevinovată ca un mielușel.

— Nu cred. Grace avea defectele ei, într-adevăr. Dar târfă nu era. Și nici criminală.

Graham a tăcut și a luat o înghițitură de coniac.

— Știi și tu că apare o mare întrebare dacă refuzi să dai crezare versiunii oficiale.

— Cred că știi unde bați.

— Dacă nu Grace l-a omorât, atunci cine?

— Nu văd de ce trebuie să-l fi omorât cineva. Încă nu știu toate amănuntele, dar nu văd de ce n-ar fi murit de moarte naturală. Ea a încercat să-l salveze, dar era prea târziu.

— E limpede că poliția și medicul legist au avut altă părere.

— Fiindcă ei căutau cu orice preț dovezi împotriva

lui Grace. Și dacă s-au înșelat?

— Și dacă totuși a fost o crimă? Cine l-ar fi putut omorî în afară de Grace?

— Soții Fox invitaseră niște prieteni la cină în seara aceea. Nu știu câte persoane au fost. Și mai era și servitoarea.

— Deci spui că mai sunt și alți suspecti?

— Spun că ar putea fi. Dacă n-a fost o moarte naturală.

— Avea vreunul din ei un motiv anume?

— N-am de unde să știu.

— Și atunci ce crezi că s-a întâmplat?

— O eroare judiciară. Cred că, după ce hangița a acuzat-o pe Grace, poliția a început să caute dovezi care să se potrivească acestei teorii. N-ar fi prima oară că poliția are ochelari de cal. Adu-ți aminte că numai după ce a vorbit femeia aia au apărut bănuieli cu privire la moartea doctorului. Până atunci, toată lumea era mulțumită cu moartea cauzată de un atac de cord.

— Bine, Chris, dar știi că, dacă a avut loc o crimă, în nouăzeci și nouă la sută din cazuri este comisă de

cineva apropiat victimei. Soțul sau soția. Orice polițist știe asta. Probabil că știau și în 1953. Ia, a zis și s-a ridicat. Îți mai torn un strop.

Am întins paharul și mi-a turnat ceva mai mult de un strop. Și-a mai pus și lui și s-a așezat.

— Nu zic că te înșeli, Chris. Fac doar pe avocatul diavolului. Dar nu crezi că ar trebui să nu te lași obsedat de întâmplarea asta?

— Crezi că sunt obsedat?

— În mod cert ți-ai dat frâu liber imaginației fără să ai un temei serios. Dar, de fapt, așa ai făcut întotdeauna. Zgomotele pe care le auzi noaptea. Pianul. Întotdeauna am crezut că ești mai sensibil la zona crepusculară decât cei mai mulți dintre noi. Din copilărie erai așa.

— Cum adică?

— Nu-ți mai aduci aminte ce ți s-a întâmplat când aveai patru ani?

— Bineînțeles că nu.

A arătat spre mâna mea, la cicatricea lungă pe care o aveam între degetul mare și arătător.

— Nu-ți mai aduci aminte cum ai căpătat-o?

Am privit linia albicioasă. O aveam de când mă știam.

— Nu, am zis cu un pic de teamă, ca și cum urma să aflu ceva care avea să schimbe totul. Înțeleg că tu îți amintești. Vrei să-mi povestești ce s-a întâmplat?

Un buștean s-a rostogolit în cămin. Graham a mai pus pe foc unul, care a început să trosnească și să scoată fum. Umbrele aruncate de flăcări dansau pe ziduri. Draperiile erau trase și pe fereastră se vedea cerul înstelat.

— Aveai patru ani, a început Graham, și eram în vacanța de vară. Stăteam la o pensiune din Scarborough. Era o casă mare, la malul mării, în North Beach.

— Întotdeauna am stat la North Beach. Mama și tata ziceau că e mult mai rafinat, mai ții minte? Doream să fim aproape de magazine și locurile de distracție, dar South Beach le părea prea comun.

— Asta a fost mai târziu, când erai mai mare. Da, într-adevăr, întotdeauna am stat la North Beach. Îți plăcea foarte mult piscina în aer liber de la Peasholme

Park.

— Nu-mi aduc aminte.

— Cum ți-am spus, aveai doar patru ani.

— Și ce-am făcut, am umplut cada până a dat pe afară?

Graham a pufnit în răs. Boroboațele pe care le făceam în copilărie erau bine cunoscute în familie. Din fericire, mi-a trecut odată cu vârsta. Cel puțin în parte.

— Cam așa ceva. În sfârșit, cum ți-am spus, stăteam la o pensiune din Scarborough. Proprietăreasa ne servea micul dejun și masa de seară, la ora șase fix ori, dacă nu, rămâneai nemâncat. Eu trebuie să fi avut unsprezece ani. Aveam o cameră pentru noi doi, lângă cea a mamei și a tatei. Noaptea lăsau ușa întredeschisă, ca să știe de noi. În timp ce tu dormeai buștean, eu citeam Sherlock Holmes, ascuns sub cearșaf cu o lanternă. Televizor nu avea, dar în salon era un radio și uneori mama și tata te trimiteau pe tine la culcare iar pe mine mă lăsau să stau mai târziu ca să ascult Întâlnire cu groaza sau Călăreții Vestului sălbatic. În camera noastră era un

șifonier uriaș, din stejar sau așa ceva. Era foarte greu și foarte vechi. Unele din scândurile podelei erau mai lăsate, așa că, dacă nu întorceai cheia în broască, ușa șifonierului se deschidea încet, scârțâind. Pe tine te speria de moarte. Pe partea dinăuntru a ușii era o oglindă în care te vedeai în întregime. Ție nu-ți plăcea defel șifonierul, chiar și când ușa era încuiată. Începi să-ți aduci aminte de ceva?

— Nu-mi amintesc nimic, am spus nedumerit.

Oare eu să fi fost băiețelul de patru ani speriat de șifonier? M-am înfiorat de o presimțire, ca și cum nu doar bănuiam ce avea să urmeze, dar îmi aminteam că trăisem ceva similar cu puțină vreme în urmă, în camera de oaspeți de la Kilnsgate. Într-un mod inexplicabil, mi se părea că re trăiesc acele momente.

— Ei, da, dar știi cum sunt copiii, am continuat. Își închipuie că văd monștri sub pat, în dulapuri, în fundul grădinii, cine mai știe unde.

— Poate. Ei, într-o zi – fusese foarte cald, țin bine minte – am stat la plajă toată după-amiaza. Era plin de lume. Tu te jucai cu găletușa și lopățica, făceai castele de nisip, te împrieteneai cu alți copii, te mai

bălăceai în apă – urmărit de ochiul de vultur al tatei, desigur. Eu nu prea știu ce făceam. Cred că citeam un roman de aventuri în Vestul sălbatic și visam că plec și eu într-o aventură similară. În sfârșit, când am ajuns acasă, tu erai foarte obosit. Abia te-ai ținut treaz la masă. Mama și tata te-au trimis la culcare devreme, iar noi am rămas în salon să ascultăm radioul. Tata citea ziarul. Alți chiriași nu mai erau, probabil se duseseră la cârciumă, doar o bătrână ațipise într-un fotoliu. Proprietăreasa, doamna Gooch cred că se numea, spăla vasele în bucătărie. Cred că era puțin după ora opt – țin minte că la radio era un serial science-fiction – când de sus am auzit un bubuit îngrozitor, zgomot de sticlă spartă și un țipăt – glasul tău. Tata a sărit în picioare și s-a repezit sus. Eu am urcat îndată după el, câte două sau trei trepte odată. Cred că amândoi aveam același gând: că șifonierul se deschisese sau se răsturnase și tu erai rănit. Am intrat în goană și te-am văzut stând în mijlocul camerei, împietrit de groază, cu sângele șiroindu-ți din mână. Draperiile erau trase dar, fiind făcute dintr-un material subțire, lumina amurgului

pătrundea în cameră. Ușa șifonierului era deschisă și podeaua era acoperită de cioburile oglinzii. S-ar fi zis că cineva trântise ușa cu forță.

— Sfinte! Eu o trântisem?

— Ne-ai spus că ai trântit-o din greșală. Ne-am gândit că prin somn ai auzit-o scârțâind sau că ai avut un vis urât, te-ai ridicat din pat ca s-o închizi, dar ai trântit-o prea tare și oglinda s-a spart.

— Și pe urmă?

— A fost singura explicație pe care am găsit-o, cu toate că nu înțelegeam cum ai putut-o trânti așa de tare. Erai un copilaș. Ți-am bandajat mâna și tata te-a dus la spital, unde ți-au cusut rana. Când v-ați întors, tata a liniștit-o pe doamna Gooch – bineînțeles că avea să-i plătească oglinda – și în seara aceea ai dormit în camera lor. Pe urmă, vreo două zile atmosfera a fost cam rece la micul dejun, apoi am plecat acasă.

— Nu-mi amintesc nimic. Și nu văd..

Graham m-a oprit cu un gest:

— Stai că n-am terminat.

Am simțit ca un clește în piept. Nu știam ce avea

să-mi spună, dar simțeam că lucrurile nu vor mai fi la fel, că am să mă văd într-o lumină diferită. Mai că-mi venea să-i spun să tacă, dar nu m-am putut hotărî. Cecilia Bartoli cânta Panis Angelicus; am tras aer în piept și m-am lăsat în voia puterii liniștitoare a muzicii.

— Și la Armley dormeam în aceeași cameră, ții minte? a continuat Graham. Cred că doar când am făcut eu doisprezece sau treisprezece ani ne-am mutat într-o casă nouă și am avut camere separate. În prima noapte după ce ne-am întors de la Scarborough, nu puteai dormi. Atât te suceai și te învârteai, că nu mă lăsaai nici pe mine să dorm. Te-am întrebat ce ai și atunci mi-ai mărturisit ce se întâmplase. Te sculaseși ca să te duci la baie – băuseși prea mult suc în după-amiaza aceea – și ai văzut că ușa șifonierului era deschisă. Când ai trecut pe lângă ea ca să ieși din cameră, ai zărit ceva în oglindă. Ai fost atât de uimit că te-ai întors și te-ai oprit în fața oglinzii ca să vezi mai bine. În oglindă nu te-ai văzut pe tine, așa mi-ai spus. În schimb, ai văzut o tânără care părea că plutește, cu brațele întinse

spre tine; te chema, parcă voia să-ți spună ceva, să te tragă în oglindă lângă ea. Îngrozit, ai trântit ușa cu atâta putere că oglinda s-a spart.

Mi-am ținut respirația. Un buștean a trosnit în cămin. Cecilia cânta mai departe.

— Ești palid, frățioare. Mai ia o înghițitură de coniac.

Am sorbit din pahar. Simțeam deja că mă ia cu amețea.

— N-am vrut să te sperii. Am încercat doar să-ți spun că tu ai avut întotdeauna o imaginație bogată, o sensibilitate morbidă. Cam la fel cred că ți se întâmplă și acum cu Grace Fox.

— Vrei să spui că văd oameni care au murit?

Graham a râs.

— Nu tocmai. Poate că ești sensibil la urme, știu și eu?

— Toate astea îmi par niște bazaconii, frățioare, am zis cu mai multă convingere decât simțeam. Ți-am spus cum arăta femeia aia?

— Nu. Doar că părea tânără și tristă. Cred că ai spus că era îmbrăcată cu o cămașă de noapte lungă.

Să nu-ți treacă prin cap că aveai premoniții sau viziuni cu Grace Fox. Nu de asta ți-am povestit întâmplarea.

— Atunci de ce? Ce ai înțeles tu din cele petrecute?

— Păi, ce puteam crede? Că te-ai trezit dintr-un vis urât în care ai văzut o fată nefericită, că te-ai ridicat din pat pe jumătate adormit, că ușa șifonierului era deschisă și te-ai văzut în oglindă, numai că ai crezut că vine un monstru să te înhațe și te-ai speriat.

— Așa s-ar părea, am spus încet, învârtind restul de coniac în pahar.

— Și probabil că asta s-a și întâmplat, a zis Graham. Doar că...

Am simțit cum mă cuprinde un fel de teamă.

— Doar că ce?

— Nu, nu, probabil că așa s-a și întâmplat.

— Spune-mi, l-am rugat. Nu se poate să mă aduci până aici și apoi să mă lași cu îndoiala în suflet.

— Mă gândeam la ceva ce l-am auzit pe tata spunând mai târziu. Ceva ce n-ar fi trebuit să aud.

— Ce?

— Doamna Gooch a fost zguduită de întâmplarea asta. Și nu din cauza banilor. Asta i-a spus tatei a doua zi. Înainte să transforme casa în pensiune, camera în care dormeam noi, copiii, fusese camera fiicei sale.

— Ei și? Ce-i neobișnuit aici? Fata s-a măritat și a plecat de acasă, iar mama și tatăl ei au transformat casa în pensiune ca să nu fie nevoiți să-și caute o casă mai mică. E logic. Scarborough atrage o mulțime de turiști.

— Mda. Numai că lucrurile stau altfel.

— Adică?

— Fiica ei a avut un necaz. Era o persoană foarte sensibilă. A fost părăsită de logodnicul ei, un soldat, și... s-a spânzurat în camera ei. Bineînțeles, doamna Gooch n-ar fi povestit locatarilor despre ce se întâmplase, dar, cum ți-am spus, de data asta era atât de tulburată că a luat-o gura pe dinainte. Când a intrat în cameră, ușa șifonierului era deschisă și ea a văzut mai întâi trupul fiicei ei reflectat în oglindă. A rețrăit acele momente auzind ce ți s-a întâmplat ție.

Nu-mi venea nimic în minte. Simțeam doar cum mă cuprinde un fel de răceală.

— Prin urmare, crezi că întâmplările lasă urme?

— N-am spus niciodată așa ceva. Recunosc că sunt uimit și că cel mai ușor ar fi să recurgem la o explicație supranaturală.

— Nu s-ar fi putut să aud pe cineva povestind întâmplarea? Să mi-o fi închipuit?

— E posibil, dar nu prea văd cum. Aveai doar patru ani. Nici eu n-am înțeles prea bine cele auzite, dar am ținut minte. La câțiva ani după aceea, când eram la liceu, am căutat prin ziarele din arhivă și am găsit povestea. S-a întâmplat în 1945. Din articol reieșea că rămăsese însărcinată cu un soldat american care îi promisese că se însoară cu ea și o ia cu el în Kansas sau așa ceva, dar care până la urmă a părăsit-o. Ea n-a putut îndura rușinea, viața fără el... mă rog, și a cedat nervos.

— Și pe ea crezi că am văzut-o în oglindă?

— Asta n-avem cum să știm, a spus Graham. Poate că tu ți-ai închipuit că vezi ceva fiindcă în cameră era destul de întuneric. Sau poate că era o

imagine dintr-un coșmar de-al tău.

— Sau poate că locurile au amintiri pe care eu le pot vedea?

— Acum tu spui bazaconii. Pur și simplu nu vreau ca povestea asta cu Grace Fox să te impresioneze prea tare, atâta tot. Ești încă destul de vulnerabil după pierderea Laurei.

Exact asta îmi spusese și Bernie Wilkins și mă scosese din fire.

— Nu e vorba de zgomotele sau siluetele încețoșate pe care mi se pare că le văd uneori, am zis. Sau de pianul pe care îl aud. Astea sunt întocmai ceea ce spui că sunt: năluci create de o imaginație ostenită, pornind de la zgomotele firești și umbrele dintr-o casă veche. Efecte speciale. Din întâmplare, casa are o istorie și ele o scot în evidență – sau viceversa. Nu mă deranjează câtuși de puțin. Doar că uneori nu mă lasă să dorm. Nu prea dorm bine.

— Majoritatea caselor vechi au o istorie.

— Cine știe? Poate că eu însumi caut ceva care să-mi distragă atenția, un mister în care să mă pierd. Poate că sunt un pic obsedat. Sincer să fiu, dacă stau

să mă gândesc, nu înțeleg nici eu cum de m-am lăsat atât de prins de povestea asta – ce motiv aş avea și cât de adânc mă afectează. Habar n-am unde am să ajung, dar aş vrea să știu ce s-a întâmplat de fapt. După ce am stat de vorbă cu Wilf Pelham și Sam Porter, nu sunt deloc convins că Grace Fox și-a ucis soțul. Și chiar dacă așa ar fi, aş vrea să fiu sigur, pentru mine. Ți se pare o dorință nelalocul ei?

Sam s-a îndreptat de spate și a pus paharul pe măsuta rotundă de lângă fotoliu.

— Nu, dacă e doar atât. Timp ai berechet. Îți doresc noroc în căutările tale, frățioare. Numai să nu te ambalezi prea tare. N-aş vrea să te apuce năbădăile și să distrugi conacul Kilnsgate. Sau casa mea.

A privit în jur. Știam că el și Siobhan iubeau foarte tare ferma.

— Și casa asta are istoria ei, să știi, spuse. Și amintiri. Ca să nu mai vorbesc de zgomote nocturne. Am zâmbit și m-am ridicat.

— Am să încerc să nu mă las copleșit, am zis. Noapte bună, Graham, și mulțumesc pentru coniac. Și pentru poveste.

Graham a dat din cap.

— Pe mâine.

Chiar mă simțeam amețit când traversam coridorul pavat cu dale inegale de piatră și mă îndreptam spre scara scârțâitoare de lemn. Graham avea dreptate: casa era veche și fără îndoială că avea și ea poveștile ei. Dar în seara aceea nu aveam poftă să le ascult. Nu-mi doream decât să dorm.

Somnul nu se lipea însă de mine. În camera în care mă aflam dormisem împreună cu Laura când veneam aici în vizită. Patul era același. În el mă simțeam mult mai singur decât la Kilnsgate, fiindcă acolo nu dormisem cu nimeni. Cam la asta mă gândeam, așa cum te gândești când ești amețit de băutură. Apoi gândurile mi s-au întors la discuția pe care o avusesem cu Graham.

Mi-a venit ideea să iau iPod-ul și să ascult niște muzică de relaxare, sau poate o poveste. Aveam o carte audio – *Departee de mulțimea dezlănțuită* – care era una din preferatele mele. Însă îmi dădeam seama că nu mă voi putea concentra. Povestea pe care mi-o

spusesse Graham mă urmărea, cu toate că încă îmi părea a se fi întâmplat altcuiva. Dar pe mână aveam cicatricea, care mă și mânca uneori.

Oare chiar văzusem imaginea unei femei în oglindă și apoi o spărsesem de frică? Era într-adevăr imaginea unei femei care se spânzurase în camera aceea cu câțiva ani înainte, sau doar mă trezisem dintr-un coșmar și îmi închipuisem că văd ceva în oglindă? Nu știam. Și cum aș fi putut ști? Era la fel ca și cu femeia pe care o văzusem în oglinda șifonierului de la Kilnsgate. Atunci îmi zisesem că mă păcălise o rază de lună, dar nu cumva fusese altceva? Grace? Nu-i spuseseam lui Graham și nu spuseseam nimănui. De ce? Fiindcă nu găseam o explicație rațională? Fiindcă ceilalți ar fi zis că o iau razna?

În Graham aveam încredere. N-avea niciun motiv să mă mintă în legătură cu un lucru atât de important, numai că nimeni în afară de mine nu avea cum să știe ce se întâmplase în cameră, iar eu nu-mi aminteam nimic. Tata murise, așa că nu mă putea ajuta, iar doamna Gooch părăsise și ea de mult această lume, nu încăpea nicio îndoială. Aș fi putut s-

o întreb pe mama sau să caut eu însumi în arhiva ziarului, așa cum făcuse Graham, dar ce rost ar fi avut, de vreme ce-l credeam? N-aș fi avut decât confirmarea sinuciderii, nu și a faptului că văzusem ceva neobișnuit în oglindă. Graham îmi spusese cam tot ceea ce aveam nevoie să știu. Dacă voiam să aflu ce se întâmplase în seara aceea, trebuia să dezgrop amintirile ascunse în mintea mea.

Acestea erau întrebările care nu-mi dădeau pace când m-am dus la culcare. Ce legătură avea povestea cu Grace Fox și conacul Kilnsgate? Crezusem că eu însumi hotărâsem să cercetez povestea lui Grace Fox, dar oare era într-adevăr așa? Mi-am amintit de impresia pe care am avut-o când am văzut prima oară casa: că mă aștepta pe mine anume. Să fi fost împins de forțe pe care nu le înțelegeam? Îmi era greu să accept ideea că puteri mai presus de voința mea mă mânuiau ca pe o marionetă. Era cam ca în filmul Nu privi acum. Lui Donald Sutherland i se pare că o vede pe soția lui la prova unei bărci funerare din Veneția, într-un moment când știa că ea e plecată din oraș. La sfârșit se dovedește că era propria lui

ceremonie funerară. Era un bun mediu, însă nu știa. Muzica filmului a fost semnată de Pino Donaggio.

Am auzit podeaua scârțâind pe culoar, dar mi-am zis că trebuie să fie Graham, care se ducea la baie. Apoi am auzit cum e trasă apa și podeaua a scârțâit din nou când s-a întors în camera lui. Povestea din copilăria mea îmi cam pusesese nervii la încercare: săream în sus din te miri ce.

Mi-am întors gândul la Grace și de data asta imaginea ei m-a liniștit. Era întocmai ca într-unul din cele mai bune portrete pictate de Sam: gânditoare, distantă și totuși senzuală și ademenitoare, cu colțurile gurii puțin întoarse în jos, ochii ca două lacuri întunecate în care ți-ai fi dorit să te cufunzi pe vecie, ovalul feței încadrat de inelele părului negru, umerii albi, goi. Am simțit cum alunec în somn. Grace a întins brațele spre mine. Apoi s-a preschimbat în Laura, cu fulgi de zăpadă topindu-i-se pe obraji și pe părul auriu, eliberat de sub căciula de blană, și după aceea a devenit altcineva, o persoană pe care n-o cunoșteam. Poate că era fata din oglindă. Simțeam miros de cacao și auzeam foșnetul frunzelor purtate

de vânt prin curte. Femeia din vis a dat să-mi spună ceva, dar tocmai atunci m-am cufundat în somn și uitare.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

A doua zi de dimineață, când a apărut în boxa acuzaților, palidă, Grace Fox era îmbrăcată cu o jachetă gri, simplă, peste o bluză albă închisă până la gât. Nu era machiată, iar părul și-l strânsese într-un coc. Aspectul ei auster, sever chiar, avea să contrasteze în mod șocant cu imaginea pe care Sir Archibald Yorke, consilier regal, avea să o descrie juriului. În același timp, Grace părea neobișnuit de calmă – ori poate doar resemnată – pentru o femeie a cărei viață era în joc. Pe fața ei, de pe care întunericul și aerul închis din celulă șterseseră orice culoare, rareori se citea vreun sentiment.

Sir Archibald Yorke și-a apucat roba cu un gest teatral, și-a aranjat peruca și s-a lansat în pledoaria

introdactivă. A descris-o pe Grace Fox fără menajamente drept o femeie vicleană, destrăbălată, care a profitat de buna-credință a unui soț mai în vârstă ca ea. Atunci când și-a dat seama că relația ei cu un artist sărac, îndeajuns de tânăr cât ea să-i poată fi mamă, era primejduită de plecarea soțului ei la un alt post, n-a ezitat să-i curme acestuia viața. Sir Archibald a insistat asupra faptului că înfăptuise această crimă cu sânge rece, după ce o plănuise cu perfidie. Nu numai că avusese la îndemână toate mijloacele necesare, dar se și asigurase că are în casă martori rămași ostatici, martori care, spera ea, vor depune mărturie în favoarea ei după ce luaseră parte într-un fel sau altul la farsa pe care ea o pregătise pentru noaptea de 1 ianuarie 1953. După cum a spus el, Grace Fox era o femeie „deosebit de inteligentă, abilă, inventivă și periculoasă”.

Grace știa prea bine că soțul ei suferea de stomac și era predispus la arsuri și indigestie, în special după o masă atât de copioasă cum mâncaseră în seara cu pricina. Știa de asemenea că el nu se abținea niciodată de la mâncare și băutură și a avut grijă să i

le ofere din plin. Într-adevăr, Hetty Larkin fusese cea care pregătise mâncarea, dar fusese supravegheată și instruită de doamna Fox, care îi dăduse atât meniul cât și rețetele. Doamna Fox știa că, pentru a părea nevinovată, avea nevoie de martori care să fie convinși că soțul ei murise de moarte naturală și că ea, așa cum ar fi procedat orice infirmieră, făcuse tot posibilul ca să-l salveze.

De fapt, afirmase Sir Archibald, Grace pusese hidrat de clor în praful pentru stomac și astfel îl sedase pe Ernest Fox, apoi coborâse în salon și petrecuse restul serii împreună cu soții Lambert, care se simțeau foarte bine, fără să bănuiască nimic. După ce musafirii și servitoarea s-au dus la culcare, Grace a intrat în camera soțului ei – aici Sir Archibald a insistat asupra faptului că dormeau în camere separate – și i-a injectat doctorului Ernest Fox o cantitate de clorură de potasiu suficientă pentru a-i provoca un stop cardiac.

După ce simptomele au devenit evidente, Grace Fox a dat alarma, asigurându-se astfel că Alice Lambert, o femeie foarte impresionabilă, care avea un

somn ușor, va fi de față ca să vadă cum se străduia, chipurile, să-și salveze soțul muribund. Soțul pe care ea însăși îl otrăvise. Numai că Ernest Fox murise mai repede decât își făcuse ea socoteala, așa că Alice Lambert intrase în cameră după ce Grace îi făcuse ultima injecție, cea cu digitalină – inutilă de altfel. Vă puteți imagina o crimă mai mârșav ticluită? a întrebat Sir Archibald jurații.

Mai târziu, în orele și zilele când cei patru erau prizonierii zăpezii, ruși de restul lumii, Grace Fox a avut suficient timp să se descotorosească de probele incriminante. Hârtia în care fusese praful pentru stomac amestecat cu hidratul de clor putea fi ușor aruncată în căminul de la parter, unde focul ardea fără încetare din cauza gerului de afară, iar siringa fusese sterilizată cu grijă și pusă la loc, alături de cealaltă, în geanta doctorului Fox. La fel, orice resturi de clorură de potasiu sau hidrat de clor care s-ar mai fi aflat în casă au putut fi distruse cu ușurință, deoarece nu s-a găsit nici urmă de cele două substanțe.

Era un plan simplu, dar perfid, a conchis Sir

Archibald. După ce l-a dus la îndeplinire, lui Grace nu i-a mai rămas decât să șteargă urmele, să păstreze secretul, să joace rolul văduvei îndurerate și să nu se mai vadă cu amantul ei timp de câteva luni. Cu toate că dăduseră dovadă de multă discreție în legătura lor adulterină, nu se gândiseră că Sir Archibald va veni cu martori, dintre care primul era doamna Patricia Compton din Leyburn.

OCTOMBRIE 2010

Am petrecut câteva zile împreună cu Graham și Siobhan, căci nu mă aștepta nimic urgent la Kilnsgate, dar și poate fiindcă voiam să-l conving pe Graham că nu eram atât de obsedat de Grace Fox încât să nu mai rămân ca să mă bucur puțin de locul acela încântător. Era sfârșitul lui octombrie și, cu toate că, fiind în sud, zilele erau mai lungi, seara simțai cum aerul se răcește, vestind venirea toamnei. În zori domnea o ceață deasă pe care soarele o risipea în două, trei ore, iar după-amiezile erau călduțe, cam așa cum e în Santa Monica iarna. Mie,

unul, nu mi se părea frig.

Tustrei am făcut lungi plimbări pe malul râului și prin pădure. Am petrecut o zi explorând clădirile vechi din Angoulême și am luat o cină prelungită într-unul din restaurantele preferate ale lui Graham. Am jucat petancă în sat, spre amuzamentul bătrânilor din partea locului. Prima seară a fost neobișnuit de blândă, așa că am cînat pe o terasă; am stat la palavre și am băut vin pînă când au răsărit stelele și proprietarul ne-a dat de înțeles că vrea să tragă obloanele. N-am mai vorbit nici de Grace Fox, nici de întîmplarea din Scarborough și nici Graham nu mi-a spus povestea casei lui, cu toate că a pomenit la un moment dat că familia care locuise acolo în timpul războiului adăpostise niște evrei. Fuseseră descoperiți și împușcați pe islazul comunal.

Cea mai mare parte a discuțiilor s-au referit la munca mea de compozitor. Siobhan ținea morțiș să afle ultimele bârfe despre vedetele de cinema, iar eu mă străduiam să n-o dezamăgesc. Alt subiect a fost starea Uniunii Europene, care arăta destul de precară, de vreme ce se părea că tot mai mulți

membri ar trebui dați afară. Dormeam bine. Dacă prin casă s-or fi auzit ecouri ale împușcăturilor și plânsetele copiilor evrei descoperiți în pod, eu n-am auzit nimic.

Apoi, în a patra dimineață, am știut deodată că a venit vremea să plec. Oricât mi-ar fi fost de dragi Graham și Siobhan, mi-am dat seama că-mi lipseau casa de la Kilnsgate și viața pe care începusem să mi-o construiesc acolo. Îmi era dor să lucrez la sonata pentru pian și prin minte îmi răsunau vreo două variații interesante pe care mă gândeam să le aștern pe hârtie. Într-o seară m-am jucat un pic la pianul lui Graham, dar era cu totul altceva.

M-au invitat să petrec Crăciunul cu ei, mai ales că anul ăsta urma să vină și mama. De obicei dădeau o masă mare la fermă, unde veneau copiii și nepoții lor, împreună cu câteva rude de-ale lui Siobhan din Irlanda. Le-am spus că nu sunt sigur că voi veni, pentru că mi-ar plăcea să petrec primul Crăciun la Kilnsgate, și i-am asigurat că mă voi simți foarte bine. Ba chiar le-am promis că, dacă am să mă simt singur, am să iau primul avion și am să vin la ei. Siobhan m-a

strâns în brațe, apoi Graham m-a condus la gară.

Cu toate că fiecare porțiune a călătoriei nu dura mai mult de două sau trei ore, cu întârzierile și pauzele de așteptare în gări mi-a luat aproape toată ziua ca să ajung acasă. Se întunecase de tot când am ajuns la Kilnsgate, în fața casei care mă aștepta întocmai ca o iubită neglijată, cu un amestec de tristețe și mânie. Ei, sigur, era doar o părere de-a mea.

Poate că tot o părere fusese și silueta subțire, cu gluga trasă peste față, pe care mi s-a părut că o văd lângă cuptorul de var, căci atunci când m-am dat jos din mașină și am luat-o repede spre podul de piatră, n-am mai văzut pe nimeni acolo. Totuși, m-a cuprins teama și am început să mă întreb cât de vulnerabil eram în locul acela izolat. Nu cumva fusese un spărgător care studia locul? Nu cumva o bandă de hoți pusese ochii pe Kilnsgate? Mi-am amintit îngrozitoarea scenă din Portocala mecanică în care Alex și „băieții” lui dau buzna într-o casă de țară. M-a trecut un fior.

Lăsasem câteva lămpi programate să se aprindă la anumite ore, prin urmare casa nu era cufundată în întuneric atunci când am sosit. Am încuiat ușa și am tras zăvorul de îndată ce am intrat și am trecut repede prin camere ca să mă asigur că totul e în ordine. N-am găsit niciun semn că ar fi intrat cineva în lipsa mea.

Centrala era de asemenea în funcțiune, așa că nu avea să-mi ia mult timp ca să încălzesc încăperile, mai ales că aveam de gând să și aprind focul în salon. Lumina și căldura lui ar fi înveselit locul și m-ar fi scăpat de frig și de spaimă. După ce am încheiat turul casei, m-am întors în salon, am aprins luminile și m-am apucat să fac focul. Nu mi-a luat mult – aveam și o sticlă cu lichid de aprindere – și în scurtă vreme buștenii trosneau în cămin la fel ca în casa lui Graham. Desigur, în Yorkshire era mult mai rece și, din cât se vedea pe fereastră, cerul era acoperit de nori.

Mi-a venit în minte întrebarea de pe afișele din timpul războiului: oare chiar fusese necesară călătoria? Nu știam. Simțeam că am aflat o groază de

lucruri de la Sam Porter, însă când mă gândeam ce anume, nu mi se mai părea atât de mult.

Sigur, văzusem desene și picturi cu Grace, și ele în sine meritau să bat drumul până la Paris. În același timp, Sam îmi spusese despre personalitatea lui Grace unele lucruri pe care n-aș fi putut să le aflui de la nimeni altcineva și care erau prețioase tocmai din acest motiv. Văzusem tablourile, mi-o închipuiam plimbându-se pe faleză de mână cu Sam, arătându-i ceva în depărtare, oprindu-se ca să simtă cum îi bate vântul prin păr, cu obrajii îmbujorați. O vedeam plângând atunci când privea un tablou sau asculta o simfonie. Era mai vie, mai reală decât până acum. Înainte îi văzusem scrisul mărunț, ordonat, văzusem tabloul pictat de Vivian Mountjoy, care nu reda decât o palidă imagine a ei, acum în schimb aproape că-mi puteam imagina sunetul vocii ei și moliciunea pielii.

Am verificat dacă aveam ceva mesaje pe telefon, apoi am pus *Années de pèlerinage* de Liszt, mi-am turnat un pahar de suc de afine ca să mai fac o pauză după atâta alcool și am luat teancul de corespondență primită cât lipsisem. În afară de

politicoasele scrisori de mulțumire trimise una de Heather și Derek, alta de Charlotte, nu mai era nimic de seamă. M-am bucurat să primesc în sfârșit o factură de electricitate. Acum eram în legalitate, puteam dovedi că exist. Mă puteam duce la una din băncile din oraș să-mi deschid un cont, ceea ce avea să-mi ușureze considerabil viața. Mai erau câteva invitații la concerte și premiere în Los Angeles, pe care le-am aruncat în foc, împreună cu o solicitare de prelungire a contractului TV.

Pentru moment, faptul că mă aflam acasă, că ascultam muzica lui Liszt și răsfoiam niște reviste muzicale îmi era de ajuns.

Am traversat micul pod de piatră, am trecut pe lângă cuptorul de var, am luat-o peste câmp și în cele din urmă am ajuns la vechea pistă de curse. Era o dimineață senină, răcoroasă dar nu rece, și eu aveam nevoie să fac puțină mișcare. Mesele copioase pe care le luasem la Londra și în Franța începeau să-și arate efectele și, dacă voiam să continui să mănânc bine și să nu mă limitez la un regim vegetarian stropit cu

suc de morcovi, atunci trebuia neapărat să ard câteva calorii. Eram pe cale să descopăr că regimul sănătos pe care îl adoptasem în mod natural la Los Angeles nu se potrivea tocmai bine în Yorkshire. Oricum, aveam și niște scrisori de pus la poștă în oraș.

Peisajul din Dales m-a făcut întotdeauna să mă gândesc la tata. Veneam adesea aici când eram eu copil, mai ales vara, când puteam urca pe dealurile înalte ca să privim ploierii și nagății sau să hoinărim pe pajiștile acoperite de piciorul-cocoșului și trifoi, unde rândunelele coborau în picaj. Îmi plăceau foarte mult rândunelele. Mi s-a spus că uneori rămâneam acolo ore întregi, nemișcat, ca să simt cum mișcă aerul cu aripile, în timp ce ele se învârtteau în jurul meu alcătuind desene tot mai complicate, zburând uneori atât de jos că ziceai că se vor strivi de pământ. Cum se face că acele zile sunt veșnic înscrise în amintirea mea, că simt și acum dulceața aerului zumzăind de albine și mirosul ierbii și florilor cosite?

Îmi aduc aminte și de o toamnă când, într-o zi cam ca și cea de azi, alergam voios pe un drumeag de țară, izbind cu piciorul în maldărele de frunze uscate,

bucurându-mă de foșnetul lor și de vârtejul de culori pe care îl iscam. Tata venea încet în urma mea, sprijinit în baston, cu bine cunoscutul lui zâmbet în colțul gurii, bucurându-se de bucuria mea. În inima lui rămăsese un țăran, obligat, la fel ca mulți alții, să se mute la oraș după război în căutarea unui loc de muncă. Nimic nu-l încânta mai tare decât să se preumbe pe cărări sau să admire peisajul proptindu-se de un zid de piatră. Știa numele tuturor copacilor, florilor de câmp și păsărilor. Îmi place să cred că port în mine o fărâmă din inima lui de țăran, măcar că m-am născut și am crescut la oraș.

După ce am stat cam multă vreme la coadă la poștă – ai zice că sunt unii care vin acolo pentru orice altceva decât să cumpere timbre și să trimită colete –, am ieșit și am luat-o spre piață. Aveam de gând să iau masa la „Capul regelui”. Chiar când să dau colțul, m-am întâlnit cu Charlotte.

— Salut, prietene, m-a întâmpinat ea. Mă gândeam eu că numai tu poți fi.

— Bună, Charlotte. Mulțumesc pentru scrisoare.

— A fost o seară minunată.

Nu și pe cât îmi aminteam eu, însă n-am contrazis-o.

— Știi ce, a spus Charlotte repede. M-am tot gândit să-ți spun ceva... dacă... ai câteva clipe.

Își tot trecea degetele prin păr, dându-l pe spate, deși n-ar fi avut nevoie, fiindcă vântul nu bătea chiar atât de tare. Era o poziție care o avantaja. Arăta exact ca un model de pe coperta unei reviste, cu trup subțire dar athletic, numai că era îmbrăcată.

Aș fi putut s-o refuz, să pretind că sunt ocupat sau că trebuie să mă întorc neîntârziat acasă, doar că n-am știut niciodată să spun minciuni altcuiva în afară de mine. Dacă îmi puneam mintea, puteam să mă conving că negrul e alb, dar nimeni altcineva nu m-ar fi luat în seamă. În același timp, îmi stârnise curiozitatea, iar la vârsta mea nu mai dai deoparte cu dezinvoltură ideea de a lua prânzul cu o femeie atrăgătoare.

— Splendid, am zis. Chiar mă gândeam să iau prânzul. Ai vrea să mă însoțești?

— Ar fi super.

Cine mai spune „super” în ziua de azi? Ei, uite că

Charlotte spune. Așa e ea, o femeie bine, cu alură sportivă și păr blond tăiat în scări. După cum arăta, ai fi zis că are în mână o rachetă de tenis sau o crosă de golf. De fapt, avea o geantă Stead & Simpson.

— Te-ai gândit la ceva anume?

— Cum? A, pentru prânz. Nu chiar. Ce-ai zice de „Capul regelui”?

— Ce-ai zice de „Rustique”? Fac eu cinste.

Ne-am dus la „Rustique”, un restaurant aflat foarte aproape de piața mare, pe Finkle Street. Ne-am așezat la o masă în curtea cu acoperiș de sticlă, pardosită cu gresie. Pereții erau decorați cu afișe franțuzești înrămate și pe unul era pictată o dansatoare cu evantaiul, goală. Aș fi vrut să beau un vin la masă, însă Charlotte a refuzat, așa că m-am hotărât să rămân și eu la apă și cafea. Dacă fusesem băiat cuminte cu o zi înainte și nu mă atinsesem de băutură, atunci puteam să mai fiu încă o zi.

— Și ce-ai mai făcut de când nu ne-am văzut? m-a întrebat Charlotte.

I-am povestit cum l-am vizitat pe Sam Porter la Paris, dar am avut grijă să vorbesc în așa fel încât să

pară că adevăratul motiv al plecării mele în Franța era fratele meu, Graham. A venit ospătarul și i-am dat comanda. Am uitat îndată ce hotărâre luasem cu câteva minute mai devreme și i-am cerut un pahar de Costières de Nîmes. Charlotte a cerut bitter lemon dietetic. Problema mea este că nu-mi plac băuturile acidulate sau dietetice, cafea beau doar dimineața, iar apa pur și simplu nu se potrivește la prânz. Trebuie să beau vin sau bere. Cel puțin asta e scuza pe care mi-o găsesc.

La început, am vorbit despre Grace Fox. Când eu am spus că nu avusese niciun mobil plauzibil, Charlotte m-a întrerupt:

— Deci crezi că Sam Porter nu era un motiv suficient?

— Nu. Ei doi trăiau într-o lume închipuită.

— Dar și o lume închipuită poate avea părțile ei întunecate, nu crezi?

— Probabil că da, însă nu asta a fost și impresia mea. Recunosc, vorbesc doar din impresii, din felul în care mi-o închipui pe Grace ca femeie.

— Oricum, i-ai făcut un portret atrăgător. Nu

cumva ești puțin îndrăgostit de ea?

— Ar fi o soluție ușoară, nu?

— Cum adică?

— Să fii îndrăgostit de cineva care nu mai există. E modul perfect de a scăpa de un angajament în lumea reală. Nu te bate nimeni la cap, nu ai de luat decizii, nu ești nevoit să te sacrifici. E un soi de păpușă gonflabilă. Nu cere nimic. În special de la cineva atât de „fragil” ca mine.

Charlotte s-a făcut roșie ca sfecla.

— Ei comédie, nu asta am vrut să spun. Îmi cer scuze. N-am vrut să te necăjesc, doar să fiu nițel obraznică.

Chiar a zis „ei comédie”, așa cum spusese și „super”. Oare spunea și „pe legea mea”...? Cum să te superi pe cineva care spune „ei comédie” și „super”? Am atins-o ușor pe mână ca să-i dau de înțeles că nu sunt supărat.

— De fapt, am zis, ai probabil dreptate, într-un fel abstract și total inofensiv. Dacă stai să te gândești, de ce s-ar apuca un bărbat cu scaun la cap, cu o carieră de invidiat, să dovedească nevinovăția unei femei care

a fost spânzurată acum aproape șaiszeci de ani? E un gest nebunesc, nu?

— Asta încerci să faci? Să-i dovedești nevinovăția?

— La început n-am avut această intenție, dar se pare că într-acolo mă îndrept.

— Și dacă izbutești?

— Chiar atât de departe n-am mers cu gândul. Probabil că am să spun autorităților. Iertare oficială, scuze publice, cam așa ceva. E prea târziu ca să mai folosească cuiva, într-adevăr, dar nu așa merg lucrurile întotdeauna?

— Cred că ai dreptate. În orice caz, îți doresc mult noroc.

— Mulțumesc. Ziceai că vrei să-mi spui ceva?

— Da, a răspuns Charlotte, dând scurt din cap. Nu e nimic... adică, nu e ceva important... doar că e un pic... delicat...

A sosit mâncarea și am tăcut cât a aranjat chelnerul farfuriile pe masă și ne-a întrebat dacă mai dorim ceva.

— Mi-ai stârnit curiozitatea, i-am spus lui Charlotte după ce el a plecat. Spune mai departe.

— E vorba despre Heather. Suntem prietene de multă vreme. Am fost împreună la școală. Eram nedespărțite. Au fost momente când ne-am certat, apoi ne-am împăcat, viața ne-a îndepărtat una de alta pentru o vreme, dar îmi place să cred că am rămas cele mai bune prietene.

— Mă bucur pentru voi, am zis. Dar ce pot face eu?

— Nu de asta e vorba. De fapt... poate că este, a zis și a râs scurt. E caraghios, dar acum, că am ajuns aici, nu știu cum să-ți spun.

— De-a dreptul.

— Bine, a spus și a lăsat jos cuțitul și furculița. Naș vrea ca Heather să sufere, despre asta e vorba.

Cu toate că bănuiam încotro bate, pentru că-mi aminteam încordarea din seara aceea și mica scenă din bucătărie, am zis:

— Cum adică? De ce să sufere?

— Poate că nu se vede. E o femeie curajoasă și bravează. Pare o persoană dură, așa cum îi cere meseria. Dar de fapt e foarte vulnerabilă și nici pe departe atât de sigură pe ea cât pretinde a fi.

Câteva minute ne-am concentrat asupra mâncării. Am băut puțin vin. Cred că știam deja ceea ce tocmai îmi spusese Charlotte despre Heather.

S-a aplecat spre mine și a coborât vocea.

— Poate că n-ar trebui să-ți spun, dar Heather și Derek trec printr-o perioadă proastă a căsătoriei lor. Acum doi ani s-au despărțit pentru scurtă vreme, apoi au revenit, dar se pare că tot nu merge. Nu merge deloc, ca să fiu cinstită. Una peste alta, e foarte dificil pentru Heather.

— Îmi pare rău. Dacă pot să fac ceva...

— Ai putea să nu te amesteci în viața ei.

— Eu? Cum adică? A zis ea ceva?

— Nu mi-a spus nimic. Îmi cer scuze că vorbesc așa deschis, dar nu mă prea pricep la lucruri de-astea. În seara aceea mi s-a părut evident că eu nu te interesam deloc, în schimb voi doi... era ceva între voi.

— Nu e nimic între noi, am zis.

— Sigur? Nu mă minți?

— Heather era un pic amețită, asta-i tot. Flirta cu mine.

— Dar părea... cum să zic... mi s-a părut că aveți o

relație.

Am lăsat jos cuțitul și furculița.

— O relație? Doamne sfinte, nici vorbă. N-am stat în oraș nici măcar zece minute. Chiar atât de iute nu sunt.

— Atunci, se pare că nu mă prind prea repede de ce se întâmplă sub nasul meu. În orice caz, pot să-ți spun că te place. O știu îndeajuns de bine cât să recunosc simptomele. Ce vreau să spun de fapt e: cred că ea ar dori să aibă o relație cu tine, iar eu te rog să nu dai curs sentimentelor ei. I-ar face rău. E prea fragilă.

— Și cu mine cum rămâne?

— Poftim? Cum adică?

— Nu crezi că și eu sunt fragil? La urma urmei, nu e multă vreme de când mi-a murit soția.

Charlotte a dus mâna la gură.

— Vai, n-am vrut... îmi cer scuze. Te rog să mă ierți. Iar am făcut-o de oaie. Nu se cădea să... M-am gândit doar la Heather.

— Să știi că nu sunt un animal de pradă fără conștiință.

— Dar uneori se întâmplă și așa.

— Da, într-adevăr. Dar îți promit că n-am s-o încurajez în niciun fel. E bine așa?

Charlotte a zâmbit.

— E foarte bine. Încă o dată, îmi cer scuze. Mi-am dat seama că ai fost convins că am fost adusă acolo special pentru tine. Aranjamentele astea nu prea ies bine. Am văzut imediat că nu mă placi, nu în felul acela.

— Te plac destul de mult, Charlotte. Dar poate că nu sunt încă pregătit pentru niciun fel de relație.

— Poate că nu.

Am întins mâna.

— Facem pace?

— Facem, a încuviințat ea.

Ne-am strâns mâinile.

— Îi pare rău că n-am cerut și eu un pahar de vin, a zis Charlotte, bătându-se cu palma peste piept.

— Mai e timp. De ce nu-l ceri acum? Mai beau și eu unul, ca să-ți țin tovărășie.

— Nu se face.

— Nu fi așa încuiată.

— Din păcate, cam așa sunt. Încuiată.

Am cerut chelnerului încă două pahare de vin roșu.

— Ei, acum doar n-o să mă lași să le beau singur.

Charlotte a izbucnit în râs. Când a venit vinul, am ciocnit.

— Pentru Heather, am zis.

— Pentru Heather. Ce-ai zice să vii la un foc de tabără? Organizez o mică serată la mine acasă. Băuturi și gustări.

— Pare interesant. Unde locuiești?

— La Maison Dieu. Adresa e pe scrisoarea pe care ți-am trimis-o. Să nu întârzii, că pierzi focurile de artificii.

Mi-au trebuit câteva clipe ca să-mi dau seama că vorbea la propriu, nu la figurat.

— Am să vin, am asigurat-o.

II.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox, aprilie 1953, de Sir Charles Hamilton Morley

Doamna Patricia Compton, proprietăreasa din Leyburn, aparținea în mod evident acelei categorii de persoane numite „sarea pământului”. Corpulentă, metodistă convinsă, ea s-a supus întrutotul regulilor întortocheate ale unui proces, fără a se lăsa însă intimidată în niciun fel.

Cu toate că aspectul doamnei Compton a dat naștere unor momente comice, nepotrivite cu situația, mărturia ei a stabilit în primul rând, și cel mai important, că Samuel Porter și Grace Fox petrecuseră într-adevăr o noapte de „desfrâu ilicit” în pensiunea ei din Leyburn. De asemenea, a declarat că i-a auzit punând la cale moartea lui Ernest Fox. Această ultimă parte a mărturiei a fost contestată de

avocatul apărării, domnul Montague Sewell, care a subliniat că nu este întemeiată. Dar jurații o auziseră și au ținut-o minte.

Când s-a ajuns la urâta afacere a șantajului, domnul Sewell, oricât s-a străduit, n-a putut găsi nicio breșă în impenetrabila armură a doamnei Compton. Sir Archibald a arătat că era o femeie cu frica lui Dumnezeu, o ușă de biserică fără nicio pată pe caracter. La început, poliția nu a luat în seamă povestea lui Samuel Porter, considerând-o o jalnică tentativă de a le abate atenția. Adevărul era, așa cum a spus judecătorul când a rezumat mărturia, că, deși doamna Compton încercase să-l șantajeze pe băiat, oricât de reprobabilă ar fi fost această faptă, mărturia o acuza fără drept de apel pe Grace Fox.

Domnul Sewell a izbutit totuși să marcheze un punct sau două datorită numeroșilor medici legiști pe care îi adusese și care au prezentat ceea ce găsiseră – sau mai bine zis ce nu găsiseră – în termeni seci, academici. S-a făcut mult caz de hârtia în care fusese praful pentru stomac, de hidratul de clor, de seringă și clorura de potasiu, dar, de fiecare dată, domnul

Montague Sewell a izbutit să semene îndoiala în mintea juraților, recurgând la mărturiile experților, și să arate că nu fusese nicio intenție criminală la mijloc. El a insistat asupra faptului că era firesc ca Grace Fox, infirmieră atestată, să curețe și să arunce lucruri folosite, precum o seringă sau o bucată de hârtie. În același timp, era foarte posibil ca doctorul Fox să ia singur o doză de hidrat de clor, așa cum se știa că mai făcuse și cu alte prilejuri. De altfel, Alice Lambert a declarat că doctorul Fox mai avusese indigestie în mai multe rânduri în timpul ultimelor luni, atunci când luaseră masa împreună.

Până și medicul legist, doctorul Laurence Masefield, care susținuse că a găsit două înțepături de ac făcute una peste alta, vrând să spună prin aceasta că Grace Fox îi injectase soțului ei mai întâi potasiul pentru ca apoi, ca să ascundă crima, să-i injecteze digitalină în același loc, a fost luat în râs de domnul Sewell și a fost nevoit să recunoască, de voie, de nevoie, că la victimele unor infarcte cardiace se întâlnește adesea un nivel ridicat de potasiu în organism. Domnul Sewell l-a făcut de asemenea să declare că inima

doctorului Fox nu era nici pe departe cea mai sănătoasă pe care o văzuse în cariera lui, în așa măsură încât un atac de cord nu era exclus.

Una peste alta, e probabil corect să spunem că probele fizice s-au dovedit a fi mai degrabă circumstanțiale, dacă nu chiar lipsite de temei, iar domnul Sewell a izbutit să discrediteze probele respective și să semene îndoiala în mintea juraților. Cu toate acestea, acuizarea nu se baza pe aceste elemente, așa cum s-a dovedit ulterior, atunci când Samuel Porter a fost adus în boxa martorilor.

Până în acest moment, Grace Fox nu arătase nicio emoție. Însă când l-a văzut pe tânărul ei amant, a încleștat bara boxei cu atâta putere că i s-au albit încheieturile, respirația i s-a accelerat, devenind un fel de gâfâit, iar pe față i s-a citit atâta tristețe și suferință că până și celui mai prozaic om i s-ar fi făcut milă de ea. Dar în acea zi n-a înmuiat nicio inimă din sala de judecată. Domnul Porter avea jumătate din vârsta ei. Își câștiga traiul lucrând pe ici, pe colo și pictând peisaje. Mărturiile păreau să arate că Grace își omorâse soțul, un medic foarte respectat,

pentru a-și construi viața alături de el. Felul în care s-a prezentat domnul Porter n-a ajutat-o defel pe Grace, ba chiar i-a făcut rău. Atunci când domnul Porter a recunoscut cu mândrie, fără să se arate câtuși de puțin rușinat sau stânjenit, că uneori fusese cu Grace în dormitorul din conacul Kilnsgate atunci când doctorul Fox era plecat, jurații au scos o exclamație de indignare. Să pui coarne unui bărbat chiar în casa lui era culmea nelegiurii.

În această situație, doctorul Sewell n-a mai prea avut cum să contracareze răul făcut de Sir Archibald Yorke. Singurul lucru care a mai contat în ochii juriului a fost că Grace Fox, acuzata, și acest tânăr artist palid, cu ținută neîngrijită, avuseseră o relație adulterină și întreținuseră relații sexuale chiar în casa femeii, împreunându-se sub acoperișul pe care i-l asigurase soțul, prin munca lui. Când, în cele din urmă, Samuel Porter a plecat din boxa martorilor, urmărit de ochii triști ai lui Grace, aș zice că în acele momente apărarea a pierdut definitiv cazul.

NOIEMBRIE 2010

Gustările de care vorbise Charlotte s-au dovedit a fi o masă lungă, încărcată cu brânzeturi locale, coșulețe cu fructe, pâine proaspătă, biscuiți crocanți, humus și sos salsa, legume, precum și diverse rulade de carne și pateuri. N-am nicio îndoială că avea o provizie considerabilă de plăcinte, prăjituri și fursecuri puse bine ca să le servească la desert. Bine că nu mâncasem nimic înainte. Vinul era destul de bun. Am luat o înghițitură și am ieșit în curte.

Din casa lui Charlotte aveai o priveliște spectaculoasă asupra minelor castelului și a grădinilor de pe malul râului. Stând în patioul acoperit cu lespezi de piatră, mă simțeam stăpân peste tot ceea ce vedeam. Mi-am dat seama că văzusem acest șir de case de jos, într-o zi când m-am dus la Richmond și m-am plimbat pe malul râului. Erau cocoțate pe deal și mă gândeam că priveliștea de sus trebuie să fie grandioasă.

Era o seară răcoroasă, însă aerul era uscat, tocmai cum e bine pentru o petrecere cu artificii. Îmi venea în nări mirosul unui foc de lemne. Jos, în vale, se vedea panglica argintie a râului Swale. Șerpuia între

maluri, din loc în loc se învolbura, căzând în mici cascade, și în cele din urmă dispărea în pădurile întunecate care mărgineau orașul la apus.

Castelul era construit pe o stâncă la poalele căreia curgea râul, iar zidurile se înălțau drept, chiar pe marginea abruptă de piatră. Crenelurile erau zdrențuite, dar donjonul înalt părea neatins de trecerea vremii. Deasupra capului, cerul era presărat cu stele și luna plină strălucea.

Mi-am adus aminte de silueta nelămurită pe care o văzusem lângă cuptorul de var și m-am întrebat din nou cine putea fi. Eram aproape sigur că, oricine ar fi fost, acea persoană stătea la pândă, cu ochii pe casă, așteptând ceva sau pe cineva. Nu cred să fi fost o persoană plecată în hoinăreală, cu toate că nu poți ști niciodată cum se îmbracă oamenii ca să iasă la plimbare. În orice caz, gluga era cu totul nepotrivită cu situația. Poate că dădeam prea mare importanță acestui incident, sau poate că totul fusese o închipuire de-a mea. Eram atât de prins de povestea asta – întâmplări vechi, Grace Fox, crimă, zgomotele nopții – că acum începusem să văd și persoane

misterioase care mă pândeau.

Când și când, o rachetă țâșnea din spatele pădurii de la Hudswell sau din Holly Hill, pe malul celălalt al râului. Focurile de artificii urmau să înceapă la ora șapte, așa că musafirii lui Charlotte, cam douăzeci la număr, stăteau de vorbă, intrau ca să ia mâncare și băutură și ieșeau iarăși în grădină. Cei mai mulți dintre ei se cunoșteau deja, însă Charlotte era o gazdă bună și i-a adus cam pe toți ca să mi-i prezinte, așa că n-am prea avut răgaz să admir priveliștea. A trebuit să vorbesc despre cariera mea, să-i ascult vorbindu-mi despre muzica de film care le plăcuse cel mai mult. John Williams și Ennio Moricone sau „tipul ăla care a făcut westernurile italiene” erau preferații de departe, ceea ce nu m-a surprins deloc. M-au întrebat care e preferatul meu și când am răspuns *Vertigo*, mai nimeni nu știa despre ce vorbesc, darămite să-și mai aducă aminte și muzica.

În rarele clipe când am fost singur, am stat la marginea patioului și am admirat priveliștea, sorbind din vin. La un moment dat, am simțit o atingere

ușoară pe braț. M-am întors și am văzut-o pe Heather. Era înfășurată într-un șal verde cu argintiu, care contrasta frumos cu părul ei roșcat.

— Salutare, prietene, mi-a zis.

— Habar n-am avut că ești aici.

— Nu te-ai uitat unde trebuia.

Stătea îndeajuns de aproape de mine ca să-i simt respirația proaspătă, iar când a suflat o boare de vânt, o şuviță de păr mi-a atins cicatricea de pe mână.

— Trebuie să recunoști că e o priveliște încântătoare.

— Într-adevăr, a încuviințat Heather și s-a înfășurat mai bine în șal. Nu poți să zici că n-am încercat să te combin cu Charlotte. Ia gândește-te, toate astea ar putea fi ale tale.

— Sunt foarte mulțumit la conacul Kilnsgate.

— Singur cu fantomele?

— S-ar putea să mai fi apărut una, am răspuns și i-am povestit de silueta de lângă cuptorul de var.

Când am terminat, Heather a zis:

— Probabil era un turist rătăcit care iscodea o

casă misterioasă, ori vreun istoric îmbrăcat în hanorac, venit să cerceteze cuptorul de var. Mai sunt și din ăștia.

— O fi, am zis, privind spre grupul de oameni adunați în curte, cu toții necunoscuți mie. Dar era o oră târzie, se întunecase. Că tot veni vorba de persoane răătăcite, unde e Derek astă-seară?

— Nu-i plac petrecerile. Am venit singură, a spus pe un ton sec și am înțeles că discuția pe acest subiect era încheiată.

Gândul că venise aici singură mă incita, dar mă și speria.

— Îmi închipui că știi mai pe toată lumea de aici?

S-a sprijinit cu șoldul de zidul de piatră, și-a aranjat șalul și a răspuns pe un ton prefăcut plictisit:

— A, sigur, îi cunosc pe cei mai mulți. Povestește-mi cum a fost la Paris.

Am văzut că nu avea un pahar în mână.

— N-ai vrea să-ți aduc ceva de băut mai întâi? am întrebat-o.

— Ce drăguț din partea ta că m-ai întrebat! Un pahar de vin alb, te rog.

S-a întors și a pus palmele pe zidul zgrunțuros. S-a aplecat puțin în față și a rămas cu ochii la panorama râului, iar eu am intrat în casă și m-am îndreptat spre masa cu băuturi. Charlotte era gazda perfectă. Când m-a văzut că torn un pahar de vin alb după ce turnasem unul de vin roșu, s-a încruntat. Fără îndoială că o văzuse pe Heather când venise și știa foarte bine pentru cine e paharul, dar era prea ocupată să discute cu un bărbat în vârstă, care arăta ca un profesor, îmbrăcat cu un sacou în carouri și cu ochelari cu rame de argint, ca să vină și să mă dojenească. Începuse să-mi displacă faptul că se amesteca în viața mea și dezaproba ceea ce făceam; se vedea limpede din privirea ei supărată și dezamăgită. La urma urmei, Heather și cu mine eram adulți, pe când Charlotte ai fi zis că ne tratează ca pe niște copii neascultători. Să fi fost Heather vreo vampă primejdioasă, ori poate că îmi mersese mie buhul – cu totul neîntemeiat – că sunt un Don Juan doar fiindcă venisem de la Hollywood și lucrasem în industria de film? Orice ai zice, nu eram un Warren Beatty.

Am dus paharele afară, încă iritat de privirea

dezaprobatoare a lui Charlotte. Să mă fi mințit, când de fapt îi plăceam? Poate că era îndrăgostită până peste cap de mine și o rodea gelozia. Nu, nici vorbă.

Heather era acolo unde o lăsasem. Stătea de vorbă cu un bărbat și o femeie de vârstă medie, despre care am aflat că dețin unul din magazinele de artă din centrul orașului. M-am alăturat lor și, în timp ce gândul îmi fugea la alte lucruri și mă delectam cu priveliștea, dădeam din cap aprobator atunci când trebuia și scoteam exclamațiile potrivite. Heather îmi arunca o privire din când în când. Mă privea cu o intensitate care cerea un răspuns. M-am ferit totuși să-i răspund. În cele din urmă, cei doi au plecat.

— Ai uitat să-mi povestești cum a fost la Paris, a zis Heather.

I-am povestit, trecând mai repede peste discuția cu Sam Porter, dar insistând asupra frumuseților Parisului și a rafinementelor lui culinare. N-am pomenit nimic despre desenele și tablourile pe care mi le arătase Sam.

— Ce rău îmi pare că n-am fost cu tine! a exclamat Heather. Ce ne-am mai fi distrat! Aici a fost

groaznic.

— Termină, Heather.

— Ba da, chiar așa a fost. Nici nu-ți poți închipui.

M-am apucat să-i povestesc cum a fost la ferma fratelui meu din Angoulême, cum ne-am plimbat prin pădure și pe malul râului, am băut vin din regiune și am jucat petancă pe pajiștea satului. Nu i-am spus însă despre fata pe care o văzusem în oglindă în seara când m-am rănit la mână. Cred că mă credea deja nițel cam țicnit din cauza vedeniilor mele.

— Ce grozav trebuie să fie să ai un frate fermier în Franța, s-a entuziasmat Heather. Fratele meu locuiește într-o căsuță modestă din Scunthorpe²⁷.

Am amuțit, neștiind dacă vorbește serios sau nu, dar apoi am văzut cum își încordase mușchii feței ca să nu izbucnească în râs. Nu m-am putut abține, am râs primul și ea mi s-a alăturat.

— Dacă ai fi văzut ce mutră ai făcut... a zis. Nu-i adevărat, bineînțeles. Barry locuiește într-o vilă duplex din Dorchester, dar Scunthorpe suna mai... dramatic. Mai ții minte gluma cu Scunthorpe?

— Care din ele?

— Ce literă trebuie să tai...

— Heather, scumpa mea.

Era Charlotte, care se descotorosise în cele din urmă de profesor și acum își făcuse loc între noi, luând-o pe Heather de după umeri într-un fel posesiv și restrictiv în același timp.

— Ce bine îmi pare să te văd. Sper că nu ești monopolizată de Chris?

— Nici vorbă. Tocmai îi spuneam că, dacă și-ar fi jucat inteligent cărțile la cina aceea, toate astea ar fi acum ale lui.

Charlotte s-a înroșit până în vârful urechilor:

— Heather!

— Ei, lasă, lasă. Nu te mai înțepa de toate cele. Am glumit. De fapt, îi spuneam lui Chris o glumă veche cu Scunthorpe. Ce literă...

Primele artificii au iluminat cerul cu buchete de scânteii roșii, aurii și albastre. Invitații au ieșit în curtea care în scurtă vreme a devenit neîncăpătoare. Heather și cu mine am fost împinși spre zid. De văzut vedeam foarte bine, dar eram cam înghesuiți unul într-altul. Heather s-a întors pe jumătate spre mine și

i-am simțit sânul tare apăsător de brațul meu. Abia aveam loc să ducem paharele la gură. Charlotte fusese împinsă de mulțime undeva, mai în spate, și sporovăia cu cineva, deși sunt sigur că era cu ochii pe noi, enervată că nu se poate apropia îndeajuns cât să intervină.

Laurei îi plăceau foarte tare artificiile, așa că, în timp ce le priveam, o melancolie bine cunoscută mi s-a strecurat în suflet. Revedeam cu ochii minții figura ei ridicată spre jerbele de artificii, bucuroasă ca a unui copil, dar luminată cumva și dinăuntru, de viața ei. Așa arătase până în ultima clipă, înainte ca lumina să se stingă. Mă ținea de mână și mi-a citat din una din poeziile ei îndrăgite: „Nu fi trist, iubitele. Deja «mi-e dragă tihna morții»²⁸ .”

Din spatele zidurilor castelului țâșneau în aer mingi de foc roșii sau verzi, care explodau închipuind buchete sau globuri luminoase, după care sfârâiau sau pocneau și cădeau înapoi pe pământ, lăsând în urmă dâre de fum. Ca să scap de melancolie, mi-am îndreptat gândul spre serbările cu artificii din copilărie. Bineînțeles, nu avusesem parte niciodată de

așa ceva. Alături de toți copiii din cartier, strângeam luni de zile bănuț cu bănuț ca să cumpărăm câțiva vulcani, rachete, roți de foc și pocnitori de trei penny pe care le păzeam apoi cu grijă, să nu ni le fure alte cete de copii. În noaptea cu pricina, focul era aprins în mijlocul străzii pietruite – pe atunci erau puține mașini – și toți, cu mic, cu mare, se adunau în jurul lui ca să mănânce turtițe cu ghimber, caramele din melasă și cartofi copti în folie de staniol. Aprindeam artificiile făcute de noi înșine, aruncam rachete din sticle de lapte, iar roțile de foc le prindeam în cuie de garduri.

Am simțit o mână așezându-se pe a mea.

— Un bănuț pentru gândurile tale..., mi-a șoptit cineva la ureche.

M-am întors din lumea mea de melancolie și nostalgie. Fața lui Heather era aproape de a mea, luminată de culorile artificiilor. Era o scenă ca în Cum să prinzi un hoț, cu Cary Grant și Grace Kelly. Muzica – anodină – de Lyn Murray. Aș fi putut să o sărut pe Heather chiar atunci, și chiar aș fi dorit, însă eram înconjurați de oameni care o cunoșteau și care,

fără îndoială, îl cunoșteau și pe soțul ei. Știa și ea. Am strâns-o ușor de mână și ea m-a strâns la rândul ei.

— Erai în altă lume, mi-a șoptit. Te gândeai la soția ta?

— Nu, îmi aminteam cum erau serbările cu artificii când eram eu copil, i-am răspuns, dând la o parte gândurile legate de Laura. Pe vremea aceea nu erau atât de organizate.

— Eu numai așa le știu, a spus Heather îngândurată, ridicând ochii spre cer. Întotdeauna au fost la fel. Plătești biletul, uneori au o orchestră, te îmbeți, cineva vomită pe pantofii tăi, poate faci amor în tufișuri, unii se încaieră...

S-a înfiorat și s-a înfășurat mai bine în șal.

— Ți-e frig? am întrebat-o.

— Nu, dar mi s-a făcut pielea de găină.

Mai târziu, când am condus-o spre casă cu mașina, am întrebat-o:

— Crezi că ai putea să-mi faci o mică favoare?

— Știu și eu?

— Ai putea încerca să afli cine a fost ultimul

proprietar al conacului Kilnsgate?

— Nu cred să reușesc. Se pare că a dorit să rămână anonim.

— Dar trebuie să existe acte.

— Actele sunt la tine.

— Nu menționează decât pe Simak și Fletcher.

— Asta e firma cu care am făcut tranzacția.

— Poate că dacă m-aș duce la ei cu o factură de electricitate și i-aș ruga frumos?

Heather a râs:

— Cred că, în cazul ăsta, ai avea nevoie de mult mai mult.

— Dar Charlotte? Ea m-ar putea ajuta?

Heather a clătinat din cap.

— Se ocupă de dreptul familiei. Nu face acte notariale. Dar ce însemnătate are? Crezi că străinul misterios pe care l-ai văzut era vechiul proprietar venit pe furiș să-l vadă pe cel nou?

— Nu știi, am zis. De aceea aș vrea să aflu cine este și unde locuiește. E încă un mister căruia aș vrea să-i dau de capăt, asta-i tot.

— Dacă te-ar auzi cineva, ar zice că ești detectiv

particular, nu compozitor, a zis Heather; a rămas tăcută câteva clipe, apoi a continuat: Am să încerc. Nu-ți promit nimic, dar din întâmplare îl cunosc pe unul din asociați, Michael Simak. M-a privit cu coada ochiului și a adăugat: De fapt, chiar mă place. A încercat să mă agațe la o petrecere de Crăciun.

— Ce drăguț. Să știi că nu-ți cer să te vinzi pentru mine.

— Așa sper și eu. Nu-ți face griji, știu cum să-l iau. Michael e cam vorbăreț. Îl invit într-o zi la un pahar după serviciu...

— Nota de plată cade în sarcina mea.

— Aici e, a zis Heather și a arătat cu degetul în față.

Am intrat pe o străduță în pantă, mărginită de viluțe vechi din calcar, și am oprit la câteva sute de metri de casa lui Heather. Nu mi-o imaginam pe străduța aceea. Parcă nu se potrivea cu căsuțele acelea tencuite cu mortar de prundiș, fiecare cu sera ei din prefabricate. Voia să meargă pe jos până acasă, dar i-am zis că e întuneric, colina era abruptă și era în drumul meu. Pe deasupra, îmi place să cred despre

mine că sunt cavaler. Nu băusem decât două pahare de vin toată seara și nu mergeam decât până la Kilnsgate.

Am observat că amuțise când ne-am apropiat de casă și mi-am amintit ce-mi spusese Charlotte despre problemele din căsnicia ei. Să se fi certat dacă să meargă sau nu la petrecere? Oare de aceea nu venise Derek?

— E vreo problemă? am întrebat-o.

Heather a oftat și a clătinat din cap.

— Nu, nu e nimic.

La lumina felinarului am văzut însă că ochii îi înotau în lacrimi.

— Heather?

— Nu e nimic.

Am mângâiat-o pe obraz. Era ud de lacrimi. Am pus două degete sub bărbia ei și i-am întors fața către mine. Ea și-a desfăcut centura de siguranță și în clipa următoare ne sărutam. A fost un sărut delicat, afectuos, dar amândoi am simțit promisiunea și dorința din el. Heather m-a luat cu mâna de după gât și m-a tras cu blândețe spre gura ei, atingându-mi

buza de sus cu vârful limbii. Mai târziu, gândindu-mă la acel sărut, mi-a fost peste putință să-mi dau seama cine avusese inițiativa.

Când ne-am despărțit, Heather m-a privit îndelung, cu ochii încă în lacrimi, apoi s-a dat jos din mașină și a luat-o la fugă până la una din case. Nu s-a uitat înapoi. Am așteptat până când am văzut ușa din față deschizându-se și închizându-se, după care am băgat în mașarier, am ieșit de pe străduță și mi-am văzut de drum. Nu știam încotro ne îndreptăm, dar primul pas fusese făcut. Ei, dar de ce să mă mint singur? Făcusem primul pas în clipa în care apăruse în fața mea.

Am parcat vizavi de gura întunecată a cuptorului de var, într-un loc unde bătea lumina lunii, dar în seara asta n-am văzut pe nimeni. În casă n-am zărit siluete misterioase, nici vreun semn că ar fi intrat cineva. Nu mă așteptau decât camerele goale, reci. Am pornit centrala și m-am dus în salon, unde am aprins niște bușteni. Era încă devreme, cam ora nouă, și nu mă simțeam deloc obosit. M-am așezat la pian și

m-am gândit la Heather, la felul în care mă atinsese, la sărutul și lacrimile ei. Aproape că-mi părea rău că n-o invitasem acasă. Acum ar fi putut să fie întinsă pe covorul de blană din fața căminului, goală, cu părul ei roșu răsfirat ca o aureolă în jurul capului.

M-am simțit îngrozitor de singur și bătrân. Pe moment, locul acela izolat pe care îl căutasem și ajunseseam să-l îndrăgesc atât mi s-a părut opriment și claustrofob. Îmi era dor de America, de soarele Californiei, de lumina lui, altfel decât în alte părți. Tânjeam după Santa Monica, după străzi, după ocean, după caruselul de pe dig, după apartamentul meu și prietenii de acolo, ba chiar și după emoția cu care vizionam o versiune neprelucrată sau participam la mixaj. Și mai tânjeam după Laura, din toată ființa mea.

Gânduri nesăbuite, pe care le-am alungat. Îi promisesem atât lui Charlotte cât și mie însumi că n-am să mă încurc cu Heather, și uite-mă, cedasem la prima atingere fizică. Problema e că nu mă simțeam vinovat în legătură cu Heather. Așa, pur și simplu. Nu eram bucuros, nici măcar mulțumit – nu o izgonise

pe Laura din gândurile mele –, însă nu mă simțeam câtuși de puțin vinovat.

Îmi amintesc că Laura mi-a spus de nenumărate ori în cursul lungii și dureroasei călătorii către moarte că vrea ca, după ce ea nu va mai fi, să duc o viață normală, să am prietene, să mă distrez, să fac orice îmi trece prin cap, ba chiar să mă recăsătoresc. O asigurasem cu ochii în lacrimi că așa voi face, dar până acum inima nu-mi dăduse ghes. Cam la șase luni după ce murise Laura, am petrecut o noapte sordidă, beat fiind, cu o actriță de filme din categoria B, care era spre sfârșitul carierei. N-o cunoșteam decât foarte vag, și asta a fost tot. Iar acum Heather. Dacă e să fiu cinstit, mă simțeam mai vinovat față de Laura decât față de Heather, care era măritată. Dacă era să mă iau după Charlotte, căsătoria ei era pe butuci. Mai văzusem același lucru întâmplându-se multor cupluri din Los Angeles și știam că sunt unele praguri peste care nu te mai poți întoarce.

Dar deocamdată nu fusese decât un sărut, și un sărut e doar un sărut, cum spune cântecul. Civilizat ar fi să ne oprim înainte ca lucrurile să meargă prea

departe. Așa cum îmi spusese Charlotte, Heather era vulnerabilă. Îmi dădeam și eu seama după jocul pe care îl făcea și după felul cum cocheta cu mine. Nu voia decât să-și ascundă durerea și sentimentul de nesiguranță. Dacă i-aș fi smuls această mască, ar fi avut de înfruntat singură suferința și deruta care însoțesc în mod inevitabil sfârșitul unei căsătorii. Lacrimile ei de astă-seară îmi spusese cum se simte. Cât despre mine, i-am fost întotdeauna credincios Laurei, și chiar dacă Heather și Derek erau în pragul divorțului, nu eram eu acela care să le sparg căsnicia.

Plănuisem să lucrez puțin la sonată, dar astă-seară pur și simplu nu aveam inspirație. Nu-mi găseam locul și nu mă puteam concentra. Am pus niște muzică de jazz cu Charlie Haden la bas și Pat Metheny la chitară, mi-am turnat un pahar de vin și m-am așezat în fotoliu lângă foc, bântuit de amintirile serbărilor cu artificii din copilărie și de figura Laurei luminată de artificii aprinse de 14 iulie. S-au contopit toate în chipul lui Grace Fox, și mi-am dat seama că sunt pierdut.

Procese celebre: Grace Elizabeth Fox,
aprilie 1953,
de Sir Charles Hamilton Morley

A lipsi jurații și opinia publică de posibilitatea de a auzi chiar din gura lui Grace Fox, spusă cu cuvintele ei, povestea celor întâmplate la conacul Kilnsgate în noaptea de 1 ianuarie 1953 ar putea părea unora o scăpare flagrantă. Trebuie totuși să ținem seama de faptul că legea nu cere reclamantului să apară în boxa martorilor și că acuzarea are sarcina de a dovedi vinovăția pârâtului dincolo de orice dubiu rezonabil.

Aducerea acuzatului în boxa martorilor și prin aceasta introducerea în proces a problemei caracterului acestuia, expunându-l în același timp unui interogatoriu încrucișat din partea acuzării, a fost întotdeauna un subiect controversat în mediile avocațești și poate că opinia generală a avocaților

pledanți – oricât de ciudat ar părea omului de rând – este că pârâțul nu are ce căuta în boxa martorilor ca să vorbească în apărarea lui.

Unii vor spune că aducerea acuzatului ca martor este o strategie mult mai adesea regretată când nu s-a recurs la ea decât salutată atunci când într-adevăr s-a recurs. „Dacă jurații ar fi avut posibilitatea să vadă ei înșiși ce caracter onest, sensibil și corect are clientul meu”, se plâng adesea avocații după ce au pierdut procesul. Și cu toate acestea, până și cel mai onest, sensibil și corect dintre noi poate tremura, șovăi sau chiar se poate pierde cu firea în fața tirului nemilos al unui procuror hotărât, așa cum era Sir Archibald Yorke. Domnul Sewell își cunoștea prea bine adversarul și reputația acestuia. Pe ansamblu, domnul Sewell s-a bătut vitejește să o apere pe Grace și chiar a câștigat mult teren spre sfârșitul procesului, dar dispunea de prea puțină muniție și n-a izbutit să pună suficient în valoare modul competent în care au fost anihilate dovezile medicale, cea mai bună parte a prestației lui.

În momentul în care fapte neînsemnate sunt

investite cu semnificații majore, când mici minciuni nevinovate sau omisiuni sunt umflate până când ajung să crezi că te duc direct la spânzurătoare, când fiecare cuvânt sau gest este supus unei cercetări minuțioase și interpretări nemiloase... spuneți-mi, cine dintre noi n-ar fi cuprins de teamă?

Deci, ca regulă generală, aducerea acuzatului în fața acuzatorilor este o strategie criticată deoarece scoate în evidență caracterul și amplifică orice defect. Atunci, se poate întreba cititorul, ce l-ar putea determina pe avocatul apărării să-și pună clientul să depună mărturie? Răspunsul este că, uneori, există o șansă infimă ca mărturia acuzatului să înmoaie inimile juraților și astfel să încline balanța milei în favoarea sa. Mărturia acuzatului poate stârni simpatia unora dintre jurați și sădi semințele unui dubiu rezonabil, ceea ce, în cursul deliberărilor care vor urma, poate împiedica jurații să ajungă la un verdict unanim, așa cum cere legea. Poate că așa s-ar fi întâmplat și în cazul lui Grace Fox? Nu vom ști niciodată.

Domnul Sewell se hotărâse în mod evident că nu merita să riște. Dacă detașarea și lipsa de interes de

care dăduse dovadă Grace Fox în timpul procesului făceau parte din strategia domnului Sewell, atunci nu putem decât să salutăm alegerea făcută. Jurații ar putea să ierte o femeie adulteră care se căiește, dar nu și o femeie arogantă și indiferentă. Jurații vor lacrimi, proteste și declarații de nevinovăție, vaiete și scrâșnete de dinți, însă Grace Fox nu le dăduse nimic din toate astea și nu exista motiv să presupunem că s-ar fi purtat altfel dacă se afla în boxa martorilor. Prin urmare, a rămas o figură singuratică, abandonată pe banca acuzaților.

Cuvântul de încheiere al domnului judecător Venables a fost corect și nepărtinitor în privința aspectelor legale, așa cum era de așteptat din partea unui magistrat. A acordat ponderea cuvenită fiecărei probe aduse în fața curții, iar prezentarea lui a fost un model de concizie și claritate din care cu toții am avea de învățat.

Pe de altă parte, este corect să spunem că judecătorul a dovedit prea puțină înțelegere față de Grace Fox și Samuel Porter. Dacă Grace, așa cum afirmaseră poliția și acuzarea, îi dăduse soțului ei o

doză mare, mortală, de clorură de potasiu după ce îl sedase cu hidrat de clor, atunci acesta, declarase domnul judecător Venables, era un plan diavolesc, care necesitase multă pregătire și viclenie, fiind prin el însuși o dovadă a hotărârii criminale și premeditării cu sânge rece a acuzatei.

Potrivit procurorului, Grace Fox alesese cu grijă martorii așa-zisei încercări – ticluite cu cinism – de a-l readuce la viață pe soțul ei. În fapt, a spus judecătorul, îi dorea moartea. Domnul judecător Venables s-a referit apoi și la faptul că Grace Fox era infirmieră calificată și căpătase cunoștințele necesare în perioada cât lucrase într-un dispensar de spital, unde se pregătea pentru această meserie. Putea intra oricând în cabinetul soțului ei și în mod evident cunoștea proprietățile diferitelor substanțe letale care se găseau acolo.

Domnul judecător Venables a vorbit îndelung și despre noaptea pe care Grace și Samuel o petrecuseră la pensiunea doamnei Compton din Leyburn, despre frenezia cu care se dedaseră acolo unei orgii sexuale, și a întrebat dacă nu este rezonabil

să presupui că o femeie stăpânită de o astfel de pasiune ar recurge la o acțiune atât de disperată precum crima dacă era amenințată cu despărțirea iminentă de obiectul ardorii sale.

Judecătorul a abordat și un alt aspect legal de mare importanță. Faptul că acuzatul nu depune mărturie creează și unele probleme, și nu cea mai mică este că jurații își închipuie că acuzatul, dacă nu compare ca să se apere el însuși, atunci are ceva de ascuns și, prin urmare, este vinovat. Judecătorul a avut grijă să clarifice acest aspect. Când a venit vorba de tăcerea lui Grace Fox, el a reamintit juraților că, deși nu o auziseră pe acuzată, nu trebuiau să deducă de aici că ar fi vinovată. Era doar o chestiune legală, un drept al acuzatei. De asemenea, i-a avertizat pe jurați că înțelegea eventuala lor lipsă de simpatie față de o femeie amorală precum Grace Fox, dar că, oricâtă aversiune le-ar fi stârnit caracterul și acțiunile ei, aveau datoria să dea deoparte această prejudecată și că, în sine, acest defect de caracter nu ar trebui să-i îndemne să o condamne pentru crima ei, în afară doar de cazul că se simțeau datori să aibă o astfel de

atitudine în urma audierii probelor.

Așa s-a încheiat procesul. Jurații au lipsit o oră și șaptesprezece minute și s-au întors cu verdictul de vinovăție. Domnul judecător Venables s-a strâmbat, a cerut să i se aducă toca neagră și a pronunțat sentința de condamnare la moarte. Grace Fox și-a încleștat mâinile pe bară, o lacrimă i s-a scurs din ochiul stâng și s-a prelinș pe obraz. Apoi au venit aprozii și au luat-o.

NOIEMBRIE 2010

În zilele care au urmat, vremea s-a înrăutățit: vânturi puternice, ploi torențiale, grindină de mărimea unei mingi de crichet. N-am prea ieșit din casă, dar am făcut o scurtă incursiune în oraș când cineva de la librăria Richmond mi-a telefonat că găsise un exemplar al Proceselor celebre pe care i-l cerusem. M-a recunoscut pe loc și mi-a adus un volum broșat, cam zdrențuit, pe care mi-a cerut 3,50 lire, ceea ce mi s-a părut rezonabil. Am mai cumpărat încă două cărți, fiindcă nu prea mai aveam ce citi: Sâmbătă

seara și duminică dimineața de Alan Sillitoe, pentru că n-o mai recitisem de când eram la școală, și Nocturne de Kazuo Ishiguro, pentru că îmi plac foarte mult povestirile din lumea muzicală.

M-am întors la Kilnsgate și, în timp ce ploaia răpăia în ușile de sticlă dinspre grădină, m-am așezat lângă foc și mi-am petrecut restul după-amiezii citind relatarea procesului așa cum o scrisese Sir Charles Hamilton Morley. Când am terminat-o, mi-am dat seama că nu știam nicio iotă mai mult despre gândurile sau sentimentele lui Grace Fox, în schimb aflasem multe despre dovezile aduse împotriva ei și despre felul cum se desfășurase procesul.

Acuzarea a avut un caz solid, bazat pe puține dovezi și multe deducții, iar apărarea a fost, după mine, total ineficientă. Probele erau în cel mai bun caz indirecte, mai degrabă o chestiune de absențe decât de prezențe. Acuzarea și-a atins scopul prezentându-le într-o lumină defavorabilă, pe când avocatul apărării n-a făcut aproape niciun efort să dărâme castelul de cărți de joc construit de acuzare, cu excepția câtorva dintre cele mai revoltătoare teorii

științifice.

Am lăsat cartea jos și am urcat în vechiul salonaș, unde am găsit pe internet câte ceva despre autor, Sir Charles Hamilton Morley. Se născuse la Edinburgh în 1891, fiu al unui bancher scoțian și al unei aristocrate engleze. Făcuse studii la Eton și Oxford și intrase în barou în 1913. După ce a supraviețuit Primului Război Mondial și a fost distins cu „Crucea Militară”, a avut o carieră remarcabilă. A fost numit consilier regal, apoi judecător în 1936. În 1947, la vârsta de cincizeci și șase de ani, a fost nevoit să se pensioneze din cauza sănătății șubrede și s-a apucat de scris. A publicat câteva romane de duzină în stilul lui John Buchan, o istorie în trei volume a sistemului legal britanic și câteva volume din seria Procese celebre. În ciuda sănătății sale șubrede, a trăit până la frumoasa vârstă de optzeci și trei de ani și a murit împăcat în casa lui de la țară din Buckinghamshire în 1974. Mi-a atras atenția un amănunt referitor la el: în ultimii ani ai vieții, Sir Charles a devenit cunoscut pentru atitudinea sa total potrivnică pedepsei cu moartea.

Poate că aveam o părere cam schematică despre

Morley, dar nu era greu să-mi închipui ce credea un bărbat cu o educație și o viață atât de riguros disciplinate și privilegiate despre o femeie ca Grace Fox. Cu toate acestea, Morley nu fusese judecător la procesul ei; nu el fusese cel care o condamnase la moarte; era doar vocea care readusese la viață acele întâmplări.

În cele două zile care au urmat, am lucrat la sonată și am avut câteva inovații armonice care frizau atonalitatea, dar fără să depășească limita. Din când în când m-am uitat la filme vechi – Viața sportivă, Mesagerul și Șuierul vântului, cu tema lui obsedantă semnată de Malcolm Arnold. Malcolm scrisese multe piese muzicale pe care oamenii le ascultau. Mi-am amintit ce a spus Bernard Herrmann, cum că nu există „compozitori de muzică de film”. Ori ești compozitor, ori nu ești. Mă făcea să am o impresie mai bună despre mine și să am încredere că voi termina sonata. Doar sunt compozitor, mi-am zis.

Seara aprindeam focul în salon și citeam o povestire din Nocturne sau reciteam capitole din

Morley. Cu cât citeam mai mult, cu atât eram mai convins că Sam Porter avea dreptate, că autoritățile hotărâseră de la început că Grace Fox e vinovată și au creat un caz pentru a dovedi-o. Nici măcar nu s-au oboșit să investigheze și alte variante, de exemplu că altcineva ar fi putut să-l omoare pe doctorul Fox, sau că acesta murise de moarte naturală.

Îmi aduc aminte că am stat de vorbă cu un cunoscut la o petrecere – un avocat notoriu, care apărase mai multe celebrități hollywoodiene – și el mi-a explicat cât de primejdios era pentru apărare să încerce să implice pe altcineva decât acuzatul. În niciun caz nu puteai conta pe confesiunile unui martor pe care Perry Mason părea că-l scoate din pălărie – un inocent care nu-și putea ține gura.

Marea problemă, mai spusese cunoștința mea, avocatul, era că, dacă încercai să sugerezi că altcineva comisese crima și nu reușeai, atunci bănuielile juraților se întorceau inevitabil asupra celeilalte persoane implicate: acuzatul. Pe deasupra, este aproape imposibil să faci un demers pe două linii de acțiune – apărarea clientului tău și acuzarea unei alte

persoane – fără să dispui de resursele procurorului districtual sau, ca în acest caz, ale statului. Montague Sewell, avocatul lui Grace Fox, nu dispunea de astfel de resurse, așa că făcuse tot ce se putea în împrejurările date. Pe cât mi-am dat eu seama, nu făcuse o treabă profesională, și chiar Morley părea să-l considere cam superficial.

De ce nu vorbise Grace? Era întrebarea care mă urmărea după ce citisem sau ascultasem atâtea relatări – ale lui Wilf Pelham, Sam Porter, Sir Charles Hamilton Morley. Tăcerea lui Grace. De ce nu se ridicase acolo, la tribunal, la poliție, pe stradă, pe acoperișuri, și nu strigase ca să o audă toți: „Sunt nevinovată! Nu sunt o criminală! Nu mi-am ucis soțul!”

Avusese motivele ei, fără îndoială, numai că mă scotea din fire tăcerea ei, pe care o puteai lua ușor drept indiferență. Poate că Grace fusese încredințată, cel puțin în prima parte a procesului, că toată lumea își va da seama că e nevinovată și că va fi pusă în libertate. Bineînțeles că nu se declarase nevinovată așteptându-se să fie spânzurată, doar că încercările ei

de a-și dovedi nevinovăția erau, în cel mai bun caz, făcute fără tragere de inimă. Am înțeles de ce Morley nu considera potrivit ca acuzata să depună mărturie, expunându-se astfel unor întrebări privind persoana sa, puse de acuzare. Cu toate astea, îmi spuneam, nu se putea ca apariția lui Grace în fața celor doisprezece jurați, onestitatea și sinceritatea ei, frumusețea și blândețea ei să nu-i impresioneze pe aceștia, să-i convingă definitiv că nu era o criminală. Cel puțin i-am fi auzit vocea, i-am fi aflat povestea și n-am fi rămas doar cu regretul acestei tăceri de nepătruns.

Pe de altă parte, așa cum sugerase Morley, ar fi putut obține chiar efectul contrar dacă le-ar fi părut rece și detașată, așa cum se prezentase pe parcursul procesului, sau dacă le-ar fi lăsat impresia că este o curtezană calculată, o libertină, corupătoare de tineri precum Samuel Porter. Până la urmă, s-a dovedit că tocmai această impresie a lăsat-o juriului. În ochii lor era o femeie destrăbălată care preacurvea cu un băiat de două ori mai tânăr. Cine poate pătrunde în străfundurile naturii umane?

Mai erau câteva amănunte care nu-mi dădeau pace, cum ar fi identitatea vizitatorului meu misterios, sau a tânărului în uniformă cu care Grace stătuse de vorbă cu puțin timp înainte de moartea soțului ei. Dar poate că și el era o născocire a gurilor rele.

Mă bătea gândul să mai am o discuție cu Wilf Pelham, acum că știam mai multe, așa că m-am hotărât să mă duc în oraș de cum se drege vremea – oricum, trebuia să fac unele cumpărături – și să-l mai momesc cu o halbă, două de bere.

În timpul acestui exil de bunăvoie, m-am gândit de multe ori la Heather, dar n-am încercat să dau de ea. De altfel, nici ea n-a dat vreun semn de viață. Mi-am zis că poate și ea se gândea că mersese un pic cam departe în seara aceea și voia să facă un pas înapoi până nu era prea târziu. N-aveam de unde ști dacă îmi va da numele fostului proprietar, dar poate că nici nu avea importanță. Mi-am dat seama că nici nu doream foarte tare să-l aflu. Poate că voisem doar să gădesc un pretext ca să o revăd. Ce importanță ar fi avut dacă fiul lui Grace ar fi vândut casa prin intermediul unei firme de avocatură? Nu avea cum să

știe prea multe despre cele petrecute la conacul Kilnsgate cu atâția ani în urmă, pe vremea când era doar un copil. Iar dacă știa, probabil că nu mi-ar fi spus. De ce mi s-ar fi destăinuit mie? Nu avea nici autoritatea, nici puterea să schimbe trecutul.

Cam la o săptămână de la serbarea cu artificii, după ce am dormit într-o noapte cel mai odihnitor somn de nu mai știu când, m-am trezit pe la ora nouă. Afară totul era învăluit în ceață. Copacii nemișcați picurau de apă, cuptorul de var era ca ochiul unui căpcăun monstruos, ieșit din pământ. Cădea o ploaie mărunță, o bură, cum i-ar fi spus localnicii, care au câte un cuvânt pentru fiecare lucru ud și cenușiu.

M-am îmbrăcat, am făcut un duș și am coborât la parter să-mi beau cafeaua. Când ajunsesem la a doua ceașcă și terminasem felia de pâine prăjită cu gem de portocale, ploaia se mai rărise un pic. M-am așezat la pian și am cântat tot ce scrisesem până atunci, făcând note acolo unde nu eram mulțumit de treceri sau unde mi se părea că pasajele lirice trenează.

Știam că sunt tentat să compun linii melodice

lungi, schubertiene, și am încercat să sparg unele din ele, să introduc mai multe variațiuni, tempouri și chiar schimbări de cheie. Nu doream să par uimitor de contemporan, dar nicio palidă imitație a Maestrului. Am scos din nou partiturile și m-am uitat cu atenție la notele făcute de Grace pe Imprompturile lui Schubert. Privind scrisul mărunț, ordonat, mi-au venit în minte picturile și desenele pe care mi le arătase Sam Porter, apoi imaginea lui Grace din timpul procesului, așa cum o descriesese Morley: hainele modeste, fața palidă, părul strâns într-un coc. Oare la ce se gândea? Să-și fi dat seama că totul era pierdut, cu mult mai repede decât credeam eu? Renunțase deja să se mai lupte?

Laura așa făcuse. Renunțase. De aceea a vrut să vină acasă de la spital: voia să moară acasă, într-un loc familiar; voia să mă aibă alături, să o țin de mână. Și întocmai așa s-a întâmplat. Cel puțin nu-și sfârșise zilele la capătul unui ștreang. M-am cutremurat la acest gând.

Știam că nu-mi găsesc liniștea atunci când mă tot uit afară să văd cum e vremea. La începutul după-

amiezii, ceața se risipise, dusă în mare parte de vântul care împingea în lături și norii negri ca să facă loc razelor soarelui. Degeaba stăteam acasă, așteptând să se îndrepte vremea. M-am urcat în mașină și am plecat la Richmond.

În piață erau o mulțime de locuri de parcare libere. Vântul aproape că mi-a smuls ușa din mână când am coborât. Am intrat repede la „Taverna Castelului” și m-am mirat să nu-l văd pe Wilf Pelham sprijinit de bar. Barmanul m-a recunoscut.

— Tot pe Wilf îl căutați? m-a întrebat.

— Da.

— Nu se simte bine. Nu mai are poftă de bere. N-a mai fost pe aici de vreo două zile.

— Sper că nu e nimic grav.

— Nu cred. Moș Wilf e ca un taur de puternic.

— Știți unde l-aș putea găsi?

— Trebuie că e acasă. Știți unde sunt locuințele pentru vârstnici? În susul străzii.

Știam locul. Barmanul mi-a dat adresa.

— Aș vrea să-i duc ceva, am zis. Îmi puteți da o

idee?

— Cel mai mult îi place bitterul, dar dacă e vorba de băuturi îmbuteliate, atunci nu bea decât bere Guinness.

— Mulțumesc.

Am cumpărat două sticle de Guinness, m-am urcat în mașină și m-am dus acasă la Wilf. Am sunat și i-a luat ceva timp să răspundă, iar când m-a văzut a părut surprins, dar m-a poftit înăuntru.

— Să vezi și să nu crezi! E chiar compozitorul de muzică pe care n-o ascultă nimeni!

— Încerc să schimb situația, i-am răspuns, întinzându-i sticlele de bere.

— Mă bucur de ce-mi spui. Ia loc și mulțumesc, dar n-o să le beau chiar acum, dacă nu te superi. Am stomacul oleacă deranjat. Ce-ai zice de o ceașcă de ceai?

— Splendid.

Salonașul era aranjat, nu vedeai fir de praf, doar câteva cărți împrăștiate ici și colo, ziare, o cană pe jumătate plină, vreo două sticle de bere goale – se vedea că e locuința unui om cu venituri modeste,

care locuiește singur dar se simte bine. Wilf a strâns mare parte a cărților și le-a pus în bibliotecă, după care s-a dus să facă ceaiul. Cât timp a fost plecat, m-am uitat la cărțile de pe rafturi. Dintotdeauna am fost interesat să descopăr ce gusturi au oamenii în materie de muzică sau literatură. Lui Wilf îi plăceau lucrurile serioase, clasice: romanele lui Dickens, George Eliott, Charlotte Brontë, Elizabeth Gaskell, Henry James și Thomas Hardy, multe în frumoase ediții ilustrate, aveau locul de onoare. Alături de ele se aflau o mână de cărți ale unor scriitori europeni, traduse în engleză: Zola, Balzac, Flaubert, Dostoievski, Cehov, Tolstoi și Proust, plus câteva de Mann, Camus și Sartre. Se vedea cât de colo că fuseseră citite. O ediție veche a lui Grove ocupa un raft întreg. În afară de romane, mai erau biografii și cărți de istorie. Wilf mai avea și o mulțime de discuri, majoritatea cu muzică clasică, dar și de jazz, o colecție pentru care l-ar fi invidiat orice pasionat de muzică.

Wilf s-a întors cu ceaiul și o farfurie cu biscuiți cu ciocolată și a pus tava pe masă.

— Ce mai faceți? l-am întrebat. Ce s-a întâmplat?

— Nu știi, a zis, ducând mâna în capul pieptului. Am tot avut arsuri, reflux acid, cum zice doctorul. Probabil că e cancer. Or să-mi bage un tub pe gât de îndată ce îmi fac programare la spital. Cine știe când oi apuca să ajung acolo, dacă e să judeci după cum merg serviciile medicale în ziua de azi? Până atunci, mi-au dat niște pilule. Îmi mai iau durerea uneori. În orice caz, nu cred că ai venit ca să auzi despre starea mea de sănătate. Îmi închipui că mai ai întrebări, nu?

— Cu scuze, dar așa este.

— Nu-i nimic, băiete. Nu prea-mi calcă multă lume pragul în ultima vreme. Iar dumneata mi-ai adus și daruri.

A turnat ceaiul și m-a privit întrebător.

I-am povestit pe scurt ce făcusem și aflasem de când stătusem de vorbă cu el, fără să-i împărtășesc vreuna din concluziile la care ajunseseam între timp.

— Da' știi că te plimbi! Am fost și eu la Paris de câteva ori. Frumos oraș! O dată sau de două ori am fost acolo cu școala. Luvrul, Muzeul Orsay, mormântul lui Napoleon, catedrala Notre Dame. Am văzut toate locurile turistice și culturale. Dar nu de

asta ai fost dumneata acolo, îmi închipui.

— Nu. M-am dus să-l văd pe fratele meu, în regiunea Cognac. În drum, m-am oprit să vorbesc cu Sam Porter.

— Sam? Vasăzică, l-ai găsit? Ce mai face?

— L-am găsit. Nici n-a fost greu. E bine, pare că-i merge foarte bine. V-a transmis salutări.

— E încurcat cu o tânără frumoasă care pozează nudă, pun pariu.

— N-aș putea să spun. Mie mi s-a părut că locuiește singur. Cinstit să fiu, cred că n-a uitat-o nicio clipă pe Grace și cele întâmplare cu ani în urmă.

Am sorbit niște ceai și am fost surprins: era o combinație plăcută de vanilie și afine sau ceva de genul ăsta.

— Sam spunea că erați tovarăși de joacă în timpul războiului. Vă mai amintiți de vremea aceea?

— Sigur că da. Eram copii, într-o ceată mai mare. Ne distram de minune. Dar nici nu s-a întâmplat mai nimic de seamă pe-aici.

— Și cum a fost când s-a prăbușit avionul nemțesc?

Wilf a zâmbit, amintindu-și.

— Da, ce ne-am mai distrat. Să ne fi văzut cum ne apropiam în vârful picioarelor, iar când pilotul a ieșit din carlingă... Am tulit-o cât ne țineau picioarele. Eram morți de frică. Un neamț adevărat!

— N-a murit în accident?

— Nu. Știi ce e ciudat? Nu-mi aduc aminte decât că semăna cu fratele meu mai mare.

— Și ce s-a întâmplat cu el?

— Habar n-am. A fugit în pădure. Cred că era și mai speriat decât noi. Bănuiesc că l-au prins până la urmă.

— Sam a pomenit de existența unui lagăr pentru prizonierii de război.

— Da, era departe, înspre Reeth. Mergeam uneori cu bicicleta acolo și îi urmăream prin gard. A fost o ceartă între oamenii din partea locului și militari, dar nu-i greu de ghicit cine câștigă în timp de război.

— Și de ce s-au certat?

— Oamenilor le era teamă să nu evadeze vreun prizonier, a zis Wilf și a râs. N-aveau a-și face griji. Cei mai mulți erau italieni, care n-aveau niciun chef

să se întoarcă pe front. Mai târziu au adus și câțiva soldați germani. Erau la fel de mulțumiți să stea în lagăr. Nu era o închisoare pentru prizonierii recalcitranți, cum a fost Colditz sau cea din Stalag 17. Cred că o duceau destul de bine. Cei mai mulți dintre ei ne ajutau să culegem recolta. Unii s-au însurat cu fete de pe la noi. Lângă Marske locuiește și acum o familie pe nume Bartolini, iar în Grinton sunt câțiva Schnelli. Dar de ce te interesează?

— Nu mă interesează în mod deosebit. Aș vrea doar să-mi fac o idee despre cum mergeau lucrurile pe vremea aceea. E adevărat că și conacul Kilnsgate a fost rechiziționat de militari pentru o perioadă?

— Așa e. Timp de vreo doi ani. Era ceva secret. Au pus sârmă ghimpată de jur împrejur și paznici înarmați.

— Dar Ernest Fox a continuat să locuiască acolo?

— Așa cred. Nu mă prea interesa ce face doctorul. Probabil că era mână-n mână cu ei. Nici nu m-aș mira. Nimic nu-i plăcea mai mult decât să afișeze un rânjet satisfăcut, de parcă știa ceva ce nu știa nimeni altcineva. Fusese implicat în treburi militare încă din

Primul Război Mondial. Gaz muștar²⁹ și alte asemenea. Așa înțelegea el să contribuie la efortul de război.

— Apropo, vă mai amintiți de Nat Bunting, cel care a dispărut? Mi-a povestit Sam despre el.

Wilf s-a încruntat câteva clipe, apoi și-a amintit.

— A, Nat. Desigur. Era cam încet la minte, cum se spunea pe atunci. Cu probleme, cred că s-ar zice astăzi. Un băiat la locul lui. Ducea o viață destul de grea, pe undeva pe lângă Melsonby, pe cât țin minte. Lucra pe unde apuca. Îl vedeai peste tot, cu lada de scule atârnată de umăr. Parcă ieșise dintr-un roman de Thomas Hardy. Și într-o bună zi a dispărut.

— S-a aflat cum?

— Nu-mi amintesc. Sunt sigur că l-au căutat, au trimis echipe o dată sau de două ori, numai că în vreme de război oamenii nu pun prea multe întrebări. Pereții au urechi. Pe lângă asta, prioritățile erau altele. Individul era mai puțin important decât statul, iar statul însemna armata. Aveam o țară de apărat și un război de câștigat.

— Sam credea că poate s-a înrolat în armată.

— Adevărat, vorbea despre asta, dar nu cred că l-ar fi primit cineva. Avea un picior beteag. Ca să nu mai spunem de... știi doar. Nat Bunting... Nu m-am mai gândit la el de ani de zile. În sfârșit, cred că nu ai venit să mă întrebi despre război.

— Nu numai. E o perioadă interesantă, mai ales pentru cei care s-au născut după încheierea lui. Sunt însă câteva lucruri despre care aș vrea să vă întreb, dacă nu vă supărați, ca să mă lămuresc în unele privințe.

Wilf a pus picior peste picior.

— Nu mă supăr. Nu promit că-ți voi fi folositor, dar hai să încercăm.

— Am citit o relatare a procesului. Cu puțină vreme înainte să moară, se pare că doctorul Fox a primit o ofertă de la un spital din apropiere de Salisbury.

Wilf și-a frecat nasul.

— Da, îmi aduc aminte că am auzit ceva. Cred că a fost ceva de ultimă oră, nu apucase multă lume să afle. Dar de ce? Crezi că are vreo importanță?

— Eu cred că da. Acuzarea a afirmat că unul din

motivele pentru care Grace a vrut să-și ucidă soțul era că noua lui slujbă l-ar fi obligat să plece din Richmond, deci ar fi despărțit-o pe Grace de Sam. Dar mie îmi pare mai degrabă o dovadă că Sam nu era implicat.

— Cum vine asta?

— Sam nu avea de unde să știe despre oferta spitalului. Mai ales dacă venise atât de târziu pe cât se pare. Sam a stat o vreme la Leeds, apoi s-a dus la ferma părinților lui ca să petreacă acolo Crăciunul și Anul Nou. Nu vorbise cu Grace și nici măcar n-o mai văzuse de pe la mijlocul lui decembrie, prin urmare nu avea de unde să știe că ea avea să plece. N-a aflat decât la proces.

— Adevărat, a zis Wilf. Dar tot nu are importanță, de vreme ce nu el era acuzat, ci Grace.

— Dar asta înseamnă că, dacă Grace l-a ucis pe Ernest, a făcut-o pe mâna ei, cum se zice, fără măcar să știe dacă Sam ar fi fugit în lume cu ea. Poate că el ar fi fost îngrozit de fapta ei.

— În afară de cazul că puseseră totul la cale cu ceva timp înainte.

— Dar la vremea aceea nu știau despre slujba cea nouă, niciunul din ei. Mie îmi pare a fi un punct important, mai ales fiindcă această nouă slujbă a fost scoasă în evidență drept unul din motivele majore, iar Hetty Larkin i-a auzit pe Grace și Ernest certându-se în legătură cu o scrisoare, cu câteva zile înainte de cina cu pricina. Doamna Compton a declarat că-i auzise pe Sam și Grace plănuind cum să scape de Ernest spre sfârșitul lui noiembrie, cu multă vreme înainte să vină scrisoarea sau să existe vreo indicație cu privire la acea ofertă care i-ar fi obligat să se despartă. Nu vi se pare ciudat?

— Acum, că te ascult, într-adevăr, mi se pare ciudat, a încuviințat Wilf.

— În relatarea procesului se spune că Grace a fost văzută în Richmond, plimbându-se și discutând cu un tânăr în uniformă cu puțină vreme înainte de moartea soțului ei. Apoi nu s-a mai vorbit despre asta.

— Eu n-am auzit nimic, a spus Wilf, dar trebuie să înțelegi că unii spuneau fel de fel de lucruri despre Grace la vremea aceea – împrăștiau zvonuri, o

ponegreau. Cred că și ăsta a fost unul dintre ele. Din fericire, nimic n-a ajuns la proces.

— Dar ceva adevăr trebuie să fi fost, nu credeți? Nu sunt neapărat de acord cu felul în care oamenii au interpretat scena, dar cred că Grace a stat într-adevăr de vorbă cu un tânăr. Poate că e un amănunt neînsemnat. Nu cred că orice bărbat cu care stătea de vorbă era amantul ei, dar întâlnirea poate să fi fost importantă pentru starea de spirit a lui Grace; poate chiar a împins-o să facă ceva anume. Poliția trebuie să fi făcut cercetări. Cine era tânărul? Despre ce vorbiseră?

— Poliția? a pufnit Wilf. Poliția avea răspunsul dinainte și precis că era la fel precum cea de azi. Hotărâse că Grace îl omorâse și mai mult nu voia să afle. Orice dovadă care se potrivea cu teoria asta era bună, restul nu conta. Iar când lucrurile o luaseră pe un făgaș, nici nu era greu să găsești oameni care s-o vorbească de rău. Gura lumii slobodă.

— Cum adică?

— M-au scârbit răutatea, meschinăria și fariseismul scoase la iveală de afacerea asta, ipocrizia, lucrurile pe

care le-au spus unii, până și oameni pe care Grace îi credea prieteni. A dezvăluit tot ce era mai rău în unii din ei. Iar Alice Lambert a fost printre aceștia.

— Alice? Ce-a spus?

— Ei, la tribunal n-a spus nimic, a făcut pe niznaiul, s-a mărginit la fapte și a fost martor al apărării, deci ai zice că era de partea prietenei sale. Dar în scurtă vreme s-a răspândit zvonul că soții Fox aveau dormitoare separate, că Grace era cam rece față de soțul ei. Alice a avut dintotdeauna o slăbiciune pentru Ernest Fox. Pe el l-a cunoscut mai întâi, nu pe Grace. Erau prieteni vechi. Apoi s-a mai apucat să spună cui voia s-o asculte că Grace era puțin cam slobodă în purtări când venea vorba de sexul opus, mai ales de bărbați mai tineri... lucruri de felul ăsta. De fapt, a turnat gaz pe focul în care urma să fie arsă Grace.

— Era într-adevăr ceva între Alice Lambert și Ernest Fox?

— Adică, dacă avea o slăbiciune pentru el?

— Da.

— Se vedea de la o poștă când erau împreună. La

fel ca dumneata cu femeia aceea... agent imobiliar.

Am fost cât pe ce să mă înec cu ceaiul.

— Cum? Heather? De unde... adică...?

Wilf a izbucnit în râs.

— Ei, lasă, nu te fâstâci. Parcă ai fi un școlar prins cu mâna în borcanul cu bomboane de la băcănie. V-am văzut de vreo două ori stând de vorbă în piață, nimic mai mult. V-am citit din gesturi. Știi cum e în orașele mici. Dacă aș fi în locul dumitale, aș fi mai grijuliu.

— Suntem doar prieteni. M-a ajutat să cumpăr casa de la Kilnsgate și să mă instalez acolo.

— Cum spui dumneata..., a răspuns Wilf cu o sclipire jucăușă în ochi.

— Hai, las-o baltă, Wilf. Vreau să știu dacă era ceva între Alice Lambert și Ernest Fox.

— Ce fel de „ceva”?

— Știi prea bine ce vreau să spun. Aveau o legătură amoroasă? Soțul ei prinsese de veste?

— Doar nu te gândești... că Alice Lambert...

— Nu, mai degrabă soțul ei.

— Jeremy Lambert? Cred că glumești. Ăla se

speria și de umbra lui.

— L-ai cunoscut?

— Sigur. Era inspector școlar în district. L-am cunoscut la scurtă vreme după ce am devenit profesor. Pe vremea aceea era o slujbă bună, bine plătită. Acum cred că nu mai e la fel, dacă o mai fi existând. Cred că riști să fii înjunghiat sau împușcat. Mă întrebi dacă Jeremy Lambert e criminalul? Nu-l văd în stare, a încheiat, clătinând din cap.

— Dar Alice?

— Dacă stăm să judecăm, nu prea avea motiv.

— Uneori trebuie să sapi mai adânc dacă vrei să găsești un motiv.

— Chiar și așa.

— Toată atenția era concentrată asupra lui Grace și a aventurii ei cu Sam. Dar cum rămâne cu Ernest Fox? Cred că avea nenumărate prilejuri să-și facă de cap. Ai auzit ceva zvonuri? Se culca oare cu vreuna din frumoasele din Swaledale?

— Nu-mi aduc aminte să fi auzit ceva. Cel puțin, n-am auzit să fi umblat după femei. Pe de altă parte, era plecat multă vreme. Ar fi putut foarte bine să-și

facă de cap prin alte părți, nu?

— Parcă era medic generalist aici, în Richmond.

— Așa e, însă era chemat în multe locuri în calitate de consultant. Călătorea foarte mult. La drept vorbind, în timpul războiului și după aceea doctorul Nelson a ținut cabinetul.

— Știi pe cineva care i-ar fi putut dori moartea lui Ernest Fox?

— A, erau o grămadă. Dar niciunul din ei nu s-a aflat la Kilnsgate în noaptea când a murit el.

— Cum era doctorul Nelson?

— Cliff Nelson? Era un tip serios, puteai să te bizui pe el. Își iubea meseria, însă nu sclipea de inteligență, ca s-o spunem pe cea dreaptă. Era un domn, plin de bun-simț. Locuia lângă pajiștea satului. Cum ți-am zis, a dus în spate cabinetul cât a durat războiul, și chiar și după aceea. Nevastă-sa, Mary, nu prea ieșea în lume. Ea ținea contabilitatea, făcea toate treburile casei, creștea copiii.

— Aveau copii?

— Trei băieți.

— Nu s-a auzit nimic, nicio bârfă?

— Despre doctorul Fox și Mary? Nu. Cred că ai luat-o pe un drum greșit.

— N-ar fi prima oară. Dar despre Grace și doctorul Nelson?

— Ce-i cu ei?

— În ce relații erau?

— Pe cât știu eu, se înțelegeau bine. Cliff cânta și el puțin la pian, așa că el și Grace aveau ceva în comun. Erau prieteni. Am impresia că ea simțea că poate discuta orice cu el. Cliff și soțul ei nu se prea înțelegeau.

— De ce?

— Păi, Cliff făcea cam toată treaba la cabinet. A, mai e ceva, a continuat Wilf. Nu știu dacă ar fi avut vreun efect, dar doctorul Nelson mi-a spus, nu la multă vreme după încheierea procesului, că se oferise să depună mărturie în favoarea lui Grace. Era convins de nevinovăția ei.

— Și ce s-a întâmplat?

— Avocatul i-a spus că nu vrea să aibă martori de sex bărbătesc. Pentru că n-ar da bine.

— Îmi închipui că avea dreptate. Dar Grace avea

multe prietene?

— Pe cât țin eu minte, nu. Una era Alice, alta Mary, cred, și vreo două doamne de la Societatea de operă. Însă ea se înțelegea mai bine cu bărbații – și nu mă gândesc la nimic rău când spun asta.

— Era într-adevăr Grace atât de familiară cum spuneau unii?

— Familiară? Depinde ce înțelegi prin asta și la ce situații anume te referi. Grace nu mergea prin oraș cu nasul pe sus, așa cum făceau unele și poate cum ar fi așteptat unii de la o nevastă de doctor. Ar fi stat o zi întreagă împreună cu unul ca mine la un concert de binefacere, pe când alții nici nu se uitau la cei de condiție inferioară lor. Nu vreau să spun că Grace nu era și ea snoabă uneori. În mod evident îi plăcea locul pe care îl avea în societate, dar uita de orice când era vorba de oameni. Avea o inimă mare. Ajuta pe oricine, stătea de vorbă cu oricine. Asta însemna familiaritatea la ea.

— Se culca cu mai mulți bărbați?

— Nu. A fost o grosolănie din partea celor care lansau astfel de zvonuri, a izbucnit Wilf indignat.

Niște tâmpenii fără niciun temei. Grace nu era o târfă. O fi avut multe defecte, a fost o femeie adulteră care și-a ucis bărbatul, dar târfă nu era. A avut o legătură amoroasă cu Sam, într-adevăr, dar asta nu înseamnă că avea un caracter urât. Sam n-a fost un nume într-o lungă listă. Se iubeau, pot s-o spun cu mâna pe inimă.

— Ai fost vreodată încurcat cu Grace, Wilf?

— Eu? Nu fi caraghios.

— Ai fost îndrăgostit de ea?

Wilf s-a întors într-o parte, fără să scoată un cuvânt. S-a strâmbat și s-a apucat cu mâna de burtă.

— Mersi pentru bere, mi-a zis, dar cred că acum ar fi mai bine să pleci. Nu mă simt prea bine.

Bravo ție, Lowndes, mi-am spus când am ajuns în stradă. Ai reușit să-i enervezi pe singurii doi oameni care au cunoscut-o pe Grace Fox.

13.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox

(ed. Louise King), iulie-august 1940.

Liverpool și în largul mării

LUNI, 29 IULIE 1940

În sfârșit sunt pe mare, în drum spre Dumnezeu știe unde. Acum două zile, la adăpostul întunericului, am plecat de la spitalul din Netley unde făceam pregătire, după ce am fost trezită în tăria nopții și mi s-a spus să-mi strâng lucrurile. Am ajuns la Liverpool a doua zi spre amiază. Am fost cazată într-un hotel oribil, aproape de docuri, în cameră cu Kathleen, o fată pe care o știu de la pregătire. Kathleen e o blondă cu forme sculpturale, foarte frumoasă, numai că puțin cam severă. Am auzit deja pe unul din ofițeri numind-o „fecioara de gheață”, ceea ce nu mi se pare

corect. Are un umor grozav și un râs uimitor, care seamănă mai degrabă cu nechezatul unui cal. Hotelul era atât de prost că am fost nevoite să blocăm clanța cu un scaun în fiecare seară, ca să nu intre peste noi marinarii care credeau că am fost aduse acolo pentru plăcerea lor. N-am dormit aproape deloc, în schimb am râs pe săturate.

Azi după-amiază ne-am îmbarcat pe Împărăteasa Australiei, o navă de croazieră luxoasă, transformată în transportor de trupe. Din fericire pentru noi, nu tot ce era luxos a fost lăsat pe uscat; au rămas porțelanurile și cristalurile, care trebuie să stea la loc sigur până la sfârșitul războiului. Eu voi împărți o cabină de clasa întâi cu Brenda, altă fată pe care am cunoscut-o la pregătire. Brenda e mult mai dezordonată decât mine și n-o să-mi fie ușor să o învăț să-și ridice hainele de pe scaune și podea și să nu-și împrăștie obiectele de toaletă prin toată baia.

Brenda, Kathleen și cealaltă prietenă a mea, Doris, nu sunt căsătorite și au fost foarte surprinse să afle că eu sunt căsătorită și că îmi părăsesc soțul ca să merg la război. Le-am răspuns că, dacă bărbații își

pot lăsa soțiile acasă, atunci și eu pot să-mi las bărbatul. Cui aș fi de folos acolo, într-un sătuc din Yorkshire, când oamenii mor aici și sunt atâtea vieți de salvat? Pe deasupra, știu că Hetty va avea grijă de Ernest.

La bord sunt cincizeci și cinci de infirmiere și Dumnezeu știe câți ofițeri și soldați. Multe dintre fete sunt încântate de ideea că acești bărbați tineri le vor da atenție. Vom avea seri dansante, dineuri și idile, fără nicio îndoială. Sora-șefă a și pus ochii pe mine și m-a luat deoparte ca să avem o discuție serioasă. Eu voi răspunde de grupul nostru. Va trebui să fiu un model de comportament. Să nu le pierd din ochi pe fetele mai flușturatice, mai neascultătoare, și să le împiedic să facă unele lucruri nesăbuite, care le-ar putea veni în minte la bordul unei nave unde sunt atâția bărbați. Ce noroc pe mine! Ce plictiseală! Se vorbește deja despre cum să găsim câteva persoane talentate ca să dăm un mic concert peste câteva zile. Doris a spus în dreapta și în stânga că eu cânt la pian și din gură, așa că cei din comitetul de organizare m-au și cooptat. Câțiva ofițeri, care cântă

la diferite instrumente, vor forma o mică orchestră de dans.

Navigăm pe întuneric, cu o escortă de distrugătoare, de teama submarinelor. În jurul nostru se întinde, imensă, marea întunecată, pe valurile căreia sclipește lumina lunii. Luminile Angliei se îndepărtează cu repeziciune și se pierd în întuneric. Nava se leagănă ușor, parcă te îmbie la somn. Stau întinsă în patul moale și scriu în jurnal. Abia aștept să explorez vaporul mâine. Cine știe unde mergem și ce ne așteaptă la capătul călătoriei!

VINERI, 2 AUGUST 1940

Cerul s-a întunecat și vremea s-a răcit mai mult decât de obicei în această perioadă a anului. Marea e agitată și câtorva femei și bărbați mai puțin rezistenți le-a fost foarte rău. Pe punte era destul de frig, însă vremea s-a încălzit de la o zi la alta, iar acum oceanul nu mai este atât de cenușiu, ci are mai degrabă culoarea turcoazei și a acvamarinelor și este mult mai liniștit. Suntem pe mare de patru zile și tot nu am

idee unde ne aflăm. Nu ni s-a spus încotro mergem și nici unde vom ajunge. Uneori, celelalte nave din convoi par îndeajuns de aproape cât să ne vadă când le facem cu mâna. Alteori nu le zărim și ne îngrijorăm ca nu cumva să le fi atacat vreun submarin.

Ieri am văzut în depărtate un grup de insule. Cineva a zis că sunt Azorele, dar nu știu dacă e adevărat. Să fi călătorit așa de repede? Nici nu v-ar veni să credeți câte zvonuri circulă pe o navă a cărei destinație nu o cunoaște nimeni. M-am uitat și eu la hărți, apoi la busolă, și tot ce pot să spun este că ne îndreptăm cam spre sud-vest, așa că ar fi putut să fie ori Canarele, ori Madeira, ceea ce ar însemna că ne îndreptăm spre Africa. Azi-noapte am văzut ceva fosforescent în ocean, o flăcăruie verde, licărind chiar sub suprafața apei, întocmai ca în poemul lui Coleridge. Deasupra, cerul presărat cu stele era luminat de secera lunii.

Zilele se scurg în trândăvie și distracții. Avem cursuri și diverse însărcinări de îndeplinit la infirmerie, desigur, dar nu sunt cazuri grave și ne rămâne mult timp liber. În fiecare dimineață, de cum

ne trezim, un sergent ne duce pe punte ca să facem exerciții fizice. Să fi văzut câți bărbați sunt treji la ora aceea și se prefac că admiră marea! După ce luăm micul dejun, avem cursuri, apoi eu joc tenis, de obicei cu Brenda sau Kathleen, dar mi-ar plăcea să-i pot bate pe unii din tinerii ofițeri mai voinici. Și Doris își găsește destule de făcut: înoată în piscina imensă, citește, îi scrie zilnic iubitului ei. Spune că se simte ca o regină.

La bord există și o mică bibliotecă. La început am fost dezamăgită să văd că nu găsesc nicio carte de domnul Greene, domnul Waugh sau domnul Maugham pe care să nu o fi citit și că sunt mult prea multe cărți de doamna Christie și alții asemenea. Cu toate acestea, la recomandarea lui Doris, m-am hotărât să citesc o carte de Trollope, scriitor pe care l-am evitat ani de zile, poate din cauza numelui său nefericit³⁰. M-am apucat de *O poți ierta?* și sunt deja fascinată de familia Palliser. Mi se pare că un roman de Trollope e lectura perfectă pentru o lungă călătorie pe mare. Pe deasupra, e un englez până-n vârful unghiilor, într-atât că uneori mi se face dor de

casă din cauza lui. Veștile pe care le primim din țară nu sunt prea încurajatoare. Pe cât am auzit, se fac raiduri aeriene regulate pentru a bombarda orașele, dar sunt sigură că Ernest nu va păți nimic la Kilnsgate.

NOIEMBRIE 2010

Heather m-a sunat într-o după-amiază, la vreo două zile după ce stătusem de vorbă cu Wilf Pelham.

— Salut, prietene, a zis.

— Heather! Ce mai faci?

— Bine. Sunt bine.

— Ai izbutit să afli ceva despre vânzător?

— Doar atât te interesează?

— Sigur că nu. Doar că m-am gândit...

— Lasă, lasă. Da, cred că am ceva noutăți pentru tine.

— Ce anume?

— Ei, nu așa repede. Ce dai?

— Heather, nu te mai juca cu mine.

— Invită-mă la masă și-ți spun.

— Și cu Derek cum rămâne?

Heather a făcut o scurtă pauză, apoi a zis cu răceală:

— Dineu la clubul de golf.

— Tu nu ești invitată?

— Pe mine mă plictisește golful.

— Bine. Unde și când?

— Nu e nevoie să te arăți atât de încântat. Tocmai am terminat o vizionare, a spus Heather. Ce-ai zice să ne întâlnim la Gară peste o jumătate de oră?

— Jumătate de oră? S-a făcut. Ne vedem acolo.

Nu mai ieșisem de când stătusem de vorbă cu Wilf. Mă învârtisem prin casă, făcusem tot felul de treburi, mai compusesem la sonată, trimisesem e-mailuri prietenilor din Statele Unite, dădusem telefoane mamei, apoi lui Graham și lui Siobhan, discutasem cu prietenul meu, regizorul Dave Packer, despre un posibil proiect... lucruri de genul ăsta. Îi invitasem pe Dave și pe soția lui, Melissa, să-mi facă o vizită de Crăciun, dar mă îndoiam că vor putea veni. Chiar dacă Dave ar fi putut să-și rupă câteva zile, ceea ce era improbabil, Melissa, care era o vedetă de cinema,

n-ar fi avut cum să plece și, dacă stau să mă gândesc, poate că nici n-ar fi dorit să vină până în Yorkshire pe timp de iarnă.

Cu o seară înainte văzusem un film cu Diana Dors în tinerețe, Lasă-te în voia nopții, și îmi plăcuse tot atât de mult ca la-o încet, amice. În America, unde au talentul de a evita orice este poetic, au rebotezat filmul Blonda păcătoasă. Și oricum, Diana Dors n-a avut mare succes în America; în anii '50 erau deja prea multe bombe blonde peste ocean. În schimb, făcea un rol grozav în această poveste despre patimă, gelozie și crimă, în care își petrecea aproape tot timpul în celula condamnaților, unde, devenită oarecum insipidă, cugeta la evenimentele care o împinseseră acolo. Semăna puțin cu cazul lui Ruth Ellis și încă și mai mult cu povestea lui Grace Fox. Filmul a avut darul să mă tulbure și în noaptea aceea n-am dormit bine, am avut vise care-mi păreau reale și am auzit zgomote stranii. Nu mi-am dat seama dacă veneau din vis sau din casă.

Bineînțeles, când am ieșit să mă întâlnesc cu Heather era întuneric beznă și ploua cu găleata. Am

aruncat o privire spre cuptorul de var înainte să mă urc în Volvo, dar n-am zărit nicio siluetă acolo. Trecuse ceva vreme de atunci și începeam să cred că Heather avea dreptate, că fusese ori un turist rătăcit, ori un arheolog local.

Gara fusese într-adevăr gara de cale ferată locală, până când, odată cu reducerile inițiate de președintele Căilor Ferate Britanice, Richard Beeching, în anii '60, linia secundară spre Darlington a fost închisă în 1969. Clădirea, construită în 1850, era acum un fel de centru cultural; la etaj, în galeria de deasupra restaurantului, se organizau expoziții ale pictorilor locali și târguri de cărți vechi. Tot acolo se găseau două mici săli de cinema unde rulau filme relativ recente, și chiar o brutărie, al cărei miros te îmbia să intri.

Mi-a luat ceva timp ca să găsec un loc de parcare, dar până la urmă am ochit unul lângă piscină și Centrul de sănătate Liberty, unde ar fi trebuit să mă duc și eu dar tot amânam. Am luat-o la fugă până la intrare și am ajuns cu cinci minute mai devreme, așa că mi-am luat un pahar de vin de la bar și m-am

așezat la o masă din spatele restaurantului.

Heather n-a întârziat decât zece minute. Am văzut-o când a strâns umbrela și s-a uitat în jur, căutându-mă. Când m-a zărit printre paravanele care separă parțial restaurantul, mi-a făcut cu mâna și s-a îndreptat spre mine. Era în ținută de serviciu: pantaloni negri și o jachetă asortată, strânsă pe talie, peste o bluză albă simplă. Avea părul adunat la spate, ceea ce îi scotea în evidență pistruii de pe nas și o făcea să pară cu zece ani mai tânără, și ținea în mână o servietă de piele.

— Salut din nou. Ce zi am avut!

— Grea?

Heather s-a așezat în fața mea.

— Treabă multă. În mare parte în beneficiul tău, dacă vrei să știi. Of, mor să beau un pahar de Chardonnay.

Nu puteam decât să mă duc la bar și să-i aduc ce-și dorea. Era un restaurant neobișnuit, fiindcă trebuia să te duci la bar ca să comanzi mâncarea și să-ți iei vinul. Dar nu uitați că am petrecut multă vreme în America, unde ești obișnuit să fii servit de chelneri

sau chelnerițe, pâna și în falsele bodegi englezești. Din fericire, mâncarea era adusă la masă. Ne-am uitat pe meniu, Heather a cerut salată cu somon și langustă, iar eu un burger cu brânză și șuncă. Când m-am dus la tejghea, am luat și o sticlă de vin, ca să nu fiu nevoit să fac mai multe drumuri. Băusem vin roșu, dar știam că Heather preferă vinul alb, iar Chardonnay mi se părea potrivit.

— Și ce ai aflat pentru mine? am întrebat-o după ce m-am întors la masă.

Heather m-a fulgerat cu ochii ei verzi.

— Nu mă lua așa repede. Nu vrei mai întâi să afli cum o mai duc?

Am zâmbit.

— Cum o mai duci, Heather?

— Nu prea rău, mulțumesc de întrebare.

— În seara aceea..., am spus cu voce scăzută.

Heather a dus un deget la buze.

— Șșș. Să nu-mi spui nimic.

Nu am înțeles dacă se referea la sărut sau la lacrimile ei. Eu aș fi vrut să-i spun ceva despre amândouă. Poate că trăisem prea mult în America și

îmi luasem prea multe obiceiuri străine, însă acum mi-am adus repede aminte că bărbații din Yorkshire nu vorbesc despre lucruri de acest fel. De fapt, nu vorbesc despre sentimentele lor. Femeile erau la fel, pe cât se părea.

— Cum spui tu.

Am sorbit din vin și o vreme am rămas tăcuți. Nu eram chiar încordați, dar nici foarte în largul nostru. În jur, discuțiile și râsetele se înteteau. Heather a arătat spre sala de cinema din spatele meu.

— Ai văzut ce rulează?

Am clătinat din cap. Întunericul și ploaia îmi înăbușiseră orice urmă de curiozitate.

— Moartea îmi știe numele, a zis Heather.

Am dus mâna la frunte și am gemut:

— Doamne, nu se poate.

Era cel mai recent film făcut împreună cu Dave și câteva nume cunoscute, între care soția lui Dave, Melissa, și un grup de tinere speranțe. Muzica era desuetă, în ton cu thrillerul de atmosferă. Filmul avea de toate: urmăriri, scene de dragoste, teamă, panică, momente încordate, răsturnări de situație, rezolvări

neașteptate – toate reflectate în muzică. Partitura nu era scrisă chiar mașinal, dar nici nu-mi ceruse prea multă originalitate sau introspecție. Se potrivise tocmai bine, căci în lunile de după moartea Laurei, când scrisesem partitura, numai de originalitate și introspecție nu eram în stare. Nu era nici pe departe una din preferatele mele, numai că filmul fusese un mare succes. Publicul american îl apreciasse și scosese încasări record. De puțină vreme rula și în Marea Britanie.

— Ce-ar fi să mergem să-l vedem după ce mâncăm? a sugerat Heather.

— Poftim?

— Ei, știi tu. Mergem la film împreună. Ne așezăm în ultimul rând și ne pupăm.

Trebuie că am roșit, fiindcă a izbucnit în râs și m-a atins pe braț.

— Nu te speria. Glumeam. N-am să te atac. Am zis că ar fi frumos să merg să văd un film împreună cu tipul care a scris muzica. N-ai vrea să-mi faci pe plac? N-am să te mai rog altceva.

— L-am văzut.

— Chris, te rog...

Când am văzut cu ce ochi mă privea, nu m-a răbdat inima să-i spun nu. Știam deja că părerile mele despre muzica mea adesea nu se potriveau cu cele ale publicului sau ale criticilor, ba nici măcar cu ale prietenilor, așa că n-avea rost să-i spun că nu e un film de care să fiu prea mândru. În acea situație nu aveam de ales.

— Sigur că da, am răspuns zâmbind. Dacă promiți să asculți în mod special muzica. Am să te pun la un test după film. Ei, și-acum spune-mi ce-ai descoperit.

— Am luat prânzul cu Michael Simak, a zis, strâmbând din nas. M-am gândit că e mai bine decât să mergem la un bar după serviciu. Știi cum e... după aia ajungi la masa de seară și...

A ridicat din umeri.

— Și după masa de seară?

— Ei, știi tu.

— La cinema?

A chicotit și a înfipt furculița în salată.

— Într-adevăr. La cinema. Sau ceva asemănător. Dar nu-ți face griji: am reușit să scap cu virtutea

intactă.

Am râs și eu. Atunci mi-am dat seama că unul din lucrurile care-mi plăceau la Heather era că mă făcea să râd. Dintre toate femeile pe care le cunoșteam, numai Laura mai reușise. Se zice că femeilor le plac bărbații care le fac să râdă, însă nu știu dacă și reciproca e valabilă.

— Nici nu credeam altceva, am asigurat-o. Ai aflat ceva folositor? A vrut ceva în schimb? De pildă...

— O halbă de Stella Artois? Nu tocmai, dar mi-a dezvăluit îndeajuns cât să pot face și eu niște cercetări pe cont propriu. Așa mi-am petrecut mai toată după-amiaza. Firma lui Michael s-a ocupat dintotdeauna de afacerile familiei Fox, iar eu mai cunosc câțiva parteneri sau asociați ieșiți la pensie. Orașul e mic și locuiesc aici de îndeajuns de multă vreme cât să mă pricep cum să vânez informațiile.

— Nici nu mă îndoiesc. Și ce anume ai aflat?

— A, ia uite. Paharul meu e gol și povestea pe care o am de spus e lungă.

Și paharul meu era gol, așa că le-am umplut.

— Ai aflat cui a aparținut conacul Kilnsgate?

— Ei bine, da. Și cred că ți se va părea foarte interesant.

Am dat deoparte farfuria aproape goală.

— Ia să vedem.

Heather s-a aplecat spre mine, încântată de povestea pe care o avea de spus. Entuziasmul ei copilăresc, gesturile și expresia ochilor erau molipsitoare. M-am aplecat și eu spre ea și mi s-a părut că deasupra noastră s-a format un fel de cupolă invizibilă, care îi ținea pe toți ceilalți la distanță. Din fericire pentru noi, chelnerii din Yorkshire nu au obiceiul să vină din cinci în cinci minute să te întrebe dacă ești mulțumit.

— Mai ții minte că fiul lui Grace și Ernest Fox se numea Randolph? Randolph Fox.

Am dat din cap.

— Când a murit tatăl lui, abia împlinise șapte ani. Era acasă în noaptea aceea, dar s-a considerat că e prea tânăr ca să poată depune mărturie. Polițiștii au stat de vorbă cu el, însă n-a avut ce să le spună. Dormise tot timpul.

— Și i-ai dat o halbă de bere doar pentru atât?

— Nu, asta am aflat eu mai târziu, făcând cercetări de una singură, prostule. Acum încerc să le pun pe toate în ordine cronologică. Îți spun o poveste. Vrei s-o auzi sau nu?

— Bineînțeles. Scuză-mă.

— Cât a durat procesul și pe urmă, până când Grace a fost executată, Randolph a stat la mătușa și unchiul lui, Felicity și Alfred Middleton. Felicity era mai tânără decât Grace cu șapte ani. Nu avuseseră copii și ținuseră întotdeauna la micul Randolph, așa că, după ce Grace a fost... ei, știi tu... spânzurată... au făcut demersurile necesare.

— Felicity și Alfred l-au adoptat pe Randolph Fox?

— Da. Îl iubeau ca pe propriul lor copil. Băiatul a devenit Randolph Middleton și s-a mutat definitiv în Canterbury, unde locuiau părinții adoptivi. Alfred era arhitect și câștiga destul de bine. Felicity era ceea ce se numea pe vremuri casnică. Băiatul avea tot ce-și putea dori.

— Sunt sigur că a dus-o bine.

— S-a ivit o ocazie. Alfred a lucrat la un proiect pentru care firma l-a trimis la Melbourne. l-a plăcut

foarte mult locul, și-a dat seama că acolo are perspective și firma i-a oferit o slujbă la filiala locală. Asta s-a întâmplat cam pe la sfârșitul anilor '50, când Randolph avea treisprezece sau paisprezece ani.

— Aha, am făcut eu. Da' știi că ai calități de detectiv!

— Mulțumesc, Watson, a zis Heather și a mai sorbit din vin. Pentru el, trebuie că lumea s-a întors pe dos. Părinții mei s-au mutat de la Harrogate la Richmond când aveam doisprezece ani și am fost destul de afectată. Închipuie-ți cum e să mergi la altă școală, în altă țară, unde copiii râd de accentul tău.

— S-au agățat de el, l-au terorizat?

— Se pare că s-a străduit cât a putut și în scurtă vreme s-a adaptat. Părinții nu pomeneau niciodată de vremea cât trăiseră în Anglia, iar despre Grace Fox n-au suflat o vorbă. Tabu. Randolph și-a scos din minte părinții biologici și cu asta basta. Felicity și Alfred au devenit mami și tati. Singura neplăcere suferită a fost atunci când un reporter a descoperit cine erau și s-a ținut o vreme de ei, pe la sfârșitul anilor '60.

— Ia stai un pic. Toate astea ți le-a spus Michael

Simak?

Heather a ridicat din sprâncene:

— Nu pot să-mi dezvălui sursele.

— Ei, hai, fă-mi și mie o plăcere.

— Mă rog. Unul dintre asociații ieșiți la pensie l-a vizitat pe Ralph în Australia de mai multe ori. Mai întâi pentru afaceri imobiliare, apoi au devenit prieteni buni. Se ducea acolo în vacanță și o lua pe nevastă-sa cu el. Cele mai multe le-am aflat direct de la el, la prima mână, cum s-ar zice. Restul sunt deducții sau le-am aflat de la domnul G.

— Domnul G?

— Google. Nici nu ți-ar veni să crezi câte găsești dacă știi unde să cauți.

— Zi mai departe. Și ce-au făcut când le-a dat cineva de urmă?

— Și-au schimbat numele și s-au mutat la Perth o vreme. Firma lui Alfred avea o filială și acolo. Au fost înțelegători și i-au dat o altă slujbă. Am impresia că în Australia sunt o grămadă de oameni care au ceva de ascuns – ori personal, ori în istoria familiei. În orice caz, nimeni n-a protestat și nici n-a pus întrebări.

Familia a devenit Webster, iar Randolph a devenit Ralph. Oricum, nu putea suferi numele cu care fusese botezat.

— Ralph Webster, vasăzică. Și Kilnsgate?

— Conacul a fost administrat prin procură. Când a împlinit douăzeci și unu de ani, a devenit al lui. Era în 1967. Casa nu-l interesa, dar nu voia nici în ruptul capului să o vândă. Mike mi-a spus că n-ar fi putut spune de ce, dar că toată lumea din firmă știa asta. Sigur, au făcut tot ce-au putut, au apelat la o firmă care se ocupa cu închirieri de vile, doar că, după cum prea bine știi, Kilnsgate numai vilă nu e. Este mult prea mare. În cea mai mare parte a timpului conacul era gol și se părăginea. La începutul anilor '70, câțiva hippy s-au instalat acolo ilegal și au vrut să întemeieze o comunitate, dar nici ei n-au rămas prea mult. Cel puțin au fost oameni pașnici și n-au distrus nimic. Din când în când, venea cineva și încerca să se stabilească acolo, văruia, vopsea, mai aranja câte ceva, dar nimeni n-a stat multă vreme. Ralph precis că nu scotea cine știe ce de pe urma conacului, ba poate că mai mult cheltuia cu întreținerea, dar la vremea aceea

câștiga destul cât să-și poată permite. Dar stai, că am luat-o prea repede. Când Ralph avea optsprezece ani, adică înainte să moștenească Kilnsgate, familia s-a mutat înapoi la Melbourne, după ce petrecuse câțiva ani în Perth. Arthur și Felicity au avut grijă ca Ralph să meargă la universitate și băiatul a ajuns funcționar în Parlamentul statului Victoria, unde a fost promovat în mai multe rânduri.

— S-a întors vreodată la Kilnsgate?

— O singură dată, dar mai târziu. Acea parte a vieții lui era un capitol închis. Doar că era proprietarul conacului. Nu se cunoaște să fi avut legături cu altcineva din Yorkshire în afară de avocații lui. În 1980 s-a însurat cu Mette Koenigsfeldt, o imigrantă daneză. El avea treizeci și patru de ani, ea treizeci. Au cumpărat o casă la malul mării în Brighton, o suburbie a orașului Melbourne. Au avut doar o fiică, Louise, născută în 1986. După opt ani s-au despărțit și Louise a plecat cu mama ei într-un mic oraș de lângă Brisbane. Mă urmărești?

— Cu oarecare greutate.

Am turnat și ce mai rămăsese în sticlă. În timp ce

Heather își depăna povestirea, am remarcat încă o dată că restaurantul era plin, oamenii discutau în jur, se auzea o muzică de fundal. Altă muzică pe care nu o asculta nimeni.

— În următorii ani, nu s-a întâmplat nimic deosebit. Ralph și-a luat o casă în Brighton, nu departe de Felicity și Arthur, și s-a consacrat muncii de funcționar parlamentar. Nu s-a mai căsătorit. Viața a mers mai departe.

— Și în orășelul de lângă Brisbane?

— A, acolo lucrurile n-au fost atât de calme. Mette s-a măritat cu un bărbat care s-a dovedit a fi alcoolic și violent. Când a aflat că o bătea și pe Louise, i-a dat papucii. Știi cum e: o poveste tristă, care se întâmplă probabil mai des în locuri izolate ca acela unde locuiau ei. Hotărâri judecătorești, ordine restrictive, convocări la tribunal... Până într-o bună zi, când individul se duce la ea acasă și îi zboară creierii cu o pușcă de vânătoare, apoi își trage și lui un glonț în cap.

M-a luat cu fiori.

— Și Louise?

— Era la școală, slavă Domnului. Dar i-a găsit când a venit acasă.

— Și după aceea?

— S-a dus la tatăl ei, în Brighton. Suferise o traumă gravă, îți dai seama. La început au fost cam reci unul cu altul, dar în scurtă vreme s-au apropiat din nou. Cam asta e tot. Ralph Webster a murit anul trecut la Brighton la o vârstă nu tocmai înaintată – șaizeci și cinci de ani. Avea cancer la plămâni. Fumase toată viața. A lăsat conacul fiicei lui, Louise. Fata n-a mai văzut niciun motiv să-l mai păstreze. Pentru ea nu însemna nimic, iar banii i-ar fi prins bine. L-a scos la vânzare și ai apărut tu, domnul Larghețe, și ai plătit un preț exorbitant.

— Mie mi-ai spus că fac o afacere.

— Ei, știm noi cum să-i ducem de nas pe americanii creduli. La fiecare minut mai apare unul.

Am râs și am întrebat-o:

— Dar cu Alfred și Felicity ce-a mai fost?

— Alfred a murit demult. A făcut un atac de cord prin 1985. Felicity e într-un cămin de bătrâni. Trebuie că are vreo nouăzeci de ani. E complet ramolită.

— Dar Louise știa despre întâmplarea de la Kilnsgate, despre Grace?

— Ralph nu i-a spus decât când era pe patul de moarte. Trebuie să fi fost o lovitură îngrozitoare pentru biata fată. Mai întâi își găsește mama și tatăl vitreg zăcând într-o baltă de sânge, apoi, câțiva ani mai târziu, află că bunica ei fusese condamnată și spânzurată fiindcă își otrăvise soțul – o afacere care făcuse multă vâlvă la vremea ei. Fata ar fi putut să o ia razna, și n-ar fi fost de mirare.

— Și? A luat-o razna?

— Adevărat, a cam luat-o pe cărări greșite la sfârșitul adolescenței. Dar acum? Nu mai știu. Heather s-a uitat la ceas. Sursa mea mi-a spus că e un fel de activistă. Împotriva războiului din Irak și Afganistan, împotriva uciderii puilor de focă cu bâta, pentru oprirea încălzirii globale și tot așa. Fără îndoială că citește regulat The Guardian ³¹. Hai, Chris, dacă te grăbești să plătești nota, avem timp să prindem Moartea îmi știe numele. Te invit eu.

— Nu știu. Nu sunt prea mândru de muzică.

— Hai, a zis și m-a luat de mână. Nu-mi strica

cheful.

— Mie una mi-a plăcut, a declarat Heather în timp ce ieșeam din cinematograful odată cu mulțimea de spectatori.

— Mă bucur pentru tine.

— Ce afurisit ești! Ce nu ți-a plăcut?

— Nu e vorba de asta. Pur și simplu nu e una din cele mai bune partituri ale mele. Are prea multe clișee, am preluat multe lucruri de la alții.

— În scena unde se sărută prima oară, muzica e neașteptată, amplă și romantică, dar totodată întunecată și rău-prevestitoare; violoncelele și clarinetul ăla îți dau fiori.

— Fagot.

— Mă rog. Și apoi află ce i se întâmplă și cine este ea cu adevărat. Așa e muzica ta?

— Cum?

— Prevestitoare.

— Cred că da. Cred că așa ar trebui să fie o muzică de film cu adevărat bună. Când auzi o anumită temă, o asociezi cu un personaj sau te

aștepți să se întâmple ceva și atunci crezi diferite variații, care să se potrivească unor stări sufletești și situații.

— Chiar că ești un geniu.

Am râs în chip de răspuns. Eram acum din nou în partea centrală a Gării.

— Cafea? i-am propus.

— N-ar trebui, a zis și a tăcut o clipă. Da' ce naiba!

Mi s-a părut că detectez o oarecare încordare în vocea ei.

— S-a întâmplat ceva?

Heather a clătinat din cap.

— Nimic pentru care să-ți faci griji. Hai să bem cafeaua.

Am luat câte un cappuccino și am discutat despre film. Entuziasmul lui Heather era sincer, la fel ca disprețul meu, cu toate că n-am spus chiar ce gândeam, ca să n-o supăr. Nu avea de unde să știe că scrisesem muzica oarecum mecanic, amețit de alcool, pilule și condamnându-mă pentru moartea Laurei. Nici nu era nevoie să afle.

— Mulțumesc foarte mult pentru informațiile pe care le-ai scos la iveală pentru mine, i-am spus după ce ne-am terminat cafeaua și ne pregăteam să plecăm.

— N-ai pentru ce, a zis Heather. Povestea m-a prins și pe mine. O poveste tragică, dar interesantă. Ce vieți chinuite au avut unii!

— Ce mă uimește pe mine e faptul că supraviețuiesc, am zis. Și nu doar atât, dar unii dintre ei nici măcar nu se plâng. Fac față violenței, durerii, sărăciei, umilinței, trădării, bolii, și au întotdeauna o vorbă bună pentru ceilalți, un zâmbet adresat lumii întregi.

— Așa e. Nu ți se pare nedrept? De pildă, sora mea. Toți iubiții ei au fost niște nemernici, soții încă și mai rău, copiii au uitat de ea, bani n-a avut niciodată, meserii – una mai chinuitoare decât cealaltă, ba chiar și-a pierdut și laba piciorului din cauza diabetului. Dar nu se plânge niciodată și zâmbește oricui.

— E ca povestea cu fratele tău din Scunthorpe?

— Dorchester, a zâmbit Heather. Nu, Kirsty chiar

e așa.

— Și tu?

— Eu? a întrebat în timp ce ne terminam cafeaua și ieșeam în ploaie. Eu sunt o plângăcioasă.

— Ar mai fi ceva, am zis. Ai spus că Ralph Webster a mai venit doar o dată la Kilnsgate. Când anume și de ce?

— Era în 1982, a răspuns Heather. Construia o aripă nouă a închisorii Armley și mormintele au trebuit să fie mutate. Erau ale condamnaților spânzurați și îngropați aici.

— Au mutat mormântul lui Grace Fox?

— Da. Au reînhumat-o aproape de locul unde se născuse, undeva pe coastă. De aceea s-a dus Ralph acolo. Acum chiar că trebuie să plec.

— Te duc acasă?

— Astă-seară nu. Am venit cu mașina. La revedere.

La Kilnsgate am găsit poarta grădinii deschisă. Îmi aduceam foarte bine aminte că o închisesem, așa cum făceam întotdeauna. Zăvorul era îndeajuns de solid

cât să nu-l poată deschide vântul. Atunci, cine îl deschisese? Am aruncat o privire în spate, dar n-am văzut pe nimeni lângă cuptorul de var.

De afară, casa arăta la fel. Luminile pe care le lăsasem aprinse ardeau și altele nu mai fuseseră aprinse. Am dat roată casei, însă n-am văzut nicio fereastră spartă sau ușă forțată. După ce am intrat, n-am simțit nicio prezență străină și nici n-am avut impresia că intrase cineva în lipsa mea.

Am dat din umeri, am urcat la etaj, mi-am scos hainele ude, m-am șters cu prosopul, mi-am pus un halat și m-am dus în salon să aprind focul. Nu știu de ce, dar mă tot gândeam la camerele goale din casă. Într-adevăr, Kilnsgate era mult prea mare pentru mine. Simțeam spațiul în cu totul alt fel decât în California. Acolo spațiul era luminos, deschis, aerisit. Aici era întunecat, plin de umbre, sufocant, plin de prezențe pe care nu le puteam atinge. Sau cel puțin așa mi se părea. Uneori le auzeam sau întrezăream ceva noaptea, când ieșeam pe palier, dar în cea mai mare parte a timpului doar simțeam că sunt în preajma mea. Mi-am zis că izolarea în care trăiam

începea să-și spună cuvântul, sau poate era din cauza filmului stupid pe care îl văzusem și care era despre un ucigaș în serie care își găsea victimele într-un sat îndepărtat din nordul Californiei. Era în stilul lui Hitchcock, tot așa cum muzica mea semăna cu a lui Bernard Herrmann.

Mă simțisem bine la cinema cu Heather, trebuia să recunosc. Nu mai mersesem cam demult la film, ceea ce poate părea ciudat având în vedere meseria mea. Când eram tânăr, îmi plăcea foarte mult să merg la cinema – așa se explică de ce mi-am ales această meserie numai că pierdusem demult acest obicei. În Los Angeles erau destule săli private ca să nu mai fie nevoie să merg la un cinematograful public. Mergeam când și când, bineînțeles, fiindcă simțeam nevoia să retrăiesc experiența marelui ecran și să ascult muzica compusă de mine alături de marele public, dar eram încântat de sălile private de vizionare.

Când eram adolescent, în Leeds, văzusem cum cinematografele mele preferate erau transformate în săli de bingo, depozite de covoare, temple sikh sau moschee. Așa se întâmplase cu Lyric, Lyceum, Clifton,

Clock, Western, Crown și Palace: toate dispăruseră. Aproape că nu trecea o săptămână fără să mai dispară unul. Sălile întunecate unde furasem primele săruturi, îndrăznisem să bag mâna pe sub bluza unei fete, unde fusesem căpitan al unor misiuni în spațiu, mă luptasem cu monștri cu ochii holbați alături de Flash Gordon, străbătusem călare câmpiile arse de soare din vest împreună cu Hopalong Cassidy, mă luptasem cu nemții pe uscat, în aer și pe mare cot la cot cu John Mills și Jack Hawkins, apoi cu japonezii alături de John Wayne și Audie Murphy, și mă aventurasem în castelul întunecat din vârful muntelui, veșnic înconjurat de fulgere, în timp ce Vincent Price cel smintit se lăsa în voia obsesiilor lui, iar Christopher Lee era pe urmele următoarei victime ca să-i sugă sângele. Nu uitasem magia cinematografului, doar mediul în care o percepeam era altul. Astă-seară mă simțisem însă foarte bine.

Când focul s-a întetit, mi-am turnat un păhărel de whisky și am pus un disc cu Marvin Gaye. Aveam poftă de altceva decât muzică clasică și mi s-a părut că el e potrivit. Am dat volumul mai tare, doar n-

aveam vecini care să protesteze. În loc să urc să lucrez în biroul care astă-seară îmi părea mai plin de spiritul lui Grace decât oricând, am adus laptopul jos și m-am așezat lângă foc, cu picioarele întinse pe un taburet.

Heather avea dreptate. Domnul G știa mult mai mult decât am fi crezut noi, cu condiția să știi unde să cauți. În timp ce scriam ceea ce-mi povestise Heather, căutam pe internet cât mai multe amănunte. Chiar dacă nu le pătrundeam în totalitate semnificația, mă ajutau în orice caz să-mi completez imaginea despre cele întâmplate. Discul se terminase, ochii mi se închideau și eram pe jumătate convins că cele aflate mă duceau undeva, măcar că habar n-aveam unde și nici nu eram sigur că vreau să merg într-acolo.

În colțul biroului era un mic fotoliu și când am dus laptopul sus aș fi putut jura că, preț de o clipă, am văzut o siluetă așezată în el – o femeie. Dar când m-am uitat mai bine, am văzut că fotoliul e gol.

Avusesem de gând să merg la culcare, însă viziunea, sau ce-o fi fost, mă tulburase și îmi dădeam

seama că n-aveam să adorm ușor. M-am întors la cămin, am mai aruncat un buștean pe foc și mi-am mai turnat un whisky. Apoi am pus Ella Fitzgerald.

Cum stăteam acolo privind flăcările și ascultând Când iubirea ta s-a dus, cu buzele și limba arse de scotch, imaginația mea a completat silueta pe care o văzusem la etaj. A devenit imaginea lui Grace: stătea pe fotoliu, îmbrăcată în alb, și cosea ceva; acul intra și ieșea încet din țesătura mătăsoasă. Grace părea că așteaptă ceva. M-a privit întrebătoare cu ochii ei negri; valurile de păr negru îi încadrau fața palidă, apoi și-a întors privirea spre lucrul de mână. Ochii ei, expresia, atitudinea nu lăseau să se vadă nimic din sentimentele ei. Acesta era de fapt necazul. Nu lăsa niciodată să se vadă nimic. Absolut nimic. Cât trebuie să-i fi scos din fire pe toți la proces, stând acolo fără să rostească o vorbă, enigmatică precum Sfinxul, ascultând toate minciunile. Pun rămășag că până și avocatului ei, Montague Sewell, îi venea să o zgâlțâie uneori.

Mă întrebam dacă am să ajung la un punct mort în căutările mele și ce am să fac dacă așa se va

întâmpla. Am să-mi dau seama atunci când voi ajunge în acel punct? Am să renunț, sau am să mă dau în continuare cu capul de perete?

Dar încă nu terminasem căutările, mi-am zis în timp ce ațâțam focul. Încă mai aveam vreo două căi de explorat înainte să dau cu capul de zid. Pe patul de moarte, Ralph Webster îmi povestise despre Grace fiicei sale, Louise. Poate că o bună parte din cele auzite nu însemnau mare lucru pentru ea, în schimb ar fi pline de tâlc pentru mine, asta dacă aș putea-o găsi. Nu-mi păsa nici dacă aș fi fost nevoit să mă duc după ea în Australia. Aveam bani și timp din belșug.

14.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox

(ed. Louise King), iulie-august 1940.

În largul mării

DUMINICĂ, 4 AUGUST 1940

Astăzi am dat primul concert! A fost un spectacol de amatori, însă ne-a dat ceva de făcut pentru o vreme și cred că toată lumea s-a simțit bine. Trei dintre ofițeri au avut ideea năstrușnică de a se îmbrăca în femei, ca să danseze și cânte aria celor „Trei școlărițe” din Mikado³². Am râs cu lacrimi. Când mi-a venit rândul, am cântat câteva cântece din popor: În grădina cu sălcii, Plugarul, Ce înalți cresc copacii și am încheiat cu Pajiștea cu tei. Toți m-au acompaniat și nu cred să fi fost vreunul care să nu fi vărsat o lacrimă.

În cabină se face foarte cald noaptea, cu toate că avem ventilator electric. Când dorm, îmi pun o pernă sub genunchi ca să-mi fie mai răcoare. Vai de bieții soldați care dorm sub punte! Nu au decât priciuri sau hamace și stau înghesuiți în spații strâmte, prost aerisite. Mănâncă direct pe mese de lemn, în timp ce noi avem parte de trei mese pe zi în eleganta sufragerie a navei, cu fețe de masă, tacâmuri și veselă de porțelan. Nu e drept, dar ce e drept când vine vorba de armată și război? Sora-șefa spune că ne va prinde bine disciplina dacă vom ajunge pe front.

MARȚI, 6 AUGUST 1940

Începând de astăzi, avem voie să purtăm uniformele tropicale. Căldura e mult mai ușor de suportat în rochia albă de dril, cu epoleți roșu cu alb. Cu toate astea, nasturii de sidef de pe piept îmi cam dau de furcă, fiindcă se închid cam greu. Brenda se străduiește să mă ajute, însă e tare neîndemânică, iar eu îmi pierd iute răbdarea pe căldura asta. Cea mai mare parte a zilei port un șort de tenis, care este

de asemenea permis, numai că mă scot din fire bărbații care fluieră în urma mea.

Azi-dimineață stăteam la pian în sala de bal, care de această dată era goală, și interpretam Nocturnele lui Chopin. Când am terminat, am auzit pe cineva aplaudând în spatele meu, lucru care a avut darul de a mă enerva. M-am întors și l-am văzut pe locotenentul Fawley în cadrul ușii. Luase și el parte la concert și schimbaserăm câteva vorbe în două, trei rânduri. S-a apropiat de mine și m-a întrebat dacă într-adevăr piesa era de Chopin, așa cum credea el. I-am răspuns că așa era și i-am mărturisit că eram uimită că recunoscuse compozitorul. Mi-a spus că așa fi uimită să aflu multe alte lucruri despre el. Începusem să mă simt stânjenită, căci locotenentul Fawley este considerat un bărbat chipeș. Are bărbia bine conturată, nasul drept și ochi albaștri, pătrunzători. Când îl vezi, zici că-i eroul unei povești romantice. Multe fete, printre care și Brenda, au fost mai, mai să leșine când s-au întâlnit cu el pe punte. Când m-am ridicat și m-am îndreptat spre ușă, a mers alături de mine și a continuat să-mi vorbească

despre concertele de pian ale lui Chopin. Mi-a spus că înainte de război a fost violonist în orchestra Halle³³, ceea ce, era el de părere, este o mare onoare și în același timp o ocupație de excepție. Ajunși pe punte, ne-am despărțit, dar nu înainte ca el să-mi spună că se numește Stephen, iar eu să-i spun că pe mine mă cheamă Grace.

Seara, după cină, s-a strâns o orchestră de dans. Toți ofițerii cu care am dansat, inclusiv Stephen Fawley, au fost niște gentlemeni desăvârșiți. Bineînțeles, totul s-a desfășurat sub privirea de vultur a infirmierei-șefe. Am impresia că bărbaților le e încă și mai teamă de ea decât nouă! Kathleen și Brenda au dansat cu câțiva ofițeri tineri, în schimb Doris, cu toate că n-a dus lipsă de invitații, a rămas așezată la masă, bucuroasă că își poate arăta fidelitatea față de iubitul ei, pilot de vânătoare.

Nu mi-am închipuit niciodată că marea poate avea atâtea stări și culori. Trebuie că suntem destul de aproape de țărm, fiindcă ne urmăresc stoluri de păsări care așteaptă resturi de mâncare de la bucătărie. Mâncarea este minunată. După ce am trăit

din rații, nu ne vine să credem că ne putem îmbrăca în cele mai bune haine civile pe care le avem și savura o cină somptuoasă, cu mâncăruri exotice precum filets de poisson au beurre, cotelettes d'agneau reformé, pommes roties și pêches Melba. La micul dejun ni se servesc ouă și șuncă adevărată, ciuperci și roșii, urmate de pâine prăjită și gem de portocale. Avem cafea fierbinte la dispoziție, la fel și ceai. Uneori nici nu-mi pasă unde mergem; sper doar că nu vom ajunge niciodată la destinație. Trăim în așa un răsfăț, că n-aș vrea să mai trăiesc niciodată altfel. Sigur, îmi e dor de Ernest, dar el este fără îndoială ocupat cu prietenii și cercetările legate de război.

JOI, 8 AUGUST 1940

Azi-dimineață am zărit pentru prima oară Continentul Negru, dar trebuie să recunosc că e altfel decât mă așteptam. În loc de deșert, cu cămile și dune de nisip, am văzut șiruri de coline verzi presărate cu case ale căror ferestre sclipeau în soare. Am ajuns în portul Freetown, care nu este foarte

mare, așa că am aruncat ancora alături de distrugătoare și vase de pescuit și am făcut aprovizionarea și alimentarea cu combustibil cu șlepurile. Din nefericire, nu ni se permite să coborâm pe țărm. Ce mi-ar mai plăcea să hoinăresc prin piețe și bazaruri, în forfota mulțimii!

Culorile sunt diferite de tot ce am văzut până acum. Desigur, sunt tot verde și cafeniu, albastrul cerului, albul caselor, scânteile florilor roșii, frunzișul galben, dar fiecare culoare este mult mai vie decât cele din Anglia. Au asupra mea un efect ciudat, mă ameteșc, ca și cum aș privi un film color în loc să văd lumea reală. Și mirosul e unic: sarea mării amestecată cu fumul focurilor, dar și cu alte mirosuri mai subtile, pe care nu le recunosc, poate mirodenii exotice și flori. Băieți și tineri se apropie de vas vâslind în bărci făcute din trunchiuri de copac scobite, se aruncă în apa limpede și înoată ca delfinii. Ridică spre noi fețe zâmbitoare când le aruncăm câțiva penny.

LUNI, 12 AUGUST 1940

De când am plecat din Freetown, căldura a fost aproape imposibil de suportat. Obosești doar dacă încerci să te răcorești puțin. Încă ne mai facem exercițiile de dimineață, iar piscina e un dar de la Dumnezeu, însă am renunțat la meciurile de tenis de după-amiază. La ora aceea ne batem pentru un loc la umbră unde să ne întindem șezlongurile și să putem bea în liniște gin cu lămâie, sifon și gheață. Sunt încântată de Trollope și m-am apucat de Phineas Finn. Uneori îmi vine să spun că doar citindu-l pe Trollope parcă nu mai simt căldura! Niciunul dintre noi nu doarme bine și ziua suntem apatici, ca niște plante fără apă. Stephen spune că vremea se va mai răcori cu cât coborâm mai jos spre sud. Vom ajunge în Africa de Sud când acolo este iarnă, ne-a explicat, cu toate că, a adăugat, iarna nu va fi la fel de friguroasă ca a noastră. Sper din tot sufletul să aibă dreptate. Noaptea, când ventilatoarele merg la puterea maximă, luăm cina și uneori ascultăm orchestra cântând, căci puțini mai au putere să danseze. Cei mai mulți dintre noi se plimbă pe punte, unde poți avea norocul să prinzi o boare de vânt și

unde am fost martoră la multe sărutări date pe furiș.

JOI, 15 AUGUST 1940

Abia așteptăm cu toții să acostăm la Cape Town mâine! Convoiul se va împărți în două, fiindcă portul nu este îndeajuns de mare ca să încăpem cu toții. Unii vor merge la Durban, iar convoiul se va reuni în larg, peste două zile. Ni s-a promis că vom avea permisie să coborâm pe uscat la Cape Town, așa că toate infirmierele stau la coadă la spălătorie unde și-au lăsat la spălat și călcat cele mai bune haine.

NOIEMBRIE 2010

Era după-amiaza târziu, spre sfârșitul lui noiembrie. Se lăsa întunericul. Era vremea când oamenii nu mai speră să vadă soarele timp îndelungat și încep să viseze cum pleacă spre sud, asemenea rândunelelor, care au plecat deja demult.

Mi-am făcut un ceai și m-am dus în dormitor să-mi

iau un pulover. Încălzirea centrală era capricioasă. Erau locuri calde și locuri reci, și era evident că nu poți menține o casă atât de mare, de veche și bătută de curenți de aer la o temperatură constantă și confortabilă. Fiindcă nu puteam ține focul aprins tot timpul, am început să mă îmbrac mai gros. În timp ce căutam prin scrin, am aruncat o privire afară. În ciuda burniței și a întunericului, am văzut o siluetă lângă cuptorul de var, pe celălalt versant al văii. N-aveam cum să știu cu certitudine, dar mi s-a părut că e același străin cu gluga trasă peste ochi pe care îl mai văzusem spionând casa.

Nu era timp de pierdut. Mai mult mânios decât speriat, am coborât scările în goană. De data asta nu avea să-mi scape! Am dat ușa de perete, hotărât să mă iau după el și să nu mă las până nu-l prind. Dar când am ajuns la poarta grădinii, am înțepenit: l-am văzut cum trece podul vechi de piatră peste pârâul Kilnsgarthdale și se îndreaptă spre mine.

— Ce vrei? am strigat când s-a mai apropiat. De ce spionezi casa asta?

— Îmi cer scuze, a spus străinul. Tot încercam să-

mi fac curaj.

Și-a tras gluga de pe cap și i-am văzut limpede fața și părul. Nu era un bărbat, ci o femeie.

— Cine ești? am întrebat, cu toate că mă bătea un gând.

— Sunt Louise, Louise King. De la mine ai cumpărat casa. Am vrut doar s-o văd, nimic mai mult. E prima oară că vin în Anglia.

M-am dat deoparte și am arătat cu mâna spre ușă.

— Atunci ar fi mai bine să intri.

A șovăit o clipă, m-a cercetat cu o privire serioasă, precaută, după care a luat-o înaintea mea pe aleea cu dale de piatră.

După ce ne-am instalat în salon, am aprins focul în cămin și am făcut un ceainic de ceai, am avut răgaz să o privesc bine pe Louise King. Avea vreo douăzeci și cinci de ani, dar era slăbuță, poate de aceea o luasem drept un băiat îmbrăcat în hanorac. Purta un pulover albastru-deschis și o pereche de jeanși. Moștenise de la mama ei umerii obrajilor ascuțiți, de nordică, însă părul tuns în scări era negru lucios,

întocmai ca al bunicii. Mă privea cu ochii lui Grace, întunecați și tulburători, ațintiți asupra mea, fără să clipească. Era palidă, dar nu era machiată și nici nu încerca să ascundă urmele unei vechi acnee sau ciupiturile lăsate de vărsatul de vânt. Poate că nimeni n-ar fi zis că e frumoasă ori măcar drăguță, dar cu siguranță avea o figură frapantă, iar bumbii și inelele cu care își împodobise nasul, buzele, sprâncenele și urechile îi dădeau un aspect care te intimida oarecum.

Louise ținea cana de ceai cu lapte și trei bucăți de zahăr cu amândouă mâinile, lipită de piept, de parcă ar fi vrut să se încălzească. Avea degete lungi, subțiri la vârf, cu unghiile roase până la carne. Singurele podoabe pe care le purta erau cele de pe față. Cu toate că ținea picioarele îndoite sub ea, părea că stă într-o poziție confortabilă. Pusesem una din iubirile mele de dată recentă, a treia serie de piese pentru pian interpretate live de Imogen Cooper; după umila mea părere, al doilea disc atingea sublimul. Louise mă întrebese deja despre Impromptu-urile, pe care le recunoscuse. Îi plăceau, dar mi-a mărturisit că știe

foarte puține despre muzica clasică. Luase lecții de pian când era copil și se dovedise mai bună decât se așteptase ea și oricine altcineva. Din păcate, se lăsase pe tânjală. I-am oferit biscuiți la ceai, dar mi-a spus că nu-i este foame.

— Ai bătut atâta drum doar ca să vezi o casă veche?

— De ce nu?

Avea un fel neobișnuit de a mă privi, pieziș, de parcă voia să-și dea seama dacă sunt sarcastic sau o iau peste picior.

— Unde stai?

— Am închiriat un apartament de vacanță în Staithes. La vremea asta e foarte ieftin.

— Cred și eu. Dar și cam rece, pun pariu.

— Într-adevăr, numai că mie îmi place când marea e învolburată și valurile se izbesc de zidurile portului.

— Cum ai ajuns la Staithes?

A lăsat ochii în jos, spre cana cu ceai.

— Nu știu. Cred că a fost prima reclamă pe care am văzut-o.

Aveam impresia că minte, nu știu din ce motiv, dar

n-am insistat. La urma urmei, nici nu avea însemnătate. În Staithes, Samuel Porter împărțise cu alt artist un studio unde păstrase portretele în ulei și cărbune ale lui Grace. Dar Louise nu avea cum să știe de ele. Staithes nu putea însemna nimic pentru ea. Poate că, totuși, nu mințea. Poate că doar eu mă străduiam să găsesc legături acolo unde nu existau de fapt.

— Cât timp ai de gând să rămâi aici?

— Nu mult. În scurtă vreme mă mut la Cambridge.

— Acolo e casa ta?

— Va fi. Dar de ce mă întrebi, cunoști orașul?

Am zâmbit.

— Cambridge? Sigur că da. Am fost student acolo. Am locuit acolo cinci ani, din 1968 până în 1973. A fost o perioadă frumoasă, de la care am rămas cu amintiri minunate.

— Ce era așa frumos?

— Nu aveai timp să te plictisești. Întâi de toate, erau concerte nemaipomenite. Muzică clasică, jazz, rock, tot ce-ți puteai dori. Restaurante, viață socială,

fete frumoase, profesori străluciți, competiții de canotaj pe râul Cam.

— Ai studiat muzica? Mi-a spus cineva că ești compozitor. E adevărat?

I-am spus ce sunt și ce fel de muzică compun. Bineînțeles, văzuse unele din filmele a căror coloană sonoră o compusesem, dar nu-și amintea nicio melodie. I-am explicat că asta însemna că-mi făcusem treaba, dar că filmele n-ar fi fost nici pe jumătate atât de bune fără muzică.

— Păsările a ieșit bine, a zis ea. Fără partitură muzicală, vreau să spun.

Am făcut ochii mari. Într-adevăr, Păsările nu avea muzică, însă majoritatea oamenilor nici nu băgau de seamă. Era o bună întrebare încuietoare ca să-i distingi pe falșii cunoscători de cei care într-adevăr se pricepeau.

— Așa este, am zis. Dar asta și era ideea. Coloana sonoră era tocmai lipsa muzicii. Sau mai bine zis erau păsările însele, zgomotele pe care le făceau.

A cumpănit ideea câteva clipe.

— Care sunt preferații tăi? m-a întrebat.

— Clasicii. Erich Korngold. Max Steiner. Bernard Herrmann. Franz Waxman. Și poate câțiva compozitori de avangardă, care au lucrat cu mari regizori străini. Toru Takemitsu. Nino Rota.

— La Dolce Vita, a murmurat Louise. Ce-mi place filmul ăla! Și muzica.

Am fost din nou uimit.

— Văd că știi o mulțime de lucruri despre filme și muzica lor.

A întors capul, parcă stânjenită de entuziasmul ei, și m-a privit iar pieziș.

— A fost o vreme când mergeam la film aproape zilnic. Vedeam filme clasice, succese de la Hollywood, filme de artă, filme străine. De toate. Cam atât făceam pe vremea aia.

— Fugeai de ceva?

— De o mulțime de lucruri. Dar mai bine spune-mi despre tine, despre cum lucrezi. Trebuie că e foarte interesant.

În timp ce stăteam de vorbă, mă gândeam dacă Louise știa că eu aflasem deja despre existența ei. Probabil că unul din avocații familiei cu care discutase

Heather îi pomenise de mine.

Louise a arătat spre pianul de concert.

— La el compui? m-a întrebat.

Avea accent australian, însă nu era strident, cum auzisem la unii, și nici nu folosea jargonul pe care îl auzi la televizor. Vorbea frumos, ca o persoană educată, și avea o cadență englezească ușor de recunoscut, datorată, probabil, pe de o parte anilor din copilărie petrecuți alături de tatăl ei și pe de altă parte anilor de școală.

— Câteodată, i-am răspuns. Lucrez la o sonată pentru pian.

— Ca asta?

Voia să spună sonata în si bemol de Schubert, care tocmai începuse.

— N-am ajuns chiar la nivelul ăsta.

— Ce pian frumos!

— A fost al bunicii tale, am zis și mi-am ținut respirația.

Nu aveam idee cum va reacționa, dacă se va supăra sau va fi tulburată, nu-mi dădeam seama cât știe sau dacă îi păsa în vreun fel. A rămas pe gânduri câteva

clipe, sorbind ceaiul. Privind-o, mă gândeam că e o tânără foarte serioasă. Acum era încruntată și nu zâmbise nici măcar o dată.

— Ești Louise Webster, nu-i așa?

M-a privit sfidător.

— Sunt Louise King. Mi-am schimbat numele. E legal.

— Este o versiune a numelui mamei tale. În familia ta numele au tot fost schimbate.

— Așa e, a zis. Cineva mi-a spus că ai pus întrebări despre bunica mea. De ce te interesează?

Probabil că tot de la avocați aflase.

— Nu știu. Poate fiindcă locuiesc în casa în care a locuit și ea.

— Fantoma ei bântuie prin casă?

— De ce-mi pune toată lumea aceeași întrebare?

— Cred că e primul lucru care-ți vine în minte. Cu toate că ea n-a fost omorâtă aici, prin urmare fantoma ei n-ar avea motiv ca să se preumbe pe aici.

— Într-adevăr, am fost eu de acord. Nu cred că e fantoma ei. Aud o groază de zgomote, asta-i tot. În casele vechi se aud zgomote. Mi se pare că văd fel de

fel de lucruri în colțurile întunecate.

— Pe ea ai văzut-o vreodată?

Mi-au venit în minte silueta pe care crezusem că o văd în oglinda șifonierului și apoi în fotoliu, cu o seară înainte.

— Nu, am spus. Nu cred în fantome.

— Nici eu. Doar în acelea din capul meu.

— Te bântuie fantele?

A dat din cap, ca și cum auzise de multe ori întrebarea asta.

— Dar fantoma bunicului? a întreat la rândul ei. De fapt, el e cel care a murit aici.

— Nici pe el nu l-am văzut. Dar de ce te-ai hotărât să vinzi casa?

— Aveam nevoie de bani. Mă rog, nu tocmai. Tata mi-a lăsat mulți bani. Doar că nu mai voiam casa asta veche. Mi se părea că am o piatră de moară atârnată de gât. Mi s-a părut mai simplu să o vând. Sper că te simți bine aici.

— Mă simt foarte bine.

A pus cana de ceai pe masă.

— Mai vrei?

— Nu, mulțumesc. Ar cam trebui să plec.

— M-aș bucura dacă ai sta să mănânci. N-am ceva deosebit. Mă pregăteam să fac niște somon.

— L-ai prins tu?

— Nu chiar. A fost o trufanda de la supermarket.

Pe aici nu se găsește.

— Nu știu mai nimic despre natură, decât că trebuie să o respectăm mai mult.

— Nici eu. Dar învăț, ar fi trebuit să adaug. Ei, cum rămâne? Mai vrei ceai?

— Bine. Mulțumesc. E foarte drăguț din partea ta. Nu e nicio grabă. Nu sunt moartă de foame.

— Cum ai ajuns aici de la Staithes?

— Cu mașina. Am lăsat-o în piața mare din Richmond și am venit aici pe jos.

— E un drum destul de lung. Te duc eu cu mașina înapoi, dacă vrei.

— Ar fi grozav. Pot să merg la toaletă?

Am îndrumat-o spre cea din capul scării. Cât timp a lipsit, am scos somonul din frigider și m-am apucat să-l pregătesc. Probabil că mă auzise meșterind prin bucătărie, pentru că, atunci când a coborât, a venit

direct acolo și s-a așezat la masă. Privea afară, spre zidul de piatră și pădurea de la capătul văii.

— Ce baie grozavă! a zis.

Era una din acelea vechi, în stil portughez, cu cadă sprijinită pe labe de leu, robinete aurite, tavan înalt și faianță albă.

— Da, am răspuns. Îmi închipui că așa este de multă vreme, posibil de pe vremea când bunicii tăi locuiau aici.

— A trecut atâta vreme de atunci... Cum poți sta aici? Eu cred că m-aș sona.

— Și eu o mai iau razna câteodată, am răspuns în timp ce înveleam fileurile de somon unse cu muștar în feliuțe de prosciutto. Poate că de asta mă interesează așa de mult povestea bunicii tale, am zis, ridicând ochii către ea. Mă ajută să nu mă simt atât de izolat.

În timp ce rosteam cuvintele, mi-am dat seama că, oricât ar fi părut de bizar, Grace îmi ținea tovărășie. Nu i-am mai făcut și lui Louise această mărturisire, de teamă să nu mă creadă țicnit de-a binelea.

Ea nu mă pierdea din ochi, fascinată parcă de

pregătirea mâncării. Mă întrebam ce fel de viață dusesse. Mi-am adus aminte de ce-mi povestise Heather: fata slăbuță din fața mea îi găsise pe mama și tatăl ei vitreg morți, împușcați în cap. Cine știe ce urme lăsase o astfel de traumă? Heather îmi spusese că o luase razna, ceea ce putea însemna orice – droguri, delikte, alcool, tovarăși dubioși, poate toate la un loc.

Am pus orezul la fiert și m-am apucat să tai legumele. Louise nu-și lua ochii de la mine. Când am terminat, am deschis o sticlă de vin roșu și i-am întins un pahar.

— Nu beau, a zis și s-a tras înapoi, ca și cum fiecare celulă din trupul ei tânjea după băutură.

Mai văzusem semnele alcoolismului și la alții, dar niciodată la cineva atât de tânăr.

— De fapt, cred că nici mie nu-mi trebuie, am zis și am pus sticla deoparte, într-un colț unde nu putea să o vadă.

— Nu mă deranjează dacă bei, a spus ea. Să nu crezi că sunt împotriva.

— E-n regulă, am spus. Nu m-am supărat. E mai

bine pentru mine să mă abțin. Sau măcar să mai aștept și să beau când mâncăm. Între timp, de vreme ce spuneai că ai venit să vezi casa, n-ai vrea să ți-o arăt? Oricum, trebuie să așteptăm până se face mâncarea.

— Chiar te rog, a zis ea și s-a ridicat.

Louise s-a oprit în vestibul, în fața portretului de familie, la care se uitase atunci când sosise.

— Asta e familia mea, nu?

— Da, bunica, bunicul și tatăl tău.

Louise a dat din cap și am mers mai departe. Văzuse deja bucătăria, salonul și sufrageria, așa că tot ce mai era de văzut, în afară de dulapuri, era camera unde mă uitam eu la televizor. A fost entuziasmată de ecranul uriaș, s-a uitat la câteva titluri de DVD și a zis:

— Te uiți la filme pentru muzică sau pentru că-ți plac filmele?

— Ce întrebare ciudată, am zis, cu toate că, dacă mă gândeam bine, nu era chiar așa. La fel ca oricine, mă uit la filme. Dar sunt ceva mai atent la muzică.

— Te-ai dus vreodată să vezi un film doar pentru muzică?

— Războiul stelelor. Nu sunt mare amator de science-fiction, dar toată lumea vorbea de coloana sonoră.

Cum nu aveam de gând să-i arăt cămăra goală, am urcat la etaj. Când am intrat în camera de oaspeți din față, la celălalt capăt al galeriei față de camera mea, s-a oprit și a spus:

— Aici s-a întâmplat.

Nu știam dacă așa este, prin urmare n-am spus nimic. Dacă era adevărat, atunci însemna că eu dorm în dormitorul lui Grace și transformasem în birou salonașul ei, iar camera unde mi s-a părut că văd silueta unei femei reflectată în oglindă fusese camera lui Ernest, camera unde murise.

Am mers mai departe. Louise a părut fermecată de salonaș, unde s-a așezat câteva clipe în fotoliu. Apoi s-a așezat în fața biroului. A băgat mâna dedesubt, căutând ceva. Peste câteva clipe, un sertăraș secret s-a deschis în partea din stânga. Era gol.

— De unde ai știut de el?

Eu căutasem cu mare atenție, dar nu găsisem nimic.

— Bunica Felicity i-a spus tatei despre sertar.

Louise a scos din raft un volum de poezii ale lui Shelley și l-a deschis la prima pagină, unde era scris Grace Elizabeth Hartnell, 1928. Apoi s-a uitat cu atenție la pictura în ulei reprezentând cuptorul de var lângă care stătuse ea înșăși ca să cerceteze casa. Semnătura lui Sam Porter se vedea doar dacă știai unde să te uiți. A găsit-o, și-a trecut degetele peste ea, apoi s-a dat înapoi ca să admire întreg tabloul.

— Iubitul ei, a spus în șoaptă.

— Trăiește, am zis. L-am cunoscut.

Louise a ridicat o sprânceană.

— l-am văzut lucrările. Pictez și eu. Nu sunt o pictoriță nemaipomenită, dar încerc.

— Hai să coborâm să vedem ce e cu mâncarea, am zis. Nu mai e nimic de văzut aici, iar mansarda e goală.

Louise a ieșit în urma mea, după ce a mai aruncat o ultimă privire spre tablou.

— Mulțumesc, mi-a zis când am ajuns înapoi în

bucătărie.

În scurtă vreme, cina a fost gata. Mi-am zis că în bucătărie ne-am simți mai bine decât în sufrageria imensă, așa că am tras două scaune la masa de pin. Am pus cafeaua la făcut, am adus mâncarea la masă și am micșorat lumina.

— Ce fel de muzică îți place? am întrebat-o.

— Nu știu. Cam de toate felurile. Nu ascult nimic în mod special. Mi-a plăcut ce-ai pus înainte. Îmi plac viorile. Orice muzică pentru vioară. Și violoncel. Sună atât de melancolic...

Mi-am turnat un pahar de vin, am pus iPod-ul și am ales concertul pentru violoncel al lui Elgar, interpretat de Sol Gabetta – mai melancolic de-atât nu se poate – și ne-am așezat la masă.

— A fost delicios, mi-a spus Louise după ce a așezat cuțitul și furculița pe farfuria goală.

— Mulțumesc. Îmi pare rău, dar desert nu avem.

— Nu-i nimic. M-am săturat. Nu obișnuiesc să mănânc prea mult. Putem să mergem în cealaltă cameră și să stăm în fața focului?

— Sigur că da.

Am pus vasele în mașina de spălat, am turnat două cești de cafea și ne-am dus în salon. Afară era beznă. Înainte să mă așez, am mai aruncat câțiva bușteni pe foc și am tras draperiile.

Concertul de Elgar se terminase dar, fiindcă Louise nu părea că simte nevoia de muzică de fundal, n-am mai pus nimic. S-a cuibărit în fotoliu, cu picioarele îndoite sub ea. Era o noapte liniștită. Conacul era învăluit, aproape îmbibat, de tăcere. Simțeam că îmi apasă urechile, ca o cască, blocând orice sunet. De fapt, nu se auzea decât fâsâitul buștenilor noduroși, întrerupt când și când de câte un trosnet, și foșnetul frunzelor mânate de vânt pe dalele curții din spate. Louise a rămas multă vreme tăcută, privind flăcările care se reflectau în ochii ei negri. În cele din urmă a ridicat privirea spre mine.

— Nu sunt obișnuită cu lucruri din astea: să cunosc oameni noi, să iau masa la fel ca oamenii normali. Nu-mi vine ușor.

— Îmi închipui. Cred că n-ai avut o viață ușoară.
M-a privit pe sub sprâncene:

— Tata a fost bun cu mine.

— Sunt sigur că a fost.

— Nu vorbea niciodată despre partea asta a vieții lui: de unde venea, unde a crescut, cine a fost mama lui, ce rude avea prin partea locului. N-a spus decât când a fost pe patul de moarte.

— Am auzit, i-am spus. Vrei să-mi povestești?

— La început n-am vrut. Mi-au spus că te interesezi, că pui întrebări. De-asta am stat afară și am pândit. Dar în sufletul meu doream să intru. Voiam să văd pe dinăuntru casa în care locuise, camera ei și a lui. Acum cred că aș putea să-ți povestesc, dacă ești de acord și ai răbdare să mă asculți.

— Sigur că da. Știi doar că mă interesează.

— Poți să-ți mai iei un pahar de vin, dacă vrei. Nu mă deranjează. S-ar putea să ai nevoie, a zis și a zâmbit pentru prima oară.

Am ridicat ceașca de cafea.

— Pentru moment, îmi e de ajuns asta.

A dat din cap.

— Atunci am să încep.

15.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), iulie-august 1940.
Cape Town

VINERI, 16 AUGUST 1940

Cu ce emoții am pus pentru prima oară piciorul pe pământ african! Primul lucru pe care l-am văzut pe chei a fost un șir de mașini sclipitoare, mașini scumpe trimise de firmele britanice care lucrează în Africa de Sud. Ni s-a spus că mașinile sunt la dispoziția noastră. Oamenii de afaceri de aici vor să arate soldaților și nouă, infirmierelor, ce înseamnă ospitalitatea sud-africană!

Câteva dintre noi s-au înghesuit chicotind într-o mașină mare, care s-a nimerit a fi un Bentley spațios și elegant, întocmai cum și-ar dori Ernest să aibă.

Șoferul, pe nume Julian, era trimis de o companie minieră care scotea diamante, dar, din păcate, nouă nu ne-a adus niciunul în dar. Cu mine erau Kathleen și Doris, împreună cu Stephen și doi colegi ofițeri. Brenda rămăsese mai în urmă și s-a pierdut de noi. Nu aveam nicio îndoială că e în altă mașină și cineva se ocupă de ea.

Stephen și-a adus aparatul Leica și voia să se oprească la tot pasul ca să facă fotografii. Julian voia să ne arate mai întâi Peninsula Capului, după care s-a arătat dispus să ne ducă oriunde doream. Am mers spre coastă, pe drumul de la poalele dealurilor, de unde, privind în jos, vedeai plaja presărată cu stânci. Am trecut prin Simon's Town, unde erau ancorate câteva corvete și distrugătoare ale armatei, și am continuat până într-un punct unde drumul era așa de rău că nu se mai putea merge cu mașina.

Am coborât și vântul aproape că ne-a tăiat respirația. Stephen țacănea din aparat. Mi-a făcut o fotografie când eram pe o stâncă, încercând să-mi dau părul la o parte din ochi. La picioarele noastre se întindea marea, de un albastru minunat. Valurile se

izbeau de stânci, bubuind și împrășcând cu spumă albă, sclipitoare. Înspre larg, crestele înspumate se rostogoleau pe suprafața mării.

Julian ne-a lăsat câțva timp să ne plimbăm și am umblat de colo-colo, căutând priveliști frumoase. La un moment dat eu am ajuns la adăpostul unor stânci. Eram singură, în jurul meu era liniște. Pe neașteptate, m-am trezit cu Stephen alături. M-a luat cu blândețe în brațe și m-a sărutat. Sau mai bine zis a încercat. M-am dat îndărăt. N-am putut, cu toate că doream foarte mult. Acum, când scriu cu mâna tremurândă, mă întreb dacă sunt o păcătoasă. Degeaba îmi tot spun că Ernest nu va ști niciodată. N-am putut să mă dau lui Stephen. A fost dezamăgit, însă a înțeles fiindcă e un gentleman.

Am auzit un zgomot și am văzut un grup de babuini pe stâncile de deasupra noastră. Priveau în jos spre noi într-un fel cam amenințător. Julian ne avertizase că pot fi destul de primejdioși, așa că ne-am tras înapoi și ne-am îndepărtat. Babuinii păreau că au uitat de noi, ne-au întors spatele și au făcut gesturi necuviincioase. Stephen și cu mine ne-am

prăpădit de răs, dar am fost ușurați că ne putem întoarce cu bine la ceilalți. Kathleen mi-a aruncat o privire întrebătoare, însă m-am prefăcut că n-o văd.

Tot restul zilei nu m-am putut gândi decât la acel sărut neîmplinit și la cât de tânăr, fermecător și chipeș este Stephen. Ernest îmi pare atât de departe. Când mă gândesc la el, nu mi-l amintesc a fi decât neînduplecat sau absent. Uneori mă întreb dacă într-adevăr mă iubește.

Ne-am întors la Cape Town și am vizitat o piață viermuind de oameni, plină cu valuri de țesături în culori vii și modele atrăgătoare, rădăcini uscate ale unor plante necunoscute mie, ierburi aromatice și grămezi lucioase de mirodenii roșii, galbene și aurii. Mi-am cumpărat niște sandale lucrate manual și câțiva metri dintr-un material mătăsos, cu model portocaliu, verde și cafeniu, ca să-mi fac o rochie. Am cumpărat și un colier de mărgele în culori vii, pe care probabil că nu-l voi purta niciodată, dar care îmi va aminti întotdeauna de această zi minunată și tulburătoare. După aceea am mers la niște magazine occidentale, de unde ne-am putut cumpăra rujuri,

puștură și alte lucruri trebuincioase, precum genți. Toți sunt foarte amabili și prietenoși, dar nu-și pot lua ochii de la Kathleen, de la părul ei blond, picioarele lungi și silueta de statuie. Are peste un metru nouăzeci.

După ce ne-am făcut cumpărăturile, Julian ne-a dus să luăm masa acasă la un important funcționar guvernamental. Am mâncat atât de mult că abia am mai putut dansa. Ne-au servit cu homar, creveți și feluri de carne despre care nici măcar n-am auzit, cum ar fi springbok și kudu, două specii de antilope care trăiesc în Africa de Sud. Totul a fost delicios.

După masă, am avut parte de un concert de muzică locală. Bărbați îmbrăcați în pitorești costume locale băteau în tobe și îngâneau cântece indigene în timp ce femeile dansau. Apoi orchestra a cântat în sala de bal și am dansat până târziu. Spre sfârșitul serii am dansat cu Stephen. Și-a cerut scuze pentru incidentul de pe stânci. L-am iertat. E război și oamenii fac lucruri fără să se gândească prea mult. Mi-am dat seama cât de atentă trebuie să fiu, pentru că nici eu nu sunt imună la idilele spre care te

împing marea, războiul sau un bărbat tânăr și chipeș.

Acum, când stau întinsă în pat și scriu, în timp ce Brenda doarme în celălalt pat sforăind ușor, îmi amintesc de căldura brațelor puternice ale lui Stephen și mă întreb dacă am să-l visez la noapte. Când îmi vine în minte momentul acela, parcă aș zice că sunt pe cale să mă îndrăgostesc de el, dar iubirea aceasta e imposibilă. Încep să mă port ca o școlăriță nechibzuită, cu toate că n-am făcut nimic rău.

SÂMBĂTĂ, 24 AUGUST 1940

Acum navigăm pe Oceanul Indian. Apa este uneori atât de limpede că pot vedea peștii viu colorați care înoată în adâncuri. În urma navei vin cârduri de marsuini și delfini jucăuși, care sar și se răsucesc în aer, după care se afundă în apă fără să împroaște cu stropi.

Căldura și umezeala din aer ne-au venit de hac: cu toții suntem într-o stare de toropeală. Brenda aproape că nu se dă jos din pat, în afară de cazul că e de serviciu la infirmerie. Până la apusul soarelui stă

întinsă în pat, nemișcată, cu ventilatorul îndreptat spre ea. Dar nici când soarele apune nu e mult mai răcoare, doar că e o binecuvântare să scapi de razele arzătoare. Și nu e niciun semn că vremea se va schimba. Nu prea l-am văzut pe Stephen în ultima vreme, cu toate că mă gândesc des la el, mai ales când văd perechi care se plimbă ținându-se de mână pe punte, la lumina uriașei luni aurii. Cu toții par să se fi îndrăgostit. Poate că de vină sunt magia Orientului, oceanul, stelele, luna și nopțile fierbinți. Mi-ar plăcea și mie să mă îndrăgostesc, poate de Stephen, însă nu se cade. În scurtă vreme călătoria va lua sfârșit, și secretul ne-a fost în cele din urmă dezvăluit. Am aflat încotro ne îndreptăm. Cinci dintre noi, între care Kathleen și Doris, vor coborî în Hong Kong – ce noroc pe ele! – iar restul – la fel de norocoase, aș zice – mergem la Singapore, unde vom pune umărul la inaugurarea noului spital Regina Alexandra.

NOIEMBRIE 2010

— Nu știu cât i-a povestit unchiul Rolly prietenei tale, a zis Louise, așa că, dacă sunt lucruri pe care le-ai auzit deja, spune-mi, ca să nu le repet.

— Unchiul Rolly?

— Nu-l cunoști? Roland Everett. A fost avocatul tatei din Northallerton și așa au devenit prieteni buni. Eu îi spuneam unchiul Rolly. Sigur, nu e unchiul meu de-adevăratelea, dar îl știu de când eram mică.

Mi-am dat seama că unchiul Rolly trebuie să fi fost sursa, sau poate una din sursele de informații la care recursese Heather. Am izbit cu vătraiul buștenii din cămin și aceștia s-au spart. Flăcările și fumul au țâșnit în sus pe coș.

— Spune mai departe, am zis. Ce fel de copilărie ai avut?

A părut luată prin surprindere de întrebare, de faptul că cineva e interesat.

— Foarte fericită, mi-a răspuns. Cel puțin, primii opt sau nouă ani. Aveam o casă frumoasă pe malul mării, tata câștiga bine, mama era coproprietara unei cantine. Apoi toate au luat-o razna. Îmi închipui că schimbarea a fost treptată, dar pentru mine a fost un

șoc. Îmi aduc aminte de certuri în miez de noapte, lacrimi, conversații în șoaptă, discuții cu bunicii – adică cei din partea tatei, Middleton. De fapt, prima oară când am înțeles că e ceva grav la mijloc a fost atunci când mama mi-a spus să-mi strâng câteva lucruri și să plec împreună cu ea.

— De ce?

— Habar n-aveam. Cred că mi-am dat seama ceva mai târziu. Tata suferise o depresie – accese, crize, ceva de genul ăsta. Izbutise să se țină pe linia de plutire, să meargă la serviciu, lua pilulele prescrise de doctor, care păreau că dau rezultate, însă mamei îi plăcea societatea, voia să iasă în lume și acum nu mai putea. Avea impresia că el e bolnav tot timpul, cu toate că fizic nu suferea de nimic. Știi cum sunt unii oameni: nu suportă să stea în preajma cuiva care e bolnav, indiferent ce-ar avea, și cred că persoana respectivă ar trebui să nu se mai prefacă și să ia viața așa cum e. Cam așa era mama. Nu mai putea suporta situația. Să nu mă înțelegi greșit, avea suflet bun, însă nu dorea să facă pe infirmiera, să aibă un bolnav în grijă. Își dorea să meargă la petreceri, să cunoască

oameni noi. Râdea tot timpul și îi plăceau bârfele. Nu avea de gând să rămână legată de un invalid, așa că a fugit și m-a luat cu ea.

Louise a tăcut și a întors privirea spre foc. Avusese dreptate, mi-ar fi prins bine încă un pahar, însă m-am abținut.

— Nu e nevoie să-mi povestești dacă nu vrei, am zis. Mă refer la amănunte. Heather... prietena lui Rolly, mi-a spus câte ceva. Știu ce s-a întâmplat.

— Acum, dacă tot m-am pornit... Ei, până să mă dumiresc, m-am trezit la Brisbane. De fapt, într-o suburbie a orașului.

— Trebuie că ai fost buimăcită.

— A, nu, e un loc plăcut. Nu te plictisești niciodată, vremea e frumoasă, sunt multe plaje în apropiere. E chiar mai bine decât la Brighton. Cel puțin când vine vorba de vreme.

— Dar erai despărțită de tatăl tău.

— Da, și sufeream din cauza asta. Îmi era dor de el și eram îngrijorată. Îmi scria, bineînțeles, îmi telefona, m-am dus să-l văd în vacanțe... Dar nu e totuna.

— Și mama ta?

— Mama a intrat într-un grup de petrecăreți, majoritatea divorțați. Bea puțin cam mult, vorbea puțin cam tare, purta fuste scurte, în vreo două rânduri m-a făcut de rușine în fața prietenelor mele de la școală. Începea să devină o povară, dar tot mama mea rămânea. Nu puteam să n-o iubesc. Nu avea nimic rău în ea, doar că era incapabilă să aibă grijă de cei bolnavi.

— Prin urmare, ai rămas cu ea?

— Da. Ce-aș fi putut face? Cu puțin înainte să împlinesc doisprezece ani, a început să se vadă regulat cu Gray. La început părea un tip la locul lui. Am văzut mult mai răi. Cine era cu adevărat n-am văzut decât după ce s-au căsătorit. Îmi aduc aminte prima lui ieșire violentă de parcă a fost ieri. Eu eram așezată la masă și-mi făceam temele, mama pregătea cina. Gary a venit târziu acasă, după ce stătuse la băutură cu amicii lui, cum făcea de obicei. Era cu capsă pusă, tot ca de obicei. Mama i-a spus ceva, o vorbă mușcătoare, și el a izbit-o cu pumnul în față cât ai clipi. Nu i-a răspuns, n-a dat vreun semn că

are de gând să o lovească. S-a întors spre ea și a pocnit-o. Nu cu palma, ci cu pumnul. În plin. Mama s-a clătinat și a făcut ochii mari, îngrozită. Sângele i se prelingea pe bărbie și picura pe bluza ei albă. Apoi și-a acoperit fața cu mâinile și s-a refugiat plângând în dormitor. Am simțit cum mi se ridică părul pe ceafă, cum mă înăbuș. Eram sigură că eu veneam la rând.

— Dar n-a fost așa.

— Nu de data aia. M-a apucat de bărbie și m-a strâns atât de tare că mă durea, și-a apropiat fața de a mea și mi-a spus, duhnind a alcool: „Ai grijă cum te porți, fetițo!” Apoi a izbucnit în râs și a plecat înapoi la cârciumă.

Louise începuse să-și sucească degetele, ba chiar a părut că vrea să-și roadă unghiile.

— Să știi că, dacă nu te simți la largul tău, poți să te oprești.

— Aș vrea să fumez o țigară.

Eu mă lăsasem cu ani buni în urmă, căci în California fumatul e practic ilegal, dar nu puteam să o refuz.

— Sigur că da.

— Mulțumesc.

A aprins un Marlboro Light și a dat fumul afară cu un oftat adânc.

— Prea multe nu sunt de spus. Vreo două nopți mai târziu, a început să vină la mine în cameră. Nu puteam să-i țin piept, fiindcă era mult mai puternic decât mine. Crede-mă, de mai multe ori m-a bătut gândul să-l omor cu mâna mea.

— I-ai mărturisit mamei tale?

— Nu. N-avea niciun rost. Nu m-ar fi crezut, în schimb i-aș fi făcut viața și mai grea. El a continuat să o bată, așa că până la urmă, cu fărâma de putere și demnitate pe care o mai avea, m-a luat și am plecat de acolo.

— Și unde v-ați dus?

— Nu foarte departe. În altă suburbie, mai departe de țarm, pe malul râului. Era un apartament micuț, numai bun pentru noi. Din copilărie nu mai fusesem atât de fericită. Mama mă ajuta la lecții – era foarte deșteaptă – și îmi gătea niște mâncăruri de mă lingeam pe degete. Homari din Golful Moreton. O

grozăvie! La sfârșitul săptămânii, ne prefăceam că suntem turiști și plecam cu mașina de-a lungul coastei. Ajungeam chiar până la plantația Big Pineapple și Grădina zoologică a Australiei. Timp de câteva clipe, Louise a părut cufundată în amintiri și un zâmbet i-a luminat fața. Apoi am venit acasă într-o zi de la școală, a continuat cu voce egală. Aveam șaisprezece ani. Mama zăcea pe jos, cu inima ei bună împrăștiată pe covorul la care ținea atât de mult. Gray era așezat pe canapea, strângând încă pușca în mână. Din țeastă nu-i mai rămăsese mare lucru. Asta a fost acum opt ani.

N-am știut ce să spun, așa că am înghițit și am tăcut.

Louise a întors privirea spre mine.

— Îmi cer scuze, a zis. E înfiorător, nu? Mult mai rău decât în filme sau la televizor.

Aș fi vrut să-i povestesc despre Laura, să-i spun cum am stat alături de persoana iubită și am ținut-o de mână în timp ce se stingea, cum am luat-o în brațe și am simțit ultima răsuflare părăsindu-i trupul ostenit. N-am scos însă niciun cuvânt. La ce bun? Ca

să-i arăt că și eu am avut partea mea de suferință, ca să mi-o apropii? M-am mulțumit să clatin din cap.

— După asta, nu prea știu ce s-a întâmplat, a continuat Louise. M-am întors la Brighton, la tata. Încă mai avea crizele de depresie, dar se ducea la un doctor și învățase să le facă față. Iar eu n-aveam nimic împotriva să-l îngrijesc atunci când era deprimat. Cred că în privința asta n-am moștenit-o pe mama, a zis și a aruncat țigara în foc.

— Poate ai moștenit-o pe bunica ta, am spus. Era infirmieră.

— Știu. Dar a fost și o criminală, nu?

— Asta nu știu, i-am răspuns.

M-a privit cercetător printre gene.

— Unchiul Rolly zicea că ți-ai propus să o reabilitezi.

— Nu știu dacă neapărat asta vreau, dar am unele îndoieli cu privire la ceea ce s-a întâmplat atunci. Ar însemna ceva pentru tine?

— Să aflu că bunica n-a fost o criminală? A cugetat câteva clipe. Da. Da, cred că ar însemna.

— Când ai auzit despre Grace?

— Când tata a aflat că i se apropie ceasul. A încercat să-mi explice de ce era deprimat și să-mi spună că înțelegea oarecum felul în care m-am simțit când am găsit-o pe mama moartă. Nu știu dacă asta fusese cauza, ori dacă depresia era semnul unei boli, însă tata dorea foarte mult să-mi povestească cele petrecute. La drept vorbind, prea multe nu știa nici el. Mi-a împărtășit amintirile lui din copilărie. Era prea mic ca să meargă la tribunal, iar după proces mătușa și unchiul lui l-au luat cu ei în Australia. Și-a văzut de viața lui și n-a pus prea multe întrebări despre trecut, așa cum fac mai toți cei care ajung acolo. Nu-i ușor să fii imigrant și oamenii vor mai degrabă să uite.

— Și cum te-ai simțit când ai aflat?

— Cum m-am simțit? Vorbești ca un psihiatru. Louise mi-a aruncat o privire dezamăgită, dar a continuat. La început, am fost supărată pe tata că nu mi-a spus nimic atâta vreme, fiindcă nu pomenise niciodată de ea. Dar când m-am gândit mai bine, mi-am dat seama că n-avea cum, chiar n-avea. Ce-ar fi putut să-mi spună? În același timp, am fost un pic

tristă, mai mult fiindcă mi se spulberaseră niște vise. Am fost tot timpul convinsă că soții Webster sunt bunicii mei. Bunica Felicity și bunicul Alf. Fusesem foarte apropiați și, dintr-odată, aflu că nu sunt cine credeam eu că sunt. A fost o lovitură pentru mine. Îi iubeam la fel, bineînțeles, așa cum mă iubeau și ei, dar nu mă mai simțeam la fel.

— Și, de fapt, ce ți-a povestit tatăl tău?

— Nu prea mult. Mi-a spus ce făcuse mama lui și ce s-a întâmplat cu ea. Mi-a spus că a fost spânzurată fiindcă îl omorâse pe tatăl lui când el avea șapte ani și locuiau în Anglia. Mi-a povestit de iubitul ei, Sam Porter. Nu-și amintea prea multe lucruri. Nici n-ar fi avut cum, la vârsta aia. Însă pentru mine e ca un cancer care crește în trupul meu. Nu mai pot uita.

— Nici măcar acum?

Louise a clătinat din cap.

— Nu că m-aș gândi doar la asta sau că aș avea coșmaruri. Dorm foarte bine. Numai că mă simt de parcă aș avea lepră ori aș fi blestemată. Nu prea știu cum să-ți explic. Mai întâi mama și Gray, apoi aflu de

bunica și bunicul. Poate că ar fi ceva dacă s-ar dovedi că bunica nu a fost o criminală. Chiar dacă n-am cunoscut-o, simt că o înțeleg puțin. Poate că am moștenit ceva de la ea prin tata. În orice caz, nu-mi pare să fi fost în stare să ucidă. Pe de altă parte, ce știu eu? La început, nici despre Gray nu mi-am dat seama cum e de-adevăratelea. Mă las păcălită de aparențe, la fel ca oricare altul. N-am fost în stare nici măcar să-mi salvez mama.

— N-a fost vina ta.

M-a privit mânioasă.

— Toți spuneți la fel. Ar fi trebuit să fiu acasă, cu ea. În dimineața aia m-a durut burta și n-am vrut să merg la școală, numai că se apropia examenul și mama m-a îndemnat să mă duc, crezând că mă prefac. Dar eu chiar mă simțeam rău. Dacă eram acasă, i-aș fi salvat viața.

— Sau ai fi murit odată cu ea, am zis.

— Ar fi fost mai bine, sau cel puțin așa mi se pare uneori.

— Cum a fost când te-ai întors acasă la tatăl tău?

— Cum să fie? Tata mi-a oferit tot ce putea el să

ofere. Aveam orice-mi doream. Tata avea cincizeci și ceva de ani, era la apogeul carierei, câștiga o grămadă de bani. Eu mi-am bătut joc de toate.

— Cum adică?

— Păi, n-a fost greu. Nici nu-ți închipui ce pot face un pic de cocaină și o sticlă de vodcă. Cred că nu-mi prea păsa de viața mea, de ce se întâmpla cu mine, așa că m-am lăsat dusă de val. Am luat toate pastilele și prafurile pe care le găseam și m-am înhăitat cu pleava societății. M-am lăsat de facultate după primul an și m-am mutat la Sydney o vreme, împreună cu un tip care avea de două ori vârsta mea, traficant de droguri. Pe urmă am făcut autostopul până la Perth, cu câteva opriri îndelungate pe drum. Știi povestea. Am luat heroină, am făcut sex oral pe douăzeci de dolari cu tot felul de perverși, ca să-mi pot cumpăra droguri. Beam până nu mai simțeam nicio durere și nu mai vedeam nici imaginile care mă urmăreau. M-am trezit în mai multe paturi străine decât dățile când ai mâncat tu acasă. Am stat câteva luni la închisoare. Vechea poveste. A mea ca a atâția altora. Jalnică.

— Am și eu câțiva prieteni ai căror copii au sărit de pe șine la fel ca tine, am spus. Și nici măcar nu aveau un motiv ca al tău.

— Nu există niciodată un motiv valabil. E doar o scuză.

— N-aș fi așa de sigur. Și nu te mai învinui. Cred că eu am avut noroc cu copiii mei.

— Norocul n-are nimic de-a face în situații de-astea.

Mi-am dat seama că n-are rost să mă contrazic cu ea. Ajunsese la propriile ei concluzii, de nezdruncinat. În voce i se distingea o anumită vehemență, aproape evanghelică. Era evident că se credea vinovată și mă întrebam dacă, atunci când își găurise urechile și buzele ca să-și pună inelele și cerceii, nu căutase de fapt să-și facă rău. Cunoscusem în Los Angeles tineri care procedaseră exact așa: își făcuseră tăieturi cu lama, se arseseră cu țigara. Aș fi vrut să o liniștesc pe Louise, nu să-i ațâț ura de sine însăși.

— Dar până la urmă ai ieșit la lumină, am zis.

A încuviințat din cap.

— Atunci când tata a făcut cancer – cu trei sau

patru ani înainte să moară – m-am întors acasă și am avut grijă de el. Aveam aproape douăzeci și unu de ani și eram o ruină. Dar m-am lăsat de droguri și de băutură, nu m-am mai încurcat cu bărbați. M-a ajutat un psihiatru, coleg cu doctorul tatei.

— Atunci ai început să te duci la cinema aproape zilnic?

M-a privit uimită.

— A, n-ai uitat. Da. A fost felul meu de a evada, întocmai cum ai spus. Bunica Felicity m-a ajutat mult, cu toate că era trecută de optzeci de ani și începuse să aibă simptome de Alzheimer. Acum e într-un cămin pentru bătrâni. Din când în când mă duc să o văd, dar nu mă mai recunoaște. Îmi pare așa de rău! Ei, m-am înscris la un curs de computere și m-am dovedit a fi foarte pricepută. Nu vreau să crezi că nu mi-a fost greu, de multe ori am vrut să las totul baltă, ba chiar să termin cu toate, dar am rezistat, nici eu nu știu prea bine cum. Cred că din cauză că tata era bolnav. A murit în ianuarie.

— Și ai venit aici.

— Da. Întâmplarea face că mi s-a oferit un post

prin intermediul unor cunoștințe din Melbourne. Aici, în Cambridge. În IT. Încep săptămâna viitoare.

— Felicitări. Și eu care credeam că mințile luminate pleacă din Anglia.

— M-a căutat o agenție de recrutare.

— Aha. Și ce ți-a mai povestit tatăl tău despre vremea când locuia aici?

— Foarte puține, a răspuns Louise, rotind ochii prin cameră. Mi-a descris casa, mi-a povestit cum a crescut aici, mi-a împărtășit ce amintiri avea despre mama lui – cât era de blândă și bună, ce zâmbet frumos avea, ce râs cristalin, ce voce caldă atunci când cânta și, mai presus de toate, cât îl iubea. Dar viața i-a răpit mama și toate bucuriile legate de ea. N-a înțeles nimic din ce se întâmpla, din proces și execuție. Avea doar șapte ani, opt atunci când a plecat, și a rămas cu impresia nelămurită că mama lui fusese rea.

— Ți-a povestit despre Sam Porter?

— Da, dar nu multe. Nu-l cunoscuse, nu se întâlniseră niciodată. Cel puțin nu-și aducea aminte să se fi cunoscut. Cred că bunica era foarte discretă

când era vorba de iubiții ei.

— Iubitul, am corectat-o. Pe cât știu eu, n-a avut decât unul.

— Se poate.

— În situația ei, o indiscreție a fost de ajuns.

— Într-adevăr.

— Ai citit relatarea procesului?

— N-am știut că există.

— Ai vrea să o citești?

— Da, te rog, a spus după o clipă de gândire.

— Am să-ți împrumut cartea. Și ce ți-a mai spus tatăl tău despre Grace?

— Ce m-a impresionat n-a fost atât ce mi-a spus, cât ce am găsit în cutia pe care mi-a dat-o.

M-a trecut un fior.

— Cum adică? Ce-ai găsit?

— Lucruri de-ale ei. Ce mai rămăsese după ea. Au adus cutia când au venit aici din Anglia. Bunica Felicity i-a spus tatei că, atunci când poliția s-a apucat să pună întrebări, mama i-a dat felurite lucruri și a rugat-o să le păstreze pentru cazul că se întâmpla ceva rău cu ea. Avea o presimțire și n-a vrut

ca poliția să scotocească prin lucrurile ei personale. Așa se spune, nu? Un presentiment. Când a început să se simtă rău, bunica Felicity i-a dat cutia tatei. Era o moștenire de familie. Nu erau multe înăuntru, dar pentru mine a fost de ajuns. Mi-am putut face o idee despre cum era bunica atunci când trăia.

Inima a început să-mi bată cu putere, dar mi-am ascuns nerăbdarea, neștiind ce-ar crede Louise despre mine. Vorbeam doar de bunica ei.

— Ce lucruri erau în cutie? Fotografii?

— Da, erau câteva, cea mai mare parte din timpul războiului.

— Scrisori?

— Nu, scrisori nu erau. Ori s-au pierdut, ori le-a distrus cineva.

Am încercat să nu-mi arăt dezamăgirea.

— Și mai e jurnalul, a continuat Louise.

— Jurnalul?

— Da, un jurnal vechi, legat în piele. Jurnalul bunicii. Bunica Felicity i-a spus tatei că bunica ținea jurnalul ascuns într-un sertar secret al biroului și că i-a arătat într-o zi unde se află. Așa am aflat și eu de

sertar. Bunica Felicity i-a povestit tatei, iar el mie.

— Doamne sfinte! Scrie că... adică este vreo...?

— Mie mi-a mers la suflet. Ai vrea să-l citești?

— Știi prea bine că aș vrea. L-ai adus cu tine din Australia?

— Cum ți-am spus, nu erau multe în cutie, dar cred că ea dorea ca acele lucruri să fie păstrate. Poate că voia să le lase moștenire. Sau poate că nu voia să le vadă ochi străini. Probabil că bănuia ce urma să se întâmple, că va fi arestată, judecată și... De vreme ce am să mă stabilesc aici, mi-am adus toată averea cu mine. Toate lucrurile la care țin, mai bine zis. Lucrurile bunicii sunt printre cele mai prețioase, de fapt singurele, în afară de câteva obiecte rămase de la mama și tata. Dacă vrei să-l vezi, va trebui să vii la Staithes peste o zi, două, înainte să plec în sud.

— Nimic nu mi-aș dori mai mult decât o zi petrecută la malul mării.

16.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), decembrie 1941-
ianuarie 1942.
Singapore

LUNI, 8 DECEMBRIE 1941

Îmi vine greu să cred că, după ce am petrecut un an întreg fără nicio grijă, jucând golf și tenis, dansând la serate, făcându-ne siesta după fiecare prânz și delectându-ne cu faimoasele cocktailuri pregătite de barmanul hotelului Raffles, războiul a ajuns aproape de mica noastră insulă. Am fost bombardată de japonezi. Nu a existat niciun avertisment, răniții au fost aduși toată ziua, în număr mare. Maiorul Schofield ne-a spus la prânz că nu avem de ce să ne

facem griji. Tunurile noastre sunt îndreptate spre mare, iar o invazie pe uscat este imposibilă. În cel mai rău caz, a fost nevoit să recunoască, vom avea de înfruntat un mic asediu, cu toate că, după cum credea el, era foarte puțin probabil. Din fericire, serata dansantă de la clubul de crichet n-a fost contramandată, iar eu ies din tură în scurtă vreme!

JOI, 11 DECEMBRIE, 1941

Navele Repulse și Prince of Wales au fost scufundate în largul coastelor malaieze. Ni s-a spus că vor sosi și mai multe victime, cele mai multe cu arsuri, care sunt cel mai greu de îngrijit și care te impresionează cel mai tare.

Mă gândesc cu milă la biata Brenda. Cât o fi avut de muncit la spitalul pentru arși din Bangor, în căldura și umezeala de aici, ca să nu mai vorbim de țânțari!

JOI, 18 DECEMBRIE 1941

Viața curge normal, dacă lăsăm deoparte măsurile de precauție împotriva raidurilor aeriene. Nu ne-au sosit atât de mulți supraviețuitori ai dezastrelor navale pe cât ne așteptam. Una din infirmierele din detașamentul de voluntari mi-a spus că a auzit că au fost aproape o mie de morți. Japonezii avansează spre sud și vest de Kota Bahru. În Strâmtoarea Johor se dă o bătălie înverșunată și mulți se refugiază în Singapore, unde se cred în siguranță. Unul dintre răniții din Regimentul Suffolk ne-a povestit că drumurile sunt blocate de mașinile, ricșele și bicicletele refugiaților, așa încât trupele de ajutor nu pot pătrunde. Avioanele japoneze bombardează în picaj, în foc continuu, nimicitor. Mi-a mai spus că jungla nu îi poate opri pe japonezi. Strâng cercul în jurul nostru. Și, contrar a ceea ce se spune, sunt foarte buni trăgători. Spitalul Alor Star, aflat departe, în nord, a fost deja evacuat. Pacienții au fost transportați spre sud, în vagoanele unui tren ambulanță. Nu avem ce face: trebuie să avem încredere că totul va fi bine. Dacă stăm să ne gândim, noi suntem în sud și avem fortificații solide.

JOI, 25 DECEMBRIE 1941

Am luat cina de Crăciun la hotelul Raffles, împreună cu civilii și personalul de la chirurgie. Masa a fost minunată, dar la început am fost cu toții cam abătuți. Aflasem că japonezii înaintează și nu dau semne că s-ar opri sau ar încetini ritmul. Până la urmă ne-am zis că, totuși, este Crăciunul și o vreme ar trebui să lăsăm necazurile deoparte și să ne bucurăm. După masă s-a dansat, bineînțeles, dar eu am stat mai mult afară. De câte ori văd oameni dansând, mă gândesc la Stephen Fawley, care a coborât de pe împărăteasa Australiei la Hong Kong, împreună cu restul regimentului. Mi se pare că a trecut o viață de atunci! M-au tulburat zvonurile despre cum se poartă trupele japoneze în Hong Kong. Dar desigur, aici e greu să obții informații pe care să le crezi. Chiar dacă știi ceva, oamenii preferă să păstreze secretul, ca și cum informația ar fi o monedă forte. Sunt aproape sigură că Hong Kongul s-a predat japonezilor, însă nu am nicio știre despre soarta infirmierelor și personalului militar de acolo. N-

am primit nicio veste de la Kathleen sau Doris, nici de la Stephen sau camarazii lui. De Crăciun, Brenda, care se gândește la toate, mi-a dat o pungă impermeabilă pentru jurnalul meu. O pot purta atârnată la gât pe sub haine. Are și o mică gaică unde pot pune un căpețel de creion! Eu i-am dat un frumos evantai chinezesc, cumpărat în piața Sungei. Sper să se poată răcori un pic cu ajutorul lui.

JOI, 1 IANUARIE, 1942

Astăzi am evacuat peste o sută de australieni convalescenți ca să mai eliberăm din paturi. A fost o zi tristă pentru mine, fiindcă, de-a lungul anului, mă apropiasem de unii dintre ei și de infirmierele care îi însoțeau. Am făcut semn cu mâna Ameliei, lui Gillian, Florence, Jimmy, Mick și Kenny. Acum mai avem o singură navă-spital, un vechi vas fluvial numit Wu Sueh. Vom trimite și alți pacienți în Sumatra, când vor fi în stare să călătorească. În nord, luptele sunt tot mai crâncene și se apropie de noi. În fiecare zi sosesc răniți. Raidurile aeriene continuă. Pe lângă

militari, avem de îngrijit și civili răniți. Este atât de mult de muncă încât abia dacă mai pot scrie câteva rânduri înainte să mă duc la culcare. Camuflajul ne dă bătăi de cap. Noaptea trecută, când mă întorceam după ce mi se terminase tura, m-am împiedicat de o rădăcină și am avut noroc că nu mi-am scrântit glezna.

SÂMBĂȚĂ, 3 IANUARIE 1942

Spitalul nostru nou-nouț nu mai este ce-a fost. La început îți făcea plăcere să muncești aici. Dar acum rezervele sunt pline de răniți de pe front. Oriunde mergi, te împiedici de stative pentru perfuzie și butelii de oxigen. Avem și câteva cazuri de nevroză, ceva ce n-am mai văzut până acum. Nici nu știi cum să te porți cu ei. Nu vor decât să stea întinși în pat și să doarmă. Dacă aud bombele căzând sau focul de artilerie, sar din pat și se ascund dedesubt, ori încearcă să sape gropi în pământ sau se ghemuiesc sub cearșafuri. Mă întristează fiindcă tot ce poți face pentru ei este să le vorbești ca să-i liniștești. Când îi

văd cât de înfricoșați sunt, mi se face și mie teamă. În rest, suntem copleșite de muncă, alergăm de colo-colo, completăm formulare, facem transfuzii, externăm pacienții care se întorc pe front. Când ajungem la dormitoare după o tură prelungită, nu ne dorim decât să ne scoatem uniforme, să ne întindem în pat și să adormim la binecuvântata răcoare a unui ventilator electric. Aceasta e viața noastră acum. Muncă. Somn. Muncă. Somn.

LUNI, 12 IANUARIE 1942

Am auzit că ieri a fost capturat orașul Kuala Lumpur. Nu mai e mult până vor ajunge și la noi. Tunurile îndreptate spre mare nu folosesc la nimic atunci când dușmanul vine dinspre uscat, cu toate că toată lumea spunea că așa ceva nu este cu putință. Pot fi întoarse spre uscat, desigur, dar se pare că nu pot fi folosite în acest fel de bătălie. Am sfârși prin a trage asupra propriilor noastre trupe. Europencele din hotelul Raffles și Clubul de crichet vorbesc de un singur lucru: dacă să stea sau să plece. Sunt speriate

și ar vrea să plece din Singapore înainte să cadă în mâinile japonezilor. Pe de altă parte, n-ar vrea să-și părăsească soții și să se spună despre ele că sunt lașe ori dezertoare. Din Hong Kong ne vin vești înspăimântătoare. Am auzit că personalul medical și pacienții au fost torturați și uciși, iar infirmierele supuse celor mai degradante corvezi. Pe cât se pare, japonezii nu au niciun pic de respect pentru Crucea Roșie, pentru personalul medical, pentru răniți sau pentru femei. Maiorul Schofield mi-a spus că nu au semnat Convenția de la Geneva și de aceea nu se supun regulilor noastre. Mă gândesc cu îngrijorare la Stephen, Kathleen și Doris și mă cutremur gândindu-mă la ce se va întâmpla cu noi atunci când japonezii vor ajunge aici. Nu mai e mult până atunci.

DECEMBRIE 2010

A doua zi după ce Louise mă vizitase, am primit două telefoane care m-au bucurat. Primul era de la fiica mea, Jane, care locuiește în Baltimore. M-a sunat să mă întrebe dacă poate să vină de Crăciun

împreună cu logodnicul ei, Mohammed. Logodnic!
Până atunci nu auzisem de el. Bineînțeles, i-am spus
că e bine-venită.

Nu mult după aceea, regizorul Dave Packer, cel
mai bun prieten al meu, a sunat ca să-mi aducă
aminte de invitația pe care i-o făcusem și să mă
întrebe dacă el și Melissa ar putea să-i dea curs și să
vină de Crăciun. Vor să facă o scurtă călătorie prin
Europa și ar dori să treacă și prin Richmond. Melissa
are o pauză în programul de filmări, iar Dave cugetă
la câteva scenarii pentru viitorul lui film – al nostru,
speră el. Am fost încântat să-i spun da. Dave e nașul
lui Jane, iar apariția Melissei cu siguranță că îi va lăsa
pe câțiva cu gura căscată în Richmond.

Vasăzică, până la urmă se punea de o petrecere de
Crăciun. Cu toate că era abia începutul lui
decembrie, trebuia să încep pregătirile din vreme. Să
comand curcanul și o ladă cu șampanie bună. Să
cumpăr artificii, cadouri, un brad, globuri și beteală.
M-am apucat să fac o listă, dar abia ajunseseam la
jumătate că a sunat telefonul.

Era Heather.

— Sunt la birou. Am avut o zi foarte, foarte rea și mi-ar prinde bine un pahar înainte să ajung acasă. Crezi că ai putea veni și tu?

Sunetul vocii ei m-a cam dezumflat. Părea tristă, obosită. M-am uitat la ceas. Era șapte. Aveam o groază de lucruri să-i povestesc lui Heather și, mai ales, îi eram îndatorat după câte făcuse pentru mine. Nu ezitam decât din cauză că îmi plăcea ca femeie și o astfel de întâlnire n-ar fi făcut decât să mă înflăcăreze și mai tare. Chiar și așa, n-am șovăit decât o clipă înainte de a-i răspunde:

— Sigur că da. Ne vedem la „Leul negru” într-o jumătate de oră?

— Perfect. Pe curând.

La „Leul negru” era liniște, cum era și firesc într-o seară de decembrie, care mai era și zi lucrătoare. Orchestra nu cânta, nu era niciun concurs cu întrebări de cultură generală. În sala de mese, câțiva turiști de extra sezon își terminau cina. Fiindcă nu mâncasem, m-am gândit să comand niște plăcintă cu pește sau ceva de genul ăsta. Alesesem cârciuma asta

fiindcă, în spatele sălii de mese, avea un mic separeu, în care, din fericire, nu se afla nimeni. Am luat ceva de băut de la bar și m-am așezat acolo. Cinci minute mai târziu, Heather a băgat capul pe ușă.

— Eram sigură că aici am să te găsesc, a zis. E un loc foarte intim.

— Dacă tu crezi că reputația ta ar avea de suferit din cauză că stăm aici, putem să ne mutăm în sala mare.

— Și să-i aud pe mușterii pălăvrăgind despre fotbal și filmul dat aseară la televizor? Cred că glumești. Mai bine-mi risc reputația, câtă mai este.

A cerut vodcă și tonic, așa că m-am dus să-i aduc paharul de la bar, timp în care am aruncat o privire la meniul scris cu creta pe un panou.

— Ai mâncat? am întrebat-o când m-am întors.

— Nu mi-e foame.

Am comandat plăcinta cu pește, după care m-am întors în separeul lambrizat. Locul era atât de mic încât, dacă două persoane se aflau deja înăuntru și cineva ar fi vrut să intre, ar fi renunțat pe dată. Auzeam vocile clienților din sala de mese și de la bar,

dar nu înțelegeam ce spun.

Heather a dat pe gât vodca cu tonic cu viteza unuia care e hotărât să se îmbete. Se vedea că e supărată și istovită în același timp. Pungile de sub ochi arătau că nici nu prea dormise în ultima vreme. Să fi avut chiar atât de mult de lucru, sau mai era și altceva la mijloc? I-am mai adus un pahar de vodcă cu tonic, în timp ce eu încă mai aveam din halba de bere, și, până să apuc să zic ceva, m-a anunțat:

— Mai bine să afli de la mine. Derek pleacă de acasă. Ne despărțim.

Am rămas cu ochii la ea, mut de uimire.

La rândul ei, Heather mă privea cu o expresie pe care n-o puteam desluși.

— Ei, haide, Chris, a spus până la urmă. Nu face pe uimitul. Doar era de așteptat.

— Poate să fi avut impresia că lucrurile nu merg tocmai bine, după ce v-am văzut la mine acasă, am recunoscut. Dar... Și ce-ai să faci?

— Nu-i chiar așa rău să fii agent imobiliar. Am pus ochii pe un apartament cu chirie pe Reeth Road, aproape de mănăstire. De asta am terminat așa târziu

astă-seară. Am aranjat detaliile afacerii. Cred că e foarte potrivit să mă duc la mănăstire, nu crezi?

— Într-adevăr, am râs eu.

— Îmi închipui că s-a zis cu umbra de interes pe care ai fi putut-o avea față de mine, a spus, ridicând din sprânceană.

— Cum adică?

— Ei, nu te face că nu înțelegi. Nu e genul tău. Una e să flirtezi sau să ai o aventură cu o femeie măritată – și, după cum mergeau lucrurile, acolo am fi ajuns – și cu totul altceva e să te încurci cu o femeie divorțată. Dacă pici în cursă și te legi prea tare de ea?

— Ești mult prea cinică pentru o persoană așa de tânără.

— Chiar tânără nu sunt. Am patruzeci și cinci de ani.

— Asta înseamnă că ai cu cincisprezece ani mai puțin ca mine.

— Ia gândește-te. Când tu aveai treizeci de ani și vrăjeai deja Hollywoodul, eu eram o puștoaică stângace cu ochelari, pistrui și păr roșu, înnebunită

după Geoff Johnson, care nici n-avea habar că exist. Nu mi-ai fi aruncat nici măcar o privire dacă m-ai fi văzut la vremea aia.

Nu m-am putut abține să nu râd.

— Cred că nu. Dar uite ce frumos ai evoluat!

A tăcut, apoi s-a șters la ochi cu dosul palmelor, mânjindu-se puțin de rimel. Când chelnerița mi-a adus mâncarea, a ținut ochii plecați, apoi s-a scuzat și s-a dus la toaletă. Cât a fost plecată, am cugetat la pasul următor. Heather se înșela crezând că despărțirea de soțul ei o va face mai puțin atrăgătoare în ochii mei. Ba chiar dimpotrivă. Cu toate că nu o înșelasem niciodată pe Laura, înainte să o cunosc avusesem o scurtă legătură cu o femeie măritată. Se terminase urât, cu suferință din ambele părți. Dacă Heather ar fi liberă, lucrurile ar sta cu totul altfel, însă nu aveam de gând să-i spun. Nu înainte să se mute, în orice caz. Și nici nu aveam de gând să o ajut să se mute – nu că n-aș fi vrut sau n-aș fi fost galant. Pur și simplu nu voiam să se creadă că o influențez sau o încurajez. Nici până acum nu făcusem nimic de felul ăsta, însă oamenii au idei fixe

și nu le poți scoate din cap unele lucruri, după cum învățasem cu mult înainte de a o întâlni pe Heather și a afla de cazul Grace Fox.

Când s-a întors, Heather își recăpătase stăpânirea de sine. În mână ținea un pahar.

— Sper că nu mergi cu mașina, i-am spus.

— Nu, urc dealul pe jos.

— Precis nu vrei să mănânci nimic?

Mi-a luat furculița și a gustat din pește.

— Nu, a zis când a terminat. E de ajuns. Dacă e să fiu cinstită, nici băutura nu-mi trebuie, a zis, împingând paharul deoparte. Mi-am zis că ar fi o idee bună să mă îmbăt, dar...

— Când ați luat această hotărâre, tu și Derek?

— Mocnea de multă vreme. Poate nu știi, dar ne-am mai despărțit acum câțeva vreme. În orice caz, în seara când am venit la tine ajunsesem la un punct fără întoarcere.

— De-asta erai așa de...

— Enervați, furioși unul pe altul?

— N-aș spune chiar așa, dar am băgat de seamă că e o tensiune între voi.

— Ești foarte amabil, Chris, dar știu că ne-am purtat îngrozitor.

— Și de atunci...?

— Certuri, scuze, eschivări, acuzații reciproce. Până aseară, când mi-a spus pe șleau. Are o amantă și vrea să înceapă o viață nouă alături de ea. Întocmai cum mă așteptam.

Era să mă înec cu berea.

— Derek?

— Și de ce nu? De ce te miri? Nu știi niciodată ce se ascunde în sufletul omului. În plus, Derek are un farmec al lui. Cel puțin îl avea atunci când m-am măritat eu cu el. Mă făcea să râd... Acum toată bucuria s-a dus, a oftat ea. Toată pasiunea. Nu mai e nimic amuzant. E o colegă de birou. Are doar treizeci și doi de ani. Scârba. Heather s-a șters din nou la ochi și m-a bătut pe braț. Îmi pare rău că am tăbărât pe tine cu mărturisirile, Chris, dar n-aș fi putut vorbi cu altcineva.

— Nu-ți face probleme, am zis, băgând de seamă că lăsase mâna pe brațul meu. Când te muți?

— Oricând vreau. Apartamentul e gol,

proprietarul e plecat în străinătate. Am cheia la birou. Poate să mă duc astă-seară sau mâine-dimineată. N-are rost s-o lungesc, fiindcă va fi încă și mai rău. Dacă vrei să știi, nu cred că suport să-l mai văd. Mi-e teamă că, dacă mai rămân acolo, îi fac de petrecanie nemernicului.

— Îmi pare rău, Heather.

Și-a tras mâna.

— Să nu-ți fie. A venit vremea să o iau de la cap. Abia aștept. Vrei să mă ajuți să cumpăr mobilă, să aleg câteva lucruri de la Ikea?... A fost doar o glumă.

— Nu, dar poți veni la mine de Crăciun, dacă vrei.

I-am povestit despre telefoanele primite de la Jane și Dave, apoi despre vizita pe care mi-o făcuse Louise King. A părut interesată, dar se vedea că nu se putea concentra, așa că, atunci când am terminat, mi-a spus că trebuie să plece. M-am oferit să o duc cu mașina, însă a refuzat, spunând că mersul pe jos îi va face bine, așa că am sărutat-o ușor pe obraz, am îmbrățișat-o și a plecat. Eu am mai stat cât am băut încă o halbă de bere, după care m-am întors la Kilnsgate să văd Un fel de dragoste.

17.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), ianuarie-februarie
1942.
Singapore

DUMINICĂ, 1 FEBRUARIE 1942

Tocmai am auzit că ultimele trupe britanice, adică cea ce mai rămăsese din regimentul scoțian Argyll and Sutherland, s-au retras înapoi pe șoseaua de pe digul Johor, pe care l-au aruncat apoi în aer. Cei care au fost de față ne-au spus că, din peste opt sute de oameni, n-au mai rămas în viață decât vreo nouăzeci. Japonezii trag cu tunurile direct pe celălalt mal al strâmtoarei. Se aude că spitalul Tan Tock Seng a fost primul lovit de obuze. În fiecare zi ne ajung la urechi

povestiri și mai înfricoșătoare despre atrocitățile comise de japonezi împotriva asistentelor și personalului medical din Hong Kong. Am înțeles că cei care au supraviețuit sunt acum în lagăre, și trag nădejde că Doris, Kathleen și Stephen sunt printre ei. Ne este teamă că ne așteaptă aceeași soartă, dar, atâta timp cât mai sunt pacienți de îngrijit, trebuie să ne ocupăm de ei.

MIERCURI, 4 FEBRUARIE 1942

Ne străduim să ne păstrăm buna dispoziție mergând să vedem filme sau dansând la hotelul Raffles, dar nu e ușor. Toată lumea spune că putem supraviețui unui asediu. Ne dau drept exemplu portul Tobruk, care a făcut față asediului timp de șapte luni, aproape fără rezerve de provizii, pe când noi avem două rezervoare bune și mari cantități de mâncare. Nu cred că aș putea îndura șapte luni de infern. Am început o campanie numită „plantați pentru victorie”, dar eu nu prea văd cum am putea cultiva legume într-un climat precum cel de aici.

VINERI, 6 FEBRUARIE 1942

Convoaiele cu răniți sosesc fără încetare. Majoritatea au arsuri și gangrene și starea lor se înrăutățește din cauza căldurii. Unii dintre soldați au orbit în incendii, mulți și-au pierdut brațele sau picioarele. Uneori, tot ce poți face pentru ei este să-și ștergi pe frunte cu o pânză înmuiată în apă rece și să le șoptești vorbe blânde, în timp ce ei își cheamă mamele și se sting în chinuri. Abia izbutim să îngrijim toți răniții, iar turele sunt atât de lungi încât cu greu ne mai ținem pe picioare. Japonezii ne bombardează în fiecare zi. Uneori lucrăm la lumânare sau la lumina lanternelor, fiindcă se întrerupe curentul.

LUNI, 9 FEBRUARIE 1942

Ieri am reușit să mai trimitem patru vase cu femei și copii. La puțină vreme după ce au ieșit în larg, am avut parte de cel mai rău bombardament de până acum. Pământul se cutremura de ziceai că o să se

facă fărâme, de parcă venise sfârșitul lumii. Exploziile erau atât de puternice și înspăimântătoare că m-am ghemuit într-un colț și mi-am astupat urechile cu mâinile. Când m-a văzut, sora-șefă a venit și mi-a spus să-mi țin firea. Are dreptate. Nu ne putem permite să cedăm tocmai acum, când e mai mare nevoie de noi. Răniții continuă să sosească în număr mare, iar cei care pot vorbi ne spun că japonezii au reconstruit șoseaua și au traversat strâmtoarea Johor. Au debarcat pe coasta de nord-vest și se îndreaptă spre oraș. Când mă gândesc la locul acela, mi-l aduc aminte ca o oază de liniște, unde mergeam la picnic atunci când vremea era suportabilă și de unde priveam dincolo de apă, la coasta malaieză. Era un loc romantic, mai ales la apusul soarelui.

Azi-noapte, forțele noastre navale au dat foc docurilor înainte de a le abandona. Nu-mi venea să cred când vedeam norii groși de fum negru care se ridicau din rezervoarele de petrol. Pe insulă mai sunt încă sute de infirmiere și nu cred că mai există vase care să ne transporte și pe noi. Generalul Percival ne promite că nu va îngădui ca vreuna din infirmiere să

cadă în mâinile dușmanului, dar nu prea văd ce ar putea face. Nu știu ce se va alege de noi. Muncim până ne doboară oboseala, nu avem de ales. Spitalul nostru este plin, așa cum sunt toate. Cad bombe, șuieră gloanțe, explodează obuze, iar noi schimbăm pansamentele, punem transfuzii, dăm o mână de ajutor la operații, după care, atunci când nu ne mai putem ține pe picioare, dormim câteva ore, dacă reușim în zgomotul acesta infernal. Apoi o luăm de la cap. În unele seri, cu toate că e cald, Brenda și cu mine dormim îmbrățișate pe salteaua întinsă direct pe podea, ca să ne facem curaj una alteia. Cel puțin spitalul Regina Alexandra nu a fost lovit până acum. Astăzi a fost bombardat spitalul indian de la Tyersall. Au murit două sute de oameni – pacienți și personal medical.

MARȚI, 10 FEBRUARIE 1942

Astăzi am auzit focuri de armă în depărtare. Acum s-au apropiat. Până și forțele aeriene ne-au abandonat. Ultimul escadron a plecat azi-dimineață

spre Sumatra. Nu puteau ține piept modernelor avioane japoneze, căci nu aveau decât învechitele Wildebeest. Noi îngrijim mai departe bolnavii. Podelele și scările sunt lipicioase de sânge, dar nu avem vreme să le curățăm. Toți servitorii au plecat, așa că, în afară de îndatoririle noastre de infirmiere, suntem nevoite să gătim, să spălăm cearșafurile, să frecăm podelele. Douăzeci de infirmiere civile și voluntare, împreună cu peste trei sute de răniți, au fost trimise în Java pe Wu Sueh, așa că acum nu mai avem nici măcar mica noastră navă-spital.

MIERCURI, 11 FEBRUARIE 1942

Tirul s-a întetit și s-a apropiat. Ne e foarte teamă de trăgătorii de elită. Trei sanitari au fost deja uciși. Trebuie să avem mare grijă când ieșim afară din clădire sau chiar și când stăm în dreptul ferestrei. Sora-șefa ne-a adunat azi-dimineață și a vrut să știe cine pleacă de bunăvoie diseară cu Steaua Imperiului. Nu s-a oferit nimeni. Nu vrem să ne părăsim pacienții, știind că, dacă plecăm, nu ne vom mai

revedea niciodată prietenii.

Atunci sora-șefa a luat niște nume la întâmplare. Nici eu, nici Brenda n-am fost strigate, dar jumătate din fete au plecat. Noaptea trecută am stat până târziu cu un tânăr recrut din Regimentul Norfolk. Nici nu terminase bine instrucția că s-a și trezit în junglă, luptându-se cu japonezii. N-am putut face nimic pentru el. Pierduse ambele picioare și gangrena era într-un stadiu avansat. Avea fierbințeală, delira și credea că sunt mama lui. Mă ținea de mână și nu voia să-mi dea drumul. Nu puteam decât să-i șterg fruntea cu o cârpă umedă, să-i spun că-l iubesc și că avea s-o scoată la capăt, cu toate că știam că nu are nicio șansă. A murit în brațele mele la cinci dimineața. Cât eram de obosită, nu am putut adormi de plâns. Chiar simțeam că îmi pierdusem fiul.

JOI, 12 FEBRUARIE 1942

Autoritățile au adunat o flotă de optzeci de vase în șantierul naval abandonat. Infirmierele australiene au plecat astăzi cu Vyner Brooke. Încă o despărțire

tristă. Japonezii se apropie. E rândul nostru.

DECEMBRIE 2010

În dimineața următoare, drumul cu mașina până la Staithes a fost plăcut. La un moment dat, am văzut un indicator pe care scria Saltburn și am fost cât pe ce să cotesc, dar mi-am dat seama că nu voi putea afla nimic acolo. Saltburn era locul în care crescuse Grace Fox, sau Grace Hartnell, cum se numea atunci, și de aceea îmi spuneam că ar putea fi interesant să arunc o privire pe acolo. Pe de altă parte, Grace plecase din Saltburn când avea treisprezece ani, așa că era puțin probabil să mai existe cineva care o cunoscuse și să-și aducă aminte de ea, sau ca eu chiar să dau de urma acelei persoane. Grace își petrecuse jumătate din scurta ei viață la Kilnsgate. Drept urmare, mi-am continuat drumul spre Staithes, unde mă aștepta Louise King. De când stătusem de vorbă cu ea, nu mă mai gândeam decât la jurnalul lui Grace, în așa măsură că nu dădusem prea mare atenție necazurilor lui Heather sau pregătirilor de

Crăciun.

Cu toate că peisajul era destul de mohorât și nu se vedea nicio pată de verde, soarele strălucea neobișnuit de puternic pentru o zi de decembrie în Yorkshire, iar când am dat cu ochii de coastă, sub stâncile de lângă Boulby, mai-mai să cred că e o zi de vară. Pe marea gri-albăstruie, puțin agitată, se desenau frumos valurile cu creste de spumă și liniile lungi ale talazurilor. La orizont se vedeau două tancuri petroliere, iar pe cer, purtați de briza iute, pluteau șase norișori pufoși, în formație, ca la paradă.

Așa cum mă sfătuisese Louise când o dusesem cu mașina înapoi în Richmond în seara aceea, am lăsat Volvo-ul în parcare din vârful dealului și am luat-o pe jos. Priveliștea golfului, a mării și a falezei era minunată, însă panta era foarte abruptă și nu mă gândeam deloc cu plăcere la urcușul care mă aștepta la întoarcere. Strălucirea soarelui te făcea să crezi că e mult mai cald decât era de fapt, dar vântul bătea cu putere dinspre Marea Nordului și mi-a părut bine că luasem cu mine o scurtă căptușită, cumpărată la un magazin universal din Richmond.

Se făcuse vreo unsprezece și jumătate când am intrat pe străduța de care îmi vorbise Louise, aflată între atelierul unui bijutier și o brutărie. Casa era chiar la capătul acestei străduțe înguste. Louise mi-a deschis și m-a poftit înăuntru. Am fost nevoit să mă aplec, ca să nu mă lovesc cu fruntea de pragul de sus.

Am intrat într-un mic salonaș, foarte drăguț, cu tavanul jos. Ușile de sticlă dădeau spre un patio. Afară erau o masă și două scaune, dar mă îndoiam că s-ar putea sta acolo înainte de venirea primăverii. Priveliștea îți tăia respirația: vedeai tot portul, până la stația de salvamari, și întinderea necuprinsă a mării. Dar nu pentru priveliște mă aflam eu acolo.

În fața canapelei, pe o măsuță joasă, erau împrăștiate diferite obiecte – rămase de la Grace, pe cât îmi dădeam eu seama. Cu greu m-am abținut să nu mă reped la ele, și chiar m-am simțit rușinat pentru că ajunseseam atât de obsedat de Grace Fox. Eram ca un gurmand în fața unei farfurii pline sau, și mai potrivit, ca un alcoolic în fața căruia se află o sticlă din care abia așteaptă să i se dea voie să bea.

Louise părea că se simte mult mai în formă decât atunci când o văzusem prima oară. Arăta chiar bine, căci își dăduse părul cu gel și se machiase puțin, mascând defectele pielii. Era îmbrăcată în blugi și o bluză roșie, cu franjuri la gât, dar slăbănoagă cum era, cu fața și urechile pline de cercei și bumbi de metal, cu privirea un pic rătăcită și o figură serioasă, marcată de o profundă suferință, îmi venea greu să cred că va găsi pe cineva care să-și dorească într-adevăr să o cunoască și să o îndrăgească. Oricum, i-ar fi prins bine dacă mai punea ceva carne pe ea. Cei mai mulți nici nu și-ar fi putut închipui prin ce trecuse, și de câtă putere, curaj și perseverență fusese nevoită să dea dovadă doar ca să rămână în viață. Acum părea mai liniștită, și chiar am stat puțin de vorbă despre istoria casei și obiceiurile pescarilor din Staithes. Fără îndoială, văzuse că tot întorceam ochii spre masă, stăpânindu-mi cu greu nerăbdarea, dar continua să vorbească.

— Poftim, uită-te la ce vrei, m-a invitat în cele din urmă. Eu mă duc să pun de ceai.

— Bine.

N-a fost nevoie să-mi spună de două ori. Cred că nici nu apucase să toarne apă în ceainic că eu și pusesem mâna pe teancul de fotografii. Erau alb-negru, cu marginile zdrențuite. Unele aveau colțurile decolorate sau erau lipicioase pe spate, parcă fuseseră scoase dintr-un album. În cele mai multe apăreau Grace și alte infirmiere, alături de soldați răniți. Mulți dintre ei aveau brațele prinse în eșarfe și capetele bandajate. Unii nu aveau picioare. Infirmierele erau îmbrăcate în uniforme tropicale sau rochii albe (care le veneau foarte bine), cu vâl și încălțări tot albe; alteori erau îmbrăcate în pantaloni și cămăși obișnuite sau chiar în uniforme de luptă.

Am recunoscut-o imediat pe Grace, cu toate că nu o văzusem decât în portretul de familie de la Kilnsgate și în tablourile lui Sam Porter. Părul ei negru, ondulat, era tuns la baza gâtului și de cele mai multe ori îl avea dat după urechi.

Una dintre fotografii mi-a mers la inimă. Grace, cu rochia și vâlul alb, era într-un fel de cort, amenajat provizoriu în chip de cabinet. Se apleca spre un pacient numai piele și os și îi dădea o cană de ceai,

străduindu-se să o pună cu grijă în mâinile pe care acesta le întindea spre ea. Omul avea fața complet acoperită de bandaje, doar cu o gaură în dreptul gurii și două în dreptul nărilor. Probabil suferise arsuri grave, poate chiar își pierduse vederea. Parcă îi și vedeam mâinile tremurând. Pe fața lui Grace se citeau concentrarea și mila; strângea din buze, cu o privire blândă și o mică cută între sprâncene. În spatele cortului se vedea un camion al armatei pe care era pictată o cruce roșie. Era evident că Grace nu știa că fusese fotografiată; îmi închipui că o colegă i-a dat poza mai târziu.

Într-o fotografie, Grace era cu un grup de prieteni. Păreau că se distrează, căci erau îmbrăcați în costume de baie, râdeau și se zbenguiau pe plajă. În altă fotografie, Grace stătea în picioare pe un promontoriu stâncos și își dădea părul la o parte din ochi; în spate se vedea întinderea mării acoperite de valuri. Poza ar fi putut fi făcută în Cornwall, numai că Grace era îmbrăcată cu o rochie albă cu epoleți, închisă cu nasturi în față. În alta stătea călare pe o motocicletă mare; era îmbrăcată în uniformă militară,

cu cascheta pe o ureche și un zâmbet în colțul gurii.

Mai erau două fotografii ale lui Grace, făcute în fața conacului Kilnsgate. Avea părul mai lung și era îmbrăcată cu o rochie deschisă la culoare, strânsă pe talie și largă la poale, închisă cu nasturi în față, cam ca o uniformă de infirmieră. Ținea mâna streășină la ochi ca să se ferească de soare și zâmbea fotografului. În cealaltă era în grădina casei, lângă poartă. Cu o mână luase pe după umeri un băiat și cu cealaltă îi arăta cuptorul de var. Băiatul avea cam vârsta lui Randolph atunci când fusese comisă crima, și chiar mă întrebam dacă nu cumva poza fusese făcută cu puțin timp înainte de data aceea. Numai că Grace era îmbrăcată într-o rochie de vară, iar băiatul avea pe el doar pantaloni scurți și o cămașă. Stătea în profil, așa că nu-i puteam vedea fața. Când Louise s-a întors cu tava de ceai, am întrebat-o cine este băiatul.

A clătinat din cap:

— Nu e tata. Habar n-am cine o fi.

Altă enigmă. Aveam o vagă idee despre identitatea băiatului, însă va trebui să fac multe cercetări până să mă conving dacă am dreptate. Și chiar dacă aveam,

mă uimea faptul că fotografia fusese făcută, fără nicio precauție, tocmai la Kilnsgate.

Nu era nicio fotografie de la nuntă, de fapt nu am găsit nicio fotografie a lui Ernest Fox, ci doar câteva ale lui Randolph, de la vârsta de doi, trei ani și cinci sau șase. Mai era o poză cu Grace și o prietenă în piața din Richmond. Se vedea acolo o veche clădire cu apartamente de închiriat, aflată între biserica Sfintei Treimi și obelisc. Clădirea nu mai exista acum. Cât despre prietena din fotografie, cine să fi fost? Cumva Alice Lambert? Grace trebuie să fi avut și alte prietene în oraș, cele cu care se întâlnea la Societatea de operă și de teatru, de exemplu, sau la concertele de binefacere, dar despre acestea nu-mi ajunsese nimic la ureche. Era limpede că niciuna din ele nu jucase vreun rol în evenimentele din ianuarie 1953. În același timp, mă întrebam dacă avusese o prietenă apropiată în care să se încreadă și căreia să-i fi mărturisit toate necazurile și păcatele ei. Mi-am dat seama că, oricum, nu mi-ar fi fost de niciun folos. Dacă era de vârsta lui Grace, ar avea cam o sută de ani sau, cel mai probabil, ar fi moartă.

La gândul acesta, toate strădaniile de până atunci mi-au părut fără rost. Un val de oboseală și deprimare a coborât peste mine. Ce voiam eu să dovedesc? De ce? Cui îi păsa? Am aruncat o privire către Louise, întrebându-mă ce însemnătate ar avea adevărul pentru ea, presupunând că îl descopeream și era altul decât versiunea oficială. Oare ar fi fost mai mulțumită, sau dimpotrivă, ar fi pierdut și acel echilibru precar câștigat cu atât efort? Poate că Bernie avusese dreptate când îmi spusese că nu e bine să scormonești trecutul. Pentru cine mă zbăteam? Pentru Grace, sau pentru mine, de fapt? Eram eu oare singurul care avea nevoie ca explicația să difere de verdictul oficial? Nu știam răspunsul la niciuna din aceste întrebări.

Am dat deoparte îndoielile, am pus fotografiile pe masă și am luat micul jurnal legat în piele. Coperta era moale, tocită. Unele pagini erau pătate. Cu sânge, ceai, apă, vin... nu-mi puteam da seama. Pe prima pagină, Grace scrisese: „Dacă îl găsiți, vă rog să-l returnați lui Grace Fox, Conacul Kilnsgate, Aleea Kilnsgate, Kilnsgarthdale, Richmond, North Riding of

Yorkshire, England.”

Când am deschis carnetul și am dat cu ochii de scrisul mărunț și precis, întocmai precum cel de pe partituri, am simțit un fior pe șira spinării. Mi-am dat seama că n-aveam cum să citesc tot jurnalul în scurtul timp cât stăteam la Staithes și m-a cuprins un fel de panică. Era în cea mai mare parte scris cu creionul, cu excepția a două sau trei fragmente scrise cu stiloul. Probabil că la vremea aceea nu existau pixuri cu pastă și în condițiile pe care le avusese de suportat Grace era imposibil să ai un stilou asupra ta.

Spre marea mea dezamăgire, jurnalul nu acoperea decât perioada 1940-1945. Nici vorbă să ajungă până în 1952 sau 1953. Chiar și așa, abia așteptam să-l citesc. Speram să găsesc niște amănunte care să arunce o lumină nouă asupra celor deja știute de mine sau să umple niște goluri. Răsfoind paginile, am văzut că lipseau perioade întregi, chiar luni bune. Majoritatea notelor erau scurte, însă erau și unele lungi. La sfârșit mai erau doar trei sau patru pagini goale. Îi ajunsese taman la țanc. Unele pagini erau atât de mânjite, că nu puteai înțelege nimic din ele.

Am pus jurnalul înapoi pe masă și m-am uitat la celelalte lucruri. Era un exemplar din Sfârșitul unei iubiri de Graham Greene – poate că ultimul roman citit de Grace – împreună cu câteva bijuterii strânse într-o punguță de catifea neagră de la un bijutier din Richmond. Din câte mi-am dat seama, erau de bun gust și de calitate, cu toate că nu foarte scumpe: cercei, un pandantiv în formă de inimă fără fotografii sau vreo șuviță de păr înăuntru, o brățară simplă, ca un lăntșor, și un colier de mărgele din marmură neagră de Whitby. N-am văzut nici verighetă, nici inel de logodnă. Mai era o medalie, o cruce malteză cu brațe roșii ca sângele și un cerc auriu în centru. Pe trei brațe scria CREDINȚĂ, SPERANȚĂ, CARITATE, iar pe cel de jos 1883. Panglica era albastru-închis cu bordură purpurie.

— E Crucea Roșie Regală, mi-a spus Louise. Se acorda celor care aveau merite deosebite în îngrijirea bolnavilor sau a soldaților și marinarilor răniți. Florence Nightingale³⁴ a fost prima femeie care a primit o astfel de medalie. Este cea mai înaltă decorație pe care o poate primi o infirmieră militară.

În tot războiul nu s-au acordat decât două sute șaisprezece.

— Nimeni nu mi-a vorbit de așa ceva. Nici Wilf, nici Sam.

Louise a ridicat din umeri:

— Poate că n-a spus nimănui.

Ultimul obiect la care m-am uitat a fost o tabacheră de argint. Pe capac era gravată o scenă pastorală: un tânăr cânta la nai și o tânără îl privea dragăstos, sprijinită de un copac. O cărare șerpuită ducea la un orașel sau sat aflat în depărtare. Nu se vedea prea bine, fiindcă argintul era pătat și tocit de purtare. Pe capac era și o inscripție. Mi-am scos ochelarii de farmacie – le spun așa fiindcă îi port cu mine anume ca să pot descifra rețete, titlurile de pe CD-uri ori cuvintele încrucișate din ziar – și am citit: „În veci o vei iubi și pururea va fi frumoasă.” Era un vers din Keats, Odă la o urnă grecească, unul din poemele pe care fusesem obligat să le învăț pe dinafară când eram la școală. Fără nume, fără dedicație. Singurul dar făcut de Sam lui Grace, cel pe care ea îndrăznise să-l păstreze. Mi-au venit în minte

cărțile din salonaș. Shelley, Keats. Lui Grace îi plăcuse Keats, tot așa cum îi plăcuse și Laurei, care, aproape cu ultima ei suflare, rostise un vers de el. Am deschis tabachera. Era goală, dar parcă se mai simțea un miros de tutun. Înăuntru era scris:

Frumusețea e adevăr, iar adevărul frumusețe,
Mai mult n-avem nevoie a cunoaște.

Louise mă privea cu un zâmbet amuzat.

— Ce e? am întrebat, ridicând privirea.

— Nimic. Doar că arăți ca un detectiv care cercetează dovezile.

— Jurnalul. Aș putea...

— Nu, mi-a răspuns categoric. Nu pot să-l dau nimănui. Nu pot să dau nimănui niciunul din lucrurile de aici. Sunt sigură că înțelegi.

— Înțeleg. Doar că speram...

Louise s-a ridicat în picioare.

— Așteaptă, a spus și a ieșit.

Am auzit scara scârțâind. Urca la etaj. Când s-a întors, ținea în mână Procese celebre și un disc de

computer.

— Am terminat cartea, mulțumesc, mi-a spus. Cred că asta o să te intereseze.

— Ce e?

— Când am primit lucrurile astea, a spus, arătând spre masă, mi-am dat seama că sunt pe cât de fragile, pe atât de prețioase, de neînlocuit. Mai ales jurnalul și fotografiile. Unele sunt deja cam deteriorate. Le-am scanat și le-am pus pe computer. Țsta e DVD-ul. L-am copiat. Totul e acolo: fotografiile, jurnalul și fotografiile digitale ale celorlalte obiecte. Poți să le printezi.

Am rămas cu discul în mână. Nu-mi găseam cuvintele.

— Hai, a zis Louise. Ia-l. E al tău, poți să-l păstrezi.

— M... mulțumesc, am îngăimat și am pus cartea și discul în geanta ponosită de piele de care nu mă despărțeam – „trăistuța”, cum îi spunea Laura în glumă. Știi ce, n-ai vrea să luăm prânzul în oraș?

— De când aștept să mă întreb! Sunt moartă de foame.

— Venind încoace, am trecut pe lângă o

cârciumioară. E acceptabil?

— Sigur. Nici nu prea găsești altceva la vremea asta. Și după ce mâncăm, poate vrei să-ți arăt mormântul bunicii mele.

Louise și-a agățat canadiana tivită cu blană pe spătarul banchetei, iar eu m-am dus să-i aduc o limonadă dietetică. În primul moment m-am gândit să-mi iau și eu una, dar până la urmă m-am hotărât că mi-ar prinde mai bine o halbă de bere. Eram atât de bucuros că găsisem lucrurile lăsate de Grace, încât uitasem că Louise încă se lupta cu alcoolul, dar pe cât se părea nu o deranja să-i vadă pe ceilalți că beau. Am luat câteva meniuri de prânz de la bar. Nu aveau fructe de mare proaspete, însă Louise m-a îndemnat să iau un cârnat de Cumberland cu piure, fiindcă, spunea ea, de obicei sunt buni. Pentru ea a cerut un burger de vacă și cartofi prăjiți.

La ora aceea nu prea erau mușterii, dar cred că în sezon localul gema de turiști. Câțiva localnici îmbrăcați în pulovere pescărești stăteau la taclale la bar; proprietarul arunca și el din când în când câte o

vorbă în discuție. Ceva mai încolo, două perechi mai în vârstă, aș fi zis pensionari după cum arătau, luau masa. Pereții erau plini cu fotografii ale unor grupuri de pescari și câteva fotografii ale uraganului care lovise Staithes. Nici nu-mi puteam închipui ce urgie fusese atunci, dacă mie mi se părea că până și vântul care bătea în acea zi era prea puternic. Dacă aș fi fost pe mare, aș fi vomitat tot ce aveam în burtă.

Mi-a atras atenția una din fotografii pe care era notată data: februarie 1953. La vremea aceea, Grace era în închisoare, așteptând să fie judecată. Fără îndoială că auzise despre furtuna care trebuie să fi lovit și Saltburn, poate chiar întreaga coastă, și își făcea griji pentru familia și prietenii ei care locuiau acolo. Oare Sam Porter unde se afla? Era în Staithes, cu prietenii lui artiști, încercând să se împace cu ideea de a o pierde pe Grace?

I-am arătat lui Louise fotografia și ea a înțeles pe loc ce însemnătate avea.

— Cum ți-am zis, am citit cartea pe care mi-ai împrumutat-o, mi-a spus pe când ne așezam. De fapt, doar capitolul despre procesul bunicii mele,

bineînțeles.

— Cum ți s-a părut?

Louise a pufnit:

— Un punct de vedere tipic bărbătesc. Nu știu dacă era vinovată sau nu, dar le-a făcut plăcere să vorbească despre lipsa ei de moralitate. Dacă scârba aia de femeie din Leyburn n-ar fi flecărit și n-ar fi spus tuturor că făcuseră amor în pensiunea ei, pun pariu că nu s-ar fi ajuns la proces. Dovezile au fost o glumă proastă. Dacă lăsăm deoparte hidratul de clor, pe care Ernest Fox l-ar fi putut foarte bine lua singur, nu era nicio dovadă că bunica făcuse ceva rău; doar că încercase să-i salveze viața, a încheiat, clătinând din cap.

— Exact așa cred și eu, am zis. Cu toate că acuzarea a construit un caz foarte convingător din puținul pe care îl avea, iar apărarea a fost cam lipsită de strălucire, după părerea mea.

— Lipsită de strălucire? Poate vrei să zici fără nerv. Și pentru unii și pentru alții a fost doar un joc. Îmi închipui că jurații erau bărbați cu toții, nu? Cred că se înfierbântau noaptea gândindu-se la ea, iar apoi

se urau pentru ce simțiseră, așa că au trimis-o la spânzurătoare.

Cu toate că știam prin câte trecuse Louise, am fost șocat de izbucnirea ei de mânie.

— Asta era ideea despre moralitate pe vremea aceea, am spus.

— „Moralitatea pe vremea aceea.” Sub cuvintele astea se ascund multe rele. Oare faptul că blestematul de Imperiu Roman trimitea creștinii în groapa cu lei reflecta moralitatea de pe vremea aceea? Și cu sclavia sau lagărele de concentrare cum rămâne? Au fost normale fiindcă aia era ideea despre moralitate pe vremea aceea? Dar Hiroshima, dar Nagasaki? Și ce să mai spunem de faptul că deținuții erau trimiși în Australia legați în lanțuri, înghesuiți sub punte, sănătoși cu bolnavi la un loc? Asta era ideea despre moralitate atunci? Chiar dacă asta era, nu au nicio scuză și oricum nu înseamnă că erau fapte bune. Iar dacă într-adevăr crezi că ideea despre morală a progresat atât de mult, atunci aruncă o privire spre Zimbabwe, Coreea de Nord, Iran, Afganistan... și altele.

— Nu spun că aveau dreptate, am răspuns.

Oare de ce mă simțeam dator să iau apărarea ideii de moralitate din anii '50? Mai ales după ce petrecusem ultimii treizeci de ani în atmosfera eliberată de prejudecăți și sentimentalisme din sudul Californiei? Poate că nu eram un revoluționar, dar niciun reacționar nu eram. Mă consideram mai degrabă un liberal, un liberal cu vederi umaniste. În America mi s-ar fi spus democrat, dar aici... în niciun caz nu un adept al coaliției.

— Te rog să mă ierți, a zis Louise, dându-și seama ce simt. Știu că n-ai nicio vină. Dar pe mine mă scoate din fire. Îmi vărs și eu năduful.

Chelnerul ne-a adus mâncarea și o vreme am tăcut amândoi. Auzeam valurile cum se izbesc de digul portului, zumzetul discuțiilor din jur, întrerupt când și când de un râset.

— Mi-a atras atenția ceva din relatarea lui Morley, am rupt eu tăcerea. N-a fost parte a probatoriului la proces. Ceva întâmplat înainte.

— Da, am remarcat și eu că a povestit câte ceva despre bunica și bunicul. Astea au fost părțile cele

mai interesante, după mine. De unde naiba o fi aflat atâtea amănunte?

Mi se părea ciudat ca Louise să spună bunica și bunicul. Dar, desigur, era fiica lui Randolph Fox, indiferent de câte ori fusese schimbat acest nume și câte tragedii zguduiseră familia lor. Louise era nepoata lui Grace și a lui Ernest Fox.

— Fără îndoială că poliția a făcut cercetări amănunțite cu privire la toți cei implicați, am zis. Au vorbit cu părinții lui Grace, cu cei care o cunoscuseră la Saltburn. Probabil că și Morley a făcut unele cercetări. În orice caz, a spus ceva despre o logodnă ruptă atunci când Grace avea optsprezece ani. Bărbatul se numea Edward Cunliffe.

— Îmi aduc aminte.

— Pe cât se pare, Grace a rupt logodna din cauza unui tânăr poet numit Thomas Murray, care a murit apoi în Războiul civil din Spania. Dar asta nu ne mai interesează.

— Dar ce anume ne interesează?

— Morley îl prezintă pe Thomas Murray drept un dezmățat, un libertin, soi rău, cum s-ar zice. Fără

îndoială că era un mare admirator al lui Byron și al poezilor romantici. N-a trecut multă vreme și a fugit în lume cu altă femeie, lăsând-o pe Grace să facă față unui logodnic nedreptățit și unei grave depresii nervoase. I-a fost atât de rău, că au trimis-o în Torquay, la mătușa ei, Ethel, ca să-și revină.

— Și?

— Păi, nu înțelegi ce se ascunde sub vorbele astea? Cam așa se spunea despre fetele care aveau nenorocul să rămână însărcinate fără a fi căsătorite și care plecau la țară o vreme ca să nască, după care se întorceau acasă fără copil. Era un mijloc de a ascunde o greșală gravă, care ar fi putut avea consecințe nefaste pentru tot restul vieții, mai ales dacă fata provenea dintr-o familie bună.

Louise rămăsese cu ochii la mine:

— Vrei să zici că bunica a rămas grea cu individul ăsta, Thomas Murray?

— Nu doar atât, am răspuns, ci și că a dat naștere unui copil. Cineva a văzut-o stând de vorbă cu un tânăr în uniformă cu câteva zile înainte să moară soțul ei. Cel care i-a văzut nu îl cunoștea pe tânăr,

așa că nu s-a putut trage nicio concluzie. Idila cu Murray s-a petrecut în 1930, atunci când Grace avea optsprezece ani. La sfârșitul anului 1952 fiul ei ar fi avut douăzeci și doi de ani, cam vârsta unui tânăr soldat. Și dacă era tocmai el? Fiul lui Grace? Și dacă apariția lui avea o legătură cu ceea ce se întâmplase după aceea sau cu faptul că ea nu se putuse apăra?

Terminasem de mâncat. Un băiat a venit și a luat farfuriile. Louise și-a sprijinit bărbia în palmă, cu coatele pe masă.

— Fiul ei?

— Recunoaște că nu e imposibil.

— Dar nu poți ști cu siguranță.

— Sigur că nu. E doar o presupunere.

Louise s-a încruntat:

— Nu știu ce să zic. M-ai zăpăcit de tot. Nu eram pregătită să fac pe detectivul.

— Bine. Poate că eu merg prea repede. Știu însă că te interesează. Știu că ții la amintirea bunicii tale.

— Bineînțeles. Dacă te pot ajuta cu ceva... Doar că... mi-ai luat-o cu mult înainte. Știu atât de puține...

— Am cugetat la lucrurile astea și le-am analizat

de mai multă vreme decât tine. Cu toate că nu sunt rudă cu Grace, cred că am înțeles într-o oarecare măsură ce femeie admirabilă era și ce nedreptate i s-a făcut. Trebuie să ai încredere în mine.

Louise m-a privit printre gene:

— Îmi ceri foarte mult.

— Se poate, dar de ce să nu încerci? Nu se știe niciodată. Eu spun că poliția și justiția au dat greș. Poate că n-au luat în seamă ceva, un eveniment însemnat, sau n-au sesizat legătura dintre unele lucruri. Fapt este că nu s-au uitat decât într-o direcție: Grace Fox. Au crucificat-o. Până și Sam Porter a fost destul de repede scos de pe lista suspectilor.

— Nu crezi că a avut vreun amestec, așa-i?

— Nu. Am vorbit cu el. Acum e un bătrân care încă mai pictează. Are sufletul plin de amintiri dureroase, dar mintea îi e ascuțită. Dacă vrei să știi părerea mea, a iubit-o cu adevărat pe bunica ta și n-a putut niciodată să o uite sau să uite cele întâmplate. E la fel de nedumerit ca noi, dar nici el nu crede că ea l-a omorât.

— Ai stat de vorbă cu el?

— Da, la Paris.

— Te-ai dus până la Paris ca să vorbești cu Sam Porter?

— Da. Nu e chiar așa departe. De aici, cel puțin.

— De ce?

— Doream să-l cunosc, să aflu ce crede, ce își aduce aminte.

— Și a meritat?

Mi-au venit în minte tablourile și desenele.

— A, da. Cu vârf și îndesat.

Într-o zi, aveam să-i povestesc despre ele. Poate că o să ne ducem împreună să-i facem o vizită lui Sam Porter, dacă mă mai primește, și atunci le va putea vedea și Louise. Sam va fi bucuros s-o vadă pe nepoata lui Grace. Unde mai pui că și ea era artistă. Dar momentul acela nu venise încă. Simțeam că nu are deplină încredere în mine, și nici nu o puteam condamna. Iar eu nu aveam de unde ști cât de echilibrată este după întâmplările îngrozitoare prin care trecuse. Nici nu-mi dădeam seama în ce măsură eu aș putea avea încredere în ea. Faptul că-mi arătase

lucrurile rămase de la Grace și că-mi dăduse DVD-ul era un început promițător. Speram că, în timp, ne vom putea ajuta unul pe celălalt și vom căpăta tot mai multă încredere unul în altul.

— În sfârșit, am zis. Ce crezi despre teoria mea?

— Chiar nu știu ce să cred, a spus ea încet. Adică, am auzit de astfel de lucruri. Dar nu crezi că cineva tot ar fi vorbit?

— Morley a vorbit. A spus atât cât era necesar. Oricine ar fi citit așa ceva la vremea aceea ar fi știut exact la ce se referă.

— Și la proces de ce nu s-a spus nimic?

— Nu avea legătură cu cazul. Era ceva întâmplat cu peste douăzeci de ani înainte de crima pentru care era Grace judecată. În plus, era o problemă de personalitate, genul de lucru care ar fi ieșit probabil la iveală dacă Grace ar fi fost pusă să dea mărturie, numai că asta nu s-a întâmplat. Avocatul ei n-a vrut să o lase. Măcar atâta minte a avut.

— M-am gândit mult la asta. N-ar fi fost mai bine dacă vorbea, dacă se apăra, spunându-le ea însăși adevărul? Chiar n-am înțeles partea asta din relatare.

— Mai citește-o o dată. E unul din aspectele pe care Morley le lămurește cel mai bine.

Louise a căzut pe gânduri și s-a apucat să-și roadă unghiile.

— Bine, să zicem că ai dreptate. Sau că s-ar putea să ai dreptate. Ce facem mai departe?

Aici mă poticnisem, trebuie să recunosc. Cu oricâte calități m-aș lăuda, nu am răbdare să răscolesc rafturi întregi de registre prăfuite, și nici măcar neprăfuite. Nu știam unde să caut și nici nu sunt atât de stăruitor ca să merg până la capăt dacă descopeream ceva.

— O cale tot trebuie să fie, am zis cu jumătate de gură.

Louise s-a aplecat spre mine.

— Cred că te-aș putea ajuta.

— Ce spui?

— Mda. Pe mine personal nu m-a interesat niciodată cu adevărat, dar am câțiva prieteni în Australia care se pricep să alcătuiască arbori genealogici. Există softuri anume pentru asta, cărți, manuale, tot felul de chestii folositoare. Informații

găsești peste tot. Eu știu cum să le găsesc. Chiar și la cursul de informatică am învățat câte ceva, ca să exersăm.

— Vasăzică, știi unde să cauți, cum să procedezi?

— Stai puțin. Știu niște lucruri de bază, câteva idei. Nu promit nimic. Nu uita, asta se întâmpla în Australia, unde oamenii își caută rădăcinile. Dacă îți bați puțin capul și umbli pe internet, poți găsi o mulțime de lucruri.

— Și ai vrea să cauți tu?

— Mai am câteva zile până încep munca, dar poimâine mă duc la Cambridge să-mi iau în primire locuința. Mda, cred că am să pot găsi ceva până atunci.

— Perfect. Am să acopăr toate cheltuielile, bineînțeles.

M-a privit încruntată.

— Nu e nevoie. Am bani. Mai ales după ce ți-am vândut casa. În plus, dacă mă apuc să fac ceva, atunci lucrez împreună cu tine, nu pentru tine.

Am ridicat mâinile, semn că mă predau.

— Scuze, am zis. N-am vrut să te jignesc.

Louise m-a privit scrutător, apoi a dat din cap.

— Nu m-am simțit jignită.

— De-asta am ales Staithes, mi-a mărturisit Louise în timp ce urcam spre micul cimitir din vârful dealului. Voiam să văd unde a fost îngropată bunica și doar aici am găsit o casă cu chirie convenabilă.

Ne aflam între Staithes și Redcar. Ca să ajungi la cimitir, trebuia să mergi vreo trei kilometri pe un drum de țară. Lângă cimitir mai erau doar o bisericuță și un loc bătătorit, unde puteai parca mașina. Am luat-o împreună cu Louise pe cărarea acoperită de iarbă. Vântul venit dinspre Marea Nordului ne șuiera la urechi. Peisajul îmi amintea de cimitirul St. Mary din Whitby, unde aterizase Dracula, cu toate că cimitirul de aici era mult mai mic și mai izolat. Nu erau nicăieri o sută nouăzeci și nouă de trepte, iar biserica nu era deschisă. Un lacăt solid o păzea de vandali.

Multe dintre pietrele funerare datau din secolul al optsprezecelea sau al nouăsprezecelea. Vântul sărat ștersese numele de pe cele așezate cu fața spre mare.

Acum nu mai erau decât niște pietre negre, acoperite de mușchi și licheni. Numele de pe pietrele mai noi erau mai ușor de citit, cu toate că și acestea erau înecate de ierburi sălbatice. Grace avea o piatră funerară simplă, așezată puțin oblic, ceva mai departe de mare. Inscripția era și ea simplă: GRACE ELIZABETH FOX, 15 NOIEMBRIE 1912-23 APRILIE 1953. ODIHNEASCĂ-SE ÎN PACE. Dedesubt scria: O, CE N-AȘ DA SĂ MAI SIMT O DATĂ ATINGEREA MÂINII CARE NU MAI ESTE / ȘI SĂ AUD GLASUL CARE A AMUȚIT. Tennyson. Mi s-a pus un nod în gât și vântul mi-a adus lacrimi în ochi.

— De ce a ales acest cimitir? am întrebat.

— Nu știu, a zis Louise. Eu nici măcar nu eram născută în 1982. Îmi închipui că tata s-a interesat, a aflat unde era născută și aici i s-a dat voie să o îngroape. Poate că nu orice biserică ar fi acceptat să înhumeze un mort adus din cimitirul unei închisori.

— Poate că nu, am zis.

Privind biserica mică de piatră, mă întrebam dacă Grace fusese vreodată legată de acest loc. Nimeni nu spusese că ar fi fost foarte credincioasă, cu toate că,

probabil, familia Fox mergea la biserică în Richmond, așa cum făceau toate familiile de vază la vremea aceea. Grace nu era chiar atât de răzvrătită încât să nu se supună acestei convenții. Măcar de formă.

Mi-am strâns gulerul pe lângă gât. Vântul tăios parcă pătrundea și pe lângă nasturi, prin butoniere.

— Vrei să plecăm? m-a întrebat Louise.

Am privit din nou piatra simplă, neîmpodobită, apoi am întors ochii spre mare. Era zbuciumată, cenușie, iar la orizont se adunau nori negri, prevestitori de furtună. Am dat din cap.

18.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), februarie 1942.
Singapore

VINERI, 13 FEBRUARIE 1942

Astăzi a venit ordinul ca toate infirmierele rămase să evacueze spitalul. Nu-mi venea să cred că ni se cere să ne părăsim pacienții. Știu însă că infirmierele civile și cele voluntare îi vor îngriji cât pot de bine până când ajung japonezii aici. Apoi, cine știe? Poate că vor fi uciși cu toții. Am încercat să trec pe la toți pacienții mei o ultimă oară. Le-am șters frunțile de sudoare, le-am mângâiat mâinile, le-am administrat morfină, însă mi-a fost prea greu și n-am putut merge până la capăt.

Ne-au adunat la amiază și ne-au dus la clubul de

cricchet. Nu ni s-a dat voie să luăm cu noi decât o mică valiză. Acolo se aflau ofițerii de grad cel mai înalt, infirmierele noastre șefe și o soră-șefă de la spitalul Regina Alexandra. Eram cam cincizeci cu toatele; printre noi se aflau și câteva infirmiere indiene. La ora patru am fost duse cu ambulanțele la șantierul naval. Ne-a izbit un miros puternic de canal. Aproape de chei, am văzut un bărbat cum a împins un automobil Hispano-Suiza în mare, ca să nu ajungă pe mâna japonezilor. Eu țineam jurnalul atârnat la gât, în punguța impermeabilă. Mi-ar părea foarte rău să-l pierd. A devenit un fel de prieten.

În timp ce ne aflam în șalupe, îndreptându-ne spre vapoare, japonezii au pornit un atac aerian și au tras cu mitralierele asupra noastră. Chiar și după ce ne-am urcat pe vas au continuat să ne atace, val după val de avioane. Au fost mai mulți răniți, două infirmiere civile au fost ucise de șrapnele și una din bărcile de salvare a fost scufundată. Au fost cele mai înspăimântătoare momente pe care le-am trăit până acum, dar nu era timp să mă gândesc la mine. Aveam de lucru. Încă înainte de a pleca din port eram deja

mânjite de sânge până la coate, bandajam răni în timp ce copiii plâneau și cei răniți gemeau de durere, înconjurați de mirosurile de petrol arzând și cordită³⁵, amestecate cu duhoarea canalelor.

Când, în cele din urmă, am ridicat ancora, era aproape șapte. În timp ce ne îndepărtam, am privit în urmă de pe puntea vasului nostru, SS Kuala, spre orașul Singapore, acum în ruină, pradă flăcărilor. Orașul care îmi părea atât de frumos cu doar câteva luni în urmă: veșnic însoțit, vegheat de un cer albastru, cu palmieri, piețe viermuind de lume, minunate parcuri verzi, piste de golf și clădiri elegante, cochete ca niște torturi de nuntă. Acum, fumul înecăcios al rezervoarelor incendiate otrăvește aerul, focurile de artilerie luminează cerul înserării. Pe vasul acesta mic sunt înghesuite sute de persoane, în majoritate femei și copii. Suntem murdari, înspăimântați, uzi până la piele, îndurerați, și nu știm ce se va alege de noi.

SÂMBĂTĂ, 14 FEBRUARIE 1942

Azi e ziua Sfântului Valentin. Nici nu-mi vine să cred că nenorocirea ne-a lovit tocmai în această zi. Când ne-am trezit în zori, eram ancorați alături de Tien Kwang, aproape de o insuliță. Navigasem toată noaptea, ca să nu fim detectați. Știam că nu putem fi foarte departe de Singapore, fiindcă vasul e vechi și nu înaintează repede. Unul dintre ofițerii pe care i-am îngrijit în spitalul Regina Alexandra ne-a oferit Brendei și mie un pat de companie pe puntea ofițerilor, așa că am putut dormi destul de bine, cu toate că era îngrozitor de cald și aerul umed. Nu avem mai nimic în afară de hainele cu care suntem îmbrăcate, și acestea sunt tot timpul umede de transpirație. Apa de băut e strict raționalizată.

Avioanele japoneze au apărut azi-dimineață pe la ora opt. Am auzit o explozie îngrozitoare, flăcările au izbucnit peste tot, fumul ne învăluia. Oamenii alergau pe punte țipând, mamele desperate își căutau copiii prin haosul și fumul de pe vas, răniții se zvârcoleau urlând de durere, puntea era alunecoasă, năclăită de sânge.

SS Kuala se scufunda repede, aplecându-se la

pupa. Am auzit o voce răzbătând prin zarva aceea, ordonându-ne să părăsim corabia. În vălmășagul de oameni înnebuniți, orbiti de fumul uleios, mi-a fost peste poate să o găsesc pe Brenda, așa că am sărit în apă. Eram aproape de o insulă, însă curentul ne era potrivnic. Am văzut oameni trași în larg, fluturând brațele, apoi dispărând sub valuri. Nu aveam cum să-i ajut. Știam că Brenda înoată bine; dacă se îndepărta de vapor, avea toate șansele să ajungă la mal.

Membrii echipajului aruncau în apă centuri de salvare și diverse obiecte care pluteau, iar oamenii se agățau de orice găseau. Bărcile de salvare erau pline. Eu înotam din toate puterile împotriva curentului. În jurul meu pluteau și se izbeau de mine brațe și picioare desprinse de trupuri, amestecate cu pești morți. La un moment dat, am văzut capul unei femei, cu ochii ieșiți din orbite. La început mi-a fost teamă de rechini, dar pe urmă mi-am dat seama că pentru o vreme se îndepărtaseră, speriați de explozie.

Avioanele japoneze ne țineau sub foc continuu, măcar că eram în apă. N-aș fi zis că poate exista atâta cruzime. Cred că niciodată n-am urât pe nimeni așa

cum i-am urât pe ei în acel moment. Oare nu știau că suntem femei și copii fără apărare, împreună cu răniți și bolnavi? Ne zbăteam să ținem piept curentului, în marea unde mișunau rechinii, iar japonezii trăgeau în noi cu mitralierele.

Am avut noroc. Și eu sunt o bună înotătoare, la fel ca Brenda. După multe eforturi, am izbutit să găsesc loc pe o barcă de salvare. Oamenii trăgeau vârtos la vâsle ca să putem ajunge la mal. Am întors capul și am văzut prova Kualei dispărând sub apă. Tien Kwang se scufundase deja. Țărmul era prea abrupt și stâncos ca să putem trage la mal, așa că am vâslit mai departe și am avut norocul să dăm de o plajă pe partea cealaltă a insulei.

Când am ajuns acolo, am coborât clătinându-mă din barcă și m-am prăbușit pe nisip, stoarsă de puteri. Picioarele îmi tremurau, brațele mă dureau, eram amețită. Am zăcut acolo o vreme, cu ochii la cerul de foc, abia răsuflând. Totul se întâmplase atât de repede, dar parcă ținuse o veșnicie.

N-a trecut multă vreme până să-mi dau seama că sunt aproape dezbrăcată. Aruncasem cele mai multe

haine în timp ce eram în apă, ca să pot înota mai ușor împotriva curentului, dar m-am bucurat să găsesc punguța impermeabilă la gât. Tovarășii mei de pe barca de salvare erau și ei trântiți pe plajă. Mulți dintre ei sângerau, răniți de gloanțe sau șrapnele. Pe cele două vase fuseseră în total cam nouă sute de persoane. Mă întrebam oare câte vor mai fi în viață. Auzeam avioanele cum continuă să-i mitralieze pe cei aflați în apă, dar nu le vedeam, căci noi eram pe partea cealaltă a insulei.

Lucrurile n-au rămas însă așa. Insula era mică și japonezii s-au gândit să ne mai bombardeze o dată înainte să plece. Câteva bombe au explodat destul de aproape de noi, atât de aproape că mi-au țiuit urechile după aceea. Am văzut că aveam o tăietură adâncă la braț și că sângera abundant. Am rupt o fâșie din ce resturi de lenjerie mai aveam și m-am bandajat cu ea.

După ce mi-am tras sufletul, am ciulit urechea să-mi dau seama dacă avioanele inamice plecaseră și m-am apucat de lucru. Mai întâi i-am examinat pe supraviețuitorii din jurul meu. Unul sau doi nu mai

puteau fi ajutați, ceilalți însă aveau doar răni neînsemnate sau contuzii. Copilașii plâneau, sărmanii, iar unii dintre ei se învârteau de colo-colo, căutându-și mamele.

Lucram de vreo zece, cincisprezece minute, străduindu-mă să fac un pic de ordine în haosul acela, când am dat de Brenda. Era încă năucită și avea pe frunte o tăietură urâtă, care ar fi trebuit cusută, dar asta era tot. Am ținut-o în brațe până și-a revenit, destul de repede de altfel. Mi-a povestit că se agățase de o saltea până ajunsese la o barcă de salvare și se urcase în ea.

Prin urmare, iată-ne eșuați pe insula Pompong, după cum ne-a spus una din malaieze. Ajutată de Brenda, am găsit alte câteva infirmiere și doi doctori și împreună am făcut tot ce ne-a stat în putință pentru cei răniți sau pe moarte. Brenda crede că suntem cu totul cam cinci sute de oameni pe insulă, ceea ce înseamnă că aproape jumătate din noi au pierit în timpul bombardamentelor.

Nu ne dorim decât ca japonezii să ne lase în pace ca să putem dormi, dar mai avem încă multe de făcut

înainte să se întunece. Cei care au explorat deja insula spun că nu există nimic de mâncat, doar un mic izvor cu apă de băut. Încă mai reușim să salvăm destule lucruri de pe vasele scufundate, între care un cufăr cu haine de lucru ale marinarilor. Mi-au dat și mie o uniformă de marinar, care nu-mi vine prea bine și îmi e mult prea mare. Totuși, acoperă tot ce trebuie acoperit și oricum e mai bine așa decât să umblu doar în chiloți – singurul lucru de îmbrăcăminte care îmi mai rămăsese.

Mâncare nu avem prea multă: doar câteva conserve de carne de vacă. Nu vor ajunge prea mult dacă le împărți la cinci sute de persoane. Mai avem și un butoi cu apă. Afară de cazul că Iisus face o minune, nu avem cum să supraviețuim mai mult de câteva zile. Iar japonezii știu că suntem aici. Cât despre medicamente și instrumente medicale, am găsit câteva truse de prim-ajutor, și atât. Cel puțin am izbutit să cos rana Brendei. Când eram copil, am citit Robinson Crusoe, dar nu mă gândeam că mă voi afla în aceeași situație! Acum trebuie să mă opresc din scris. Mai sunt multe de făcut.

DECEMBRIE 2010

Pe DVD-ul pe care mi l-a dat Louise sunt două fișiere cu muzică. Eram foarte curios ce conțineau. Sperând că vechiul meu MacBook are softul necesar ca să le citească, l-am deschis pe primul. Am auzit sunete de pian, venite parcă de la mare distanță. Îmi păreau oarecum familiare, parcă era o melodie pe care o știam, dar nu eram obișnuit să o ascult interpretată la pian. Cu toate că probabil fusese curățată de softul computerului, înregistrarea suna ca un disc zgâriat, iar sunetul era îndepărtat, ca și cum microfonul se aflase la o oarecare distanță de pian.

Și dintr-odată s-a auzit o voce, venind de aproape, caldă, uimitor de curată. Am știut pe dată despre ce era vorba: „Vissi d'arte, vissi d'amore...”, celebra arie din Tosca de Puccini. Cea care cânta era Grace. Numai ea putea fi, eram încredințat, cu toate că nu-i auzisem niciodată glasul. Probabil că se dusesse la unul din acele studiouri unde te poți înregistra singur, așa cum făcuse Elvis Presley când înregistrase My Happiness pentru ziua mamei lui. Cred că fusese un

disc de ebonită de 78 rotații pe minut, pe care Louise îl transferase cumva pe computer și apoi pe DVD.

Când aria s-a terminat, am pus-o din nou, de data asta concentrându-mă asupra vocii. Grace nu avea o tehnică deosebită. Bună, dar nu deosebită. Avea în schimb o voce puternică, un timbru personal. „Vissi d'arte” are câteva momente foarte dramatice, câteva note înalte care trebuie atinse și ținute. Cu toate că Grace nu le atingea întotdeauna – avea voce de mezzo-soprană, nu de soprană, așa cum cerea rolul – și cu toate că vocea ei părea uneori că se încordează și tremură, izbutea să cânte aria în contextul ei dramatic, dând dovadă de mare sensibilitate și calități interpretative neîndoielnice, credeam eu. Interpretarea era punctul ei forte, împreună cu emoția pe care o transmitea ascultătorului. „N-am făcut niciodată rău vreunei ființe/ Ci neștiută/ M-am străduit să ușurez suferința, pe măsura puterilor mele.”

A doua melodie era ceva mai puțin pretențioasă și mai simplă, dar îți mergea drept la inimă. Era tânguirea Didonei din opera lui Purcell Didona și

Enea, aria cântată de regina Didona atunci când Enea o părăsește. Se sfârșește cu o chemare îndurerată, „Amintește-ți de mine, amintește-ți de mine”, care îți răsună în urechi multă vreme după ce aria s-a încheiat. Mi-am adus aminte că Wilf îmi vorbise despre spectacolul dat de școală și cum o auzise pe Grace cântând aria aceea, cu acompaniament de pian. Interpretarea avea tot ce puteai cere unui artist: era simplă și emoționantă. Când s-a terminat, am văzut că mi se făcuse pielea de găină și aveam lacrimi în ochi, dar nu mai voiam să o ascult încă o dată. Nu în seara aceea. Mai bine vedeam un film, ceva fără legătură cu povestea tragică a Didonei sau a lui Grace. Poate că o comedie englezească din anii '60 era tocmai nimerită înainte de culcare.

Se scursese o săptămână de când Heather mă anunțase că divorțează, și nu mai aveam nicio veste de la ea. Am încercat să dau de ea la serviciu sunând-o pe mobil, dar n-a răspuns, nici la telefoane și nici la mesaje. Mă gândeam că poate plecase undeva sau poate că mă evita în mod intenționat, până când se

despărțea de soțul ei. Ori poate că era pur și simplu ocupată. Mutatul într-o casă nouă e o mare bătaie de cap, chiar și fără zbulciumul sufletesc căruia trebuia Heather să-i facă față. Poate că avea doar nevoie să fie singură o vreme. Îmi părea rău de ea, dar nu puteam să o ajut cu nimic. Speram că va veni de Crăciun. E adevărat că o invitase pe jumătate în glumă, însă, după cum mergeau lucrurile, s-ar putea să nu mai am prilejul să o invit cum se cuvine.

La două zile după ce am fost la Staithes și la mormântul lui Grace, când începuse să se însereze, stăteam în salon și citeam jurnalul lui Grace, când a sunat telefonul. Crezând că e Louise, care aflate ceva despre copilul nelegitim al lui Grace, l-am apucat imediat, fără măcar să arunc o privire ca să văd cine mă cheamă. Am fost uimit să aud glasul lui Heather.

— Chris, a zis. Ce mai faci?

Avea o voce obosită, puțin răgușită.

— Eu sunt bine. Pentru tine îmi fac griji. Chiar adineauri mă gândeam la tine.

— Ce drăguț din partea ta. S-a terminat.

— Ce?

— Am plecat. M-am mutat. Am luat tot ce aveam cu mine. Nu mai am de ce să mă întorc la vechiul meu cămin.

— Și cum îți merge, de fapt?

— De fapt? Vrei să-ți povestesc la telefon?

— Nu mă ții de la treabă, n-am nimic de făcut.

— Nici eu. Mi-am luat liber de la serviciu.

— Treci pe aici, dacă vrei. Am vin la frigider.

A tăcut câteva clipe.

— Bine, a zis în cele din urmă. Poate că asta o să mă pună pe roate. Pe curând.

M-am apucat să fac puțină ordine în camera de zi, întrebându-mă dacă nu cumva făcusem o greșeală invitând-o acasă. Am pus o sticlă de Chablis la rece și am deschis una de Shiraz pentru mine. Bineînțeles, fiindcă era noiembrie, se întunecase când am auzit mașina lui Heather în fața porții. În cămin ardea un foc bun. După ce Heather și-a scos haina și eșarfa, am condus-o înăuntru și am adus vinul. Heather arăta de parcă ieșise din mașina de stors rufe, cu toate că se vedea că se machiase puțin ca să ascundă urmele suferinței și ale nesomnului. N-am de unde ști

cât de dureros este să fii părăsită de bărbat pentru o femeie mai tânără, dar eram hotărât să nu par prea grijuliu sau compătimitor. Doar eram adulți amândoi. Sunt lucruri care se întâmplă. Mi s-a întâmplat și mie, înainte să o cunosc pe Laura. Trebuie să trecem peste ele și să mergem mai departe. Mă îndoiam că Heather venise la mine fiindcă voia să bea ceai și să-mi plângă pe umăr, sau să stea de vorbă cu mine despre căsătoria ei eșuată. Iar dacă ar fi vrut să sufere de una singură, ar fi rămas în apartamentul ei de la mănăstire. Fără îndoială că asta făcuse săptămâna trecută.

Heather s-a făcut comodă în doi timpi și trei mișcări. Și-a scos pantofii și și-a întins picioarele pe canapea, răsucind paharul de vin în mână. Am pus un CD cu colinde de Crăciun interpretate de Tony Bennett. Se potrivea bine cu focul din cămin și întunericul de afară. Doar zăpada lipsea.

— Cum e la mănăstire? am întrebat-o.

Heather a strâmbat din nas.

— Sunt reguli foarte stricte. Avem oră de stingere.

— Nu pot să cred.

— E destul de confortabil. Apartamentul e frumos, spațios. Trebuie să vii să-l vezi. Charlotte are grijă de mine ca o cloșcă. Acum două seri mi-a adus chiar o cratiță cu mâncare. Mă scoate din fire. Tu ce-ai mai făcut?

I-am povestit despre Louise, despre jurnal și lucrurile rămase de la Grace.

— E cazul să fiu geloasă? m-a întrebat. Pe Louise King, vreau să zic, nu pe fantomă.

— N-ai niciun motiv să fi geloasă.

Stătea pe jumătate întinsă, într-o poziție instabilă, așa că atunci când s-a mișcat a vărsat puțin vin pe rochie. Din fericire, era vin alb. I-am adus un șervet cu care a tamponat pata. Când mi l-a înapoiat, am prins-o de mână și când am simțit că mă trage ușor către ea m-am aplecat și am sărutat-o. La început cu blândețe, la fel cum o sărutasem noaptea în mașină, după petrecerea de la Charlotte, dar apoi cu patimă, apăsător. Am dat drumul șervetului, i-am luat paharul din mână și l-am pus pe măsuța de lângă canapea. Apoi am îngenuncheat, sărutând-o în continuare. I-am atins obrazul, părul, am mângâiat-o pe sâni și pe

pântec. S-a încordat, și-a încolăcit brațul pe după gâtul meu și m-a tras cu putere spre ea.

Nu știu prea bine cum s-a întâmplat, fiindcă nu am decât o amintire cețoasă. N-am mai gândit, n-am mai flirtat, ne-am lăsat în voia unei dorințe imperioase. Hainele noastre erau împrăștiate prin hol și pe scări, iar noi stăteam în pat asudați, respirând greu, înlănțuiți. Dorința unuia de celălalt fiind satisfăcută pentru moment, puteam gândi mai limpede.

Heather a fost cea care a rupt tăcerea.

— Cred că e primul pas spre dezastru.

— Ei lasă, că n-a fost chiar așa rău.

M-a împuns cu cotul în coaste.

— Știi ce vreau să spun.

— Așa e. Și acum ce facem?

— Nu trebuie să facem nimic, a spus ea. Stăm aici, în pat.

— Și după?

— Repetăm. Mie, una, nu mi-a fost niciodată teamă de dezastre.

Am mângâiat-o pe brațul gol, pe umăr. Avea pielea moale, caldă, și tot pistruiată.

— Să știi, am zis, nu-mi face plăcere să-ți spun, dar îmi pare bine că nu avem o legătură amoroasă. Formal vorbind.

— Și mie, a spus ea, sprijinindu-se într-un cot ca să mă poată privi în față. Ar fi prea complicat și meschin. Și-a dat la o parte părul care îi acoperea fața. Chris, nu sunt proastă. Îmi dau seama că nu vrei să te angajezi. Nici eu nu caut așa ceva. Nu putem lăsa lucrurile așa cum sunt?

Am mângâiat-o pe păr.

— Sigur că da. Lăsăm lucrurile așa cum sunt. Nu am nicio pretenție și nici n-am de gând să îmi iau tălpășița.

Erau vorbe spuse cam ușor, așa cum faci atunci când vrei să te justifici, când îți dai seama că ai căzut peste buza prăpastiei și te prăbușești răsucindu-te inutil în aer. Poate credeți că sunt fatalist, dar eram convins că ne aflam în aceeași situație fără ieșire ca atunci când ne cunoscuserăm. Cu toate astea, uneori îți face bine să spui „O să vedem ce se mai întâmplă” sau „E bine așa cum e”. Îți dă iluzia că ai oarecare control asupra situației, sau măcar că o înțelegi.

Avem de ales: ori nu ne mai vedeam – și era evident că nu asta era intenția noastră – ori ne lăsam prinși tot mai mult de nevoile și dorințele celuilalt, până când unul din noi se sătura. Puteam să ne îndrăgostim unul de altul. Dar puteam și să ne vedem doar miercurea, să avem o viață de societate, să ne găsim și alte preocupări. Pentru mine însă nu existau decât două variante: iubire sau fugă.

Heather s-a întins pe spate, cu mâinile sub cap.

— Ultimele zile au fost așa ciudate... N-am mai fost singură de ani de zile și mă simt foarte bine. Nu trebuie să pregătesc masa de seară, nici să am grijă de gospodărie. Apartamentul de la mănăstire nu e decât începutul. N-am făcut nimic de când m-am mutat. N-am dat cu aspiratorul, n-am spălat vasele și nici rufe. Am ajuns la ultima pereche de chiloți, și nici măcar nu știu unde să-i găsec acum.

— Cred că ai și tu dreptul să lenevești, măcar o vreme. Până când n-ai să mai ai unde călca de vrafuri de ziare vechi.

M-a lovit cu palma peste piept.

— Chiar atât de rău n-am să ajung. N-aș putea

trăi așa. Și nici măcar nu citesc ziare de când m-am mutat. Cât despre lenjerie, pot să o spăl. De fapt, știi ce vreau să spun. Uitasem ce mult îmi plăcea să urmăresc emisiunile preferate la televizor sau să stau în fotoliu și să citesc fără să mă întrerupă nimeni. Am citit o carte, prima după nu știu câți ani: Christina Jones, o plăcere vinovată. Acum două seri am comandat o pizza și am mâncat-o aproape toată.

— A, plăcerile vieții de burlac. S-a oficializat?

— În ceea ce mă privește, da. Charlotte se ocupă de hârtogărie. Dar încă nu m-am apucat să bat toba, dacă la asta te referi. N-am spus nici măcar prietenilor apropiați. Nu e genul de lucru pe care îți dorești să-l știe lumea toată. Oricum, nu va trece mult până vor afla și am să primesc zeci de telefoane de compătimire, cu toate că nu de compătimire am eu nevoie. Relația cu Derek se stricase de multă vreme, cu mult înainte să te cunosc, așa că să nu-ți treacă prin cap să te simți vinovat în vreun fel. S-a dovedit că era încurcat cu fata aia de vreo doi ani și că și-a bătut joc de mine. În scurtă vreme are să știe tot orașul. Săptămâna care a trecut a fost luna mea

de miere cu mine însămi, și cred că sunt foarte mulțumită. Scuză-mă că nu ți-am răspuns la telefon. Am avut de gând, să știi. M-am gândit mult la tine. În sinea mea știam că vom ajunge aici. Ce rost ar avea să ne păcălim singuri? Nu că n-aș fi vrut, dar mi se părea prea devreme, și... Pe lângă asta, era atâta agitație, aveam atâtea de pus la punct. Ți se pare ciudat?

— Deloc. Îmi pare bine că ești aici, atât.

A zâmbit.

— Spre deosebire de tine, eu mai am o pretenție, a zis, băgând mâna sub cearșaf. Știu că ești în vârstă, dar crezi că mai poți face un tur de forță, doar unul? Apoi am putea merge jos, ca să-mi pregătești masa, să-mi torni un pahar mare de vin și să-mi povestești despre Louise King și lucrurile rămase de la Grace Fox. Ei, ce zici?

— S-ar putea să mă descurc, în ciuda vârstei mele înaintate, am zis și m-am aplecat peste ea.

— Mai spune-mi o dată, ca să înțeleg, a zis Heather.

Mult mai târziu, înfășurată în halatul meu, stătea cu picioarele strânse pe canapeaua din fața căminului.

— Vasăzică, ai pus-o pe nepoata lui Grace Fox să răscolească te miri pe unde ca să afle dacă Grace a avut un copil din flori care ar fi... cine ar fi?

— Unchiul lui Louise.

— Ce idee!

— Mda.

— Dar ce ai avut în minte?

— Ar putea avea o legătură cu crima. Dacă era băiat. Dacă era cumva tânărul în uniformă cu care a luat masa cu o săptămână înainte.

— Cam mulți de dacă. De ce ar fi tocmai el și în ce fel se leagă cu crima?

— Nu știu. Vom vedea la momentul potrivit.

— Tii, s-a minunat ea. Ce ți-e și cu detectivii ăștia! Nu înțeleg cum descurcă ițele. Mai ai vreo știre de la Louise?

— Nu. Astfel de lucruri cer timp. Pe de altă parte, trebuie să se ocupe și de slujba pe care și-a găsit-o.

Mi-am mai turnat niște vin. Sosul pentru paste

fierbea la foc mic; pusesem și pastele la fiert. Amândoi eram morți de foame. David Fray interpreta în surdină o piesă de Schubert.

— Tu chiar nu crezi că Grace l-a omorât, nu-i așa?

Am clătinat din cap.

— Și dacă o să afli că totuși l-a omorât?

— Sper că voi avea puterea să accept adevărul. Dar cel puțin am să știu sigur care este adevărul. În momentul ăsta nu cred că e vinovată.

Heather m-a privit așa cum te uiți la un copil care te scoate din fire.

— Vino încoace, a zis în cele din urmă cu un zâmbet și mi-a întins mâna.

M-am apropiat de ea. Când m-am aplecat să o sărut, s-a tras într-o parte și mi-a șoptit la ureche:

— Afurisitele alea de paste tot nu sunt gata? Stomacul meu nu mai are răbdare.

— Am recepționat mesajul, i-am răspuns și m-am dus la bucătărie.

Heather n-a rămas la mine peste noapte. Cred că

se simțea foarte bine singură în noua ei casă, tot așa cum eu mă obișnuisem să fiu singur în casa mea. Să lăsăm lucrurile să evolueze de la sine, mi-am zis din nou. Îmi plăcea mult Heather, îmi făcea plăcere să fiu cu ea, se dovedise a fi o parteneră compatibilă în pat, dar niciunul din noi nu dorea încă să renunțe la libertatea sau singurătatea lui. În afară de asta, fiecare dintre noi purta în el o durere, oricât ne-am fi străduit să o ascundem.

Simțeam că încep să mă obișnuiesc cu gândul că o pierdusem pe Laura. În primele luni, fusesem prea chinuit de mâhnire și sentimentul de vinovăție ca să mă gândesc că sunt iarăși burlac sau să mă bucur de „libertate”. Însă după ce petrecusem ceva vreme la Kilnsgate, începusem să înțeleg sensul acestor cuvinte și să accept că exista un viitor și fără Laura. Asta nu însemna că nu țineam la fel de mult la amintirea ei, sau că nu-mi lipsea la fel de mult, dar ea însăși îmi spusese să merg mai departe fără ea, să găsec un sens nou vieții. Așa se și întâmplase. Ca de obicei, Laura avea dreptate.

Am strâns farfuriile, le-am pus în mașina de spălat,

mi-am mai turnat un pahar de vin și m-am apucat să recitesc jurnalul lui Grace. Lemnele trosneau în cămin, vântul zgâlțâia obloanele, ramuri golașe izbeau în ferestrele de la etaj. Am potrivit lampa ca să bată chiar pe pagini și mi-am pus ochelarii de farmacie. Scrisul lui Grace, deși mărunț, era foarte citeț și l-am putut descifra în întregime, poticnindu-mă doar la unul sau două nume de locuri. În orice caz, Grace nu omisese nimic important.

Relatarea, cu toate că dădea numeroase amănunte, nu spunea prea multe despre teribilele încercări prin care trecuse. Trăise cu adevărat un coșmar. Descria evenimentele, chiar și cele mai îngrozitoare, într-un stil direct, arătând tot atâta emoție cât arătase și la proces. Povestea pur și simplu în detaliu ceea ce se întâmplase, ce făcuse și ce văzuse, dar nu era greu să-ți dai seama cât o afectaseră ororile la care fusese martoră. Nu mi-e rușine să recunosc că, ajuns la unele momente din relatarea ei, am fost nevoit să mă opresc și să-mi șterg lacrimile, poate tocmai din cauză că întâmplările erau povestite atât de impersonal și abstract. Cuiva binecuvântat – sau blestemat – cu o

imaginație ca a mea nu îi era greu să umple spațiile dintre rânduri cu imagini. Mintea mea obsedată de filme alegea scenele cele mai reprezentative, căuta o structură, un fir narativ, ba chiar și o muzică potrivită.

Ar fi prea puțin să spun că eram uluit și șocat de relatarea întâmplărilor prin care trecuse Grace în timpul războiului. Știam, bineînțeles, că la război luaseră parte și infirmiere, dar nu mă gândisem niciodată la grozăviile prin care trecuseră. De fapt, nici nu mă prea gândisem la ele. Povestea lui Grace m-a făcut să înțeleg cu câtă ușurință trecem peste suferințele curajoaselor femei care îngrijeau bolnavii și răniții pe front și în spatele acestuia. Mai sunt și excepții, eroine faimoase precum Florence Nightingale, Gladys Aylward³⁶ și Edith Cavell³⁷, dar în general infirmierele sunt o armată dată uitării. Au trecut prin aceleași încercări ca tovarășii lor, militarii, cu aceeași teamă că vor fi făcute bucăți de o grenadă sau o bombă rătăcită, ori nimerite de glonțul unui țintaș, că vor fi luate ostatece sau închise în lagăre. Și nu arareori asta le-a fost soarta. Și fiindcă erau femei,

se mai temeau și de ceea ce li se întâmplă de obicei celor care cad în mâinile dușmanilor. Grace văzuse tot ce se putea vedea, orori pe care mi-e greu chiar și să mi le închipui, dar își păstrase calitatea umană.

Nici nu e de mirare că nu pomenea niciodată despre perioada aceea. Nu e de mirare că ținuse ascunsă Crucea Roșie Regală. Nu e de mirare că de multe ori era cu gândul în altă parte sau că părea tulburată. Nici că îi plăcea să gonească pe motocicletă pe drumurile de țară și să facă dragoste sub cerul liber cu un artist sărac.

Dar ce rol jucase Ernest Fox în viața ei? Să fi știut el de jurnal? Să i-l fi arătat Grace sau să-i fi spus de existența lui? Și dacă da, ce-o fi zis el? O fi încercat să o consoleze, să o mângâie? O fi fost gelos pe Stephen fiindcă o sărutase? Cred că ea nu i-a povestit amănunte fiindcă nu putea, iar el nu citise jurnalul, care nu fusese văzut decât de Grace, de sora ei, de Louise și de mine. Grace îl ținuse ascuns în sertarul secret al biroului până când i-l dăduse lui Felicity.

Din cele povestite de Wilf și Sam, Ernest Fox îmi făcuse impresia a fi un om rece. Grace înțeleșese că

nu poate aștepta consolare sau compasiune din partea lui. E dincolo de orice îndoială că tocmai această răceală a lui, ca și interesul acordat exclusiv meseriei și poziției lui în societate o împinseseră pe Grace înspre Sam Porter. Părerea mea e că Ernest n-ar fi vrut să aibă o soție devenită erou de război. El dorea o tovarășă de viață drăguță, elegantă, care să iasă în lume la brațul lui, care să fie admirată la baluri și alte evenimente, dar care să fie mută. Să nu i se audă vocea. Grace se străduise să-i facă pe plac, dar nu izbutise. Natura e mai puternică, știe să-și impună voia.

Am stat aproape toată noaptea să citesc jurnalul lui Grace. Am recitit unele pagini, am ascultat compozitorii mei preferați ca să mă liniștesc – Schubert, Elgar, Șostakovici, Ceaikovski, Brahms. Îmi aduc aminte că la un moment dat m-am ridicat și am mai deschis o sticlă de vin roșu, care s-a dus ca și prima. Ochii mă dureau de citit și lăcrimau din cauza ochelarilor nepotriviți. N-am găsit în jurnal răspunsurile pe care le căutam. Nu era acolo mai nimic personal, doar mărturia unui curaj ieșit din

comun și a unor suferințe greu de închipuit, povestite cu incredibilă reținere și stăpânire de sine. Îmi dădeam seama că eu n-aș fi putut suporta nici măcar o părticică din ceea ce văzuse Grace și din ceea ce încercase să vindece. Mă gândeam că viața mea fusese atât de simplă și ușoară, lăsând deoparte moartea Laurei, bineînțeles. Dar răspunsuri la întrebările mele n-am găsit. Or, dacă erau acolo, atunci n-am știut eu să le interpretez.

Am terminat vinul, mi-am scos ochelarii și m-am lăsat pe spate în fotoliu. Parcă auzeam râsul lui Grace care se bălăcea cu prietenele în Marea Chinei de Sud, într-una din zilele lor libere, în timp ce haosul se înstăpânea peste tot. Mi-am frecat rădăcina nasului. Fischer-Dieskau cânta „Irrlicht” din Winterreise de Schubert. Dacă ar fi fost vară, aurora cu degete rozalii ar fi umplut de culoare cerul dimineții când în cele din urmă am adormit. Era însă miezul iernii, iar afară se vedeau doar întunericul și lumina rece a stelelor. În cămin, ultimul buștean arse de tot și focul se stinse.

19.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), februarie 1942.
Insula Pompong

DUMINICĂ, 15 FEBRUARIE 1942

Singurul lucru căruia Robinson Crusoe nu trebuia să-i facă față pe insula lui era prezența câtorva sute de ființe la fel de flămânde și înfometate ca el. S-au iscat deja câteva încăierări neplăcute și puțină ordine care există pare că va dispărea în curând, pe măsură ce nevoile individuale trec înaintea nevoilor grupului. Polițiștii malaiezi care au supraviețuit naufragiului fac tot posibilul ca să țină lucrurile în frâu. Unul dintre ei are un revolver și a tras deja un foc în aer, dar situația aceasta nu poate dura. Nu se poate să nu afle cineva unde suntem și să ne salveze înainte ca

japonezii să se întoarcă cu forțe proaspete și să ne ucidă pe toți.

LUNI, 16 FEBRUARIE 1942

În sfârșit, știe cineva de noi! Azi-dimineață a venit o barcă de pe o insulă vecină și ne-a adus fructe și apă. Am reușit să menținem o oarecare ordine. Sunt destule infirmiere aici și, cu ajutorul câtorva bărbați, am improvizat câteva paturi și un mic spital, cu acoperiș din frunze de palmier. Am stabilit și turele în care vom lucra. Unii spun că, dacă am ajunge în Sumatra, poate am găsi acolo o navă de-a noastră care să ne ducă acasă, dar chiar și așa pare un drum foarte lung. Mai întâi, cineva trebuie să anunțe autoritățile olandeze că ne aflăm pe insulă și că suntem în viață, în timp ce japonezii sunt pe cale să cucerească întreaga Mare a Chinei de Sud. Căldura și umiditatea ne storc de puteri, prin urmare, cât e soarele pe cer, stăm cât mai mult la umbră. Acum privesc soarele care apune în ocean. Este o priveliște minunat de frumoasă, un amestec de stacojiu,

purpuriu, auriu și portocaliu. Îmi aduc aminte cât de mult îmi plăceau apusurile din Singapore, când jocul de lumini stăruia pe cer și aerul era dulce și parfumat. Era ora mea preferată din zi, când mă bucuram să stau pe verandă, cu un pahar de gin cu lămâie și sifon, și să ascult greierii în timp ce lumina pălea încet, se lăsa întunericul și apăreau stelele. În alte împrejurări, această insulă ar putea fi un adevărat paradis.

MARȚI, 17 FEBRUARIE 1942

Suntem salvați! Azi-noapte, la adăpostul întunericului, un mic cargou numit Tanjong Pinang ne-a luat de pe insulă. Mai aveau deja la bord câțiva supraviețuitori găsiți pe altă insulă, însă căpitanul a spus că îi poate lua pe toți răniții care sunt în stare să meargă și atâția copii, femei și infirmiere cât mai încap. Infirmierele care nu erau de serviciu au avut noroc, în timp ce restul, cele care erau de serviciu, urmau să rămână pe insulă cu cei grav răniți, până când veneau alte nave. Nici Brenda și nici eu nu eram

de tură și, cu toate că ne părea rău să ne lăsăm pacienții și prietenii pe insulă, ne mângâiam cu gândul că vor fi bine îngrijiți. Era modul cel mai corect de a organiza plecarea. A fost foarte greu să ducem pacienții pe Tanjong Pinang pe întuneric, cu toate că ne-a ajutat puțin faptul că era o noapte cu lună. Am izbutit să-i transportăm pe toți la bord pe plute, în bărci trase de scripeți, înainte să se lumineze de ziuă. Când am ridicat ancora, era încă întuneric. Cred că suntem cam două sute cu toții. Brenda și cu mine ne-am luat la revedere de la insula Pompong. Ne îndreptăm spre Java și spre libertate!

DECEMBRIE 2010

Mi-am dat seama că nu mai e mult până la Crăciun și că oaspeții vor sosi în scurtă vreme. Nu apucasem să cumpăr cadouri pentru toți. Făcusem deja rost de brad, beculețe, beteală, globuri și curcan și peste vreo două zile așteptam să primesc o cantitate considerabilă de șampanie și vinuri selecte. Nu scăpasem însă de ceea ce mă temeam mai tare:

cadourile de Crăciun. Buletinul meteo anunța viscol peste douăzeci și patru de ore, așa că m-am hotărât să profit de prima zi însorită de când fusesem la Staithes ca să mă duc la York și să termin și cu corvoada asta.

Șoselele erau pline de oameni care avuseseră aceeași idee. Înainte să ajung la șoseaua de centură a orașului, am intrat într-o interminabilă coloană de mașini. În timp ce înaintam metru cu metru, mă gândeam la Louise, de la care nu primisem nicio veste de când o vizitasem. O fi avut timp sau chef să facă cercetările promise? Dacă se muta la Cambridge și începea lucrul, era clar că nu avea prea mult timp. N-avea rost să o bat la cap. Avea să mă sune când îi venea la îndemână. Nici vorbă să mă duc după ea la Cambridge ca să o întreb dacă are noutăți. Poate totuși că am să-i trimit un e-mail dacă nu dă niciun semn de viață înainte să vină musafirii mei. Ardeam de nerăbdare să aflu dacă avusesem dreptate în privința copilului ilegal al lui Grace, iar în perioada sărbătorilor n-am să mai am vreme de astfel de lucruri. În cele din urmă, am ajuns la parcare de la

marginia oraşului și am prins autobuzul cu burduf chiar când dădea să plece.

Dacă șoselele păreau aglomerate, apoi străzile din York erau și mai și. Cu toate că era doar marți, cohorte de oameni ieșiseră la cumpărături. Centrul oraşului era luminat ca ziua și respira atmosfera tradițională de Crăciun. Ici și colo, o orchestră a Armatei Salvării aduna bani, un Moș Crăciun suna din clopoțel și striga „ho-ho-ho”, coruri de fete îmbrăcate în rochii victoriene strângeau bani pentru diverse opere de binefacere. După o vreme, am început să-mi dau seama că oriunde te-ai fi aflat, auzai colinde de Crăciun.

De câte ori merg la York, intru în catedrală, nu fiindcă aş fi credincios, ci fiindcă este o clădire foarte frumoasă. Odată am făcut un tur complet cu ghid, dar nu revin acolo pentru criptă, sacristie, rozeta de deasupra intrării sau statuile regilor Angliei, oricât de frumoase ar fi. Nu, ce mă atrage pe mine este un detaliu pe care puțini îl bagă de seamă.

Nu e ușor să-l vezi, căci se află pe tavan deasupra naosului, dar dacă te uiți cu atenție, zărești tălpile a

două picioare. Așa ar vedea cineva aflat în catedrală Înălțarea, desigur, și de aceea a pictat-o artistul în acest fel. Picioarele lui Iisus dispărând în cer. Imaginea aceea îmi dădea întotdeauna de gândit, așa că mergeam să o revăd.

Am avut noroc, pentru că în acea zi corul făcea repetiții pentru concertul de Crăciun, așa că am rămas să ascult colindele. În spațiul acela vast, sub arcadele gotice, sunetul avea o limpezime ieșită din comun. Goethe spunea că arhitectura este „muzică împietrită”, și cred că îl înțeleg. M-am simțit mai împăcat cu mine când am aprins o lumânare pentru Laura, doar din superstiție, fiindcă mă aflam acolo și mă gândeam la ea. Apoi am ieșit să dau piept cu mulțimea.

În ciuda aglomerației, am sfârșit cumpărăturile pe la prânz, după ce intrasem în mai multe magazine de firmă și o librărie. Mi-era foame, drept care am găsit o masă la restaurantul Plunkets, aflat între catedrală și zidul roman, și am cerut un hamburger dublu cu ciuperci de pădure și brânză Brie, plus un pahar de vin roșu. Se auzeau discret colinde și focul trosnea în

cămin. Dacă mergi prin York, pe străzile înguste, pe lângă străvechile ziduri romane și clădirile de piatră, poți lesne să te crezi în epoca victoriană sau și mai înapoi, în Evul Mediu. Privind afară pe fereastra decorată cu zăpadă artificială, parcă îl și vedeam pe Tiny Tim ³⁸ venind pe stradă, sprijinit în cârje.

Cum stăteam acolo și sorbeam vinul, bucuros că rezolvasem problema cadourilor, mi-am dat seama că mă încercă un neașteptat sentiment de fericire. Eram pur și simplu fericit că trăiesc. Nu mă mai simțisem astfel de multă vreme, în niciun caz nu după ce murise Laura. Eram cu atât mai uimit cu cât nu aveam niciun motiv special să mă simt așa; nu făcusem nimic deosebit. Nu terminasem sonata pentru pian, nu aflasem adevărul în legătură cu Grace Fox, nu scrisesem cea mai bună muzică de film din cariera mea, nu luasem încă un Oscar și nu rostisem un strălucit discurs cu această ocazie. Nu făcusem nimic din toate astea. Mă plimbasesm printr-un oraș încărcat de istorie, stătusem o vreme într-o veche catedrală, ascultând corul, băusem un pahar de vin, și cu toate astea mă simțeam ca Ebenezer

Scrooge în dimineața Crăciunului, când își dă seama că e încă în viață – în versiunea lui Alastair Sim³⁹, desigur. Îmi venea să strig și să țopăi de bucurie, și cu greu m-am abținut să nu mă dau în spectacol.

După ce am mers puțin pe zidul roman, m-am întors la stația de autobuz. În timp ce așteptam autobuzul, fiindcă în fața mea era o coadă foarte lungă, mi-am verificat e-mailurile pe iPhone. Inima a început să-mi bată cu putere când am dat peste unul de la Louise. L-am deschis, dar am fost dezamăgit. Scria doar „Sună-mă” și-mi dădea numărul ei din Cambridge. Autobuzul tocmai sosea, așa că m-am hotărât să o sun când ajung acasă.

— Vasăzică, spui că nu a avut un copil nelegitim și că identitatea tânărului în uniformă rămâne un mister?

— Din păcate, a zis Louise. Îmi pare rău.

Fusesem atât de sigur, ținând seama de plecarea lui Grace, de „criza nervoasă” și vizita la mătușa care locuia departe. Era o reacție tipică pentru vremea aceea. În mod evident, Grace fusese o fată romantică

și independentă. Făcuse o greșală și părinții o puseseră să se mărite cu Ernest, un vechi prieten de familie, sperând că asta o va potoli.

— Deci Grace chiar a suferit o criză nervoasă?

— Da, dar nu foarte gravă. Sigur, pe vremea aceea, termenul se referea la mai multe tulburări nervoase. Nu știu amănunte. De fapt, e o minune că am aflat.

— Așa este. Fiul vecinei mătușii e încă în viață și locuiește tot acolo. Altceva ți-a mai spus?

— Era un copil pe atunci. Își aduce aminte doar că i s-a spus să nu facă gălăgie pentru că în casa de alături este o doamnă bolnavă.

— Deci nu era la o vârstă la care i s-ar fi spus dacă doamna e însărcinată sau nu.

— Nu era însărcinată. Am verificat toate arhivele. Nu s-a înregistrat nașterea niciunui copil al cuiva care locuia în casa aceea. Am verificat și la adresa bunicii din Saltburn și, ca să fiu sigură, și la Thomas Murray. N-am găsit nimic.

— Poate că au trimis-o altundeva ca să nască. Poate că n-au înregistrat copilul pe numele ei. Poate

că...

— Chris, a spus Louise pe un ton care arăta că răbdarea ei e pe sfârșite, de ce nu vrei să accepți lucrurile așa cum sunt? Grace Fox nu a avut un copil cu Thomas Murray. Ar fi existat o mărturie pe undeva. Crede-mă, am căutat de-a fir a păr în documente. A cam venit vremea să mă ocup și de serviciul meu, că tot veni vorba.

— Îmi cer scuze, Louise. Sincer. Apreciez eforturile pe care le-ai făcut. Mulțumesc. Numai că... sunt dezamăgit. Trebuie să o iau de la capăt.

Cred că vocea îmi trăda frustrarea. Toate deducțiile mele nu duseseră nicăieri, casa din cărți de joc se prăbușise înainte de a fi terminată. Starea de fericire pe care o încercasem mai înainte se risipea.

— Nu tocmai, a zis Louise. Acum știm că tânărul nu era fiul ei. Cine putea fi atunci?

— Oricine. Un străin.

— Ba nu. Era un cunoscut, poate o persoană pe care nu o mai văzuse de ceva vreme. Bunica o fi avut multe defecte, dar în orice caz era discretă, orice s-ar fi bârfit pe seama ei. Nu s-ar fi afișat în centrul

orașului cu un tânăr decât dacă era un cunoscut și, în orice caz, doar dacă avea cu el o relație absolut nevinovată. Gândește-te, Chris. Nu lăsa dezamăgirea să-ți influențeze judecata.

Avea dreptate, bineînțeles, și nici măcar nu era prima oară.

— Așa e, am încuviințat. Scuze. Mulțumesc pentru tot ce ai făcut.

— N-ai pentru ce. Vreau să aflu adevărul la fel de mult ca tine. Și oricum, nu consider că am terminat. A fost bunica mea. Nu uita că i-am citit și eu jurnalul și nu cred că o femeie ca ea ar fi făcut ce spuneau că a făcut. La revedere, Chris. Nu mă dau bătută. Mai vorbim.

Am închis și am privit pomul de Crăciun așezat lângă fereastră. Louise nu răspunsese la primul apel, așa că îmi trecusem vremea împodobind bradul, în loc să mă învârtesc fără rost prin casă. Beculețele clipeau, beteala sclipea, mișcată de curentul care pătrundea pe lângă fereastră. Nu aveam multe globuri, însă la anul aveam de gând să le scot și pe cele vechi, puse la păstrare în Los Angeles, dacă mă răbda inima să le

revăd. Laura și cu mine le adunaserăm de-a lungul anilor, din călătoriile noastre, și fiecare era legat de o amintire.

Am văzut că afară începuse să ningă și m-am uitat la ceas. Heather avea să sosească în vreo jumătate de oră, iar eu nici nu mă apucasem să pregătesc masa. Ei, n-o să-mi ia mult să prepar ceva. În timp ce puneam apa la fiert și o săram, m-am întrebat de ce oare nu o așteptasem pe Heather ca să împodobim bradul împreună. Mi-am dat seama că era încă prea devreme pentru ceva atât de intim, un lucru pe care îl făceam împreună cu Laura din primul an când ne cunoscuserăm. Eu mă plângeam întotdeauna că nu pot fixa bradul în suport – nu știu cum se făcea, dar niciodată nu se potrivea – în timp ce ea despacheta cu grijă fiecare glob, fiecare amintire. Ce fel de persoană mai eram și eu! Mă puteam culca cu o femeie, dar nu puteam împodobi bradul împreună cu ea. Fir-ar să fie, mi-am zis, simțind cum mă înțepă lacrimile, când o să-mi treacă durerea? Ceapa pe care o tăiam era numai pe jumătate de vină.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), februarie 1942.
În largul mării

MIERCURI, 18 FEBRUARIE 1942

Sunt atât de disperată că nu-mi vine nici să mai scriu. Oricum, nu cred că va ajunge cineva vreodată să citească acest jurnal, fiindcă nu peste multă vreme va zăcea pe fundul oceanului, alături de cea care îl scrie.

Mi se părea că mai rău nu se poate, dar iată că m-am înșelat. Ieri am navigat ziua întregă către Java. Am îngrijit răniții, așa cum facem de obicei, am schimbat pansamentele și am distribuit rațiile, încercând să ușurăm durerile cu puțină morfină pe care o mai avem. A fost o zi istovitoare și la apus

eram gata să adormim. Tanjong Pinang e un vas mic și toți pasagerii au fost nevoiți să coboare în cală. Dar nouă, infirmierelor, drept răsplată pentru eforturile noastre, căpitanul ne-a dat voie să dormim pe punte, unde era mai răcoare și mai mult loc.

Tocmai când ne furase somnul, pe la nouă și jumătate, am fost orbiti de lumina proiectoarelor. Am auzit două explozii puternice și s-a dezlănțuit haosul. Eu eram teafără, pe cât îmi dădeam seama, dar în jurul meu erau numai morți și răniți. Brenda putea merge, dar avea la șoldul drept o rană adâncă, cu margini neregulate, și pierdea mult sânge. Am legat-o cât am putut de bine, folosind fâșii de pânză rupte din haine.

Din cauza fumului, abia respiram; nu vedeam decât la câteva palme în fața ochilor. Oriunde o luam, ne împiedicam de cadavre. Am dat să cobor în cală ca să văd ce pot face pentru femeile și copiii de acolo, dar tocmai atunci ieșea de acolo o infirmieră voluntară, plină de sânge din cap până-n picioare. Mi-a spus că nu mai pot face nimic, fiindcă toți cei de jos sunt morți. Fuseseră loviți în plin. Nu se știa dacă fusese

un submarin sau o canonieră, dar oricum nu mai avea însemnătate. Răul fusese făcut.

Vasul se înclina și se scufunda atât de repede că nu ne rămânea decât să sărim în apă. Am luat-o pe Brenda de mână și am sărit peste bord. Era îngrozitor să auzi țipetele pe întuneric. Mă gândeam că ori vom fi trase la fund de vasul care se scufunda, ori ne vom îneca înainte să găsim vreun obiect plutitor.

Stăteam cu ochii pe Brenda. Cu toate că era slăbită din cauză că pierduse mult sânge, era o bună înotătoare, așa că ne-am îndepărtat îndeajuns de vas cât să nu ne tragă la fund după el atunci când s-a scufundat.

Echipajul aruncase niște plute de salvare în apă. Brenda și cu mine am reușit să punem mâna pe două și să le legăm laolaltă. După aceea, am căutat prin jur supraviețuitori și am găsit destui cât să umplem cele două plute. Atunci când n-a mai fost loc, oamenii s-au agățat de margini și valurile ne-au purtat prin noapte.

Nu știu ce s-a întâmplat cu ceilalți oameni de pe vas. Îmi închipui că cea mai mare parte dintre ei au

murit. Acum s-au ivit zorile și se pare că vom avea parte de o zi fierbinte. De soare nu avem cum să ne ferim. În timpul nopții am pierdut doi oameni dintre cei care se agățau de marginea plutei. Dimineța dispăruseră. Copiii sunt flămânzi și plâng, iar mamele lor se străduiesc în van să-i liniștească. Nu au cum să se liniștească, fiindcă nu avem nici mâncare, nici apă. Brenda are febră și rana ei arată urât. Dacă nu o coasem și nu îi dăm antibiotice, se va infecta în scurtă vreme. Când mă uit în jur, nu văd decât oceanul, care, slavă Domnului, e calm astăzi. În depărtare se zăresc câteva insule. Tot ce putem face e să încercăm să ținem cursul spre Sumatra, cu speranța că o navă prietenă ne va salva înainte să ne găsească japonezii.

JOI, 19 FEBRUARIE 1942

Astăzi toți copiii au fost cuprinși de nebunie.

VINERI, 20 FEBRUARIE 1942

Nu s-a putut face nimic pentru copii. Au murit cu toții de insolație, înfometare, deshidratare sau fiindcă li s-au infectat rănilor. Nu a scăpat niciunul, de la cei care se țineau pe picioare până la sugari. Brenda și cu mine le-am încredințat trupurile mării, cu ochii plini de lacrimi. Una din mame n-a vrut cu niciun chip să lase din brațe trupul bebelușului ei și n-am avut cum să o forțăm. Ceva mai târziu, profitând de neatenția noastră, și-a dat drumul în apă cu el în brațe și amândoi s-au dus la fund. Până la sfârșitul zilei am mai pierdut încă trei civili dintre cei care se agățau de marginea plutelor. Nu știu dacă muriseră, dacă erau prea slăbiți ca să se mai țină de plută sau pur și simplu își pierduseră speranța, dar nimeni dintre noi nu avea puterea să-i caute.

Soarele e neîndurător. Încercăm să ne acoperim cu zdrențele pe care le mai avem, însă e de prisos. Nu ai cum să scapi de arșiță. Pe mine mă doare capul și mi-e greață aproape tot timpul. Pielea îmi e fierbinte și uscată. Îmi e atât de sete, că mă bate gândul să iau niște apă de mare în căușul palmei și să o beau. O cantitate mică n-are cum să-mi facă rău. În timpul

zilei putem fi ușor văzuți de avioanele japoneze, așa că avem toate motivele să așteptăm căderea nopții, cu toate că mie mi-e mult mai teamă pe întuneric. Până acum n-am văzut rechini, dar cu siguranță că nu sunt departe și se vor năpusti asupra noastră, ca să se ghiftuiască. Alte plute sau bărci n-am văzut. Suntem singuri, o bărcuță pictată pe o mare pictată.

SÂMBĂȚĂ, 21 FEBRUARIE 1942

Azi-noapte, Brenda a căzut peste bord. Dormea lângă mine, dar dimineața locul ei era gol. A căzut în adâncuri în timpul nopții, iar eu nici măcar nu m-am trezit. Să mă fi mișcat și s-o fi împins în apă? Mă simt atât de vinovată. Ar fi trebuit să am mai multă grijă de ea, să o țin. De ce Brenda? De ce Brenda și nu eu?

Am mai rămas în viață doar cinci, și unul s-ar putea să nu prindă sfârșitul zilei. Cred că niciunul din noi nu mai are mult de trăit. Nici nu știu de ce mai scriu în jurnal, dar când ating punguța agățată de gât, parcă mă simt oarecum în siguranță.

Sunt prea slăbită ca să mai gândesc limpede. Și nici

nu mai am nimic de spus. Suntem pe moarte, e doar o chestiune de timp. Poate că mi-ar fi mai bine dacă aş urma-o pe Brenda. Nici nu mi-ar fi greu. Sunt momente când îmi doresc să ne atace avioanele japoneze. O singură bombă ar rezolva totul. Când închid ochii, mă văd în Kilnsgate. Totul e acoperit de zăpadă. Fac un om de zăpadă împreună cu Billy când, deodată, omul începe să se topească și din el iese un soldat japonez, rânjind, cu baioneta îndreptată spre mine. Uneori nici nu mai știu care sunt mai rele: nălucirile sau realitatea. Alteori nici nu mai știu să le deosebesc.

DECEMBRIE 2010

Chiar înainte de Crăciun, am avut parte de o porție zdravănă de iarnă. Școlile, șoselele și aeroporturile au fost închise, inclusiv aeroportul Heathrow. N-au mai mers nici trenurile. Kilnsgate a fost rupt de lume vreo două zile, însă telefonul și internetul funcționau. Când ninsoarea s-a oprit, am izbutit să-l conving pe un fermier de prin partea

locului, care avea un plug de zăpadă, să curețe drumul până la poarta mea. M-a costat o mică avere. Mi-era teamă că oaspeții mei nu vor putea să ajungă, fiindcă la Heathrow zăpada îngreuna considerabil traficul.

Volvo-ul meu se comporta bine. Am mai condus de multe ori în condiții asemănătoare în New England, Midwest sau până la Mammoth Lakes, în California, unde aveam cabana de schi, dar de fiecare dată aveam cauciucuri de iarnă și parcă drumul nu era atât de rău. Îmi părea bine că făcusem cumpărăturile de Crăciun și luasem cam tot ce îmi era de trebuință. Eram un pic îngrijorat din cauza lăzilor cu vin, dar m-au asigurat că vor ajunge într-o zi sau două, și chiar așa a fost.

N-am mai avut nicio știre de la Heather înainte sau după Crăciun. În seara când a venit la mine, înainte să ningă, îmi spusese că nu i se părea o idee prea bună să fim împreună de Crăciun și că voia să le facă o vizită părinților. M-am gândit că hotărârea ei avea ceva de-a face și cu faptul că împodobisem singur pomul de Crăciun, făcând-o poate să se simtă ținută

la distanță, cu toate că nu după multă vreme mi-am dat seama că era doar o impresie de-a mea. Heather cumpănise lucrurile și luase hotărârea înainte să vină la mine și să vadă pomul, pentru care m-a și felicitat.

În seara de dinaintea viscolului, am mâncat bine, am râs de ne-am prăpădit, ne-am adus aminte fel de fel de întâmplări petrecute în serile de Crăciun, după care am făcut dragoste. I-am spus că-i înțeleg hotărârea de a petrece Crăciunul cu familia și că-i dau dreptate. Era prea devreme pentru amândoi și oricum, prea aproape de divorțul ei ca să facă cunoștință cu familia și prietenii mei. Singurul lucru de care îi părea rău, mi-a mărturisit cu franchețea care o caracteriza, era că nu o va cunoaște pe celebra Melissa Wilde. I-am spus că poate aranjăm ceva după Crăciun, în funcție de programul tuturor, și asta a fost. N-a rămas peste noapte, zicând că vrea să plece înainte să se pună zăpada.

Din fericire, Jane, Mohammed, Dave și Melissa au ajuns cu bine, măcar că zborul de la Los Angeles avusese o întârziere de aproape zece ore. Au avut câteva zile în care să se odihnească și să uite înainte

de Crăciun. Însă vremea s-a răcit și mai tare și gheața care se topea în timpul zilei îngheța la loc noaptea. Nici măcar sticlele cu apă caldă nu erau de mare folos. Musafirii mei americani se plâneau tot timpul. Cu excepția lui Mohammed. El trăise o vreme la Londra, când era mai tânăr, și era obișnuit cu frigul. Spun „mai tânăr”, cu toate că avea doar vreo douăzeci și cinci de ani acum. Era stagiar la spitalul Johns Hopkins și avea un viitor strălucit, după cum mă asigura fiica mea Jane.

Trebuie să recunosc că atunci când am auzit prima oară de el, că se numea Mohammed și că era doctor, m-am așteptat să întâlnesc un abstinent convins, care dezaprobă total alcoolul. Când colo, s-a dovedit a fi un fan al comediei radiofonice, dotat cu un simț al umorului pe cât de ascuțit, pe atât de neconvențional, care nu refuza un pahar de vin din când în când și nici nu se codea să petreacă Crăciunul cu alde noi, păgânii. Totuși, din cauză că era doctor, eu mă simțeam nițel vinovat după ce beam câteva pahare. Întotdeauna mă simt așa și îmi închipui cum mă privesc doctorii, scurtându-mi viața

cu încă un an odată cu fiecare înghițitură pe care o iau. Însă Mohammed și-a pus pe cap o tichie de hârtie și a tras cu pocnitori, întocmai ca și noi. A mâncat tot ce i-am pus în farfurie și n-a zis nu atunci când am scos o sticlă de whisky la sfârșitul mesei. Jane m-a ajutat în bucătărie și m-am bucurat să o am alături. Încă o dată, mi-am dat seama ce dor îmi fusese de ea. Și de Laura. Era frumoasă, la fel ca maică-sa. Jane și Mohammed au dormit în dormitorul cel mare, pentru oaspeți, și niciunul n-a pomenit să fi văzut ceva în oglinda șifonierului.

În ziua de Crăciun a sunat mama. Era la Graham acasă, unde ajunsese după o călătorie cu peripeții. Acum se simțea bine, doar că o deranjau copiii din jur: prea mulți și prea gălăgioși. I-am adus aminte că unii dintre ei erau chiar nepoții ei, dar nu m-a ascultat și a continuat să se plângă de programele de televiziune pe care nu le înțelegea fiindcă erau doar în franceză. Atunci am renunțat să mai zic ceva și m-am mulțumit să o ascult. Fiul meu Martin a sunat ceva mai târziu de acasă de la socrii lui din San Francisco și ne-a urat Crăciun fericit. În rest n-a mai

sunat nimeni.

E de la sine înțeles că n-am stat tot timpul în casă. În ciuda vremii neprietenoase, musafirii mei au ținut morțiș să vadă Yorkshire, așa că i-am dus prin mai multe localități istorice: la Hawes, Reeth, Castle Bolton și York. Mi-ar fi plăcut să-i duc pe drumul de culme dintre Wensleydale și Swaledale, să le arăt stâncile în formă de butoaie uriașe, după care să luăm masa la „Tan Hill”, hanul aflat la cea mai mare altitudine din Marea Britanie, dar pe vremea aceea nu era cu putință, căci era mult prea primejdios. Drumul era acoperit de gheață, nu era mărginit de garduri și de aceea riscam să ne taie calea turme de oi. Pe alocuri, drumul mergea chiar pe buza unei prăpăstii. Nici pe coastă n-am putut merge, tot din cauza vremii, dar, una peste alta, cred că s-au distrat.

Ori de câte ori ieșeam în oraș, de exemplu ca să luăm prânzul într-o duminică, mă simțeam din nou un străin în Yorkshire. În afară de mine, cu toții aveau accent american, până și Mohammed; în plus, americanii au tendința de a vorbi destul de tare în public, lucru pe care nu-l remarcasem cât trăisem

acolo. Chestiunea străinilor dă naștere la multe discuții, dar, după mine, turiștii americani nu sunt cu nimic mai răi decât turiștii din Yorkshire, care sunt încredințați că nicăieri nu-i mai bine ca acasă – dacă nu punem vremea la socoteală, bineînțeles. Oamenii se holbau la noi și n-aveam cum să nu bag de seamă expresiile dezaprobatoare, ca atunci când Dave a întrebat cu glas tare cum de nu fac britanicii față unui simplu viscol. Ne priveau de parcă vreunul din noi făcuse o glumă de prost gust sau trăsese un vânt. Mi-am dat seama că localnicii mă percepeau drept unul dintre bătăranii. Până și vechile mele cunoștințe, cei doi Welland, îmi zâmbeau din vârful buzelor și se țineau la distanță.

Părerea proastă era, desigur, considerabil îmbunătățită datorită Melisei. Nu puțini au fost aceia care îl luaseră peste picior pe Dave când s-a însurat cu ea – amândoi erau divorțați de două ori iar ea, la cei treizeci și cinci de ani ai ei, era cu câțiva ani buni mai tânără decât el – însă a fost o căsătorie din dragoste. Dacă ajungeai să o cunoști, Melissa Packer se dovedea a fi o femeie inteligentă, cu picioarele pe

pământ, simpatică, puțin stângace și sensibilă. Majoritatea oamenilor o știau însă de Melissa Wilde, actrița din filmele de acțiune sau sirena sexy a marelui ecran. Adevărul este că arăta superb și totul la ea era natural, de la dinții albi ca niște perle la sânii tari, părul negru, lucios, formele unduioase, buzele pline și picioarele lungi. Făcea gimnastică în fiecare zi, sigur, dar frumusețea ei nu se datora chirurgului. Își făcea singură cascadoriile și avea centură neagră la karate. Evident că mulți au recunoscut-o – unii o văzuseră în ultimul ei film, Moartea îmi știe numele, unde juca rolul femeii fatale – și câțiva au rămas cu gura căscată. Vreo doi și-au luat inima în dinți și i-au cerut un autograf, pe care ea l-a dat cu amabilitate.

Dar poate că cea mai interesantă seară, cea care m-a împins fără voia mea pe un fâgaș nebănuț în legătură cu Grace Fox, a fost seara în care ne-am făcut turul bodegilor din Richmond.

— Femeia asta, de care ești obsedat, mi-a zis Dave în șoaptă, după ce ne-am înghesuit într-un colț al separeului de la „Leul negru”, alături de ceea ce părea

a fi o echipă de jucători de rugbi.

O trupă de folk cânta în sala mare și o convinseseră pe Melissa să cânte o melodie împreună cu ei. Melissa înregistrase două albume de muzică country înainte să devină o stea de cinema și încă mai cânta foarte bine. Publicul era fermecat. Până și rugbiștii ascultau în tăcere. Jane și Mohammed preferaseră să petreacă o seară liniștită acasă, căci în ultima vreme nu prea avuseseră timp să stea împreună și niciunul din ei nu se dădea în vânt după cârciumi.

Am luat o gură mare de bere.

— Grace Fox, am zis. Și nu sunt obsedat de ea. Interesat, atâta tot.

— Mă rog. Ce zici, ar ieși o poveste de aici?

— Dacă ar ieși o poveste? Da' chiar este o poveste, Dave. O poveste teribilă, fantastică. Doar că deocamdată nu-i cunosc sfârșitul.

— Știi ce vreau să spun. Ar ieși un film?

Știam prea bine la ce se referă. Încă de când citisem jurnalul lui Grace și văzusem fotografiile, în minte începuseră să-mi răsune crâmpie de muzică.

Nu pusesem încă nimic pe hârtie, dar le numeam „tema lui Grace”. Gândeam în termeni cinematografici, cu toate că știam, înainte să o cânt la pian, că „tema lui Grace” era ceea ce lipsea sonatei mele, elementul care avea să-i dea coerență, profunzime și sens. Iar dacă Grace mă făcuse să mă gândesc la un film – ceea ce era pe dos, fiindcă de obicei eu eram printre ultimii cu care se discuta – atunci nu era de mirare că Dave, cu instinctul lui de cineast, prinsese și el ideea din zbor.

Fusesem deja la „Brazda de iarbă și licorna” și acum ne îndreptam spre piața mare. Era joi, la câteva zile după Crăciun, dar orașul clocotea de viață, atmosfera de sărbătoare nu se stinsese. Am plecat de la „Leul negru”, spre marea dezamăgire a trupei de folk, și ne îndreptam spre „Taverna Castelului”.

— Sfinte Sisoe, a făcut Melissa când am intrat în piața pavată cu piatră de râu, încă luminată de ghirlande de lampioane. Fetele alea umblă aproape dezbrăcate pe gerul ăsta! Și ce tocuri! a exclamat și mi-a aruncat o privire întrebătoare. Sunt pipițe, Chris? Nu mi-ai spus că Richmond e plin de pipițe.

— Şşş, am zis, ducând degetul la buze.

Poate că fetele erau subțirel îmbrăcate și țărăneau pe pietrele pavajului cu tocurile înalte, însă prietenii lor erau niște zdrahoni, unii dintre ei militari din garnizoana de la Catterick. Dar n-aș fi ezitat să mă bat cu oricare dintre ei de dragul Melisei. Eu, personal, mă obișnuisem cu fetele care umblau mai toată iarna în fuste scurte, bluze derizorii și tocuri înalte, dar îmi dădeam seama că un străin n-ar ști ce să creadă.

— E o veche tradiție englezească, i-am spus.

Cu un astfel de răspuns puteam sta liniștit: explica o mulțime de excentricități.

Melissa a făcut o strâmbătură.

— E o tradiție nesănătoasă, după mine. Tot n-am ajuns? Mi-e teamă că la orice pas am să alunec și o să-mi rup gâtul.

— Am ajuns.

Probabil că se auzise că vin trăsniții de americani, căci de cum am intrat, oamenii au tăcut și au întors privirile către noi. Era o mulțime amestecată, de la câțiva puști până la pensionari și perechi de vârstă

mijlocie. L-am văzut pe Wilf Pelham în celălalt capăt al sălii, împreună cu un grup de amici. Mi-a făcut cu mâna. Mă iertase, deci. L-am făcut și eu cu mâna. Oricum, voiam să mai stau de vorbă cu el. Localul nu avea orchestră și muzica din difuzoare nu acoperea glasurile. În scurtă vreme, conversațiile au reînceput în jurul nostru.

— E tura mea, cred, a spus Melissa, privind cu un zâmbet ștrengăresc spre barul unde se înghesuiau mușteriii. Nu așa spuneți voi?

În câteva zile doar, cu talentul pe care doar actorii îl au, învățase o grămadă de cuvinte englezești și chiar putea imita destul de bine accentul din nord. Accentul care se aude prin părțile orașului Richmond încă nu-i reușea.

— Nu e nevoie, i-am zis. Mă duc eu, dacă vrei.

— Da' de ce? Cred că e amuzant. Nu se cade pentru o doamnă?

A râs de mine și mi-a pus mâna pe braț. Apoi și-a scos haina, i-a dat-o lui Dave și s-a aruncat în mulțime. Dave a râs și împreună ne-am înghesuit pe o banchetă. Ne-am rugat de cei de la masa alăturată

să ne dea un taburet pentru Melissa, în caz că ar fi vrut să stea jos. De fapt, părea că are de gând să se distreze și deja intrase în vorbă cu cei de la bar. Oamenii se dădeau la o parte ca să-i facă loc, parcă era o regină. Asta e puterea unei stele de la Hollywood. Sau poate a Melisei. În scurtă vreme avea să joace darts împreună cu ei. Și avea să-i bată.

S-a întors repede cu băuturile și s-a așezat pe taburet. Nu știu ce bere mi-a adus, dar era la halbă și avea gust bun. Heather zisese că va încerca să vină și ea la un moment dat și îi explicasem pe unde aveam de gând să mergem. Mă tot uitam după ea cu coada ochiului, sperând că o să apară. Știam că dorește să o cunoască pe Melissa și eu abia așteptam să o revăd.

A apărut la scurtă vreme după noi. A intrat cu pasul ei legănat – dar nu bătător la ochi –, m-a zărit aproape imediat și mi-a zâmbit. Cunoștea pe unii dintre cei de la bar, fiindcă s-a oprit să-i salute sau să le ureze un an nou fericit înainte să se apropie de noi. Îmi închipui că într-o meserie ca a ei ajungi să cunoști o grămadă de lume.

Era înghesuală, așa că m-am ridicat, am sărutat-o

și i-am oferit locul meu. Am prezentat-o Melissei și lui Dave, am spus că mă întorc într-un minut și m-am dus să schimb câteva cuvinte cu Wilf. Când a văzut unde mă duc, Heather și-a dat ochii peste cap, dar cu îngăduință. Apoi s-a aplecat spre Melissa și au început o conversație animată. De mine au uitat instantaneu. Nici nu ajunseseam la masa lui Wilf că le-am văzut ridicându-se. Heather a condus-o pe Melissa spre un grup de oameni aflați la celălalt capăt al barului. În câteva clipe discutau de parcă erau vechi prieteni. Puteam pune pariu că în scurtă vreme Melissa avea să fie prietenă la cataramă cu toți cei de față. Se pricepea să se facă plăcută. Cât despre Dave, lăsat în plata Domnului, a intrat în vorbă cu o pereche de vârstă mijlocie, așezată alături de el.

— Salut, băiete, a zis Wilf. Ia un loc.

M-am așezat și am pus halba pe masă.

— Cum îți mai merge, Wilf?

— De la binișor în sus. Când ajungi la vârsta mea, ți se pare că orice durere, cât de mică, îți anunță sfârșitul.

— Vasăzică, nu ai cancer?

— Pe cât știu eu, nu. Doctorii i-au zis reflux acid. Mi-au băgat un tub pe gât și s-au uitat pe acolo, după care mi-au dat o rețetă nouă. Pastilele astea noi îmi fac bine.

— Mă bucur.

— Cea de lângă prietenul tău e Melissa Wilde, nu?

— Mă mir că ai recunoscut-o.

— Țin ochii deschiși, urechile ciulite, mi-a zâmbit ștregărește. M-am dus să văd Moartea îmi știe numele acu' nu multă vreme.

Am gemut și mi-am prins fruntea în palme.

— Ei, lasă, băiete, că n-a fost așa de rău. Ce-i drept, n-a fost ca Bernard Herrmann. S-a uitat lung la Melissa, care discuta plină de însuflețire cu cei cărora o prezenta Heather. Of, Doamne, dacă aș fi cu douăzeci de ani mai tânăr...

— Vrei să zici cu cincizeci, am râs eu.

— Hei! Nu știi ce vorbești. Aș putea să-ți povestesc niște istorioare de te-ai veșteji de ciudă.

— Nici nu mă îndoiesc. Apropo, am zis, arătând spre Dave. Ți-a e soțul ei.

— Ar face mai bine să stea cu ochii pe ea. E așa

firav... Unii din flăcăii de aici își cam iau nasul la purtare când beau un păhărel în plus.

— Nu cred că are de ce să-și facă probleme. Dave știe să-și poarte singur de grijă.

La fel și Melissa, că tot veni vorba, aș fi putut adăuga.

— Sunt prieteni de-ai tăi, de la Hollywood?

— Într-adevăr.

I-am povestit cum ajunsese să-i cunosc pe Dave și Melissa datorită meseriei mele, apoi am vorbit puțin despre Crăciun. Wilf petrecuse sărbătorile împreună cu fiica și ginerele lui la Blackpool, până când se săturase de certurile lor neîntrerupte și se întorsese acasă.

— Nu m-aș fi dus dacă n-ar fi fost ăia mici, a spus. Dar de nepoți nu poți să uiți, nu?

— Sigur, am răspuns, simțindu-mă puțin vinovat că nu-mi văzusem nepoții de Crăciun.

Cineva i-a adus o halbă de bere lui Wilf. A luat o sorbitură mare și s-a șters pe buze cu mâna lui noduroasă.

— Ei, și cum mai merge investigația?

— Nu e chiar o investigație, am protestat stânjenit. Și oricum, a ajuns la un punct mort.

— Și acum ce-ți propui să faci? a întrebat Wilf.

— Deocamdată i-am citit jurnalul.

— Jurnalul?

— Da, am zis și i-am povestit de Louise și lucrurile rămase de la Grace. E de necrezut ce a văzut și ce a făcut. A fost peste tot.

— Așa e, a încuviințat Wilf. Uităm adesea ce făceau femeile în timp ce bărbații se schilodeau și se ucideau unii pe alții.

— Acum mi se pare și mai puțin probabil că și-a omorât soțul, sau pe oricine altcineva.

— Poate că l-a omorât un pacient nemulțumit, a zis Wilf. Ți-am spus ce nemernic era bătrânul Foxy.

— Vasăzică, nu se purta frumos cu pacienții. Dar asta nu e ceva neobișnuit și, în orice caz, nu poate fi un motiv pentru crimă.

— Depinde de ce a făcut și cui.

— Am să mă gândesc, am zis și am sorbit și eu din bere. Dar aș vrea să aflu cine o fi fost tânărul în uniformă cu care a luat Grace masa în Richmond cu

puțină vreme înainte de crimă.

I-am explicat cum teoria mea fusese demontată de Louise Webster.

Wilf și-a scărpinat bărbia nerasă.

— În ultimele săptămâni, a zis, de când am scormonit trecutul, parcă nu mai am pace. Zici că ți s-a părut că era un prieten vechi și că ar fi fost un băietan atunci când a început războiul?

— Da. Dacă ea ar fi avut un copil în 1931, să zicem, ar fi avut opt ani atunci și douăzeci și doi în 1952.

— Da' n-a avut.

— Nu, aici m-am înșelat eu.

— Erau mulți tineri în uniformă la vremea aia. Recruți, că doar garnizoana e la o aruncătură de băț.

— O veche cunoștință? O persoană pe care a cunoscut-o în timpul războiului, poate? Cel care l-a văzut a spus că avea un semn din naștere la rădăcina părului.

Wilf a devenit dintr-odată atent.

— Ești sigur? Data trecută n-ai pomenit de așa ceva.

— E important?

Wilf a arătat cu capul spre Heather și Melissa.

— În locul tău, aș sta cu ochii pe ele. Tânărul Frankie Marshall a băut cam mult și se apropie cam tare de doamna Wilde.

— Pot să-și poarte singure de grijă. De ce m-ai întrebat dacă sunt sigur?

— Billy, a zis Wilf.

— Copilul evacuat?

— Chiar el. L-au luat la ei acasă chiar la începutul războiului. Era în septembrie când au început să aducă evacuații de la Tyneside. Băiatul trebuie că avea șapte sau opt ani atunci. A stat la soții Fox până pe la Crăciun, după care părinții l-au luat înapoi acasă.

— Din ce cauză?

— Niciuna. Era un „război plictisitor”. Nu se întâmpla nimic. Mulți părinți și-au luat copiii înapoi. Pe urmă, după aprilie 1940, când nemții au intrat în Norvegia și Danemarca... atunci atmosfera s-a înfierbântat din nou. A urmat Dunkirk. Pe Billy mi-l amintesc fiindcă a venit la școala noastră o vreme și uneori ne jucam cu el. Era un băiat de treabă, dar

nu-și găsea locul printre noi. El era băiat de oraș. Nu se putea obișnui cu felul nostru de-a fi. Cred că tatăl lui lucra la un magazin de pantofi în Newcastle ori ceva de felul ăsta. Îmi aduc aminte că avea un accent din Richmond, pe care mulți din noi nu-l înțelegeau. Unii din copii îl luau în râs, dar el nu se supăra. Era destul de solid, așa că, dacă ar fi vrut, i-ar fi învățat minte, însă el nu-i lua în seamă. Era un copil tăcut și, pe cât îmi aduc eu aminte, cam retras. Dar era de treabă. Frumos îmbrăcat. Curat. Cred că în sufletul lui era foarte nefericit.

— De ce?

— Era singur, departe de casă, copiii își băteau joc de el... Cred că îi era dor de mama și tatăl lui, dar nu lăsa să se vadă. În plus, nimănui nu i-ar plăcea să stea la Kilnsgate împreună cu un netrebnic precum Fox.

— Dar Grace era și ea acolo. Și Hetty.

— Cred că da. Cel puțin o parte din timp. Cu toate astea...

— Ce-a fost la Kilnsgate în timpul războiului? Am aflat tot felul de lucruri, dar nu pot să-mi dau seama

dacă au sau nu o legătură cu ceea ce s-a întâmplat mai târziu.

— Cum adică?

— Mă refer la felul cum se înlănțuie lucrurile. Grace s-a întâlnit cu acest Billy cu puțină vreme înainte de moartea soțului ei. Îmi închipui că nu-l mai văzuse din 1939, când avea șapte ani. Apoi ea a fost plecată peste mări și țări. Mi-ai spus data trecută că pentru o vreme s-au instalat niște militari la conac, o chestie ultrasecretă.

— A, da. Nu te puteai apropia. Nici măcar nu puteai trece de la un capăt la celălalt al văii. Paznicii erau niște indivizi mătăhăloși, foarte ursuzi.

— Cum ai aflat?

— Ei, să nu crezi că n-am încercat să intrăm, a rânjit Wilf. De cele mai multe ori, atunci când dădeam târcoale pe acolo, soldații înțelegeau că ne jucăm și nu ne dădeau atenție. Cei mai mulți dintre ei erau aproape copii, un pic mai în vârstă ca noi. Până nu demult făceau și ei tot felul de năzbâtii. De obicei, ne goneau de acolo cu câteva înjurături și un zâmbet pe buze. Dar paznicii nu erau așa. Erau mai în vârstă și

mai afurisiți. Odată am descoperit o gaură în gardul de sârmă ghimpată, dar santinela ne-a găsit și ne-a gonit de acolo îndreptând pușca spre noi. Nu cred că ne-ar fi împușcat, dar ne-a speriat rău.

— Ai vreo idee ce se afla acolo?

— Nu. Era una din unitățile strict secrete. Vin și pleacă și nimeni nu le știe numele, nici măcar numărul. Din câte știu eu, niciunul din soldați n-a venit vreodată în oraș, așa cum făceau trupele regulate cantonate prin partea locului.

— Dar lumea vorbea, fără îndoială.

— A, da. Ne ziceam că e o operațiune specială. Ceva în genul lui James Bond. De fapt, cred că Ian Fleming chiar a avut o legătură cu ei.

La fel îmi spusese Ted Welland.

— Dar n-a aflat nimeni ce era acolo și nici n-a scăpat vreo vorbă?

Wilf a ridicat din umeri.

— Habar n-am. Făceau instrucție. Planuri de război. Ți-am spus că nu te puteai apropia.

— Să fi știut Billy ceva?

— Nu-mi pot da seama cum. Soldații au venit la

multă vreme după ce a plecat el de acolo. Știi ce, du-te să stai de vorbă cu bătrânul Bert Brotherton. Nu, pardon, nu te mai poate ajuta. S-a stins de multă vreme, la fel și fiul lui, Fred. Mai uit câteodată. Vorbește cu nepotul lui, poate știe ceva.

— Despre cine vorbești, Wilf?

— De vecinii tăi. Stau la ferma de la capătul drumului, peste deal. Pe cât știu, tot a lor este.

M-a cuprins un sentiment de vinovăție, gândindu-mă că nu mă dusesem să mă prezint vecinilor. Ei, dar nici ei nu veniseră să mă vadă.

— Și ce știi ei?

— Habar n-am, dar știu că la ferma lor a izbucnit o epidemie de febră aftoasă în 1942 și bătrânul Bert a dat vina pe cei de la Kilnsgate. Dar el a fost dintotdeauna cam pus pe hartă. Era mai cu seamă pornit împotriva lor. Îi învinuia și de dispariția lui Nat Bunting, pe cât am auzit. Așa era Bert.

Nat Bunting, mi-am amintit, era tânărul handicapat mintal care dispăruse din zonă în timpul războiului. Dar ce legătură ar fi putut el avea cu cele întâmplate?

— Spunea cum sau când?

— Nu. Uneori mai bătea și el câmpii.

— Știi cumva numele de familie al lui Billy?

— Nu-mi vine în minte. Noi îi spuneam Billy și-atât. Dar îmi aduc aminte de semnul din naștere. Umbla cu breton, ca să nu se vadă, numai că într-un an, când am început școala, ne-am trezit plini de lindini, luați poate de la unii din evacuării mai neîngrijiți. Ne-au obligat să ne radem în cap și asistenta medicală de la școală ne-a frecat căpășanile cu gaz, ca să scăpăm de păduchi. Mirosea de țigări se întorcea stomacul pe dos. Ei, și atunci când și-a tuns părul am văzut cu toții semnul din naștere, așa cum se vedea și când, militar fiind, era obligat să se tundă scurt. Cred că atunci l-a văzut cineva împreună cu Grace. Atunci, la școală, Billy se simțea foarte stânjenit și ținea mai tot timpul șapca pe cap, până când a scăpat de lindini și părul i-a crescut la loc. Pun pariu că de el era vorba.

Am băgat mâna în buzunar și am scos iPhone-ul. Reușisem să descarc fotografiile și textul pe care mi le dăduse Louise și i-am arătat lui Wilf fotografia lui

Grace și a băiatului în grădina conacului Kilnsgate.

— Țsta e Billy?

Wilf s-a uitat admirativ la iPhone.

— Ce chestie deșteaptă, a zis, Da, ăla e Billy. Judecând după vreme, cred că a fost făcută la puțin timp după ce a venit el aici, înainte să înceapă școala. În septembrie 1939. A fost o vară lungă și frumoasă. Țla este Billy și aia este Grace. Dar știați deja.

— Ce voia Billy de la Grace după atâția ani?

— N-am idee. Poate că era prin apropiere și a trecut să-i spună salut sau la mulți ani? Era în uniformă. Poate că își făcea stagiul militar la garnizoana Catterick. Poate că-l trimiteau la război și venise să-și ia rămas-bun.

— Ce război?

— Întotdeauna e un război pe undeva. În Coreea, în Kenya. Eu unul am fost în Cipru.

— Atunci înseamnă că i se poate da de urmă. Trebuie să fie în vreun registru.

— Probabil. Evacuarea a fost o operațiune majoră, dar s-a desfășurat cam haotic. Ar fi trebuit să fie organizată de la centrele de plasament, unde încercau

să țină prietenii, frații și surorile, dar și colegii de școală la un loc. Numai că nu mergea întotdeauna așa, a zis Wilf și a mai sorbit din bere. Unii spuneau că pe alocuri a semănat cu piețele de sclavi din timpul romanilor. Fermierii veneau și alegeau băieții mai zdraveni, mai rezistenți, care puteau să-i ajute la muncile câmpului, iar familiile de la oraș alegeau fete tinere care să le facă gospodăria. Fruntașii locali căutau copii curați, frumos îmbrăcați, bineînțeles. Registru zici? Nu știu. De pildă, trebuie să fi fost un funcționar care se ocupa de plasarea copiilor. Dar cred că nu știi la ce te înhami dacă vrei să găsești registrele după atâta vreme.

— Știu pe cineva care m-ar putea ajuta, am zis mai mult pentru mine însumi.

Am văzut că Heather se uita spre mine, încruntată. Era oare supărată că stătusem atâta vreme de vorbă cu Wilf, sau se cam încingeau lucrurile pe acolo? I-am zâmbit. S-a strâmbat la mine și s-a întors spre Melissa și cei din jur.

— Ei, s-ar putea să te ajute ziarea.

— Cum adică?

— S-a întâmplat ca Billy să fie primul evacuat venit aici. Nu vreau să spun că a venit singur, era un tren întreg de copii, dar oficial s-a anunțat că el e primul, și vestea a făcut senzație. Doctorul Fox și soția lui voiau să dea un exemplu, înțelegi, să fie primii care luau acasă un copil evacuat din oraș. Cred că bătrânul Foxy își închipuia că așa se cuvine la rangul lui, plus că funcționarul de la centrul de plasament era pacientul lui. Îmi închipui că-l aștepta o injecție dureroasă dacă nu făcea cum i s-a cerut. Nu e nevoie să-ți spun că ar fi putut lua douăzeci de copii, ba chiar mai mulți, în hărăbaia lor de casă. Ei, nu, preabunul doctor n-a vrut decât unul. Unul drăguț, bineînțeles. Și primul. L-a luat pe Billy. Oricum, n-a fost o nepotrivire așa de mare cum s-a întâmplat în alte cazuri. Dacă doctorul n-ar fi fost atât de influent, s-ar fi putut trezi acasă cu o jumătate de duzină de copii de prin mahalale, iar Billy cine știe unde ar fi ajuns. În orice caz, într-un ziar a apărut o poveste despre Billy. Cu fotografie. Poate că te-ar ajuta.

— În ce ziar?

— Nu știu sigur, dar trebuie să fi fost Northern Despatch sau Northern Echo. Astea le cumpăram atunci.

— Ce dată era?

— Ei, cum să știu așa ceva? E treabă de acum șaptezeci de ani, ce Dumnezeu! Da' țin minte că era începutul lui septembrie, nu multă vreme după ce s-a declarat războiul. N-ai prea mult de căutat.

Am auzit un geamăt de durere și zgomot de sticlă spartă venind dinspre bar.

— Ți-am zis că se lasă cu scandal, a făcut Wilf.

M-am întors și am văzut-o pe Melissa răsucind brațul tatuat al lui Frankie Marshall spre spate, până l-a făcut să pună obrazul pe șervetul ud de pe tejghea. Un pahar se răsturnase și se rostogolise pe jos. Tânărul barman nu știa ce să aleagă: să facă ceva, sau să se țină deoparte de teamă? Melissa s-a aplecat și a șoptit ceva la urechea lui Frankie. Acesta a făcut semn din cap că da, atât cât putea face semn cineva în situația lui, și atunci Melissa i-a dat drumul. El s-a îndreptat, a aruncat o privire cruntă în jur, și-a luat haina și a tulit-o afară. Vreo doi dintre ciracii lui au

pufnit în răs când ușa s-a închis în urma sa. Până să apuce vreunul să zică ceva, Dave s-a repezit la bar și a comandat un rând de băuturi pentru toată lumea. Ideea a fost întâmpinată cu chiote, incidentul a fost dat uitării, barmanul a măturat cioburile și distracția a reînceput. Nimeni n-a mai îndrăznit să le inoportuneze pe Melissa ori Heather, ba chiar unii din indivizi le priveau cu oarecare teamă amestecată cu admirație. În seara aceea, cred că Melissa a cucerit câteva inimi, iar Dave era probabil invidiat de toți bărbații din oraș. Îmi aduc aminte chiar că m-a întrebat odată, nu cu mult timp în urmă: „Ce-o găsi la mine, un evreu mic de stat, gras și cu chelie?” N-am știut ce să-i răspund atunci și n-aș ști nici acum. Dragostea are legile ei.

N-am mai rămas mult la cârciumă. Incidentul ne cam dezumflase entuziasmul și oricum băusem mai mult decât am fi avut nevoie. Ideea de a face turul cârciumilor n-a mai părut atât de îmbietoare, cum de fapt mă și așteptasem. I-am mulțumit lui Wilf pentru conversație și i-am urat la mulți ani, după care am plecat împreună cu Dave, Heather și Melissa în

căutarea unui taxi.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o pe Melissa în timp ce traversam piața, având grijă să nu alunec, dar mai ales uitându-mă în jur, în caz că Frankie Marshall se întorsese cu întăriri.

— M-a apucat de un sân, a răspuns ea. Voia să vadă dacă e natural.

— N-ar fi primul, a zis Dave.

Melissa l-a înghiontit în joacă.

— Da, numai că n-a făcut-o delicat.

A luat-o pe Heather de braț și au început să cânte Năbădăile dragostei tocmai când ne-am urcat în taxi. Dave și cu mine le-am făcut semn să tacă, măcar că taximetristul era unul din ăia care le-au văzut pe toate la viața lor. Atâta vreme cât nu vomitam pe tapiteria scaunelor – ceea ce ne-ar fi costat 50 de lire, potrivit unui anunț lipit pe geam –, lui nu-i prea păsa ce facem sau spunem.

— Cei mai mulți din prietenii tăi au fost gentlemen adevărați, i-a spus Melissa lui Heather. M-am simțit foarte bine cu ei.

— Îmi pare bine, a zis Heather, încântată de

complimentul Melisei.

N-a vrut să se întoarcă la Kilnsgate, mai ales că Jane și Mohammed erau și ei acolo. Am înțeles-o. Am stabilit să ne întâlnim peste două zile și am lăsat-o la mănăstire. În timp ce taxiul ne ducea la Kilnsgate, Melissa a ațipit cu capul pe umărul lui Dave, iar eu am întors pe o parte și pe alta cele aflate de la Wilf Pelham. În primul rând, ar trebui să mă duc să stau de vorbă cu vecinul. Apoi mai era și Billy, băiatul evacuat. Nu-mi dădeam seama în ce fel, dar poate că tocmai el era veriga lipsă în toată povestea asta. Mă rugam la Dumnezeu să-l găsesc în viață și să vrea să-mi spună pentru ce se văzuse cu Grace cu puțin timp înainte de moartea soțului ei.

21.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), februarie-martie
1942.

Insula Sinkep, Sumatra

SÂMBĂȚĂ, 28 FEBRUARIE 1942

Am aflat ceva mai târziu că ne-a găsit o barcă de pescari, pe noi, cei trei rămași pe plută. Ne-au crezut morți, dar ne-au luat totuși la bord. Îmi amintesc ca prin ceață ce s-a întâmplat după aceea. Acum suntem într-un spital olandez, în orașul Daboh de pe insula Sinkep, în largul coastelor Sumatrei.

Ieri, când și-a făcut vizita obișnuită, doctorul mi-a spus că japonezii vor ajunge în scurtă vreme aici și că, dacă voiam să am vreo speranță de scăpare,

trebuie să fac călătoria până la Padang, pe coasta de vest a Sumatrei, unde s-ar putea să găsesc o navă britanică. A adăugat că, după el, mi-am revenit îndeajuns cât să pot călători, fiindcă insolația pe care o suferisem nu era atât de gravă. În schimb, cele două tovarășe ale mele de pe plută, două femei civile ai căror soți rămăseseră în Singapore, nu erau în stare să vină cu mine. Mi-a recomandat să mă feresc de soare, să-mi protejiez pielea, căci suferisem niște arsuri îngrozitoare și pielea încă se mai jupuia.

Cu toate că nu doream să le părăsesc pe cele două tovarășe care supraviețuiseră împreună cu mine, doctorul a stăruit, spunându-mi că ar fi o nesăbuintă din partea mea să mai aștept. Am plecat pe furiș, simțindu-mă o trădătoare, și am călătorit împreună cu câteva infirmiere olandeze și australiene care abia așteptau să scape de atrocitățile la care se dedau japonezii, despre care auzisem în Singapore.

A fost o călătorie lungă, de peste trei sute de mile, făcută în mare parte cu mașina și cu barca. Câțiva băieți din Garda Națională, care se pregăteau vitejește să țină piept forțelor japoneze, ne-au dus cu mașina

peste ultimul lanț muntos.

Când în cele din urmă am ajuns la Padang și am văzut portul înțesat de militari și civili, într-o harababură de nedescris, mi s-a strâns inima. Pe mare nu se vedea niciun vas. În noaptea aceea am dormit pe chei și am visat că alunec în apă.

DUMINICĂ, 1 MARTIE 1942

Cu toate că se zvonea că japonezii au debarcat în Java și chiar mai aproape de noi, pe coasta de est a Sumatrei, azi-dimineață am văzut trei vase intrând în port. Mi-a venit în minte colinda de Crăciun⁴⁰, deși Crăciunul a trecut demult și nici eu nu mai sunt creștină. Poate că unora apariția navelor li s-a părut o minune, eu însă cred că a fost ori noroc, ori bună organizare. În orice caz, au luat la bord toți refugiații din port. Eu am putut să mă alătur unui grup de femei aflate pe una din navele Marinei Regale, care venise aici să facă plinul și să completeze proviziile de apă și mâncare după o grea bătălie purtată pe Marea

Javei. Am ridicat ancora de îndată ce s-a lăsat întunericul. Vasul se îndreaptă spre Bombay, unde mă voi putea prezenta la o unitate spitalicească și voi putea îndeplini toate formalitățile pentru a fi trimisă acasă.

MARȚI, 3 MARTIE 1942

Apa este tot raționalizată, însă nu mă pot plânge. Bem apă în fiecare zi, iar mâncare avem din belșug. Când i-am spus căpitanului că sunt infirmieră militară, m-a trimis pe loc în salonul pentru bolnavi. Sunt aici mulți soldați răniți în bătălia care a avut loc recent. Trebuie să le schimbăm bandajele, să le supraveghem perfuziile, ca să nu mai spun că unul sau doi dintre ei au infecții grave. Mai avem la bord și o seamă de civili suferind de deshidratare, insolație sau epuizare. Mă bucur că pot lucra din nou, cu toate că obolesc repede și mă simt nu știu cum, parcă n-aș fi eu însămi.

Infirmierele australiene cu care lucrez sunt niște fete minunate. Au suferit foarte mult, la fel ca mine;

s-au aflat pe nave care s-au scufundat, altele au fost cât pe ce să fie prinse de japonezi, și cu toate astea se poartă ca și cum n-ar avea nicio grijă și țin capul sus în fața tragediei prin care trecem. Ce n-aș da să fiu și eu ca ele! Unele au fost în Hong Kong chiar înainte să fie capturat și povestesc lucruri îngrozitoare despre atrocitățile comise de japonezi. Mă cutremur când mă gândesc la Kathleen și la Doris și mă îngrozesc gândindu-mă că Stephen a fost probabil ucis laolaltă cu ceilalți bărbați.

Îmi pare bine și că m-am reîntâlnit cu câțiva cunoscuți de pe fosta Kuala. Seara petrecem multă vreme împreună pe punte, povestind prin ce am trecut. Cel mai bine mă simt însă când stau singură pe punte, sprijinită de balustradă, și privesc luna oglindită în apă. Văzând atâta frumusețe, uit de toate, chiar și de Brenda, Kathleen, Doris și Stephen. Nu mă mai gândesc la ei, ci îmi las mintea să plutească pe apă, asemenea unui nufăr scaldat în lumina lunii.

IANUARIE 2011

În ianuarie, vremea s-a stricat din nou, după ce se dezghețase oarecum. Iar când ninge în Kilnsgarthdale, după cum am aflat în decembrie, situația e cam tot la fel ca pe vremea lui Grace Fox. Școlile s-au închis din nou, oamenii și-au abandonat mașinile pe șosele, iar autoritățile locale s-au descurajat chiar din prima zi. N-au mai mers trenurile, n-au mai mers autobuzele. Drumul până la casa mea a fost blocat și n-am putut ieși din casă timp de trei zile. N-am reușit nici măcar să iau legătura cu fermierul care mă ajutase data trecută, fiindcă plecase în Maldive să-și petreacă vacanța – cel puțin așa mi-a spus persoana care mi-a răspuns la telefon. Din fericire, aveam o grămadă de provizii rămase de la Crăciun, așa că nu-mi era teamă că o să mor de foame sau de sete, și de mers nu trebuia să merg nicăieri. Oaspeții mei plecaseră înainte de Anul Nou, pe care l-am petrecut în liniște acasă, împreună cu Heather. Melissa mi-a spus că este o persoană agreabilă, ceea ce m-a încântat, iar Jane mi-a mărturisit că se bucură să mă vadă mai fericit și liniștit decât fusesem în ultima vreme.

Fusese minunat să petrec câteva zile cu Dave,

Melissa, Jane și Mohammed, dar m-am bucurat să fiu singur în casă după ce au plecat. Simțeam lipsa tăcerii, a nopților în care vedeam film după film, voiam să nu mai fiu obligat să mă bărbieresc în fiecare dimineață, îmi doream să stau în halat și papuci și așteptam ca Heather să petreacă o noapte împreună cu mine. Nu cred că Jane ar fi avut ceva împotriva dacă am fi dormit împreună, dar nu poți fi niciodată sigur, iar Heather zicea că ea nu s-ar fi simțit bine. Nu-i făceam vină, dar asta însemna că aveam multe de recuperat în noaptea Anului Nou.

În a doua zi de prizonierat, stăteam în fața ușilor de sticlă care dădeau spre grădina din spatele casei și priveam afară. Ramurile copacilor erau acoperite de zăpadă, îndoite sub greutatea ei, pădurea părea un hățiș negru într-o lume albă. În timp ce se însera și umbrele se lungeau, m-am gândit la noaptea de cu cincizeci și cinci de ani în urmă, când Grace, Ernest, Alice și Jeremy, așezați la masă, și-au dat seama că nu vor avea cum să plece. M-am gândit și la zilele care au urmat, când s-au trezit închiși în casă, cu un cadavru la etaj.

Pe măsură ce zilele treceau și zăpada acoperea ușile de sticlă, am pierdut noțiunea timpului. Dormeam când mă simțeam obosit, mâncam când îmi era foame. Țineam focul aprins mai tot timpul, până am consumat aproape toată provizia de lemne. Mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului lucrând la sonata mea. După cum mă așteptam, „Tema lui Grace” a devenit sufletul emoțional și melodic al sonatei, leitmotivul ei și baza variațiunilor din toate cele patru părți. Încă mai aveam mult de lucru, mai ales la partea finală, „allegro”, unde tempoul îmi dădea bătaie de cap. Dar per ansamblu eram mulțumit de ceea ce făcusem.

În restul timpului, m-am uitat la filme: Sunset Boulevard, Podul peste râul Kwai, Privirea care ucide, Idolul căzut. Telefonul și internetul încă funcționau, la fel ca data trecută, așa că nu eram complet rupt de lume, așa cum fuseseră Grace și ceilalți. Am vorbit cu Heather, cu Louise, cu Jane care ajunsese în Baltimore și cu Dave care se afla în Los Angeles. Louise mi-a promis că mă va ajuta să dau de urma lui Billy, cu condiția să mai aflu câteva amănunte. Am

încercat pe internet și, cu toate că am găsit multe informații despre evacuați în general, inclusiv vreo două povești care mi-au întărit unele bănuieli, n-am dat de nimic în legătură cu Billy. Pe de altă parte, am descoperit că Biblioteca Darlington avea o colecție impresionantă de ziare, printre care Northern Despatch, Northern Echo și Darlington and Stockton Times. Aveam de gând să dau o fugă până acolo de cum se îndrepta vremea.

Oricât m-am străduit, n-am găsit nimic despre ce se petrecuse la conacul Kilnsgate în timpul războiului, despre unitatea de operațiuni speciale sau alt grup militar care ar fi rechiziționat locul. Nu exista nicio referire la Nat Bunting sau la epidemia de febră aftoasă. Am găsit însă o carte despre unitățile de operațiuni speciale, intitulată Vocile uitate ale războiului secret, pe care am comandat-o la librăria Castle Hill. Mă îndoiam însă că am să dau peste cine știe de informație senzațională acolo. Războiul a oferit acoperire perfectă pentru diverse operațiuni secrete nu tocmai curate, și nici măcar cea mai urâtă dintre ele nu este menționată în arhive. Singura speranță

rămânea un martor ocular și o poveste credibilă. Mi-am adus aminte că mă îndepărtam de teoria principală pe care o construisem în legătură cu Grace și Billy, că, oricât de interesantă părea, nu era decât o pistă secundară.

În cele din urmă, ninsoarea s-a oprit și a ieșit soarele. De la fereastra camerei mele, valea înzăpezită sclipea atât de tare în soare că aproape nu o puteai privi. Micul pod de piatră și cuptorul de var erau complet troienite, arătând doar ca niște umflături sub stratul gros de nea. În orice parte mă uitam, peisajul era de un alb orbitor.

A mai durat încă o zi până am auzit motorul plugului de zăpadă croindu-și drum prin vale. Bineînțeles, plugul n-a dezăpezit decât drumul. Aleea din fața casei a căzut în sarcina mea. Până am curățat-o și am scos și mașina de sub zăpadă, ceea ce mi-a luat o după-amiază întreagă, eram atât de obosit că nu mă simțeam în stare să mai merg nicăieri. Am sunat-o pe Heather, care a venit seara cu mâncarea indiană după care tânjeam și cu ziarele din săptămâna dinainte. Mi-a povestit că se merge cu

mare greutate pe drumurile din oraș și împrejurimi, că mașinile derapau la tot pasul. Poliția avea de anchetat un mare număr de accidente. Pe deasupra, pe șoseaua A1 era un ambuteiaj imens. A66, principala arteră est-vest din zonă, era bineînțeles închisă.

În zilele următoare, temperatura a fluctuat în jur de zero grade. A fost mult mai rău decât la Crăciun, fiindcă ziua zăpada se topea până ajungea un fel de mocirlă, iar noaptea îngheța la loc, formând creste ca niște lanțuri muntoase în miniatură. Trotuarele nefiind curățate, oamenii cădeau și își rupeau brațele sau picioarele. Cei care puteau stăteau acasă. Multe instituții, între care și bibliotecile, erau închise.

La două zile după vizita lui Heather, m-am aventurat și eu la Richmond, mergând cu foarte mare grijă. Nu mai suportam să stau în casă și aș fi riscat orice doar ca să beau o bere într-o cârciumă plină de lume. Ca să nu mai spun de un prânz în compania lui Heather.

Am cumpărat un ziar, am luat o halbă de bere și m-am așezat la o masă din sala mare a „Leului

negru”, unde urma să mă întâlnesc cu Heather. Focul trosnea în cămin. Localul era mai liniștit decât mă așteptasem. Nu erau nici turiști, nici localnici ieșiți la plimbare. Știrile din ziar erau în mare parte cu referire la vreme – o obsesie a englezilor, după cum începeam să înțeleg – și în rest la chestiuni economice – scăderea vânzărilor înainte de Crăciun, din cauza vremii, desigur. Ici și colo găseam câte o știre despre o încăierare sau chiar un masacru pe vreun continent îndepărtat. În Statele Unite nu se întâmplase nimic demn de atenție, pe cât se părea, cu excepția unei furtuni de zăpadă care devastase țărmul de est – nimic nou pentru cei din Boston sau New York.

Heather a intrat tremurând de frig și, după ce și-a scos paltonul lung până la glezne, s-a așezat lângă foc să se încălzească. Avea bujori în obraji, cu toate că eram sigur că nu-mi va mulțumi pentru un astfel de compliment. Era foarte sensibilă când venea vorba de tenul ei. Nu-i plăcea nici măcar să-i admir pistruii, așa că n-am scos o vorbă. M-am dus la bar și i-am adus o vodcă cu tonic, în timp ce ea studia meniul

scris pe tabla de deasupra căminului. Până la urmă a cerut un cârnat de vânat, iar eu am luat cotlete de miel.

— Și cum te simți să fii iarăși printre oameni? m-a întrebat zâmbind.

— Să știi că nu mai aveam mult și o luam razna singur acolo.

— Omul întors la rădăcinile lui primitive. Mda. Nu era o perspectivă prea plăcută. Dar acum te simți bine?

— Da, și berea mă va vindeca de tot.

— L-ai găsit pe evacuat?

— Pe Billy? Nu. Biblioteca e închisă din cauza vremii ăsteia blestemată.

— Eu tot nu înțeleg ce crezi că ți-ar putea spune.

— Am o teorie.

— Alta?

— Să presupunem că Grace e vinovată. Că și-a ucis soțul.

— Păi atunci nu văd de ce să mai continui. Credeam că voiai să dovedești nevinovăția scumpei tale Grace. Credeam că ai decis deja că nu ea l-a

omorât.

— Așa e. Și încă mai vreau să dovedesc. Pe de altă parte, vreau și să aflu adevărul.

— Nu crezi că a ieșit la iveală la proces?

— Bineînțeles că nu. Cred că Louise a exprimat cel mai bine situația când a zis că jurații o visau noaptea pe Grace și erau furioși pe ei înșiși din cauza asta, așa că au declarat-o vinovată. Numai că nu pot dovedi. Nu pot dovedi că Ernest Fox a murit de moarte bună.

— Și teoria? Altă variantă care ar fi? Că a avut un motiv nobil?

— Cam așa ceva, am zis cu voce joasă.

Nu era nevoie, fiindcă eram singuri în sală și televizorul se afla chiar deasupra barului, dar anumite gânduri nu le spui cu glas tare. Am tăcut, cântărindu-mi vorbele înainte să le rostesc:

— Dar dacă Ernest Fox a abuzat de copil? Dacă era cumva pedofil?

Heather m-a privit îngrozită.

— Poftim?

— Nu e ceva chiar atât de neobișnuit, dacă stai să te gândești. Băiatul, Billy, trebuie că a ținut minte.

Oamenii ascund astfel de secrete chiar și de ei înșiși. Când a fost luat la Catterick să-și facă serviciul militar, s-a gândit să se vadă cu Grace și să-i povestească ce-și adusesese aminte.

— Și ea să-l fi crezut? Așa, fără nicio dovadă?

— M-am gândit și la asta. Dacă Grace i-a dat crezare, atunci înseamnă că și ea bănuia ceva, dar nu voia să recunoască nici în sinea ei că trăise atâția ani cu un pervers. Aveau un fiu, de șapte ani...

— Doar nu vrei să spui că Ernest Fox a abuzat și de fiul lui?

— Zic că este posibil. Sau că Grace începuse să bage de seamă felul în care se purta cu băiatul, cum îl privea... Era un motiv de îngrijorare pentru ea.

Heather a clătinat din cap.

— Nu știu, zău, Chris. Parcă prea e de tot. Cred că inventezi prea multe lucruri. N-ai nici cea mai mică dovadă.

— De ce crezi că aș putea avea? Dar nu vrei totuși să accepți că e posibil, măcar teoretic?

Chelnerul ne-a adus ce comandaserăm și ne-am apucat să mâncăm. Heather și-a dat părul pe spate.

— O mulțime de lucruri sunt posibile, a zis, dar asta nu înseamnă că se și întâmplă. Dacă ești în căutare de teorii bizare, nu e nevoie să cauți așa departe.

— Cum adică?

— Poate că l-a ucis fiindcă a abuzat de ea însăși. La asta te-ai gândit? Sau poate că s-a sinucis?

— La vremea aceea, lumea se ferea să vorbească de pedofilie. Și nimeni n-ar fi suspectat un doctor, cu atât mai puțin pe Ernest Fox, care era un stâlp al societății.

— Atunci de ce n-a spus Grace nimic polițiștilor?

— Întâi de toate, pentru că n-ar fi crezut-o, apoi pentru că nu putea dovedi, și chiar dacă ar fi izbutit, ar fi fost o rușine prea mare pentru ea și fiul ei.

— Crezi că e mai rușinos decât să știi că tatăl tău a fost ucis de mama ta, care apoi a fost spânzurată? Să mă ierți, Chris, dar eu cred că e mult mai rușinos.

— Mă îndoiesc că a fost un gest pe de-a-ntregul rațional. Iar apoi, nu se aștepta să fie prinsă!

— Ori era irațională, ori era calculată. Amândouă nu se poate.

— Ba se poate. Unii oameni fac lucruri perfect raționale atunci când sunt supărați sau tulburați.

— Chiar și așa, dacă ajungi la concluzia că Grace Fox l-a omorât, atunci trebuie să recunoști că jurații au avut dreptate și să lași baltă povestea asta. Te obsedează, îți mănâncă viața.

— Nu tocmai. Vreau pur și simplu să știu. Mai am vreo două lucruri de făcut înainte să mă satur de povestea asta, și am să le fac. Pentru început, am să dau de urma lui Billy.

Heather mi-a aruncat o privire din acelea pe care le păstra pentru cazurile fără speranță.

— Măcar ești tenace, trebuie să recunosc. Ce-ar fi să mai luăm un pahar?

Două zile mai târziu, când am pornit spre Darlington, șoseaua A1 era curățată, însă unele din drumurile de țară și aleile care duceau la locuințe erau tot acoperite de zăpadă și gheață și de aceea cu greu puteai circula pe ele. Era o zi cenușie; discul soarelui, învăluit în ceață, abia răzbătea prin stratul gros de nori. În oraș doar puțini oameni se

aventuraseră pe străzile acoperite pe alocuri de zăpadă topită și chiar de petice de gheață. Nu fusesem prea des în Darlington și nu prea știam unde aș putea lăsa mașina, așa că m-am îndreptat spre parcajul în aer liber din centrul orașului. Nici măcar aici nu reușiseră să curețe complet zăpada, de aceea nu mi-a fost ușor să fac parcare cu spatele fără să derapez.

Biblioteca, aflată în partea din spate a Centrului CornHill, era o clădire veche de cărămidă roșie, asemănătoare cu școlile de provincie de la sfârșitul epocii victoriene. Telefonasem cu o zi înainte și reușisem să închiriez un cititor de microfilme. Mi s-a spus că în mod normal aș fi avut de așteptat ceva vreme ca să-l pot închiria, dar că acum, din cauza vremii, nu erau prea mulți amatori. În sfârșit aveam de ce să mulțumesc vremii!

Bibliotecile de azi sunt foarte diferite de cele din copilăria mea. În Armley, unde am crescut, mă duceam aproape în fiecare zi la bibliotecă, mai ales fiindcă eram îndrăgostit de Yvonne, o bibliotecară ce-și purta părul strâns într-un coc în formă de stup.

Biblioteca avea un miros al ei, care mi se părea irezistibil, un amestec de hârtie, clei, lac, cerneală și Yvonne însăși. Cât despre Yvonne, ea avea un fel atât de blând de a se purta cu cărțile că te fermeca. Astăzi biblioteca se numește Centrul cu de toate. Oamenii vin aici mai degrabă să ceară sfaturi privind alocațiile pentru locuințe, să-și plătească impozitul municipal sau să joace jocuri pe internet decât să împrumute cărți. Dacă ne gândim la felul cum merg bibliotecile în ziua de azi, cea din Darlington n-o ducea rău. Avea multe rafturi de lemn vechi, un miros specific, plăcut, iar Jean, una din bibliotecare, era deosebit de amabilă, chiar dacă nu avea un coc în formă de stup. M-a condus la locul unde se aflau cititoarele de microfilme și mi-a pus la dispoziție colecția de Northern Despatch și Northern Echo.

Deoarece știam că Billy ajunsese în Richmond în septembrie 1939, nu mi-au trebuit mai mult de zece minute ca să dau de știrea înghesuită pe o pagină din Northern Despatch, între o relatare despre cum Oficiul poștal vopsește partea de sus a cutiilor poștale cu o vopsea gălbuie, care permite detectarea gazului

asfixiant, și un avertisment la adresa celor care nu respectă consemnul de camuflaj, împotriva cărora urmau să se ia măsuri și mai severe. Lângă text era și o fotografie alb-negru, destul de proastă, dar era același băiat cu care Grace fusese fotografiată în grădina conacului Kilnsgate, aceeași frunte încruntată și expresie neîncrezătoare sub freza blondă.

Familia doctorului Ernest Fox, proprietarul conacului Kilnsgate de lângă Richmond, și-a adăugat încă un membru. Este vorba de un băiat de șapte ani, Charles „Billy” Strang, primul evacuat găzduit oficial în fermecătorul oraș din Yorkshire. Billy va locui împreună cu doctorul Fox și soția acestuia și se va bucura fără îndoială de atențiile lor, ca să nu mai vorbim de faimoasele plăcinte și prăjituri pregătite de bucătăreasa și menajera familiei, Hetty Larkin, originară din satul Ravensworth. „E un băiat foarte drăguț”, a spus tânăra Hetty. „Sărăcuțul de

el, ți se rupe inima când vezi cât duce dorul mamei și tatălui, dar domnul doctor și soția dumnealui fac tot ce pot ca băiatul să se simtă ca acasă. Cu toții facem tot ce putem.”

„Ne facem datoria și atât”, a declarat doctorul Fox cu modestia care îl caracterizează. „Nu e cazul să faceți caz de acest gest. Dacă ne stă în putere să-i salvăm pe acești bieți copii de bombardamentele care vor fi cu siguranță îndreptate asupra zonei urbane Tyneside și a altor regiuni industriale sau navale, atunci se cuvine să ne străduim.” Soția doctorului, doamna Grace Fox, a adăugat: „Suntem încântați că stă cu noi. Este un copil fermecător, politicos, manierat, nici nu simți că se află în casă.”

Cât despre Billy, oare ce avea el de spus despre această schimbare din viața lui? Când a fost întrebat de reporter, a răspuns că e un loc interesant, plin de flori și

animale cum nu mai văzuse până atunci și că, dacă plecând de acasă pentru câtva timp îi va ajuta pe soldați să se lupte mai bine cu monstrul de Hitler, atunci era bucuros să contribuie și el. Bravo ție, Billy!

Asta era tot. Trebuie să recunosc că am fost dezamăgit. În afară de numele de familie, Strang, și de faptul că venea din Newcastle, n-am găsit niciun lucru pe care să nu-l fi știut deja. Era un articol de propagandă și nimic mai mult. Totuși, dacă țineam seama de cele povestite de Wilf, și anume că tatăl băiatului lucra într-un magazin de pantofi pe Strada Mare din Newcastle, poate că ajungeam undeva. Pe deasupra, Strang mi se părea un nume destul de neobișnuit.

Am mai răsfoit ziarele, dar n-am mai găsit nimic legat de Billy. Gândindu-mă că reporterul mai scrisese o știre și atunci când Billy plecase, am căutat prin numerele de la Crăciun și din prima parte a lui ianuarie 1940, dar din nou n-am dat de nimic. Pe cât se părea, doar sosirea lui ca prim evacuat în zonă

fusese considerată demnă de interes. Speram că Louise va putea da de un fir plecând chiar și de la acest minim de informații.

Fiindcă tot eram acolo, am căutat prin microfizele din 1941 și 1942 ceva referitor la o epidemie de febră aftoasă sau la dispariția lui Nat Bunting. Poate că trecusem prea repede peste text, însă n-am dat de nicio referire la vreunul din aceste incidente. Mi-a trecut prin cap să caut relatările procesului făcute de ziare, care probabil se aflau în biblioteca de studiu din Leeds, dar până la urmă mi-am zis că tot ce era de știut se afla în relatarea lui Morley. De fapt, nu mă mai interesa atât procesul, cât Grace însăși.

Pe drumul de întoarcere de la Darlington, m-am hotărât să fac o vizită vecinilor mei, alde Brotherton. Wilf îmi spusese că ei ar putea ști ce se petrecuse la Kilnsgate în timpul războiului, și nu era un efort să merg până acolo. Am oprit la capătul aleii care ducea spre casă și am traversat curtea înghețată a fermei. Doi collie mă lătrau dând din coadă. Casa nu era mare, dar pe lângă ea mai erau câteva dependințe –

hambare, staule și altele, împreună cu un coteț de găini. Auzeam mugete de vaci și simțeam mirosul tipic de fermă.

Chiar când dădeam să ciocănesc, un bărbat de vreo patruzeci de ani a deschis ușa. Fără îndoială că auzise câinii lătrând. Era îmbrăcat cu un pulover gros la baza gâtului și blugi. Sub claia de păr negru, buclat, sprâncenele negre se îmbinau la rădăcina nasului. M-a privit întrebător și m-am prezentat. Atunci a zâmbit, mi-a întins mâna și m-a poftit în casă.

Nici n-am intrat bine că alt câine, un fel de corcitură, a venit în goană și a început să sară cu labele pe mine. L-am mângâiat, l-am lăsat să mă lingă pe mână și s-a potolit. Câteva pisici se furișau primprejuri și doi copii, așezați pe podeaua acoperită de cuburi și felurite jucării, mă priveau cu ochi mari. Unul părea să aibă doi ani, celălalt, vreo patru. Apoi a intrat o femeie, ștergându-și mâinile pe un prosop.

— Scuzați deranjul, a zis. Nu așteptam musafiri.

I-am zâmbit.

— Îmi cer scuze că vin așa, neanunțat, dar m-am hotărât în ultimul moment. De multă vreme aveam de

gând să vin să vă salut. Înțeleg că sunteți doamna Brotherton?

— Pe mine mă cheamă Jill. Iar pe soțul meu, Tony. Pofțiți în camera de zi și luați loc. Doriți o ceașcă de ceai sau...

— Ar fi grozav, am răspuns. Doar cu lapte, fără zahăr.

Am urmat-o în camera simplu aranjată, cu o canapea și două fotolii cafenii, o măsuță de cafea cu blatul de sticlă și un televizor în colț. Câinele a venit după mine, apoi s-a întins pe jos și s-a apucat să se lingă. Tony Brotherton s-a așezat, iar Jill s-a dus să facă ceaiul.

— Îmi cer scuze că nu v-am făcut o vizită până acum, am început eu. Nu prea sunt obișnuit să locuiesc la distanță atât de mare de vecini. De la mine de acasă nici măcar nu se vede casa voastră.

Tony Brotherton a izbucnit în râs.

— Te obișnuiești. De fapt, și noi trebuie să ne cerem scuze. Prin părțile astea se zice că trebuie să treacă zece ierni până să vină vecinii să stea de vorbă cu tine, dar să știi că nu-i adevărat. Am avut multă

treabă – pregătirile de Crăciun și câte altele. Ne-a mai încurcat și vremea...

— Da, vremea.

Am vorbit puțin despre vreme, până când Jill s-a întors cu o tavă pe care pusese cănila de ceai și o farfurie cu biscuiți. Era o femeie vânjoasă, cu păr roșcat tuns scurt și fața arsă de soare. Era îmbrăcată tot în blugi și pulover și era aproape la fel de înaltă ca bărbatul ei. Privind-o, îți ziceai că se descurcă în orice situație apărută la fermă.

Eu doream să aduc vorba de lucrurile care mă interesau, ca să mă pot întoarce la Kilnsgate să-i telefonez Louisei și să o pun pe urma lui Charles Strang, însă îmi dădeam seama că mai întâi trebuie să port o discuție politicoasă cu gazdele și să răspund la întrebările pe care mi le puneau cu privire la ceea ce fac și altele asemenea. Chiar n-am găsit nicio cale să aduc vorba despre război, așa că m-am interesat de istoria fermei și proprietarii care se succedaseră acolo.

— A aparținut dintotdeauna familiei, a zis Tony. Știu că în ziua de azi pare demodat, însă nouă ni se pare firesc așa. A fost o vreme când mi-a venit să o

vând și să mă mut la oraș, dar Jilly m-a făcut să mă răzgândesc. Într-o zi va aparține micului Gary, a încheiat el.

— Și fratele lui?

— Fiul cel mare moștenește casa, a zis Tony.

Aș fi vrut să-i spun că nu e corect, mai ales dacă fiul cel mare nu vrea să devină fermier, în schimb cel mic și-ar dori acest lucru, dar mi-am dat seama că aș duce conversația într-un punct mort.

Jill ne-a dat fiecăruia câte o cană de ceai și s-a așezat pe brațul fotoliului lângă Tony. L-a luat de mână și i-a zâmbit.

— Cred că ați trecut și prin momente grele, am spus.

— Oho! Viața la fermă nu e ușoară. Cred că cel mai greu moment a fost acum vreo zece ani, chiar după moartea tatei, când ne luptam să mergem mai departe. Poate că vă amintiți de epidemia de febră aftoasă care a izbucnit în 2001. Toată țara a avut de suferit. Am pierdut toate animalele, când de-abia ne apucasem să le creștem. Toate vacile și oile au murit. A fost perioada cea mai urâtă, după mine.

A ridicat privirea spre Jill, care a dat din cap și l-a strâns de mână.

— Trebuie să fi fost greu și în timpul războiului, când toate se dădeau pe cartelă, am zis. Dar nu cred că îți mai aduci aminte, bineînțeles.

— Crede-mă, știu totul despre asta, a râs Tony. Era unul din subiectele preferate ale bunicului. Mai ții minte, scumpa mea?

Jill a încuviințat cu un zâmbet.

— Noi trăiam în puf, zicea el. Numai cine a trecut prin război poate ști. Dacă ar fi fost după el, ar fi trebuit să trăim și noi vremurile alea, doar ca să ne mai întărim un pic, așa cum îi plăcea lui să ne știe.

Am zâmbit și eu.

— Într-adevăr, am citit câte ceva despre Kilnsgate, am recunoscut. La vremea aceea casa era locuită de familia Fox, nu-i așa?

— A, femeia care a fost spânzurată? a făcut Jill și a dus instinctiv mâna la gât.

— Așa este.

— Dacă stau să mă gândesc, a zis Tony, mijind ochii, parcă am auzit pe undeva că ești interesat de

povestea lui Grace Fox și că pui întrebări tuturor despre ea.

— Mea culpa, am zis. Nu prea ai cu ce să-ți omori timpul pe-aici.

— Poți veni aici să ne dai o mână de ajutor, a zis Jill zâmbind, ca să mai îndulcească implicita critică.

Dacă te iei după fermieri, ei sunt singurii care lucrează din greu. Noi, ceilalți, suntem pe cât de leneși, pe atât de neputincioși. Oricum, spuseseam o prostie și mi-a părut rău în aceeași clipă. M-am mulțumit să zâmbesc.

— Să mă omori și n-aș putea spune de unde am aflat, a făcut Tony.

— Poate de la Wilf Pelham?

— Poate. A fost prieten cu bunicu'. Ne mai întâlnim câteodată prin oraș.

— Bunicul tău i-a cunoscut pe soții Fox?

— Cred că da, n-avea cum altfel, dar nu mi-a vorbit niciodată pe îndelete despre ei. Nu erau fermieri.

— Dar despre proces?

— Nu l-a interesat cine știe ce. Avea prea multă

treabă la fermă ca să dea atenție unor astfel de lucruri. Eu nici nu eram născut.

— Da, sigur. Wilf mi-a povestit că bunicul tău dădea vina pe militarii de la Kilnsgate pentru orice, până și pentru epidemia de febră aftoasă.

— Da, era una din ideile lui fixe, a răs Tony. A vorbit despre asta mulți ani. Cred că cel mai mult l-a supărat faptul că au închis valea cu sârmă ghimpată și au postat santinele, așa că nu-și mai putea face plimbarea de dimineață și nici duce vitele la păscut acolo. Așa era bunicu': dacă se pornea, nu-l mai puteai opri. Adevărul e că nu-i plăceau cei de la Kilnsgate. Ba chiar i-a învinuit pentru dispariția unui băietan de prin partea locului, cam slab de minte.

— Nat Bunting?

Tony a făcut ochii mari:

— Da' știu că ai făcut ceva cercetări!

— Mi-au pomenit una sau două persoane de el. Dar bunicul tău ce zicea?

Tony a ridicat din umeri.

— Zicea că l-a văzut pe Bunting înăuntrul taberei militare, dincolo de gardul de sârmă ghimpată. Cum

ziceam, bunicu' era supărat mai ales fiindcă înainte putea merge nestingherit pe acolo. Când a văzut că altcuiva i se dăduse voie înăuntru... și-a ieșit din fire.

— Și ce-a făcut?

— Ce să facă? Nimic. Ce puteai face? Era război. Militarii făceau ce voiau și chiar te împușcau dacă le stăteai în cale. A bombănit ce-a bombănit, până când oamenii s-au săturat să-i dea ascultare.

— Ai idee ce căuta Nat Bunting acolo? Din câte am auzit, tabăra era foarte bine păzită, iar el nu era genul de sabotor.

— Habar n-am. Asta-i tot ce am auzit.

— Mai ții minte dacă bunicul tău a spus când s-a întâmplat să-l vadă pe Nat?

— Din păcate, nu. Nici măcar nu sunt sigur că a pomenit vreodată. Când îl apucau năbădăile, nu ținea seama de date sau ani.

— Sigur că nu. Dar despre epidemia de febră aftoasă?

— Despre asta știu ceva. A izbucnit în aprilie 1942. Astfel de lucruri rămân înscrise în memoria familiei. Bunicu' a pierdut toată cireada. Nici nu cred

că a primit cine știe ce compensație de la stat. Bineînțeles, tot pe militari a dat vina. Dar din cât îmi dau eu seama, a zis Tony încruntat, ar fi trebuit să le mulțumească. Ei ne-au salvat pielea. Sau vacile, mai bine zis, a continuat râzând.

— Cum adică?

— A fost nevoie să omoare toate vitele, într-adevăr, dar cam atât a fost. Militarii au acționat rapid și au oprit epidemia înainte să se răspândească în comitat sau poate chiar în toată țara, doar știi cât de repede se întinde. Dacă s-ar fi ajuns acolo, o mulțime de oameni ar fi rămas muritori de foame și nimeni n-ar mai fi putut să-l ajute pe bunicu' să se pună iar pe picioare, așa cum s-a întâmplat. Nu știu ce-au făcut militarii, dar au acționat rapid și hotărât. A fost un noroc că se aflau aici. Rareori ai parte de așa noroc.

— Într-adevăr. A făcut cineva verificări? Ministerul Agriculturii? Sau poate veterinarul local?

— Din cât am înțeles eu de la bunicu', am fost băgați pe loc în carantină și cei de la Kilnsgate s-au ocupat de toate. Au omorât animalele, au scăpat de leșuri... tot ce a fost necesar.

— Ce-au făcut cu leșurile? Le-au ars?

— Cred că le-au pus în gropi și le-au acoperit cu var. Normal, la vremea aia nu existau regulile și reglementările din Uniunea Europeană. Aveai o problemă, o rezolvai pe loc.

— Dragule, a intervenit Jill, lovindu-l ușor peste braț. Nu începe cu ideea ta fixă. Sunt sigură că domnul Lowndes nu vrea să audă părerile tale despre UE.

— Nu m-ar deranja, am zis, zâmbind și aruncând o privire la ceas. Din păcate, ar cam trebui să plec.

Ne-am ridicat cu toții și Jill a spus că trebuie neapărat să ne revedem, să stăm mai îndelung de vorbă, poate la cină. I-am răspuns că ar fi grozav și, după ce mi-am luat la revedere de la ei, de la câine și de la copii, am trecut pe lângă cei doi collie care m-au lătrat din nou, am ajuns la mașină fără să alunec și să-mi rup gâtul și am plecat spre Kilnsgate.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), iunie 1944.
Normandia

VINERI, 30 IUNIE 1944

Astăzi s-a întâmplat ceva neobișnuit. Locotenentul Maddox, unul din medicii militari, ne-a luat pe Dorothy și pe mine într-o misiune specială. Șeful era un bărbat despre care ni s-a spus doar că se numește Meers și care era însoțit de doi caporali vânjoși, tăcuți, semănând cu niște bățăuși. Nu mi-a plăcut Meers și n-am recunoscut uniforma pe care o purta. Era un bărbat aspru, cu un rânjel crud în colțul gurii. Îmi dădeam seama din felul în care se purta cu Dorothy și cu mine că nu-i plăceau femeile și nu ne-ar fi luat dacă ar fi fost după el. Abia dacă scotea vreo

vorbă și atunci se adresa doar locotenentului Maddox. La Dorothy și la mine nici măcar nu se uita. Am avut grijă să nu-mi vadă jurnalul. Era genul de om care mi l-ar fi luat și l-ar fi distrus de plăcere.

Mergând cu jeepul, am văzut cu tristețe ce distrugerii făcuse războiul în frumoasele peisaje din Normandia. Fermele nu mai aveau acoperișuri, câmpurile erau pline de cratere de bombe și grenade, cadavrele vitelor zăceau peste tot. Cât trebuie să ne urască bieții francezi, pe noi, Aliații, ca și pe germani! Chiar și când îi eliberăm, le distrugem gospodăriile și îi lăsăm muritori de foame. Totuși, acestea sunt lucruri care pot fi reparate, pe când perspectiva dominației naziste nu te poate lăsa indiferent.

Am ajuns la un castel impunător, care îmi amintea de reședințele aristocratice de acasă. În curtea întinsă pe mulți acri și înconjurată de un gard înalt pătrundeai pe sub o arcadă înaltă, închisă cu o poartă din fier forjat. Din loc în loc, se vedea leșul câte unei vaci. Ceva mai încolo era săpată o groapă în care ardeau deja multe cadavre de vite. Mirosul era de nesuportat. Una din aripile castelului fusese distrusă

de o bombă și ruinele încă fumegau. Meers a vorbit cu ofițerul de la poartă, care s-a uitat atent la cărțile noastre de identitate înainte să ne dea drumul înăuntru. Dot și cu mine abia ne stăpâneam tremurul.

În curte erau multe vehicule militare. Grupuri de soldați se învârteau de colo-colo fumând, ca și cum fuseseră aduși acolo doar ca să vadă ce se petrece. De îndată ce jeepul a oprit, Meers a sărit jos fără să scoată un cuvânt. Locotenentul Maddox a ridicat din umeri și am intrat cu toții în urma lui Meers și a caporalilor. De cum am intrat, ni s-au dat măști și mănuși chirurgicale. Clădirea era uriașă, plină de săli în care pașii noștri stârneau ecouri, decorată cu lambriuri, foiță de aur, cornișe complicate și candelabre. Scările largi, răsucite, erau acoperite cu covoare groase, cu model. Mi s-a părut ciudat că n-am văzut niciun tablou, apoi, judecând după petele decolorate de pe ziduri, mi-am zis că proprietarii le ascuseseră probabil în pivniță ca să nu fie deteriorate.

Multe camere și săli erau pline de paturi de

campanie și culcușuri improvizate, ceea ce m-a făcut să cred că imobilul fusese folosit drept spital. Meers ne-a condus printr-un labirint de coridoare impozante, am coborât niște scări de piatră și am ajuns la o ușă de fier pe care era desenat un craniu cu două oase încrucișate, la fel ca semnul piraților. Dedesubt scria EINTRAG VERBOTEN. Până și eu, cu puțină germană pe care o știu, mi-am dat seama că însemna „intrarea interzisă”.

Înainte să deschidă ușa, Meers s-a întors spre locotenentul Maddox și i-a spus că în cameră erau niște oameni pe care trebuia să încercăm să-i ajutăm în vreun fel și mai ales să-i facem să vorbească. Pentru asta fuseserăm aduse acolo. Locotenentul Maddox ne-a aruncat o privire și a dat din cap. La urma urmei, era meseria noastră, indiferent cine erau acei oameni.

În scurtă vreme s-a dovedit însă că niciunul din ei nu mai putea fi salvat. În camera spațioasă și răcoroasă, cu pereți de piatră, se simțea umezeala. Poate că înainte fusese o cramă sau servise drept depozit, însă acum era un salon de spital improvizat,

cu șiruri de paturi pe care erau întinși pacienți morți, cam treizeci la număr, toți bărbați și toți numai piele și os. Unii erau pe jumătate căzuți din pat, alții zăceau de-a dreptul pe podea. I-am cercetat pe rând, dar niciunul nu dădea vreun semn de viață.

Nu ne-am dat seama de la început din ce cauză muriseră. N-am găsit plăgi împușcate sau obișnuitele răni pe care le capătă soldații pe front. Mulți aveau pielea acoperită de o spuzeală ori arătau de parcă fuseseră opăriți sau arși cu electrozii, alții erau plini de umflături și pustule, dar moartea nu părea să fi fost cauzată de aceste leziuni ale pielii. Dar, desigur, noi nu fuseserăm aduse ca să facem autopsii. Trebuia să vedem dacă îi puteam ajuta cumva, și era evident că nimic nu le-ar mai fi fost de folos.

În timp ce noi îi examinam pe cei morți, am văzut că cei doi caporali aduseseră un cărucior și Meers azvârlea în el tot ce rămăsese în fișete. Unele din dosarele împrăștiate pe jos erau parțial arse, ca și cum nemții încercaseră să le distrugă înainte să se decidă că mai bine își iau tălpășița fără întârziere. Meers a forțat și dulapurile cu medicamente și a

trântit în cărucior și tot ce a găsit acolo. Am zărit o sticlură pe care scria SARIN și alta pe care scria TABUN. Nu mai auzisem de aceste medicamente, dar nici nu pot spune că știu germana îndeajuns de bine. Meers a luat sticlele cu foarte mare grijă și le-a pus într-o cutie cu despărțituri, de felul celor în care se transportă sticlele de vin. A pus o sticlură în fiecare despărțitură. Când a terminat, i-a trimis afară pe cei doi caporali și s-a apropiat de noi.

După ce a schimbat câteva cuvinte cu locotenentul Maddox și a aflat că pacienții nu mai puteau fi ajutați, l-a chemat pe unul din caporali și i-a ordonat să ne ducă înapoi la spital. Asta a fost tot. Eram trimise acasă.

Locotenentul Maddox a spus ceva, cum că ar trebui determinată cauza morții, însă Meers l-a întrerupt, zicând că nu e problema lui. De vreme ce nimeni nu putea fi salvat, însemna că ne făcusem treaba și puteam pleca. Locotenentul Maddox a insistat, susținând că ar trebui măcar să încercăm să-i identificăm pe oamenii aceia, ca să le putem anunța rudele, dar Meers a zis că nu avea importanță, căci

bărbații erau probabil salahori evrei sau polonezi. Locotenentul i-a explicat că va trebui să facă niște teste, ca să afle dacă nu cumva muriseră de vreo boală infecțioasă, însă Meers nici n-a vrut să audă. Cadavrele vor fi arse, a zis el, și a dat scurt din cap în semn de la revedere. Mă temeam că dacă nu ne supuneam și nu plecam, caporalul va scoate pistolul, într-atât era situația de încordată. Prin urmare, am plecat. Când am ajuns la spital, toată lumea strângea lucrurile, pregătindu-se de plecare. Ne-am alăturat celorlalți și am uitat iute de acel incident.

IANUARIE 2011

Credeam că sunt neîntrecut la arta de a dormi în avion, numai că în noaptea aceea, când zburam peste Sahara, pur și simplu nu s-a lipit somnul de mine, cu toate că aproape toate becurile fuseseră stinse și locul de la clasa business era foarte confortabil. N-am ațipit decât un pic, atât cât să pierd finalul filmului la care mă uitam. Stewardesa îmi luase discret paharul de vin pe jumătate plin, lăsat pe tăviță. Acum eram treaz de-

a binelea. Am căutat alt film, dar nu mă interesa nimic din ce aveau, în niciun caz Moartea îmi știe numele. E drept, nu mi se închideau ochii de somn, dar nici de citit n-aveam poftă, așa că mi-am conectat casca la iPhone și m-am întors la cvartetul de coarde de Beethoven pe care îl ascultasem mai devreme.

De fapt, nici nu prea ascultam muzica, fiindcă eram cu gândul la întâlnirea pentru care băteam atâta drum. Louise făcuse minuni, cu toate că asta îi luase vreo două săptămâni și acum era sfârșitul lui ianuarie. Dăduse de urma lui Billy Strang pornind de la tatăl lui, proprietarul magazinului de pantofi. Îi găsisse adresa și data nașterii. Apoi mai făcuse ce făcuse și, după o perioadă de deznădejde, când părea că nu ajunge nicăieri, a descoperit că-și făcuse stagiul militar între 1952 și 1954, apoi emigrase în Rhodesia în 1956 și după aceea în Africa de Sud în 1980. Acum locuia lângă Cape Town. Erau doar niște informații disparate, dar îmi dădeam seama că ar fi foarte interesant să-l văd pe Billy și să ascult ce-mi spune, ca să umplu lacunele.

După ce am vorbit cu Louise, mi-am cumpărat

bilet cât am putut de repede, însă n-am încercat să iau legătura cu Billy din același motiv pentru care nu i telefonasem lui Sam Porter înainte să plec la Paris. E mult mai ușor să refuzi la telefon pe cineva dacă te sună de la câteva mii de kilometri distanță decât dacă îți sună la ușă. Știam, bineînțeles, că îmi asum un risc. Billy putea fi plecat din oraș, era posibil să fi și murit, cu toate că Louise mă asigurase că în evidențele populației figura ca plătitor de taxe, deci era în viață. Pe de altă parte, ar fi putut la fel de bine să refuze să stea de vorbă cu mine, drept care m-am hotărât să mă orientez la fața locului.

Ceva șanse aveam totuși. După socotelile mele, Billy avea cam optzeci de ani acum, era cam de aceeași vârstă cu Wilf și Sam, așa că probabil nu ieșea prea des din casă. Pe deasupra, nu vedeam niciun motiv pentru care nu mi-ar împărtăși povestea lui. Dacă nu dădeam de el, cel puțin mă alegeam cu câteva zile de vacanță în Cape Town. Acolo era vară, încă un motiv să sper că Billy Strang e acasă.

Deoarece era un zbor de noapte de vreo douăsprezece ore și diferența de fus orar e doar de

două ore, trăgeam nădejde să fiu odihnit când ajung, ba chiar în formă, numai că, pe cât se vedea, socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg. După ce ni s-a servit micul dejun, am început coborârea și am aterizat cu bine. Privind pe fereastră, am văzut soarele strălucind deasupra dealurilor înverzite. Numai în anumite părți din Africa vezi o astfel de lumină.

Căldura m-a întâmpinat de cum s-au deschis ușile și am ieșit pe scara avionului. Cape Town e un aeroport aglomerat, dar formalitățile n-au durat mult și în scurtă vreme eram în biroul companiei Hertz, unde am închiriat o mașinuță japoneză și am cerut să mi se explice cum să ies din aeroport.

Nu mi-a fost prea greu să ajung pe N2, de unde am luat-o spre centrul orașului, spre chei, unde se afla hotelul. Fiindcă era ora când oamenii se duceau la lucru, se circula intens pe ambele sensuri. Am ajuns destul de repede la porțiunea de autostradă lungă de câțiva kilometri pe care americanii sau europenii occidentali o consideră un fel de oraș de cocioabe: șiruri de magazine sau șoproane construite din tablă

ruginită și carton, cu acoperișuri joase, lipite una de alta. Cartiere similare poți vedea pe colinele din Caracas, Rio sau Buenos Aires. Persoane informate m-au asigurat însă că aceste comunități au totuși formele lor de organizare, că în zonă există școli și dispensare și că guvernul construiește imobile de cărămidă în care să se poată muta familiile de acolo.

Nu după multă vreme, am văzut Muntele Masă ridicându-se în fața mea și nu m-am mai gândit decât la cum să ajung la hotel. După cum îmi explicase funcționara de la Hertz, puteam merge pe autostradă mai tot drumul, doar că la capăt trebuia să nimeresc vreo două străzi. Nu era prea greu. Cel puțin aici se circula tot pe stânga, așa cum mă obișnuisem de când trăiam în Yorkshire. Am ajuns la hotel, i-am spus paznicului că am o cameră rezervată acolo și mi-a deschis poarta. Am parcat lângă chei, mi-am luat geanta de voiaj și laptopul de pe bancheta din spate și m-am dus să-mi iau camera în primire.

Rezervasem două nopți la Cape Grace, pe de o parte fiindcă numele mi se păruse potrivit, pe de alta fiindcă auzisem că e unul dintre cele mai bune

hoteluri din oraș. S-a dovedit pe dată că așa era, căci, de cum mi-am spus numele la recepție, am fost invitat să iau loc și să savurez o ceașcă de ceai. Ajuns în camera mea de la ultimul etaj, am deschis ușile de sticlă care dădeau pe balcon și am ieșit să admir munții care se înălțau dincolo de port și centrul orașului. Cu toate că cerul era senin, deasupra Muntelui Masă – care chiar că semăna cu o masă lungă sau o nicovală – pluteau un mic nor și un vălătuc de ceață.

M-am sprijinit de balustradă, am tras în piept aerul cald și am oftat. Venisem aici împreună cu Laura ca să ne petrecem a doua lună de miere, pe la sfârșitul anilor '90, la puțină vreme după ce apartheidul fusese desființat. Africa de Sud mi s-a părut frumoasă, ruınată, bântuită, plină de speranțe, fermecătoare. Totul mă fascinase, de la tensiunile din Johannesburg până la celebrele vie și un safari de trei zile într-o rezervație particulară din apropierea Parcului național Kruger. Aveam foarte multe amintiri, însă de atunci trecuseră mai bine de zece ani și țara se schimbase mult.

Laurei îi plăcuseră piețele, magazinele de artizanat și cele de haine. Modelele de țesături și culorile erau altfel decât oriunde în lume, cu niște nuanțe de verde și cafeniu care parcă nu existau decât aici. Mi-am adus aminte că găsisem un magazin mare de discuri, de unde cumpărasem multe CD-uri cu jazz din Africa de Sud, și m-am întrebat dacă mai funcționa.

Ei, dar nu venisem aici ca să plâng după ce pierdusem, ci ca să-l găsec pe Billy Strang, așa că, după ce am făcut un duș, am luat prânzul pe terasa dinspre chei ceva mai devreme decât eram obișnuit și am scos harta rutieră pe care mi-o dăduseră cei de la Hertz, ca să găsec drumul spre Simon's Town, unde locuia omul meu.

Am mers spre sud, aproape în linie dreaptă. Cu ani în urmă, când fusesem pe aici cu Laura, mersesem până la Cape Point, în vârful peninsulei, însă din excursia aceea nu-mi mai aminteam decât valurile înspumate, pinguinii și maimuțele. Simon's Town nu era chiar așa departe, dar nici aproape nu era. Mi s-a părut a fi un loc minunat unde să te retragi când ieși

la pensie.

Casa pe care o căutam era pe o colină, deasupra orașului. De acolo se vedeau portul și apele albastru-purpuriu amestecat cu verde ale Oceanului Indian. Cu toate că soarele strălucea și cerul era de un albastru nepătat, se iscase un vânt atât de puternic încât m-am luptat să deschid ușa mașinii. La picioarele mele vedeam mii de creste înspumate și valuri mai mari care se loveau de plajă și de stâncile mari care scoteau capul din apele golfului.

M-am întors și am privit casa. Era o clădire modernă, pătrătoasă, cu decorațiuni de stuc alb, ferestre imense prin care să admiri priveliștea și verande deschise, stil haciendă. Casa avea trei niveluri, fiecare din ele un cub așezat asimetric deasupra celuilalt. Clădirea și-ar fi găsit foarte bine locul în sudul Californiei, în Laguna Niguel, de pildă, sau la Huntington Beach. Nu știu cu ce se ocupase Billy Strang de când plecase din Anglia, dar se vedea că-i mersese bine.

Am găsit o ușă care mi-a părut a fi ușa de intrare și am sunat. Nicio mișcare. Am bătut iarăși, apoi am

sunat din nou. Tot nimic. Înseamnă că era plecat, numai că n-aveam cum să aflu unde și pentru câtă vreme. Numai eu eram de vină că venisem așa, la nimereală, închipuindu-mi că un bătrân de optzeci de ani nu poate sta decât acasă. Poate că era plecat la surfing sau la întâlnire cu iubita lui de douăzeci de ani. Nu-mi rămânea decât să insist.

M-am întors la Boulders Beach, am parcat și m-am dus să văd pinguinii. Vântul bătea cu putere, împrăștiind nisipul. Mi-a intrat atâta în ochi, că am început să lăcrimez. Nici măcar pinguinii nu se puteau ține bine pe picioare. Auzeam bubuitul valurilor și simțeam stropii de sare în aer, în păr, pe față. M-am întors cât am putut de repede la mașină și am mers mai încolo pe coastă, până la Castle Rock. Aici nu bătea vântul atât de tare, așa că m-am dus într-un loc de unde se putea admira priveliștea și am făcut câteva fotografii ca să i le arăt lui Heather. Dorise să mă însoțească, însă, după ce se gândise mai bine, hotărâse că nu merită să facă atâta drum doar pentru trei zile. I-am promis că o să mergem împreună în vacanță într-un loc frumos, după ce se

termină toată povestea asta. Înainte de plecare, îi dădusem o copie a jurnalului ca să-l citească, iar acum, când stăteam în locul acela pustiu, mi-am amintit cum stătuse și Grace acolo, în 1940, când era în drum spre Singapore, și cum Stephen Fawley îi furase un sărut. Într-adevăr, una dintre fotografiile, cea în care își ținea părul cu mâna, părea să fi fost făcută chiar aici și nu în Cornwall.

De după stâncile din dreapta a apărut o ceată de maimuțe și, curioase, s-au oprit să mă privească. Știam că trebuie să fiu cu băgare de seamă în preajma lor, așa că m-am dat înapoi cu spatele, până am ajuns la mașină. Maimuțele m-au urmărit din ochi, după care mi-au arătat fundurile, cum trebuie că făcuseră și când Grace și Stephen se aflau acolo, numai că Grace era prea delicată ca să noteze un astfel de lucru în jurnalul ei. M-am întors în Simon's Town și am sunat iarăși la ușa lui Billy, tot fără succes.

Am hotărât să mai încerc o dată astăzi, apoi să revin mâine. După aceea îmi mai rămânea o singură zi plină, fiindcă avionul pleca la ora zece seara. De

această dată am găsit o cafenea mai adăpostită în port și m-am așezat pe un scaun la fereastră, unde am stat sorbind un espresso. Am citit Sâmbătă seara și duminică dimineața și m-am uitat la stropii împrășcați de mare pe geam. Îmi pusesem mari speranțe în excursia asta, ca să nu mai spun câți bani cheltuisem ca să ajung aici. Dar bani aveam destui, ca și timp de altfel. Trăgeam nădejde să nu plec cu mâna goală. După ce bătusem atâta drum, voiam să aflu tot ce se putea afla.

După vreo oră și două cafele tari, m-am întors la casa cubistă de pe deal. Pe alee am văzut un BMW argintiu și parcă mi-a mai venit inima la loc. Ușa de la intrare era crăpată și dinăuntru răzbătea sunetul radioului. Am sunat, ușa s-a deschis și a apărut un cap chel și cafeniu ca măciulia lustruită a unei balustrade, plin de cicatrice. Acolo unde odată fusese linia părului se vedea un semn din naștere în formă de lacrimă. Gura era înconjurată de o bărbuță zbârlită.

— Charles? am întrebat. Charles Strang?

M-a privit bănuitor:

— Cine vrea să știe?

— Numele meu este Chris Lowndes. Nu mă cunoașteți, dar locuiesc la conacul Kilnsgate.

— Atunci ești foarte departe de casă, s-ar zice, a spus, dar pe un ton mai blând. Poftește înăuntru. Să nu se spună că Billy Strang nu știe cum să primească un oaspete din țară. Pe mine mă cheamă Billy. Așa a fost și așa va fi.

Mai avea o idee de accent din nord, peste care se imprimase intonația sud-africană. Rezultatul era un amestec cu totul neobișnuit, care i-ar fi dat bătăi de cap până și lui Henry Higgins⁴¹, dacă ar fi fost nevoit să ghicească de unde vine Billy Strang. Era cu o palmă mai scund decât mine și părea a fi în formă excelentă. Era slab ca un ogar, musculos și zgârcit în mișcări, ca și cum știa să folosească doar energia care îi era necesară, iar restul îl păstra ca rezervă.

Am intrat după el în holul cu tavan înalt și parchet pe jos.

— Am încercat și mai devreme, dar nu erai acasă, am zis.

— Am fost la clubul de tenis.

— Joci tenis?

— Sigur că da. De ce să nu joc?

— Nu există niciun motiv.

— Doar fiindcă am optzeci de ani nu înseamnă că nu le pot da peste nas tinereilor ăstora obraznici de șaptezeci, a rânjit el. Plus că văduva lui Cholmondeley vine și ea marțea, și nu mi-e indiferentă. Cine știe ce iese? Are un poponeț... Hai, stai jos.

Mi-a arătat o canapea imensă și două fotolii tapițate cu piele de zebra. Erau probabil tot atât de ilegale pe cât de lipsite de gust, dar m-am gândit că poate pielea era doar o imitație. Pe podeaua de lemn tare, în fața căminului, era întinsă o piele de tigru. În cămin nu era aprins focul. În schimb, se auzea bâzâitul unui aparat de aer condiționat și se simțea o boare rece. Deasupra capului se învârtea un ventilator care împrăștia răcoarea în cameră.

— Bei ceva? m-a îmbiat. Eu am renunțat, dar pot să-ți ofer cam orice.

— Mai bine nu, am zis. Trebuie să mă întorc la Cape Town astă-seară.

— Cum dorești.

S-a dus la dulapul cu băuturi și a turnat un pahar de sifon pentru el.

— Cred că a venit vremea să-mi spui de ce te afli aici, a zis. Dar mai întâi, povestește-mi despre Kilnsgate. N-am mai fost pe acolo de atâta vreme.

Pe măsură ce îi povesteam, vedeam cum pe fața lui zbârcită și bronzată se așterne o expresie gânditoare. Privea fix undeva, dincolo de mine.

— Nu m-am mai gândit la vremea aia de ani de zile.

— De ce ai plecat?

— Din Anglia? Fiindcă mă săturasem. M-au trimis în Kenya să ucid rebeli Mau Mau timp de doi ani. Când m-am întors, mi-am dat seama că nu mai aveam ce căuta în țara mea de baștină. Kenya îmi deschisese gustul pentru aventură, pentru viața în Africa. Pe vremea aceea, un soldat găsea ușor de lucru, dacă nu făcea mofturi când vedea cine îl angajează. Am făcut câteva chestii de care nu sunt mândru, apoi am întâlnit un tip din Southampton care avea o plantație de tutun în Rhodesia, și asta a fost. Munca era grea, dar ce viață frumoasă am dus! Totul ți se așternea la

picioare. Până să înceapă necazurile, bineînțeles. Tipul mi-a zis că sunt oricând bine-venit să lucrez pentru el, și chiar așa am făcut. N-aveam decât douăzeci de lire în buzunar, dar în scurtă vreme eram stăpân peste câteva pogoane și mă însurasem cu o englezoaică de familie bună. Am rezistat acolo până în 1980, mai mult din încăpățânare, dar m-am lămurit destul de repede, văzând cum merg lucrurile, că încăpățânarea o să mă coste viața dacă nu îmi iau tălpășița de acolo cât mai iute. Vecinii mei fuseseră deja căsăpiți. Lucrurile stăteau rău peste tot. Oriunde te-ai fi aflat, erai în primejdie. Eu însă fusesem îndeajuns de isteț cât să-mi pun bani deoparte, cei mai mulți în bănci din Jo'burg și Londra. Nu mi-a fost defel greu să spăl putina peste graniță înainte să vină băștinașii să ne ciopârțească, așa cum făcuseră cu prietenii și vecinii mei. Soția mea de familie bună mă părăsise de ceva vreme și se întorsese la ai ei, în Anglia. N-au ținut-o nervii. Eu m-am apucat de afaceri cu vin aici, la Cape. Și de data asta mi-a mers foarte bine. Acu' zece ani m-am retras din afaceri. Gata. Asta e povestea vieții mele, în câteva cuvinte.

lar acum ai apărut dumneata. Pun pariu că n-ai făcut atâta drum doar ca să afli povestea vieții mele.

— În parte, da. E o poveste interesantă. Cât despre mine... eu am plecat în America, la Los Angeles. Era un loc ceva mai sigur.

A râs:

— Mai putem discuta. În fine, amândoi suntem încă în viață.

— Într-adevăr. Uite, am să trec direct la subiect. Când aveai șapte ani, ai fost evacuat la Richmond și ai petrecut câțeva vreme la conacul Kilnsgate, așa-i?

— Corect. Cam patru luni cu totul. A fost una dintre cele mai fericite perioade din viața mea. Pe de altă parte, era ciudat. Timpul parcă se oprise. Oamenii se așteptau la raiduri de bombardament și atacuri cu gaze toxice, dar nu s-a întâmplat nimic.

Acum, că ajungeam la scopul vizitei mele, ezitam. La urma urmei, poate că un bătrân de optzeci de ani, care a dus o viață împlinită, nu s-ar bucura să spună că cineva a abuzat de el când avea șapte ani. Poate că nici nu-și mai aducea aminte, dacă socotea că aceea a fost una dintre cele mai fericite perioade din viața lui.

Trebuia să procedez cu mare grijă.

— Cum ți s-a părut? Doar era ceva cu totul nou.

— A, da. Eu eram băiat de oraș, din cap până-n picioare. Nu veneam dintr-o mahala, să ne înțelegem bine, tata avea o slujbă bună într-un magazin de pantofi, apoi într-un magazin universal. Habar n-aveam cum e viața la țară, nu știam decât câteva lucruri citite prin cărți. Dar nici nu eram așa tâmpit ca puștii care cred că merele cresc în lăzi și vacile sunt mari cât câinii.

— Și cum a fost la Kilnsgate?

Billy a reflectat o clipă.

— În cea mai mare parte, o perioadă fericită, cum ți-am zis. În prima lună petrecută acolo, vremea a fost minunată, școala n-a început decât spre sfârșitul lui septembrie din cauza războiului, așa că am colindat împrejurimile. A fost o vacanță prelungită. Cuptoarele de var tot acolo sunt?

— Da.

— Când voiam să mă fac nevăzut, mă ascundeam în ele.

— Da' de ce să te faci nevăzut?

— Eram copil, mă jucam. Locul era cam pustiu, așa că trăiam în lumea mea. Poate că puneam la cale cum să-i vin de hac lui Hitler, sau poate că fugeam de Gestapo.

— La școală cum era?

— Bine. Mă cam luau copiii peste picior din cauza accentului meu, dar unii se purtau frumos cu mine. Nu era în niciun caz mai rău decât la școala din Newcastle.

— Și soții Fox? am îndrăznit în cele din urmă să întreb.

— Am avut mare noroc cu ei. Voiau să dea un exemplu, dar căutau un copil care să știe să folosească toaleta și să se spele după urechi. Eu știam. Cu toate că mâncarea se dădea pe cartelă, noi aveam mâncare din belșug – Hetty Larkin făcea niște prăjituri și plăcinte nemaipomenite – iar seara doamna Fox mă răsfața cântând la pian și din gură. Avea o voce de înger. N-am mai auzit așa o voce. Și să știi că se pricepea și la cântece populare, ba din când în când mai și dansam, atunci când veneau prietene la ea și netrebnicul era plecat de acasă.

Am tăcut. În minte îmi suna vocea lui Grace, minunată cu toate că nu făcuse studii de canto, așa cum o auzisem pe discurile pe care mi le dăduse Louise.

— Netrebnicul?

Billy a strâmbat din nas.

— Da, așa îi spuneam doctorului Fox. Nu se cădea să fiu nerecunoscător, dar el era un barbar, să știi. Din fericire, cum ți-am spus, era plecat multă vreme. Avea treburi importante, în legătură cu războiul. Sau cam așa dădea de înțeles. Acu, dacă mă gândesc, probabil că spunea adevărul, chiar și atunci. Numai că eu nu l-am plăcut de la bun început.

— De ce nu?

— Mi-e greu să spun. Simțeam ceva la el... o răceală, poate chiar cruzime. Mă băga în sperieți. Îmi aduc aminte că am avut odată un furuncul urât pe ceafă și mi l-a deschis cu bisturiul. M-a durut înfiorător. Nu și-a dat osteneala să se poarte cu blândețe sau să-mi dea ceva pentru durere. Ziceai chiar că-i face plăcere să se poarte astfel.

— Să provoace durere?

— Da. Însă acum, când mă gândesc, poate că era doar o părere de-a mea. La vremea aia nu știam atâtea.

— Ce nu știai?

— Nu m-a lovit niciodată, nu m-a bruscat, dacă la asta te referi.

— Dar Grace îți plăcea?

— O adoram. A făcut o pauză, apoi s-a încruntat. Ce s-o fi întâmplat cu ea? Ai idee?

Am rămas cu gura căscată.

— Cum adică, n-ai...?

— Ce? Nu. Nimic. N-am mai ținut legătura cu ea după... da, cred că după Crăciunul lui 1952, chiar înainte să fiu trimis în Kenya. Nu m-am mai întors. N-am mai auzit nimic de ea. Când ajungi aici, cam pierzi legătura cu lumea.

Prin fereastra care dădea spre mare, vedeam valurile cum se sparg de stânci, colinele care se întindeau de-a lungul țărmului. În ce fel să-i spun? Oricum aș fi făcut-o, era o veste șocantă. M-am uitat bine la el și mi s-a părut a fi un om care ia viața așa cum este. Altfel n-ar fi putut trece prin atâtea și

rămâne în viață. Dar cuvintele pur și simplu nu-mi ieșeau de pe buze.

— Poate că totuși am să beau ceva, dacă nu te superi.

A zâmbit ca un om care știe multe.

— Sigur. Ce să fie?

— Vin roșu, dacă ai.

S-a dus la dulapul cu băuturi și a turnat dintr-o carafă. Băutura avea un aspect catifelat și mirosea a afine, cu un vag iz de tutun.

— Înțeleg că ți-e greu să-mi spui, altfel n-ai șovăi atât, a spus, înclinând capul într-o parte, ca o pasăre.

— E atât de evident?

— Mă pricep la oameni.

— Grace Fox a murit în aprilie 1953, am zis.

— Așa devreme, a spus în șoaptă. Așa tânără... O văzusem nu cu multă vreme înainte. Părea sănătoasă, în putere. Ce s-a întâmplat? A avut un accident?

Acum venea partea grea. Am luat o înghițitură de vin, am așteptat să ajungă unde trebuie și am rostit:

— A fost spânzurată pentru că și-a otrăvit soțul.

Billy a făcut ochii mari, uluit.

— Nu! Nu se poate...

M-am aplecat spre el.

— Așa cred și eu, am spus iute. Că nu e vinovată. Nu e cu puțință. Pe de altă parte, nu pot fi sigur. S-ar putea ca doctorul Fox să fi murit de moarte naturală, dar cum să fim siguri? Mai cred că, dacă ea l-a otrăvit, atunci a avut cu totul alte motive decât cele cunoscute, din cauza cărora a fost spânzurată. Dacă aceste motive ar fi fost date în vileag, poate că jurații ar fi fost mai clemenți cu ea. De asta am venit aici. Cu speranța că mă vei ajuta să aduc oarecare lumină în cazul ăsta.

— Nu pot să cred..., repeta Billy, clătinând din cap. Nu era în stare de așa ceva.

— Te-ai dus la Richmond să o vezi la sfârșitul anului 1952, între Crăciun și Anul Nou, nu-i așa?

— Da. Mai aveam puțin și terminam stagiul militar la Catterick. L-am găsit numărul de telefon și ea a fost de acord să ne întâlnim. Ne-am plimbat pe lângă zidurile castelului. Îmi aduc aminte că era o zi neobișnuit de frumoasă pentru decembrie.

— Ați fost văzuți împreună de mai multe

persoane. Poliția a aflat când a anchetat cazul, dar la proces nu s-a spus nimic despre asta.

Billy s-a încruntat.

— De ce s-ar fi spus? Nu văd niciun motiv.

— Ca dovadă că era o femeie destrăbălată, imorală.

Asta s-a străduit acuzarea să dovedească. Avea un iubit, un tânăr artist. Au zis că de aceea a pus la cale uciderea soțului ei.

— Mi se pare greu de crezut, a spus Billy. Dar altminteri... doar n-o fi fost din cauza mea?

— Se prea poate, am încuviințat și mi-am făcut curaj pentru ce aveam să spun. Îmi dau seama că nu ți-e la îndemână să vorbești despre asta, însă eu cred că ai vrut să te întâlnești cu Grace în ziua aceea ca să-i spui că Ernest Fox a abuzat de dumneata pe vremea când locuiai la conacul lor, ca evacuat. Poate că abia atunci îți aduseseseși aminte, sau poate că amintirea nu-ți dădea pace și ai profitat de acest prilej ca să spui ce ai pe suflet înainte să pleci la război. Mintea ne joacă feste. Eu cred că, atunci când i-ai povestit, te-a crezut. Mai mult ca sigur că avea și ea unele bănuieli, trebuie că băgase de seamă unele

lucruri, dar cred că a făcut-o și ca să-și protejeze fiul. La vremea aceea avea șapte ani, vârsta pe care o aveai dumneata în 1939. Pe atunci, lumea se ferea să discute astfel de lucruri. Și oricum, nimeni nu i-ar fi dat crezare. Nu putea continua să trăiască alături de el știind ce făcuse și poate încă mai făcea, așa că l-a otrăvit.

Billy mă privea cu gura căscată. Îmi închipuiam că era uluit că cineva îi aflase secretul după atâția ani. Am dat pe gât restul de vin și el a întins mâna după paharul cu sifon. Degetele îi tremurau. S-a lăsat liniștea, pe care tot el a întrerupt-o într-un târziu:

— Ai o teorie foarte interesantă, domnule Lowndes, trebuie să recunosc, numai că e o bazaconie de la cap la coadă. Scuză-mi sinceritatea, dar nu ai stofă de detectiv. Ai rătăcit drumul spre adevăr atât de tare, că ar trebui să te ajute cineva să-l regăsești.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), iulie 1944.
Normandia

MARȚI, 4 IULIE 1944

Ne-am mutat într-o mică livadă cu meri aflată între Caen și Bayeux și căreia i se spune Harley Street din cauza numărului mare de spitale și personal medical de acolo. Condițiile de locuit sunt cam la fel, și dormim tot în corturi. În zarva mutării, nu l-am mai văzut pe locotenentul Maddox în zilele care au urmat incidentului de la castel, cu toate că m-am tot gândit la ce s-ar fi putut întâmpla acolo. Am discutat și cu Dorothy și am ajuns la concluzia că bieții oameni fuseseră victimele unei otrăvi – poate chiar acel „sarin”. S-a zvonit că ne paște un război biologic și

noi încă mai aveam măști, deși din fericire n-a fost nevoie să le purtăm. În orice caz, eram hotărâtă să aflu ce știe locotenentul Maddox. E un doctor bun, un intelectual care stă tot timpul cu nasul în carte, afară de cazul că repară splina vreunui biet soldat sau coase o cavitate toracică.

L-am găsit lângă cortul lui. Fuma o pipă, sprijinit de un copac, și n-a părut deloc mulțumit când m-a văzut. M-a întrebat ce doresc și l-am rugat să-mi împărtășească părerea lui despre cele întâmplate cu două zile în urmă. La început n-a vrut să spună nimic, însă mi-am dat seama că fusese și el preocupat, la fel ca mine și Dorothy.

M-a luat de braț și m-a dus printre copaci, departe de cort. În alte împrejurări m-aș fi împotrivit, însă acum știam că vrea doar să nu fie auzit.

Mi-a spus că nu știe cine e Meers, dar că bănuiește că are o legătură cu Porton Down. Când am întrebat ce este acolo, mi-a răspuns că acolo, în comitatul Wiltshire, se află o unitate militară ultrasecretă unde se fac experimente cu arme chimice și biologice. Vasăzică, cel puțin o parte din ceea ce ne

închiperăm noi două se dovedea a fi adevărat.

Era evident că acel castel fusese folosit pentru astfel de experimente, a continuat locotenentul Maddox. Sarin și tabun, mi-a explicat el, sunt gaze de luptă pe care le creaseră nemții, dar care nu fuseseră folosite încă. Nu încăpea nicio îndoială că Meers căuta dovezi ale altor experimente și invenții sau ale unor descoperiri de ultimă oră. Când am întrebat dacă dorea să oprească producția sau să găsească un antidot, locotenentul Maddox s-a holbat la mine și a izbucnit în râs. Foarte puțin probabil, mi-a spus el. Mult mai probabil era că Meers aduna cât mai multe informații ca să repete experimentele la Porton Down, să creeze gaze la fel de toxice, dacă nu și mai și, pe care să le folosească împotriva nemților. Noi doream să avem aceleași capacități ca și ei. A încheiat sfătuindu-mă, pentru binele meu, să nu mai vorbesc cu nimeni de povestea asta, și a plecat, lăsând în urmă o dâră de fum aromat.

Duminică 23 iulie 1944

După ce Caen a căzut acum două săptămâni, au început să sosească și mai mulți răniți germani. Cea mai mare parte dintre soldați se bucură la gândul că războiul e pe sfârșite și sunt mulțumiți că au rămas în viață, chiar dacă sunt prizonieri de război. Nouă însă ne-au dat mai multă bătaie de cap, fiindcă a fost nevoie să mărim numărul de gărzi înarmate și santinele care patrulează în jurul spitalului. Ofițerii SS ne creează cele mai multe probleme. Îi sunt încă devotați lui Hitler și nu acceptă posibilitatea ca Germania să fie înfrântă. Apoi mai e și Tineretul Hitlerist. Din cauză că armata germană nu mai are îndeajuns de mulți soldați adulți, mi-a explicat maiorul Tanner, mulți oameni în vârstă și băieți au fost recrutați ca să completeze numărul. Bătrânii sunt pasivi și bucuroși că are cineva grijă de ei, dar băieții chiar că te scot din fire. Ne purtăm cu ei la fel ca și cu ceilalți, vrem doar să-i tratăm și de multe ori izbutim. Alteori însă doar cu greu ne ținem firea.

Acum vreo două zile a fost adus un băiat pe nume Dieter. Fusese împușcat în partea de sus a coapsei și pierduse mult sânge fiindcă artera femurală îi fusese

perforată. Pe deasupra, rana se și infectase. Nu cred că Dieter avea mai mult de cincisprezece sau șaisprezece ani, dar chiar din prima clipă ne-a arătat că are de gând să ne facă viața un calvar.

Când se simțea ceva mai bine, urina și defeca pe jos, lângă pat, izbea cu piciorul și trântea tăvița renală pe care o țineam în mână, își scotea acele de la perfuzii și îmi povestea, cu o plăcere răutăcioasă, ce le vor face soldații germani victorioși scroafelor de englezoaice ca mine atunci când vor câștiga războiul.

Ajunsesem să-l urăsc pe Dieter și aș fi dat orice doar să nu mai fiu nevoită să mă apropii de el, dar era în salonul meu și nu aveam ce face. Dorothy mă ajuta cât putea, dar pe ea o scotea și mai tare din sărite. Când se apropia de el, tremura atât de tare că nu-i putea face nici măcar o injecție.

Azi-noapte, când eram de serviciu, l-am auzit pe Dieter țipând și m-am dus la patul lui să văd ce e cu el. Ardea de febră, respira atât de hârâit că te îngrozeai. Știam că are o infecție, dar nu știam cât de serioasă era și nici câtă vreme zăcuse pe câmpul de luptă fără să-l îngrijească cineva, înainte ca

brancardierii să-l aducă la spitalul de campanie.

Fruntea îi era fierbinte și uscată, privirea încetoșată. Am dat să plec ca să aduc o față umedă, dar el m-a apucat de încheietura mâinii cu o putere la care nu te-ai fi așteptat și m-a rugat să nu-l las. Vorbea destul de bine englezește, așa că i-am explicat ce vreau să fac și mi-a dat drumul la mână, dar m-a implorat să vin înapoi.

Am adus fașa și m-am așezat lângă el, pe un scaun de pânză. Era întuneric și singura lumină venea de la felinarele de furtună agățate la intrarea în cortul cel mare. Pânza cortului se zbătea în vânt, umbrele dansau ca la un spectacol de marionete. Dieter aiura, pierdut în lumea amintirilor lui, în timp ce eu îi ștergeam sudoarea de pe fruntea fierbinte și îi șopteam cuvinte de alint. L-am auzit spunând de mai multe ori „Mutter” și mi-am dat seama că o striga pe mama lui. Mulți fac așa când sunt pe moarte. Cu toate că nu era conștient, mă ținea strâns de încheietură, se agăța de mine ca un om care se îneacă. Din când în când, era cuprins de spasme și atunci țipa tare, trezindu-i pe ceilalți, care

bombăneau și îi cereau să tacă din gură.

Au trecut așa mai multe ore. Dorothy s-a ocupat de pacienții mei, iar eu am rămas lângă Dieter, ștergându-i sudoarea de pe frunte, spunându-i că a doua zi dimineața se va simți mai bine și că o va vedea pe mama lui. După o vreme, am zărit lumina slabă a dimineții pătrunzând prin pânza cortului. Întunericul a lăsat locul zorilor cenușii. Dieter se agăța de viață. Poate că, dacă i-am fi dat penicilină de la bun început, în loc de sulfamidele pe care le au nemții asupra lor, i-ar fi fost de folos. Problema este că penicilina costă atât de mult și că avem cantități atât de mici, încât suntem nevoiți să o păstrăm pentru răniții noștri. Cel puțin așa e regula în acest spital.

Am căutat pulsul lui Dieter și am simțit cum bate neregulat, apoi s-a încetinit și a devenit atât de slab că l-am pierdut. A mai avut un spasm, după care l-am auzit horcăind – un sunet pe care îl cunoșteam prea bine – și s-a stins.

l-am desfăcut degetele încleștate pe încheietura mea și i-am închis ușor ochii albaștri. Atunci, în cortul

cufundat în întuneric, stând lângă băiatul care abia murise, am plâns și am blestemat războiul. Am izbit cu pumnii în saltea, mâniată de neputința mea. Îl urâsem pe Dieter, ba chiar îmi fusese teamă de el, dar uram și mai tare ceea ce îl dusesese la pieire.

Acum stau în fața cortului meu, istovită, beau o cafea fierbinte și fumez o țigară. În lumina mohorâtă a zorilor, oamenii încep activitățile de zi cu zi. În depărtare se aude șuierul primului tren care pleacă din Caen spre Bayeux. Dacă nu mă duc la culcare chiar acum, n-am să mai apuc să dorm deloc azi. Dar cum să dorm după cele întâmplate?

IANUARIE 2011

A fost rândul meu să rămân cu gura căscată. Simțeam cum îmi fuge pământul de sub picioare și nu găsesc niciun punct de sprijin. Mă înșelasem. M-a luat cu amețală, aveam senzația că merg printr-o apă adâncă, fără să ating fundul cu tălpile. Atâta vreme fusesem încredințat că Grace Fox nu era în stare să-și omoare bărbatul, apoi, vrând-nevrând,

acceptasem ideea că totuși ar fi putut-o face, dar că, în acest caz, ar fi avut un motiv bine întemeiat, care o exonera parțial de vină, cel puțin în ochii mei. Iar acum, toate convingerile mele fuseseră dărâmate de câteva propoziții rostite de Billy Strang. Cât de sigur fusesem!

Vedeam buzele lui Billy mișcându-se, însă nu auzeam nimic din ce spunea. Parcă priveam valurile spărgându-se de țărm dar nu le auzeam. Aveam senzația că mi se înfundaseră urechile, așa cum pățesc la decolarea sau aterizarea avionului. În cele din urmă, i-am auzit vorbele, venind parcă de la mare distanță:

— Te simți rău? Ești foarte palid. Nu vrei un strop de brandy?

Am clătinat din cap. Îmi dădeam seama într-un mod nedeslușit că trebuie să mă întorc la hotel în seara aceea și ultimul lucru pe care mi l-aș fi dorit era să mă rătăcesc prin vastele suburbii ale orașului sau să fiu prins de poliția sud-africană conducând sub influența alcoolului.

— Nu, am reușit să spun. N-am nimic. Cred că de

vină e diferența de fus orar. Mi-ar prinde bine o ceașcă de ceai.

— Am renunțat la ceai de multă vreme, însă pot să-ți pregătesc o cafea bună.

— Mulțumesc. Neagră, fără zahăr.

Cât Billy s-a dus la bucătărie, m-am apropiat de fereastră și am privit valurile neuzite, stâncile, plaja, mașinile care goneau pe șoseaua de pe coastă. Toate mi-au părut dintr-odată străine. M-a cuprins o durere atât de ascuțită la gândul că o pierdusem pe Laura încât am crezut că o să mă prăbușesc la pământ. Ce făceam cu viața mea? Urmăream o iluzie? Fantome, șoapte și umbre. Am fost cât pe ce să îmi pierd cunoștința. Mă înșelasem. Cu privire la Grace și la toate celelalte. Ce aveam să-i spun lui Louise? Dar lui Heather? Lui Wilf? Lui Sam? Mi se părea că însăși Grace mă abandonase, mă păcălise cu frumusețea ei enigmatică și tăcerea ei eroică.

Billy s-a întors cu cafeaua.

— Ai suferit un șoc, mi-a zis. Ce-ar fi să te așezi? Vrei să știi adevărul? Îți garantez că e mai interesant decât povestea pe care ai inventat-o.

Nu prea îmi venea să cred, însă am luat cafeaua și m-am așezat.

— Îmi cer scuze, am spus. Nu-mi stă în obicei să mă port așa prosteste. Oi fi zicând că sunt țienit.

— Ba deloc, m-a asigurat el. Nu știu dacă îți va fi de folos, dar dă-mi voie să-ți spun adevărul. Să-ți spun de ce m-am întâlnit cu Grace Fox în ziua aceea.

— Ai auzit de o instituție numită Porton Down?

Da, auzisem, chiar de mai multe ori, și văzusem numele destul de recent, menționat în jurnalul de război al lui Grace Fox.

— Da, am zis, încruntându-mă.

— Atunci știi că nu e o poveste. E un complex de clădiri urâte, ridicate în apropiere de Salisbury, proprietatea armatei, mai bine zis a Ministerului Apărării. Au fost construite prin 1916, la început cu scopul de a contracara folosirea armelor chimice de către germani în Primul Război Mondial. Știi despre ce e vorba, gaz muștar și altele asemenea. Un complex de cercetare științifică ultrasecret. Așa era pe vremea aceea. Era un secret cunoscut de toți, cu

toate că nimeni nu știa cu adevărat ce se petrece acolo. Nici măcar guvernul, dacă e să ne luăm după ce se spunea. În zilele noastre, oamenii au însă idee despre ce e vorba: o instituție sinistră, care se ocupă de armele chimice, gaze paralizante, antrax și altele asemenea, și care are destule morți suspecte de ascuns. Sunt secrete de care nu vrem să știm. Lucruri pe care le fac alte țări și care ne scandalizează.

— Am auzit numele de mai multe ori în decursul anilor. Grace l-a pomenit în jurnalul ei.

Billy m-a privit surprins.

— Nu mai spune. Mie nu mi-a mărturisit că știa.

I-am povestit despre vizita la castelul misterios împreună cu Meers, Maddox, Dorothy și cei doi caporalii.

— Nu mă mir că nu ți-a pomenit nimic, am adăugat. Se pare că nu vorbea cu nimeni despre anii de război. Dacă îi citești jurnalul, înțelegi de ce.

— Doamne Dumnezeule, a făcut Billy. N-am știut. Biata Grace! a exclamat, privindu-mă cu alți ochi. Vasăzică, atunci când i-am spus...

— I-ai trezit amintiri, amintiri înspăimântătoare, întâmplarea aceea a zdruncinat-o. Eu însă tot nu înțeleg.

Billy s-a ridicat și s-a dus la fereastră. O vreme a privit oceanul în tăcere, apoi s-a întors. Era întunecat la față.

— N-am știut nimic, crede-mă. Habar n-am avut ce făcuse ea în timpul războiului, că trecuse prin astfel de situații.

— Cum ți-am spus, nu vorbea niciodată despre anii aceia. Era infirmieră militară. Servea în Singapore atunci când orașul a fost ocupat, apoi a servit în Europa până la sfârșitul războiului.

— Ce îngrozitor trebuie să fi fost pentru ea. Avea o fire atât de blândă. Într-adevăr, când am reîntâlnit-o mi-a părut mai tristă, mai rece. Însă am pus-o pe seama vremurilor, a vârstei și a vieții alături de ticălosul ei de soț.

— Îmi povesteai de Porton Down.

— Așa e, scuză-mă. Cu câteva săptămâni înainte, pe la sfârșitul lui noiembrie 1952, în unitatea militară unde eram eu s-a aflat că, dacă te ofereai voluntar

timp de o săptămână la o unitate specială – ni s-a spus că acolo se fac cercetări pentru găsirea unui remediu al gripei – dacă te ofereai deci, primeai doi șilingi pe zi și o permisie de trei zile. Știind că plec pe front în scurtă vreme, m-am gândit că mi-ar prinde bine și m-am oferit voluntar.

— Și ce s-a întâmplat?

— Am fost unul dintre cei norocoși. Mai târziu, am aflat că în perioada aceea făceau cercetări cu gaze paralizante, precum VX, agenți biologici și altele de felul ăsta, dar și gaze folosite de poliție împotriva protestatarilor. Cea mai mare parte a timpului am stat întins în pat și am fost supus la diverse teste – m-au înțepat cu o groază de ace. Într-o zi însă m-au dus într-o altă baracă, plină de cămăruțe ca pentru duș. Numai că acolo nu curgea apă, ci ieșea un firicel de gaz. Cred că am leșinat, fiindcă m-am trezit în pat, iar când am încercat să respir, plămânii parcă îmi luaseră foc. Gâtul mă ustura, ca și cum înghițisem sârmă ghimpată, iar pe față simțeam înțepături de parcă mă urzicasem.

— Și zici că ai avut noroc?

— Da, sigur. Am căpătat banii și permisia. Atunci nu mă ducea mintea, dar acum, privind înapoi, îmi dau seama că era un fel de gaz toxic, așa cum au folosit francezii în timpul revoltelor studentești din 1968. Efectele au fost temporare și n-am suferit nicio vătămare a sistemului respirator. Alții n-au fost la fel de norocoși. Unora li s-a dat LSD și simțeau că sunt năpădiți de păianjeni; au sfârșit în celule capitonate. Alora li s-a injectat ciumă bubonică, antrax, variolă și câte altele. O mulțime de voluntari ca mine s-au ales cu bronșită cronică, felurite forme de cancer, tulburări nervoase, tumori ale creierului și altele. La puțină vreme după ce m-am întors de acolo, s-a zvonit că un bărbat pe nume Ronald Maddison, după cum am aflat mai târziu, murise în urma unor teste cu sarin, în 1953. Sigur, povestea a fost mușamalizată până când rudele și prietenii au cerut o nouă anchetă în 2004, în urma căreia s-a stabilit că murise în condiții ilegale. Într-adevăr, spre sfârșitul războiului luaserăm de la nemți gazul sarin. Îl testau de ani de zile – ca și alte gaze, de altfel – pe prizonierii din lagărele de concentrare și prizonierii de război.

Cercetătorii noștri nici nu aveau habar de existența lui. Cred că asta căuta bărbatul de care vorbea Grace în jurnalul ei.

— Meers. Da, Grace a pomenit de sarin și tabun. Pe cât văd, știi multe despre subiectul ăsta.

— M-am străduit să aflu.

— Și Grace? Ce legătură avea ea cu toată povestea?

Billy a oftat și a întors capul. A luat paharul, a văzut că e gol și l-a umplut. Am mai cerut și eu niște vin. Discuția cu Billy îmi puna nervii la încercări mult mai grele decât îmi închipuisem. În cel mai rău caz, aveam să las mașina parcată în fața casei lui Billy și să trag la un hotel din Simon's Town pentru o noapte.

— l-am povestit tot ce pățisem, tot ce aflasem. l-am spus că-l văzusem și pe el acolo. Pe soțul ei, doctorul Fox. Nu m-a recunoscut, fără îndoială. Nici n-avea cum, chiar dacă m-ar fi remarcat, ceea ce nu s-a întâmplat. Nu mai semănăm cu copilul de șapte ani care stătuse în casa lui. Dar eu l-am recunoscut. Umbla de colo-colo cu unul din șefi, un mișel pe

nume Smeaton, și părea că se simte ca acasă la Porton Down. Chiar ca acasă. Nu era angajat acolo, fiindcă nu purta halat alb, dar se vedea că știe bine locul, ca și cum mai fusese acolo. N-am auzit decât o frântură de propoziție, dar sunt sigur că Smeaton i-a zis: „Sigur, când veți veni să lucrați aici...”

Dintr-odată m-am luminat. Sigur, slujba cea nouă, într-un spital de lângă Salisbury. Absențele lui din timpul războiului, vălul de mister care înconjurasese conacul la începutul anilor '40, sârma ghimpată și santinelele, specializarea doctorului Fox în neurologie și microbiologie, felul în care și-a neglijat cabinetul. Toate detaliile care nu însemnau nimic separat, până când un element neașteptat le-a aranjat, așa cum un magnet aranjează pilitura de fier. Ernest Fox era implicat în tot ce se întâmpla la Porton Down. Poate încă de la Primul Război Mondial, când făcea experimente cu gaz muștar, dar în orice caz de la al Doilea Război. La Kilnsgate nu funcționase o unitate a forțelor speciale, sau, dacă într-adevăr așa fusese, atunci acționa mână în mână cu tipii de la Porton Down. Ernest Fox servise drept consultant, lucrase la

proiecte speciale, ținuse totul secret, evident, și în cele din urmă îi oferiseră o slujbă permanentă, cu normă întreagă. Drept recompensă, ori poate că aveau nevoie de experiența și cunoștințele lui. Războiul Rece era la început, cercetările privind armele chimice erau în mare vogă. Porton Down avea ce oferi.

— Vasăzică, te-ai înțeles cu Grace să vă întâlniți?

— Da. Voiam să știe, și atât, așa că am căutat-o. Nu știam nimic de iubitul ei sau de anii petrecuți pe front. La vremea aceea mă aflam la garnizoana Catterick, nu foarte departe. Trebuie să recunosc, am fost surprins de efectul profund pe care relatarea mea a avut-o asupra ei. Nu mă așteptam să fie atât de impresionată. Și-a ținut firea, dar când ne-am despărțit avea lacrimi în ochi. Două zile după aceea m-a căutat la garnizoană; voia să ne întâlnim din nou.

— V-ați întâlnit de două ori?

— Da. A doua oară la Darlington, chiar înainte de Anul Nou. Am băut o ceașcă de ceai la o cafenea din centru și mi-a arătat o scrisoare. Cred că, pe de o parte, voia să verifice dacă despre asta îi povestisem,

iar pe de alta, să-mi arate că avusesem dreptate.

— Ce scria?

— Era trimisă de Ministerul Apărării. Nu-mi vin în minte amănuntele, dar era foarte oficială. În scrisoare i se mulțumea lui Ernest Fox pentru munca pusă în slujba proiectelor speciale și a cercetării de-a lungul anilor, pentru abnegația lui și experiența inestimabilă pusă la dispoziție. Se făcea referire la ceva petrecut la conacul Kilnsgate în 1941, apoi doctorul Fox era invitat să devină membru al personalului permanent de la Porton Down. Era menționat în treacăt faptul că semnase deja Legea secretului de stat, că activitatea centrului era ultrasecretă și că nu trebuia să discute cu nimeni despre ce făcuse acolo și nici despre oferta de serviciu.

— Un spital lângă Salisbury, am zis.

— Poftim?

— Scuze. Așa spunea el, că se duce să lucreze la un spital. Poliția a considerat că acesta a fost motivul pentru care Grace l-a otrăvit: dacă doctorul lua în primire postul de la spitalul de lângă Salisbury, ea era nevoită să se despartă de iubitul ei.

— Doamne sfinte, a făcut Billy.

— Ce ți-a venit să-i spui? La urma urmei, nici n-o cunoșteai ca lumea. Stătuseși patru luni la Kilnsgate cu paisprezece ani în urmă.

Billy a cugetat câteva clipe.

— La vârsta aia faci lucruri nesăbuite. Cred că am dat dovadă de prea mult zel atunci când am înțeles ce se petrece. Am întrebat înapoi și încolo, am pus cap la cap fel de fel de zvonuri. Doamna Fox s-a purtat întotdeauna foarte frumos cu mine. Pentru mine era o perioadă grea, era prima oară că plecam de acasă, și ea m-a tratat cu multă blândețe. Cum ți-am spus, am fost fericit la Kilnsgate. Fiecare zi era o bucurie. Nu voiam ca ea să aibă în vreun fel de-a face cu cele ce se petreceau la Porton Down. Poate că voiam să o apăr de urâtenia vieții. Poate că speram că-l va convinge pe soțul ei să refuze oferta. Nu mi-am imaginat nicio clipă că urmările vor fi așa tragice.

— N-aveai de unde ști, am spus. Și Grace ce-a zis?

— A rămas tăcută, adâncită în gânduri, apoi a împăturit cu grijă scrisoarea, a pus-o în geantă și mi-a mulțumit. Mi-a făcut și un dar la despărțire. Cred

că îl cumpărase în Darlington, înainte să ne întâlnim.

— Ce ți-a dat?

A ridicat arătătorul, făcându-mi semn să aștept, s-a dus în altă cameră și s-a întors cu un ceas de buzunar cu lanț, amândouă de argint. Pe spate avea o inscripție: „Să te păzească de rele” și „Amintește-ți de mine”, urmate de numele lui Grace. O margine era îndoită.

— Asta ce e? am întrebat.

Billy a zâmbit.

— L-am avut cu mine în Kenya. Îl țineam în buzunarul de la piept. Un glonț tras de un Mau Mau a ricoșat în el. Doctorul mi-a spus că altminteri îmi intra direct în inimă și că avusesem un noroc chior. La vremea aia nu mi se părea, fiindcă am stat la pat vreo lună, cu infecții, drene și alte de-astea. Am fost cât pe ce să-mi pierd brațul, dar chiar și așa...

— Ce poveste, l-am întrerupt. Dar Grace a mai spus ceva?

— Da. Chiar înainte să ne despărțim, mi-a pus mâna pe braț și m-a asigurat că va face tot ce-i stă în putință ca să-l convingă pe Ernest să renunțe la post.

Mi-am închipuit că avea să-l pună la punct. Știi, sunt femei care, dacă apucă să pună piciorul în prag, tot așa o țin – așa am văzut eu că se întâmplă. Trăgeam nădejde ca Grace să fie la fel, dar m-am înșelat și de data asta.

— S-au certat, i-am spus, amintindu-mi declarația lui Hetty Larkin, dar nu cred că i-a dat ascultare. N-a izbutit să-l convingă.

Scrisoarea la care făcuse referire Hetty era fără îndoială cea despre care îmi povestise Billy. Ernest trebuie că a descoperit că lipsește atunci când Grace era în Darlington împreună cu Billy, iar atunci când s-a întors i-a cerut socoteală. Ea i-a spus ce părere are despre planurile lui, că nu-l va însoți și că, dacă mai are o fărâmbă de conștiință și omenie, nu se va duce nici el. Probabil însă că el a luat-o în râs și nici n-a vrut să o asculte.

— Prin urmare, ceea ce i-am povestit eu a dus-o la pieire, a zis Billy.

— Nu, Billy, l-am contrazis eu. Ceea ce era soțul ei a dus-o la pieire. L-a suportat ani de zile, i-a găsit scuze, poate că s-a și făcut că nu vede unele lucruri.

Dar când a venit vremea adevărilor, Grace a refuzat să meargă să trăiască la Salisbury alături de un om care lucra într-un loc precum Porton Down. Era împotriva firii ei. Văzuse cu ce se ocupă oamenii aceia. Meers. Nemții. Ea dorea să trăiască în altă lume, să ducă o altă viață.

— Dar toate au pornit de la mine.

— Nu de la dumneata, ci de la Ernest, prin ceea ce făcuse de ani de zile. Nu încapе nicio îndoială că i-a invitat să se instaleze la Kilnsgate în timpul războiului, iar Grace trebuie să fi aflat cumva. Sau poate că începuse și mai demult. Doctorul tratase victime ale iperitei în Primul Război. Cine știe? Acum nu mai are însemnătate. Oricum, n-ai făcut decât să precipiți lucrurile. Eu cred că Grace avea unele bănuieli. Proastă nu era. Iar dacă ar fi plecat cu el la Salisbury, ar fi aflat în scurtă vreme adevărul.

Până la urmă, n-am mai fost nevoit să-mi las mașina în fața casei lui Billy, nici să petrec noaptea în Simon's Town. După ce am mai stat de vorbă vreo două ore și am băut încă două cești de cafea tare,

facută de Billy, mi-am dat seama că pot să conduc fără probleme. Aveam nevoie să plec de acolo, să mă ascund în grandoarea anonimă a hotelului Cape Grace și să cuget la cele aflate.

Îmi era foame, însă mai întâi m-am dus în cameră ca să fac un duș și să mă schimb. Îmi fusese cald și transpirasem, în ciuda aerului condiționat. Pe deasupra, simțeam că am nisip în păr, adunat în timpul plimbării pe plajă. Nu mă aștepta niciun mesaj pe robotul telefonului, nu mă căuta nimeni. Primisem doar un e-mail de la Heather, care spunea că-i e dor de mine. I-am scris două rânduri ca să-i spun că sunt bine, că îl găsisem pe Billy și că am să-i povestesc totul la întoarcere.

După ce m-am șters, mi-am pus un halat de baie și am stat o vreme pe balcon, în aerul călduț al serii, privind portul, luminile orașului reflectate în apă, cele două dealuri profilate pe cerul vârstat cu roșu peste care se lăsa înserarea. Ambarcațiunile bogătașilor, ancorate la chei, săltau pe valuri, scârțâind, cablurile cu care erau legate zăngăneau. Pescărușii ieșiți la vânătoare scoteau țipete ascuțite. Am intrat în

cameră, m-am îmbrăcat și am coborât cu liftul la restaurant.

Capul încă mi se mai învârtea după discuția cu Billy și încă mă simțeam tulburat, așa că am comandat un Martini simplu, cu măslina, și am ales o sticlă de vin roșu Glen Carlou ca să o beau la masă. Dacă nu o terminam, puteam să o iau cu mine sus în cameră și să mă îmbăt în liniște pe balcon. Oricum nu mai aveam de gând să ies. Am comandat stridii ca antreu și file de gazelă sud-africană ca fel principal.

În restaurant era liniște, luminile discrete. Nu îi vedeam decât pe ceilalți clienți și o fotografie uriașă a Colinei Semaforului, dar nu mă deranja. Voiam să cuget, nu să privesc orașul. După ce fusesem luat prin surprindere de povestirea lui Billy, acum trebuia să rearanjez piesele, tot ce știam, ca să formeze o nouă imagine. Poate că mă înșelasem crezând că Grace e nevinovată, dar eram convins că jurații își făcuseră o părere greșită cu privire la motivul crimei. Poate că nici nu le-ar fi păsat dacă ar fi aflat. Ar fi putut foarte bine să țină partea centrului de la Porton Down și să o trateze pe Grace drept un fel de agitator străin, în

loc să o vadă așa cum era – un om de omenie. Mă gândeam totuși că, dacă ar fi știut care este adevăratul motiv și ar fi aflat prin ce trecuse ea în timpul războiului, ar fi fost mai clementi.

Am încercat să-mi închipui cum fusese acea ultimă ceartă, ce spusese fiecare. Kilnsgate într-o zi de iarnă, când vântul vuia în coșuri, aducând cu el fulgi care se topeau îndată și buștenii trosneau în cămin, împrăștiind scânteii. Ernest o anunțase că a primit o ofertă la un spital de lângă Salisbury. Se hotărâse să accepte și cu asta basta. Grace, știind ce îi povestise Billy, i-a răspuns că aflase adevărul despre spitalul acela și că nu avea să plece nicăieri. Probabil că Ernest a sfătuit-o să-și vadă de treburile ei și să nu-și bage nasul în ale altora. Poate că aflase despre Sam și o luase peste picior, anunțând-o că va fi nevoită să-și părăsească iubitul, că-i era sau nu pe plac. Poate că o și amenințase, o lovise chiar. Dar ăsta nu era un motiv pentru ea. Ce înțelegea Grace era că Ernest o duce printre monștri, într-o lume întunecată, chiar dacă lui nu îi părea așa.

Sigur, ea nu avea să fie implicată în munca lui, dar

cum ar fi putut să stea alături de el și să-i fie soție supusă știind cu ce se ocupă? Și ce fel de prieteni ar fi avut? Oameni care făceau aceleași lucruri ca și el, care dădeau petreceri și se prefăceau că totul merge strună, în timp ce ei injectau oamenilor antrax sau îi stropeau cu gaze toxice și se străduiau să găsească mijloace și mai îngrozitoare ca să-și ucidă semenii sau să-i împiedice să mai lupte. Oameni care n-ar fi recunoscut niciodată că, în realitate, caută mijloace de a ucide în masă. O viață de minciuni și prefăcătorie. Cum să-l fi lăsat să plece la Porton Down după tot ce suferise ea în Asia de Sud-Est, după tot ce văzuse la castelul din Normandia și ce aflase de la Billy? Poate că bănuia de mai multă vreme că soțul ei e un monstru, judecând după felul lui rece de a fi, după absențele lui, cercetările pe care le făcea și activitatea lui din timpul războiului, ținută secretă. Poate se aștepta ca să se ajungă aici. Era chiar posibil ca unii să-i fi povestit ce se întâmplase la Kilnsgate în timpul războiului, când ea era în Singapore. În clipa aceea, tot ce îmi păruse a fi o digresiune de la firul principal – cele petrecute la Kilnsgate în timpul războiului,

epidemia de febră aftoasă, dispariția lui Nat Bunting – căpătase acum o importanță covârșitoare. După ce citise scrisoarea și discutase cu Billy, Grace ajunsese la un moment de cotitură. Nu putea merge mai departe ca până atunci, indiferent dacă avusese și înainte unele bănuieli. Acum știa. Lucrurile nu mai puteau continua așa. Trebuia să facă ceva.

Ernest nu i-a dat ascultare. Poate că i-a spus că are idei caraghioase prin romantismul lor, că nu înțelege necesitățile vieții moderne și că în viață trebuie să mai faci și lucruri care nu-ți fac plăcere. Pentru țara ta. Pentru un mod de viață în care crezi. I-o fi zis că e o idealistă, că nu trăiește cu picioarele pe pământ. Se poate, o fi zis ea, dar e mai bine decât să fii un monstru. Ernest a certat-o fiindcă luase scrisoarea. Grace și-a dat seama că își bătea gura de pomană, iar în acest timp Billy a plecat în Kenya să se lupte cu rebelii, fără să aibă habar de furtuna pe care o stârnise la Kilnsgate.

După ce mâncasem o jumătate de duzină de stridii namibiene excelente, mi-a fost adus și felul principal, fileul de gazelă, roz și fraged. Mi-am turnat un pahar

de vin și m-am apucat să mănânc, privind în jur. În stânga era așezată o pereche de tineri căsătoriți, veniți aici în luna de miere, după cum se purtau. Vizavi de mine era o pereche mai în vârstă. El era genul tipic de colonist, cu fața roșie ca racul și mustață albă, în furculiță. Mai mult ca sigur că se plângea de băștinași vâjnoasei lui soții. Ceva mai încolo, un grup de meseni gălăgioși sărbătoreau o aniversare. În afară de mine, doar un bărbat mai stătea singur la masă și citea o carte pe iPad.

Poate că mă înșelasem și Grace își otrăvise într-adevăr soțul. În orice caz, teoria mea despre inclinațiile pedofile ale lui Ernest Fox era total alătura cu drumul. Probabil că toate grozăviile prin care trecuse Grace și pe care fusese sfătuită să le dea uitării i se perindaseră prin minte după ce discutase cu Billy și descoperise scrisoarea prin care se oferea un post la Porton Down. Nu putea fi părtașă la așa ceva. Era infirmieră, Ernest era doctor; misiunea lor era să salveze vieți, nu să le distrugă. Totodată, trebuie că-și amintise de sinistrul Meers și de brutele care îl însoțeau, caporalii lui. Că avea dreptate sau

nu, aceștia erau indivizii pe care ea îi asocia cu Porton Down.

Într-o oarecare măsură, dacă Grace era răspunzătoare de moartea soțului ei, atunci aveam ceva în comun. Poate că dorința mea de a o scoate nevinovată exprima într-un mod întortocheat speranța că m-aș putea împărtăși din aceeași nevinovăție. Dar nimic nu mersese cum trebuie. Planul pe care mi-l făcusem se întorsese împotriva mea.

Sigur, erau și multe deosebiri. Ernest mai avea probabil câțiva ani buni de trăit, în ciuda bolii lui de inimă, pe când Laurei i se părea că moare prea lent, căci fiecare clipă îi sporea agonia. Grace făcuse un bine omenirii; eu îi făcusem Laurei un bine. Se rugase de atâtea ori de mine, și de fiecare dată când o refuzasem, disperarea mă cuprindea și mai tare. În cele din urmă, n-am mai putut suporta nici chinurile ei, nici pe ale mele. Nu era chiar așa greu să găsești un pic de morfină, iar dacă doctorul a bănuțit ceva – cum probabil că s-a și întâmplat – s-a gândit că a fost din milă. Am ținut-o de mână în timp ce se stinge,

am privit-o în ochi și am văzut cum scânteia vieții dispare din ei, am luat-o în brațe și am simțit cum spiritul ei a plecat, lăsând în urmă o tăcere precum cea care se lasă după ce ai ascultat o simfonie magnifică. Nenorocirea este că poți asculta o simfonie de câte ori vrei, pe când o viață nu poate fi repetată.

Îmi spuneam întruna că îi făcusem un bine Laurei, însă în inima mea știam că o uciseseam. Eram oare un criminal? Un monstru? Și Grace la fel? Nu știu. Uneori mi se pare că da. Uneori mi se pare că sentimentul de vinovăție, secretul odios care îmi împovărează inima mă ține departe de restul lumii, de cei care iau masa în restaurant în seara asta. Poate că de-asta căutasem singurătatea la conacul Kilnsgate. Numai că acolo o întâlnisem pe Grace Fox, și dacă mă întrebasesm vreodată de ce mă obseda – și mi se întâmplase nu de puține ori –, atunci acum știam cu certitudine.

Am mai aruncat o privire în jur, apoi am terminat paharul de vin și am luat sticla în cameră. M-am așezat pe balcon, bucurându-mă de căldura nopții africane, am ascultat zăngănitul cablurilor cu care

erau ancorate bărcile și foșnetul vântului prin frunzișul palmierilor. După o vreme, păsările au început să cânte, soarele s-a ridicat la orizont și razele dimineții au luminat dealurile de lângă Cape Town.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), octombrie 1945.
Oceanul Indian

MIERCURI, 10 OCTOMBRIE 1945

Delfinii jucăuși vin aproape zilnic în jurul vaporului. Suntem într-o lume nemișcată, fierbinte și umedă, unde oceanul este o oglindă albastră și totul pare că se mișcă încet, ca și cum aerul e îngroșat. Mă întorc iarăși acasă.

Încă nu știu nici eu de ce m-am oferit să plec din nou la Singapore, decât că poate doream să închei un ciclu, să mă împac oarecum cu mine însămi. Au trecut atâția ani, dar tot n-am izbutit să scap de sentimentul că eu sunt aceea care ar fi trebuit să moară pe plută, și nu Brenda. Am purtat acest

sentiment de vinovăție cu mine prin Franța și Belgia, prin Germania învinsă, printre gropile comune și corturile în care duhoarea era de nesuferit, printre umbrele umblătoare din lagărul de la Belsen, prin ruinele Berlinului eliberat de ruși. Am văzut iadul pe pământ. Și încă mă simt vinovată și nu mi-am găsit pacea.

Acum e trecut de miezul nopții. Stau pe punte și fumez. Șuvițe de păr mi se lipesc de frunte, de obraji și de gâtul acoperit de sudoare. Am greșit oare venind pe nava-spital după ce ai noștri au câștigat războiul în Europa? Nu cred. În adâncul inimii mele știu că la Singapore m-am maturizat, că acolo am pierdut și ultima fărâmbă de inocență pe care o mai aveam. Nu m-am dat unui bărbat, nu de acea inocență vorbesc. Cu toate că m-am lăsat sărutată de Stephen, a fost neașteptat de ușor să rămân o soție credincioasă, cu simțul răspunderii, în timp ce toate femeile din jurul meu își lăseau inima furată pentru o noapte sau o săptămână. Aș minți dacă n-aș recunoaște că uneori mi-aș fi dorit să dau deoparte orice rețineră și să mă alătur celorlalți. Am fost cât pe

ce să o fac cu Stephen. Nu, inocența de care vorbesc e de cu totul altă natură.

Toți cei de pe vas vin din lagărele japoneze care au fost „eliberate” în Sumatra, ori din Changi, Singapore, și Stanley, Hong Kong. Unii au venit cu mulțimea de oameni care au ajuns la Padang după noi, când nu mai erau vase care să-i transporte. Nu le-a rămas decât să aștepte venirea japonezilor, care i-au luat prizonieri. Alții au fost găsiți rătăcind prin junglă, abandonați de gardienii japonezi după ce au fost aruncate bombele de la Hiroshima și Nagasaki și Japonia s-a predat. Nu se știa din ce lagăre provin. Au fost îngrijiți și hrăniți în spitalele locale, iar acum sunt în drum spre casă. Nu au răni căpătate pe câmpul de luptă, nici membre amputate, în schimb suferă de tot felul de infecții. Din fericire, avem penicilină. Majoritatea pacienților sunt bărbați, dar sunt și multe femei, copii și chiar infirmiere.

De obicei îmi petrec serile cu Kathleen. Acum nu mai zâmbește niciodată și nici măcar nu mai vorbește. Cred că în mare parte din cauză că nu mai are dinții din față. Cred că a și uitat cum râdea pe vremuri.

Odinioară superbă ca o statuie, acum e numai piele și os, cu picioare ca niște bețe de chibrit și genunchi cât niște mingi de crichet. Nu cred să cântărească mai mult de patruzeci de kilograme. Părul ei blond, altădată atât de frumos, atârnă acum în șuvițe lipsite de strălucire. Pe alocuri se vede pielea capului, roșie ca o carne vie.

La început n-am recunoscut-o, nici ea pe mine de altfel, până când nu ne-a prezentat una alteia o infirmieră care ne știa din timpul primei călătorii și văzuse ce prietene bune eram. A fost un șoc. Kathleen nu prea mai are amintiri, nici dorință de viață. Noaptea o chinuie coșmaruri teribile – la fel ca pe toți ceilalți, de altfel – și țipă prin somn. Ziua, când e cald, e apatică și inertă. Nu o interesează nimic. Încerc să-i vorbesc despre micile întâmplări de zi cu zi, de munca noastră, de pacienții care ne dau bătaie de cap, de ocean sau delfini, dar nu înțelege nimic. Kathleen e un om distrus. Mai tot timpul murmură cântecele fără noimă, și atât.

Am izbutit să aflu de la cealaltă infirmieră, pe care o cheamă Mary, că Doris a murit de dizenterie în

lagărul Stanley. Ar fi putut scăpa, însă japonezii au reținut toate medicamentele trimise de Crucea Roșie, așa că nu a putut fi tratată. Kathleen a îngrijit-o până în ultima clipă.

Mary mi-a mai povestit și ce s-a întâmplat la spitalul din Hong Kong în ziua de Crăciun 1941. Mai auzisem zvonuri și înainte, când eram în Singapore, dar realitatea a fost mult mai crudă. Infirmierele au fost supuse celor mai degradante tratamente și apoi ucise, iar bărbații, doctori și pacienți laolaltă, străpunși cu baionetele.

Am început să auzim și relatări ale masacrului de pe insula Bangka. Câteva din infirmierele australiene pe care le știam și care plecaseră din Singapore chiar înaintea noastră, pe Vyner Brooke, au suferit aceeași soartă ca noi: nava a fost bombardată, s-a scufundat, iar ele au reușit să ajungă pe insula Bangka, unde au încercat să se predea japonezilor.

Când cei din patrula japoneză au ajuns pe plajă, mai întâi i-au adunat pe toți bărbații pe promontoriu și i-au împușcat, apoi au forțat femeile să intre în apă și le-au mitraliat. Una din infirmierele australiene a

scăpat cu viață – glonțul i-a trecut prin picior, fără să o rănească foarte tare –, s-a prefăcut moartă, a ajuns într-un lagăr de prizonieri și în cele din urmă a fost eliberată.

I-am întrebat pe mai mulți ofițeri de Stephen Fawley, dar niciunul nu știa de el. Unul credea că a fost ucis în timpul luptelor. Oricum, nimeni nu l-a văzut mai târziu, în vreunul din lagăre.

În afară de pacienții care pot vorbi și care chiar vorbesc, restul sunt în aceeași stare în care este Kathleen. Și-au pierdut dorința de viață. Le e teamă și de umbra lor, de ceea ce s-ar putea întâmpla. Trăiesc într-o stare de groază permanentă. Cu toate că au fost cât pe ce să moară de foame, abia dacă se ating de mâncare, ca și cum stomacurile lor s-au îmbolnăvit în timpul captivității. De hrănit îi hrănim, însă de coșmaruri nu avem cum să-i scăpăm.

Acum stau pe punte, învăluită de splendoarea și căldura nopții tropicale. Simt cum se mișcă vasul, aud plescăitul valurilor pe cocă, dar nu pot să nu aud și geamătul care se înalță din saloanele pacienților. E un sunet cum nu am mai auzit niciodată, alcătuit dintr-o

mie de coșmaruri, plânsetele băieților care își strigă mamele, vaietele celor care și-au pierdut mințile și, peste toate, teribila tăcere a celor care au pierdut totul – vocile, chiar și pe ei înșiși.

FEBRUARIE 2011

Când am coborât din taxiul care m-a adus de la gara Darlington, am găsit conacul Kilnsgate așteptându-mă ca un vechi prieten. În hol, sub fanta cutiei de scrisori, am găsit un vraf de plicuri. Majoritatea erau facturi și reclame. Oare, dacă John Keats ar fi avut posibilitatea să trimită e-mailuri, acestea ar fi fost la fel de interesante ca și scrisorile lui? Mă îndoiam. Hârtia de scris are și ea rolul ei.

Am lăsat geanta în hol, am dat drumul la calorifer și m-am dus în bucătărie să-mi fac o ceașcă de ceai. Era spre seară, iar eu stătusem treaz toată noaptea în avionul care m-a adus de la Cape Town, după care îmi luase mai toată ziua ca să ajung acasă de la aeroportul Heathrow. Felul în care circulau trenurile mă scosese din sărite. Nu exista nicio scuză, fiindcă

nici măcar nu ninsese.

Mi-am petrecut ultima zi la Cape Town hoinărind prin port, prin magazine și cafenele. Am cumpărat pentru Heather o rochie din acelea care se înfășoară pe corp, cu un imprimeu foarte frumos. Nu știam dacă e genul ei de îmbrăcăminte, dar speram că îi vor plăcea modelul și culorile africane și măcar o va atârna pe un perete. Părerea mea e că i-ar sta bine. Am mai cumpărat și câteva CD-uri cu muzicieni autohtoni – Judith Sephuma, Abdullah Ibrahim, Wanda Baloyi, Pops Mohammed – și așa am descoperit că magazinul de discuri unde fusesem data trecută o ducea bine.

Când ceaiul a fost gata, am luat ceașca și m-am așezat lângă cămin, în living. Poate că am să aprind focul ceva mai târziu. Era începutul lui februarie, zăpada se topise cu totul, dar frigul pătrunzător din Yorkshire se făcea simțit în aer, mai ales după soarele sud-african. Afară erau șase grade Celsius, cerul era cenușiu și parcă stătea să plouă. Pădurea din spatele casei era lugubră, amenințătoare. Am pus un CD cu muzică de jazz interpretată la pian de Abdullah

Ibrahim și m-am apucat să sortez corespondența. Cum mă așteptam, nu erau decât facturi și materiale promoționale. Singura scrisoare interesantă era o invitație să țin un discurs la un festival de film organizat la Londra în mai. Mă bătea gândul să mă duc. Poate că avea să fie distractiv.

Apoi am verificat mesajele primite pe telefon. Două erau de la comercianți și unul de la Heather, care îmi ura bun venit. Zicea să o sun. M-am uitat la ceas. Era patru fără zece minute și deja se întuneca. Eram prea obosit ca să invit pe cineva astă-seară, prea obosit pentru orice, de fapt. Mai aveam doar de căutat ceva important pe internet.

Am găsit și un mesaj de la mama, care mă întreba, în stilul ei inimitabil, dacă mai sunt în viață. M-am simțit vinovat. Fusesem atât de bucuros că i-am găsit pe Louise și pe Billy Strang, că uitasem de mama. Am sunat-o și am ascultat preț de vreo cincisprezece minute cum se plânge de vreme, după care i-am promis să o vizitez cât de curând și am închis.

După asta, am sunat-o pe Heather și ne-am înțeles să ne întâlnim peste două zile, când îmi reveneam din

oboseala călătoriei. În fine, mai aveam de dat câteva telefoane foarte importante. După ce petrecusem după-amiaza cu Billy Strang, avusesem timp să întorc lucrurile pe toate fețele și eram încredințat că după ce bâjbâisem prin întuneric, știam în sfârșit adevărul despre cele întâmplate la Kilnsgate în ziua de întâi ianuarie 1953. Louise King și Samuel Porter meritau să afle primii, așa că le-am telefonat.

A doua zi dimineața, cu toate că nu eram foarte sigur pe picioare, am luat o cazma și m-am dus la cuptorul de var. Am cercetat hățișul de buruieni dinăuntru, am dat de câteva ori cu cazmaua, însă m-am lămurit pe dată că nu puteam face nimic singur. Încă nu eram destul de sigur de mine cât să chem autoritățile, dar știam că nu voi afla decât dacă sap.

M-am întors acasă și l-am sunat pe Tony Brotherton. Când i-am explicat ce credeam eu, nu m-a luat în serios, dar când i-am amintit de necazurile tatălui său, și-a făcut apariția într-o jumătate de oră, însoțit de Jill și doi muncitori solizi.

Știind că nu prea am cum să-i ajut, am stat

deoparte, sprijinit de un copac. Cu toate că era o dimineață friguroasă de februarie, în scurtă vreme erau acoperiți de sudoare; în schimb, grămada de pământ și ierburi se mărea. Nu aveam habar cât de adânc vor trebui să sape și a trecut vreun ceas până când Jill s-a aplecat peste groapă și a spus:

— Doamne, Chris. Ia vino să vezi.

M-am apropiat și am privit spre ce îmi arăta ea. Jos, în groapă, am zărit ceea ce părea a fi scheletul unei mâini. Sigur, nu mă pricep la anatomie, poate că ar fi putut fi oase de vacă sau de oaie, dar, pe măsură ce Jill a îndepărtat pământul din jur, forma se vedea din ce în ce mai bine, până când niciunul din noi nu s-a mai îndoit că aveam în fața noastră un schelet omenesc.

Două zile mai târziu, tocmai pusesem lasagna în cuptor când Heather și-a făcut apariția. Pe versantul din față, cuptorul de var era mascat de o pânză, dar acum nu se afla nimeni acolo. După ce descoperiserăm scheletul, am chemat poliția. Legiștii au luat rămășițele ca să le examineze. Concluziile

preliminare, care mi-au fost comunicate de un polițist însărcinat cu acest caz, mi-au confirmat bănuielile, dar nu au găsit cauza morții. Poate că nici nu aveau cum, după atâta timp.

Pregătisem un meniu simplu, făcut în casă, însoțit de o salată Cezar adevărată, nu ca aceea cu castraveți și roșii pe care o servesc la restaurantul italian de aici, și, în încheiere, o salată de fructe și un platou cu brânzeturi producție locală.

Heather arăta la fel de minunat ca întotdeauna, îmbrăcată în colanți negri și o rochie pe gât de culoare ruginie, care se oprea deasupra genunchilor. Părul îl avea legat la ceafă cu o fundă verde.

— Tii, a făcut când m-a văzut. Ce te-ai bronzat! Și n-ai stat acolo decât trei zile.

— Mă bronzez repede, i-am răspuns.

Când locuiam în Los Angeles, nimeni nu băga de seamă că sunt bronzat. Pe de altă parte, de când stăteam la Kilnsgate căpătasem o paloare de Yorkshire care mă făcea să cred că bronzul o să se ducă repede. I-am dat lui Heather rochia și s-a arătat încântată de culori și model. S-a înfășurat în ea, ca să vadă cum ar

putea-o purta fără să scandalizeze lumea pe stradă.

— Putem să încercăm diverse stiluri mai târziu, i-am sugerat.

Ne-am așezat lângă focul pe care avusesem grijă să îl aprind înainte să mă apuc de gătit și am turnat vin pentru amândoi.

— Din ce mi-ai spus la telefon, înțeleg că s-au întâmplat lucruri palpitate, a zis ea.

— Cam așa ceva.

— Cadavre îngropate în cuptorul de var... îngrozitor.

— Un singur cadavru, am zis. Un schelet.

— Chiar și așa, a spus Heather și s-a înfiorat. Trebuie să fie acolo de multă vreme.

— Din 1941 sau 1942, mai exact. Nat Bunting.

— De unde știi că el era?

— Avea un picior diform. Se văd oasele strâmbe.

— Și ce i s-a întâmplat?

— Nu știm încă.

— Dar tu ce crezi?

— Eu am multe teorii, dar sigur nu pot fi de niciuna. Întâi am crezut că poate a văzut ceva, că a

aflat ce nu trebuia. În timpul războiului, bunicul lui Tony Brotherton l-a văzut pe Nat la Kilnsgate, înăuntrul împrejurii de sârmă ghimpată.

— Și cum e de fapt?

— Nat era... handicapat. Chiar dacă ar fi văzut ce nu trebuia, nu și-ar fi dat seama.

— Numai că ei nu știau.

— Ernest Fox știa.

— Și atunci?

— E o idee cam trasă de păr, dar cred că ar fi putut muri ca urmare a experiențelor pe care le făceau la Kilnsgate, cel mai probabil infectat din greșeală. Am făcut niște cercetări pe cont propriu: multe lucruri n-au fost date publicității, dar se știe că în timpul celui de-al Doilea Război Mondial la Porton Down se făceau experimente cu arme biologice. Acum nu multă vreme au fost trimise la Arhivele naționale niște dosare ale comisiilor Cabinetului de Război, și așa s-a aflat că erau interesați de boli precum febra tifoidă, dizenteria și holera la oameni, plus antraxul, febra porcină și febra aftoasă la animale.

— La animale?

— Da. Fabricau niște turte infectate cu antrax. Aveau de gând să le arunce din avion deasupra Germaniei ca să otrăvească animalele.

— Cine avea de gând?

— Noi.

— Sfinte! Ce nebunie! Îngrozitor.

— Până la urmă, s-a descoperit că vitelor nu le plac nutrețurile noi și se feresc de ele, așa că planul a fost abandonat. În orice caz, la ferma lui Brotherton a fost o epidemie de febră aftoasă. Militarii au luat măsuri imediat și povestea a fost mușamalizată. Nu s-a răspândit în afara fermei, ceea ce nu s-a mai pomenit în cazul epidemiilor de febră aftoasă.

— Păi cum au reușit să-i dea de capăt atât de iute?

— Numai dacă știau exact despre ce e vorba.

— Vasăzică, tu crezi că ei au cauzat-o?

— E o explicație logică. De fapt, nici nu știu dacă a fost febră aftoasă. Poate a fost antrax. Poate că de asta a murit și Nat Bunting. Dar aici fac speculații.

— Ce altceva i s-ar fi putut întâmpla?

Am ridicat din umeri.

— Cine știe? Poate că i-au injectat antrax sau dizenterie și a murit, la fel ca Ronald Maddison în 1953, din cauza experimentelor cu sarin. Poate că încercau antidoturi, vaccinuri împotriva bolilor pe care credeau că le vor răspândi naziștii. Ori poate că, așa cum ți-am spus, a venit în contact cu ceva în mod accidental, a fost prea aproape de focarul bolii. L-au îngropat sub cuptorul de var.

— Și au turnat var nestins pe el?

— Nu prea avea rost. Mulți cred că varul nestins dizolvă cadavrele. Dar nu, doar arde pielea, dacă adaugi apă, însă după aceea usucă țesuturile și le mumifică. Deci nici vorbă să elimine probele incriminatorii! Într-adevăr, au turnat var nestins peste vacile lui Brotherton, ca să omoare sporii de antrax sau de febră aftoasă, însă în cazul lui Nat Bunting, cuptorul s-a dovedit doar un loc bun de ascuns un cadavru. Adevărul întreg despre ce căuta Nat acolo și ce s-a întâmplat cu el cred că nu-l vom afla niciodată. Știu că Nat își dorea foarte mult să se înroleze în armată, însă nu l-a acceptat nimeni din

cauza handicapului său fizic și mintal. Poate că, văzând unitatea militară de la Kilnsgate, s-a dus să întrebe dacă se poate înrola acolo. Poate că l-au primit. Nu cred că luau oameni de pe câmp și îi injectau cu dizenterie sau tifos, dar dacă erau în căutarea unui cobai, atunci Nat Bunting era tocmai potrivit. Nimeni nu s-ar fi interesat de el. Niciun ziar n-a menționat dispariția lui.

— Îngrozitor...

— În timpul războiului se petrec lucruri îngrozitoare. Adu-ți aminte ce a văzut Grace la castelul din Normandia și apoi în lagăre. Adu-ți aminte ce a ieșit la iveală cu privire la experimentele medicale făcute de japonezi și de nemți în taberele de prizonieri de război și în lagărele de concentrare. Crezi că noi eram mai buni?

— Îmi place să cred că eram. Da. Însă, cinstită să fiu, mă dezgustă când mă gândesc că ne coborâserăm și noi la nivelul acela. Adică, una e să dai vacilor antrax sau febră aftoasă și alta...

— Nu spun că așa s-a întâmplat, doar că e posibil. Sunt sigur că cei de acolo au fost vinovați de

epidemia izbucnită la ferma lui Brotherton – febră aftoasă, sau ce-o fi fost. În același timp, oricum o fi murit, Nat Bunting n-avea cum să se îngroape singur. Nu exclud posibilitatea ca el, simțindu-se rău, să se fi târât până acolo, unde trupul i-a fost acoperit de pământ și vegetație.

— Dar precis mai erau și alții implicați în experimente.

— Probabil. Voluntari sau prizonieri din tabăra de prizonieri de război din apropiere. Numai că Nat a murit și, din motive neștiute, nimeni n-a pomenit de moartea lui.

— Poate că l-a ucis vreun psihopat?

— Câți din ăștia umblă pe aici? Nici vorbă. Și apoi, Kilnsgate, inclusiv cuptorul de var, erau izolate cu sârmă ghimpată și păzite de soldați înarmați. Wilf mi-a spus că băieții găsiseră o gaură în gard, pe unde poate că a intrat și Nat, dar nu cred că și psihopatul tot pe acolo să o fi luat.

Heather și-a plimbat degetul pe marginea paharului.

— Toate astea au vreo legătură cu ceea ce s-a

întâmpiat mai târziu? Cu Grace Fox și soțul ei?

— Eu cred că da.

— Explică-mi.

— La masă, am spus.

M-am dus și am verificat lasagna. Era făcută și nu trebuia decât să stea să se odihnească zece minute, cât pregăteam eu salata.

— Afurisitele, a zis Heather, care mă urmase în bucătărie. M-ai făcut să aștept atâta vreme.

S-a sprijinit cu spatele de frigider tocmai când mă pregăteam să deschid ușa ca să scot salata. Când am întins mâna, nu s-a clintit, ci doar a lăsat capul într-o parte și a țuguiat buzele ca un copil mofturos. Mi-a venit în minte seara când fusese prima oară la mine acasă, împreună cu Derek și Charlotte, când se amețise și îmi făcuse avansuri exact în același loc. De data asta m-am aplecat și am sărutat-o, iar ea mi-a întors sărutul. Câte se schimbaseră din seara aceea! Am dat-o binișor la o parte și am deschis frigiderul.

— Nu se face să-mi pui piedici tocmai când mă străduiesc să pregătesc cina, am zis. Poți la fel de bine să stai în fața focului, să sorbi câte o înghițitură de

vin, să ascuți muzică și să te bucuri de viață.

— Mda, acum văd și eu cât ți-am lipsit, a zis Heather, prefăcându-se îmbufnată, și a plecat din bucătărie.

Nu mi-a luat multă vreme să fac salata, iar când am sfârșit, lasagna era gata de servit. Am dus farfuriile pe masa din sufragerie și Heather s-a ridicat și a venit și ea. Vinul și paharele erau deja pe masă, așa că am turnat un pahar pentru fiecare. În surdină, o auzeam pe Susan Graham cântând Nopti de vară. Atmosfera era cum nu se poate mai romantică.

— Acum ai de gând să-mi spui ce-ai aflat? m-a întrebat Heather. Promit că am să mănânc și n-am să te întrerup. Mă jur.

A tăiat o bucată de lasagna și a băgat-o în gură.

— Nu mi-a fost foarte greu să-l găsesc pe Billy Strang. E în plină formă, pe cât mi s-a părut mie. De fapt, chiar se întorsese de la un meci de tenis. Mi-a vorbit de o tânără văduvă căreia îi trage clopotele.

— Un bătrân pofticios, vasăzică?

— Nu mai mult decât mine. Doar că e mult mai

bătrân.

Heather a izbucnit în râs.

— Măcar a meritat? Să mă lași aici singură, pe frigul ăsta, iar tu să umbli după fuste prin locuri exotice? Și însorite, pe deasupra.

Am rămas puțin pe gânduri, apoi am dat din cap.

— La început n-am fost sigur – mi-a năruit toate teoriile. Dar cred că, până la urmă, a meritat.

Apoi i-am povestit despre Porton Down, despre faptul că Billy îl văzuse pe Ernest acolo, despre scrisoare, oferta de slujbă și toate celelalte.

Când am terminat, Heather a rămas la rândul ei tăcută o vreme.

— Să înțeleg că ar fi o legătură cu ceva întâmplat la Kilnsgate în timpul războiului? Dar de fapt nu e nicio legătură, așa-i?

— Doar că Ernest a fost implicat. Îmi închipui că unele zvonuri au ajuns la urechile lui Grace, că avea și ea unele bănuieli. Era foarte pornită împotriva crimelor de război. Îmi aduc aminte că Sam Porter mi-a povestit că Grace s-a înțeles cu Laura Knight din prima clipă, de parcă se știa de o viață. Știi despre

cine vorbesc: artista care a pictat scene de la procesul din Nürnberg. În orice caz, Grace trebuie că auzise despre Nat Bunting și epidemia de febră aftoasă, probabil de la Hetty, cu toate că nu făcuse legătura între cele două decât după ce a vorbit cu Billy.

— Prin urmare, nu numai că era nevoită să-și abandoneze iubitul, dar mai avea și un soț care fabrica gaze paralizante și infecta oamenii cu antrax. De-asta l-a omorât?

— Așa m-am gândit și eu când am auzit povestea lui Billy. M-a dat peste cap.

— Da, mi-aduc aminte de ideea ta smintită, cum că Ernest Fox e pedofil.

Am rețrăit momentul când, după ce îi explicasem teoria mea, Billy Strang mi-a spus că n-are nicio legătură cu realitatea. Parcă mi se deschisese pământul sub picioare, să mă înghită.

— Ei, da, am greșit, dar teoria mea nu era mai smintită decât realitatea, și anume că se ducea la Porton Down ca să fabrice gaze paralizante. Era o posibilitate demnă de a fi luată în calcul, am zis. Știam eu că e ceva la mijloc. Căutam un soi de revelație

despre Ernest Fox, ceva care să justifice de ce era necesar ca Grace să-l ucidă, și nu doar să pară o ființă insensibilă, așa cum crezuseră jurații. Recunoaște, dacă ar fi fost pedofil, aveam explicația ideală la îndemână. Poate și dacă avea de gând să fabrice substanțe chimice care să omoare zeci, poate sute de mii de oameni. Acum înțelegi de ce Billy Strang a venit să se vadă cu Grace și să-i împărtășească un secret atât de important.

— Dar e într-adevăr îndeajuns?

— Îndeajuns?

— Un motiv suficient.

— Doar ai citit jurnalul, nu?

Heather a clătinat încet din cap.

— E de necrezut... nu pot înțelege cum de a avut putere să treacă prin atâtea.

— Păi, dacă ne gândim la ce a văzut Grace în castelul din Franța, la felul cum a reacționat aflând cu ce avea să se ocupe soțul ei la „spitalul de lângă Salisbury”, dacă mai punem la socoteală și faptul că trebuia să se despartă de Sam și să-și petreacă diminețile la o cafea împreună cu femeii ai căror soți

aveau aceeași ocupație ca soțul ei... da, așa zice că era un motiv suficient.

— Deci acum crezi că de-asta l-a omorât? Din cauza slujbei lui, a despărțirii de Sam și tot restul?

Terminasem de mâncat, așa că am strâns farfuriile și am umplut din nou paharele. Platoul cu brânzeturi stătea de ceva vreme pe masă, așa că acum erau la temperatura camerei. Fiindcă pentru moment nu ne mai era foame, am continuat discuția, sorbind din când în când din vin. Discul cu Susan Graham se terminase și acum o ascultam pe Annie Fischer interpretând sonatele de pian ale lui Beethoven.

— Mai ții minte că în primele săptămâni, când a început să mă intereseze povestea lui Grace și am aflat câte ceva despre ea, n-am vrut să cred că ea îl omorâse?

— Da. După aceea te-ai răzgândit. Și după câtăva vreme din nou te-ai răzgândit. O luai când încolo, când încioace. Până la urmă, te-ai convins că îl otrăvise, dar că avusese un motiv mult mai nobil decât un amant sau banii. Nu așa mi-ai spus, mai nobil? Era clar că Grace nu l-ar fi putut convinge pe

soțul ei să nu accepte postul, și nu i-ar fi servit la nimic dacă ar fi spus poliției. Cui să mărturisească? Poate că unii erau împotriva unor astfel de lucruri, așa cum era ea însăși, însă, pentru cei mai mulți, Ernest Fox făcea o treabă ultrasecretă în serviciul guvernului. Cu cât știau mai puțini de asta, cu atât mai bine. Așa merg lucrurile. Cine ce-ar avea de obiectat?

— Doar cineva care ar da peste o pivniță plină de cadavre, oameni uciși de naziști în timpul experiențelor cu gaze toxice, așa cum i s-a întâmplat lui Grace. Sigur, pe fond ai dreptate. Doctorul își făcea doar datoria patriotică. Guvernul ține totul secret, iar dacă iese ceva la iveală, spune că suntem nevoiți să ne apărăm. Însă Ernest Fox era doar unul dintre cei care lucrau acolo. Chiar dacă îl oprea pe el, Grace nu câștiga mare lucru, și cu siguranță că știa asta. Nu era angajată politic, nici măcar nu milita pentru protecția mediului. Probabil că vota cu conservatorii. Era mai logic dacă Ernest ar fi fost pedofil; atunci ar fi știut că îl împiedică să se atingă de mulți copii. Pe când la Porton Down făcea parte

dintr-o echipă și treaba ar fi continuat și fără el. Nu era indispensabil. Dar dacă omori un pedofil, ai salvat o mulțime de copii.

— Crezi că Grace gândea astfel?

— Poate nu chiar așa, dar fără îndoială că ideea nu-i era străină. Știa că nu poate desființa centrul de la Porton Down, oricât l-ar fi urât. Știa că acolo se distrug vieți și că viața ei însăși va fi distrusă.

— În condițiile astea, putea face totuși un lucru bun, nu?

— Cam așa ceva.

Nu-i povestisem lui Heather despre imaginea pe care o văzusem în oglinda șifonierului. Nici despre întâmplarea similară, petrecută la pensiunea din Scarborough, despre care îmi spusese Graham. Nu voiam să creadă că am luat-o razna. Și așa era îngrijorată de obsesia mea pentru Grace Fox, dragostea mea pentru o fantomă, după cum se exprimase. Poate că într-o zi îi voi spune totul și îi voi mărturisi și ce îi făcusem Laurei. Dar momentul acela nu venise. Nu eram încă atât de apropiați. Pe de altă parte, trebuia să găsesc o modalitate de a-i spune că

știu ce se petrecuse în noaptea când murise Ernest Fox, fără să-i spun exact cum de am aflat.

— Și acum? Tot mai crezi că nu e vinovată?

— Da și nu.

— Ce răspuns mai e și ăsta?

— Ascultă-mă până la capăt. După ce m-am întâlnit cu Billy și mi-a spus povestea lui, încă mai credeam că ea l-a omorât. La fel credea și Billy, atunci când i-am spus cum a sfârșit-o Grace. Se simțea vinovat. Eu credeam că îl omorâse pentru motivul despre care tocmai discutaserăm, și anume ca să-l împiedice să se angajeze la Porton Down. Dar în avion, când mă întorceam acasă, mi-am dat seama ce s-a întâmplat cu adevărat. De când am venit, numai asta am în minte. Nu puteam dormi, nu mă puteam gândi la altceva... Toate lucrurile pe care le aflasem mi se învârteau în minte, până când s-au potrivit și am găsit ceea ce căutam.

— Așa, pur și simplu?

— Nimic nu e simplu atunci când ți-ai bătut capul luni de zile, fie că e vorba de o piesă muzicală ori de teoria unei crime. Într-adevăr, uneori pare ușor.

Atunci avem de-a face cu ceea ce oamenii numesc inspirație, adică rezultatul mai multor săptămâni sau luni de confuzie, de eforturi și transpirație. Am găsit singura modalitate logică în care toate elementele se înlănțuie.

Heather s-a încruntat și a răsucit vinul în pahar.

— Spune-mi cum.

— Mai întâi de toate, nu trebuie să uităm că Ernest Fox era suferind. Inima lui era bolnavă. Medicul legist a depus mărturie, iar Alice Lambert a spus că se mai simțise rău și înainte.

— Avusese indigestie.

— Simptomele indigestiei sunt foarte asemănătoare celor ale unui atac de cord. Întreabă orice doctor.

— Și cu potasiul cum rămâne?

— Doctorul Masefield, patologul, a recunoscut că organismul eliberează o mare cantitate de potasiu atunci când cineva moare într-un atac de cord. Pe deasupra, nu m-a convins că găsisse vreo dovadă cum că Grace îi injectase lui Ernest clorură de potasiu. Nu s-a găsit nicio urmă în casă, iar doctorul Fox nu avea

o astfel de substanță în geanta lui.

— Sigur, dar Grace ar fi putut face rost de substanță și apoi să distrugă ceea ce rămăsese.

— Nu avem nicio dovadă. Jurații l-au crezut pe medicul legist și cu asta basta. Nu s-a găsit potasiu decât în corpul lui Ernest, iar prezența acestuia se putea explica ușor printr-un atac de cord. Potasiul se găsea în corp în mod natural. Numai că jurații l-au crezut pe doctorul Masefield. De ce să caute o explicație mai complicată când cea mai simplă părea și cea mai probabilă?

— Aveau în minte legătura dintre Sam și Grace.

— Întocmai. Singurul motiv pentru care Grace a ajuns să fie judecată a fost legătura ei cu Sam Porter. A fost convingerea mea nestrămutată, încă de la început. Toate câte s-au mai întâmplat, dovezile care o incriminau, totul a decurs din legătura ei cu Sam, de la noaptea petrecută la Leyburn, despre care a depus mărturie cotoroanța aia. Dacă îl scoatem din ecuație pe tânărul ei amant, ne dăm seama pe dată că Grace a murit din cauza ideilor despre moralitate din anii '50. Atât și nimic mai mult. Apărarea a avut

dreptate în multe privințe: nu era mînată de patimă și nici n-a dat dovadă de prea multă îndemînare. Nu cred că aducerea lui Grace în boxa martorilor ar fi schimbat ceva. Ea nu era genul de persoană care să fie pe placul unui complet de judecată format din bărbați virtuoși. Citind relatarea lui Morley, îți dai seama cât rău i-a făcut Sam Porter doar prin simpla lui apariție în boxa martorilor. Dacă stăm să ne gândim, chiar și zece ani mai târziu, la procesul legat de Amantul doamnei Chatterley, judecătorul îi întreabă pe jurați dacă acesta e genul de carte pe care le-ar plăcea să îl citească soțiile sau servitoarele lor. E vorba de apartenența la o anumite clasă socială, dar și de o reînviere a regulilor morale din vremea reginei Victoria. Judecătorul Venables era un bătrîn care abia se mai putea ține pe picioare, dar care era un privilegiat social, care se amuza vînd vulpi cu haita lui de câini și care înțelegea că e datoria lui să apere tradiția și morala. În ochii judecătorului și ai juraților, Grace Fox era o femeie de moravuri ușoare, o târfă, o lepădătură. Dacă Grace ar fi trăit cu o sută de ani înainte, ar fi avut un „A” de la adulter înfierat

pe frunte, iar cu încă o sută de ani în urmă ar fi fost arsă pe rug ca vrăjitoare.

— Bine, a zis Heather, ridicând mâna. Înțeleg revolta și tulburarea clasei muncitoare. Dar ce s-a întâmplat în realitate? Cum rămâne cu hidratul de clor? L-au găsit în corp, și nu apăruse acolo în mod natural.

— L-a luat el însuși. De ce să nu acceptăm ideea asta? Mai luase și înainte, când nu putea dormi. Dacă arsurile la stomac îl chinuiau atât de tare, și-o fi zis că somnul i-ar face bine.

— Dar în casă n-au găsit nicio urmă de hidrat de clor.

— Și ce-i cu asta? Nu înseamnă că Grace l-a aruncat. Poate că era ultima doză. Sau, dacă fusese într-un pliculeț de hârtie, poate că a fost aruncat odată cu hârtia în care fusese praful pentru stomac. În orice caz, tot în foc ar fi ajuns. Ori poate că era o pastilă, o avusese în buzunar. Ce vreau eu să spun e că nu există nicio dovadă că Grace l-a adormit cu hidrat de clor. Sunt doar prezumții.

— Atunci ce a făcut?

Am tăcut o bucată de vreme.

— Cred că e mai important ceea ce n-a făcut.

— Nu înțeleg. Vorbești în șarade.

— Ba deloc. Grace era infirmieră atestată, să nu uităm. Ba mai mult, făcea parte din Corpul de armată Regina Alexandra, cele mai bune infirmiere. Am citit câte ceva despre ele. Îmi dau seama că îi aduceau în pragul disperării pe unii doctori fiindcă voiau ca totul să fie făcut ca la carte, însă erau foarte pricepute. Dacă era confruntată cu o situație de urgență, Grace ar fi acționat ca o infirmieră, așa cum fusese instruită. Toată povestea cu priceperea ei la otrăvuri a fost o bazonie. Ceea ce au uitat cu toții este că infirmierele sunt instruite să acorde ajutor bolnavilor. Să le aducă alinare. Doar i-ai citit jurnalul. Îți aduci aminte că a petrecut o noapte întreagă la căpătâiul unui soldat german pe care nu-l putea suferi, fiindcă acesta era pe moarte și țipa. Grace nu se purta ca o infirmieră din cauză că asta era meseria ei, ci fiindcă așa era firea ei. E lucrul pe care nu l-am înțeles de la început: cum era ea de fapt, înainte de ispită – înainte să-și ia un iubit, înainte să se priceapă la

otrăvuri.

— Dar au existat infirmiere care au fost condamnate pentru crimă.

— Nu spun că infirmierele nu ucid niciodată. Se întâmplă. Însă cred că, dacă cercetezi dovezile, ai să afli că sufereau ori de un dezechilibru mental ori de o tulburare psihică. Nu există vreo dovadă că Grace ar fi suferit de vreun dezechilibru sau tulburare psihică. Nici vorbă. Chiar dacă ar fi făcut ceea ce acuzarea pretindea că a făcut, acțiunile ei au fost înfățișate drept calculate, puse la cale de o inteligență diabolică. Grace nu era astfel. Minte ei nu era calculată, diabolică. Și chiar dacă era supărată sau îngrijorată, nu suferea de nicio boală mintală.

— Tot nu mi-ai răspuns la întrebare.

Am turnat ce mai rămăsese din vin.

— Bine. Eu cred că Ernest Fox a suferit un atac de cord în noaptea aceea. Un atac foarte grav. Durerea l-a trezit, cu toate că era amețit de doctorie, și a strigat după ajutor. Am arătat cu mâna spre hol. Grace a traversat palierul pe acolo și a intrat în camera lui. Aici e un moment de care nu sunt prea

sigur. Știu că Grace și Ernest nu se înțelegeau. Poate că ea îl ura, după ani de nepăsare și răceală din partea lui, poate chiar de cruzime. De când se născuse Randolph, nu mai împărțiseră patul și nici măcar camera. Se certaseră din cauza slujbei pe care o acceptase el la Porton Down. Pe deasupra mai era și Sam.

— Și atunci, ce-a făcut în cameră?

— Cred că doar a șovăit, pur și simplu. Probabil că toate astea i-au venit în minte când a ajuns în prag. A cugetat la toate motivele pentru care și-ar fi dorit ca Ernest să fie mort, și pun rămășag că i-a trecut prin minte cât de ușor ar fi să stea acolo, fără să facă nimic, și să-l lase să moară. Ar fi scăpat de toate necazurile. O vreme am fost convins că asta a și făcut, până când mi-am dat seama că lipsea ceva: Grace însăși, felul ei de-a fi.

— Cum adică?

— Cred că am înțeles-o puțin atunci când i-am citit jurnalul. Nu era în firea ei să stea deoparte și să-l privească pe Ernest cum moare. Oricât și-ar fi dorit, era împotriva naturii ei, a caracterului ei. Prin

urmare, a stat acolo câteva clipe, timp în care poate chiar și-a dorit să-l lase să moară. Dar n-a lăsat-o inima. Și-a venit în fire și a acționat așa cum îi era felul, cu compasiune. Nu fiindcă era infirmieră, ci fiindcă alesese să fie infirmieră. A dat fuga jos și a luat geanta lui de doctor. La vremea aceea nu prea erau medicamente pentru atacurile de inimă. Nu erau aparate de resuscitare cardiopulmonară, nici defibrilatoare. Avea la dispoziție doar nitroglicerina, pe care i-a dat-o la început, și digitalina, din care i-a dat mai târziu, când a văzut că nitroglicerina nu are efect. Nici digitalina nu i-a fost de folos și Ernest a murit. Știu că n-am cum să dovedesc, dar sunt sigur, cum mă vezi și te văd, că Ernest Fox a murit de moarte naturală.

— Dar dacă i-ar fi dat medicamentele mai devreme?

— Poate, am încuviințat. Poate că acele câteva secunde i-au fost fatale. Poate că a murit din cauză că ea a șovăit, și probabil că ea ar fi vrut să-l vadă mort. Dar de omorât nu l-a omorât. Nu ar fi fost în stare. Sunt absolut convins.

— Prin urmare, nu crezi că, dacă împrejurările sunt favorabile, suntem cu toții în stare să ucidem?

Era o întrebare la care nu puteam răspunde. Eu însumi luasem viața Laurei. Nu știu dacă mă puteam numi un criminal, dar asta nu mai avea nicio însemnătate. Luasem o viață. Important pentru mine era motivul și felul în care îmi puteam duce viața mai departe. Simțeam că acum am înțeles-o pe Grace. Fie că-mi jucase imaginația o festă, fie că fusesem martorul unei întâmplări supranaturale, dar Grace mă chemase de cum intrasem în conacul Kilnsgate, mă atrăsese acolo, mă alesese și voise ca eu să-i spun povestea, să descopăr adevărul. O auzisem cântând la pian. O văzusem în oglindă, întâi șovăind, apoi plecând iute să-și facă datoria, întocmai cum o văzusem în oglinda de la Scarborough pe fata care se spânzurase. Chiar dacă acele lucruri erau produsul minții mele, eu le trăisem cu adevărat.

Ceea ce am văzut în oglindă este ceea ce cred că s-a întâmplat la Kilnsgate în 1953, o reconstituire a momentelor când Ernest a suferit atacul de inimă. Sunt de acord că pare o nebunie. Poate că Graham ar

fi înțeles, dar în niciun caz nu aveam de gând să îi spun lui Heather. Grace îngrijise nemți muribunzi, bandajase răni supurânde, stătuse noști în șir la căpătâiul soldaților care torturaseră și uciseseră pe tovarășele ei infirmiere, pe ofițerii împreună cu care râsese și dansase. Citise și Heather jurnalul. O astfel de femeie nu avea cum să pună la cale cu sânge rece uciderea soțului ei, așa cum susținuse acuzarea și cum crezuseră judecătorul și jurații. Poate că eu aveam nevoie să o știu pe Grace inocentă, ca să mă împărtășesc și eu din acea inocență, așa cum îmi dădusem seama la Cape Town. Însă nu pot să cred că Grace ar fi putut să stea deoparte și să-l privească pe Ernest cum moare, tot așa cum eu n-aș fi putut sta deoparte, lăsând-o pe Laura să trăiască și să se chinuie. Dar nici asta nu i-o puteam mărturisi lui Heather.

— Să zicem că ai dreptate, a spus Heather și a dat pe gât ultimele picături de vin. Ce urmează?

— Nimic. S-a terminat.

— Zău?

— Ce-aș putea face? Nu pot dovedi nimic, nici din

ce cauză a murit Nat Bunting, nici ce a făcut Grace în noaptea aceea. Pe deasupra, vorbim de lucruri care s-au întâmplat acum aproape șaiszeci de ani. Singurii cărora le mai pasă, în afară de mine și de tine, sunt Louise, Sam și Wilf, iar cu ei am stat deja de vorbă.

— Și ce-au zis?

— Au înțeles și cred că am dreptate. Louise o vede pe bunica ei ca pe o eroină, o martiră, și nu ca pe o criminală ori o destrăbălată. După toate prin câte a trecut, e în sfârșit o veste îmbucurătoare. Wilf n-a spus mai nimic. Cred că avea deja părerea lui despre cele întâmplate. Iar Sam... el suferă și acum că a fost lipsit de iubirea vieții lui, și nici nu e de mirare. A idealizat amintirea lui Grace și nu cred că pentru el are vreo însemnătate dacă și-a ucis soțul sau nu. În inima lui s-a hotărât demult că Grace e nevinovată, deci îmi imaginez că se simte cumva răzbunat prin faptul că cineva a făcut cercetări și a ajuns la aceeași concluzie. Cât despre mine, eu sunt convins. N-am nevoie să mai caut... Știi ce? Mi s-a făcut sete. Ce-ai zice să mai deschid o sticlă?

Heather a cântărit ideea preț de câteva clipe.

— Bine, da' numai dacă o luăm sus și mă lași să-ți arăt cum îmi vine rochia cea nouă.

— S-a făcut, am încuviințat râzând.

În timp ce deschideam vinul, mi-am dat seama că discuția noastră mă făcuse să mă gândesc mai degrabă la ceea ce mi se întâmplase mie însumi decât la ce se întâmplase cu Grace Fox. Nu era vorba de o enigmă, ci de sentimentul de vină de care nu mai puteam scăpa după ce stătusem de vorbă cu Billy. În noaptea petrecută pe balcon, cu o sticlă de vin, cugetasem la cele petrecute și mă împăcasem oarecum cu ideea, făcusem primul pas spre iertarea pe care numai eu puteam să mi-o acord. Poate părea ciudat, dar mă ajutase mult faptul că ajunseseam să o înțeleg pe Grace.

Cu toate că aș fi dat bucuros luna, planetele și stelele de pe cer doar să nu fi fost nevoit să o ucid pe Laura, știam că nu greșisem cu nimic. Nu poți lăsa ființa iubită să se chinuie tot mai rău cu fiecare zi, știind că durerea nu se va domoli niciodată și că nu se va sfârși decât printr-o moarte încă și mai chinuitoare.

Dacă aveam să-i povestesc lui Heather ce făcusem? Nu știam în momentul acela. Era o întrebare al cărei răspuns nu-l aveam încă. Deocamdată aveam să ne continuăm relația așa cum era, șagalnică, fără mari angajamente. Eu aveam să termin sonata pentru pian și poate că avea să fie un mare succes. Cel puțin va fi o muzică pe care oamenii o vor asculta. În titlu va apărea și numele lui Grace, de asta eram sigur. Va veni primăvara, cu ghiocei, brândușe și narcise. Apoi pădurile se vor umple de clopoței. Păsările se vor întoarce din țările calde, rândunelele își vor face apariția. Va veni un moment de răscruce și pentru mine și Heather – așa se întâmplă întotdeauna, și va trebui să luăm unele hotărâri. Dar până atunci mai este timp.

25.

Fragment din Jurnalul lui Grace
Elizabeth Fox
(ed. Louise King), noiembrie 1945.
Netley, Hampshire

SÂMBĂTĂ, 3 NOIEMBRIE 1945

Azi de dimineață, imediat după ce am fost demobilizate, sora-șefa ne-a adunat într-una din sălile de cursuri, o încăpere uriașă și rece. Auzeam ploaia cum bate în fereastra de lângă mine, când mai încet, când mai tare, după cum se întetea și vântul, care zgâlțâia uneori cerceveaua.

Sora-șefa a început prin a ne spune că are câteva cuvinte pentru cele dintre noi care părăseau armata și se reîntorceau la viața civilă. Mai întâi, ne-a mulțumit pentru tot ceea ce făcusem și a lăudat meritele infirmierelor militare și ale spitalului Regina

Alexandra în general. Apoi ne-a spus că ne așteaptă una dintre cele mai grele însărcinări pe care le primisem în viața noastră. Ținând seama de câte făcusem, cât suferisem și prin câte trecusem, n-am fost prea bucuroase de vorbele ei, trebuie să recunosc. Dar știind că sora-șefă este o femeie inteligentă, am tăcut și am ascultat-o mai departe.

Ne-a spus că trecerea de la viața de pe front la viața civilă este întotdeauna dificilă și că nouă, ca femei, ne va fi și mai greu. Nu doar fiindcă eram femei, ci fiindcă ne aflasem aproape de câmpurile de luptă, de cei care luptau, și nu în spitale, la sute de kilometri distanță, unde nici măcar nu se auzea zgomotul tunurilor. Noi auzisem tunurile și puștile, ba unele dintre noi chiar simțisem mușcătura gloanțelor. Asupra noastră fuseseră aruncate bombe și grenade, se trăsese cu arma. Unele trecuseră prin naufragii, ba chiar și mai rău. Multe dintre noi suferiseră teribil, atât fizic cât și psihic, în lagăre sau în pustietăți unde viața ne-a fost amenințată în fiecare clipă. Ca să supraviețuim, am fost nevoite să ne purtăm așa cum doamnele nu se poartă niciodată,

și unele dintre noi au fost poate marcate pe viață de aceste experiențe.

După aceea, sora-șefa ne-a îndemnat să ne gândim la familiile noastre, cele prezente sau viitoare. Lumea lor era alta decât a noastră, însă era lumea pentru care luptasem noi. Între viața de acasă și viața de pe front nu era niciun punct comun, însă tot ceea ce făcusem noi era pentru cei de acasă. Nu avea cum să înțeleagă prin ce trecusem noi și cât de schimbate eram. Mă gândeam că, dacă are cumva de gând să ne povățuiască să nu vorbim de lucrurile pe care le trăiserăm, nu era nevoie. Cred că cele mai multe dintre noi nu doreau să retrăiască acele amintiri îngrozitoare. Dar sora-șefa avea mai multe de spus.

Prin orice am fi trecut, a încheiat sora-șefa, Dumnezeu ne încredințase acum sarcina de a redeveni soții, iubite și mame, nu siluete fără identitate, pline de noroi și de sânge, care se zbat într-un centru de triere a răniților ori zac în mizeria unui lagăr japonez pentru prizonieri de război. Cei dragi nu vor să audă ori să afle astfel de lucruri. Dacă ar afla, nu ne-ar mai privi niciodată cu aceiași ochi –

am deveni niște paria.

Aveam de jucat un rol și de îndeplinit o datorie în societate, și de aceea trebuia să lăsăm în urmă ultimii cinci ani și să ne mulăm după imaginea clasică a feminității: cea de soție sau mamă. De acestea avea nevoie lumea noastră acum, și acesta este rolul pe care se cuvine să îl jucăm. Bărbații vor culege laurii gloriei, a spus sora-șefa, și noi am zâmbit cu toatele, știind prea bine cum stau lucrurile, și de data asta le vom da această satisfacție. Am aruncat o privire spre Dorothy, care stătea lângă mine, și ea și-a dat ochii peste cap. Am zâmbit.

Atunci mi s-a părut că sora-șefa a cam exagerat, însă acum, dacă stau să mă gândesc, îmi dau seama că a avut dreptate.

Ne-am luat la revedere unele de la altele, ne-am promis să ne scriem. Mi-am luat valijoara și permisul de călătorie, am traversat parcul prin ploaie și m-am îndreptat către gară. Ramurile goale picurau de apă. Ce zi de noiembrie tipic englezească, mi-am zis și m-a năpădit un sentiment de iubire pentru țara mea. Viitorul îmi părea plin de promisiuni frumoase. Da,

poate că sora-șefa avea dreptate. Trebuia să ne punem amintirile la păstrare și să mergem mai departe. Aveam nevoie să reconstruim, să privim înainte, nu înapoi.

Trenul era tras la peron. Locomotiva pufăia, scoțând aburi sub picăturile de ploaie. M-am așezat la locul meu ca să privesc peisajul și am deschis jurnalul. Peste câteva ore voi ajunge la Darlington. Ernest mă va aștepta la gară. Ne vom urca în mașină și vom pleca la Kilnsgate, acasă. Acolo am întâlnire cu viitorul.

Sfârșit

virtual-project.eu

mastică

Notes

[←1]

M.R. James (1862-1936), scriitor englez, celebru pentru poveștile sale cu fantome.

[←2]

David Hockney (n. 1937) pictor, fotograf și designer englez.

[←3]

Gaz de luptă folosit de armata germană în Primul Război Mondial; provoacă orbirea, boli respiratorii, arsuri de piele și chiar moartea.

[←4]

Condamnată pentru uciderea iubitului ei, a fost spânzurată în 1955, fiind ultima femeie executată în Marea Britanie.

[←5]

Derek Bentley, executat la vârsta de 19 ani pentru uciderea unui polițist.

[←6]

John Christie, criminal în serie, executat în 1953, care și-a ascuns o parte din victime în locuința proprie.

[←7]

Unități de voluntari din diverse țări, care au luptat în Războiul Civil din Spania (1936-1939) între republicani și naționaliști, încheiat cu instaurarea dictaturii generalului Franco.

[←8]

Regiune din nord-estul Angliei, care include orașele Middlesbrough, Stockton-on-Tees, Redcar și Billingham și localitățile învecinate.

[←9]

După bătălia de la Dunkirk, forțele aliate au fost evacuate și orașul a fost ocupat de trupele germane (1940).

[←10]

Poarta spre spânzurătoare.

[←11]

Arnold Schoenberg (1874-1951), compozitor și pictor austriac.

[←12]

Compozitor american (1911-1975) care a compus banda sonoră a mai multor filme ale regizorului britanic A. Hitchcock.

[←13]

National Health Service, sistemul public de asistență medicală, finanțat de stat.

[←14]

Aneuryn „Nye” Bevan (1897-1969), politician laburist britanic; în calitate de ministru al Sănătății, a inițiat crearea sistemului public de asistență medicală.

[←15]

Pianistă și profesoară de pian britanică (1911-2007), renumită pentru concertele date împreună cu soțul ei, Cyril Smith.

[←16]

Apelativ ironic dat de australieni cetățenilor britanici care au emigrat în Australia după al Doilea Război Mondial, în cadrul unui program demografic finanțat de guvernul australian, care suporta cheltuielile de călătorie; imigranții aveau de plătit doar 10 lire.

[←17]

Angela Hewitt (n. 1958), pianistă canadiană, câștigătoare a mai multor concursuri cu muzică de Bach.

[←18]

Erik Satie (1866-1925), compozitor și pianist francez.

[←19]

Fel de mâncare tradițional, făcut din cocă asemănătoare cu cea pentru clătite, prăjită în ulei; de obicei se servește cu friptură și sos de carne.

[←20]

Celebru club de jazz din cartierul Soho.

[←21]

Bună ziua, domnule. Ce doriți? (în lb. fr. în orig.)

[←22]

Samuel Beckett, Așteptându-l pe Godot, Editura Univers 1970,
traducere de Gellu Naum.

[←23]

Da, da, domnule. Urmați-mă. (în lb. fr. în orig.)

[←24]

Supă de pește și fructe de mare, cu condimente și ierburi aromatice.

[←25]

Pescărie, magazin unde se vând pești și fructe de mare (în lb. fr. în orig.).

[←26]

Imnul Statelor Unite ale Americii.

[←27]

Numele localității conține un cuvânt obscen, motiv pentru care a dat naștere multor glume.

[←28]

John Keats, Odă unei privighetori.

[←29]

Gaz toxic, cunoscut și sub numele de iperită, folosit ca armă chimică pentru a provoca arsuri ale ochilor, pielii și mucoaselor.

[←30]

În lb. engl., trollop înseamnă prostituată.

[←31]

Ziar britanic de orientare liberală.

[←32]

Operetă de Gilbert și Sullivan.

[←33]

Orchestra simfonică din Manchester.

[←34]

Florence Nightingale (1820-1910), renumită infirmieră engleză, a cărei zi de naștere a devenit Ziua Internațională a Infirmierelor.

[←35]

Explozibil compus din nitroglicerină și nitroceluloză.

[←36]

Gladys Aylward (1902-1970), misionară evanghelică britanică în China.

[←37]

Edith Louisa Cavell (1865-1915), infirmieră britanică din Primul Război Mondial, care a ajutat sute de soldați aliați să scape din Belgia ocupată de germani.

[←38]

Băiețel infirm, personaj din romanul O colindă de Crăciun de Charles Dickens.

[←39]

Actor scoțian (1900-1976); a jucat în adaptarea cinematografică a romanului *O colindă de Crăciun* de Charles Dickens.

[←40]

I Saw Three Ships (Come Sailing In), colindă tradițională britanică de Crăciun, cunoscută încă din secolul al XVII-lea.

[←41]

Profesor de fonetică, personaj din piesa de teatru Pygmalion de George Bernard Shaw.